

Faculteit Rechtsgeleerdheid
Vakgroep Publiekrecht

OVERZICHT VAN DE RECHTSSPRAAK 2012 AANGAANDE HET RECHT OP MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE EN HET RECHT OP MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

POD | Maatschappelijke Integratie
SPP | Intégration Sociale

Prof. Dr. Ludo Veny
I. Carlens, Drs. P. Goes, Drs. B. Warnez

Faculteit Rechtsgeleerdheid
Vakgroep Publiekrecht

OVERZICHT VAN DE RECHTSSPRAAK 2012 AANGAANDE HET RECHT OP MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE EN HET RECHT OP MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

POD | Maatschappelijke Integratie
SPP | Intégration Sociale

Prof. Dr. Ludo Veny
I. Carlens, Drs. P. Goes, Drs. B. Warnez

© 2014 UGent – POD Maatschappelijke Integratie
Gent/Brussel
ISBN 978 90 8222 431 3

INHOUDSTAFEL

DEEL I. HET LEEFLOON.....	1
TER INLEIDING	1
1. DE TOEKENNINGSVOORWAARDEN	2
1.1. Verblijfplaats.....	5
1.1.1. Zie deel V.	5
1.1.2. Verblijfplaats in België	5
1.2. De leeftijd	6
1.2.1. Het beginsel: de meerderjarigheid	6
1.2.2. De bijzondere gevallen	6
1.2.2.1. De verlengde minderjarigheid	6
1.2.2.2. De vreemdelingen die minderjarig zijn volgens hun nationale wet	7
1.2.2.3. De pensioengerechtigde personen	7
1.2.2.4. De zwangere minderjarigen.....	7
1.2.2.5. De minderjarigen	7
1.2.2.6. De studenten	7
1.2.2.7. De daklozen	8
1.2.2.8. De gedetineerden.....	8
1.3. De nationaliteit	8
1.3.1. De Belgische nationaliteit	8
1.3.2. De bijzondere gevallen	8
1.3.2.1. De EU-onderdanen	8
1.3.2.2. De vreemdelingen ingeschreven in het bevolkingsregister	9
1.3.2.3. De vluchtelingen.....	9
1.3.2.4. De staatloze burgers	10
1.4. Ontoereikende bestaansmiddelen	10
1.4.1. Algemeen	10
1.4.2. Het begrip bestaansmiddelen	11
1.4.2.1. De persoonlijke bestaansmiddelen	12
1.4.2.2. De beschikbare bestaansmiddelen.....	13
1.4.2.3. De in beslag genomen inkomsten.....	14
1.4.2.4. De beroepsinkomsten.....	14
1.4.3. Het criterium van ontoereikende bestaansmiddelen	14
1.4.4. Het bewijs van de bestaansmiddelen.....	15
1.4.4.1. De bewijslast	15
1.4.4.2. De bewijsmiddelen	15
1.4.5. De berekening van de bestaansmiddelen	16
1.4.5.1. De volledig vrijgestelde bestaansmiddelen	16
1.4.5.2. De gedeeltelijk vrijgestelde bestaansmiddelen	16
1.4.5.3. De roerende en onroerende inkomsten	17
1.4.5.4. Afstand van roerende en onroerende goederen	17
1.4.5.5. Voordelen in natura	18
1.4.5.6. Lasten en schulden in rekening gebracht?	19

1.4.5.7. De vrijgestelde bedragen.....	19
1.4.6. De personen van wie de bestaansmiddelen in rekening worden gebracht.....	19
1.4.6.1. Het feitelijk huishouden met een persoon die het recht op maatschappelijke integratie niet opeist	19
1.4.6.2. Samenwonen met meerderjarige ascendenten of descendenten van de eerste graad	19
1.4.6.3. De andere gevallen van samenwoning	23
1.5. De werkbereidheid	24
1.5.1. Algemeen	24
1.5.2. Het begrip werkbereidheid	26
1.5.2.1. De persoon die werkbereid moet zijn.....	27
1.5.2.2. De beoordelingscriteria.....	28
1.5.2.3. Geschikt werk.....	31
1.5.3. Bewijs van werkbereidheid	32
1.5.3.1. De bewijsmiddelen	32
1.5.3.2. De bewijslast	34
1.5.3.3. De overeenkomst van maatschappelijke integratie	35
1.5.3.3.1. Algemeen	35
1.5.3.3.2. De geschiktheid	36
1.5.3.3.3. De leeftijd	38
1.5.3.3.4. De gekozen richting	39
1.5.3.3.5. De werkbereidheid.....	40
1.5.3.3.6. De inkomsten en uitgaven	41
1.5.4. Vrijgesteld van bewijs	41
1.5.4.1. Gezondheidsredenen	41
1.5.4.2. Billijkheidsredenen	43
1.6. Het recht op andere sociale voorzieningen en op onderhoudsgeld doen gelden	44
1.6.1. De sociale voorzieningen.....	44
1.6.1.1. Werkloosheid	45
1.6.1.2. Ziekte- en invaliditeitsuitkeringen.....	45
1.6.2. Het recht op onderhoudsgeld	46
1.6.2.1. Algemeen	46
1.6.2.2. De onderhoudsplicht	47
1.6.2.3. De facultatieve verwijzing naar de onderhoudsplichtigen.....	49
1.6.2.4. Het verhaalrecht van het OCMW	50
2. DE BEGUNSTIGDEN	50
2.1. Persoon jonger dan 25 jaar	50
2.2. Persoon ouder dan 25 jaar	51
2.2.1. Het recht op maatschappelijke integratie	51
2.2.2. De integratie door middel van een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie	51
3. DE CATEGORIEËN.....	52
3.1. De basisbedragen	52
3.1.1. De samenwonende echtgenoten	52
3.1.2. De alleenstaande	52
3.1.3. De persoon die samenwoont met een persoon te zijnen laste	53

3.1.4. De samenwonende.....	54
3.1.4.1. Het begrip samenwonen.....	54
3.1.4.2. Het bewijs van het samenwonen	57
3.2. De bijzondere bedragen	57
3.2.1. De installatiepremie voor daklozen	57
3.2.2. Het geactiveerde leefloon	58
3.2.3. Het symbolisch leefloon.....	58
3.3. Andere categorieën?	58
4. DE TERUGVORDERING VAN HET LEEFLOON.....	59
4.1. Verplichting tot terugvordering door het OCMW	59
4.1.1. Beginsel	59
4.1.2. Gevallen van beperking van de terugvordering.....	61
4.2. Het bij wijze van voorschot toegekende leefloon	61
4.3. Het onverschuldigde leefloon	62
4.4. De terugvordering bij onderhoudsplichtigen.....	62
4.5. De terugvordering bij aansprakelijke derden.....	62
4.6. De billijkheidsredenen	62
4.7. Procedureregels	62
4.7.1. Het recht om gehoord te worden	62
4.7.2. Waarborgen betreffende de beslissing	62
4.8. Subrogatie door het OCMW	63
4.9. Terugvordering met intresten	64
4.10. Terugvordering in maandelijkse schijven	64
5. DE SANCTIES.....	64
5.1. De sancties tegen de rechthebbende	64
5.1.1. Gebrek aan medewerking.....	65
5.1.2. (Opzettelijk) verzwegen bestaansmiddelen.....	65
5.1.3. Niet-meedelen van samenwonen.....	66
5.1.4. Niet-naleving van het geïndividualiseerde project voor maatschappelijke integratie	66
5.2. De sancties tegen het OCMW	66
6. DE TENLASTENEMING VAN HET LEEFLOON DOOR DE STAAT	67
6.1. Het beginsel	67
6.2. De bijzondere gevallen.....	67
DEEL II. DE MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING	68
1. DE TOEKENNINGSVOORWAARDEN	68
1.1. Het verblijf	68
1.2. De leeftijd	68
1.2.1. Het beginsel: geen leeftijdsvereiste	68
1.2.2. OCMW en jeugdzorg	68
1.3. De nationaliteit	68
1.3.1. Het beginsel: geen nationaliteitsvereiste.....	68
1.3.2. De bijzondere gevallen	69
1.3.2.1. De vreemdeling en het kort verblijf	69
1.3.2.2. Er staat iemand borg voor de vreemdeling	69
1.3.2.3. De vreemdeling-student	69

1.3.2.4.	Kandidaat-vluchtelingen	69
1.3.2.4.1.	Een beroep tot intrekking	69
1.3.2.4.2.	De vreemdeling die werd erkend als vluchteling	69
1.3.2.5.	De vreemdeling aan wie een verplichte plaats van inschrijving werd opgelegd	69
1.3.2.6.	De regularisatiekandidaat	70
1.3.2.6.1.	Recht op maatschappelijke dienstverlening	70
1.3.2.6.2.	Een subjectief recht	71
1.3.2.6.3.	Staat van behoeftigheid	71
1.3.2.6.4.	De toekenningsduur van de dienstverlening	72
1.3.2.6.5.	Het Europese Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens	72
1.3.2.6.6.	Het Internationale Verdrag inzake de rechten van het kind	73
1.3.2.6.7.	De aan het Grondwettelijk Hof gestelde prejudiciële vragen	73
1.3.2.6.8.	Maatschappelijke dienstverlening toekennen met terugwerkende kracht.	73
1.3.2.6.9.	De vordering in tussenkomst en vrijwaring tegen de Belgische Staat ...	74
1.3.2.6.10.	De vordering tot gemeenverklaring van het vonnis jegens de Belgische Staat.....	74
1.3.2.6.11.	De vrijwillige tussenkomst van de Belgische Staat.....	74
1.3.2.6.12.	De fout van de Belgische Staat.....	74
1.3.2.8.	De vreemdeling die hier onwettig verblijft	75
1.3.2.8.1.	De toepassing van artikel 57, §2	75
1.3.2.8.2.	Artikel 57, §2 is niet van toepassing wegens overmacht	79
1.3.2.8.3.	De bijstand die strikt noodzakelijk is om het land te kunnen verlaten	82
1.3.2.8.4.	Dringende geneeskundige hulp	82
1.3.2.9.	De staatloze	84
1.3.2.10.	De vreemdeling is een kind	84
1.4.	Verzuim van eerbied voor de menselijke waardigheid	84
1.4.1.	Het begrip menselijke waardigheid	84
1.4.1.1.	Een onbepaald begrip	85
1.4.1.2.	Het residuaire karakter van de maatschappelijke dienstverlening.....	86
1.4.1.3.	Een subjectief recht.....	87
1.4.1.4.	Een mensenrecht	87
1.4.1.5.	Toekenning van de dienstverlening met terugwerkende kracht	87
1.4.2.	De staat van behoeftigheid	87
1.4.2.1.	Het gebrek aan bestaansmiddelen	87
1.4.2.2.	Het criterium tekort aan bestaansmiddelen.....	88
1.4.2.3.	De inkomsten die in aanmerking komen.....	88
1.4.2.3.1.	De particuliere liefdadigheid.....	88
1.4.2.3.2.	Zwartwerk.....	88
1.4.2.4.	Personen van wie de bestaansmiddelen in aanmerking komen.....	89
1.4.2.5.	De in aanmerking genomen kosten	89
1.4.2.6.	De berekening van de bestaansmiddelen.....	89
1.4.3.	Het bewijs.....	89
1.4.3.1.	De bewijslast	89
1.4.3.2.	De bewijsmiddelen	91

1.4.4. De aanvrager is zelf verantwoordelijk voor zijn staat van behoefteigheid.....	93
1.4.5. De meest gepaste steun.....	93
1.5. Werkbereidheid	94
1.5.1. Een facultatieve voorwaarde	94
1.5.1.1. Het bewijs van de werkbereidheid	95
1.5.1.2. De overeenkomst van maatschappelijke integratie	97
1.5.2. Vrijgesteld van bewijs	97
1.5.2.1. Gezondheidsredenen	97
1.5.2.2. Billijkheidsredenen	97
1.6. Eerst het recht op sociale voorzieningen en op onderhoudsgeld aanspreken.....	99
1.6.1. Eerst het recht op onderhoudsgeld aanspreken.....	99
1.6.2. Eerst de rechten op andere sociale voorzieningen aanspreken	99
2. DE FINANCIËLE STEUNVERLENING	99
2.1. Steun met referentie aan het leefloon.....	99
2.1.1. Steun gelijk aan het leefloon	99
2.1.2. Aanvullende steun bovenop het leefloon	100
2.2. Steun bepaald geval per geval	100
2.2.1. Individualisering van de steun	100
2.2.2. Soevereine beoordeling door de rechter	100
2.2.3. De familiale situatie	102
2.2.3.1. Feitelijk huishouden	102
2.2.3.2. Samenwoning	102
2.2.3.3. De aanwezigheid van personen ten laste	103
2.3. Steun gebaseerd op barema's.....	103
2.3.1. Het gemeenschapsbarema.....	103
2.3.2. De barema's van het OCMW	103
2.4. Steun gelijk aan de kinderbijslag en het kraamgeld	104
2.5. De geactiveerde maatschappelijke dienstverlening	104
2.6. Dringende steun.....	104
2.7. Voorlopige steun	104
2.8. Terugbetaalbare steun	104
3. STEUNVERLENING DOOR DIENSTVERLENING	105
3.1. Dienstverlening door begeleiding	105
3.2. De geneeskundige dienstverlening.....	105
3.2.1. Medische kosten en geneesmiddelen	105
3.2.2. Hospitalisatiekosten.....	108
3.2.3. Ziekte- en invaliditeitsverzekering.....	108
3.2.4. Andere: begrafenis-kosten	108
3.3. Bijstand voor huisvesting.....	109
3.3.1. Recht op huisvesting	109
3.3.2. De huurwaarborg en de eerste huur	109
3.3.3. Huurachterstal en achterstal in de huurkosten.....	113
3.3.4. Opvangtehuizen, rustoorden en rust- en verzorgingstehuizen	113
3.3.5. Energieverbruik	114
3.3.6. Installatiepremie	117
3.3.7. Het referentieadres.....	119

3.3.8. Andere.....	120
3.4. Bijstand bij (overmatige) schuldenlast	121
3.4.1. Principe	121
3.4.2. Budgetbegeleiding en collectieve schuldenregeling.....	122
3.5. Hulp bij studie en bij beroepsinschakeling	122
3.5.1. Hulp bij studies	122
3.5.2. Hulp bij beroepsinschakeling	124
3.6. Hulp en begeleiding bij juridische stappen.....	124
3.7. Hulp aan gevangenen en bewoners van een psychiatrische instelling.....	125
3.8. Andere	125
3.9. DE TERUGVORDERING VAN DE MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING	126
3.9.1. De bijdrage door de begunstigde van de bijstand	126
3.9.2. De recuperatie van de als voorschot toegekende dienstverlening	128
3.9.3. De recuperatie van het onverschuldigd betaalde bedrag	128
3.9.4. De recuperatie van bijstand bij onderhoudsplichtigen	128
3.10. DE SANCTIES	129
3.10.1. De sancties tegen de rechthebbende	129
3.10.1.1. Het gebrek aan medewerking	129
3.10.1.2. Het vrijwillig verdoezelen van bestaansmiddelen.....	129
3.10.2. De sancties tegen het OCMW	130
3.10.2.1. Verjaring.....	130
3.10.2.2. Foutaansprakelijkheid.....	130
3.10.2.3. De tenlasteneming van de maatschappelijke dienstverlening door de staat.	131
DEEL III. DE ADMINISTRATIEVE PROCEDURE	132
1. INLEIDING.....	132
2. DE AANVRAAG	132
3. HET SOCIAAL ONDERZOEK.....	132
3.1. Bewijskracht van het verslag van sociaal onderzoek	132
3.2. Tweesnjidend zwaard.....	134
3.3. Het sociaal onderzoek	135
3.3.1. Medewerking van de hulpaanvrager	135
3.3.1.1. Maatschappelijke dienstverlening: OCMW – Wet.	135
3.3.1.2. Maatschappelijke integratie: R.M.I. wet.	135
3.3.1.3. Fundamenteel verschil	135
3.3.2. Gebrekkige medewerking	136
3.3.2.1. Controleerbaarheid.....	137
3.3.2.2. Mededelen informatie	138
3.3.2.3. Informatie verbergen: bedrieglijke verklaringen	140
3.3.2.3.1. Stopzetting steun.....	140
3.3.2.3.2. Schoring leefloon.....	142
3.3.2.4. Onderhoudsgelden opvorderen	142
3.3.3. Informatieplicht in het kader van behoorlijk bestuur	143
3.3.4. Te snel besluiten tot “onvoldoende medewerking”	144
4. MOTIVERING VAN DE BESLISSING DOOR HET OCMW	146
4.1. Juridische grondslag	147

4.2. Afdoende gemotiveerd	149
4.3. Feitelijke onjuistheden	150
4.4. Standaardformules zonder verwijzing naar relevante regelgeving	150
4.4.1. Tegenstrijdige uitspraken	150
4.4.1.1. Over werkbereidheid.	150
4.4.1.2. Over de motivering van de terugvorderingsbeslissing.....	152
4.4.1.3. Over lessen Nederlands	153
4.4.1.4. “Nood blijkt uit sociaal onderzoek”	153
4.4.1.5. Over de hoogte van het loon als weigering	154
4.4.1.6. “U werk onvoldoende mee aan het sociaal onderzoek”	155
4.4.1.7. “U bedroog het OCMW”	155
4.5. Algemeen: motivering zonder juridische grondslag.....	156
4.6. Motivering zonder juridische grondslag: zonder tegenstrijdigheden	157
4.7. Motivering en invloed op de verjaringstermijn.....	157
4.8. Verantwoordelijkheid van de eisende partij.....	158
5. RECHT OM GEHOORD TE WORDEN	158
6. PERSOONLIJKE VERSCHIJNING AANVRAGER	159
7. HET OPLEGGEN VAN VOORWAARDEN	160
8. PROCEDURE VOOR HET OPLEGGEN VAN EEN SANCTIE	161
8.1. Maatschappelijke dienstverlening (OCMW – Wet).....	161
8.2. Recht op maatschappelijke integratie (RMI – Wet).....	161
9. GEVOLGEN VAN DE VERTRAGING IN DE AFHANDELING VAN EEN DOSSIER OF EEN RECHTERLIJKE PROCEDURE	162
DEEL IV. DE GERECHTELIJKE PROCEDURE	164
1. BEVOEGDHEID VAN DE RECHTBANK.....	164
1.1. Territoriale bevoegdheid.....	164
1.2. De materiële bevoegdheid.....	165
1.3. Het kort geding	167
1.4. Het taalgebruik	167
2. EEN BEROEP INSTELLEN	168
2.1. Het verzoekschrift.....	168
2.2. Voorwerp van het beroep	168
2.2.1. Beroep tegen een beslissing	168
2.2.2. Beroep(en) tegen diverse opeenvolgende beslissingen.....	169
2.2.3. Uitbreiding van de aanwending van het verzoekschrift	169
2.3. Wie stelt beroep in?.....	170
2.3.1. De bekwaamheid.....	170
2.3.2. De hoedanigheid en persoonlijk belang	171
2.4. De beroepstermijn	171
2.4.1. De toepassing van de wettelijke termijn en het laattijdig beroep	171
2.5. Het tergend en roekeloos geding.....	172
3. DE RECHTSINGANG	173
3.1. De vertegenwoordiging van de partijen	173
3.2. De devolutieve werking	175
3.2.1. De omvang van de rechterlijke controle.....	175
3.2.2. De vernietiging van de beslissing en de draagwijdte van de substitutieplicht	175

3.2.3. De uitzondering: beslissing die een administratieve sanctie oplegt	176
3.3. De beoordelingsbevoegdheid van de rechtbanken	177
3.3.1. De toepassing van de beginselen van het gerechtelijk wetboek	177
3.3.2. De onderzoeksmaatregelen	177
3.3.3. De heropening van de debatten	177
3.3.4. Het beroep zonder voorwerp en de afstand van geding	178
3.3.5. De schrapping van de rol	180
3.3.6. De verwijzing naar de bijzondere rol	180
3.4. Wijziging van de eis in de loop van het geding	181
3.5. Verstek van de betrokkene	181
3.6. Samenhang der vorderingen	181
4. HET VONNIS	182
4.1. De voorlopige tenuitvoerlegging	182
4.2. De kosten	182
4.2.1. Beginsel: kosten ten laste van het OCMW	182
4.2.2. De uitzondering: het tergend en roekeloos beroep	183
4.3. Het kantonement	184
4.4. De dwangsom	184
4.5. De verwijlntresten	184
4.6. Uitvoering der vonnissen	185
4.7. De toepassing van artikel 159 van de Grondwet	185
5. DE RECHTSMIDDELEN	186
5.1. Het verzet	186
5.2. Het hoger beroep	186
5.2.1. De vorm van het hoger beroep	186
5.2.2. De termijn voor hoger beroep	186
5.3. Uitlegging en verbetering van het vonnis	187
6. DE RECHTSBIJSTAND	187
DEEL V. DE TERRITORIALE BEVOEGDHEID	188
1. WELK CENTRUM IS BEVOEGD OM BIJSTAND TE VERLENEN?	188
1.1. Het centrum van de plaats waar de persoon zich bevindt	188
1.1.1. De woorden "zich bevinden"	188
1.1.2. Het gewoonlijk en daadwerkelijk verblijf	188
1.1.2.1. Het begrip	188
1.1.2.2. Het bewijs	189
1.1.3. De erkenning van de staat van behoefteigheid	192
1.2. De bijzondere gevallen	192
1.2.1. De verhuizing van één gemeente naar een andere gemeente	192
1.2.2. De daklozen	192
1.2.2.1. Het begrip	192
1.2.2.2. De algemene en de subsidiaire bevoegdheidsregel	193
1.2.3. De studenten	193
1.2.4. De kandidaat-vluchtelingen	193
1.2.4.1. Artikel 2, §5 van de wet van 2 april 1965	193
1.2.4.2. Artikel 57ter van de wet van 8 juli 1976	194
1.2.5. De dringende geneeskundige hulpverlening	195

1.2.6. Achterstand in de betaling van facturen	195
2. HET CENTRUM VAN HET ONDERSTANDSDOMICILIE	195
2.1. Het centrum van inschrijving in het bevolkings- of vreemdelingenregister	195
2.1.1. Al dan niet hulpbehoevend	195
2.1.2. Bij de opname en het verblijf	196
2.1.3. Verzorgingsinstelling hangt al dan niet af van het OCMW / de beoogde instellingen en personen	196
2.1.4. Bij ontslag uit het ziekenhuis	196
2.2. Het ondoeltreffend verblijf.....	197
2.2.1. Al dan niet hulpbehoevend	197
2.2.2. Het begrip verblijf.....	197
2.2.3. Verandering van onderstandsdomicilie	197
3. DE BEVOEGDHEIDSGESCHILLEN	197
4. HET ONBEVOEGDE OCMW	197
4.1. De verplichtingen van het onbevoegde OCMW	197
4.1.1. Overbrenging van het verzoek.....	197
4.1.2. De indeplaatsstelling	197
4.2. De tekortkomingen	197
4.2.1. De in de wet bepaalde sancties	197
4.2.2. De burgerrechtelijke aansprakelijkheid van het OCMW.	197
5. DE TENLASTENEMING VAN DE KOSTEN DOOR DE STAAT	198
5.1. De gevallen van volledige tenlasteneming.....	198
5.2. De gevallen van gedeeltelijke tenlasteneming	198
DEEL VI. BEMERKINGEN MET BETREKKING TOT ACTUELE THEMA'S	199

WOORD VOORAF

In opdracht van de Programmatorische Overheidsdienst (POD) Maatschappelijke Integratie is door het vakgebied Bestuursrecht van de Universiteit Gent een onderzoek verricht naar de uitspraken van alle Belgische arbeidsgerechten in verband met het recht op maatschappelijke integratie en het recht op maatschappelijke dienstverlening over het kalenderjaar 2012. Naar luid van artikel 1 van de tussen beide voormelde overheden gesloten overeenkomst van 7 mei 2013, met bijakte van 7 juli 2013, betreft het een studie van de rechtspraak.

In overeenstemming met het begeleidingscomité POD Maatschappelijke Integratie is in eerste instantie afgesproken een overzicht van rechtspraak op te maken, zoals in het verleden, dienstig voor de bij de openbare centra voor maatschappelijk welzijn met de materie belaste personen (sociale en juridische dienst, OCMW-secretaris, OCMW-leden); de optie was een overzicht van ongeveer 120p. Tijdens een tweede bijeenkomst met het begeleidingscomité POD Maatschappelijke Integratie is dit uitgangspunt gehandhaafd, maar is tevens gevraagd in het onderzoek specifieke aandacht te besteden aan een aantal specifieke topics (zie hierover verder).

Naar aanleiding van de tussentijdse evaluaties is niet meer getornd aan de idee van een zuiver rechtspraakoverzicht.

Het voorliggende werkstuk bevat een overzicht van ongeveer 4.400 vonnissen en arresten betreffende het recht op maatschappelijke integratie en het recht op maatschappelijke dienstverlening over het kalenderjaar 2012. Deze rechterlijke uitspraken werden door de POD Maatschappelijke Integratie van de onderzoekers ter beschikking gesteld; op haar beurt verzamelt de POD die beslissingen op grond van een afspraak met de auditoraten en de auditoraten-generaal die op regelmatige tijdstippen de gewezen vonnissen van de arbeidsrechtbanken en de arresten van de arbeidshoven uit Brussel, Vlaanderen en Wallonië toegestuurd krijgt.

Wat de structuur en het opzet van dit onderhavige onderzoek betreft, is de onderzoeksgroep uitgegaan van twee vorige rechtspraakoverzichten in dit domein (zie L. Veny e.a., *Het bestaansminimum en de maatschappelijke dienstverlening volgens de rechtspraak van het jaar 2001*, Brussel, Minister van Maatschappelijke Integratie, 2002) en een specifiek onderzoek dat kort na de invoering van de Wet inzake het recht op maatschappelijke integratie is gevoerd. Om reden van vergelijking is voor deze werkwijze geopteerd; uiteraard brengt die handelwijze met zich mee dat bepaalde onderdelen in dit rechtspraakoverzicht niet worden uitgewerkt. Dit om reden dat in de onderzochte tijdsperiode over die thematiek geen uitspraken zijn gewezen; dit wordt per item aangegeven door de libellerings "nihil".

Een rechtspraakoverzicht dient op de eerste plaats om praktizijnen een inzicht te geven de uitspraken die tijdens de betrokken referteperiode zijn gewezen; het heeft niet de bedoeling van een monografie waarin een uitgebreide analyse van de meest in het oog springende cases geschiedt, duiding wordt gegeven en telkenmale getoetst wordt aan vroegere rechtspraak en rechtsleer. Om daarom elke vorm van interpretatie van de overwegingen in de uitspraken door de auteurs te vermijden, is er zo veel als mogelijk bij de oorspronkelijke

letterlijke tekst gebleven; in bepaalde gevallen is om reden van leesbaarheid een zin gesplitst. Het volgende voorbeeld kan worden gegeven: de overweging in het vonnis luidt: *"Dans la mesure où le CPAS de J-S-S a adhéré au nouveau projet scolaire de la demanderesse en lui réaccordant le revenu d'intégration sociale à dater du 29 août 2012, il convient de faire droit à la demande et de condamner le CPAS de J-S-S à payer à la demanderesse le revenu d'intégration sociale d'un montant mensuel de ..."*. Dit is in de tekst geworden *"Dans la mesure où le CPAS a adhéré au nouveau projet scolaire d'un demandeur, il convient de faire droit à la demande"*; aldus is de essentie van de considerans weergegeven, met name indien een OCMW een GPMI goedkeurt, moet het leefloon worden toegekend (dat het een nieuw project betreft, doet niet ter zake).

Dit uitgangspunt maakt dat, in tegenstelling tot wat in bepaalde rechtsleer gangbaar is, ervoor geopteerd niet steeds de nagenoeg letterlijke overwegingen in script te plaatsen; grosso modo zou dit tot gevolg hebben gehad dat op pagina s nagenoeg alleen maar het scriptkarakter zou zijn gebruikt. De nagenoeg letterlijke overname uit vonnissen en arresten kan tot gevolg hebben dat niet steeds een zuiver rechtstaalgebruik wordt gehanteerd, noch dat consideransen wel met de wet overeenstemmen. Zo kan er bijvoorbeeld niet aan worden voorbij gegaan dat bijv. in Franstalige arresten relatief vaak de afkorting RIS (revenu d'intégration sociale) wordt gebruikt terwijl de Wet van 26 mei 2002 over "droit à l'intégration sociale" spreekt; tevens kan worden vastgesteld dat in talrijke uitspraken, met het oog op de beoordeling van het recht op maatschappelijke integratie, het criterium "behoefte" naar voren komt, ook al schrijft de voormelde wet dit niet meer als een toekenningsvoorwaarde voor.

Hier en daar hebben de auteurs wel een summiere bindtekst toegevoegd om een overgang leesbaar te houden.

Naast de oorspronkelijke opdracht, te weten een rechtspraakoverzicht, is door het begeleidingscomité POD Maatschappelijke Integratie in de vergadering van 12 juli 2013 expliciet gevraagd bij de studie en het onderzoek aandacht te besteden aan enkele specifieke thema's. meer in het bijzonder behelzen die: sociale fraude, de autonomie van jongeren en hun recht op leefloon, studenten en het recht op leefloon, zelfstandigen, taalkennis als toekenningsvereiste, ... Naarmate het onderzoek vorderde viel het de auteurs op dat in een groot aantal uitspraken de rechter instemde met, hetzij intrekking van de vordering, hetzij, afstand van geding, hetzij het zonder voorwerp verklaren van de vordering; ook hier is even bij stilgestaan. De bemerkingen met betrekking tot deze specifieke thema's zijn achteraan opgenomen onder de hoofding "Observaties".

Gent/Brussel 31 juli 2014

Deel I. HET LEEFLOON

TER INLEIDING

Een verzoek tot steunverlening moet prioritair in het kader van het leefloon worden onderzocht¹; echter moet het (sociaal) onderzoek volledig zijn op het vlak van zowel het recht op maatschappelijke integratie als het recht op maatschappelijke dienstverlening zodat op een concrete manier de situatie met betrekking tot beide stelsels kan worden vastgesteld.²

De Wet van 26 mei 2002³ verschilt van de Bestaansminimumwet van 7 augustus 1974 door een dynamiek gericht op de integratie door tewerkstelling en op de hulp aan een persoon die zich in een precaire toestand bevindt, door hem bij te staan in het behalen van enige beroepskwalificatie; het betreft terzake een subjectief recht dat met andere sociale prestaties vergelijkbaar is⁴, waarvan de toekenningvoorwaarden nauwkeurig in de wet en de uitvoeringsbesluiten zijn vastgelegd⁵ en waaromtrent het appreciatierecht van een OCMW tot een minimum is herleid.⁶ Het bestuur mag terzake geen bijkomende voorwaarden opleggen.⁷ Evenwel, het recht op maatschappelijke integratie ontstaat niet automatisch door een loutere aanvraag⁸; de aanvrager moet bewijzen dat hij niet in staat is door eigen inspanningen toereikende bestaansmiddelen te verwerven. Geen enkele wettelijke, verordenende of reglementaire bepaling stelt dat de toekenning van het recht op maatschappelijke integratie in de tijd beperkt kan worden⁹; nochtans, er bestaan geen verworven rechten en het OCMW moet niet blijven stilzitten om een toekenningsbesluit te wijzigen.

Een rechtspersoon, als verzoekende partij, komt als dusdanig niet in aanmerking voor de toekenning van een leefloon.¹⁰

Het Leefloon vertoont een residuair karakter ten aanzien van andere sociale zekerheidsuitkeringen¹¹, de familiale solidariteit¹² en in zoverre de betrokkene over geen

¹ Arbrb. Brussel 20 maart 2012, AR nr. 11/13561/A; impliciet tevens Arbrb. Brugge 21 november 2012, AR nr. 12/1600/A.

² Arbrb. Brussel 30 juli 2012, AR nr. 12/151/A.

³ Hierna ook Leefloonwet genoemd.

⁴ Meerdere uitspraken Arbrb. Gent 28 december 2012, AR nr. 12/1139/A en 12/1721/A; Arbrb. Gent 7 september 2012, AR nr. 11/1892/A. De beslissingen voegen daar steeds uitdrukkelijk aan toe “mits aan de wettelijke voorwaarden is voldaan”. Verder ook Arbrb. Mechelen 17 oktober 2012, AR nr. 12/347/A.

⁵ Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/3300/A; Arbrb. Antwerpen 5 september 2012, AR nr. 12/150/A.

⁶ Arbrb. Mechelen 7 november 2012, AR nr. 12/698/A; Arbrb. Gent 28 december 2012, AR nr. 12/1139/A en 12/1721/A; Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/3300/A.

⁷ Vaste rechtspraak: Arbrb. Gent 13 januari 2012, AR nr. 11/1351/A. Zie tevens Arbrb. Oudenaarde 19 januari 2012, AR nr. 10/511/A/III met; name het verlenen van onderdak aan een steungerechtigde schoonzoon.

⁸ Vaste rechtspraak in Antwerpen zie o.a. Arbh. Antwerpen 11 januari 2012, AR nr. 2011/AA/157; Arbh. Antwerpen 11 januari 2012, AR nr. 2011/AA/43.

⁹ Arbrb. Brussel 24 mei 2012, AR nr. 11/16409/A.

¹⁰ Arbrb. Ieper 2 november 2012, AR nr. 12/1403.

¹¹ Arbrb. Brussel 20 juli 2012, AR nr. 12/2672/A; Arbrb. Nijvel 3 juli 2012, AR nr. 11/2527/A.

¹² Arbrb. Antwerpen 12 december 2012, AR nr. 12/4595/A; Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/862/A; Arbrb. Kortrijk 5 september 2012, AR nr. 11/1844/A; Arbrb. Charleroi 18 december 2012, AR nr. 12.4572/A; Arbrb. Verviers 12 juni 2012, AR nr. 11/1183/A (descendenten die eigenaar zijn van meerdere verhuurde onroerende goederen).

bestaansmiddelen beschikt¹³; het recht op maatschappelijke integratie beoogt tevens de terugkeer naar een (gewone) tewerkstelling.¹⁴ De Arbeidsrechtbank te Antwerpen¹⁵ stelt expliciet dat het recht op maatschappelijke integratie twee vormen kan aannemen, te weten door een tewerkstelling of voldoende financiële middelen

In de mate een OCMW-bestuur zijn goedkeuring aan een nieuw schoolproject heeft gehecht, moet de aanvraag tot het bekomen van het leefloon worden ingewilligd.¹⁶

Het recht op maatschappelijke integratie kan niet slechts maand na maand worden toegekend¹⁷; dit is strijdig met de Leefloonwet en vindt daarin geen steun.

1. DE TOEKENNINGSVOORWAARDEN

Recht op leefloon ontstaat niet automatisch als gevolg van een aanvraag¹⁸; er moet worden aangetoond dat de toekenningsvoorwaarden zijn vervuld. Overeenkomstig de algemene beginselen van het burgerlijk en het gerechtelijk recht komt het aan de persoon die het leefloon aanvraagt, toe om aan te tonen dat hij de toekenningsvoorwaarden vervult¹⁹; actor incumbit probatio. Zo ook moet het bestuur het bewijs leveren van de feiten (bijvoorbeeld samenwonen, verblijf op het Belgische grondgebied) en de verdenkingen (verdoken inkomsten) die zij (bij de intrekking van het leefloon) aanvoert.²⁰

Dit kan in beginsel met alle middelen van bewijs; echter, in de mate een aanvrager zich steunt op verklaringen van personen, moeten die om in aanmerking te kunnen worden genomen voldoen aan de vereisten van artikel 961/2 Ger.W. **en** vergezeld zijn van een bewijs van storting op de bankrekening van de aanvrager.²¹ Daarnaast mag het OCMW beslissen dat er ernstige, precieze en samenhangende vermoedens bestaan, bijvoorbeeld inzake samenwonen of fictieve scheiding.²²

Artikel 19, §2, bepaalt dat de belanghebbende ertoe gehouden is alle nuttige inlichtingen te verstrekken en toestemming te verlenen nodig voor het onderzoek van zijn aanvraag. Dit houdt in dat op de aanvrager van het leefloon de verplichting rust het OCMW te informeren omtrent elk element dat een invloed kan hebben op zijn recht.

¹³ Arbrb. Nijvel 27 april 2014, AR nr. 11/1232/A; Arbrb. Bergen 25 april 2012, AR nr. 11/65/A.

¹⁴ Arbrb. Luik 29 maart 2012, AR nr. 404174. Impliciet tevens Arbrb. Turnhout 22 juni 2012, AR nr. 11/1669/A.

¹⁵ Vaste rechtspraak te Antwerpen: Arbrb. Antwerpen 5 november 2012, AR nr. 12/4729/A; Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/862/A; Arbrb. Mechelen 7 november 2012, AR nr. 12/698/A.

¹⁶ Arbrb. Namen 23 november 2012, AR nr. 12/1588/A.

¹⁷ Arbrb. Brugge 5 december 2012, AR nr. 12/882/A.

¹⁸ Arbh. Antwerpen 21 november 2012, AR nr. 2012/1940; Arbrb. Leuven 3 december 2012, AR nr. 11/2089/A.

¹⁹ Vaste rechtspraak: Arbh. Antwerpen 21 december 2012, AR nr. 2012/AA/126; Arbrb. Brussel 14 november 2012, AR nr. 12/6491/A; Arbrb. Brussel 23 maart 2012, AR nr. 11/12298/A (aangaande de afwezigheid van voldoende bestaansmiddelen); Arbrb. Luik 12 november 2012, AR nr. 407965; Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 397697; Arbrb. Charleroi 21 november 2012, AR nr. 12/2563/A en 17 oktober 2012, AR nr. 12/3010/A; Arbrb. Dendermonde 6 november 2012, AR nr. 12/432/A.

Deze verplichting geldt ook voor de eventuele achterstallige periodes, cf. Arbrb. Brussel 30 juli 2012, AR nr. 12/245/A.

²⁰ Arbrb. Charleroi 18 december 2012, AR nr. 12/3160/A; Arbrb. Charleroi 4 december 2012, 12/675/A rekening houdend met de medewerkingsverplichting langs de kant van de aanvrager; Arbrb. Luik 17 december 2012, AR nr. 409511.

²¹ Vaste rechtspraak in Antwerpen: Arbrb. Antwerpen 13 december 2012, AR nr. 12/687/A. Vgl. Arbrb. Veurne 20 december 2012, AR nr. 10/593/A.

²² Arbrb. Verviers 11 december 2012, AR nr. 12/0752/A. Zie ook Arbrb. Verviers 11 december 2012, AR nr. 12/0748/A voor een zeer uitgebreide casus.

De verplichting tot medewerking vormt evenwel geen toekenningsvoorwaarde voor het bekomen van het leefloon.²³ Echter, de aanvrager die elk onderzoek onmogelijk maakt, hetzij omdat hij geen gevolg geeft aan een oproep om op de zetel zijn dossier met de nodige inlichtingen op te maken, hetzij omdat hij door de maatschappelijk werker nooit thuis wordt gevonden, wordt terecht geen leefloon toegekend²⁴; er kan immers niet worden vastgesteld of hij aan alle toekenningsvoorwaarden voldoet. Volgens de Arbeidsrechtbank te Tongeren²⁵ vormt de medewerking aan het sociaal onderzoek indirect een toekenningsvoorwaarde.

Het openbare ordekarakter van de Leefloonwet van 26 mei 2002 verbiedt een toekenningsvoorwaarde toe te voegen die de wet niet voorziet²⁶ of het leefloon terug te vorderen in andere dan de wettelijk vermelde gevallen²⁷; zo reserveert de Wet niet dat het leefloon slechts aan personen zou worden toegekend die zich in armoede zouden bevinden ten gevolge van omstandigheden buiten hun wil.

Geen enkele bepaling van de Leefloonwet mag een persoon die de meerderjarigheid heeft bereikt, opdringen naar de ouderlijke woonst terug te keren, aangezien de keuze van woonplaats voor een meerderjarige een soeverein recht is²⁸; het vertrek uit de ouderlijke woonst²⁹ moet niet het gevolg zijn van een formele uitzettingsbeslissing (van de ouders) of van een ernstige onenigheid³⁰, van een familiale breuk³¹ of van moeilijk liggende familiale relaties.³² Anders verwoord, de autonomie van een meerderjarige om zelfstandig te gaan wonen, kan door een OCMW enkel worden vastgesteld³³ en de voorwaarde van een ernstige reden om de ouderlijke woonst te verlaten, is niet in de wet voorgeschreven³⁴, te meer daar in het onderhavige geval de moeder de aanvrager "aan de deur heeft gezet"; een uitspraak van de Arbeidsrechtbank te Brussel³⁵ verwoordt dit als volgt: *"il n'y a pas lieu*

²³ Arbrb. Brussel 6 september 2012, AR nr. 12/1410/A en 9 maart 2012, AR nr. 11/13701/A.

²⁴ Arbrb. Luik 29 maart 2012, AR nr. 404.162; cf. Arbrb. Luik 29 maart 2012, AR nr. 399.650: onmogelijkheid om vast te stellen waar, en met wie, de aanvrager samenwoont.

²⁵ Arbrb. Tongeren 8 november 2012, AR nr. 12/709/A met verwijzing naar Cass. 30 november 2009, *JTT* 2010, 65.

²⁶ Arbrb. Brussel 7 september 2012, AR nr. 12/3905/A; cf. Arbrb. Charleroi 6 november 2012, AR nr. 12/1388/A; Arbrb. Gent 14 december 2012, AR nr. 12/493/A.

²⁷ Arbrb. Nijvel 27 april 2014, AR nr. 11/1232/A.

²⁸ Arbrb. Charleroi 6 november 2012, AR nr. 12/1388/A: al was dit maar om waar te nemen; tevens Arbh. Brussel 11 juli 2012, AR nr. 2011/AB/329 (rekening houdend met het feit dat de aanvrager haar onderhoudsrechten t.a.v. haar ouders heeft doen geldentenant); Arbrb. Namen 9 november 2012, AR nr. 12/1399/A en 12/1400/A; Arbrb. Brussel 21 november 2012, AR nr. 12/6807/A; Arbrb. Brussel 26 maart 2012, AR nr. 12/785/A; Arbrb. Marche-en-Famenne 12 juli 2012, AR nr. 12/173/B.

²⁹ De Arbeidsrechtbank te Luik (Arbrb. Luik 17 december 2012, AR nr. 409511) neemt tevens de leeftijd in overweging.

³⁰ Arbrb. Namen 9 november 2012, AR nr. 12/1399/A en 12/1400/A; Arbrb. Brussel 4 oktober 2012, AR nr. 12/4572/A; Arbrb. Brussel 19 juni 2012, AR nr. 11/13124/A.

Anders: Arbrb. Verviers 9 oktober 2012, AR nr. 12/0482/A.

³¹ Arbrb. Brussel 26 maart 2012, AR nr. 12/785/A.

Anders: Arbrb. Luik 30 mei 2012, AR nr. 404013.

³² De noodzaak om de ouderlijke woonst te verlaten ten gevolge van familiale moeilijkheden, opent het recht op maatschappelijke integratie voor zover de toekenningsvoorwaarden zijn vervuld, cf. Arbrb. Verviers 20 maart 2012, AR nr. 11/1773/A.

³³ Arbrb. Kortrijk 5 september 2012, AR nr. 11/1844/A.

³⁴ Arbrb. Brussel 21 november 2012, AR nr. 12/6807/A.

³⁵ Arbrb. Brussel 19 juni 2012, AR nr. 11/13124/A. Zie tevens Arbrb. Namen 8 juni 2012, AR nr. 12/777/A: geen enkele bepaling van de Leefloonwet vereist een breuk met het familiale; Arbh. Brussel 14 juni 2012, AR nr. 2011/AB/144: de volwassen jongere die de ouderlijke woonst verlaat, moet geen andere en bijkomende voorwaarde aantonen om het leefloon te genieten dan elke andere meerderjarige.

d'ajouter à la loi, une condition, telle que la possibilité de s'assumer financièrement avant de quitter le domicile parental".

De slechte huisvesting van de aanvrager mag geen reden zijn om hem het leefloon te weigeren³⁶; wel integendeel, een dergelijke situatie au contraire vormt een inbreuk op de menselijke waardigheid.

De toekenning van het leefloon is in beginsel volledig onafhankelijk van elke morele beoordeling van het gedrag van de aanvrager. Toch behoort het aan de jongere die onafhankelijk wil worden en op zichzelf wil wonen, erover te waken dat hij zich zelf voldoende bestaansmiddelen kan verschaffen.³⁷

De Antwerpse arbeidsrechter³⁸ oordeelt bijvoorbeeld dat bepaalde keuzes van de aanvrager, bijvoorbeeld een verhuis naar een ander taalgebied waarvan hij de (bestuurs)taal niet kent, zijn kansen op tewerkstelling aanzienlijk vermindert en hij daardoor zichzelf in een situatie van behoeftigheid plaatst indien hij geen voldoende inkomsten door eigen inspanningen kan verwerven. In beginsel geldt dit evenzeer voor personen die uit het buitenland naar ons land verhuizen, maar ook voor EU-onderdanen doet het leefloon zich voor als een subjectief recht.³⁹

Echter, indien de dochter en de schoonzoon zich ertoe hebben verbonden de (schoon)ouders ten laste te nemen in het kader van een verzoek tot gezinshereniging, en die ouders zich vrijwillig in een toestand van ouders van extreme armoede brengen door de woning van de dochter te verlaten, mag het leefloon worden geweigerd. Ingeval de aanvrager toestemming heeft verkregen om in België te verblijven aangezien zijn vader zich heeft geëngageerd hem financieel te steunen, moet hij zijn rechten op onderhoudsgeld jegens zijn onderhoudsplichtigen doen gelden.⁴⁰ De persoon die zich bij gezinshereniging voor een familielid borg stelt, weet dat hij die persoon ten laste moet nemen. De Arbeidsrechtbank te Brussel⁴¹ oordeelt eveneens in die zin aangaande het ontslag van een werknemer (bij tewerkstelling) of als zaakvoerder van een vennootschap.

Diegene die sinds ongeveer tien jaar een leefloon ontvangt, kent zeer goed de toekenningsvoorwaarden en -mechanismen⁴²; zich zonder geldige redenen niet melden voor het sociaal onderzoek, levert een probleem voor de verdere toekenning op.

Het gegeven van een onverschuldigd uitbetaal bedrag van €2.500 aan leefloon ten gevolge van niet-medegedeelde arbeidsprestaties, vormt geen hinderpaal voor de toekenning van het leefloon op voorwaarde dat alle toekenningsvereisten zijn vervuld⁴³; het recht op

³⁶ Arbh. Brussel 12 januari 2012, AR nr. 2010/AB/720.

³⁷ Arbrb. Nijvel 3 juli 2012, AR nr. 11/2527/A.

³⁸ Arbh. Antwerpen 15 juni 2012, AR nr. 2012/AA/55; Arbrb. Antwerpen 13 juni 2012, AR nr. 11/938/A.

³⁹ Arbh. Antwerpen 19 juni 2012, AR nr. 2011/AA/469. Zie echter ook Arbh. Antwerpen 20 juni 2012, AR nr. 2010/AA/622.

⁴⁰ Arbrb. Luik 17 december 2012, AR nr. 397974. Tevens Arbrb. Brussel 3 december 2012, AR nr. 12/7169/A: het leefloon is wel verschuldigd vanaf het ogenblik dat de borgstelling - ratione temporis - is verstreken.

⁴¹ Arbrb. Brussel 23 maart 2012, AR nr. 11/13250/A. Zie ook nog Arbrb. Luik 18 juni 2012, AR nr. 397864.

⁴² Arbrb. Verviers 20 maart 2012, AR nr. 11/1096/A.

⁴³ Arbrb. Bergen 14 maart 2012, AR nr. 10/3196/A.

maatschappelijke integratie hangt niet af van de ondertekening van een verbintenis van terugbetaling (van het verschuldigde bedrag).⁴⁴

De voorwaarden betreffende het toekennen van het leefloon moeten op het en vanaf het ogenblik van de aanvraag worden beoordeeld.⁴⁵

Het is de verantwoordelijkheid van het OCMW om het oorzakelijk verband tussen het gebrek aan medewerking en het gegeven dat de begunstigde aan één of meerdere toekenningsvoorwaarden niet voldoet, aan te tonen.⁴⁶

1.1. Verblijfplaats

1.1.1. Zie deel V.

1.1.2. Verblijfplaats in België

Om het recht op maatschappelijke integratie te kunnen genieten, moet de persoon zijn werkelijke verblijfplaats in België hebben in de door de Koning te bepalen zin. Artikel 2 KB 11 juli 2002 bepaalt wie zijn verblijfplaats in België heeft, terwijl artikel 38 van hetzelfde besluit stelt dat elke gerechtigde voor zijn vertrek het bevoegd centrum ervan moet inlichten dat hij langer dan één maand in het buitenland zal vertoeven, tenzij buitengewone omstandigheden een langer verblijf noodzakelijk⁴⁷, en geeft hiervan de duur en de reden op.

Het is niet aan een OCMW om te bewijzen wanneer de aanvrager wel of niet in België verbleef.⁴⁸ Het niet (langer) verblijven op het Belgische grondgebied moet wel met zekerheid zijn vastgesteld of vast te stellen zijn.⁴⁹

Elk verblijf van meer dan één maand in het buitenland geeft aanleiding tot een schorsing van het recht op maatschappelijke integratie⁵⁰; een verblijf van net geen maand doet vragen oproepen maar kan geen schorsing van het leefloon meebrengen.⁵¹ Een langer – aangegeven - verblijf dan één maand op grond van medische overmacht, moet door een medisch attest worden aangetoond; dit attest moet uitdrukkelijk vermelden dat een terugkeer naar België binnen de opgegeven periode om die medische redenen niet mogelijk is. Volgens de Antwerpse Arbeidsrechtbank⁵² volstaat een loutere medische vaststelling van de gezondheidstoestand derhalve niet; reizen moet onmogelijk zijn.

⁴⁴ Arbrb. Brussel 6 juli 2012, AR nr. 11/12709/A.

⁴⁵ Vaste rechtspraak in Brussel: Arbrb. Brussel 23 november 2012, AR nr. 6859/12; Arbrb. Brussel 23 maart 2012, AR nr. 11/12298/A.

⁴⁶ Arbrb. Dinant 9 oktober 2012, AR nr. 12/965/A.

⁴⁷ Arbrb. Namen 8 juni 2012, AR nr. 11/2540/A: de deelneming aan een gewone familieraad vormt geen uitzonderlijke omstandigheid. Vgl. Arbrb. Antwerpen 7 juni 2012, AR nr. 11/7807/A.

⁴⁸ Arbrb. Turnhout 15 juni 2012, AR nr. 11/844/A.

⁴⁹ Arbrb. Brussel 15 oktober 2012, AR nr. 12/1148/A.

⁵⁰ Arbrb. Namen 8 juni 2012, AR nr. 11/2595/A; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/7017/A; Arbrb. Brussel 2 februari 2012, AR nr. 7473/11.

⁵¹ Arbrb. Antwerpen 28 juni 2012, AR nr. 12/230/A.

⁵² Arbrb. Antwerpen 22 oktober 2012, AR nr. 12/585/A.

Het bekendgemaakte verblijf van meer dan dertig dagen of het niet vervullen van die voorwaarde kan aanleiding geven tot schorsing⁵³, intrekking⁵⁴ of tot terugvordering⁵⁵ van het ten onrechte uitbetaalde leefloon.

De aanvrager die niet kan opgeven hoe hij zijn buitenlandse reis van meer dan een maand heeft bekostigd, noch wat zijn levensomstandigheden in die periode waren, toont niet aan dat hij de toekenningsvoorwaarden voor het verkrijgen van het leefloon heeft vervuld.⁵⁶ Het leefloon is niet verschuldigd voor de periode dat de aanvrager niet op het Belgische grondgebied verblijft en op grond van het feit dat zij hiervan het OCMW niet heeft verwittigd⁵⁷, tenzij uitzonderlijke omstandigheden dat verblijf rechtvaardigen.⁵⁸

Een student die, in het raam van zijn studie, gedurende meerdere maanden verplicht in het buitenland verblijft, een einde aan zijn huurovereenkomst heeft gesteld maar wel op dat adres in het bevolkingsregister ingeschreven blijft en regelmatig heen en weer vliegt, vervult de voorwaarde van verblijf evenals de andere toekenningsvoorwaarden.⁵⁹

De aanvrager die niet over een verblijfsvergunning van meer dan drie maanden beschikt, kan geen leefloon genieten.⁶⁰

Het behoort niet tot de bevoegdheid van het OCMW noch de arbeidsrechtbank om de wettigheid van het verblijf van de begunstigde van het leefloon in vraag te stellen.⁶¹

1.2. De leeftijd

1.2.1. Het beginsel: de meerderjarigheid

Voor de litigieuze periode gedurende welke de aanvrager minderjarig was, is het terecht dat het OCMW-bestuur de toekenning van het leefloon heeft geweigerd.⁶²

1.2.2. De bijzondere gevallen

1.2.2.1. De verlengde minderjarigheid

Nihil

⁵³ Arbrb. Antwerpen 10 december 2012, AR nr. 12/5044/A: aangegeven verblijf in het buitenland vanaf 10 mei, terugkeer 11 juni. Het OCMW is gerechtigd de uitbetaling van het leefloon te schorsen voor de periode die de toegelaten afwezigheidstermijn overschrijdt, in casu één dag; vgl. Arbrb. Antwerpen 10 december 2012, AR nr. 12/5051/A: niet frauduleus maar niet aangegeven verblijf in het buitenland voor het volgen van een medegedeelde opleiding van vijf weken, één week en geen vijf weken schorsing.

⁵⁴ Arbrb. Luik 6 september 2012, AR nr. 395.237.

⁵⁵ Impliciet Arbrb. Brussel 27 september 2012, AR nr. 11/15575/A.

⁵⁶ Arbrb. Brussel 10 september 2012, AR nr. 4.110/12.

⁵⁷ Arbrb. Luik 31 oktober 2012, AR nr. 395402 en 397010.

⁵⁸ Arbrb. Brussel 14 maart 2012, AR nr. 11/14104/A (aucune prescription religieuse oblige un fidèle de passer le ramadan dans son pays natal ou le pays dont il a la nationalité).

⁵⁹ Arbrb. Brussel 4 juli 2012, AR nr. 12/1161/A. In dezelfde zin Arbrb. Charleroi 19 juni 2012, AR nr. 12/139/A.

⁶⁰ Arbrb. Luik 10 december 2012, AR nr. 403801.

⁶¹ Arbrb. Brussel 27 juni 2012, AR nr. 12/6778/A.

⁶² Arbrb. Brussel 20 maart 2012, AR nr. 11/13561/A.

1.2.2.2. De vreemdelingen die minderjarig zijn volgens hun nationale wet

Nihil

1.2.2.3. De pensioengerechtigde personen

Nihil

1.2.2.4. De zwangere minderjarigen

Een zwangere minderjarige, bedoeld in artikel 7 van de Wet 26 mei 2002, wordt gelijkgesteld met een meerderjarige persoon bedoeld in artikel 3, 2° van dezelfde wet⁶³; dit heeft tot gevolg dat de aanvrager moet worden gevolgd in het kader van een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie.⁶⁴

1.2.2.5. De minderjarigen

Nihil

1.2.2.6. De studenten

De Leefloonwet erkent studenten als potentiële doelgroep.⁶⁵

Het Arbeidshof te Brussel⁶⁶ benadrukt dat het recht op maatschappelijke integratie geen voorwerp van bijzondere wettelijke voorwaarden vormt.

Volgens de Arbeidsrechtbank te Luik⁶⁷ bestaan er toch enkele jurisprudentiële voorwaarden voor de toekenning van het leefloon aan studenten, te weten i) de studievaaardigheden, ii) het nut van de studies en iii) de bereidheid om te werken door tijdens de verlofperioden bij voorkeur een studenten job te zoeken en te bezetten. Ingeval één van die voorwaarde niet is vervuld, mag het OCMW de toekenning van het leefloon weigeren.⁶⁸ Aldus heeft wie naar België komt studeren met een beurs en geen uitleg kan geven over de manier waarop hij geleefd heeft sinds zijn aankomst in België, wie geen rekeninguittreksels bijbrengt noch preciseert welke de inkomsten zijn van ouders en levensgezel, noch zijn werkbereidheid bewijst, geen recht op een leefloon.⁶⁹

Wie door allerlei middelen poogt te verhinderen dat een GPMI wordt gesloten⁷⁰ of - onverminderd een gesloten GPMI - vrijwillig zijn (secundaire) studies stopzet dan wel de

⁶³ Arbrb. Dinant 27 maart 2012, AR nr. 12/151/A; Arbrb. Brussel 28 maart 2012, AR nr. 12/2064/A: absolute vereiste om gezien de leerplicht de studies in het vierde leerjaar te hervatten.

⁶⁴ Arbrb. Brussel 28 maart 2012, AR nr. 12/2064/A.

⁶⁵ Arbrb. Gent 20 januari 2012, AR nr. 11/451/A.

⁶⁶ Arbh. Brussel 11 juli 2012, AR nr. 2011/AB/329.

⁶⁷ Arbrb. Luik 29 maart 2012, AR nr. 403.961; Arbrb. Luik 27 juni 2012, AR nr. 404124 voegt eraan toe dat de student moet aantonen dat hij de voorwaarden vervult; vgl. Arbrb. Charleroi 20 maart 2012, AR nr. 11/4348/A.

⁶⁸ Arbrb. Luik 29 maart 2012, AR nr. 402.299. De ingeroepen reden om het leefloon te weigeren, moet wel betrekking hebben op de studies; het gegeven dat de houding van de aanvrager versus vrouwen inacceptabel is, is geen reden om het recht op maatschappelijke integratie als student te weigeren (Arbrb. Namen 26 oktober 2012, AR nr. 12/1199/A).

⁶⁹ Arbrb. Luik 8 januari 2012, AR nr. 395506

⁷⁰ Arbrb. Dendermonde 6 juli 2012, AR nr. 11/966/A.

voorwaarden ervan niet nakomt⁷¹, verliest zijn recht op maatschappelijke integratie⁷²; de studiekeuze moet bovendien in overeenstemming met het GPMI zijn.⁷³

1.2.2.7. De daklozen

Het is de concrete situatie van dakloosheid die de leeflooncategorie bepaalt⁷⁴; de toekenning van het leefloon als alleenstaande op voorwaarde van het sluiten van een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie, is strijdig met de Leefloonwet van 26 mei 2002.

1.2.2.8. De gedetineerden

De in de gevangenis opgesloten gedetineerden hebben geen recht op leefloon.⁷⁵

1.3. De nationaliteit

1.3.1. De Belgische nationaliteit

Vanaf het ogenblik dat een begunstigde van financiële maatschappelijke dienstverlening de Belgische nationaliteit verwerft, moet zijn recht op maatschappelijke integratie worden onderzocht.⁷⁶

1.3.2. De bijzondere gevallen

1.3.2.1. De EU-onderdanen

Een Poolse aanvragerster, als EU-burger, heeft recht op een verblijf van meer dan drie maanden⁷⁷ en behoort tot de categorieën bedoeld in artikel 3, 3° Wet 26 mei 2002⁷⁸; de aanvrager die als EU-burger niet over een verblijfsvergunning van meer dan drie maanden beschikt, heeft geen recht op leefloon.⁷⁹

Het behoort niet tot de bevoegdheid van het OCMW noch van de rechtbank een einde te stellen aan de verblijfsvergunning van een EU-burger die niet langer aan de voorwaarden van de Vreemdelingenwet van 15 december 1980 zou voldoen⁸⁰; een Europese burger heeft in dat geval recht op het leefloon indien hij de toekenningsvoorwaarden vervult.

⁷¹ Arbrb. Gent 20 januari 2012, AR nr. 11/451/A: studieproject. om te zetten in een arbeidstraject door werkloosheidsuitkeringen aan te vragen vanaf een bepaalde datum met de uitdrukkelijke vraag de uitkering met studies (voor een beperkt aantal studiepunten).

⁷² Arbh. Gent 26 juli 2012, AR nr. 2012/AR nr. 163.

⁷³ Arbrb. Mechelen 8 februari 2012, AR nr. 10/1889/A.

⁷⁴ Arbrb. Namen 8 juni 2012, AR nr. 12/412/A.

⁷⁵ Arbrb. Namen 22 juni 2012, AR nr. 12/657/A.

⁷⁶ Arbrb. Antwerpen 15 november 2012, AR nr. 12/3254/A.

⁷⁷ Arbrb. Luik 27 maart 2012, AR nr. 390493 met verwijzing naar de Verordening C-292/89 van 26 februari 1989 en artikel 7 van de Richtlijn 2004/38/CE van 29 april 2004; Arbrb. Antwerpen 28 november 2012, AR nr. 12/4017/A: Nederlander met inschrijving in het bevolkingsregister (cf. Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/3300/A: Nederlandse met E-kaart; vgl. Arbrb. Dendermonde 6 juli 2012, AR nr. 11/2656/A).

⁷⁸ Arbrb. Brussel 12 september 2012, AR nr. 12/3188/A; tevens Arbrb. Brussel 14 november 2012, AR nr. n° 12/6490/A (Roemeense nationaliteit); impliciet Arbrb. Brussel 26 maart 2012, AR nr. 11/12274/A, Arbrb. Luik 29 maart 2012, AR nr. 390.076 en Arbrb. Antwerpen 5 november 2012, AR nr. 12/3074/A (Spaanse nationaliteit); Arbrb. Antwerpen 10 december 2012, AR nr. 12/5051/A (Ierse nationaliteit).

⁷⁹ Arbrb. Brussel 12 maart 2012, AR nr. 10/18479/A.

⁸⁰ Arbrb. Brussel 18 mei 2012, AR nr. 11/14899/A; Arbrb. Brussel 24 mei 2012, AR nr. 11/15592/A; Arbrb. Charleroi 15 mei 2012, AR nr. 12/2770/A.

De aanvrager, van Roemeense nationaliteit, die vanaf het moment dat hij zijn verblijfsvergunning van meer dan drie maanden heeft ontvangen, een einde stelt aan zijn activiteit(en) als zelfstandige en dit zonder enige reden van niet-winstgevendheid aan te tonen, toont aldus niet dat hij aan alle toekenningsvoorwaarden opgelegd om het voordeel van het leefloon te genieten, voldoet.⁸¹ Tot 31 december 2012 moe(s)ten Bulgaren en Roemenen in het bezit zijn van een arbeidskaart/arbeidsvergunning om tewerkgesteld te kunnen worden.⁸²

De EU-burger van wie de verblijfsvergunning is ingetrokken, heeft geen recht meer op het leefloon.⁸³

1.3.2.2. De vreemdelingen ingeschreven in het bevolkingsregister

Een aanvragerster, met Congolese nationaliteit, verblijft op wettige wijze in België in het raam van een gezinshereniging met haar Belgische moeder en is in het bezit van een identiteitskaart van vijf jaar; het betreft hier aldus een persoon bedoeld in de Wet van 26 mei 2002, meer bepaald artikel 3, 3°, dit wil zeggen een familielid van een EU-onderdaan.⁸⁴

Een niet in het bevolkings- maar in het vreemdelingenregister ingeschreven aanvrager, behoort niet tot één van de in artikel 3 Leefloonwet opgesomde gevallen.⁸⁵

De gezinshereniging is op zichzelf geen reden om elk recht op het leefloon te weigeren indien de aanvrager aan de toekenningsvoorwaarden voldoet; echter, een vreemdeling zonder financiële middelen die zijn gezin laat overkomen en daarbij er genoegzaam van uitgaat dat de gemeenschap de daarmee gepaard gaande meerkost ten laste zal nemen, is niet gerechtigd op het leefloon⁸⁶; het Antwerpse Arbeidshof⁸⁷ daarentegen oordeelt dat wie in het buitenland gehuwd is, alle recht heeft om de nodige stappen te zetten om in het kader van gezinshereniging de andere partner te laten overkomen.

De vreemdeling die wel een verblijfsrecht geniet maar ambtshalve uit de bevolkingsregisters is verwijderd, het recht op maatschappelijke integratie niet genieten.⁸⁸

1.3.2.3. De vluchtelingen

Een vluchteling in de zin van artikel 49 van de Vreemdelingenwet van 15 december 1980⁸⁹ of een erkend kandidaat-politiek vluchteling⁹⁰, heeft recht op het leefloon ingeval hij de

⁸¹ Vaste rechtspraak: Arbrb. Charleroi 6 november 2012, AR nr. 12/1827/A; in dezelfde zin Arbrb. Charleroi 6 november 2012, AR nr. 12/1806/A en 25 juli 2012, AR nr. 12/2485/A. De Arbeidsrechtbank te Brussel voegt daaraan toe: *“l'étranger qui est admis au séjour en Belgique sur base de pièces laissant supposer une activité de travailleur indépendant, ne peut pas devenir une charge pour le système d'aide sociale au cours de son séjour”* (Arbrb. Brussel 9 januari 2012, AR nr. 11/8396/A).

⁸² Arbh. Antwerpen 27 juni 2012, AR nr. 2011/AA/342.

⁸³ Arbrb. Charleroi 8 augustus 2012, n° 12/2203/A.

⁸⁴ Arbrb. Brussel 30 juli 2012, AR nr. 12/1545/A. Een verblijfskaart F als familielid van een burger van de Europese Unie opent het recht op leefloon, cf. Arbrb. Antwerpen 6 december 2012, AR nr. 12/2369/A.

⁸⁵ Arbrb. Charleroi 17 januari 2012, AR nr. 11/1857/A. Verder Arbrb. Brussel 28 maart 2012, AR nr. 11/14502/A; Arbrb. Luik 26 september 2012, AR nr. 401467; Arbrb. Antwerpen 25 juni 2012, AR nr. 12/699/A.

⁸⁶ Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/7105/A met verwijzing naar Arbh. Antwerpen 1 april 2009, AR nr. 205020; Arbrb. Verviers 17 april 2012, AR nr. 11/1888/A.

⁸⁷ Arbh. Antwerpen 19 juni 2012, AR nr. 2011/AA/469.

⁸⁸ Arbrb. Brussel 4 oktober 2012, AR nr. 12/4277/A.

toekenningsvoorwaarden vervult.⁹¹ Dit recht gaat evenwel pas in vanaf het ogenblik dat de begunstigde in het bevolkingsregister is ingeschreven.⁹²

1.3.2.4. De staatloze burgers

Een staatloze burger heeft in beginsel recht op maatschappelijke integratie in zoverre ook de andere toekenningsvoorwaarden zijn vervuld⁹³; wie bijvoorbeeld geen regelmatige verblijfsvergunning heeft⁹⁴, kan niet van het leefloon genieten.

Het Grondwettelijk Hof⁹⁵ ziet een discriminatie in behandeling tussen vluchtelingen en staatloze burgers waar het de automatische toekenning van een verblijfsvergunning na de erkenning van hun status betreft (cf. artikel 98 KB du 8 oktober 1981); bijgevolg is de Arbeidsrechtbank te Brussel⁹⁶ van oordeel dat een onvrijwillig staatloze burger recht heeft op het leefloon.

1.4. Ontoereikende bestaansmiddelen

1.4.1. Algemeen

Anders dan maatschappelijke dienstverlening in de zin van de OCMW-wet van 8 juli 1976, onderwerpt de Wet van 26 mei 2002 de toekenning van het recht op maatschappelijke integratie niet aan het bewijs van een staat van behoefte, noch verwijst het naar de menselijke waardigheid.⁹⁷

Het recht op maatschappelijke integratie behelst een residuair voordeel; dit kan niet worden toegekend dan in het geval van ontoereikende bestaansmiddelen om een leven te leiden dat aan de menselijke waardigheid beantwoordt⁹⁸ en nadat de mogelijkheden om bestaansmiddelen te verwerven, zijn uitgeput.⁹⁹

Het komt aan de aanvrager toe te bewijzen dat hij onvoldoende bestaansmiddelen bezit om een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid. De aanvrager die, met bijkomstige elementen, het bewijs niet levert dat zij over onvoldoende bestaansmiddelen beschikt, noch dat zij in staat is die te verwerven op enig andere manier, heeft geen recht op

⁸⁹ Arbrb. Antwerpen 28 november 2012, AR nr. 12/2260/A; Arbrb. Antwerpen 26 september 2012, AR nr. r. 12/1520/A. Impliciet Arbrb. Brussel 14 maart 2012, AR nr. 11/13718/A.

⁹⁰ Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/114/A; Arbrb. Antwerpen 20 september 2012, AR nr. 12/253/A.

⁹¹ Arbrb. Antwerpen 7 november 2012, AR nr. 11/4493/A; Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/114/A.

⁹² Arbrb. Antwerpen 14 november 2012, AR nr. 10/1315/A.

⁹³ Arbrb. Antwerpen 27 juni 2012, AR nr. 12/712/A.

⁹⁴ Arbrb. Verviers 17 april 2012, AR nr. 11/1683/A.

⁹⁵ GwH nr. 198/2009 van 17 december 2009.

⁹⁶ Arbrb. Brussel 25 juli 2012, AR nr. 12/671/A: onvrijwilligheid erkent door de rechtbank op het ogenblik van het toekennen van het statuut.

⁹⁷ Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 11/10755/A.

⁹⁸ Arbrb. Dinant 27 november 2012, AR nr. 11/803/A; Arbrb. Brussel 22 maart 2012, AR nr. 11/1570/A; Arbrb. Verviers 12 juni 2012, AR nr. 11/1183/A; Arbrb. Antwerpen 8 november 2012, AR nr. 11/7974/A.

⁹⁹ Arbrb. Brussel 23 maart 2012, AR nr. 11/12298/A.

het leefloon; in dat geval is het niet nodig de andere toekenningsvoorwaarden te onderzoeken.¹⁰⁰

Het onvoldoende karakter van de bestaansmiddelen moet worden beoordeeld in het licht van de betrokken leeflooncategorie; in het geval de inkomsten hoger liggen, kan het recht op maatschappelijke integratie niet worden erkend.¹⁰¹ Het bewijs van de onvoldoende bestaansmiddelen is vastgesteld en erkend door het OCMW die de begunstigde tevens een medische kaart toekent.¹⁰²

Het leefloon wordt maand per maand berekend.¹⁰³

1.4.2. Het begrip bestaansmiddelen

Bij toepassing van artikel 16, §1, moeten alle inkomsten waarover de aanvrager beschikt, wat ook de aard en de oorsprong ervan is, in aanmerking worden genomen - met uitzondering van de vrijgestelde bestaansmiddelen -, maar met inbegrip van de uitkeringen toegekend in het raam van de Belgische¹⁰⁴ of buitenlandse¹⁰⁵ sociale zekerheidswetgeving, de familiale solidariteit¹⁰⁶, enz.; anders gezegd, alle mogelijke bestaansmiddelen. Het betreft hier wel de nettobedragen.¹⁰⁷

De aanwezigheid van bestaansmiddelen moet vaststaan en niet louter worden vermoed¹⁰⁸; een aanvrager moet, bijvoorbeeld in het geval van een lening, een leningsovereenkomst met terugbetalingsmodaliteiten kunnen voorleggen opdat van de ontstentenis van bestaansmiddelen in een bepaalde periode zou kunnen worden gewaagd.¹⁰⁹

Al naargelang de inkomsten uit arbeid jaarlijks dan wel maandelijks worden in aanmerking genomen, kan een aanvrager wel of geen recht op het leefloon hebben. De Arbeidsrechtbank te Brussel¹¹⁰ beslist dat het bedrag van het leefloon op jaar- en niet op maandbasis is bepaald; de rechtsleer en de rechtspraak zijn het erover eens dat, nu het leefloonbedrag wettelijk op jaarbasis is vastgesteld, de in aanmerking te nemen bestaansmiddelen eveneens op die manier moeten worden berekend.

De toekenning van het leefloon veronderstelt een totale afwezigheid van inkomsten en het niet het bestaan van een punctuele schuld.¹¹¹ Een aanvrager moet toelichten hoe hij

¹⁰⁰ Arbrb. Brussel 28 maart 2012, AR nr. 11/8528/A. In dezelfde zin Arbrb. Luik 3 december 2012, AR nr. 408520.

¹⁰¹ Arbrb. Brussel 22 maart 2012, AR nr. 11/15790/A.

¹⁰² Arbrb. Brussel 11 juni 2012, AR nr. 11/16416/A.

¹⁰³ Arbrb. Luik 27 juni 2012, AR nr. 397826.

¹⁰⁴ Arbrb. Antwerpen 18 januari 2012, AR nr. 11/2794/A: tegemoetkoming aan een gehandicapte hoger dan het leefloonbedrag.

¹⁰⁵ Arbrb. Brussel 22 maart 2012, AR nr. 11/15790/A.

¹⁰⁶ Arbrb. Oudenaarde 20 december 2012/ AR nr. 11/912/A/III: bijvoorbeeld de steun in natura, in casu onderdak voor een student door zijn ouder(s).

¹⁰⁷ Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 11/10755/A. Zie ook verder met betrekking tot het probleem van de in aanmerking te nemen bestaansmiddelen bij beslag.

¹⁰⁸ Arbrb. Dinant 9 oktober 2012, AR nr. 12/870/A.

¹⁰⁹ Arbh. Brussel 2 februari 2012, AR nr. 2011/AB/345.

¹¹⁰ Arbrb. Brussel 19 september 2012, AR nr. 12/4651/A. Cf. Arbrb. Brussel 6 december 2012, AR nr. 12/1771/A: het bedrag van het leefloon mag worden verminderd met het bedrag van de arbeidsinkomsten van acht dagen gedurende een bepaalde maand.

¹¹¹ Arbrb. Brussel 19 september 2012, AR nr. 12/4643/A.

gedurende de betwiste periode heeft kunnen leven nu hij geen werkloosheidsuitkeringen noch enige steun van het OCMW genoot¹¹²; voor de Arbeidsrechtbank te Namen¹¹³ volstaat het vast te stellen dat de aanvrager gedurende een periode van drie weken (aanvraag tot het bekomen van het leefloon op 12 november na te zijn uitgesloten van de werkloosheidsuitkeringen op 12 oktober en de toekenning van ziekte-uitkeringen op 13 december) geen enkele inkomsten heeft genoten om haar het leefloon toe te kennen.

Het OCMW dat het leefloon aan een persoon die op hetzelfde adres met zijn moeder en zijn broer samenwoont, weigert omdat beide laatsten al het leefloon als samenwonende genieten, begaat een dubbele fout: 1° de notie 'staat van behoefte' is vreemd aan het recht op maatschappelijke dienstverlening en 2° de door het OCMW toegekende steun aan de samenwonende personen vormt geen in aanmerking te nemen bestaansmiddelen¹¹⁴; aangaande het recht op maatschappelijke integratie is het bestaan van inkomsten de zaak.¹¹⁵

1.4.2.1. De persoonlijke bestaansmiddelen

Krachtens een beslissing van de Arbeidsrechtbank te Dinant¹¹⁶ moet het bedrag van het leefloon als alleenstaande van een student worden berekend met aftrek van het maandelijks bedrag van de kinderbijslag die hem voor de periode van toekenning wordt uitgekeerd. Evenzeer het bedrag van de studiebeurs en/of de inkomsten uit een studenten job moeten in aanmerking worden genomen met het oog op de berekening van het toe te kennen leefloonbedrag.¹¹⁷

Met betrekking tot een rechthebbende student van minder dan 25 jaar, geschiedt de berekening van het leefloon niet bij toepassing van artikel 35, §2; met het gegeven dat het OCMW aan tijd ontbreekt om een GPMI op te stellen en te ondertekenen, is de opgelopen vertraging van de ondertekening niet aan de weigering van de aanvrager te wijten; de rechthebbende mag niet het slachtoffer zijn van een desorganisatie op het OCMW.¹¹⁸

Met betrekking tot een onderhoudsuitkering, het bedrag van het leefloon moet daarmee worden verminderd¹¹⁹; dit is eveneens het geval met het onderhoudsgeld door de moeder

¹¹² Arbrb. Luik 26 september 2012, AR nr. 401467. Vaste rechtspraak: zie ook Arbrb. Luik 26 september 2012, AR nr. 398072: *'le demandeur n'établit pas qu'il a contracté des dettes pour pouvoir vivre conformément à la dignité humaine durant la période litigieuse'* (cf. Arbrb. Brussel 10 augustus 2012, AR nr. 11/13985: geen enkel bewijs van schulden, bijvoorbeeld huurachterstand, openstaande elektriciteitsrekening ... of het bewijs hoe bepaalde rekeningen, bijvoorbeeld de huurwaarborg, dan wel zijn betaald; Arbrb. Luik 5 september 2012, AR nr. 403284.

¹¹³ Arbrb. Namen 23 maart 2012, AR nr. 12/108/A.

¹¹⁴ Arbrb. Brussel 12 september 2012, AR nr. 12/3187/A en 12/7540/A.

¹¹⁵ Arbrb. Brussel 12 september 2012, AR nr. 12/2982/A.

¹¹⁶ Arbrb. Dinant 11 september 2012, AR nr. 11/1356/A en 11/1362/A.

¹¹⁷ Arbrb. Charleroi 3 april 2012, AR nr. n° 11/5191/A.

¹¹⁸ Arbrb. Brussel 15 november 2012, AR nr. 12/6508/A.

¹¹⁹ Arbrb. Luik 5 september 2012, AR nr. 398135 en 400105; Arbrb. Namen 23 maart 2012, AR nr. 11/2703/A: onderhoudshulp ten bedrage van €100 door de echtgenoot van de aanvrager betaald; Arbrb. Charleroi 3 april 2012, AR nr. 11/2815/A..

aan een studerende rechthebbende wordt uitbetaald.¹²⁰ Daarentegen, het onderhoudsgeld dat niet ten voordele van een kind wordt betaald, vormt geen vrijgesteld inkomen.¹²¹

Het is hierbij, althans volgens één rechter¹²², niet relevant of het onderhoudsgeld ook effectief is ontvangen indien de onderhoudsplichtige daartoe bij vonnis werd veroordeeld; te meer, indien de aanvrager weigert dit vonnis gedwongen te laten uitvoeren en ten laste van de gemeenschap te vallen.

De onderhoudsuitkeringen aan de moeder van de aanvrager toegekend, vormen geen in rekening te brengen bestaansmiddelen in hoofde van de aanvrager¹²³; anders gesteld, de onderhoudsgelden die niet door de aanvrager zelf worden ontvangen, kunnen niet in aanmerking worden genomen bij de berekening van het leefloonbedrag; zij zijn vrijgesteld¹²⁴, behoudens het geval dat de aanvrager ze zelf ontvangt.¹²⁵

Daarentegen, de onderhoudsgelden die een autonome meerderjarige aanvrager ontvangt, vormen eigen bestaansmiddelen en kunnen van het leefloonbedrag in mindering worden gebracht.¹²⁶

Het voordeel van een jaarbedrag dat beantwoordt aan het ten laste nemen van een gedeelte van de hypothecaire lening door de echtgescheiden partner, vormt een inkomen dat voor de berekening van het leefloon in aanmerking komt.¹²⁷

1.4.2.2. De beschikbare bestaansmiddelen

De eindejaarstoelage en het vakantiegeld vloeien voort uit gepresteerde arbeid en zijn daarom in aanmerking te nemen voor de berekening van het leefloon¹²⁸; een premie van het Fonds voor de horeca¹²⁹, evenals onderhoudsgelden van de biologische vader van de kinderen als de huidige partner, zijn inkomsten die de financiële toestand van de aanvrager beïnvloeden en invloed kunnen hebben op het bedrag van het leefloon.

Indien niet helemaal is vastgesteld dat een aanvrager het voordeel van bijkomende uitkeringen van een verzekeringsmaatschappij kan genieten, beschikt hij niet over bestaansmiddelen en heeft de aanvrager, volgens de arbeidsrechter¹³⁰, recht op het leefloon.

De loutere aanwezigheid van de aanvrager in het café gerund door zijn zoon, zonder andere vaststellingen, toont niet aan dat hij er werkt en een inkomen verdient.¹³¹

¹²⁰ Arbrb. Brussel 12 september 2012, AR nr. 12/2982/A. In andere zin: Arbrb. Verviers 22 augustus 2012, AR nr. 12/006/A m.b.t. de berekening van de inkomsten van samenwonende personen (moeder en twee meerderjarige broers).

¹²¹ Arbrb. Aarlen 13 november 2012, AR nr. 12/397/A.

¹²² Arbrb. Antwerpen 22 november 2012, AR nr. 12/3388/A.

¹²³ Arbrb. Brussel 12 september 2012, AR nr. 12/2982/A; Arbrb. Namen 27 januari 2012, AR nr. 11/1755/A.

¹²⁴ Arbrb. Brussel 29 maart 2012, AR nr. 11/12273/A; Arbrb. Luik 17 december 2012, AR nr. 405787; Arbrb. Namen 22 juni 2012, AR nr. 12/1007/A.

¹²⁵ Arbrb. Brussel 11 juni 2012, AR nr. 11/8007/A.

¹²⁶ Arb. Brussel 14 juni 2012, AR nr. 2011/AB/144; Arbrb. Brussel 7 september 2012, AR nr. 12/3905/A; Arbrb. Dinant 10 januari 2012, AR nr. 11/449/A.

¹²⁷ Arb. Bergen 7 november 2012, AR nr. 2011/AM/132.

¹²⁸ Arbrb. Mechelen 11 januari 2012, AR nr. 10/1526/A.

¹²⁹ Arb. Gent 15 oktober 2012, AR nr. 2011/AG/355.

¹³⁰ Arbrb. Brussel 26 november 2012, AR nr. 12/6889/A en 12/12760/A.

¹³¹ Arbrb. Charleroi 4 december 2012, AR nr. 12/675/A.

Aangezien, volgens de Hasseltse Arbeidsrechter¹³², de inkomsten uit een zelfstandige activiteit niet kunnen worden vastgesteld, heeft de aanvrager geen recht op leefloon. Het gegeven van een gescheiden aanvragerster om tot de – door de rechter gevorderde – openbare verkoping van de voormalige gezinswoning over te gaan, maakt dat zij weigert inspanningen te doen om eigen bestaansmiddelen te verwerven.¹³³

1.4.2.3. De in beslag genomen inkomsten

Het gedeelte van de inkomsten bestemd voor de betaling van eventuele achterstallige onderhoudsgelden of andere schulden, is niet vrijgesteld bij 22 e.v. van het KB van 11 juli 2002.¹³⁴ Daarom moeten de inkomsten in aanmerking worden genomen voor elke vorm van beslag. In dit geval past het, na het beslag, aan de aanvrager een geldelijke steun gelijk aan het verschil met bedrag en de categorie van het leefloon waarop hij gerechtigd is, toe te kennen.¹³⁵

Ingeval de inkomsten, na beslag, in concreto aantonen onvoldoende te zijn om een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid, dan kan een bijkomende financiële steun¹³⁶ of een geldelijke steun aan het betrokken leefloontarief¹³⁷ worden toegekend.

1.4.2.4. De beroepsinkomsten

De beroepsinkomsten zijn niet steeds makkelijk vast te stellen, laat staan aan te tonen aan gene of deze zijde; dit is nog meer het geval voor een aanvrager die zeer onregelmatig werkt en nagenoeg per dag wordt betaald (loon gestort op bankrekening) en, van tijd tot tijd, in de hand wordt uitbetaald; een voorbeeld hiervan in een arrest van het Arbeidshof te Brussel.¹³⁸

De rechthebbende laat na enig boekhoudkundig document met betrekking tot het effectief functioneren van zijn vennootschap waarvan hij één van de associés is en financieel verantwoordelijk blijft ook na zijn ontslag, te leveren; niets laat dus toe de afwezigheid van enige reële bezoldiging van de begunstigde door de vennootschap vast te stellen.¹³⁹

Een aanvragerster die geen rechtsvordering inleidt om de maandelijkse bezoldiging waarop zij uit arbeid gerechtigd is, is in staat zelf bestaansmiddelen te verwerven.¹⁴⁰

1.4.3. Het criterium van ontoereikende bestaansmiddelen

Wie spaargelden, verkregen bij erfenis, verkwist door de aankoop van (niet noodzakelijke luxe)goederen en zij door inspanningen een deel van die goederen op de tweedehandsmarkt

¹³² Arbrb. Hasselt 19 oktober 2012, AR nr. 2121340.

¹³³ Arbrb. Brussel 5 oktober 2012, AR nr. 12/3111/A.

¹³⁴ Arbrb. Charleroi 6 maart 2012, AR nr. 11/2288/A; Arbrb. Tongeren 13 december 2012, AR nr. 12/1082/A. Impliciet eveneens Arbrb. Dinant 9 juli 2012, AR nr. 12/591/A.

¹³⁵ Arbrb. Brussel 24 mei 2012, AR nr. 11/16085/A.

¹³⁶ Arbrb. Luik 26 november 2012, AR nr. 405819; Arbrb. Charleroi 6 maart 2012, AR nr. 11/2288/A.

¹³⁷ Arbrb. Dinant 9 juli 2012, AR nr. 12/591/A.

¹³⁸ Arbh. Brussel 13 september 2012, AR nr. 2011/AB/284.

¹³⁹ Arbrb. Verviers 25 september 2012, AR nr. 12/641/A.

¹⁴⁰ Arbrb. Luik 26 november 2012, AR nr. 405819-405820.

te gelde had kunnen maken om in de elementaire levensbehoeften te kunnen voorzien, heeft geen recht op leefloon.¹⁴¹

Ten aanzien van wie een uitkering geniet gelijk aan het toepasselijke leefloonbedrag, mag worden aangenomen dat hij een leven kan leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid.¹⁴²

1.4.4. Het bewijs van de bestaansmiddelen

1.4.4.1. De bewijslast

Een aanvrager bewijst onvoldoende dat hij de voorwaarde betreffende de onvoldoende bestaansmiddelen vervult¹⁴³: alle facturen zijn kunnen worden betaald, waaronder zelfs de huur¹⁴⁴ en de aankoop en het onderhoud van een auto¹⁴⁵, geen enkele aanmaning tot betaling wordt overgelegd, er is geen beroep op particuliere liefdadigheid gedaan (resto du cœur, voedselpakketten en/of voedselbank, hulp van caritatieve instellingen, hulp van vrienden) en, bovendien, blijft hij in gebreke om bankuittreksels over te leggen¹⁴⁶ tenzij enkele uittreksels aangaande ontvangen bezoldigingen van een bepaalde tewerkstellingsperiode.

Het overgelegde stavingsdossier van de aanvrager bevat geen bewijzen van huurschuld, achterstallige gas- en/of elektriciteitsfacturen, andere kosten, (bancaire) leningen, attesten van caritatieve organisaties, ..., ofschoon zij slechts over het leefloon als alleenstaande beschikt waarvan twee personen moeten leven; daarenboven, is het moeilijk te geloven dat een niet-aangegeven tewerkstelling van haar partner van een één op de andere dag is gestopt nadat hij werd geregulariseerd.¹⁴⁷ De vermindering van het leefloon als alleenstaande naar het leefloon als samenwonende is derhalve gerechtvaardigd.

De belanghebbende stelt een beroep op hulp van vrienden te hebben gedaan, maar levert daarvan geen enkel bewijs(stuk); te meer, het geheel van de dagelijkse uitgaven (voeding, medische (on)kosten, onderhoudsuitgaven, kleding, ...) is betaald. Bijgevolg voldoet de aanvrager niet aan de hier besproken toekenningsvoorwaarde.¹⁴⁸

1.4.4.2. De bewijsmiddelen

Het professionele onvermogen is in de loop van de kwestieuze periode voldoende aangetoond; de belanghebbende heeft een ernstig drankprobleem en is wegens een

¹⁴¹ Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 8609/11.

¹⁴² Arbrb. Antwerpen 7 juni 2012, AR nr. 11/6798/A.

¹⁴³ Arbrb. Brussel 5 september 2012, AR nr. 10/17334/A; Arbrb. Brussel 28 maart 2012, AR nr. 11/1512-14833/A: geen enkele verklaring laat toe na te gaan hoe de aanvrager dagelijks leeft.

¹⁴⁴ Vgl. Arbrb. Brussel 19 september 2012, AR nr. 12/4643/A: zelfs de huurwaarborg.

¹⁴⁵ Arbrb. Antwerpen 15 november 2012, AR nr. 12/3254/A. Een arbeidsrechter (Arbrb. Tongeren 13 december 2012, AR nr. 12/1110/A) spreekt meer algemeen over "tekenen van welstand en luxe".

¹⁴⁶ Cf. Arbrb. Brussel 22 november 2012, AR nr. 10349/12. Zie eveneens Arbh. Brussel 19 januari 2012, AR nr. 2010/AB/892.

¹⁴⁷ Arbrb. Brussel 13 november 2012, AR nr. 12/2853/A; cf. Brussel 21 november 2012, AR nr. 12/6807/A: geen betalingsbewijs van de huurwaarborg, van de betaling van de eerste huishuur, noch van enige specifieke schuld.

¹⁴⁸ Arbrb. Brussel 19 september 2012, AR nr. 12/4643/A: zie ook infra met betrekking tot het ten laste nemen van de huurwaarborg en huurgelden door het OCMW.

levercirrose bij hoogdringendheid gehospitaliseerd.¹⁴⁹ Het kan dus niet worden betwist dat tijdens deze periode de aanvrager niet over voldoende bestaansmiddelen beschikte.

1.4.5. De berekening van de bestaansmiddelen

De onderhoudsuitkering betaald door de vader van een begunstigde¹⁵⁰, mag in aanmerking worden genomen voor de berekening van het leefloonbedrag.¹⁵¹

Zijn de inkomsten, na beslag, nog hoger dan het overeenstemmende categoriebedrag, dan is het leefloon niet verschuldigd.

1.4.5.1. De volledig vrijgestelde bestaansmiddelen

De alimentatiegelden aan de moeder van de aanvrager betaald, zijn geen in aanmerking te nemen bestaansmiddelen in hoofde van de aanvrager¹⁵², om reden dat hij die niet zelf ontvangt.

Volgens het Arbeidshof te Brussel¹⁵³ mag een geldelijke steun ten bedrage van € 1.800 toegekend door de sociale dienst van een instelling van hoger onderwijs voor een bepaald academiejaar waarvoor de student geen studiebeurs ontving, niet in aanmerking worden genomen voor de berekening van het toe te kennen bedrag aan leefloon; een dergelijke steun wordt verleend met het oog op de bekostiging van de studie-uitgaven en is derhalve op te vatten als een studietoelage.

De Arbeidsrechter van Oudenaarde¹⁵⁴ doet het daarentegen voorkomen dat zelfs een gewone studiebeurs de toekenning van een leefloon mogelijks (wegens voldoende bestaansmiddelen) in de weg staat.

In geval van samenwoonst moeten de vrijstaande bestaansmiddelen worden toegepast op de inkomsten van zowel de aanvrager als de personen waarmee die samenwoont en dit voor ze in aanmerking worden genomen.¹⁵⁵

Een eenmalige gift is vrijgesteld in uitvoering van artikel 22, §1, j, KB 11 juli 2002.¹⁵⁶

1.4.5.2. De gedeeltelijk vrijgestelde bestaansmiddelen

Overeenkomstig artikel 25, §2, KB 11 juli 2002 zijn de inkomsten uit tewerkstelling tijdens de periode van GPMI vrijgesteld al naargelang de aanvrager een studiebeurs geniet of niet; dit laatste is irrelevant ingeval die inkomsten het jaarbedrag in de laagste categorie (studiebeursgerechtigde) niet overschrijden.¹⁵⁷

¹⁴⁹ Arbrb. Brussel 6 september 2012, AR nr. 12/1410/A.

¹⁵⁰ Arbrb. Brugge 2 augustus 2012, AR nr. 11/3031/A.

¹⁵¹ Arbrb. Brussel 29 augustus 2012, AR nr. 12/3267/A.

¹⁵² Arbrb. Brussel 12 september 2012, AR nr. 12/2982/A; Arbrb. Brussel 6 juli 2012, AR nr. 11/16441/A. Vgl. Arbrb. Tongeren 13 december 2012, AR nr. 12/472/A. Anders: Arbrb. Luik 17 oktober 2012, AR nr. 405309.

¹⁵³ Arbh. Brussel 11 juli 2012, AR nr. 2011/AB/329 in uitvoering van artikel 22, §1, KB 11 juli 2002.

¹⁵⁴ Arbrb. Oudenaarde 20 december 2012/ AR nr. 11/912/A/III

¹⁵⁵ Arbrb. Brussel 23 augustus 2012, AR nr. 12/2283/A.

¹⁵⁶ Arbrb. Luik 27 november 2012, AR nr. 403276.

¹⁵⁷ Arbrb. Dendermonde 10 januari 2012, AR nr. 10/2608/A.

1.4.5.3. De roerende en onroerende inkomsten

Naar luid van artikel 23 KB 11 juli 2002 moeten alle inkomsten waarover een begunstigde het beheer krijgt in rekening worden gebracht op het leefloon in de maand dat dit uitbetaald wordt; noch het vakantiegeld, noch de eindejaarstoelage zijn vrijgestelde bestaansmiddelen en moeten als bestaansmiddelen worden verrekend op het ogenblik van uitbetaling. De arbeidsrechter¹⁵⁸ volgt de verzoekende partij niet waar die stelt dat die inkomsten als roerende kapitalen moeten worden opgevat.

Artikel 25 van het KB van 11 juli 2002 regelt de berekening van het leefloon. Voor een gemeenschappelijk onroerend goed na echtscheiding en vier personen ten laste van de aanvrager, houdt dit in:

Kadastraal inkomen: € 1274

$$(1274 \times \frac{1}{2}) - [(750 \times \frac{1}{2}) + (4 \times 125) \times \frac{1}{2}] = 637 - (375 + 250) = 12 \times 3 = € 36.^{159}$$

De spaargelden door de grootouders voor hun kleinkinderen opgebouwd ten bedrage van € 30.214,71, maken deel uit van het patrimonium van de ouders en vormt geen vrijgesteld inkomen voor de ouders, aanvragers van het.¹⁶⁰

Artikel 27 van het KB 11 juli 2002 legt de wijze van berekening voor de roerende goederen als in aanmerking te nemen bestaansmiddelen vast. De roerende inkomsten kunnen als bestaansmiddelen worden beschouwd na toepassing van de wettelijke immunisatieregels.¹⁶¹

Spaargelden: € 8.103,33

$$[(\text{vrijgesteld: } 0 - 6.199 \text{ €}) + (6\% \text{ sur } € 1903,33)] = € 114,20$$

Het bedrag van het leefloon moet worden herbekeken voor een rechthebbende aan wie een schadevergoeding ad € 31.997,97 is uitbetaald ten gevolge van een brand in zijn oude woning.¹⁶²

In geval van verhuur van onroerende goederen moeten de verhuurgelden in rekening worden gebracht, aangezien die hoger liggen dan het bedrag berekend bij toepassing van artikel 25 KB 11 juli 2002 (toepassing artikel 26 KB 11 juli 2002).¹⁶³

1.4.5.4. Afstand van roerende en onroerende goederen

De berekening van de inkomsten van onroerende goederen na verkoop van een eigendom, gebeurt als volgt: €176.951,88 - 29.000 (bewezen onkosten voor het onderhoud van de familie in het buitenland) = €147.951,88: roerende goederen: 6% de €12.500 = 750 + 10% de 135.451,88 = €13.545,18. In de veronderstelling dat de immunisatie en de abbatementen bedoeld in de artikelen 29 en 31 KB 11 juli 2002 toepassing vinden, is de berekening t:

¹⁵⁸ Arbh. Antwerpen 21 december 2012, AR nr. 2012/AA/116.

¹⁵⁹ In die zin Arbrb. Brussel 29 maart 2012, AR nr. 11/11566/A. Zie ook Arbrb. Luik 10 december 2012, AR nr. 405824.

¹⁶⁰ Arbrb. Namen 12 december 2012, AR nr. 12/1820/A.

¹⁶¹ Arbh. Bergen 5 december 2012, AR nr. 2011/AM/495. Tevens Arbrb. Luik 10 december 2012, AR nr. 405824; Arbrb. Neufchâteau 11 juni 2012, AR nr. 10/80/A.

¹⁶² Arbrb. Luik 26 september 2012, AR nr. 404315.

¹⁶³ Arbrb. Luik 26 november 2012, AR nr. 405819.

147.951,88 – 37.200 (immunisatie) – 6000 (abattementen) = 104.751,88 ... uiteindelijk 6% de 12.500 = 750 + 10% de 92.251,88 = € 9.225,18.¹⁶⁴

Aangaande de onroerende goederen, gelet op het bedrag van het kadastraal inkomen van de studio van € 609 die de aanvrager betreft, is dit bedrag vrijgesteld en moet het niet in aanmerking worden genomen.¹⁶⁵ Het Arbeidshof te Brussel¹⁶⁶ verzet zich ook tegen de interpretatie van een OCMW dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen, enerzijds, de aanvrager die een woning heeft verkocht voor zijn aanvraag tot het bekomen van het leefloon en die kan genieten van een abattement voorzien in artikel 29 (€37.200) en 31 en, anderzijds, de rechthebbende die zijn onroerend goed verkoopt tijdens de periode dat hij het leefloon geniet. Dit onderscheid is discriminerend en strijdig met de artikelen 10 en 11 GW en het Hof houdt de interpretatie van het OCMW niet aan. De berekening van de onroerende goederen wordt dus:

Verkoopprijs woning:	€185.000
Abattement (art. 29):	- € 37.200
Kosten aankoop studio:	- €109.000
Notariskosten:	- € 8.420
Totaal:	€ 30.800 (bij dit bedrag met er rekening worden gehouden met het forfaitair jaarlijks abattement voor de maanden tussen de verkoop van de woning en de rechtsgevolgen van de OCMW-beslissing die de 'verjarings'datum wordt; dus €333,33. Blijft over €30.466,67 bedrag op hetwelk artikel 27 toepasselijk is).

In geen geval mag het OCMW gebruik maken van artikel 28 KB 11 juli 2002, te weten een forfaitair bedrag, indien de woning nog niet effectief verkocht is .¹⁶⁷

Ten slotte, het past om niet langer een bedrag van 10 jaar geleden van de verkoop van een complementaire verzekering in rekening te brengen waarvan de totaliteit aangewend is tijdens een periode waarin de aanvrager geen beroep op OCMW-hulp heeft gedaan.¹⁶⁸

1.4.5.5. Voordelen in natura

Het ten laste nemen van de huur door een derde die niet met de begunstigde samenwoont, wordt geregeld door artikel 33 KB 11 juli 2002. De berekening van een voordeel in natura, in casu het gratis ter beschikking stellen van een woning door een kind of de ouders, ten bedrage van €300 is aanvaardbaar rekening houdend met het feit dat de woning het voorwerp is van een hypothecaire lening €1000/maand.¹⁶⁹

¹⁶⁴ Arbrb. Dinant 27 november 2012, AR nr. 11/803/A. Voor een ander voorbeeld, zie Arbrb. Neufchâteau 11 juni 2012, AR nr. 10/80/A.

¹⁶⁵ Arbh. Brussel 29 november 2012, AR nr. 2010/AB/834; zie ook Arbrb. Gent 30 november 2012, AR nr. 12/467/A.

¹⁶⁶ Arbh.. Brussel 29 november 2012, AR nr. 2010/AB/834.

¹⁶⁷ Arbrb. Brussel 29 maart 2012, AR nr. 11/11566/A.

¹⁶⁸ Arbrb. Luik 24 april 2012, AR nr. 404663.

¹⁶⁹ Arbrb. Luik 26 november 2012, AR nr. 405757; Arbrb. Namen 14 december 2012, AR nr. 12/490/A: calculé pour €200/mois. De Arbeidsrechtbank te Brussel (Arbrb. Brussel 24 oktober 2012) beschouwt het gratis ter beschikking stellen van een appartement eveneens als een voordeel in natura, maar maakt hiervan geen berekening (vgl. Arbrb. Gent 5 oktober 2012, AR nr. 11/2837/A: in aanmerking te nemen bedrag niet door de rechtbank vast te stellen); de Arbrb. Antwerpen 18 oktober 2012, AR nr. 11/7620/A gaat ervan uit dat een reële huurprijs van om en bij de 620 euro niet door de leefloongerechtigde zelf kan worden gedragen.

1.4.5.6. Lasten en schulden in rekening gebracht?

Volgens de Arbeidsrechtbank te Brussel¹⁷⁰ moet er rekening worden gehouden met het gegeven dat de aanvrager een diabetespatiënt is, dat hij daardoor niet eender welke voeding kan nuttigen en dat dit hogere onkosten meebrengt dat de normale uitgaven voor 'voeding' .

1.4.5.7. De vrijgestelde bedragen

1.4.6. De personen van wie de bestaansmiddelen in rekening worden gebracht

1.4.6.1. Het feitelijk huishouden met een persoon die het recht op maatschappelijke integratie niet opeist

Artikel 34, §1, KB 11 juli 2002 bepaalt dat in het geval de aanvrager gehuwd is, onder hetzelfde dak woont en een gemeenschappelijke huishouding voert met een persoon die het leefloon niet aanvraagt, het gedeelte van de bestaansmiddelen van die laatste persoon die het bedrag van het leefloon voor samenwonende personen overschrijdt, in aanmerking moet worden genomen. In tegenstelling tot andere vormen van samenwonen heeft het OCMW terzake geen discretionaire bevoegdheid en moeten die bestaansmiddelen in rekening worden gebracht.¹⁷¹

Ofschoon het samenwonen onmiskenbaar is vastgesteld, toch moet het OCMW een onderzoek voeren naar de verblijfplaats van de vermeende samenwonende persoon.¹⁷²

In het geval er ernstige, precieze en samenhangende vermoedens aangaande niet-aangegeven voldoende bestaansmiddelen in hoofde van de activiteiten als zaakvoerder van twee vennootschappen de echtgenoot voorhanden zijn, dan vormen die een hinderpaal voor de toekenning van het leefloon¹⁷³; het is derhalve terecht dat de echtgenote het leefloon wordt onthouden.

Indien de bestaansmiddelen van de samenwonende persoon het dubbele bedragen van het leefloon als samenwonende, heeft de echtgenoot geen recht op een leefloon.¹⁷⁴

1.4.6.2. Samenwonen met meerderjarige ascendenten of descendenten van de eerste graad

Een OCMW beslist in elk concreet geval of de aanrekening van bestaansmiddelen al dan niet plaatsvindt¹⁷⁵ en of dit gedeeltelijk dan wel volledig is¹⁷⁶; het bestuur beoordeelt de opportuniteit en elk automatisme ter zake is uit den boze. Echter, met de inkomsten van de ouders voortkomend uit het leefloon, mag geen rekening worden gehouden.¹⁷⁷

¹⁷⁰ Arbrb. Brussel 22 maart 2012, AR nr. 11/13616/A.

¹⁷¹ Arbrb. Luik 15 oktober 2012, AR nr. 405551; Arbrb. Brussel 19 april 2012, AR nr. 11/15472/A.

¹⁷² Arbrb. Bergen 14 maart 2012, AR nr. 10/3196/A.

¹⁷³ Arbrb. Bergen 12 september 2012, AR nr. 11/257/A, 11/292/A en 11/1865/A.

¹⁷⁴ Arbh. Brussel 15 november 2012, AR nr. 2011/AB/148.

¹⁷⁵ Arbh. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 2011/AB/729; Arbrb. Gent 7 september 2012, AR nr. 11/2964/A met verwijzing naar Cass. 10 mei 1993 (RW 1993-94, 646). Arbrb. Aarlen 10 januari 2012, AR nr. 11/619/A.

¹⁷⁶ Arbh. Antwerpen 3 oktober 2012, AR nr. 2011/AA/263.

¹⁷⁷ Arbrb. Leuven 15 oktober 2012, AR nr. 11/2038/A.

In het geval waarbij een zoon samenwoont met zijn ouders en, om reden van studies, niet over eigen bestaansmiddelen of inkomsten beschikt, is er sprake van samenwonen.¹⁷⁸ Ingeval de inkomsten van de ouders al in aanmerking zijn genomen voor het bepalen van een inwonende studerende leefloongerechtigde zoon, belet dit niet dat die inkomsten opnieuw in aanmerking worden genomen voor het bepalen van het leefloonbedrag van een tweede inwonend studerend kind.¹⁷⁹

Het in aanmerking nemen van de inkomsten van descendentes ascendenten van de eerste graad, bedoeld in artikel 34, §2, KB 11 juli 2002, is de regel en het niet in aanmerking nemen vormt de uitzondering¹⁸⁰; het betreft terzake geen discretionaire bevoegdheid maar een nagenoeg volledig gebonden bevoegdheid waarvan het OCMW slechts geval tot geval vermag af te wijken.¹⁸¹ Voor de Arbeidsrechtbank te Charleroi¹⁸² correspondeert het – volledig of gedeeltelijk – in aanmerking nemen van de bestaansmiddelen van samenwonende familieleden van de eerste graad geen verplichting maar een facultatieve mogelijkheid; op de eerste plaats beoordeelt door het OCMW, appreciatie die tevens aan de beoordeling van de rechter kan worden onderworpen. Die rechter¹⁸³ oefent zijn controle met volle rechtsmacht uit.

Het feit van een gedeelte of het volledige bedrag van de inkomsten van meerderjarige samenwonende personen niet in aanmerking te nemen, moet worden gerechtvaardigd¹⁸⁴ en gemotiveerd¹⁸⁵, rekening houdend met de doelstelling van de Leefloonwet, te weten de liefdadigheid niet ontmoedigen maar misbruiken voorkomen.¹⁸⁶ Dit is het geval voor de aanvrager, universitair student die samenwoont met haar moeder; de arbeidsrechter¹⁸⁷ beslist dat de inkomsten van de moeder niet in aanmerking mogen worden genomen rekening houdend met het feit dat hetzelfde OCMW aan de zuster van de aanvrager eveneens het leefloon als samenwonende persoon toekent.

¹⁷⁸ Arbrb. Charleroi 4 juli 2012, AR nr. 12/690/A.

¹⁷⁹ Arbh. Gent 10 februari 2012, AR nr. 2011/AR nr./85.

¹⁸⁰ Arbrb. Luik 12 november 2012, AR nr. 405821-407006; Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 397295; Arbrb. Brussel 26 maart 2012, AR nr. 11/12274/A: het leefloon als gezinshoofd van de moeder (twee minderjarige kinderen ten laste) mag niet in aanmerking worden genomen voor de berekening van het leefloon van een meerderjarige zoon); Arbrb. Verviers 26 juni 2012, AR nr. 12/0257/A.

¹⁸¹ Arbrb. Luik 29 maart 2012, AR nr. 401.523: geen uitzondering voor een student die met zijn moeder en schoonvader samenwoont; Arbrb. Namen 22 juni 2012, AR nr. 12/1007/A.

¹⁸² Vaste rechtspraak: Arbrb. Charleroi 6 november 2012, AR nr. 12/1369/A; idem Arbh. Brussel 15 november 2012, AR nr. 2011/AB/237; Arbrb. Brussel 23 augustus 2012, AR nr. 12/2283/A; Arbrb. Nijvel 9 november 2012, AR nr. 12/1511/A; Arbrb. Namen 23 november 2012, AR nr. 11/2567/A; Arbrb. Dinant 24 januari 2012, AR nr. 11/1300/A. Zie ook Arbrb. Charleroi 20 maart 2012, AR nr. 11/4348/A: bij toekenning van het leefloon als samenwonende mogen enkel de persoonlijke inkomsten van de aanvrager, bijvoorbeeld een studiebeurs, in mindering worden gebracht en dit met ingang van de dag van aanvraag; Arbrb. Dendermonde 13 november 2012, AR nr. 11/2826/A.

¹⁸³ Arbrb. Dendermonde 13 november 2012, AR nr. 11/2826/A; Arbrb. Charleroi 4 december 2012, 12/1396/A.

¹⁸⁴ Arbrb. Neufchâteau 12 november 2012, AR nr. 12/274/A. Voor een voorbeeld waarbij de arbeidsrechter oordeelt dat de inkomsten niet in aanmerking moeten worden genomen, zie Arbrb. Brussel 30 juli 2012, AR nr. 12/1545/A (maandelijkse huur die meer dan de helft van de inkomsten bedraagt); Arbrb. Brussel 3 december 2012, AR nr. 12/3738/A: werkloosheidsvergoeding van de moeder – met drie kinderen ten laste – en nauwelijks hoger dan het bedrag van het leefloon als gezinshoofd; Arbrb. Namen 22 juni 2012, AR nr. 12/525/A: de inkomsten van de samenwonende moeder die in totale armoede leeft (attest van dakloosheid en installatiepremie toegekend enkele maanden voor de aanvraag van het leefloon), mogen niet in aanmerking worden genomen voor de berekening van het leefloon van de samenwonende zoon.

¹⁸⁵ Arbrb. Brussel 23 augustus 2012, AR nr. 12/2283/A.

¹⁸⁶ Arbrb. Charleroi 21 november 2012, AR nr. 12/2371/A.

¹⁸⁷ Arbrb. Brussel 11 juli 2012, AR nr. 12/1863/A.

Het sociaal onderzoek moet vaststellen dat de zoon van de aanvrager over bestaansmiddelen beschikt die hem in staat stellen bij te dragen tot de kosten van de huishouding; is dit niet het geval, dan heeft de moeder recht op het leefloon als alleenstaande.¹⁸⁸

Het OCMW en de rechter hebben de mogelijkheid te beslissen dat een gedeelte van de inkomsten van de samenwonende personen in aanmerking moet worden genomen.¹⁸⁹ Het enkele gegeven dat de moeder van de studerende aanvrager toegelaten is tot een collectieve schuldbemiddeling, rechtvaardigt op zichzelf niet dat die inkomsten niet in aanmerking zouden worden genomen.¹⁹⁰ Echter, rekening houdend met andere bijzondere omstandigheden - bijvoorbeeld de kosten voortvloeiend uit de gezondheidstoestand en de kosten van de universitaire studies -, vormt de toelating tot de collectieve schuldbemiddeling een reden te meer om de inkomsten van een ouder niet in aanmerking te nemen.¹⁹¹ De inkomsten van een schoondochter mogen niet in aanmerking worden genomen voor de berekening van het leefloon van een van de schoonouders; evenwel, in de mate dat de schoondochter deelneemt aan het huishouden, hebben haar inkomsten een invloed op de totale inkomsten waarover het gezin beschikt en moeten zij voor de opportuniteitsbeoordeling van de inkomsten van de samenwonende descendent in rekening worden gebracht.¹⁹²

Het doel van de regelgeving is een equivalent van het leefloon als samenwonende aan een meerderjarige samenwonende persoon te verzekeren.¹⁹³

Voorbeelden: de belanghebbende woont samen met een zoon die werkloosheidsuitkeringen als gezinshoofd geniet, maar is daarvan voor de maand april; het leefloon als gezinshoofd kan voor die maand bijgevolg aan de aanvrager worden toegekend.¹⁹⁴ Een aanvrager woont samen met haar dochter en zoon. De inkomsten van de dochter bedragen € 13.465,26 aan werkloosheidsuitkeringen en € 14.909,40 aan gezinsbijslag; de zoon geniet het leefloon als samenwonende. De globale jaarlijkse inkomsten van het gezin € 34.536,12. Rekening houdend met de uitgaven die geen extravagant of overdreven karakter vertonen, blijkt een saldo van € 5,91/dag/persoon om de kosten van voeding, kleding, verplaatsingen, persoonlijke hygiëne, was, ... te dekken; een dergelijk bedrag is onvoldoende om een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid. Het past in deze zaak een leefloon als samenwonende toe te kennen verminderd met een bedrag aan inkomsten beperkt tot € 75.¹⁹⁵

¹⁸⁸ Arbrb. Brussel 26 maart 2012, AR nr. 11/13232/A avec référence au jugement n° 176/2011 de la Cour Constitutionnelle de 10 november 2011.

¹⁸⁹ Arbrb. Charleroi 6 november 2012, AR nr. 12/1369/A.

¹⁹⁰ Arbrb. Nijvel 9 november 2012, AR nr. 12/1511/A.

¹⁹¹ Arbrb. Namen 23 november 2012, AR nr. 11/2567/A.

¹⁹² Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 397295.

¹⁹³ Arbrb. Brussel 23 augustus 2012, AR nr. 12/2283/A.

¹⁹⁴ Arbrb. Verviers 25 september 2012, AR nr. 12/0847/A.

¹⁹⁵ Arbrb. Charleroi 6 november 2012, AR nr. 12/1369/A (een tweede uitspraak <Arbrb. Charleroi 6 november 2012, AR nr. 12/1368/A> beveelt dezelfde berekening voor de aanvrager tot het bekomen van het leefloon ten gunste van de partner van de aanvrager); Arbrb. Charleroi 4 juli 2012, AR nr. 12/690/A: het bedrag van € 6,59/persoon/per dag voor de kosten van voeding, was, lichamelijke hygiëne, zakgeld is voldoende en beantwoordt aan de menselijke waardigheid; Arbrb. Luik 13 maart 2012, AR nr. 396510 gaat ervan uit dat een bedrag van €7 voor een volwassene en €3,5 voor een kind reëel is voor voedingskosten; Arbrb.

Met het leefloon van een echtgenote, samenwonend met haar echtgenoot/aanvrager en de zoon en zijn familie, mag bij de berekening van samenwonende in de eerste graad geen rekening worden gehouden¹⁹⁶; dit wordt immers precies toegekend omdat het gezin over ontoereikende bestaansmiddelen beschikt.

Een OCMW stelt vast dat de bestaansmiddelen van de moeder van de aanvrager € 2.827,00/maand bedragen; rekening houdend met het feit dat het gezin uit drie meerderjarige personen en drie minderjarige personen bestaat, met inbegrip van de aanvrager die tijdens de week op kot verblijft in de universiteitsstad, moet drie maal het leefloon als samenwonende zijnde € 1.571,22 worden toegekend. In de geest van de wet zijn, volgens de arbeidsrechter¹⁹⁷, de inkomsten wettelijk voldoende.

Om het bedrag van het leefloon te berekenen van een begunstigde die met zijn ouders samenwoont, neemt de beslissing de vervangingsinkomens van de (gehandicapte) ouders in aanmerking, maar niet hun¹⁹⁸ en uitsluitend het gedeelte van de werkloosheidsvergoeding dat het bedrag van het leefloon als gezinshoofd overschrijdt.¹⁹⁹

Het sociaal onderzoek moet nagaan en de aanvrager moet de buitengewone of uitzonderlijke uitgaven (bijvoorbeeld medische kosten) ten gevolge van een handicap aantonen, zodat kan worden beoordeeld of de toekenning voor een gehandicapte persoon van de zoon in aanmerking zal worden genomen voor de berekening van het leefloon van de ouder.²⁰⁰

Enkele concrete voorbeelden²⁰¹:

- de moeder van de belanghebbende ontvangt €1.344,46/maand. Het gedeelte dat het leefloon als samenwonende overschrijdt, bedraagt €1.344,46 - €523,74 = €820,72. Fictief valt aan de moeder en de aanvrager aan te rekenen: €523,74 x 2 = €1.047,48. Het toe te kennen leefloon bedraagt €1.047,48 - €820,72 = € 226,76.
- Anderzijds, berekent de Arbeidsrechtbank van Neufchâteau²⁰²: €9.432,00 - €6.284,87 = €3.147,13 - €155,00 (vrijgesteld bedrag); bedrag van het leefloon als alleenstaande bedraagt aldus €6.284,87 - €2.992,13 = €3.292,74 toe te kennen aan de aanvrager.
- Voor de Arbeidsrechtbank te Brussel²⁰³ is enkel het bedrag van de werkloosheidsuitkeringen dat het leefloon als gezinshoofd overschrijdt, dat in aanmerking mag worden genomen.

Charleroi 4 december 2012, 12/1180/A: 6 euro/dag/persoon volstaat voor een leven beantwoordend aan de menselijke waardigheid.

¹⁹⁶ Arbrb. Dendermonde 13 november 2012, AR nr. 11/2826/A.

¹⁹⁷ Arbrb. Verviers 22 augustus 2012, AR nr. 12/0006/A; cf. Arbrb. Verviers 22 augustus 2012, AR nr. 12/20/A en 12/21/A (ressources familiales de € 3.065,99 pour une famille de quatre majeurs); Arbrb. Verviers 22 augustus 2012, AR nr. 12/0484/A (een gezinsinkomen ad € 1.883,27 voor een gezin van twee volwassenen en twee kinderen volstaat); Arbrb. Verviers 22 augustus 2012, AR nr. 12/0527/A (leefloon als gezinshoofd en als samenwonende, vermeerderd met de kinderbijslagen volstaan voor een koppel met één kind).

¹⁹⁸ Arbrb. Brussel 14 november 2012, AR nr. 12/6491/A.

¹⁹⁹ Arbrb. Brussel 29 maart 2012, AR nr. 11/12273/A.

²⁰⁰ Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 397295.

²⁰¹ Arbrb. Nijvel 9 november 2012, AR nr. 12/1511/A.

²⁰² Arbrb. Neufchâteau 12 november 2012, AR nr. 12/274/A.

²⁰³ Arbrb. Brussel 29 maart 2012, AR nr. 11/12273/A.

Het totaal bedrag van de inkomsten van de moeder bedraagt €1.304,04; de toekenning van het leefloon als samenwonende aan de zoon is geëxponeerd; het inkomen van de ascendent is hoger dan tweemaal het leefloon als alleenstaande ($€513,46 \times 2 = €1.026,92$). Volgens de aanvrager bedragen de medische kosten ongeveer €275/maand, bedrag dat evenwel niet kan worden bewezen.²⁰⁴

Ingeval de inkomsten van een samenwonende ouder veranderen, in casu een werkloosheidsuitkering in plaats van een invaliditeitsvergoeding, maar het maandelijks bedrag nagenoeg hetzelfde blijft, moet een vroegere rechterlijke uitspraak die het leefloon toekende ook na die wijziging door het OCMW gehandhaafd blijven.²⁰⁵ Aan te nemen valt dat een inwonende zoon in een kaderfunctie die werkloos wordt, een werkloosheidsuitkering geniet ook spaargelden moet hebben kunnen opbouwen; met zijn inkomsten mag derhalve rekening worden gehouden voor het recht op leefloon van zijn moeder.²⁰⁶

De inkomsten van de grootmoeder van de aanvrager moeten niet in aanmerking worden genomen²⁰⁷; het betreft immers een ascendent in de tweede graad.

Ten slotte, de bestaansmiddelen van de ouders grijpen niet in op de berekening van het leefloon van de aanvrager, waarbij het niet aan het OCMW toekomt te beoordelen waaraan de ouders hun geld besteden.²⁰⁸

1.4.6.3. De andere gevallen van samenwoning

Overeenkomstig artikel 34, §3, worden in alle andere gevallen van samenwoning met personen die geen leefloon aanvragen, de bestaansmiddelen van die personen niet in aanmerking genomen.

De aanvrager die met zijn biologische vader samenwoont maar die hem niet als zijn zoon heeft erkend, heeft recht op het leefloon als samenwonende zonder dat de inkomsten van zijn vader in aanmerking mogen worden genomen.²⁰⁹

De aanvrager woont met haar zuster en broer op hetzelfde adres samen; zij bevindt zich in de situatie bedoeld bij het hiervoor aangehaald wetsartikel.²¹⁰

De begunstigde die in een kleine leefgroep in een psychiatrische instelling is opgenomen, moet als samenwonende worden opgevat²¹¹; bij deze leefwijze is er immers sprake van een soort "huishouding", weliswaar binnen een specifieke opvangstructuur.

²⁰⁴ Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 397939.

²⁰⁵ Arbrb. Brussel 12 maart 2012, AR nr. 11/10753/A.

²⁰⁶ Arbrb. Brussel 17 oktober 2012, AR nr. 12/4966/A.

²⁰⁷ Arbrb. Brussel 5 juli 2012, AR nr. 11/14774/A.

²⁰⁸ Arbrb. Luik 19 april 2012, AR nr. 398013 in zonderheid de aankoop van een wagen.

²⁰⁹ Arbrb. Charleroi 10 oktober 2012, AR nr. 11/52/A.

²¹⁰ Arbrb. Verviers 20 november 2012, AR nr. 12/1090/A.

²¹¹ Arbh. Antwerpen 5 oktober 2012, AR nr. 2012/AH/106; in dezelfde zin Arbh. Antwerpen 5 oktober 2012, AR nr. 2012/AH/107.

1.5. De werkbereidheid

1.5.1. Algemeen

De werkbereidheid moet worden bewezen op het ogenblik van de aanvraag.²¹² De aanvrager moet uitdrukkelijk, behoorlijk en duidelijk op het belang van het vervullen van die voorwaarde worden gewezen²¹³; het gegeven dat verzoeker voorheen al door het OCMW werd geholpen, volstaat op zichzelf niet om aan die informatieverplichting tegemoet te komen.

Het gegeven dat de aanvrager weinig of niet werkbereid was, herhaaldelijk om die reden van de werkloosheidsvergoedingen werd uitgesloten of gedurende meer dan tien jaar werkloos is²¹⁴, kan niet worden gebruikt om bij een (nieuwe) aanvraag het leefloon te weigeren.

Het vereiste van werkbereidheid is, volgens de Arbeidsrechtbank te Brussel²¹⁵, een middelenverbintenis; het houdt voor de aanvrager van het leefloon in zich een gedrag eigen te maken dat het mogelijk maakt, op korte termijn, door tewerkstelling in zijn eigen behoeften te voorzien. Het is daarbij niet vereist dat hij effectief een job vindt²¹⁶; echter, uitsluitend het betonen van goede wil om te werken, is onvoldoende²¹⁷, er moet actief naar werk worden gezocht²¹⁸, bijvoorbeeld zelf ingaan op openstaande vacatures²¹⁹ en niet te wachten tot men zelf wordt gecontacteerd²²⁰, of de bereidheid tonen tot het volgen van de nodige opleidingen.²²¹ Sollicitaties moeten erop zijn gericht dat effectief een tewerkstelling kan worden aangevat; anders gezegd, er moet doelgericht worden gesolliciteerd.²²²

Het werkbereidheidsvereiste is een toekenningsvoorwaarde voor het verkrijgen van het leefloon die moet worden nagekomen los van enige voorgaande ingebrekestelling.²²³

Uitsluitend in het geval dat een aanvrager in de mogelijkheid verkeert door het opnemen van passende arbeid in een inkomen te voorzien, kan een leefloon worden geweigerd; een

²¹² Arbrb. Ieper 21 september 2012, AR nr. 11/137/A.

²¹³ Arbrb. Brussel 23 mei 2012, AR nr. 11/16782/A.

²¹⁴ Arbh. Antwerpen 21 februari 2012, AR nr. 2010/AA/156.

²¹⁵ Arbrb. Brussel 16 januari 2012, AR nr. 11/8469/A.

²¹⁶ Vaste rechtspraak te Brussel: Arbrb. Brussel 9 november 2012, AR nr. 12/3423/A; Arbrb. Brussel 29 maart 2012, AR nr. 11/2096/A en 11/2098/A; Tevens Arbh. Antwerpen 26 juni 2012, AR nr. 2012/AA/35; Arbrb. Charleroi 20 november 2012, AR nr. 12/3004/A; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 12/908/A.

²¹⁷ Vaste rechtspraak te Luik: Arbrb. Luik 12 november 2012, AR nr. 405821-407006; Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 397939; Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 398050.

²¹⁸ Arbrb. Verviers 27 maart 2012, AR nr. 11/1799/A en 12/0233/A; Arbh. Antwerpen 21 december 2012, AR nr. 2012/AA/126 gewaagt over een “actief zoekgedrag”; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 12/908/A; Arbrb. Tongeren 14 juni 2012, AR nr. 12/466/A.

²¹⁹ Arbrb. Antwerpen 6 september 2012, AR nr. 12/715/A; Arbrb. Gent 7 september 2012, AR nr. 11/3136/A.

²²⁰ Arbrb. Antwerpen 14 november 2012, AR nr. 12/2313/A; Arbrb. Antwerpen 14 november 2012, AR nr. 12/3984/A: slechts één sollicitatie voor een openstaande betrekking.

²²¹ Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/114/A. Hieronder bijvoorbeeld ook te verstaan bij- en herscholing, cf. Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/4939/A.

Deze opleidingen moeten uiteraard dan wel worden afgerond en eventuele getuigschriften bekomen; wie telkens nieuwe opleidingen start en die in de loop ervan afbreekt, vertoont geen doorzettingsvermogen en is bijgevolg niet gerechtigd op leefloon, cf. Arbrb. Antwerpen 17 december 2012, AR nr. 12/4011/A; vgl. Arbrb. Brugge 5 december 2012, AR nr. 12/882/A (moeilijk gedrag met medecursisten en begeleiders: attitude i.v.m. opleiding is geen blijk van werkbereidheid).

²²² Arbrb. Hasselt 22 juni 2012, AR nr. 2120798: het overleggen van kaartjes van interimkantoren waar de aanvrager is langs gelopen, toont de werkbereidheid nog niet aan; cf. Arbrb. Antwerpen 28 juni 2012, AR nr. 11/3668/A die spreekt van een “formele zoektocht”.

²²³ Arbrb. Brussel 1 juni 2012, AR nr. 11/15367/A.

bstracte mogelijkheid volstaat niet.²²⁴ Buitenlandse onderdanen die onderworpen zijn aan een arbeidskaart/arbeidsvergunning, zullen die eerst moeten aanvragen; solliciteren zonder het bezit van een dergelijke arbeidsvergunning is zinloos en wie een dergelijke vergunning niet voorafgaand aanvraagt, is bijgevolg niet werkbereid.²²⁵

Zwartwerk maakt een aanvrager van het leefloon onbeschikbaar voor de professionele integratie in de reguliere economie²²⁶; evenzeer wie enkel in de voormiddag wil werken om in de namiddag zijn talenten als (impressionistisch) schilder te doen gelden en bovendien begeleiding van de VDAB weigert, is volgens de arbeidsrechter²²⁷ niet werkbereid.

Wie de gelegenheid heeft gekregen om te studeren, moet na die studies ook gaan werken²²⁸; het kan niet dat de overheid, in casu het OCMW langs het leefloon, blijvend bijkomende studies betaald.

De werkbereidheid moet concreet worden beoordeeld rekening houdend met de persoonlijke situatie van elke persoon en, onder meer ²²⁹, van zijn opleiding²³⁰, zijn professioneel verleden, zijn leeftijd, zijn gezondheid²³¹, persoonlijke moeilijkheden²³², gezinslast²³³, ...

Werkbereidheid veronderstelt aanhoudende inspanningen om werk te zoeken²³⁴ en dit, bij huwelijk of samenwoning, in hoofde van beide partners²³⁵; het volstaat niet om passief te wachten tot anderen voor de aanvrager een job zoeken. Het OCMW, en de arbeidsrechter²³⁶, nemen daarbij vanwege de aanvrager een geheel van verwezenlijkte, serieuze en herhaalde acties met het oog op tewerkstelling in acht.²³⁷

De voorwaarde vereist evenmin een effectieve betaalde tewerkstelling maar actieve stappen erop gericht de re-integratie in het arbeidscircuit te vergroten acties.²³⁸ Toch moet de

²²⁴ Arbrb. Tongeren 13 december 2012, AR nr. 12/1110/A met verwijzing naar RvS nr. 34.509 van 15 februari 1990.

²²⁵ Arbh. Antwerpen 27 juni 2012, AR nr. 2011/AA/342 m.b.t. Bulgaarse en Roemeense onderdanen die tot 31 december 2013 nog niet genieten van het vrij verkeer van werknemers (cf. artikel 39 EU-Verdrag); Arbrb. Brussel 7 mei 2012, AR nr. 11/13871/A.

²²⁶ Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 10176/10.

²²⁷ Arbrb. Antwerpen 7 juni 2012, AR nr. 11/7684/A.

²²⁸ Arbrb. Brussel 27 september 2012, AR nr. 7/12.

²²⁹ Deze criteria komen meestal in combinatie voor!

²³⁰ Zie echter Arbrb. Brussel 15 november 2012, AR nr. 12/2690/A: même en cas d'un parcours que des plus limites, il n'en demeure pas moins qu'un demandeur doit démontrer sa disposition au travail sauf en cas des raisons de santé (sérieuses).

²³¹ Arbrb. Antwerpen 3 september 2012, AR nr. 12/1035/A.

²³² Wat een permanente werkweigerings of weigerings tot het volgen van een opleiding *niet* rechtvaardigt, cf. Arbrb. Luik 4 oktober 2012, AR nr. 403968.

²³³ Arbrb. Brussel 15 november 2012, AR nr. 12/6671/A.

²³⁴ Arbh. Antwerpen 21 december 2012, AR nr. 2012/AA/126; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 10/83; Arbrb. Tongeren 10 oktober 2012, AR nr. 11/2243/A.

²³⁵ Arbh. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 2011/AA/252; Arbrb. Antwerpen 12 december 2012, AR nr. 11/7308/A; Arbrb. Hasselt 15 juni 2012, AR nr. 2121040: echtgenote kan werkbereidheid niet op haar partner afschuiven om gerechtigd te blijven; Arbrb. Brussel 29 oktober 2012, AR nr. 12/4915/A; Arbrb. Brussel 27 juni 2012, AR nr. 12/6778/A.

²³⁶ Arbh.. Luik 21 maart 2012, AR nr. 2011/AL/429; Arbrb. Verviers 11 december 2012, AR nr. 12/0748/A; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 10/8365/A.

²³⁷ Arbrb. Luik 6 december 2012, AR nr. 405575.

²³⁸ Vaste rechtspraak te Luik: zie Arbrb. Luik 12 november 2012, AR nr. 405821-407006; Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 397042 en AR nr. 397939 van dezelfde datum; Arbrb. Bergen 6 juni 2012, AR nr. 11/1618/A. In dezelfde zin Arbrb. Brussel 29 maart 2012, AR nr. 11/2096/A en 11/2098/A. Vgl. Ook Arbrb. Tongeren 10 oktober 2012, AR nr. 11/2243/A.

begunstigde in een deeltijdse tewerkstelling zijn werkbereidheid blijven aantonen in de zin dat zij stukken moet kunnen overleggen waaruit enig zoeken naar een voltijdse tewerkstelling blijkt²³⁹; meer, wie niet volledig arbeidsongeschikt (66%) is maar waar toch medische redenen moeten worden aanvaard, kan het OCMW eisen dat een begunstigde, aangepaste arbeid²⁴⁰ verricht of, als opstap naar een eventuele betaalde tewerkstelling, in een sociale tewerkstelling²⁴¹ wordt ingeschakeld of vrijwilligerswerk verricht.²⁴²

Een arbeidshof²⁴³ herinnert aan motieven van de wetgever dat het OCMW evenzeer de aanvrager moet bijstaan om werk te vinden en dat, vanaf nu, de bewijslast omtrent de werkbereidheid niet meer uitsluitend bij de begunstigde ligt.

Voor een persoon die dakloos is, is het onevenredig te eisen dat hij zijn vooraf zijn werkbereidheid toont²⁴⁴; zijn eerste bekommernis is die van het vinden van een woonst en, volgens de arbeidsrechtbank, is hij daarom vrijgesteld van de werkbereidheidsvereiste, te meer daar hij gedurende beperkte periodes als loontrekkende werkt.²⁴⁵

1.5.2. Het begrip werkbereidheid

De werkbereidheid is een criterium dat in het kader een geheel van verwezenlijkte, serieuze en herhaalde acties met het oog op tewerkstelling moet worden beoordeeld.²⁴⁶ Het begrip “werkbereidheid” moet van de notie “beschikbaarheid op de arbeidsmarkt” in de zin van de werkloosheidsreglementering worden onderscheiden²⁴⁷; om die reden heeft een beslissing inzake de weigering van het leefloon die uitsluiting op een sanctie van de RVA is gesteund, geen wettelijke grondslag.²⁴⁸ Echter, wie reeds meermaals om reden van “niet werkbereidheid” van werkloosheidsuitkeringen is geschorst²⁴⁹ of gedurende lange termijn ongewettigd afwezig was op het werk (en werkloos wordt)²⁵⁰, bewijst evenmin zijn werkbereidheid met het oog recht op maatschappelijke integratie.

Evenzeer tijdens de periode van uitsluiting van werkloosheidsvergoedingen, moet de aanvrager van het leefloon werkbereid zijn; enkele telefoontjes in interimkantoren, de wens

²³⁹ Arbrb. Antwerpen 14 november 2012, AR nr. 12/3125/A; Arbrb. Antwerpen 19 september 2012, AR nr. 12/570/A; Arbrb. Brugge 6 juni 2012, AR nr. 11/2747/A.

²⁴⁰ Arbrb. Leuven 15 oktober 2012, AR nr. 11/979/A.

²⁴¹ Arbrb. Antwerpen 26 september 2012, AR nr. 12/1520/A.

²⁴² Arbrb. Antwerpen 8 november 2012, AR nr. 12/4517/A; Arbrb. Antwerpen 16 januari 2012, AR nr. 11/3236/A; Arbrb. Hasselt 22 juni 2012, AR nr. 2121196 als opstap naar sociale tewerkstelling ex artikel 60, §7, OCMW-wet.

²⁴³ Arbh.. Brussel 14 maart 2012, AR nr. 2010/AB/1095; Arbrb. Brussel 6 juli 2012, AR nr. 12/3/A; Arbrb. Tongeren 13 december 2012, AR nr. 12/1309/A. Vgl. tevens Arbrb. Gent 7 september 2012, AR nr. 11/3136/A.

²⁴⁴ Arbrb. Brussel 13 juli 2012, AR nr. 11/17122/A.

²⁴⁵ Arbrb. Brussel 23 november 2012, AR nr. 16.174/11.

²⁴⁶ Arbrb. Luik 6 december 2012, AR nr. 405575.

²⁴⁷ Vaste rechtspraak: Arbrb. Dinant 11 september 2012, AR nr. 12/667/A; Arbrb. Luik 12 november 2012, AR nr. 405821-407006; Arbrb. Brussel 22 november 2012, AR nr. 12/6817/A en 12/6827/A; Arbrb. Brussel 27 juni 2012, AR nr. 12/6778/A; Arbrb. Charleroi 20 november 2012, AR nr. 12/3004/A.

²⁴⁸ Arbrb. Brussel 21 maart 2012, AR nr. 11/14161/A; Arbrb. Luik 25 juni 2012, AR nr. 406225 gelet op de vrijwillige houding na twee RVA-sancties (cf. Arbrb. Luik 28 juni 2012, AR nr. 402419 rekening houdend met de lange periode van uitsluiting van werkloosheidsuitkeringen; Arbrb. Dinant 8 mei 2012, AR nr. 12/376/A).

²⁴⁹ Arbrb. Antwerpen 21 november 2012, AR nr. 2012/1940. In gelijkaardige zin Arbh. Brussel 6 september 2012, AR nr. 2011/AB/569; Arbrb. Hasselt 22 juni 2012, AR nr. 212005.

²⁵⁰ Arbrb. Mechelen 7 november 2012, AR nr. 12/548/A.

om zijn sollicitatiebrief aan Actiris op te stellen en een negatieve reactie van een reisbureau tonen geen werkbereidheid aan.²⁵¹

De werkbereidheid betreft essentieel een relatief begrip die in concreto en op een individuele en redelijke manier moet worden beoordeeld²⁵², zonder dat daarbij een eenmalige gebeurtenis de werkbereidheid kan doen ontstaan of doen verdwijnen.²⁵³ Toch is het de ontstentenis van beschikbaarheid op de arbeidsmarkt (aangegeven werk) die tot gevolg kan hebben dat een belanghebbende zijn werkloosheidsuitkeringen (uitsluiting) of zijn leefloon (schorsing) worden ontnomen.²⁵⁴

De belanghebbende die alles in het werk heeft gesteld om werk te vinden en die, onder meer, aan het OCMW heeft gevraagd om in het raam van artikel 60, §7, OCMW-wet van 8 juli 1976 te worden aangesteld teneinde over een inkomen te beschikken en aangaande zijn rechten op sociale zekerheid zou worden geregulariseerd, voldoet aan de vereiste van ‘werkbereidheid’.²⁵⁵

De begunstigde die zijn werk zonder gerechtvaardigde reden opzegt²⁵⁶, in casu een document waarin beide partijen verklaren een gezamenlijk einde te stellen aan een arbeidsovereenkomst en die zijn rechten op sociale uitkeringen niet doet gelden²⁵⁷, voldoet niet aan de werkbereidheidsvoorwaarde met het oog op het bekomen van het leefloon.

1.5.2.1. De persoon die werkbereid moet zijn

De uitsluitend goede wil om te werken, volstaat niet.²⁵⁸

De bereidheid om werk te vinden²⁵⁹ veronderstelt persoonlijke, gediversifieerde, vrijwillige, serieuze, regelmatige, actieve, herhaalde, effectieve en verspreide inspanningen tijdens welke de belanghebbende kan worden bijgestaan door het OCMW²⁶⁰ maar waarvoor het

²⁵¹ Arbrb. Brussel 14 november 2012, AR nr. 12/6494/A en 12/5618/A.

²⁵² Rekening houdend met leeftijd, (arbeids)verleden, opvoeding, gezondheid, verstandelijke beperkingen, ..., cf. Arbrb. Antwerpen 10 december 2012, AR nr. 12/5044/A.

²⁵³ Vaste rechtspraak: Arbrb. Dinant 11 september 2012, AR nr. 12/667/A; Arbrb. Luik 12 november 2012, AR nr. 405821-407006; Arbrb. Brussel 22 november 2012, AR nr. 12/6817/A en 12/6827/A; Arbrb. Charleroi 20 november 2012, AR nr. 12/3004/A; Arbrb. Antwerpen 7 november 2012, AR nr. 12/1493/A: beoordeling van de werkbereidheid aan de hand van concrete mogelijkheden en persoonlijke inspanningen.

²⁵⁴ Arbh. Brussel 29 november 2012, AR nr. 2012/AB/686

²⁵⁵ Arbh. Brussel 15 november 2012, AR nr. 2011/AB/237.

²⁵⁶ Arbrb. Mechelen 12 december 2012, AR nr. 12/894/A in combinatie met andere elementen die aantonen dat aanvrager niet werkbereid is. Zie ook Arbrb. Brussel 8 juni 2012, AR nr. 12/167/A.

De Arbeidsrechtbank te Brussel (Arbrb. Brussel 5 oktober 2012, AR nr. 12/4749/A) oordeelt evenwel dat ermee geen rekening mag worden gehouden dat de aanvrager zelf een einde aan haar arbeidsovereenkomst heeft gesteld; de voorwaarde van werkbereidheid moet worden onderzocht vanaf de dag van aanvraag (19 december) en niet vanaf de dag dat zij haar werk heeft verlaten (28 augustus).

²⁵⁷ Arbrb. Brussel 13 juli 2012, AR nr. 11/16776/A. Cf. Arbh. Antwerpen 5 december 2012, AR nr. 2012/AA/58: werkverlating na telkens enkele dagen)

²⁵⁸ Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 397.042 en 29 maart 2012, AR nr. 395.634.

²⁵⁹ Arbrb. Brussel 12 september 2012, AR nr. 12/2127/A; Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 397042; Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 397939; Arbrb. Antwerpen 14 november 2012, AR nr. 12/3964/A..

²⁶⁰ De vaste rechtspraak wijst wel op de algemene verplichting van het OCMW een aanvrager in zijn zoeken naar werk te begeleiden: Arbrb. Antwerpen 16 januari 2012, AR nr. 11/3776/A; Arbrb. Gent 8 juni 2012, AR nr. 11/1193/A; Arbrb. Tongeren 14 juni 2012, AR nr. 12/466/A bijvoorbeeld in het raam van artikel 60, §7 OCMW-wet.

bestuur zich niet in de plaats mag stellen.²⁶¹ Het OCMW dat een integratieplan in werking heeft gesteld en dat verschillende (tewerkstellings)mogelijkheden aan de aanvrager heeft aangeboden, voldoet aan zijn verplichting van ondersteuning en begeleiding²⁶²

In geval van een koppel moet de werkbereidheid in beider hoofde worden nagegaan²⁶³; volgens de Antwerpse Arbeidsrecht²⁶⁴ er zelfs in hoofde van alle gezinsleden indien zij allen meerderjarig zijn.

Voor de Antwerpse Arbeidsrechter²⁶⁵ is leeftijd geen reden om niet langer werkbereid te zijn; van een aanvrager die op het ogenblik van haar aanvraag 56 jaar was, mag worden verwacht dat zij op ernstige wijze naar werk op zoek gaat maar niet dat zij ook daadwerkelijk werk vindt.

1.5.2.2. De beoordelingscriteria

De loutere inschrijving bij Forem (of Actiris²⁶⁶) is totaal onvoldoende om de werkbereidheid aan te tonen bij ontstentenis van medische attesten of vestiging die een billijkheidsredenen zouden kunnen vormen die het actief zoeken naar werk²⁶⁷ of het volgen van een taal cursus²⁶⁸ zouden beletten. Min of meer in dezelfde zin oordeelt een rechtscollège²⁶⁹ dat het volgen van een informatiebijeenkomst aangaande de validatie van competenties in automechaniek, nog niet attesteert dat de aanvrager effectief die vorming heeft gevolgd.

De niet-beschikbaarheid voor werk kan uit de samenloop van meerdere factoren worden afgeleid, zoals zonder ernstige reden het werk hebben verlaten, het zich meermaals niet op een sollicitatiegesprek hebben aangeboden, niet op passende werkaanbiedingen hebben gereageerd, een vormingsopleiding of een stage hebben verwaarloosd, de opgelegde verplichting om het bewijs van het zoeken naar werk niet zijn nagekomen, ...²⁷⁰; elke

²⁶¹ Arbrb. Verviers 25 september 2012, AR nr. 12/641/A; cf. Arbrb. Brussel 15 november 2012, AR nr. 12/6671/A gewaagt over een taak van begeleiding en raadgeving gedurende het parcours van professionele integratie (cf. vaste rechtspraak Arbrb. Antwerpen 12 november 2012, AR nr. 12/3643/A; Arbrb. Gent 14 december 2012, AR nr. 12/825/A; Arbrb. Luik 12 december 2012, AR nr. 405310).

²⁶² Arbrb. Brussel 14 november 2012, AR nr. 12/6481/A.

²⁶³ Arbrb. Antwerpen 19 november 2012, AR nr. 12/4512/A; Arbrb. Antwerpen 8 november 2012, AR nr. 12/1903/A.

²⁶⁴ Arbrb. Antwerpen 1 oktober 2012, AR nr. 12/1495/A.

²⁶⁵ Arb. Antwerpen 21 december 2012, AR nr. 2012/AA/126. In dezelfde zin Arbrb. Antwerpen 5 december 2012, AR nr. 12/2261/A t.a.v. een 61-jarige buitenlandse vrouw die een landstaal nauwelijks machtig is (woonachtig in België sinds 2008); Arbrb. Brussel 17 oktober 2012, AR nr. 12/4966/A.

²⁶⁶ Anders: Arbrb. Luik 15 oktober 2012, AR nr. 397142: benadering van de pensioengerechtigde leeftijd.

²⁶⁶ Volgens de Brusselse Arbeidsrechter (Arbrb. Brussel 27 juni 2012, AR nr. 12/6778/A) 'inscription pour les besoins de la cause'. Vgl. Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/7152/A: wie zich daags na zijn aanvraag bij de VDAB inschrijft en na twee dagen de taallessen verlaat, toont geen werkbereidheid in de zin van de Leefloonwet aan (cf. ontstentenis van kennis van het Nederlands na een verblijf van 16 jaar in ons land, volgens Arbrb. Antwerpen 19 september 2012, AR nr. 11/7108/A toont geen werkbereidheid aan).

²⁶⁷ Vaste rechtspraak: Arbrb. Luik 31 oktober 2012, AR nr. 391499; Arbrb. Brussel 15 november 2012, AR nr. 12/6671/A: uitsluitend inschrijving bij Actiris (cf. Arbrb. Brussel 23 maart 2012, AR nr. 11/13250/A; Arbrb. Brussel 4 oktober 2012, AR nr. 12/1325/A; vgl. Arb. Antwerpen 21 februari 2012, AR nr. 2011/AA/184; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 10/8365/A i.v.m. een loutere inschrijving bij de VDAB); Arbrb. Tongeren 16 november 2012, AR nr. 12/1299/A.

²⁶⁸ Arbrb. Antwerpen 4 juni 2012, AR nr. 11/4643/A.

²⁶⁹ Arbrb. Brussel 27 maart 2012, AR nr. 11/11799/A.

²⁷⁰ Arbrb. Charleroi 20 november 2012, AR nr. 12/3004/A. Cf. Arbrb. Brussel 22 november 2012, AR nr. 10432/12: onvoldoende sollicitatiebewijzen; Arbrb. Antwerpen 28 november 2012, AR nr. 11/7677/A: geen enkele sollicitatie; Arbrb. Antwerpen 5 september 2012, AR nr. 12/150/A.

sollicitatie moet serieus zijn, gericht op jobs waarvoor de aanvrager of de vereiste bekwaamheidsbewijzen beschikt²⁷¹ en vermeldingen in de sollicitatie mogen niet van die aard zijn een werkgever bij voorbaat af te schrikken.²⁷² Een belanghebbende vervult de voorwaarde inzake werkbereidheid niet ingeval geen enkel element uit zijn dossier aantoon dat hij elke inspanning daartoe heeft ondernomen (inschrijving als werkzoekende, inschrijving bij interimkantoren,²⁷³ sollicitatiebrieven²⁷⁴, reacties op werkaanbiedingen, ...) ²⁷⁵, hij over de nodige attesten beschikt (werkgeversattesten, gemeentelijke tewerkstellingsdienst, preselectietesten voor een vorming bij de federale politie, ...) ²⁷⁶ dit alles met het oog op het vinden van werk.

Vier overgelegde bewijzen van het zoeken naar een baan (mei-juni 2012) voor de periode van toekenning van het leefloon van 1 oktober 2011 tot 14 juni 2012, zelfs al is de rechthebbende ingeschreven bij Actiris, is onvoldoende; het gegeven dat een arbeidsovereenkomst op 1 juni 2012 is ondertekend, toont niet aan dat ook vóór mei aan de vereiste van werkbereidheid is tegemoet gekomen; de ondertekening op 1 juni veronderstelt inspanningen in mei.²⁷⁷ De Antwerpse Arbeidsrechter²⁷⁸ drukt dit in een uitspraak als volgt aan: om hun werkbereidheid aan te tonen, moeten beiden maandelijks meerdere sollicitaties aanbrengen.

Het volgen van een taalcursus, in het geval van minimale kennis van een officiële landstaal van de aanvrager, is absoluut noodzakelijk voor de integratie en het vinden van een baan; de Antwerpse Arbeidsgerechten²⁷⁹ achten de werkbereidheid pas aangetoond, vanaf het ogenblik dat de lessen ook effectief worden aangevat en regelmatig gevolgd, en het recht op maatschappelijk integratie ontstaat dan ook pas vanaf die dag. Verwijzend naar een arrest van het Arbeidshof te Antwerpen²⁸⁰ wordt dit als volgt in de uitspraken verwoord: *“Het volgen van Nederlandse lessen volstaat niet om te ontsnappen aan de plicht tot werkbereidheid. Er moeten ook resultaten worden geboekt. Taalondkunde kan slechts tijdelijk een mogelijke hinderpaal zijn bij het zich begeven op de arbeidsmarkt”*; taalondkunde kan na verloop van een periode van tien jaar in België nog bezwaarlijk als een billijkheidsreden worden ingeroepen.²⁸¹

²⁷¹ Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/3505/A.

²⁷² Arbrb. Antwerpen 7 november 2012, AR nr. 11/4493/A spreekt over *“modaliteiten die een werkgever niet erg happig maken”*.

²⁷³ In dezelfde zin, zie Arbrb. Brussel 19 september 2012, AR nr. 12/4643/A.

²⁷⁴ Arbrb. Antwerpen 12 november 2012, AR nr. 12/3302/A: één sollicitatie per maand toont geen werkbereidheid aan.

²⁷⁵ Arbrb. Verviers 25 september 2012, AR nr. 12/641/A. Cf. Arbrb. Brussel 5 september 2012, AR nr. 10/17334/A.

²⁷⁶ Arbrb. Brussel 12 september 2012, AR nr. 12/2789/A.

²⁷⁷ Arbrb. Brussel 15 november 2012, AR nr. 12/3556/A.

²⁷⁸ Arbrb. Antwerpen 1 oktober 2012, AR nr. 12/3963/A.

²⁷⁹ Arbh. Antwerpen 26 juni 2012, AR nr. 2012/AA/35; Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/4993/A. Zie tevens Arbrb. Verviers 11 december 2012, AR nr. 12/0748/A waar taalondkunde wordt omgezet in de verplichting een ‘alfabetiseringscursus’ te volgen wat vervolgens wordt opgenomen in een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie. Verder Arbrb. Hasselt 19 oktober 2012, AR nr. 2121488.

²⁸⁰ Arbh. Antwerpen 11 januari 2012, AR nr. 2011/AA/157; verder ook Arbh. Antwerpen 13 februari 2008, AR nr. 2070296 in o.m. Arbrb. Antwerpen 16 januari 2012, AR nr. 11/1973/A. Volgens een Antwerpse arbeidsrechter (Arbrb. Antwerpen 13 juni 2012, AR nr. 11/938/A) mogen taallessen geen “vrijtijdsbesteding” zijn.

²⁸¹ Arbh. Antwerpen 21 december 2012, AR nr. 2012/AA/126 (cf. Arbh. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 2011/AA/252); Arbrb. Antwerpen 19 november 2012, AR nr. 12/4512/A.

Het volgen van taallessen is in het kader van een gezin door beide echtgenoten na te komen.²⁸²

De weigering, gedurende meerdere maanden, om een taal cursus te volgen, toont aan dat de belanghebbende niet werkbereid is.²⁸³ Het overmaken van twee documenten waarin de aanvragers verklaren zich te willen inschrijven voor een cursus Frans, waarbij geen enkel document wordt overgelegd dat zij die cursus ook effectief hebben gevolgd, en het zich gedurende een periode van vijf weken enkele keren aanbieden op de gemeentelijke tewerkstellingsdienst, volstaan niet om reële en actieve inspanningen in het zoeken naar en vinden van een baan aan te tonen.²⁸⁴

De weigering tot inschrijving van Actiris bewijst voor een Roemeen geen absolute onmogelijkheid om een betaalde baan te vinden; bovendien, geen enkel bewijs van tewerkstelling als zelfstandige is overgelegd, de aanvrager verkeert in goede gezondheid, en uiteindelijk noch de aanvrager noch zijn echtgenote zijn ingeschreven voor een; de gezinsleden tonen aldus niet aan werkbereid te zijn.²⁸⁵

De echtgenote van de aanvrager werkt als studente voor het Rode Kruis en heeft gedurende verschillende maanden geldsommen ontvangen die hoger zijn dan tweemaal het bedrag van het leefloon als samenwonende; geen enkel attest toont de onmogelijkheid om te werken van de echtgenoten aan.²⁸⁶

Een aanvraagster die niet bewijst dat zij inspanningen met het oog op de gelijkwaardigheid van haar Russisch diploma heeft ondernomen, haar geleverd, alsook de traagheid op dit vlak, tonen een gebrek aan reële werkbereidheid aan²⁸⁷; een dergelijke situatie is niet in overeenstemming met die van een student die over geen enkel diploma beschikt.

In gelijkaardige zin: de aanvraagster die nooit enige oplossing voor de opvang van haar kind heeft gezocht - geen plaats in andere kinderopvang, maar evenmin een aanvraag tot inschrijving op de wachtlijst -, daarbij rekening houdend dat het OCMW contact heeft opgenomen met een crèche waarmee zij een akkoord heeft, die de motivatie ontbreekt om haar baan terug op te pakken na haar zwangerschapsverlof ofschoon nog steeds verbonden

²⁸² Arbrb. Antwerpen 25 juni 2012, AR nr. 12/699/A.

²⁸³ Arbrb. Namen 14 november 2012, AR nr. 12/750/A; Arbrb. Brussel 29 maart 2012, AR nr. 11/2096/A en 11/2098/A: weigering van toekenning van het leefloon aan een persoon die reeds meer dan tien jaar in België verblijft en geen enkele officiële landstaal beheerst; Arbrb. Brussel 26 maart 2012, AR nr. 11/15490/A: verlenging van de toekenning van het leefloon op voorwaarde dat hij een taal cursus Frans voor vreemdelingen volgt bij beslissing van het OCMW; Arbrb. Tongeren 16 november 2012, AR nr. 12/1299/A: na een verblijf van vijf jaar moet een aanvrager ten minste een basisniveau van een landstaal hebben verworven; Arbrb. Antwerpen 7 november 2012, AR nr. 12/1493/A: onregelmatige aanwezigheid en gebrek aan rechtvaardiging bij afwezigheid van Nederlandse lessen (cf. Arbrb. Mechelen 7 november 2012, AR nr. 12/548/A); Arbrb. Antwerpen 8 november 2012, AR nr. 11/7974/A: geen initiatief of inspanningen om taallessen te volgen; Arbrb. Gent 14 december 2012, AR nr. 12/825/A: het volgen van taallessen is geen toekenningsvoorwaarde, maar inspanningen ter zake kunnen door het OCMW worden gevraagd.

²⁸⁴ Arbrb. Brussel 14 november 2012, AR nr. 12/6491/A.

²⁸⁵ Arbrb. Brussel 9 november 2012, AR nr. 12/3423/A.

²⁸⁶ Arbrb. Luik 5 september 2012, AR nr. 403284.

²⁸⁷ Arbh. Brussel 12 januari 2012, AR nr. 2010/AB/547; Arbrb. Brussel 14 november 2012, AR nr. 12/6481/A.

door een arbeidsovereenkomst, en waarvan die situatie reeds meer dan een jaar aansleept, is niet werkbereid.²⁸⁸

Ermee rekening houdend dat de aanvrager geen enkele opleiding heeft genoten, geen Frans spreekt en nog nooit heeft gewerkt, kent het OCMW het leefloon toe op voorwaarde dat zij taallessen gaat volgen.²⁸⁹

Het verlaten van het werk bedoeld in artikel 60, §7,²⁹⁰ of werkweigering zonder enige gegronde reden²⁹¹, stelt de afwezigheid van werkbereidheid vast gedurende de periode waarvoor het leefloon is aangevraagd.²⁹² Evenzeer het gegeven dat de aanvrager niet is ingegaan op de uitnodiging om samen met de OCMW-maatschappelijk werker de vacatures te overlopen, wijst op een in gebreke blijven van de begunstigde om zijn werkbereidheid te tonen.²⁹³

Ook voor de rechtbank van Bergen²⁹⁴ is het professioneel project van de aanvrager te beperkt (artistieke activiteiten); het OCMW heeft evenwel nooit de aandacht van de aanvrager erop gevestigd dat hij zijn professioneel project zou moeten uitbreiden, terwijl het dossier evenmin een houding van werkweigering aan toont en het niet blijkt dat hij zou hebben geweigerd om zich te heroriënteren of bij werkgevers te solliciteren wat hem trouwens nooit is gevraagd.

1.5.2.3. *Geschied werk*

De motivering van de weigeringsbeslissing wegens het niet-zoeken naar een baan als jobstudent is vreemd op een moment dat het OCMW weet dat de begunstigde niet langer zijn studies voortzet.²⁹⁵

De Arbeidsrechtbank te Brussel²⁹⁶ stelt op grond van het dossier en aanvullende stukken vast dat de begunstigde bereid is te werken. De aanvrager zoekt regelmatig werk in sectoren

²⁸⁸ Arbrb. Brussel 15 november 2012, AR nr. 12/6511/A; cf. Arbrb. Namen 23 november 2012, AR nr. 12/1602/A: onder de inspanningen, is de eerste inspanning ervoor te zorgen dat het kleine kind ingeschreven wordt in een crèche, ten minste op de wachtlijst. Ook de Antwerpse arbeidsrechter (Arbrb. Antwerpen 7 november 2012, AR nr. 12/1493/A) houdt rekening met aanwezige opvangmogelijkheden voor jonge kind(eren) op voorwaarde dat ook effectief kinderopvang wordt gezocht (Arbrb. Antwerpen 17 december 2012, AR nr. 12/4339/A; cf. Arbrb. Brussel 29 oktober 2012, AR nr. 12/67/A).

²⁸⁹ Arbrb. Brussel 22 november 2012, AR nr. 12/6817/A en 12/6827/A.

²⁹⁰ Arbrb. Verviers 20 maart 2012, AR nr. 11/1119/A: in casu heeft de partner een leefloon als persoon met gezinslast aangevraagd terwijl het OCMW, terecht, het leefloon als samenwonende heeft toegekend; de verzoekster kent de houding van haar echtgenoot en maakt het niet geloofwaardig dat zijn afwezigheden op grond van medische attesten kunnen worden gerechtvaardigd; Arbrb. Luik 2 mei 2012, AR nr. 403557: weigering van een tewerkstelling bij toepassing van artikel 60, §7, OCMW-wet.

²⁹¹ Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 397042: zorgen voor het kleinste kind vormt geen billijkheidsreden; Arbrb. Antwerpen 22 november 2012, AR nr. 12/3388/A: één weigering tot het aanvaarden van werk, waarna de aanvrager zich herpakt en actief solliciteert, is niet voldoende om haar met drie kleine kinderen *blijvend* het leefloon te weigeren; Arbrb. Brussel 1 juni 2012, AR nr. 11/13699/A: weigering in het kader van artikel 60, §7, OCMW-wet (vgl. Arbrb. Antwerpen 18 januari 2012, AR nr. 10/8374/A en Arbrb. Hasselt 22 juni 2012, AR nr. 2121196: aanvrager doet sociale tewerkstelling op grond van artikel 60, §7, mislukken; Arbrb. Hasselt 15 juni 2012, AR nr. 2121040: weigering tewerkstelling ex artikel 60, §7, wegens gebrek aan kinderopvang met gevolg terechte intrekking leefloon). Zie ook Arbh. Brussel 5 april 2012, AR nr. 2011/AB/981.

²⁹² Arbrb. Luik 12 november 2012, AR nr. 401095; Arbrb. Dinant 27 november 2012, AR nr. 12/1069/A.

²⁹³ Arbrb. Ieper 21 september 2012, AR nr. 11/137/A.

²⁹⁴ Arbrb. Bergen 14 maart 2012, AR nr. 10/3196/A.

²⁹⁵ Arbrb. Brussel 12 september 2012, AR nr. 12/2789/A; Arbrb. Luik 27 juni 2012, AR nr. 404124.

als de schoonmaak, de verkoop, bij telefonische onthaaldiensten, als chauffeur-leverancier; het dossier bevat spontane kandidaatstellingen evenals reacties op werkaanbiedingen. Dezelfde rechtbank²⁹⁷ aanvaardt dat er rekening moet worden gehouden met de aspiraties en kwalificaties van de begunstigde, zonder dat de betrokkene evenwel zijn zoektocht beperkt tot louter banen van zijn voorkeur; een rechthebbende mag zodoende niet alle werkaanbiedingen van het OCMW weigeren.²⁹⁸

Bovendien ligt het voor de hand dat een begunstigde enkel werk zoekt waarvoor hij over de nodige bekwaamheden en/of attesten beschikt.²⁹⁹ Van een persoon die beide landstalen machtig is, mag worden verwacht dat hij zijn zoektocht naar geschikt werk tot andere taalgebieden uitbreidt.³⁰⁰

Volgens de Arbeidsrechtbank te Dinant³⁰¹ kan een werkweigering slechts op grond van serieuze en ernstige redenen worden gerechtvaardigd; de rechthebbende op het leefloon moet elk met zijn kwalificaties overeenstemmend werk aanvaarden en in slechts een beperkt arbeidscircuit, in casu kunstgeschiedenis, werk zoeken.³⁰² Wel moet het OCMW, bijvoorbeeld in het GPML, aangeven hoe er gesolliciteerd moet worden.³⁰³

In elk geval moet rekening worden gehouden met de kwetsbare psychologische situatie van de aanvrager; de inschrijving voor een basisvorming, hoewel zeer ontoereikend³⁰⁴, of zich laten begeleiden door gespecialiseerde diensten³⁰⁵ vormt een bewijs van werkbereidheid en beantwoordt aan de doelstelling van sociale integratie.

1.5.3. Bewijs van werkbereidheid

1.5.3.1. De bewijsmiddelen

Aan de werkbereidheidsvereiste kan worden voldaan door te solliciteren of een opleiding te volgen.³⁰⁶ Het voorhanden zijn van werkbereidheid mag niet uitsluitend uit verklaringen van de aanvrager worden afgeleid, maar tevens uit zijn gedragingen en onthoudingen.³⁰⁷

²⁹⁶ Arbrb. Brussel 10 september 2012, AR nr. 4.109/12.

²⁹⁷ Arbrb. Brussel 14 november 2012, AR nr. 12/6481/A.

²⁹⁸ Cf. Arbrb. Luik 10 januari 2012, AR nr. 394065: meerdere weigeringen van banen door de integratiecel aangeboden.

²⁹⁹ Arbrb. Antwerpen 3 oktober 2012, AR nr. 12/1877/A.

³⁰⁰ Arbrb. Antwerpen 3 oktober 2012, AR nr. 11/6797/A.

³⁰¹ Arbrb. Dinant 27 november 2012, AR nr. 12/1250/A; Arbrb. Hasselt 16 november 2012, AR nr. 2122384 neemt daarnaast toch ook andere initiatieven in ogenschouw om al dan niet werkbereidheid te beoordelen.

³⁰² Arbh. Antwerpen 21 november 2012, AR nr. 2012/1940; Arbh.. Brussel 17 oktober 2012, AR nr. 2011/AB/360 met betrekking tot een journalistendiploma; Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/4866/A: uitsluitend werk in de filmsector of als Tai Chi leraar. Cf. Arbrb. Brussel 11 december 2012, AR nr. 12/7479/A die bepaalt dat het leefloon moet worden toegekend op voorwaarde van het actief zoeken naar een baan op de algemene arbeidsmarkt (gediplomeerde licentiaat in de plastische visuele kunsten, optie binnenhuisarchitectuur); Arbrb. Dendermonde 6 juli 2012, AR nr. 11/2771/A: enkel tewerkstelling als naaister.

³⁰³ Arbh. Antwerpen 21 februari 2012, AR nr. 2010/AA/156.

³⁰⁴ Arbrb. Brussel 9 maart 2012, AR nr. 11/13701/A.

³⁰⁵ Arbrb. Antwerpen 5 november 2012, AR nr. 123074/A. Zie ook Arbrb. Gent 7 september 2012, AR nr. 11/1892/A dat uitdrukkelijk op die begeleidingsplicht wijst; Arbrb. Brussel 23 mei 2012, AR nr. 11/16782/A.

³⁰⁶ Arbrb. Antwerpen 18 juni 2012, AR nr. 11/6324/A.

³⁰⁷ Arbrb. Gent 14 december 2012, AR nr. 12/825/A.

Veelvuldige attesten waaruit het zoeken naar een baan is op te maken, herhaalde inschrijvingen bij Actiris, bezoeken bij lokale werkgelegenheidsdienst en het bewijs van het volgen van en slagen in vormingen, bewijzen afdoende de werkbereidheid.³⁰⁸ In dezelfde zin, de aanvrager die voldoende nuttige vormingssessies volgt maar die twee afspraken mist en op twee afspraken met de OCMW-tewerkstellingsdienst te laat komt, blijft werkbereid en heeft recht op het leefloon.³⁰⁹

Wie in de kwestieuze periode regelmatig werk had middels interimkantoren, toont voldoende aan werkbereid te zijn.³¹⁰

Een aanvrager van het leefloon mag niet met “gekruste armen” blijven zitten, verwachtend dat de gemeenschap hem financieel ten laste neemt³¹¹; hij moet aantonen alles in het werk te stellen om op eigen kracht uit die zijn situatie te geraken.

Zelfs indien de aanvrager niet over een diploma beschikt, moet hij de nodige inspanningen leveren o.a. door zijn CV op te sturen, op sollicitatiegegevens in te gaan, kleine zoek aankondigingen te plaatsen en zich bij - spontaan of na werkaanbiedingen - werkgevers te presenteren, samen te werken met arbeidsbemiddelingskantoren of die al dan niet van het OCMW afhangen³¹²

De weigering om op een tewerkstellingsaanbod van het OCMW bij toepassing van artikel 60, §7, OCMW-wet bij een onderneming voor sociale economie in te gaan, waarbij rekening is gehouden met een aan de situatie van de rechthebbende aangepast werk en waarvoor geen specifieke kwalificatie noch diploma vereist is en de betrokkene bovendien de mogelijkheid tot het volgen van een vormingsprogramma wordt geboden, toont aan dat de begunstigde niet werkbereid is.³¹³

Het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie voor aanvragers jonger dan 25 jaar vormt voor die groep het corollarium voor de billijkheidsredenen, wat de werkbereidheid betreft³¹⁴; dit moet voor die leeftijdscategorie verplicht worden opgesteld. Is dit niet het geval, dan kan de arbeidsrechter³¹⁵ dit bij de toekenning van het leefloon verplicht stellen.

Het niet-nakomen van de verplichtingen opgelegd door een GPMI, rechtvaardigt het stopzetten van de toekenning van het leefloon³¹⁶; volgens het Arbeidshof te Brussel³¹⁷, van de andere kant, beantwoordt een dergelijk geval niet aan het wettelijk voorschrift van artikel

³⁰⁸ Arbrb. Brussel 21 november 2012, AR nr. 12/6814/A.

³⁰⁹ Arbrb. Namen 22 juni 2012, AR nr. 11/2363/A. Vgl. in gelijkaardige zin Arbrb. Charleroi 13 juni 2012, AR nr. 11/1309/A. In enigszins andere zin Arbrb. Antwerpen 20 september 2012, AR nr. 11/5964/A.

³¹⁰ Arbrb. Antwerpen 13 september 2012, AR nr. 12/581/A.

³¹¹ Arbrb. Brussel 19 september 2012, AR nr. 12/4643/A; in gelijkaardige zin Arbrb. Antwerpen 10 december 2012, AR nr. 12/5044/A.

³¹² Arbrb. Brussel 19 september 2012, AR nr. 12/4643/A.

³¹³ Arbrb. Dinant 11 september 2012, AR nr. 12/667/A.

³¹⁴ Arbrb. Brussel 9 maart 2012, AR nr. 11/12239/A.

³¹⁵ Arbrb. Brussel 31 mei 2012, AR nr. 12/141/A.

³¹⁶ Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 397042; Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 398050: zich nagenoeg nooit aanbieden voor een door het OCMW voorgesteld onderhoud bij vennootschappen of andere organisaties met het oog op tewerkstelling; Arbrb. Marche-en-Famenne 12 juli 2012, AR nr. 11/503/B.

³¹⁷ Arbh. Brussel 12 januari 2012, AR nr. 2010/AB/369.

30, §2, Leefloonwet; dit artikel vereist dat het leefloon – geheel of gedeeltelijk – slechts voor een periode van maximum een maand kan worden geschorst.

Een arbeidsgerecht³¹⁸ veroordeelt een OCMW voorwaardelijk om gedurende een periode van drie maanden het leefloon te betalen (met aftrek van de in aanmerking te nemen bestaansmiddelen) op voorwaarde dat de aanvrager een geïndividualiseerd project maatschappelijke integratie tekent; dit GPMI strekt ertoe de betrokkene zijn studies te laten voortzetten en/of een baan als jobstudent te zoeken, dit na een medisch onderzoek bij een OCMW-geneesheer om zijn arbeidsgeschiktheid na te gaan. Bij manifeste betwisting tussen de vaststellingen van de artsen van de aanvrager en de door het bestuur aangewezen controlerende arts, is het noodzakelijk voor de rechtbank³¹⁹ om een geneesheer-deskundige aan te stellen.

De bevestiging door de aanvrager dat het ondenkbaar is dat hij in een atelier gaat werken voor €184/maand en dat hij weigert een geïndividualiseerd contract te ondertekenen, houden in dat de belanghebbende niet aan de voorwaarden i.v.m. de toekenning van het leefloon voldoet .

Indien het GPMI een professionele opleiding en/of een opleiding door werk vorming beoogt, moet het OCMW erover waken dat de belanghebbende het bewijs levert van de vereiste vaardigheden, kwalificaties en motivatie op dit vlak; in dit geval wordt de belanghebbende zonder een diploma van secundair onderwijs naar een vzw georiënteerd voor een professionele vorming in een niet gepreciseerde sector, veeleer dan hem te richten naar het hervatten van zijn studies of een opfriscursus in elementaire schoolmateries. Daarentegen, de aanvrager geeft geen blijk van enige motivatie en geeft niet de indruk zijn schoolse kennis te willen verbeteren alvorens een professionele vormingsopleiding aan te vatten. Het is duidelijk dat de opgelegde verplichtingen, ofschoon zeer algemeen en/of elementair geformuleerd, niet zijn gerespecteerd geworden.³²⁰

De begunstigde die een leefloon ontvangt ten gevolge van zijn inschrijving bij Actiris en avondcursussen, niet heeft onderhandeld over en geen GPMI met het OCMW heeft gesloten, en zijn dagstudies met volledig leerplan hervat, vervult de voorwaarden bedoeld in artikel 3.³²¹

Een begunstigde vraagt de toekenning van het leefloon onder de vorm van hulp bij het zoeken van werk; de arbeidsrechter³²² verwerpt dit verzoek aangezien het zonder voorwerp is geworden aangezien de beoogde tewerkstellingsperiode van drie maanden verstreken is.

1.5.3.2. De bewijslast

Het bewijs van de voorwaarde inzake werkbereid berust bij de begunstigde.³²³

³¹⁸ Arbrb. Marche 8 november 2012, AR nr. 12/173/A/FC.

³¹⁹ Arbrb. Antwerpen 4 juni 2012, AR nr. 11/4643/A.

³²⁰ Arbrb. Dinant 11 september 2012, AR nr. 12/449/A.

³²¹ Arbrb. Brussel 12 september 2012, AR nr. 12/2838/A.

³²² Arbrb. Brussel 21 maart 2012, AR nr. 11/14161/A.

³²³ Arbrb. Dinant 11 september 2012, AR nr. 12/667/A; in dezelfde zin Arbrb. Brussel 29 maart 2012, AR nr. 11/2096/A en 11/2098/A; Arbrb. Dendermonde 6 november 2012, AR nr. 12/432/A.

Een OCMW-dossier is onvolledig ondanks de vermeende afwezigheid tijdens de vorige atelier(opleidingen), daar de aanvrager nooit in gebreke is gesteld wegens het niet-nakomen van zijn engagementen, het bewijs van de verzending van de data van de opleidingen door de vermelding in het register van uitgaande brieswisseling niet is aangetoond; deze elementen zijn onvoldoende om vast te stellen dat de briefwisseling wel degelijk is verstuurd en door de aanvrager is ontvangen. Ingeval het voor zich spreekt dat de opleidingen nuttig zijn voor een professionele integratie dan moet toch worden opgemerkt dat de aanvrager niet heeft geweigerd om een afspraak voor het zoeken naar werk bij te wonen. Bijgevolg, het eenmalig ontbreken op een fotoatelier is niet indicatief om de werkonbereidheid vast te stellen.³²⁴

1.5.3.3. De overeenkomst van maatschappelijke integratie

1.5.3.3.1. Algemeen

De geïndividualiseerde contracten voor maatschappelijke integratie vormen geen toekenningsvoorwaarde maar een modaliteit van het leefloon..³²⁵ Het residuaire karakter van het recht op maatschappelijke integratie houdt in dat het streven naar een welbepaald diploma een verhoging van de tewerkstellingskansen op de arbeidsmarkt zal bieden³²⁶; het recht op maatschappelijke integratie heeft evenwel niet de beëindiging van de studies of het fungeren als een financieringssysteem voor de gekozen studies, tot doel.³²⁷

Voor bepaalde disciplines betreft dit een vijfjarige masteropleiding, zodat het leefloon niet zonder meer na het behalen van de bachelor graad kan worden ingetrokken³²⁸, maar er desgevallend over een nieuw GPMI wordt onderhandeld. Op dit vlak moeten het OCMW en de aanvrager een GPMI sluiten waarin is vastgelegd binnen welke termijn een vijfjarige studie moet worden beëindigd en het daarbij horende diploma moet worden behaald; ingeval na die periode de begunstigde slechts een bachelordiploma heeft behaald, laat hem dat toe op de arbeidsmarkt aan de slag te gaan.³²⁹ Het OCMW heeft een grond om vervolgens het leefloon voor het volgen van de tweejarige masteropleiding te wegeren.

Echter, geen enkele wettelijke bepaling legt de aanvrager de verplichting op zijn studieproject aan een voorafgaande goedkeuring van het OCMW te onderwerpen.³³⁰

³²⁴ Arbrb. Marche 8 november 2012, AR nr. 12/463/A/FC.

³²⁵ Arbrb. Charleroi 20 maart 2012, AR nr. 11/3751/A.

³²⁶ Arbrb. Turnhout 22 juni 2012, AR nr. 11/1669/A: een bachelorsdiploma Lichamelijke Opvoeding geeft evenveel tewerkstellingsmogelijkheden dan een masterdiploma.

³²⁷ Vaste rechtspraak te Charleroi: Arbrb. Charleroi 2 oktober 2012, AR nr. 12/994/A; Arbrb. Charleroi 18 september 2012, AR nr. 12/3223/A en Arbrb. Charleroi 6 maart 2012, AR nr. 11/2114/A; zie tevens Arbrb. Brussel 20 maart 2012, AR nr. 11/13698/A en 11/14847/A.

³²⁸ Arbrb. Gent 22 juni 2012, AR nr. 11/2754/A ook al was het initiële GPMI beperkt tot de bachelorsopleiding. Cf. Arbrb. Charleroi 15 mei 2012, AR nr. 11/5259/A.

³²⁹ Arbrb. Verviers 26 juni 2012, AR nr. 12/0016/A. Vgl. Arbh. Antwerpen 8 oktober 2012, AR nr. 2012/AH/145: terechte weigering van het leefloon voor het volgen van een schakeljaar en een masteropleiding nadat het OCMW reeds het leefloon voor het behalen van een professionele bachelor toekende; de professionele bachelor biedt voldoende kansen op de arbeidsmarkt (vgl. Arbrb. Brussel 11 oktober 2012, AR nr. 5544/12; anders Arbrb. Charleroi 15 mei 2012, AR nr. 11/5259/A).

³³⁰ Arbrb. Charleroi 20 maart 2012, AR nr. 11/4348/A.

Niettemin ingeval twee mogelijkheden voor eenzelfde opleiding voorhanden zijn, is het legitiem dat het OCMW opteert voor die die het minste aan de gemeenschap kost.³³¹

Het moet duidelijk zijn dat voltijdse studies op zich geen billijkheidsreden met betrekking tot de werkbereidheid vormen; wel integendeel, in het geval van avondstudies die pas na 18u aanvangen, kan de aanvrager die studies perfect met de uitoefening van een baan combineren ai.³³²

De Arbeidsrechtbank te Neufchâteau³³³ verzet zich tegen het beginsel waarbij het OCMW slechts gedurende een periode van elf maanden het leefloon aan studerende rechthebbenden zou toekennen, daar zij de twaalfde maand worden geacht te werken.

1.5.3.3.2. *De geschiktheid*

De billijkheid impliceert dat een rechthebbende gestarte studies verder volgt om later een baan te verwerven i; het OCMW mag bij de beoordeling van de geschiktheid niet uitgaan van een abstractie, een doorsneestudent, maar moet elk dossier geval per geval beoordelen rekening houdend met de concrete omstandigheden van de studerende rechthebbende.³³⁴

Een studerende begunstigde moet aantonen dat hij voor de studies geschikt is en hij effectief alle noodzakelijke inspanningen levert om te slagen; de student moet daarom regelmatig de colleges volgen, aan de examens deelnemen en alles in het werk stellen om te slagen.³³⁵ In casu vormt een tekort geen hinderpaal voor de toekenning of de verlenging van het leefloon³³⁶, maar in het geval dat voor een aangevat academiejaar of voor elk begonnen academiejaar de student meerdere tekorten behaalt, de examens in de zittijd van januari middelmatig zijn en de begunstigde geen enkel attest met betrekking tot haar vermogen om te slagen of inzake de geleverde inspanningen overlegt, toont hij onvoldoende zijn capaciteiten aan om in de ondernomen studies te slagen³³⁷; evenzeer is deelneming aan de examens voor de hand liggend.³³⁸

De voortzetting of het hernemen van studies vormt slechts een billijkheidsreden op voorwaarde 1° de student zijn capaciteiten voor de aangevatte studies bewijst, 2° de studies³³⁹ een maatschappelijk belang dienen, d.w.z. het zoeken van een baan vergemakkelijken en 3° de student niet in de mogelijkheid verkeert om zelf

³³¹ Arbrb. Luik 3 december 2012, AR nr. 408058.

³³² Arbrb. Brussel 20 maart 2012, AR nr. 11/13698/A en 11/14847/A.

³³³ Arbrb. Neufchâteau 26 november 2012, AR nr. 12/484/A.

³³⁴ Arbh. Gent 2 november 2012, AR nr. 2012/AG/50; Arbrb. Oudenaarde 20 december 2012/ AR nr. 11/912/A/III; Arbrb. Leuven 29 juni 2012, AR nr. 12/198/A. Zie ook Arbrb. Brussel 10 januari 2012, AR nr. 12395/11: de finaliteit van een gespecialiseerde master in de muziek, optie orkest-dirigent, beantwoordt aan de objectieven van maatschappelijke integratie zoals bedoeld in de Leefloonwet.

³³⁵ Arbrb. Luik 27 juni 2012, AR nr. 404124.

³³⁶ Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 404399 en 27 juni 2012, AR nr. 404124.

³³⁷ Arbrb. Luik 5 september 2012, AR nr. 403284; zie ook Arbrb. Charleroi 6 maart 2012, AR nr. 11/2114/A: twijfelachtige geschiktheid voor de ondernomen studies, te meer daar de begunstigde niet langer ingeschreven is; Arbrb. Brussel 18 mei 2012, AR nr. 11/15364/A. Vgl. Arbh. Gent 10 februari 2012, AR nr. 2011/AR nr./62.

³³⁸ Arbh. Antwerpen 19 juni 2012, AR nr. 2011/AA/389.

³³⁹ Samenhangende beroepsopleidingen georganiseerd door een gewestelijke overheidsdienst gericht op de werkloze burgers in die regio, komen als studies in aanmerking in de zin van de Wet van 26 mei 2002, cf. Arbrb. Brussel 7 mei 2012, AR nr. 11/14486/A.

bestaansmiddelen verwerven op een wijze verenigbaar met zijn studies (bijbaan, onderhoudsgeld); na voor het hoger secundair onderwijs geslaagd te zijn en het diploma te hebben behaald, is de keuze voor hogere studies verstandig.³⁴⁰

Secundaire of academische studies volgen, moet op een significante wijze bijdragen aan de kansen op integratie op de arbeidsmarkt; het vervolg van masterstudies ‘gezondheidszorg’, rekening houdend met de onbetwiste capaciteiten van de begunstigde en, bijkomend, dat hij als jobstudent tijdens de maanden juli en augustus heeft gewerkt, verhogen zijn integratiekansen op de arbeidsmarkt.³⁴¹ Specifieke moeilijkheden – huiselijk geweld en onzekerheid betreffende het verblijfsstatuut – vormen een billijkheidsreden, ondanks de vaststelling dat de aanvrager reeds meerdere malen voor het vijfde leerjaar van het secundair onderwijs mislukt is en daarbij rekening houdend dat de OCMW-maatschappelijk werker een positief advies voor de voortzetting van de studies heeft gegeven.³⁴² Nauwgezet de verplichtingen van een GPWI nakomen, slagen in de examens van de januarizitting, een refresher door een van de professoren - het beste geplaatst om de vaardigheden en capaciteiten van de begunstigde te beoordelen³⁴³ -, een uitstekende motivatie en een gunstig advies van de maatschappelijk werker, geeft de aanvrager recht op een leefloon; de motivering van de OCMW-beslissing om de toekenning van het leefloon stop te zetten op grond van de in het vorig academiejaar behaalde resultaten is strijdig met de voortzetting van de gestarte studies.³⁴⁴

Een door een privé-instelling uitgereikt maar niet erkend diploma, is niet van die aard om aanzienlijk de kansen op integratie op de arbeidsmarkt te verbeteren.³⁴⁵

Onderbreking van de academische studies van de eerste cyclus wegens medische redenen, de studies hervatten en slagen in het eerste semester, volstaan om te doen besluiten dat een aanvrager geschikt is om succesvol zijn studies af te ronden; derhalve kan hij tijdelijk worden vrijgesteld van de voorwaarde aangaande de werkbereidheid onder de voorwaarde een studenten job te vinden die verenigbaar is met de gevolgde studies.³⁴⁶

³⁴⁰ Arbrb. Brussel 31 mei 2012, AR nr. 12/70/A.

³⁴¹ Arbrb. Namen 23 november 2012, AR nr. 12/2001/A; Arbrb. Brussel 9 maart 2012, AR nr. 11/12239/A: het diploma van verpleegkundige opent kansen op de arbeidsmarkt (goede cijfers voor de stage, voor de derde keer tekorten voor drie vakken van het eerste jaar), doet de rechtbank beslissen toch het leefloon toe te kennen; Arbrb. Charleroi 20 maart 2012, AR nr. 11/4348/A: studies hoger secundair onderwijs vormen het minimum rekening houdend met de gevraagde vereisten op de huidige arbeidsmarkt (in dezelfde zin Arbrb. Charleroi 16 oktober 2012, AR nr. 10/5272/A; vgl. Ook Arbrb. Brugge 6 juni 2012, AR nr. 11/2713/A); Arbrb. Dendermonde 4 december 2012, AR nr. 11/1210/A; Arbrb. Luik 27 juni 2012, AR nr. 404124.

³⁴² Arbrb. Brussel 21 november 2012, AR nr. 12/7241/A. Cf. Arbh. Brussel 17 oktober 2012, AR nr. 2011/AB/1019.

De Arbeidsrechtbank te Antwerpen (20 september 2012, AR nr. 11/8156/A) beklemtoont in een andere zaak (i.v.m. werkbereidheid) dat een positief advies geformuleerd in een sociaal verslag niet bindend is, noch voor het OCMW, noch voor de rechtbank.

³⁴³ Cf. Arbh. Gent 2 november 2012, AR nr. 2012/AG/50; Arbrb. Namen 23 maart 2012, AR nr. 10/2564/A en 11/2400/A.

³⁴⁴ Arbrb. Brussel 26 maart 2012, AR nr. 11/13115/A. Anders: Arbrb. Brussel 11 juni 2012, AR nr. 11/14475/A: terechte weigering van het leefloon voor het bissen van de studies niettegenstaande een gunstig advies van de maatschappelijk werker.

³⁴⁵ Arbrb. Charleroi 18 september 2012, AR nr. 12/3223/A. Cf. Arbrb. Aarlen 10 januari 2012, AR nr. 11/641/A.

³⁴⁶ Arbrb. Brussel 21 maart 2012, AR nr. 11/14162/A; Arbrb. Brussel 2 mei 2012, AR nr. 11/16017/A (met betrekking tot een begunstigde in het secundair onderwijs); Arbrb. Luik 14 juni 2012, AR nr. 402785. En sens similaire, cf. Arbrb. Namen 8 juni 2012, AR nr. 12/180/A: hervatten van de studies van bachelor in de rechten na zes jaar onderbreking. Het Arbeidshof te Brussel (Arbh. Brussel 12 januari 2012, AR nr. 2010/AB/583) spreekt zelfs van een algemene verplichting!

Wie echter, na vier jaar van mislukkingen, de werkloosheidsuitkeringen vrijwillig opgeeft om na zes jaar opnieuw studies, in casu eerste bachelor Arabistiek, aan te vatten, kan het leefloon worden geweigerd; het Arbeidshof te Antwerpen³⁴⁷ oordeelt in deze dat de aanvrager geen vooruitgang in haar studies heeft aangetoond maar vindt de volhardingskracht om een academisch diploma te behalen wel bewonderenswaardig.

Een studerende rechthebbende is voor de tweede keer voor het eerste bachelorjaar informaticawetenschappen aan de UCL mislukt; hij wenst zijn studies verder te zetten aan een hogeschool in Louvain-la-Neuve en niet in Libramont (of in sociale promotie in Aarlen). De rechtbank³⁴⁸ oordeelt dat het OCMW niet de mogelijkheid heeft onderzocht of de betrokkene zijn studies efficiënt in Libramont kan volgen daar hij met zijn vader en vijf broers en zussen samenwoont; anders gezegd, de reële woonsituatie is niet gekend. Vervolgens tonen de elementen van het dossier niet aan dat de aanvrager niet bereid is om een studenten job te zoeken; de rechtbank veroordeelt het OCMW tot toekenning van het leefloon.

Een studerende aanvrager is voor de tweede keer in het eerste jaar rechten mislukt maar volgt met de professionele bachelor 'maatschappelijk werk' waarvoor zij in de eerste zitting geslaagd is; in de aanvankelijk beoogde academische studie van vijf jaar (rechten), is zij nu geslaagd in eerste zitting maatschappelijk werk en derhalve halfweg om haar diploma te behalen. Die studies zullen haar in staat stellen zich op de arbeidsmarkt in te schakelen en dus niet langer ten laste van de gemeenschap te zijn.³⁴⁹

Met betrekking tot de aanvrager die twee keer jaar in het eerste jaar mislukt is, zijn thesis niet heeft ingediend en de voorwaarden van verschillende GPMI's niet respecteert, mag het OCMW terecht het leefloon afschaffen.³⁵⁰

De begunstigde heeft een diploma van secundair onderwijs behaald en wenst studies hoger onderwijs van de eerste cyclus aan te vatten. De arbeidsrechter³⁵¹ is van mening dat het slagen in die studies veel moeilijker is voor een persoon met drie jonge kinderen ten laste, die niet ijverig de lessen met bevredigend resultaat zal kunnen volgen; de weigering van toekenning van het leefloon in die omstandigheden is gerechtvaardigd.

1.5.3.3. De leeftijd

Indien het beginsel van de billijkheid de voortzetting van de studies met het oog op het vinden van een baan voor de aanvragers mogelijk maakt, dan is het niet mogelijk dat die reden wordt ingeroepen door een volwassen persoon die reeds over een diploma beschikt dat hem toegang tot de arbeidsmarkt verschaft.³⁵²

³⁴⁷ Arbh. Antwerpen 5 december 2012, AR nr. 2011/AA/610. Zie tevens Arbrb. Luik 14 juni 2012, AR nr. 405672: 45-jarige gediplomeerde, werkzaam en alleenverdiener in gezin met werkloze vader en 2 kinderen.

³⁴⁸ Arbrb. Neufchâteau 12 november 2012, AR nr. 12/468/A.

³⁴⁹ Arbrb. Brussel 27 maart 2012, AR nr. 11/13697/A.

³⁵⁰ Arbrb. Charleroi 20 maart 2012, AR nr. 11/3751/A. Cf. Arbrb. Brussel 8 mei 2012, AR nr. 11/16714/A: de student die in zijn laatste masterjaar geen thesis maakt, is niet langer gerechtigd op het leefloon.

³⁵¹ Arbrb. Luik 7 maart 2012, AR nr. 403411.

³⁵² Arbrb. Luik 26 september 2012, AR nr. 401467.

1.5.3.3.4. De gekozen richting

De keuze van de studie, bij het starten ervan, komt toe aan de begunstigde maar moet, volgens de arbeidsgerechten³⁵³, in het kader van een geïndividualiseerd project toch met het OCMW worden onderhandeld en, om gerechtigd te zijn of te blijven, moet het contract ook door de aanvrager worden ondertekend³⁵⁴; aldus kan, volgens een arbeidshof³⁵⁵, het OCMW terecht de plaats van de onderwijsinstelling betwisten in het geval daardoor de studiekosten aanzienlijk hoger zouden liggen dan een andere instelling. Anders geformuleerd, een aanvrager mag het OCMW niet voor voldongen feiten plaatsen (door de studies reeds te hebben aangevat).³⁵⁶ Echter, de overstap van studierichting of instelling kan gerechtvaardigd zijn; wie na zwangerschap aldus studies hervat, vrijstellingen heeft behaald (slechts één tekort), kinderlast heeft en in het raam van dienstencheques 11u/week werkt, heeft recht op het leefloon.³⁵⁷

Om te voldoen aan de billijkheidsreden om van de voorwaarde ‘werkbereidheid’ te kunnen afwijken, moeten de gekozen studies een maatschappelijk nut, d.w.z. een significante verhoging van de kansen op de arbeidsmarkt, vertonen.³⁵⁸ Op 20-jarige leeftijd nog steeds in het vijfde leerjaar van het secundair onderwijs vertoeven, is alarmerend; evenwel, de begunstigde is diabeticus, het laatste rapport onthult dat hij in zijn eerste jaar technisch onderwijs geslaagd is, terwijl de mislukkingen zich in het algemeen vormend onderwijs voordeden. Onder die omstandigheden overweegt een arbeidsrechter³⁵⁹ dat aan de belanghebbende een laatste kans moet worden gegeven.

Een begunstigde geeft geen enkele uitleg over zijn activiteiten gedurende twee schooljaren, dient geen enkel attest in dat hij toegewijd en regelmatig de lessen en de stages heeft gevolgd, noch enig document met betrekking tot de behaalde cijfers; en dit geval rechtvaardigen studies de toekenning van het leefloon niet.³⁶⁰

³⁵³ Arbh. Gent 2 november 2012, AR nr. 2012/AG/50; Arbrb. Dendermonde 6 november 2012, AR nr. 12/606/A; de Arbrb. Gent 7 september 2012, AR nr. 11/3136/A formuleert het enigszins anders in de zin dat voorafgaand aan de ondertekening de aanvrager moet worden ingelicht over de inhoud, de draagwijdte en de gevolgen ervan.

Anders Arbrb. Luik 11 juni 2012, AR nr. 402809.

³⁵⁴ Arbrb. Gent 7 september 2012, AR nr. 11/3136/A.

³⁵⁵ Arbh. Gent 26 november 2012, AR nr. 2011/AG/311: bijvoorbeeld de hogere huurprijs voor een “kot” in vergelijking met pendelkosten (in dezelfde zin: Arbrb. Oudenaarde 20 december 2012, AR nr. 11/912/A/III). Of zoals de Luikse arbeidsrechter (Arbrb. Luik 3 december 2012, AR nr. 408058) het stelt: ingeval voor de studies twee alternatieven bestaan, is het legitiem dat het OCMW voor de mogelijkheid opteert die de gemeenschap het minste kost studies. Zie echter ook Arbrb. Charleroi 3 april 2012, AR nr. n° 11/5191/A: een dagelijks transport van minimum 5u met het openbaar vervoer, verlaagt de slaagkansen van een student ... een kot in de nabijheid van de onderwijsinstelling is dan meer evident.

³⁵⁶ Arbrb. Brussel 7 december 2012, AR nr. 12/7418/A.

³⁵⁷ Arbrb. Leuven 29 juni 2012, AR nr. 12/198/A.

³⁵⁸ Arbrb. Nijvel 9 november 2012, AR nr. 12/1511/A; Arbrb. Namen 9 maart 2012, AR nr. 11/2649/A: A2-studies van ziekenhuis verpleegkundige (cf. Arbrb. Namen 26 oktober 2012, AR nr. 11/2292/A: laatste master na studies maatschappelijk werk); Arbrb. Dendermonde 6 november 2012, AR nr. 12/606/A: noodzaak van eerst een diploma middelbaar onderwijs te behalen alvorens hogere studies met leefloon worden aangevat.

³⁵⁹ Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 404399.

³⁶⁰ Arbrb. Luik 26 september 2012, AR nr. 401467; cf. Arbrb. Luik 6 september 2012, AR nr. 397.026: trissen voor het eerste jaar rechten (Arbrb. Brussel 10 september 2012, AR nr. 4.088/12: vier mislukkingen voor het derde jaar beroepsonderwijs op 19-jarige leeftijd <in dezelfde zin Arbrb. Luik 27 juni 2012, AR nr. 404124; Arbrb. Brussel 10 december 2012, AR nr. 11/9692/A>; Arbrb. Namen 9 maart 2012, AR nr. 12/262/A: eerste bachelorjaar trissen; cf. Arbrb. Brussel 7 augustus 2012, AR nr. 12/3118/A: het eerste jaar trissen impliceert een probleem om binnen redelijke tijd de studies af te ronden; cf. Arbrb. Luik 20 juni 2012, AR nr. 403556; Arbrb. Luik 18 mei 2012, AR nr. 405289); Arbrb. Luik 6 september 2012, AR nr. 399290 en 403029:

Voor zeven academiejaren is de begunstigde vijf keer mislukt en heeft hij over twee jaren verschillende modules sociale promotie behaald; het rechtscollege³⁶¹ oordeelt dat hij werk moet zoeken.

In de mate dat een OCMW zijn goedkeuring aan een nieuw schoolproject heeft gehecht, moet het aan die verbintenis tegemoet komen³⁶²; in voorkomend geval mag het OCMW zijn akkoord voor een dergelijk schoolproject tot een semester beperken.

De eiseres die over een diploma van maatschappelijk werker beschikt, wenst haar studies voort te zetten met het oog op het behalen van een master in de criminologische wetenschappen; het diploma 'maatschappelijk werk' geeft echter reeds toegang tot de arbeidsmarkt zodat in de eigen behoeften kan worden voorzien zonder dat daarvoor een bijkomend masterdiploma noodzakelijkerwijs vereist is.³⁶³ Er bestaat derhalve geen billijkheidsreden om niet werkbereid te zijn.

1.5.3.3.5. De werkbereidheid

Het Arbeidshof te Brussel³⁶⁴ verklaart uitdrukkelijk dat het recht op maatschappelijke integratie van een student niet het voorwerp vormt van bijkomende wettelijke voorwaarden en dit recht moet worden beoordeeld rekening houdend met de reden van billijkheid die vrijstelling van verplichting tot werkbereidheid verleent. Het komt e partijen toe een geïndividualiseerd project maatschappelijke integratie te sluiten, waarin wordt afgesproken dat de studerende rechthebbende werkbereid moet zijn tijdens met de studie verenigbare periodes, bijvoorbeeld een studenten job tijdens de³⁶⁵ en/of tijdens het weekend.³⁶⁶

Een vonnis van de Arbeidsrechtbank te Brussel³⁶⁷ stelt dat het loutere feit van voltijdse studies te volgen nog geen billijkheidstreden vormt voor de hier besproken toekenningsvoorwaarde.

'poursuivre inlassablement des études pour ne les voir jamais aboutir ne présente aucune utilité pour la société, ni à terme pour l'intéressé, mais au contraire présente un coût social injustifié'; Arbrb. Brussel 12 november 2012, AR nr. 12/4472/A: Met betrekking tot een turbulente carrière in het onderwijs en het motief 'billijkheid' om de studies voort te zetten, zie Arbrb. Luik 7 november 2012, AR nr. 394907; Arbrb. Brussel 20 maart 2012, AR nr. 11/13698/A en 11/14847/A: vier mislukkingen voor het eerste jaar rechten; Arbrb. Namen 23 maart 2012, AR nr. 10/2564/A en 11/2400/: niet geslaagd in de maand september maar niettemin zes behaalde vrijstellingen tonen aan dat de rechthebbende geschikt is voor die studies (Arbrb. Namen 26 oktober 2012, AR nr. 12/322/A: nog steeds twee tekorten voor het eerste jaar na twee academiejaren); Arbrb. Dendermonde 4 december 2012, AR nr. 11/1210/A: van het OCMW – beheerder van openbare gelden – kan niet worden verwacht dat het, na meerdere mislukkingen in het hoger onderwijs, studies financieel ondersteunt; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/2803/A: geslaagd voor 4 van de 8 vakken, één jaar langer studies door het niet-naleven van de GPMI.

³⁶¹ Arbrb. Luik 28 maart 2012, AR nr. 400774.

³⁶² Arbrb. Namen 23 november 2012, AR nr. 12/1588/A.

³⁶³ Arbrb. Neufchâteau 8 oktober 2012, AR nr. 12/391/A; cf. Arbh.. Brussel 13 juni 2012, AR nr. 2011/AN/461. Anders: Arbrb. Namen 8 juni 2012, AR nr. 11/2292/A: diploma 'maatschappelijk werk' gevolgd door een master in sociale betrekkingen.

³⁶⁴ Arbh. Brussel 11 juli 2012, AR nr. 2011/AB/329.

³⁶⁵ Vaste rechtspraak: Arbrb. Brussel 27 maart 2012, AR nr. 11/13697/A en 11/14848/A; Arbrb. Brussel 6 juli 2012, AR nr. 12/1564/A.

³⁶⁶ Arbrb. Brussel 7 augustus 2012, AR nr. 12/3118/A: een job als serveerster op regelmatige manier op zondag uitgeoefend, vormt een voldoende arbeidsinspanning van een studerende rechthebbende; Arbrb. Oudenaarde 20 december 2012/ AR nr. 11/912/A/III.

³⁶⁷ Arbrb. Brussel 29 maart 2012, AR nr. 11/12273/A; cf. Arbh. Brussel 1 maart 2012, AR nr. 2011/AB/559.

De begunstigde heeft in 2010 een diploma 'personenverzorging', met specialisme palliatieve zorgen behaald; voor het schooljaar heeft zij het eerste jaar 'verpleegkunde'. Rechtvaardigt het vervolgen van de studies een billijkheidsreden om geen werk te zoeken? Voor de Arbeidsrechtbank te Luik³⁶⁸ bewijst de aanvrager bewijst op geen enkele manier dat zij niet in de zorgsector kan werken; zij legt slechts één niet vruchtbare sollicitatie voor verzorgende over, ofschoon haar opleiding haar de mogelijkheid biedt zonder al te veel moeilijkheden in die hoedanigheid in het normale arbeidscircuit werk te vinden; zelfs ingeval de voortzetting van de verpleegkundestudies de kansen op professionele integratie doet groeien, vormen die studies geen billijkheidsreden.³⁶⁹

De studies na herhaalde mislukkingen hervatten, slagen in de eerste master geneeskunde en het voorlaatste jaar van die studies aanvatten, vormen een billijkheidsreden in de zin van artikel 3, 5³⁷⁰; met het diploma van arts heeft de begunstigde meer mogelijkheden om een baan te vinden.

Het statuut van leerling in het laatste jaar secundair onderwijs³⁷¹ of het zevende beroepsjaar³⁷², rechtvaardigt de vrijstellingen van de werkbereidheidsvoorwaarde.

Een studerende rechthebbende had de mogelijkheid en alle tijd om gedurende de periode dat zij nog slechts haar eindwerk moet afmaken, in dit geval nagenoeg twee jaar, om effectief en actief naar werk op zoek te gaan, wat haar echter geen prioriteit leek; een of twee inspanningen per maand tonen de apathie van de begunstigde ter zake aan.³⁷³

De wens van een aanvrager, in het bezit van een diploma 'maatschappelijk werk', om zijn academische studies voort te zetten, vormt geen billijkheidsreden om van de voorwaarde 'werkbereid' vrijgesteld te worden.³⁷⁴ Zo ook, wie zijn doctoraatthesis heeft ingediend, kent geen belemmeringen meer om actief naar werk op zoek te gaan.³⁷⁵

1.5.3.3.6. De inkomsten en uitgaven

Een OCMW weigert de toekenning van het leefloon aan een student; zij houdt daarbij rekening, enerzijds, met de onmogelijkheid de inkomsten te controleren en, anderzijds, een maandelijkse huurprijs en bijhorende lasten ten bedrage van €819.³⁷⁶

1.5.4. Vrijgesteld van bewijs

1.5.4.1. Gezondheidsredenen

De onmogelijkheid om te werken kan, in beginsel, door een medisch dossier worden aangetoond.³⁷⁷ In voorkomend geval mag het OCMW (of de rechter) de aanvrager aan een

³⁶⁸ Arbrb. Luik 26 september 2012, AR nr. 401467.

³⁶⁹ Arbrb. Brussel 21 november 2012, AR nr. 12/6804/A.

³⁷⁰ Arbrb. Brussel 14 november 2012, AR nr. 12/3401/A: medische studies aangevat in 2005 en mislukking in het eerste masterjaar in 2011.

³⁷¹ Arbrb. Brussel 12 september 2012, AR nr. 12/2982/A; Arbrb. Brussel 10 oktober 2012, AR nr. 12/4911/A t.a.v. een dertigjarige begunstigde.

³⁷² Arbrb. Luik 11 juni 2012, AR nr. 402809.

³⁷³ Arbrb. Brussel 23 november 2012, AR nr. 6859/12.

³⁷⁴ Arbrb. Brussel 23 augustus 2012, AR nr. 12/3445/A.

³⁷⁵ Arbrb. Brussel 5 juni 2012, AR nr. 12/691/A.

³⁷⁶ Arbrb. Verviers 20 maart 2012, AR nr. 11/1803/A.

medisch onderzoek door een door het bestuur bezoldigde geneesheer onderwerpen; een medisch attest dat attesteert dat de begunstigde zijn professionele activiteiten, rechtvaardigt de verdere toekenning van het.³⁷⁸

Een aanvragerster die medische redenen inroept, moet de nodige medische documenten overleggen die haar fysische of psychische toestand bewijzen en dit voor de periode van toekenning van het leefloon³⁷⁹; het attest moet onomstotelijk vaststellen dat een begunstigde (volledig en blijvend³⁸⁰) werk onbekwaam is en absoluut geen aan de ziekte of invaliditeit aangepast werk aan kan.³⁸¹ Een medisch attest dat een ziekte attesteert, volstaat op zichzelf niet indien niet ook de arbeidsongeschiktheid wordt geattesteerd³⁸²; desgevallend kan een onafhankelijk medisch onderzoek bij een door het bestuur aangewezen arbeidsgeneesheer worden bevolen.³⁸³

Is vrijgesteld van de vereiste van werkbereidheid, de aanvrager die de onmogelijkheid om te werken met een medisch attest aantoont³⁸⁴ of zwanger is³⁸⁵ en een zeer klein kindje ten laste heeft op het ogenblik van de aanvraag.³⁸⁶

(Billijkheids-) of medische redenen gelden ook voor een studerende rechthebbende met een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie.³⁸⁷

Evenzeer, gehospitaliseerd zijn geweest en vervolgens opgevangen in een centrum 'cure et post cure' gedurende een ononderbroken periode van nagenoeg een jaar, rechtvaardigen een gezondheidstoestand die de aanvrager beletten om voor tewerkstelling beschikbaar te zijn.³⁸⁸ Een zwakke gezondheidstoestand, taalonkunde en een beperkt leervermogen, dit alles door een door het OCMW aangewezen psycholoog, maken (sociale) tewerkstelling

³⁷⁷ Arbrb. Luik 7 november 2012, AR nr. 404533 en 406750; cf. Arbh. Bergen 29 november 2012, AR nr. 2012/AB/686; Arbrb. Brussel 10 augustus 2012, AR nr. 11/13985/A (attest van een medisch centrum en het gegeven dat het OCMW meerdere keren medische kosten ten laste heeft genomen); Arbrb. Brussel 29 augustus 2012, AR nr. 12/3400/A. Zie ook Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/3300/A; Arbrb. Antwerpen 18 juni 2012, AR nr. 11/7435/A; Arbrb. Antwerpen 25 juni 2012, AR nr. 12/697/A: medische complicaties na bevallingsverlof stellen tijdelijk vrij van het vereiste van werkbereidheid.

³⁷⁸ Arbrb. Charleroi 6 maart 2012, AR nr. 9/1085/A; Arbrb. Brussel 18 mei 2012, AR nr. 10/6319/A: een ongeschiktheid van 66% geeft recht op het leefloon; Arbrb. Antwerpen 18 juni 2012, AR nr. 11/7435/A.

³⁷⁹ Arbrb. Dinant 11 september 2012, AR nr. 12/667/A.

³⁸⁰ Arbrb. Antwerpen 8 november 2012, AR nr. 11/7974/A. Aangepast of deeltijds werk moet derhalve uitgesloten zijn, cf. Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/4993/A.

³⁸¹ Arbh. Antwerpen 21 december 2012, AR nr. 2012/AA/126; Arbrb. Antwerpen 26 november 2012, AR nr. 12/3772/A; Arbrb. Antwerpen 21 november 2012, AR nr. 11/2713/A. In dezelfde zin, Arbrb. Brussel 6 juni 2012, AR nr. 11/16642/A; Arbrb. Brussel 27 juni 2012, AR nr. 12/766/A.

³⁸² Arbrb. Antwerpen 7 juni 2012, AR nr. 11/7916/A.

³⁸³ Afwezigheid bij dergelijke controle maakt dat het bestuur gezondheidsredenen niet kan beoordelen, cf. Arbrb. Antwerpen 4 oktober 2012, AR nr. 12/2117/A.

³⁸⁴ Arbrb. Charleroi 6 november 2012, AR nr. 12/1369/A; Arbrb. Brussel 21 juni 2012, AR nr. 11024/11; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/2824/A.

³⁸⁵ De Arbeidsrechtbank te Antwerpen (Arbrb. Antwerpen 19 december 2012, AR nr. 12/3338/A) aanvaardt arbeidsongeschiktheid wegens zwangerschap op grond van een retroactief medisch attest evenwel niet. Zie ook Arbrb. Antwerpen 28 juni 2012, AR nr. 12/300/A: het niet nakomen van één afspraak tijdens een zwangerschapsverlof rechtvaardigt de intrekking van het leefloon niet; Arbrb. Antwerpen 21 juni 2012, AR nr. 11/6152/A: wie in het ziekenhuis is bevallen, kan moeilijk de dag nadien aan het werken zijn; Arbrb. Antwerpen 27 juni 2012, AR nr. 11/6288/A: evenmin sociale tewerkstelling is mogelijk tijdens een zwangerschap. Dezelfde rechtbank (Arbrb. Antwerpen 25 juni 2012, AR nr. 11/6331/A) oordeelt wel dat wie vier maanden zwanger is, nog steeds kan solliciteren.

³⁸⁶ Arbrb. Brussel 30 juli 2012, AR nr. 12/1734/A. Anders Arbrb. Brussel 29 oktober 2012, AR nr. 12/67/A.

³⁸⁷ Arbh. Bergen 5 december 2012, AR nr. 2011/AM/440.

³⁸⁸ Arbrb. Brussel 20 november 2012, AR nr. 11/15257/A.

nagenoeg onmogelijk; in tegenstelling tot het bestuur acht de rechtbank³⁸⁹ hier billijkheidsredenen aanwezig.

Een eiseres die van haar tweede kindje is bevallen, is gedurende een periode van drie maanden volgend op de bevalling vrijgesteld om werk te zoeken.³⁹⁰ In het verslag van het sociaal onderzoek gezondheidsproblemen vermeldt die van dien aard zijn om de mogelijkheden om te werken te beperken, ligt de oplossing in het ondertekenen van een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie.³⁹¹

De vrijstelling om gezondheidsredenen impliceert niet dat de werkbereidheidsvoorwaarde ook andere voorwaarden kan inhouden; hierbij valt volgens de Antwerpse Arbeidsrechter te denken aan opname in een instelling of een minimale medewerking aan de begeleiding voor een (psychische) problematiek en dit met het oog op de regularisatie van de situatie van de aanvrager.³⁹²

1.5.4.2. Billijkheidsredenen

Het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie voor aanvragers jonger dan 25 jaar, vormt het corollarium aangaande de erkenning van een billijkheidsreden om vrijgesteld te zijn van de werkbereidheidsvereiste.³⁹³ Het komt aan het OCMW-bestuur zelf toe te oordelen of een studie geldt als billijkheidsreden om een aanvrager vrij te stellen van de werkbereidheidsvoorwaarde.³⁹⁴

Het enkele feit twee kinderen, van wie van zeer jonge leeftijd (geboren begin 2012) ten laste te hebben, vormt – an sich – geen billijkheidsreden die de aanvrager vrijstelt van de voorwaarde ‘werkbereidheid’³⁹⁵; wordt dit echter door de aanvrager ingeroepen, dan moet het OCMW haar daar op aanspreken ingeval het bestuur die billijkheidsreden niet wenst te aanvaarden.³⁹⁶ De last voor een kind van vier jaar vormt geen billijkheidsreden om werkverlating en de afwezigheid van elke zoektocht naar alternatief werk te rechtvaardigen.³⁹⁷

De eiser, dakloos en opgevangen in een onthaalhuis waar hij elke dag effectief verplichte gemeenschapstaken verricht, kan zich niet inzetten om een ander betaald werk te zoeken dan vanaf het ogenblik waarop hij een bepaalde autonomie heeft herwonnen die hem

³⁸⁹ Arbrb. Antwerpen 11 juni 2012, AR nr. 11/7679/A.

³⁹⁰ Arbrb. Brussel 19 september 2012, AR nr. 12/4643/A.

³⁹¹ Arbrb. Brussel 7 november 2012, AR nr. 12/6173/A.

³⁹² Arbrb. Antwerpen 12 december 2012, AR nr. 11/8039/A; Arbrb. Hasselt 22 juni 2012, AR nr. 2121196 i.v.m. een alcoholprobleem.

³⁹³ Arbrb. Brussel 9 maart 2012, AR nr. 11/12239/A.

³⁹⁴ Arbrb. Dendermonde 6 november 2012, AR nr. 12/606/A.

³⁹⁵ Arbrb. Brussel 14 november 2012, AR nr. 12/3175/A; Arbrb. Luik 18 juni 2012, AR nr. 398028: werkloosheidsdossier met het oog op uitkeringen na één maand nog steeds niet in orde gebracht. Zie ook Arbrb. Dinant 27 maart 2012, AR nr. 12/170/A (zwangere vrouw met twee kinderen van 4 en 5 jaar vormt een billijkheids- en/of gezondheidsreden die de aanvrager vrijstelt van inspanningen met betrekking tot een tewerkstelling of het volgen van opleidingen); Arbrb. Brussel 1 juni 2012, AR nr. 11/15367/A: alleenstaande vader met vier schoolgaande kinderen die tijdens de dag ten minste worden opgevangen; Arbrb. Brussel 21 juni 2012, AR nr. 15360/11: geen kinderopvang en zorg voor zieke ouders.

³⁹⁶ Arbrb. Antwerpen 13 september 2012, AR nr. 11/8091/A.

³⁹⁷ Arbrb. Dinant 27 november 2012, AR nr. 12/1069/A/

toestaan een individuele woonst te betrekken³⁹⁸; in afwachting daarvan onthullen de gemeenschapstaken de vereiste werkbereid.

Een koppel, respectievelijk 60 en 63 jaar, niet opgeleid en met een beperkte kennis van de taal, verkeert niet in een situatie om nog een baan te vinden. Tevens moet een OCMW ermee rekening houden dat een aanvrager, die - tijdens haar zwangerschap - nog inspanningen leverde om met mailberichten te solliciteren en ongeveer vijf maanden zwanger was, haar aanwervingskansen aanzienlijk beperkt ziet; echter, blijkt uit haar houding dat zij niet wil werken maar thuis voor haar kinderen wil zorgen en haar echtgenoot een inkomen uit tewerkstelling verwerft, is niet meer werkbereid.³⁹⁹

Analfabetisme an sich is geen billijkheidsreden opdat een aanvrager de voorwaarde van werkbereidheid niet zou moeten vervullen.⁴⁰⁰

1.6. *Het recht op andere sociale voorzieningen en op onderhoudsgeld doen gelden*

1.6.1. De sociale voorzieningen

De nalatigheid van de aanvrager om zijn rechten op sociale uitkeringen in het raam van de Belgische of buitenlandse⁴⁰¹ wetgeving te doen gelden, vormt een argument om de toekenning van het leefloon te weigeren of in te trekken⁴⁰²; dezelfde redenering wordt gevolgd in het geval de aanvrager verzuimd om op een tijdige en regelmatige manier zijn rechten te laten gelden, hetzij door het niet ophalen van aangetekende zendingen aangaande de toekenning/weigering van een welbepaalde sociale uitkering⁴⁰³, hetzij door niet in te gaan op een verzoek tot medisch onderzoek in het raam van eventuele toekenning van ziekte-uitkeringen.⁴⁰⁴

Een aanvrager kan niet worden aangewreven zich te hebben vergist aangaande zijn rechten en die van zijn echtgenote op sociale uitkeringen betreft of geen beroep op noodzakelijke raadgeving te hebben gedaan⁴⁰⁵; hij heeft op zijn manier zijn rechten doen gelden.

Zijn rechten doen gelden op sociale uitkeringen, kan mogelijkerwijze inhouden dat een aanvrager tijdig een jurisdictioneel beroep bij de arbeidsgerechten had moeten instellen tegen een onrechtmatig ontslag⁴⁰⁶; evenmin mag een begunstigde door handelingen de periode om recht te hebben op uitkeringen, onnodig verlengen.⁴⁰⁷

³⁹⁸ Arbr. Brussel 18 mei 2012, AR nr. 11/14771/A.

³⁹⁹ Arbrb. Antwerpen 20 september 2012, AR nr. 12/253/A.

⁴⁰⁰ Arbrb. Antwerpen 4 oktober 2012, AR nr. 11/7861/A.

⁴⁰¹ Cf. Arbrb. Luik 15 oktober 2012, AR nr. 397142; Arbrb. Luik 7 mei 2012, AR nr. 397142. Impliciet Arbrb. Verviers 10 januari 2012, AR nr. 11/1047/A.

⁴⁰² Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 397697; Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 397838.

⁴⁰³ Arbrb. Mechelen 20 juni 2012, AR nr. 11/1813/A; Arbrb. Mechelen 27 juni 2012, AR nr. 12/30/A.

⁴⁰⁴ Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/7017/A.

⁴⁰⁵ Arbrb. Charleroi 18 december 2012, AR nr. 12/3292/A.

⁴⁰⁶ Arbrb. Gent 8 juni 2012, AR nr. 11/1193/A.

⁴⁰⁷ Arbrb. Veurne 4 oktober 2012, AR nr. 11/569/A.

1.6.1.1. Werkloosheid

De aanvrager is door bvba Y ontslagen en heeft een werkloosheidscertificaat A4 ontvangen; hij toont evenwel niet aan met zijn C4 zich tot de RVA te hebben gewend om zijn eventuele rechten op werkloosheidsuitkeringen te laten onderzoeken.⁴⁰⁸ De belanghebbende verklaart gedurende drie jaar in een fabriek te hebben gewerkt, vier jaar als bierbezorger en één jaar als arbeider is een; in dit geval moet hij zijn rechten op sociale uitkeringen doen gelden, inzonderheid op een werkloosheidsvergoeding, hetzij in Bulgarije zelf, hetzij in België.⁴⁰⁹

De begunstigde die op grond van zijn inschrijving bij Actiris en het volgen van avondcursussen een leefloon ontvangt, die geen GPMI met het OCMW heeft onderhandeld en gesloten en die voltijdse studies hervat, vervult niet de voorwaarden opgesomd in; te meer, door zijn studies te hernemen, heeft hij zijn wachttijd zelf beëindigt en zich aldus van zijn wachtuitkeringen ontdaan.⁴¹⁰

Indien blijkt dat de belanghebbende gedurende de betwiste periode geen rechten op sociale uitkeringen geniet, in het kader van, hetzij ziekenfondsvergoedingen, hetzij werkloosheidsvergoedingen, heeft hij recht op een leefloon.⁴¹¹

1.6.1.2. Ziekte- en invaliditeitsuitkeringen

Een gehandicapte belanghebbende, als dusdanig erkend, heeft geen voldoende effectieve inspanningen geleverd om de behandeling van zijn vervangingsinkomen on integratievergoeding te bespoedigen; gelet op de residuaire aard van het leefloon, moet hij die inspanningen bewerkstelligen.⁴¹²

De begunstigde die zonder enige gerechtvaardigde reden zijn werk verlaat en die zijn rechten op sociale zekerheidsuitkeringen niet doet gelden, in casu een zwangerschapsvergoeding van haar ziekenfonds, voldoet niet aan de voorwaarden met het oog op het bekomen van het leefloon.⁴¹³ Dezelfde redenering gaat op voor iemand die zijn rechten op een tegemoetkoming voor personen met een handicap niet doet gelden.⁴¹⁴

De nalatigheid een aanvraag op een tegemoetkoming voor personen met een handicap te hernieuwen, is een voldoende reden om de toekenning van het recht op maatschappelijke integratie stop te zetten.⁴¹⁵

⁴⁰⁸ Arbrb. Brussel 5 september 2012, AR nr. 10/17334/A.

⁴⁰⁹ Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 397838.

⁴¹⁰ Arbrb. Brussel 12 september 2012, AR nr. 12/2838/A. Cf. Arbrb. Brussel 22 november 2012, AR nr. 10432/12 i.v.m. het onderling beëindigen van een tewerkstelling.

⁴¹¹ Arbrb. Brussel 20 november 2012, AR nr. 11/15257/A.

⁴¹² Arbrb. Brussel 5 september 2012, AR nr. 10/17334/A.

⁴¹³ Arbrb. Brussel 13 juli 2012, AR nr. 11/16776/A.

⁴¹⁴ Arbrb. Antwerpen 8 november 2012, AR nr. 11/7974/A.

⁴¹⁵ Arbrb. Dendermonde 3 december 2012, AR nr. 12/298/A.

1.6.2. Het recht op onderhoudsgeld

1.6.2.1. Algemeen

De Antwerpse arbeidsrechter⁴¹⁶ acht dat in onze rechtsorde de onderhoudsplicht en familiale solidariteit nog steeds prevaleert op die van de gemeenschap. En verder dat de onderhoudsplicht blijft bestaan zolang hun opleiding niet is beëindigd, ook na de meerderjarigheid⁴¹⁷; het feit dat een onderhoudsplichtige ouder een nieuw gezin heeft (gevormd), doet hieraan geen afbreuk.

De aanvrager naar zijn onderhoudsplichtigen verwijzen, dit na een sociaal onderzoek betreffende zijn rechten op dit vlak en de familiale repercussies, houdt voor het OCMW een mogelijkheid in waarbij het bestuur zijn discretionaire bevoegdheid, en de rechter⁴¹⁸ een controle met volle rechtsmacht, Daarenboven mag de verwijzing, in de regel, geen a priori reden voor weigering zijn⁴¹⁹; in beginsel is het OCMW ertoe gehouden het leefloon toe te kennen desgevallend als voorschot op de onderhoudsgelden.

Een studerende begunstigde kan in beginsel (voldoende) bestaansmiddelen bij zijn ouders bekomen, die desgevallend hun onderhoudsverplichtingen in natura, bijvoorbeeld door het verschaffen van onderdak en onderhoud⁴²⁰, kunnen nakomen; de keuze van een meerderjarige student zonder voldoende bestaansmiddelen om de ouderlijke woonst te verlaten, moet redelijk zijn. In dit laatste geval heeft een OCMW-bestuur de mogelijkheid het leefloon te weigeren indien beide (gescheiden) ouders in staat zijn de aanvrager te onderhouden, ook bij zelfstandig wonen, en daartoe in beginsel ook bereid zijn.⁴²¹ Daarentegen, vragen aan een 35-jarige vrouw met meerdere kinderen ten laste dat zij (opnieuw) intrekt bij haar moeder, is minder vanzelfsprekend⁴²²; te meer daar geen enkel huisbezoek bij die laatste plaatsvond om de mogelijkheid hiervan na te gaan.

Evenwel, een OCMW kan de toekenning van het leefloon niet weigeren om de eenvoudige reden van de aanwezigheid van onderhoudsplichtigen⁴²³, noch - zonder beslissing - zich ertoe beperken de aanvrager naar zijn onderhoudsplichtigen te verwijzen en dit bovendien zonder sociaal naar hun bestaan en de mogelijke repercussies⁴²⁴; het OCMW moet de

⁴¹⁶ Arbh. Antwerpen 20 juni 2012, AR nr. 2010/AA/622; Arbh. Antwerpen 3 oktober 2012, AR nr. 2011/AA/263; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 12/1798/A met verwijzing naar Arbh. Antwerpen 21 juni 2006, AR nr. 2040764. Vgl. Arbh. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 2011/AB/729; Arbrb. Kortrijk 26 september 2012, AR nr. 12/117/A.

⁴¹⁷ Arbrb. Antwerpen 11 oktober 2012, AR nr. 11/7845/A.

⁴¹⁸ Arbrb. Luik 3 december 2012, AR nr. 408520.

⁴¹⁹ Arbrb. Luik 10 december 2012, AR nr. 400429.

⁴²⁰ Arbrb. Nijvel 3 juli 2012, AR nr. 11/2527/A (die rechtspraak kan een probleem doen rijzen in het raam van de autonomie van een meerderjarige student). Tevens Arbrb. Luik 30 mei 2012, AR nr. 403480; Arbrb. Brussel 3 december 2012, AR nr. 12/7169/A voor het leefloon van een student die met zijn ouders samenwoont.

⁴²¹ Arbrb. Kortrijk 5 september 2012, AR nr. 11/1844/A: het geschil tussen aanvrager en een van de ouders betrof in essentie de wijze waarop aan de onderhoudsplicht kon/moest worden voldaan (in geld of in natura).

⁴²² Arbrb. Luik 11 januari 2012, AR nr. 396754.

⁴²³ Arbrb. Namen 9 november 2012, AR nr. 12/1399/A en 12/1400/A. Anders: Arbrb. Brussel 20 maart 2012, AR nr. 11/13561/A.

⁴²⁴ Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 397697.

belanghebbende op zijn eventuele rechten dienaangaande attent maken⁴²⁵, nagaan wat de verwijzing voor eventuele risico's op een verstoring van de familiebanden⁴²⁶, een onderzoek naar de bestaansmiddelen en de mogelijke bijdrage van de onderhoudsplichtigen voeren⁴²⁷. Ten aanzien van de vader die ertoe gehouden is een onderhoudsbijdrage voor hun gemeenschappelijke kinderen aan de moeder te betalen, ziet de rechter⁴²⁸ niet in hoe een zoon het leefloon voor zichzelf kan aanvragen.

De beslissing houdende schrapping van het leefloon is niet op gegronde motieven gesteund in zoverre de aanvraagster geen echtscheidingsprocedure tegen haar echtgenoot heeft ingeleid⁴²⁹; het staat de belanghebbende vrij te beslissen wanneer zij een dergelijke procedure indient.

Het gebrek aan medewerking aan het sociaal onderzoek, in casu het niet antwoorden op een vraag vanwege het OCMW om bewijzen aangaande de bestaansmiddelen van de ouders - inzonderheid het bedrag van het pensioen ontvangen door de vader en de moeder in Marokko - binnen te brengen en enkel een attest van de vader over te leggen waarin die verklaart geen financiële steun aan zijn zoon te verlenen, rechtvaardigt de weigering van het leefloon.⁴³⁰

Om zijn rechten doen gelden ten aanzien van zijn onderhoudsplichtigen speelt de woonplaats van die laatsten, hetzij in België, hetzij in het buitenland, geen rol.⁴³¹

Een onderlinge convenant tussen ex-echtgenoten in verband met (niet)alimentatie is niet aan het OCMW tegenstelbaar⁴³²; in het raam van het leefloon moet de onderhoudsplicht toch worden onderzocht.

1.6.2.2. De onderhoudsplicht

Op het OCMW rust een verplichting om de aanvrager bij te staan en te adviseren; het bestuur moet de aanvrager van het leefloon helpen om alle nuttige en noodzakelijke inspanningen om onderhoudsgeld van de debiteuren te vorderen,⁴³³ Met andere woorden, ervoor zorgen dat de begunstigde in staat wordt gesteld een alimentatiegeld van de ex-partner met wie ze twee jaar en negen maanden gehuwd is geweest, aan te vragen⁴³⁴; dienaangaande kan het bestuur inroepen dat een EOT die elke tegemoetkoming jegens de ex partner uitsluit, onrechtmatig is.⁴³⁵

⁴²⁵ Arbrb. Brussel 20 november 2012, AR nr. 11/15257/A.

⁴²⁶ Arbrb. Namen 9 november 2012, AR nr. 12/1399/A en 12/1400/A; zie ook Arbrb. Charleroi 20 november 2012, AR nr. 12/2219/A en 12/3179/A die meer algemeen gewaagt van 'de familiale implicaties van een dergelijke demarche'; Arbrb. Luik 3 december 2012, AR nr. 408520.

⁴²⁷ Arbrb. Charleroi 20 november 2012, AR nr. 12/2219/A en 12/3179/A; Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 397697.

⁴²⁸ Arbrb. Luik 14 juni 2012, AR nr. 402785.

⁴²⁹ Arbrb. Namen 23 november 2012, AR nr. 12/1602/A.

⁴³⁰ Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 397697.

⁴³¹ Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 397939; Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 397697.

⁴³² Arbrb. Brussel 15 oktober 2012, AR nr. 12/4473/A.

⁴³³ Arbrb. Namen 9 november 2012, AR nr. 12/1399/A en 12/1400/A; Arbrb. Namen 8 juni 2012, 12/777/A; Arbrb. Luik 27 juni 2012, AR nr. 404124.

⁴³⁴ Arbrb. Brussel 10 september 2012, AR nr. 6.133/12.

⁴³⁵ Arbrb. Antwerpen 27 juni 2012, AR nr. 11/6264/A.

Een OCMW dat op een concrete manier de eiseres nooit over haar rechte op een onderhoudsuitkering heeft geïnformeerd, haar voor de bestreden beslissing niet heeft uitgenodigd haar rechten op alimentatie te laten gelden, kan zich niet op die motieven steunen om de toekenning van het leefloon te weigeren op.⁴³⁶

De twee zonen hebben in het verleden hun vader ten laste genomen; geen enkel element van het dossier preciseert de actuele arbeidssituatie van hen, noch maakt het dossier het mogelijk vast te stellen dat de onderhoudsplicht is gestopt of niet meer mogelijk zou zijn. In dit geval is de voorwaarde ex artikel 3, 4° niet vervuld.⁴³⁷ Een zoon die voor de aanvrager gratis een woonst ter beschikking stelt, voldoet aan zijn onderhoudsverplichtingen.⁴³⁸

Bij toepassing van 4, §3, zijn de ouders van de aanvrager onderhoudsplichtig⁴³⁹; de belanghebbende moet het OCMW alle nuttige inlichtingen ter zake overmaken. Dit geldt des te meer ingeval de onderhoudsplichtige persoon in het buitenland woonachtig is.⁴⁴⁰ Het dossier geeft aan dat de aanvrager tien kinderen heeft; geen enkele aanwijzing met betrekking tot de inkomsten van de kinderen – van wie er meerderen in Tunesië wonen – bevindt zich in het dossier. Evenzeer heeft de aanvrager meerdere reizen naar Tunesië ondernomen en zich van de hulp van de kinderen met het oog op het vervullen van de administratieve formaliteiten doen verzekeren; ten slotte is er geen enkele breuk met de familie in België.⁴⁴¹

Het gegeven dat de onderhoudsplichtige(n) weiger(t)(en) mee te werken⁴⁴² of de nodige inlichtingen met betrekking tot zijn (hun) financiële situatie te verstrekken, kan niet aan de aanvrager van het leefloon worden verweten en kan niet tot een voorwaarde voor het bekomen van een leefloon worden⁴⁴³; dit gebrek aan of die ontstentenis van medewerking is niet de fout van de aanvrager die loyaal aan het sociaal onderzoek heeft meegewerkt en die derhalve geen enkele verantwoordelijkheid voor de houding van zijn onderhoudsplichtigen draagt.

Ingeval een begunstigde niet het onderhoudsgeld ontvangt waarop zij recht heeft en dat niet het gevolg van overmacht is maar daarentegen aan haar wil of ten minste aan haar nalatigheid is toe te schrijven, zal het bedrag van het leefloon toch worden berekend rekening houdend met dit alimentatiegeld en de wettelijke vrijstelling.⁴⁴⁴

Er moet uiteraard recht op onderhoudsplicht bestaan; overeenkomstig artikel 76, §1, tweede lid, Code Internationaal Privaatrecht wordt de onderhoudsverplichting geregeld door het

⁴³⁶ Arbrb. Brussel 14 november 2012, AR nr. 12/3175/A.

⁴³⁷ Arbrb. Brussel 12 november 2012, AR nr. 12/5611/A.

⁴³⁸ Arbrb. Luik 26 november 2012, AR nr. 405757.

⁴³⁹ Arbrb. Brussel 6 maart 2012, AR nr. 11/12793/A.

⁴⁴⁰ Arbrb. Antwerpen 27 juni 2012, AR nr. 11/6313/A: in buitenland wonende ex-echtgenoot; Arbrb. Antwerpen 27 juni 2012, AR nr. 11/1752/A met betrekking tot in het buitenland wonende kinderen.

⁴⁴¹ Arbrb. Luik 31 oktober 2012, AR nr. 395402 en 397010. Zie ook Arbh. Antwerpen 20 juni 2012, AR nr. 2010/AA/622 met betrekking tot het doen gelden van onderhoudsplicht t.a.v. in het buitenland wonende onderhoudsplichtigen.

⁴⁴² Arbrb. Antwerpen 3 december 2012, AR nr. 12/2272/A.

⁴⁴³ Arbrb. Charleroi 20 november 2012, AR nr. 12/2219/A en 12/3179/A.

⁴⁴⁴ Arbrb. Aarlen 13 november 2012, AR nr. 12/397/A; cf. Arbrb. Antwerpen 14 november 2012, AR nr. 12/3125/A.

recht van het land waarvan de schuldeiser en de schuldenaars van de alimentatiegelden de nationaliteit dragen op het moment dat de onderhoudsplicht wordt ingeroepen en in zoverre de schuldenaar zijn gebruikelijke verblijfplaats op het grondgebied van die Staat; het kan dus voorkomen dat de regels van de artikelen 203 e.v. BW niet van toepassing zijn maar wel vreemd recht, bijv. de Franse Code Civil.⁴⁴⁵

Dit is niet het geval indien een in het buitenland gesloten huwelijk niet in België is erkend en waarbij één van de echtgenoten niet in België verblijft; een aanvrager kan derhalve slechts een louter fictief recht op onderhoud t.a.v. haar in het buitenland residerende partner doen gelden⁴⁴⁶ en derhalve kan het inkomen evenmin in de berekening van het bedrag van het leefloon worden ingebracht. Evenmin broers en zussen⁴⁴⁷, de schoonouders⁴⁴⁸, een stiefouder⁴⁴⁹, evenals de ex-partner⁴⁵⁰ van een aanvrager zijn onderhoudsplichtig.

Een OCMW kan de aanvrager niet verwijten de onderhoudsplicht op haar (ex)man niet te hebben doen gelden wanneer de echtscheidingsprocedure nog hangend is⁴⁵¹; wel kan het OCMW de aanvrager naar een advocaat verwijzen om de nodige stappen te zetten.⁴⁵²

1.6.2.3. De facultatieve verwijzing naar de onderhoudsplichtigen

Het verwijzen van een begunstigde op het leefloon naar zijn onderhoudsplichtigen, moet worden beoordeeld aan de hand van een voorafgaand en gedetailleerd sociaal onderzoek, dat de opportuniteit van een dergelijke verwijzing en de mogelijke onderhoudsbijdrage van de schuldenaar beoordeelt.⁴⁵³ Komt vast te staan dat de aanvrager na geruime tijd niet kan aantonen dat hij niet in staat is een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid, hij geen schulden heeft, een beroep kan doen op de familiale solidariteit, ... dan is er geen reden om af te zien van de onderhoudsplicht.⁴⁵⁴

Anders dan de andere toekenningsvoorwaarden van het leefloon, vertoont de verplichting om zijn rechten ten aanzien van de onderhoudsplichtigen te doen gelden een facultaire karakter⁴⁵⁵; het al dan niet verwijzen behoort tot de appreciatiebevoegdheid van het OCMW⁴⁵⁶, onder meer aangaande de opportuniteit en de mogelijkheden⁴⁵⁷ en die beoordeling moet in redelijkheid worden uitgeoefend.⁴⁵⁸

⁴⁴⁵ Arbrb. Luik 19 april 2012, AR nr. 392312.

⁴⁴⁶ Arbrb. Antwerpen 7 november 2012, AR nr. 12/4607/A.

⁴⁴⁷ Arbh. Brussel 19 juni 2012, AR nr. 2011/AA/469; Arbrb. Antwerpen 8 november 2012, AR nr. 12/4590/A; Arbrb. Brussel 11 juni 2012, AR nr. 12/377/A; Arbrb. Leuven 15 oktober 2012, AR nr. 11/2038/A.

⁴⁴⁸ Arbh. Brussel 12 januari 2012, AR nr. 2010/AB/583; Arbrb. Oudenaarde 19 januari 2012, AR nr. 10/511/A/III dit zowel wat onderhoudsgeld als het verlenen van onderdak betreft.

⁴⁴⁹ Arbh. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 2011/AB/729.

⁴⁵⁰ Arbrb. Brussel 11 juni 2012, AR nr. 12/377/A; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 10/8480/A.

⁴⁵¹ Arbrb. Antwerpen 13 september 2012, AR nr. 11/8091/A.

⁴⁵² Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/4130/A.

⁴⁵³ Arbrb. Brussel 23 augustus 2012, AR nr. 12/2265/A; Arbrb. Namen 8 juni 2012, 12/777/A; Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/3300/A.

⁴⁵⁴ Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/862/A.

⁴⁵⁵ Arbrb. Luik 26 november 2012, AR nr. 405757; Arbrb. Namen 8 juni 2012, 12/777/A; Arbrb. Antwerpen 25 oktober 2012, AR nr. 12/2644/A.

⁴⁵⁶ Arbrb. Namen 9 november 2012, AR nr. 12/1399/A en 12/1400/A; Arbrb. Charleroi 20 november 2012, AR nr. 12/2219/A en 12/3179/A; Arbrb. Brussel 29 augustus 2012, AR nr. 12/3267/A.

⁴⁵⁷ Arbrb. Charleroi 20 november 2012, AR nr. 12/2219/A en 12/3179/A.

⁴⁵⁸ Arbrb. Namen 8 juni 2012, 12/777/A.

Een onderhoudsplichtige dochter die reeds een grootmoeder ten laste neemt, kan van haar onderhoudsplicht van haar moeder worden vrijgesteld ook al heeft zij een borg voor gezinshereniging ondertekend.⁴⁵⁹

Een speciaal geval: de aanvrager is reeds gedurende 22 jaar bij zijn ouders woonachtig en brengt geen middelen aan van eventuele spanningen die het verder samenwonen onmogelijk zouden; door de ouderlijke woonst te verlaten, zet de aanvrager zich buiten spel om (door bij zijn ouders te blijven wonen) voldoende bestaansmiddelen te hebben. In dit geval moet de begunstigde zich prioritair tot zijn ouders richten alvorens op de gemeenschap een beroep te doen⁴⁶⁰; de familiale solidariteit prevaleert immers op de solidariteit van de gemeenschap.⁴⁶¹

Het dossier toont aan dat de aanvrager nog steeds bij haar echtgenoot en op hetzelfde adres (gedurende ten minste één maand tijdens de betwiste periode) woont en geen procedure voor echtscheiding of feitelijke scheiding is ingediend; bijgevolg had de echtgenoot een tegemoetkoming voor gehandicapten als gezinshoofd kunnen aanvragen.⁴⁶²

1.6.2.4. Het verhaalrecht van het OCMW

Artikel 4, §3, bepaalt dat het OCMW in naam en voor rekening van een aanvrager in rechte kan optreden; het betreft ter zake een eigen recht van het OCMW dat het bestuur in staat stelt in rechte te treden in plaats van de begunstigde die nalaat of weigert zijn rechten ten aanzien van zijn onderhoudsplichtigen te doen gelden.⁴⁶³

2. DE BEGUNSTIGDEN

2.1. Persoon jonger dan 25 jaar

Het leefloon ten gunste van personen jonger dan 25 jaar is er prioritair op gericht een baan voor de aanvrager te verwerven⁴⁶⁴, aangepast aan zijn persoonlijke situatie en zijn capaciteiten.⁴⁶⁵ De gerechtigde jongeren genieten op dit vlak een prioritaire behandeling.⁴⁶⁶ Het OCMW-bestuur kijkt erop toe een evenredige verhouding tussen de eisen die aan de aanvrager worden opgelegd en de toegekende hulp.⁴⁶⁷

⁴⁵⁹ Arbrb. Antwerpen 27 juni 2012, AR nr. 12/709/A.

⁴⁶⁰ Arbrb. Luik 6 september 2012, AR nr. 399290 en 403029; Arbrb. Luik 28 juni 2012, AR nr. 401495; Arbrb. Brussel 6 december 2012, AR nr. 12/7263/A. Zie evenwel de hiervoor besproken rechtspraak betreffende het recht om alleen te gaan wonen en de autonomie vanaf de meerderjarigheid.

⁴⁶¹ Arbrb. Marche-en-Famenne 12 juli 2012, AR nr. 12/173/B; Arbrb. Antwerpen 28 november 2012, AR nr. 12/2260/A: de vrije woonstkeuze van een jongere is beperkt en kan er niet toe leiden dat de kosten van een huurwoning ten laste van de gemeenschap wordt gelegd nu de aanvrager bij zijn moeder en zus kan inwonen (in dezelfde zin Arbrb. Antwerpen 8 november 2012, AR nr. 12/1903/A).

⁴⁶² Arbrb. Luik 12 november 2012, AR nr. 407965.

⁴⁶³ Arbrb. Namen 9 november 2012, AR nr. 12/1399/A en 12/1400/A; Arbrb. Namen 8 juni 2012, 12/777/A.

⁴⁶⁴ Arbrb. Brussel 6 december 2012, AR nr. 12/7263/A.

⁴⁶⁵ Arbrb. Luik 3 december 2012, AR nr. 408058. Vgl. Arbrb. Kortrijk 5 september 2012, AR nr. 11/1844/A dat eraan nog toevoegt verwachtingen, vaardigheden en behoeften.

⁴⁶⁶ Arbrb. Charleroi 2 oktober 2012, AR nr. 11/4980/A.

⁴⁶⁷ Arbrb. Kortrijk 5 september 2012, AR nr. 11/1844/A.

Het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie voor begunstigde die jonger zijn dan 25 jaar, is verplicht van.⁴⁶⁸ Dit GPMI wordt voorbereid door de maatschappelijk werker die met het dossier belast is, in overleg met de aanvrager, en wordt geformaliseerd in een overeenkomst; dit contract kan in de uitvoering ervan op verzoek van elk van de partijen worden gewijzigd. “In overleg” vereist niet de instemming van de begunstigde.⁴⁶⁹

Ingeval het OCMW aanvaardt dat een aanvrager van minder dan 25 jaar zijn studies voortzet of hervat, niettegenstaande deze doelgroep – bedoeld in de bepalingen van artikel 21 KB 11 juli 2002 – blijven ertoe gehouden tijdens hun studie werkbereid te zijn op een manier die met hun studies verenigbaar is, tenzij gezondheids- of billijkheidsredenen dit verhinderen.⁴⁷⁰ Het GPMI op grond waarvan zij hun studies kunnen voortzetten vormt het corollarium op de erkenning van een dergelijke.⁴⁷¹

Een zwangere minderjarige heeft recht op het leefloon; dit heeft tot gevolg dat de aanvragerster in het kader van een contract dat een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie bevat, moet worden gevolgd.⁴⁷²

2.2. Persoon ouder dan 25 jaar

2.2.1. Het recht op maatschappelijke integratie

Het OCMW moet niet uitsluitende de residuaire aard van het leefloon in aanmerking nemen, maar evenzeer de wettelijk beoogde objectieven in termen van maatschappelijke integratie en met respect voor het recht een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid.⁴⁷³

2.2.2. De integratie door middel van een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie

De toekenning en de verlening van het leefloon kunnen gepaard gaan met een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie, bedoeld in 11, §§1 et 3; voor de gerechtigden ouder dan 25 jaar kent artikel 13, §2, niet de projecten bedoeld in artikel 11, §2. In tegenstelling tot wat voor de begunstigten jonger van 25 jaar is voorgeschreven, is de totstandkoming van een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie voor deze groep niet verplicht.⁴⁷⁴ Zo ook is het ongebruikelijk om een GPMI te sluiten met een persoon die niet op regelmatige wijze in België verblijven.⁴⁷⁵

Zelfs indien het door een gerechtigde ouder dan 25 jaar die niet over een diploma beschikt, gevolgde onderwijs voor sociale promotie van aard is om zijn integratiemogelijkheden of

⁴⁶⁸ Arbh. Gent 2 november 2012, AR nr. 2012/AG/50; Arbrb. Marche-en-Famenne 12 juli 2012, AR nr. 12/173/B; Arbrb. Brussel 29 augustus 2012, AR nr. 12/3267/A; Arbrb. Charleroi 2 oktober 2012, AR nr. 11/4980/A.

Anders: Arbrb. Charleroi 2 oktober 2012, AR nr. 12/994/A.

⁴⁶⁹ Arbrb. Luik 3 december 2012, AR nr. 408058.

⁴⁷⁰ Arbrb. Dinant 11 september 2012, AR nr. 12/781/A.

⁴⁷¹ Arbrb. Brussel 9 maart 2012, AR nr. 11/12239/A.

⁴⁷² Arbrb. Dinant 27 maart 2012, AR nr. 12/151/A.

⁴⁷³ Arbrb. Brussel 27 september 2012, AR nr. 12/2083/A.

⁴⁷⁴ Arbrb. Charleroi 18 september 2012, AR nr. 12/3223/A.

⁴⁷⁵ Arbrb. Luik 24 april 2012, AR nr. 400417.

professionele re-integratie op de arbeidsmarkt te vergroten, behoort hij niet tot die categorie begunstigten; voor de Arbeidsrechtbank te Dinant⁴⁷⁶ moet het recht op maatschappelijke integratie op grond van de algemene toekenningsregels voor niet-studerenden worden onderzocht.

3. DE CATEGORIEËN

3.1. De basisbedragen

3.1.1. De samenwonende echtgenoten

De leefloonwet heeft een individualisering van de rechten van de aanvragers beklemtoond; dit is op te maken uit de afschaffing van het basisbedrag voor samenwonende echtgenoten. In de mate samenwonende echtgenoten beiden de toekenningsvoorwaarden vervullen, moet aan elk het leefloon als samenwonende worden toegekend⁴⁷⁷; ingeval één echtgenoot niet meer aan de voorwaarden voldoet, heeft elk recht op de helft van het leefloon als samenwonende.⁴⁷⁸

Een koppel heeft een periode van feitelijke scheiding (tijdens welke de moeder een leefloon als gezinshoofd heeft genoten en de vader als alleenstaande) gekend, leeft thans opnieuw samen op hetzelfde adres en vormen een huishouden; vanaf het ogenblik van samenwonen wordt hen het leefloon met familie ten laste toegekend, waarvan de helft aan elk van de partners moet worden uitbetaald.⁴⁷⁹

3.1.2. De alleenstaande

De notie 'alleenstaande persoon' refereert aan de algemene betekenis van alleen wonen. Het rechtsbegrip in de zin van de Leefloonwet van 26 mei 2002 moet worden bekeken tegenover de wettelijke notie 'samenwonende persoon met een of meerdere personen'.⁴⁸⁰

Een aanvragerster die alleen woont, heeft recht op het leefloon als alleenstaande en niet als samenwonende⁴⁸¹; het gegeven dat de vader zich verder met de administratie van de begunstigde bezig houdt, rechtvaardigt de categorie 'samenwonende' niet. Volgens het sociaal onderzoek kookt, eet en slaapt aanvragerster volledig gescheiden van het gezin van haar zoon in haar eigen caravan⁴⁸²; zij is bijgevolg als alleenstaande op te vatten.

Een - op kot - alleenwonende student moet het leefloon als alleenstaande krijgen⁴⁸³; de gerechtigde onderwijsgebruiker die bij zijn ouders inwoont, geniet het leefloon als samenwonende.⁴⁸⁴

⁴⁷⁶ Arbrb. Dinant 11 september 2012, AR nr. 12/781/A.

⁴⁷⁷ Impliciet Arbrb. Verviers 19 juni 2012, AR nr. 12/0145/A.

⁴⁷⁸ Arbrb. Dendermonde 13 november 2012, AR nr. 11/2826/A.

⁴⁷⁹ Arbrb. Dinant 25 september 2012, AR nr. 12/881/A.

⁴⁸⁰ Arbrb. Verviers 16 oktober 2012, AR nr. 12/1016/A.

⁴⁸¹ Arbrb. Brussel 7 september 2012, AR nr. 12/3905/A.

⁴⁸² Arbh. Antwerpen 11 januari 2012, AR nr. 2010/AA/320.

⁴⁸³ Arbrb. Brussel 2 mei 2012, AR nr. 11/5157/A; Arbrb. Dinant 11 september 2012, AR nr. 11/1356/A en 11/1362/A.

⁴⁸⁴ Arbrb. Brussel 2 mei 2012, AR nr. 11/16017/A.

Een bijzonder geval: zoals het Grondwettelijk Hof⁴⁸⁵ heeft beslist, heeft de aanvrager die met een illegale vreemdeling samenwoont, recht op het leefloon als alleenstaande⁴⁸⁶; zelfs indien de partners bepaalde huishoudelijke taken verdelen, heeft de begunstigde geen enkel financieel-economisch voordeel uit de samenwoning. In een dergelijk geval moeten de samenwoning en leeflooncategorie bijgevolg op een individuele manier door het sociaal onderzoek worden beoordeeld.⁴⁸⁷

Aldus, voor eventuele regularisatie heeft de aanvrager recht op het leefloon als alleenstaande; na de regularisatie hebben beide partners, voor zover ze de toekenningsvoorwaarden vervullen, recht op maatschappelijke integratie als samenwonenden.⁴⁸⁸

3.1.3. De persoon die samenwoont met een persoon te zijnen laste

Krachtens de bepalingen van artikel 14, §1, 3° bedraagt het leefloon voor een persoon met een kind ten laste € 8.800/per jaar; dit recht opent zich vanaf de aanwezigheid van een niet gehuwd minderjarig kind in het gezin.⁴⁸⁹ Toch rust op de aanvrager de verplichting om aan te tonen dat hij met een kind ten laste en in zijn woning samenleeft⁴⁹⁰; bij twijfelgevallen heeft het OCMW de mogelijkheid alle adequate maatregelen aan te wenden die het bestuur in staat moeten stellen alle noodzakelijke elementen te verifiëren door het opleggen van een dagelijkse⁴⁹¹ of maandelijkse⁴⁹² “stempel”controle; die verplichting vormt geen sanctie. De begunstigde die deze stempelverplichting niet respecteert, kan met de intrekking van het leefloon worden bestraft.⁴⁹³

Een leefloongerechtigde studente met kinderlast heeft recht op toekenning van een bedrag volgens deze categorie.⁴⁹⁴

Een begunstigde met een kind ten laste blijft tot die categorie behoren zelfs in het geval dat zij met haar moeder samenleeft.⁴⁹⁵ Die uitspraak is gedeeltelijk met de draagwijdte van een Antwerps vonnis⁴⁹⁶ te vergelijken; in het geval van co-ouderschap en een bilocatieregeling heeft de aanvrager recht op het leefloon als persoon met gezinslast voor de dagen dat zijn

⁴⁸⁵ GwH nr. 176/2011 de 10 november 2011.

⁴⁸⁶ Arbrb. Luik 6 september 2012, AR nr. 404012; Arbrb. Brussel 10 september 2012, AR nr. 6.133/12; Arbrb. Verviers 16 oktober 2012, AR nr. 12/1016/A; Arbrb. Mechelen 11 januari 2012, AR nr. 11/692/A (heropening van de debatten); Arbrb. Oudenaarde 1 oktober 2012, AR nr. 11/933/A/III. Anders Arbrb. Charleroi 31 januari 2012, AR nr. 11/2559/A: het al dan niet bestaan van bestaansmiddelen in hoofde van elk van de samenwonende is geen voorwaarde om te bepalen tot welke leeflooncategorie de aanvrager(s) behoort(en). Zie ook Arbrb. Verviers 15 mei 2012, AR nr. 11/1783/A: samenwoning met een asielzoeker.

⁴⁸⁷ Arbrb. Luik 17 december 2012, AR nr. 402180.

⁴⁸⁸ Arbh. Antwerpen 19 juni 2012, AR nr. 2011/AA/469.

⁴⁸⁹ Arbh. Brussel 15 november 2012, AR nr. 2011/AB/237; Arbrb. Bergen 12 september 2012, AR nr. 11/2206/A: onder familie ten laste verstaat men de echtgenoot, de levenspartner, het niet-gehuwde minderjarige kind of meerdere kinderen waaronder ten minste een minderjarige.

⁴⁹⁰ Arbrb. Verviers 27 november 2012, AR nr. 12/1062/A en 12/1102/A.

⁴⁹¹ Arbh. Luik 21 maart 2012, AR nr. 2010/AL/228; Arbrb. Verviers 27 november 2012, AR nr. 12/1062/A en 12/1102/A; zie tevens Arbrb. Verviers 20 maart 2012, AR nr. 11/1099/A (nagaan of de begunstigde al dan niet een niet-aangegeven activiteit uitoefent).

⁴⁹² Arbrb. Verviers 18 juli 2012, AR nr. 12/0756/A en 12/0860/A (controle op het mogelijke verblijf in het buitenland); impliciet Arbrb. Leper 2 november 2012, AR nr. 12/1401.

⁴⁹³ Arbrb. Verviers 18 juli 2012, AR nr. 12/0303/A.

⁴⁹⁴ Arbrb. Leuven 29 juni 2012, AR nr. 12/198/A.

⁴⁹⁵ Arbh. Brussel 15 november 2012, AR nr. 2011/AB/237 met verwijzing naar H. Mormont, *Aide Sociale – intégration sociale, Le droit en pratique*, Bruges, la charte, 2011, 399.

⁴⁹⁶ Arbrb. Antwerpen 18 januari 2012, AR nr. 10/8371/A.

kinderen bij hem verblijven, ook al woont hij bij zijn moeder in, en als samenwonende voor de andere dagen.⁴⁹⁷

Ingeval de belanghebbende geen kind meer ten laste heeft, rekening houdend met het bereiken van de meerderjarigheid van de dochter, is het zonder belang of die laatste al dan niet over bestaansmiddelen beschikt gedurende de periode dat zij met haar moeder blijft samenwonen⁴⁹⁸; de dochter is immers zelf een “potentiële” titularis van een persoonlijk recht op maatschappelijke integratie en het komt haar toe, desgevallend, dit recht aan te vragen. Het komt ons voor dat het betrokken OCMW het gezin hiervan op de hoogte moet stellen.

De categorie ‘gezinslast’ veronderstelt de aanwezigheid van een minderjarig kind dat ten laste is en niet de echtgenote van de aanvrager⁴⁹⁹; in dat laatste geval hebben zij beiden recht op het leefloon als samenwonende in zoverre zij beiden de toekenningsvoorwaarden vervullen; dit is niet het geval indien een aanvrager met zijn illegale echtgenote samenwoont. De Arbeidsrechtbank te Brussel⁵⁰⁰ is dan weer van oordeel dat in geval van samenwonende echtgenoten, waarvan de inkomsten van de man schommelen rond €500/maand, de echtgenote, rekening houdend met de kinderen ten laste, recht heeft op een “leefloon als persoon met gezinslast”. Zo ook moet aan een alleenstaande begunstigde waarvan het kind meer dan de helft van de maand bij haar verblijft, het leefloon van deze categorie worden toegekend.⁵⁰¹

3.1.4. De samenwonende

3.1.4.1. Het begrip samenwonen

Inzake het recht op maatschappelijke integratie wordt het begrip ‘samenwoont’ teruggevonden in artikel 14 van de Leefloonwet van 26 mei 2002. Het bewijs van de samenwoont berust bij het OCMW.⁵⁰²

Voor het Arbeidshof te Bergen⁵⁰³ impliceert de notie het bestaan van twee cumulatieve voorwaarden, in het bijzonder samen leven onder hetzelfde dak (het delen van kamers of essentiële installaties om fatsoenlijk te leven: woonkamer, bad- of douchekamer, inboedel, keuken, één huurwaarborg, verdeling van elektriciteitskosten, enz.⁵⁰⁴, ...) **en**⁵⁰⁵ de

⁴⁹⁷ Waarbij met de inkomsten van de moeder mag worden rekening gehouden.

⁴⁹⁸ Arbrb. Bergen 12 september 2012, AR nr. 11/2206/A; Arbrb. Bergen 5 december 2012, AR nr. 11/702/A: de aanvrager leeft samen met een meerderjarige zoon en die een leefloon is toegekend, kan niet als persoon met gezinslast worden beschouwd maar heeft recht op het leefloon als samenwonende.

⁴⁹⁹ Arbrb. Luik 11 oktober 2012, 402185.

⁵⁰⁰ Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 11/15254/A: leefloonbedrag met de bestaansmiddelen van de echtgenoot in mindering gebracht.

⁵⁰¹ Arbrb. Brussel 9 januari 2012, AR nr. 11/11552/A.

⁵⁰² Arbrb. Ieper 5 oktober 2012, AR nr. 11/176/A; Arbrb. Hasselt 19 oktober 2012, AR nr. 2121815.

⁵⁰³ Arbh. Bergen 5 september 2012, AR nr. 2011/AM/31; cf. Arbrb. Bergen 5 december 2012, AR nr. 11/702/A; Arbrb. Luik 25 oktober 2012, AR nr. 405170; Arbrb. Brussel 23 maart 2012, AR nr. 11/14485/A; Arbrb. Charleroi 6 maart 2012, AR nr. 11/4449/A: feitelijke gegevens moeten voldoende zijn om tot samenwoont tijdens de betwiste periode te kunnen besluiten; Arbrb. Verviers 18 juli 2012, AR nr. 12/0383/A. Zie ook Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/4513/A.

⁵⁰⁴ Arbrb. Antwerpen 28 november 2012, AR nr. 12/4017/A; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/4200/A: bij twijfel van woont op een bepaald adres lijkt een voorschot van € 20/maand voor gas en elektriciteit voldoende aanwijzing om op niet-bewoning van het opgegeven adres te wijzen; Arbrb. Dendermonde 11 december 2012, AR nr. 11/2785/A: van de begunstigde kan worden gevraagd de

aanwezigheid van een gezamenlijke huishouding (de samenwonende personen regelen alles in onderling akkoord en anders volledig, of ten minste principieel, de huishoudelijke zaken maar vermengen niet noodzakelijk het geheel of nagenoeg volledig hun bestaansmiddelen). Daarenboven, onder feitelijk huishouden moet de situatie worden begrepen van twee personen die, zonder gehuwd te zijn, als koppel samenleven⁵⁰⁶; het is niet vereist dat de personen affectieve banden onderhouden⁵⁰⁷ en het is zonder invloed of de betrokken personen van verschillend geslacht zijn.⁵⁰⁸

Het begrip 'samenwonen' is derhalve essentieel een socio-economisch begrip⁵⁰⁹; volgens het Arbeidshof te Brussel⁵¹⁰ moet er sprake zijn van een financieel-economisch voordeel zonder welke er geen samenwonen bestaat. Het samenwonen is niet louter bestuurlijk op te vatten⁵¹¹ en het sociaaleconomisch vereiste moet door het bestuur worden aangetoond⁵¹²; bij "samenwonen" moet een kostenbesparing worden gerealiseerd⁵¹³, maar ook weer niet dat alle gelden in één grote gemeenschappelijke pot worden gestort. Samenwonen met een persoon die niet over bestaansmiddelen beschikt, kan aldus niet bijdragen aan de huishouding en zodoende is er evenmin sprake van kostenbesparing⁵¹⁴; in dit geval heeft een gerechtigde recht op het leefloon als alleenstaande.

Bovendien is een bepaalde duurzaamheid vereist⁵¹⁵; een vriend of een familielid gedurende enkele dagen of in geval van hoogdringendheid helpen, heeft geen invloed op een leven onder hetzelfde dak en, derhalve, is er geen samenwonen.

Het eenvoudigweg opdelen van de huur en het water- en elektriciteitsverbruik zonder andere elementen, is niet de algemene regel met betrekking tot een gezamenlijke huishouding.⁵¹⁶ Zo ook, twee personen de het gebruik van een keuken, van een douche en toilet, delen maar die verder afzonderlijk op hun kamer wonen, zij geen samenwonende personen⁵¹⁷; de aanvrager heeft recht op het leefloon als alleenstaande. Om dezelfde woning en op hetzelfde

rekeningen van nutsvoorzieningen van de persoon waarmee het samenleven wordt betwist, over te leggen; Arbrb. Gent 17 februari 2012, AR nr. 11/902/A.

⁵⁰⁵ Arbrb. Verviers 16 oktober 2012, AR nr. 12/1016/A: de bewoording 'en' impliceert dat het twee cumulatieve voorwaarden betreft; in dezelfde zin Arbrb. Tongeren 27 januari 2012, AR nr. 11/1836/A: beide voorwaarden voor samenwonen moeten tegelijk zijn vervuld; Arbrb. Gent 17 februari 2012, AR nr. 11/902/A; Arbrb. Hasselt 19 oktober 2012, AR nr. 2121815. Samenwonen veronderstelt - volgens Arbrb. Luik 15 mei 2012, AR nr. 399839 - de samenloop van drie cumulatieve voorwaarden, te weten samen leven onder hetzelfde dak, gezamenlijk aan niet te verwaarlozen uitgaven en onkosten bijdragen en inkomsten delen.

⁵⁰⁶ Arbrb. Dendermonde 11 december 2012, AR nr. 12/1027/A: in deze uitspraak volstaat het simpele feit om als koppel samen te leven, zonder enige bijkomende afweging. Anders die zich in de bovenstaande voorwaarden van de vaste rechtspraak inschrijft.

⁵⁰⁷ Arbrb. Brussel 7 november 2012, AR nr. 12/6286/A; in dezelfde zin Arbrb. Antwerpen 17 oktober 2012, AR nr. 12/1079/A.

⁵⁰⁸ Arbrb. Brussel 23 maart 2012, AR nr. 11/14485/A.

⁵⁰⁹ Arbrb. Brussel 26 november 2012, AR nr. 12/6873/A.

⁵¹⁰ Arbh. Brussel 11 juli 2012, AR nr. 2011/AB/323 met verwijzing naar uitspraken van het Grondwettelijk Hof (GwH nr. 176/2011 van 10 november 2011) en het Hof van Cassatie (Cass 21 november 2011); Arbrb. Brussel 4 oktober 2012, AR nr. 12/4461/A i.v.m. het samenwonen van een moeder en haar zoon.

⁵¹¹ Arbrb. Gent 17 februari 2012, AR nr. 11/902/A.

⁵¹² Arbrb. Tongeren 27 januari 2012, AR nr. 11/1836/A.

⁵¹³ Arbrb. Gent 17 februari 2012, AR nr. 11/902/A; Arbrb. Gent 13 januari 2012, AR nr. 11/1351/A.

⁵¹⁴ Arbrb. Gent 13 januari 2012, AR nr. 11/1351/A.

⁵¹⁵ Arbrb. Charleroi 15 mei 2012, AR nr. 11/1277/A.

⁵¹⁶ Arbrb. Brussel 7 november 2012, AR nr. 12/6286/A; in min of meer dezelfde zin de sens plus Arbrb. Brussel 23 maart 2012, AR nr. 11/1485/A.

⁵¹⁷ Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 12/2088/A; Arbrb. Brussel 24 mei 2012, AR nr. 11/14406/A. In gelijkaardige zin Arbh. Antwerpen 17 oktober 2012, AR nr. 2012/AA/72. Enigszins anders Arbh. Gent 11 oktober 2012, AR nr. 2011/AR nr./240: het verdelen van huiselijke taken en gezamenlijk koken in een woning waar de aanvrager enkel over een eigen slaapruimte beschikt, wijst op samenwonen.

adres gedomicilieerd zijn, maar in verschillende appartementen wonen, volstaat niet om (van een hervatting) van een gemeenschappelijke huishouding te kunnen spreken.⁵¹⁸ Men kan een koppel zijn zonder samen te wonen⁵¹⁹; die situatie is niet uitzonderlijk daar een van de partners een gezin met meerdere kinderen vormt en de twee partners op verschillende adressen wonen. Zo ook, ingeval de feiten overtuigend zijn, d.w.z. alleen wonen op grond van een beschikking van de vrederechter, de huurwaarborg op naam van de echtgenote wordt gezet, de verwijdering van de echtgenoot uit de woning een feit is en een gemeenschappelijke bankrekening is afgesloten, dan volstaat het enkele feit dat de echtgenoot de voordeur van de aanvrager opent om een kind op te halen voor het weekend, niet om tot samenwonen te besluiten.⁵²⁰

Twee broers die in hetzelfde appartement wonen en van wie één geen enkel inkomen heeft, zijn geen samenwonende personen in de zin van de Leefloonwet van 26 mei 2002⁵²¹; de toekenning van het leefloon als alleenstaande is terecht le revenu.

De aanvrager betwist dat zij een feitelijk gezin vormt met de heer X, ofschoon zij hetzelfde bed delen.⁵²²

Het wordt door een begunstigde niet betwist dat zij met haar partner met Portugese nationaliteit, in België aangekomen in 2001, een feitelijk gezin vormt; tot op vandaag verwaarloost hij opzettelijk om met zijn identiteits- en verblijfsdocumenten in regel te stellen, daar waar die inspanningen van die aard zouden zijn dat hij in staat wordt gesteld zelf bestaansmiddelen te verwerven. In dergelijk geval, en dit voor de periode van schorsing van de werkloosheidsuitkeringen, heeft de aanvrager geen recht op het leefloon als alleenstaande maar slechts als samenwonende.⁵²³

Het bestaan van samenwonen, los van de notie feitelijk gezin, kan niet worden ontkend in het geval die in het verslag van het sociaal onderzoek wordt bevestigd en verder door politierapporten, op vraag van de arbeidsauditeur, wordt aangevuld, evenals door de door het OCMW overgelegde documenten aantonen dat het socio-economisch criterium wel degelijk aanwezig is en waarvan het feitelijk onderzoek een verdeling van de dagelijkse uitgaven en onkosten aantoont.⁵²⁴

De hulp bestaande uit het vervullen van bepaalde dagelijkse handelingen gelet op de armamputatie van de aanvrager, kan geen impact hebben op de leeflooncategorie aangezien het niet vaststaat dat de aanvrager een reële materiële hulp geniet.⁵²⁵

Ingeval de ouders en een inwonend kind alle drie de toekenningsvoorwaarden vervullen, hebben zij allen recht op het leefloon als samenwonende; de rechter⁵²⁶ wijst de weigering tot

⁵¹⁸ Arbh. Brussel 12 december 2012, AR nr. 2010/AB/70: de moeder en haar kinderen, respectievelijk de vader.

⁵¹⁹ Arbh. Brussel 13 juni 2012, AR nr. 2011/AB/326.

⁵²⁰ Arbrb. Namen 14 december 2012, AR nr. 11/2703/A.

⁵²¹ Arbrb. Verviers 18 juli 2012, AR nr. 12/0383/A (het inkomen van de broer die het voordeel van onthaal in de vorm van materiële hulp van Fedasil geniet, heeft geen invloed).

⁵²² Arbrb. Verviers 25 september 2012, AR nr. 12/0858/A.

⁵²³ Arbrb. Verviers 20 november 2012, AR nr. 12/0652/A.

⁵²⁴ Arbh. Bergen 5 september 2012, AR nr. 2011/AM/31.

⁵²⁵ Arbrb. Brussel 23 maart 2012, AR nr. 11/1485/A.

⁵²⁶ Arbrb. Brussel 29 oktober 2012, AR nr. 12/1405/A.

toekenning van het leefloon aan het kind in dit geval als 'onbegrijpelijk' af. Dezelfde redenering wordt gevolgd in geval van samenwonen van twee personen die een gezin vormen, en waar een van de samenwonende effectief geen inkomsten geniet⁵²⁷; in dit geval wordt het koppel als een gezin beschouwd en hebben beiden recht op het leefloon als samenwonende.

3.1.4.2. Het bewijs van het samenwonen

Volgens een uitspraak van de Arbeidsrechtbank te Luik verhindert de bepaling van artikel 34, §1, al. 2, KB 11 juli 2002 elke appreciatie- of interpretatiebevoegdheid voor het OCMW of de rechter; samen wonen op hetzelfde adres impliceert niet noodzakelijk een feitelijk huishouden en is er derhalve.⁵²⁸

Een aanvrager vormde een feitelijk huishouden met mr. X, zij deelden hetzelfde bed en de man heeft werkloosheidsuitkeringen als gezinshoofd aangevraagd en verkregen; er kan niet worden aangehouden dat twee personen wel een gezin vormen in het raam van de werkloosheidsreglementering terwijl dit niet het geval zou zijn ten aanzien van de wettelijke bepalingen betreffende het recht op maatschappelijke integratie.⁵²⁹

Het sociaal dossier toont aan dat de aanvrager nog steeds met haar echtgenoot op hetzelfde adres samenwoont, dit ten minste gedurende één maand in de betwiste periode, terwijl er nog steeds geen echtscheidingsprocedure is ingeleid; de samenstelling van het huishouden toont eveneens de aanwezigheid van haar schoonouders aan. In dit geval had de echtgenoot een tegemoetkoming voor gehandicapten als gezinshoofd kunnen aanvragen en is er geen recht op leefloon.⁵³⁰

Ernstige vermoedens zijn soms zodanig dat het OCMW tot samenwonen⁵³¹ of tot andere bestaansmiddelen vermag te beslissen.⁵³² Echter, de aanwezigheid van de gewezen echtgenoot in de woonst van de aanvrager kan door regelmatige bezoeken aan zijn kinderen worden verklaard⁵³³; in dezelfde zin, de aanvrager leeft gescheiden van haar echtgenoot, vormt niet langer een gezamenlijk huishouden met hem en burenen bevestigen dat zij wel degelijk in haar appartement verblijft, dan is het gegeven dat zij meerdere keren zijn caravan verliet, niet voldoende om tot samenwonen te besluiten.⁵³⁴

3.2. De bijzondere bedragen

3.2.1. De installatiepremie voor daklozen

De begunstigde van een leefloon die zijn hoedanigheid als dakloze verliest doordat hij een woning betreft die hem als hoofdverblijf zal dienen, heeft – één keer in zijn leven – recht op

⁵²⁷ Arbrb. Charleroi 19 juni 2012, AR nr. 12/260/A.

⁵²⁸ Arbrb. Luik 25 oktober 2012, AR nr. 405170; cf. Arbrb. Bergen 25 april 2012, AR nr. 11/65/A.

⁵²⁹ Arbrb. Verviers 25 september 2012, AR nr. 12/0858/A.

⁵³⁰ Arbrb. Luik 12 november 2012, AR nr. 407965.

⁵³¹ Arbrb. Luik 5 december 2012, AR nr. 401624: bijvoorbeeld een tweede naam op de deurbel, kleding van het andere geslacht, zeer hoge waterfacturen voor een alleenstaande persoon, ...

⁵³² Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 12/915/A.

⁵³³ Arbrb. Namen 22 juni 2012, AR nr. 12/188/A.

⁵³⁴ Arbrb. Namen 8 juni 2012, AR nr. 11/2595/A.

een verhoging ten bedrage van een/twaalfde van het leefloonjaarmedrag (artikel 14, §3, Leefloonwet); vereist is wel dat voorheen nooit een dergelijke premie is aangevraagd. Zoals het leefloon, betreft de installatiepremie een subjectief recht; wie aan de toekenningsvoorwaarden voldoet, heeft recht op die tegemoetkoming.⁵³⁵

Onder tehuis in deze wetsbepaling (KB 21 september 2004) is te verstaan “iedere inrichting of instelling waar noodlijdende personen worden opgevangen door hun tijdelijk onderdak en begeleiding aan te bieden”.⁵³⁶ De gezinswoning verlaten na een rechterlijke beslissing en tijdelijk door een vriend worden opgevangen, is voor de Arbeidsrechtbank te Brussel⁵³⁷ een situatie die beoogd is met de notie ‘dakloos’ zoals beschreven in de rondzendbrief van 26 oktober 2006.

3.2.2. Het geactiveerde leefloon

Nihil

3.2.3. Het symbolisch leefloon

Nihil

3.3. Andere categorieën?

Uit artikel 14, §1, Leefloonwet van 26 mei 2002 vloeit voort dat er drie categorieën begunstigde voor het leefloon bestaan, te weten de alleenstaande, de samenwonende en de alleenstaande met gezinslast; geen enkele bijzondere wettelijke bepaling kent de ouder met een “afwisselende voogdij” van zijn kind.⁵³⁸ Zodoende kan een aanvraagster niet gelijktijdig en in dezelfde maand tot de categorie ‘alleenstaande’ en tot de categorie ‘alleenstaande met gezinslast’ behoren.⁵³⁹ Volgens de Arbeidsrechtbank te Bergen⁵⁴⁰, nochtans, moet de categorie worden bepaald in functie van het werkelijk verblijf van de kinderen; aldus heeft de aanvraagster recht op het leefloon als alleenstaande voor de helft van de tijd en als persoon met gezinslast voor de andere helft. In tegenstelling tot deze rechtspraak kunnen twee uitspraken van de arbeidsrechtbank van Brussel worden vermeld die ingeval van bilocatieregeling oordeelt dat de categorie persoon met gezinslast voor de volledige maand verschuldigd is.⁵⁴¹

⁵³⁵ Arbrb. Antwerpen 13 december 2012, AR nr. 12/837/A verduidelijkt waarvoor deze premie precies is bedoeld; het feit dat op het ogenblik van de uitspraak de woning reeds bemeubeld is, speelt geen rol. Het recht moet worden beoordeeld op het moment van de aanvraag of ambtshalve worden toegekend (cf. Arbrb. Antwerpen 13 december 2012, AR nr. 12/4249/A). Zie verder eveneens Arbrb. Brussel 30 mei 2012, AR nr. 11/15467/A.

⁵³⁶ Arbrb. Antwerpen 13 december 2012, AR nr. 12/4249/A in verband met een doorgangswoning na verblijf in een opvangtehuis.

⁵³⁷ Arbrb. Brussel 29 maart 2012, AR nr. 11/11566/A; cf. Arbrb. Namen 23 maart 2012, AR nr. 12/108/A: een dakloze is de persoon die geen gewoonlijk verblijf heeft en/of die niet over een persoonlijke woning beschikt (met verwijzing naar de voorbereidende werkzaamheden en de rondzendbrieven van 27 april en 15 mei 2005, en de rondzendbrief van 26 oktober 2006).

⁵³⁸ Arbrb. Brussel 10 december 2012, AR nr. 12/6128/A.

⁵³⁹ Arbrb. Brussel 29 maart 2012, AR nr. 11/14631/A en 11/16785/A.

⁵⁴⁰ Arbrb. Bergen 9 mei 2012, AR nr. 11/2184/A.

⁵⁴¹ Arbrb. Brussel 29 maart 2012, AR nr. 11/14631/A en 11/16785/A en arbrb. Brussel 24 mei 2012, AR nr. 12/60/A

4. DE TERUGVORDERING VAN HET LEEFLOON

4.1. *Verplichting tot terugvordering door het OCMW*

4.1.1. **Beginsel**

Terugvordering van het leefloon is enkel mogelijk in de vijf gevallen vermeld in de artikelen 22, §1, en 24, §1, Leefloonwet; artikel 24, §2, sluit terugvordering in alle andere gevallen uit. Het bestuur motiveert wel waarom aan de terugvordering niet wordt verzaakt.⁵⁴² Ingeval tegen de terugvorderingsbeslissing geen beroep wordt ingesteld, is die beslissing definitief geworden⁵⁴³; enkel de becijfering kan dan nog worden aangevochten.

Beschikken over inkomsten betekent dat die in het vermogen van de aanvrager hebben gezeten; dit is het geval voor inkomsten waarover de begunstigde tijdelijk niet kan beschikken (bijvoorbeeld uitstaand kapitaal), maar niet de uitkeringen waarop de aanvrager niet gerechtigd was en die evenmin zijn uitbetaald.⁵⁴⁴ Uitkeringen die niet zijn betaald omdat de begunstigde erop zijn rechten niet heeft doen gelden, mogen derhalve niet worden teruggevorderd.

De nalatigheid een aanvraag op een tegemoetkoming voor personen met een handicap te hernieuwen, is weliswaar een voldoende reden om de toekenning van het recht op maatschappelijke integratie stop te zetten maar opent voor het OCMW geen recht om het uitbetaalde leefloon voor het verleden terug te vorderen.⁵⁴⁵ De terugvordering mag 10% van het leefloonbedrag niet overschrijden.⁵⁴⁶

In de materie van terugvordering van onverschuldigde bedragen⁵⁴⁷ is goede trouw slechts gevolgen voor de datum waarop de intresten beginnen te lopen maar niet voor het beginsel van de terugvordering zelf; de herzieningsbeslissing heeft uitwerking met ingang van de dag waarop de reden tot terugvordering is ontstaan.⁵⁴⁸

Het OCMW-bestuur moet aantonen dat de teruggevorderde bedragen effectief zijn uitbetaald; in de onderhavige zaak levert het OCMW dit bewijs niet en het komt derhalve geloofwaardig voor dat de betaling niet is geschied.⁵⁴⁹

Zo ook, van de beneficiant die zijn medewerking steeds heeft verleend en een gedeeltelijk leefloon bovenop zijn WW-uitkering ontvangt en, zonder grondig onderzoek van het OCMW, is toegekend gebleven, kan geen terugvordering van een gedeelte van het leefloon worden hard gemaakt om reden dat hij in het verleden - door stilzitten van het OCMW - teveel zou

⁵⁴² Arbrb. Brussel 24 mei 2012, AR nr. 12/60/A.

⁵⁴³ Arbrb. Mechelen 11 januari 2012, AR nr. 11/1070/A met verwijzing naar Arbh. Antwerpen 22 april 2009, AR nr. 2070568; Arbrb. Luik 15 mei 2012, AR nr. 397733..

⁵⁴⁴ Arbh. Antwerpen 19 juni 2012, AR nr. 2010/AA/677.

⁵⁴⁵ Arbrb. Dendermonde 3 december 2012, AR nr. 12/298/A.

⁵⁴⁶ Arbrb. Dinant 12 juni 2012, AR nr. 12/431/A .

⁵⁴⁷ Arbrb. Verviers 16 oktober 2012, AR nr. 12/0056/A.

⁵⁴⁸ Arbrb. Antwerpen 19 september 2012, AR nr. 11/4541/A.

⁵⁴⁹ Arbrb. Brussel 15 november 2012, AR nr. 12/11998/A.

hebben ontvangen; de rechter⁵⁵⁰ maakt gebruik van het adagium “patere legem quam ipse fecisti”.

De begunstigde die het teruggevorderde bedrag betwist, moet dit met overtuigende stavingsstukken bewijzen.⁵⁵¹ Hij moet daartoe precieze gegevens aanbrengen die van dien aard zijn dat ze het teruggevorderde bedrag weerleggen, bijvoorbeeld de bruto- in plaats van netto-inkomsten als zelfstandige (in mindering te nemen kosten, betaalde sociale zekerheidsbijdragen).⁵⁵²

De Arbeidsrechtbank te Brussel⁵⁵³ veroordeelt een rechthebbende tot terugbetaling van een bedrag van ontvangen leefloon, dat hij gecumuleerd heeft met arbeidsinkomsten, sociale uitkeringen of inkomsten verkregen uit schenkingen of legaten⁵⁵⁴; dezelfde redenering gaat op voor de begunstigde die het Belgisch grondgebied (voor een bepaalde tijd) heeft verlaten⁵⁵⁵ of die ten gevolge van zijn verhuis door een ander OCMW ten laste is genomen.⁵⁵⁶

Voor een rechthebbende die zijn studies in eerste zittijd heeft beëindigd en die vanaf september in een reguliere baan is beginnen te werken, moeten de inkomsten van de maanden juli en augustus in aanmerking worden genomen om het recht voor die maanden te bepalen⁵⁵⁷; in het voorliggende geval beschikte de begunstigde over voldoende bestaansmiddelen en is de terugvordering ten aanzien van de betrokkene terecht.

Een koppel is voor een periode feitelijk gescheiden geweest (gedurende welke de moeder van de moeder een leefloon als gezinshoofd heeft ontvangen en de vader een leefloon als alleenstaande), maar leeft als gezin opnieuw samen op hetzelfde adres; voor de periode van samenwonen moet het leefloon toegekend aan de vader, tot de helft van het bedrag als samenwonende met gezinslast worden teruggebracht en moet het OCMW ambtshalve de onverschuldigd uitbetaalde bedragen terugvorderen.⁵⁵⁸

Zelfs zo de medewerkingsverplichting geen toekenningsvoorwaarde voor het leefloon inhoudt, kan het gebrek aan medewerking de tijdelijke intrekking of schorsing van het leefloon meebrengen.⁵⁵⁹ Echter, het gebrek aan medewerking dat door het OCMW is vastgesteld maar door de rechthebbende in de loop van een gerechtelijke procedure is rechtgezet, kan geen weigering (of schorsing) tot gevolg hebben indien de arbeidsrechtbank

⁵⁵⁰ Arbrb. Brussel 23 oktober 2012, AR nr. 11/1136/A. Cf. Arbrb. Brussel 15 oktober 2012, AR nr. 12/421/A stelt wel dat de afstand van terugvordering bij toepassing van artikel 28 Leefloonwet eerst aan het OCMW moet worden gevraagd.

⁵⁵¹ Een voorbeeld in Arbh. Brussel 6 september 2012, AR nr. 2011/AB/1177 en 2011/AB/1197.

⁵⁵² Arbrb. Brussel 23 november 2012, AR nr. 16.174/11.

⁵⁵³ Arbrb. Brussel 19 september 2012, AR nr. 12/1488/A; in dezelfde zin Arbrb. Ieper 2 november 2012, AR nr. 12/1404 (cumulatie met WW-uitkeringen; Arbrb. Mechelen 11 januari 2012, AR nr. 10/939/A); Arbrb. Charleroi 13 juni 2012, AR nr. 10/4921/A (cumulatie met een tegemoetkoming voor gehandicapten); Arbrb. Antwerpen 25 juni 2012, AR nr. 12/697/A: cumulatie met inkomsten uit arbeid.

⁵⁵⁴ Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 7367/11; Arbrb. Antwerpen 18 januari 2012, AR nr. 10/312/A.

⁵⁵⁵ Arbrb. Charleroi 5 juni 2012, AR nr. 11/5134/A.

⁵⁵⁶ Arbrb. Charleroi 5 juni 2012, AR nr. 11/5133/A.

⁵⁵⁷ Arbh. Brussel 11 juli 2012, AR nr. 2011/AB/169.

⁵⁵⁸ Arbrb. Dinant 25 september 2012, AR nr. 12/881/A.

⁵⁵⁹ Vaste rechtspraak (cf. Cass. 30 november 2009, *JTT*. 2010, n° 1059). Voor de rechtspraak in 2012: Arbh. Bergen 5 september 2012, AR nr. 2011/AM/31; Arbrb. Charleroi 18 september 2012, AR nr. 11/5324/A en AR nr. 11/3309/A.

of het arbeidshof in het bezit is gesteld van alle inlichtingen die het mogelijk maken over het recht op leefloon uitspraak te doen.⁵⁶⁰

4.1.2. Gevallen van beperking van de terugvordering

Overeenkomstig artikel 24, §2, is geen enkele terugvordering op de begunstigde mogelijk buiten de gevallen opgesomd in §1 van het voormelde artikel; in geval van recuperatie moet de vaststellingsbeslissing schriftelijk worden betekend en moet het de vermeldingen voorgeschreven bij 21, §3, alsook de aanwijzingen van 25, §2, eerste lid, bevatten.

Door juist de vermelding in de beslissing weg te laten dat de aanvrager de mogelijkheid heeft om de terugvordering van de onverschuldigd uitbetaalde bedragen te betwisten en hem niet in te lichten over de te volgen procedure, ontnemt het OCMW-bestuur de betrokkene een bestuurlijke beroepsmogelijkheid die tot de verwerping van de terugvordering had kunnen leiden of ten minste de uitvoering van de terugvorderingsbeslissing had vertraagd.⁵⁶¹

Een eigen vergissing van het OCMW, in casu de ontstentenis van het doorsturen van de inlichtingen omtrent de inkomsten en de familiale toestand van de begunstigde binnen tussen de diensten, verzet zich tegen de terugvordering van het leefloon.⁵⁶²

4.2. Het bij wijze van voorschot toegekende leefloon

Conform de overgelegde stukken is het terecht dat het OCMW inspanningen bij de FOD Sociale Zekerheid heeft ondernomen met het oog op de terugbetaling van het geheel of een gedeelte van de bedragen als voorschot op een tegemoetkoming voor gehandicapten uitgekeerd.⁵⁶³ In hetzelfde wordt de vraag opgeworpen of een OCMW een subrogatierecht op een dergelijke tegemoetkoming kan doen gelden om op die wijze de als leefloon uitbetaalde bedragen aan de echtgenoot en de inwonende meerderjarige dochter te recupereren. Aangezien dit het leefloon betreft, is het antwoord van de arbeidsrechtbank negatief; zelfs indien de echtgenoot een schuldverklaring heeft ondertekend, kan eraan niet worden voorbij gegaan dat hij niet gerechtigd is op het vervangingsinkomen (i.e. de tegemoetkoming voor gehandicapten van zijn vrouw) en het document is dan ook nietig. Dit geldt des te meer voor de dochter aangezien geen enkel document uit het dossier bewijst dat haar leefloon als voorschot is uitbetaald.

Het is zonder rechtsgrond om het leefloon terug te vorderen op het vervangingsinkomen van een samenwonende persoon; is dit toch gebeurd, dan moet het OCMW de onverschuldigd ingehouden bedragen aan die derde terug betalen.⁵⁶⁴

In geval van toekenning van het leefloon als voorschot op sociale uitkeringen, kan het bedrag van dit voorschot toch op de begunstigde worden teruggevorderd indien die achterstallige sociale zekerheidsuitkeringen aan hem – en niet aan het OCMW – werden

⁵⁶⁰ Arbh. Bergen 5 september 2012, AR nr. 2011/AM/31.

⁵⁶¹ Arbrb. Brussel 27 september 2012, AR nr. 11/15575/A.

⁵⁶² Arbrb. Luik 30 mei 2012, AR nr. 403616.

⁵⁶³ Arbrb. Brussel 18 september 2012, AR nr. 10/7291/A.

⁵⁶⁴ Arbrb. Luik 5 maart 2012, AR nr. 373636 en 385854.

terugbetaald⁵⁶⁵; de Arbeidsrechtbank van Kortrijk⁵⁶⁶ volgt een min of meer gelijkaardige redenering t.a.v. de beneficiant die nalaat zijn rechten op WW-uitkeringen te laten gelden terwijl het leefloon als voorschot op die uitkeringen was toegekend.

4.3. Het onverschuldigde leefloon

Nihil

4.4. De terugvordering bij onderhoudsplichtigen

Nihil

4.5. De terugvordering bij aansprakelijke derden

Nihil

4.6. De billijkheidsredenen

Nihil

4.7. Procedureregels

4.7.1. Het recht om gehoord te worden

De regel ex artikel 7 KB 11 juli 2002 heeft geen betrekking op de terugvorderingsbeslissing van een onverschuldigd uitbetaald bedrag aan maatschappelijke dienstverlening - en niet maatschappelijke integratie-.⁵⁶⁷ Aan de hoorplicht wordt maar tegemoet gekomen indien de begunstigde daartoe behoorlijk is uitgenodigd⁵⁶⁸; dit is niet het geval indien, het bestuur hiervan op de hoogte zijnde, de uitnodiging om te worden gehoord niet ook aan de voorlopig bewindvoerder is toegezonden.

4.7.2. Waarborgen betreffende de beslissing

In het kader van de terugvordering ten gevolge van een herziening met terugwerkende kracht, veronderstelt de terugvordering een voorafgaande herzieningsbeslissing; bovendien moeten de modaliteiten van artikel 25 worden nageleefd en is het OCMW-bestuur ertoe gehouden de betrokkene op diens verzoek te horen alvorens een terugvorderingsbeslissing te nemen. Het niet-naleven van die formaliteiten brengt de nietigheid van de beslissing met zich mee en raakt niet enkel aan het recht op een sociale uitkering maar meer nog aan de rechten van de verdediging⁵⁶⁹; de formaliteiten zijn derhalve van openbare orde en de niet-nakoming ervan moet ambtshalve door de arbeidsrechter worden opgeworpen. Echter, de rechter beschikt over een substitutierecht, hij moet de beslissing nietig verklaren en over het recht op maatschappelijke integratie statueren.⁵⁷⁰

⁵⁶⁵ Arbrb. Ieper 2 november 2012, AR nr. 12/1405; cf. Arbrb. Gent 30 november 2012, AR nr. 12/464/A; Arbrb. Mechelen 13 juni 2012, AR nr. 11/1855/A; Arbrb. Brugge 4 januari 2012, AR nr. 11/2930/A; .

⁵⁶⁶ Arbrb. Kortrijk 7 november 2012, AR nr. 12/760/A.

⁵⁶⁷ Arbrb. Luik 11 september 2012, AR nr. 391.836.

⁵⁶⁸ Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 10937/AA.

⁵⁶⁹ Arbrb. Brussel 29 maart 2012, AR nr. 11/14631/A en 11/16785/A.

⁵⁷⁰ Arbrb. Brussel 15 november 2012, AR nr. 12/11997/A.

Het hoorrecht moet geschreven, uitdrukkelijk en begrijpbaar worden vermeld en de oproepingsbrief moet expliciet vermelden dat de begunstigde zich kan laten bijstaan of vertegenwoordigen. Bij miskenning van het hoorrecht moet de rechter de OCMW-beslissing vernietigen en hij kan zijn eigen appreciatie slechts aan die beslissing substitueren door al dan niet een nieuwe sanctie op te leggen.⁵⁷¹

In zijn beslissing heeft het OCMW geen rekening gehouden met de door de ouders van de aanvrager ontvangen uitkeringen; het betreft hier een fout in hoofde van het OCMW zelf. In dat geval kan het onverschuldigd uitgekeerde leefloonbedrag niet het voorwerp van terugvordering zijn.⁵⁷²

De toepasselijke wetgeving schrijft niet voor dat de beslissing houdende terugvordering van onverschuldigd en ten onrechte uitbetaald leefloon met vermelding van een handgeschreven handtekening moet gebeuren⁵⁷³; een in gescande handtekening behoort tot het technisch mechanisme “gedigitaliseerde met de hand geplaatste handtekening”.

De bepalingen van artikel 25 Leefloonwet moeten niet langer worden gerespecteerd in het geval dat het bestuur, bij wijze van een tegenvordering in een gerechtelijke procedure door een beneficiant opgestart, het ten onrechte uitgekeerde leefloonbedrag terugvordert⁵⁷⁴; de betrokkene heeft immers alle kansen om in die procedure én de terugvordering én het bedrag ervan te betwisten.

4.8. Subrogatie door het OCMW

Het wettelijk subrogatiemechanisme werkt volledig en is niet aan enige vormvereiste onderworpen, tenzij het informeren van de gesubrogeerde schuldenaar van het bestaan van de subrogatie.⁵⁷⁵

Naar luid van de overgelegde stukken is het terecht dat een OCMW zich in de rechten op een sociale uitkering van een begunstigde subrogeert en de nodige stappen zet bij de FOD Sociale zekerheid om het geheel of een gedeelte van de als leefloon uitbetaalde voorschotten terug te vorderen.⁵⁷⁶

Artikel 98 van de OCMW-wet van 8 juli 1976 betreft de hypothesen van terugvordering van maatschappelijke dienstverlening die het OCMW heeft toegekend sociale; de wetgever heeft niet de gevallen van uitbetaalde voorschotten op een onderhoudsgeld bedoeld indien de schuldenaar die niet terugbetaald.⁵⁷⁷ Die opdracht wordt uitgevoerd door SECAL.

⁵⁷¹ Cf. artikel 20 Leefloonwet, juncto artikel 7 KB van 11 juli 2002. Zie Arbrb. Brussel 29 maart 2012, AR nr. 11/14631/A en 11/16785/A.

⁵⁷² Arbrb. Brussel 14 november 2012, AR nr. 12/6496/A.

⁵⁷³ Arbrb. Gent 23 november 2012, AR nr. 11/2669/A.

⁵⁷⁴ Arbh. Gent 15 oktober 2012, AR nr. 2011/AG/355.

⁵⁷⁵ Arbrb. Luik 5 maart 2012, AR nr. 373636 en 385854.

⁵⁷⁶ Arbrb. Brussel 18 september 2012, AR nr. 10/7291/A.

⁵⁷⁷ Arbrb. Brussel 29 maart 2012, AR nr. 11/11566/A.

4.9. Terugvordering met intresten

Bij de bepaling van het invorderbaar bedrag kan niet worden aanvaard dat de kostprijs wordt verhoogd door het aanrekenen van intresten (cf. artikel 2, eerste lid, KB van 9 mei 1984)⁵⁷⁸, noch met andere kosten⁵⁷⁹; die vormen immers geen wezenlijk bestanddeel van de kostprijs van de dienstverlening.

Eens de frauduleuze intentie is vastgesteld, zijn de intresten overeenkomstig artikel 24, §4, Leefloonwet verschuldigd vanaf de dag van uitbetaling; in het beval van fraude zijn de intresten volledig verschuldigd op de verschuldigde sommen en dit vanaf hun uitbetaling door het OCMW.⁵⁸⁰ De frauduleuze intentie niet vastgesteld, zijn de intresten pas verschuldigd vanaf de dag van ingebrekestelling.⁵⁸¹

4.10. Terugvordering in maandelijkse schijven

Volgens een vaste rechtspraak van de arbeidsgerechten kennen zij de terugbetaling in maandelijkse afbetalingen toe; die maandelijkse afbetalingen situeren zich tussen € 20 et € 150/maand. Nochtans controleert de rechter of de terugbetaling in maandelijkse afkortingen binnen een redelijke termijn mogelijk is; een termijn van tien jaar in deze is niet aanvaardbaar.⁵⁸²

5. DE SANCTIES

5.1. De sancties tegen de rechthebbende

Een gesanctioneerde begunstigde blijft recht hebben op het leefloon nu enkel de uitbetaling van het leefloon is opgeschort.⁵⁸³

Hierbij moet worden beklemtoond dat een schorsing slechts geldt voor een bepaalde duur, uitdrukkelijk in het schorsingsbesluit bepaald, en derhalve niet van onbepaalde duur kan zijn⁵⁸⁴; de schorsing is wel moduleerbaar in de zin dat het zowel het geheel als een deel van het leefloonbedrag kan betreffen en de schorsingsperiode, met een maximum van zes maanden en in geval van bedrieglijk opzet twaalf maanden, vrij kan bepalen.⁵⁸⁵ In het geval van een sanctiebeslissing moet de maximale periode worden gerespecteerd; een intrekingsbesluit kan voor een onbepaalde termijn worden uitgevaardigd en dit tot een eventuele nieuwe toekenning.⁵⁸⁶

⁵⁷⁸ Arbrb. Gent 7 september 2012, AR nr. 11/2562/A; Arbrb. Gent 13 januari 2012, AR nr. 11/1734/A.

⁵⁷⁹ In casu een schadevergoeding van € 120,25 (Arbrb. Luik 15 mei 2012, AR nr. 400841).

⁵⁸⁰ Arbrb. Luik 15 mei 2012, AR nr. 397732.

⁵⁸¹ Arbrb. Luik 29 maart 2012, AR nr. 382.408; in dezelfde zin Arbrb. Luik 29 maart 2012, AR nr. 383.254; Arbrb. Antwerpen 25 juni 2012, AR nr. 12/1056/A. Impliciet Arbrb. Brussel 7 maart 2012, AR nr. 11/13111/A. Arbh. Brussel 22 augustus 2012, nr. 12/395/A.

⁵⁸² Arbrb. Brussel 29 maart 2012, AR nr. 11/14631/A en 11/16785/A.

⁵⁸³ Arbrb. Antwerpen 3 december 2012, AR nr. 12/2168/A; Arbrb. Antwerpen 25 juni 2012, AR nr. 12/697/A.

⁵⁸⁴ Arbrb. Gent 7 september 2012, AR nr. 11/2095/A.

⁵⁸⁵ Arbrb. Charleroi 15 mei 2012, AR nr. 12/219/A.

Bovendien vindt het proportionaliteitsbeginsel toepassing⁵⁸⁷; een schorsing voor een periode overeenkomstig met de periode van “inbreuk” is meer aannemelijk dan een schorsing die het dubbele van de periode van inbreuk bedraagt.

In de veronderstelling dat het OCMW de belanghebbende niet zou hebben geïnformeerd over het cumulatieverbod van het leefloon met werkloosheidsvergoedingen en de betrokkene nagenoeg analfabeet is, toch hebben die elementen geen invloed op de onverschuldigde betaling en de terugvordering van dat onverschuldigd bedrag, rekening houdend met het openbare orde-karakter van de Leefloonwet.⁵⁸⁸

5.1.1. Gebrek aan medewerking

Bewust onjuiste verklaringen van een begunstigde, rekening houdend met zijn capaciteiten, zijn niet van dien aard dat ze een uitsluiting van het leefloon voor een periode van zes maanden rechtvaardigen.⁵⁸⁹

Het verzwijgen van het (illegale) verblijf van de echtgenoot van aanvragerster in ons land, is niet op te vatten als “bedrog” aangezien dit voor de gerechtigde geen financiële implicaties, noch voordeel heeft meegebracht; in dit geval moet de intrekking van het leefloon, volgens de arbeidsrechtbank⁵⁹⁰, worden teniet gedaan en een leefloon als alleenstaande met gezinslast (één minderjarig kind) worden toegekend.

5.1.2. (Opzettelijk) verzwegen bestaansmiddelen

In het geval waar er ernstige, precieze en consistente aanwijzingen betreffende de voldoende bestaansmiddelen in hoofde van de echtgenoot bestaan⁵⁹¹ en dit op grond van zijn activiteiten als zaakvoerder van twee vennootschappen, is de OCMW-beslissing houdende terugvordering van de onverschuldigd uitgekeerde bedragen regelmatig genomen.⁵⁹²

Een aanvrager die geen medewerking verleent of onduidelijke informatie verstrekt over de eventuele inkomsten die hij uit een buitenlandse website haalt, wordt terecht het leefloon geweigerd.⁵⁹³

Onjuiste of onvolledige aangiften

Het ontvangen van een werkloosheidsvergoeding of andere inkomsten⁵⁹⁴ waarvan het bedrag het bedrag van de leeflooncategorie waarop hij gerechtigd was, overschrijdt, genereert een onverschuldigde betaling; het bestaan van dit onverschuldigde bedrag is

⁵⁸⁷ Arbrb. Bergen 13 juni 2012, AR nr. 11/1229/A; Arbrb. Verviers 24 januari 2012, AR nr. 11/0154/A: de vermeende feiten betreffen geen bewuste weglating maar eenvoudigweg een nalatigheid, een sanctie van een maand in plaats van twee maanden uitsluiting is dan aangewezen. Vgl. Arbrb. Dendermonde 10 juli 2012, AR nr. 12/4/A die de sanArbh.ie van zes maanden terugbrengt op drie maanden aangezien bedrog in hoofde van de aanvragerster helemaal niet bewezen wordt geacht.

⁵⁸⁸ Arbrb. Bergen 18 september 2012, AR nr. 12/233/A.

⁵⁸⁹ Arbrb. Luik 12 december 2012, AR nr. 405310.

⁵⁹⁰ Arbrb. Antwerpen 7 juni 2012, AR nr. 11/7805/A.

⁵⁹¹ Arbrb. Brussel 26 maart 2012, AR nr. 11/12605/A; Arbrb. Bergen 12 september 2012, AR nr. 11/257/A, 11/292/A en 11/1865/A.

⁵⁹² Arbrb. Bergen 12 september 2012, AR nr. 11/257/A, 11/292/A en 11/1865/A.

⁵⁹³ Arbrb. Mechelen 14 november 2012, AR nr. 12/315/A.

⁵⁹⁴ Arbrb. Antwerpen 25 juni 2012, AR nr. 12/697/A: inkomsten uit tewerkstelling verzwegen voor drie leden van het gezin maakt een schorsing van zes maanden redelijk.

erkend nu de belanghebbende heeft voorgesteld dit in maandelijkse afkortingen terug te betalen.⁵⁹⁵

5.1.3. Niet-meedelen van samenwoonst

In geval van frauduleuze weglating bij de verklaring betreffende de inkomsten van de partner bij samenwoonst, zal de rechter⁵⁹⁶, vooreerst, de beslissing houdende schorsing voor een periode van twee jaar wegens miskenning van de motiveringsplicht inzake de periode vernietigen en, vervolgens, de sanctie tot 21 maanden terugbrengen.

5.1.4. Niet-naleving van het geïndividualiseerde project voor maatschappelijke integratie

Overeenkomstig de artikelen 11, §1, eerste lid, en 13, §2, kan de toekenning en het behoud van het leefloon gepaard gaan met een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke dienstverlening⁵⁹⁷; indien de belanghebbende zonder legitieme reden zijn contractuele verplichtingen niet nakomt, kan de verdere uitbetaling – na advies van de maatschappelijk werker belast met het dossier – geheel of gedeeltelijk voor een periode van maximum één maand worden geschorst (cf. artikel 30, §2). De onregelmatigheid van de procedure impliceert een manifeste miskenning van de rechten van de verdediging van een begunstigde en de bestreden beslissing moet worden vernietigd.⁵⁹⁸

De begunstigde heeft zich niet voor de vormingsmodules, noch voor de beroepsevaluaties aangeboden⁵⁹⁹; zij levert daardoor het bewijs van een gebrek aan medewerking jegens de professionele integratiedienst van het OCMW. De schorsing als samenwonende voor een periode van één maand is volledig gerechtvaardigd.

Het is duidelijk dat de opgelegde verplichtingen, ofschoon op een zeer algemene wijze geformuleerd, zijn niet gerespecteerd; een schorsing van één maand is gerechtvaardigd, dit des te meer daar een niet jurisdictioneel aangevochten eerste maatregel de begunstigde reeds van het genot van het leefloon voor vijftien dagen schorste.⁶⁰⁰

5.2. De sancties tegen het OCMW

Nihil

⁵⁹⁵ Arbrb. Bergen 18 september 2012, AR nr. 12/233/A.

⁵⁹⁶ Abh. Bergen 7 maart 2012, AR nr. 2011/AM/117.

⁵⁹⁷ Arbh. Bergen 5 december 2012, AR nr. 2011/AM/440 overweegt dat de procedure van openbare orde is (cf. Arbrb. Brussel 19 juni 2012, AR nr. 11/8311/A); Arbrb. Marche-en-Famenne 12 juli 2012, AR nr. 11/503/B: afwezigheid van de ingebrekestelling impliceert dat de rechter de kwestieuze schorsingsbeslissing moet vernietigen; Arbrb. Aarlen 9 augustus 2012, AR nr. 12/364/A: een brief toegezonden aan de begunstigde waarin hij van zijn recht om gehoord te worden in het kader van een mogelijke schorsing van het leefloon wordt geïnformeerd, is geen voorafgaande beslissing; Arbrb. Namen 27 januari 2012, AR nr. 11/1464/A.

⁵⁹⁸ Arbh. Bergen 5 december 2012, AR nr. 2011/AM/440.

⁵⁹⁹ Arbrb. Bergen 18 September 2012, AR nr. 12/1295/A.

⁶⁰⁰ Arbrb. Dinant 11 september 2012, AR nr. 12/449/A.

6. DE TENLASTENEMING VAN HET LEEFLOON DOOR DE STAAT

6.1. *Het beginsel*

Nihil

6.2. *De bijzondere gevallen*

Nihil

Deel II. DE MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

1. DE TOEKENNINGSVOORWAARDEN

1.1. *Het verblijf*

Cf. het bevoegde OCMW (Deel V)

1.2. *De leeftijd*

1.2.1. Het beginsel: geen leeftijdsvereiste

1.2.2. OCMW en jeugdzorg

De arbeidsrechtbank van Charleroi is van oordeel dat het feit dat de aanvrager geniet van maatregelen genomen door de jeugdrechtbank op grond van de wet van 8 april 1965, geen ernstige reden tot weigering uitmaakt van enige tussenkomst door het OCMW⁶⁰¹, temeer haar middelen beperkt zijn tot de sommen die haar toegekend zijn door de Franse Gemeenschap, wat overeenkomt met een bedrag dat lager ligt dan het leefloon toegekend aan een alleenstaande, zonder dat er een mogelijkheid is om een hoger bedrag te bekomen.⁶⁰²

1.3. *De nationaliteit*

1.3.1. Het beginsel: geen nationaliteitsvereiste

Een vreemdeling die ingeschreven is in het bevolkingsregister, heeft recht op maatschappelijke dienstverlening in zoverre hij de toekenningvoorwaarden vervult.⁶⁰³ Dit is het geval voor een aanvrager die zich legitiem in België bevond en die niet het voorwerp was van een verwijderingsmaatregel van het grondgebied; het feit dat zij niet in bezit was van een geldige verblijfstitel kon dus niet dienen als grondslag voor het OCMW om een tussenkomst te weigeren.⁶⁰⁴

Wie het statuut van subsidiaire bescherming heeft, maakt aanspraak op maatschappelijke dienstverlening.⁶⁰⁵

Wie ingeschreven is in het wachtregister, heeft eventueel recht op maatschappelijke dienstverlening.⁶⁰⁶

⁶⁰¹ Arbrb. Charleroi 3 april 2012, AR nr. 11/5349/A.

⁶⁰² Arbrb. Charleroi 3 april 2012, AR nr. 11/4938/A.

⁶⁰³ Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR10/600/A en 10/4.242/A.

⁶⁰⁴ Arbrb. Brussel 13 december 2012, AR nr. 12/5094/A.

⁶⁰⁵ Arbrb. Antwerpen 15 februari 2012, AR nr. 11/3.705/A.

⁶⁰⁶ Arbrb. Antwerpen 22 februari 2012, AR nr. 11/3.914/A; Arbrb. Antwerpen 5 november 2012, AR nr. 12/2766/A.

1.3.2. De bijzondere gevallen

1.3.2.1. De vreemdeling en het kort verblijf

Wie met een toeristenvisum naar België komt om een familielid te bezoeken en na verval van het visum hier blijft, bevindt zich in een illegale verblijfssituatie en heeft slechts recht op dringende medische hulp.⁶⁰⁷ Er moet van uitgegaan worden dat betrokkene over voldoende financiële middelen beschikt om zijn verblijf, zijn terugkeer en zijn eventuele medische kosten te kunnen dragen.⁶⁰⁸

1.3.2.2. Er staat iemand borg voor de vreemdeling

De rechtbank stelt vast dat de aanvraagster een verbintenis tot tenlasteneming bijbrengt getekend door een man in de hoedanigheid van borg waardoor hij zich ertoe verbonden heeft om de gezondheids-, verblijfs-, studie- en repatriëringskosten ten laste te nemen gedurende minstens één academiejaar. Wanneer de aanvraagster niet aantoonde dat het voor hem onmogelijk is om zijn verbintenis na te komen of dat zij in de onmogelijkheid verkeert een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid, is haar aanvraag niet gegrond.⁶⁰⁹ De verbintenis tot tenlasteneming die de borg getekend heeft bij volle kennis van zaken, bestaat erin, jegens de Belgische staat en jegens ieder OCMW, de gezondheids-, verblijfs- en repatriëringskosten ten laste te nemen van zijn ouders gedurende twee jaar te rekenen vanaf hun aankomst op het grondgebied.⁶¹⁰

1.3.2.3. De vreemdeling-student

Nihil

1.3.2.4. Kandidaat-vluchtelingen

1.3.2.4.1. Een beroep tot intrekking

Nihil

1.3.2.4.2. De vreemdeling die werd erkend als vluchteling

De erkende politiek vluchteling kan aanspraak maken op maatschappelijke dienstverlening.⁶¹¹

1.3.2.5. De vreemdeling aan wie een verplichte plaats van inschrijving werd opgelegd

Fedasil kan aan asielzoekers een verplichte plaats van inschrijving opleggen. Deze beslissing kan betwist worden voor de arbeidsrechtbank van de plaats waar de aanvrager woont en werkt.⁶¹² Wie in het kader van zijn asielaanvraag een opvangcentrum opgelegd krijgt als verplichte plaats van inschrijving, kan aan Fedasil vragen om deze verplichte

⁶⁰⁷ Arbrb. Luik 28 februari 2012, AR nr. 400.427; Arbrb. Verviers 17 april 2012, AR nr. 11/1708/A.

⁶⁰⁸ Arbrb. Eupen 2 februari 2012, AR nr. 11/135/A.

⁶⁰⁹ Arbrb. Bergen 5 december 2012, AR nr. 11/1987/A.

⁶¹⁰ Arbrb. Verviers 27 november 2012, AR nr. 12/1046/A; Arbrb. Dendermonde 10 juli 2012, AR nr. 12/92/A.

⁶¹¹ Arbrb. Antwerpen 22 februari 2012, AR nr. 11/4.192/A en 11/7.732/A.

⁶¹² Arbrb. Brugge 15 februari 2012, AR nr. 11/1.331/A.

inschrijving op te heffen.⁶¹³ Het Arbeidshof van Antwerpen, hierin gevolgd door de arbeidsrechtbank, oordeelt in dit verband dat betrokkene vrijwillig afziet van materiële hulp die Fedasil had aangeboden en dat betrokkene aldus niet gerechtigd is op maatschappelijke dienstverlening door een OCMW. De arbeidsrechtbank van Antwerpen die twijfelt aan het vrijwillig karakter van het afzien van de materiële hulp, neemt deze stelling over.⁶¹⁴ Ook meerdere andere arbeidsrechtbanken beaamen dit standpunt:

Uit artikel 57ter van de wet van 8 juli 1976 vloeit voort dat een asielaanvrager aan wie een opvangcentrum werd toegekend als verplichte plaats van inschrijving, slechts recht heeft materiële steun en dat hij zich in principe niet kan wenden tot het normaal bevoegde OCMW. Aangezien betrokkene een menswaardig leven kon leiden door gebruik te maken van de aangeboden steun in het opvangcentrum, voldoet hij niet aan de voorwaarden van artikel 1 OCMW-wet en heeft hij geen recht op een equivalent leefloon.⁶¹⁵

De Arbeidsrechtbank van Verviers oordeelt dat het OCMW terecht de bepalingen van artikel 57ter van de wet van 8 juli 1976 toepast en zich niet gebonden acht door een interne omzendbrief van Fedasil die het beheer van de opvangproblematiek van asielzoekers waarvan de procedure lopende is en waarover het agentschap op discretionaire wijze beslist geen opvang door materiële hulp meer op zich te nemen hoewel dit uitdrukkelijk zo voorzien is in de wet.⁶¹⁶ Ook de arbeidsrechtbank van Kortrijk is van oordeel dat, wanneer Fedasil in gebreke blijft zijn wettelijke taken uit te voeren en daarvoor uitsluitende verantwoordelijk is, die taak niet kan worden afgewenteld op de OCMW's.⁶¹⁷

Wanneer de aanvrager niet betwist dat hij geweigerd heeft ondergebracht te worden in een federaal opvangcentrum, reden waarvoor er hem een code « no show » toegekend werd, heeft hij geen recht op maatschappelijke dienstverlening ten laste van het OCMW.⁶¹⁸

1.3.2.6. De regularisatiekandidaat

1.3.2.6.1. Recht op maatschappelijke dienstverlening

Tijdens het onderzoek naar de ontvankelijkheid van zijn aanvraag, blijft de vreemdeling die hier illegaal verbleef op het ogenblik van zijn aanvraag, illegaal.⁶¹⁹ De aanvraag tot

⁶¹³ Arbrb. Verviers 21 februari 2012, AR nr. 11/1793/A; Arbrb. Verviers 21 februari 2012, AR nr. 11/1795/A

⁶¹⁴ Arb. Antwerpen 5 september 2012, AR nr. 2011/AA/681; Arbrb. Antwerpen 3 december 2012, AR nr. 12/3817/A; Arbrb. Antwerpen 17 december 2012, AR nr. 12/3346/A; Arbrb. Antwerpen 10 december 2012, AR nr. 12/2677/A en 12/3019/A; Arbrb. Antwerpen 5 november 2012, AR nr. 12/2767/A; Arbrb. Antwerpen 5 november 2012, AR nr. 12/3017/A.

⁶¹⁵ Arbrb. Brussel 13 december 2012, AR nr. 12/6131/A; Arbrb. Verviers 17 april 2012, AR nr. 11/1521/A en 12/0382/A; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/8.104/A; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/8.090/A; Arbrb. Antwerpen 13 september 2012, AR nr. 12/1119/A.

⁶¹⁶ Arbrb. Verviers 28 februari 2012, AR nr. 11/1479/A; Arbrb. Verviers 17 april 2012, AR nr. 11/1516/A en 11/1707/A; Arbrb. Verviers 17 april 2012, AR nr. 11/1610/A; Arbrb. Verviers 17 april 2012, AR nr. 11/1621/A en 11/1699/A.

⁶¹⁷ Arbrb. Kortrijk 5 december 2012, AR nr. 12/311/A.

⁶¹⁸ Arbrb. Namen 23 november 2012, AR nr. 12/464/A en 12/521/A; Arbrb. Verviers 12 juni 2012, AR nr. 11/1525/A.

⁶¹⁹ Arbrb. Brussel 18 december 2012, AR nr. 12/704/A.

regularisatie verandert niets aan deze situatie. Er is geen enkele wetsbepaling voorhanden op grond waarvan de maatschappelijke dienstverlening zou worden toegekend.⁶²⁰

Wie als vreemdeling ingeschreven is in het bevolkingsregister⁶²¹ en een aanvraag tot regularisatie om medische redenen heeft ingediend, kan aanspraak maken op een equivalent leefloon.⁶²² Gezien de aanvrager in het bezit is van een annex 35 die vaststelt dat hij gerechtigd is om in het Rijk te verblijven in afwachting van een beslissing aangaande zijn beroep bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, zijn de getroffen beslissingen tot afschaffing van maatschappelijke dienstverlening niet in overeenstemming met de wet.⁶²³

In het geval waarbij de aanvrager, als gevolg van een beslissing van « technische weigering » genomen door de Dienst Vreemdelingenzaken, een beroep heeft ingediend bij de RvV die deze beslissing vernietigd heeft, moet hij geplaatst worden in de toestand waarin hij zich bevond vóór de betekening van de weigeringsbeslissing. Gezien dat deze aanvraag tot regularisatie op grond van artikel 9ter, ontvankelijk verklaart, kan hij daarom recht hebben op financiële steun; artikel 57, §2 van de wet van 8 juli 1976 moet aan de kant geschoven worden, gezien het verblijf sindsdien niet illegaal is in de zin van deze bepaling.⁶²⁴

Ook wie een verblijfsvergunning bekomt op basis van gezinshereniging, kan aanspraken maken op maatschappelijke dienstverlening.⁶²⁵

1.3.2.6.2. Een subjectief recht

In de bewoordingen van artikel 23 van de Grondwet en van artikel 1 van de OCMW-wet van 8 juli 1976 heeft eenieder recht op maatschappelijke dienstverlening. Deze heeft als doel iedereen in staat te stellen een leven te leiden overeenkomstig de menselijke waardigheid.⁶²⁶

Voor een asielzoeker is opvang een subjectief recht. Een OCMW dat een steunaanvraag niet registreert begaat een fout en onttrekt de aanvrager zijn recht op maatschappelijke dienstverlening.⁶²⁷

Anderzijds bevestigt het Brusselse Arbeidshof dat er geen verworven recht is inzake maatschappelijke dienstverlening.⁶²⁸

1.3.2.6.3. Staat van behoeftigheid

Gezien de maatschappelijke dienstverlening tot doel heeft iedereen toe te laten een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid, is ze, volgens het Arbeidshof van Brussel, aldus onderhevig aan het bestaan van een staat van behoeftigheid: zij moet toegekend worden indien zij noodzakelijk is om te leven in omstandigheden overeenkomstig de menselijke waardigheid;⁶²⁹ zij wordt toegekend aan de persoon die zich in een toestand

⁶²⁰ Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 11/161A, AR nr. 11/162/A, AR nr. 11/163/A, AR nr. 11/23573/A, AR nr. 11/2.474/A, AR nr. 11/2.575/A.

⁶²¹ Arbrb. Brussel 20 december 2012, AR nr. 12/7815/A.

⁶²² Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 10/8.362/A en 11/1.886/A; Arbrb. Luik, 27 november 2012 AR nr. 403.149; Arbrb. Brussel 19 juni 2012, AR nr. 11/16165/A en 12/2293/A.

⁶²³ Arbrb. Verviers 18 december 2012, AR nr. 12/1243/A.

⁶²⁴ Arbrb. Brussel 14 november 2012, AR nr. 12/3266/A.

⁶²⁵ Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 10/4.853/A.

⁶²⁶ Arbrb. Charleroi 4 december 2012, AR nr. 10/1691/A; Arbrb. Charleroi 4 december 2012, AR nr. 12/3744/A; Arbrb. Charleroi 19 december 2012, AR nr. 12/3106/A.

⁶²⁷ Arbh. Brussel 9 maart 2012, AR nr. 2011/AB/356.

⁶²⁸ Arbh. Brussel 8 maart 2012, AR nr. 2010/AB/965.

⁶²⁹ Arbh. Brussel 5 september 2012, AR nr. 2011/AB/320.

van behoeftigheid bevindt,⁶³⁰ hetzij vastgesteld hetzij aangetoond door de betrokkene.⁶³¹ De noodzaak van de bijstand om aan de betrokkene toe te laten een leven te leiden overeenkomstig de menselijke waardigheid wordt beoordeeld vanuit de staat van behoeftigheid van de aanvrager.⁶³² Het feit van ooit een deel van een bedrag niet terugbetaald te hebben aan het OCMW, is geen voldoende teken van staat van behoeftigheid.⁶³³

1.3.2.6.4. *De toekenningsduur van de dienstverlening*

nihil

1.3.2.6.5. *Het Europese Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens*

Soms verwijst de rechtspraak naar het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Als internationale rechtsnorm heeft artikel 8 van het EVRM voorrang op een bepaling van intern recht, zoals artikel 57, §2 van de wet van 8 juli 1976.⁶³⁴ De *ratio legis* van artikel 57, §2 is de verwijderbare vreemdeling ertoe aan te zetten het grondgebied te verlaten door hem volledige maatschappelijke dienstverlening te weigeren of deze af te schaffen. De aanvragerster, moeder van een kind, moet beschouwd worden als niet-verwijderbaar want, als zij gedwongen wordt het grondgebied te verlaten, zou zij in de onmogelijkheid verkeren om een familiaal leven te leiden zoals voorzien in artikel 8 van het EVRM.⁶³⁵ De aanvrager beroept zich op artikel 8 van het EVRM; opdat het recht op respect voor het gezinsleven in de zin van deze bepalingen zou spelen, moet het gezinsleven banden van een zekere intensiteit en/of van een voldoende duur bevatten.⁶³⁶

In een ander geval is de rechtbank van oordeel dat het voldoende blijkt uit artikel 8 van het EVRM dat de aanvrager het recht heeft op respect voor zijn privé- en gezinsleven; hij is dus door Fedasil moeten geïnformeerd worden dat er hem geen opvangcentrum in X kon aangeduid worden terwijl zijn gezin in Y verblijft.⁶³⁷ Het respect voor het privéleven vertoont volgens het Arbeidshof van Bergen geen soeverein karakter, t.t.z. dat het niet onderhevig zou zijn aan enige uitzondering. Zowel artikel 22 van de grondwet als artikel 8 van het EVRM voorzien in de mogelijkheid voor de wetgever om afwijkingen of uitzonderingen op dit recht op te leggen.⁶³⁸ De modaliteiten tot financiële hulpverstrekking worden objectief bepaald en zijn in een democratische samenleving nodig tot bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.⁶³⁹

Het Arbeidshof van Gent stelt vast dat betrokkene zich beroept op artikel 3 (“verbod van foltering”) van het EVRM; het Hof oordeelt dat dit argument iedere ernst mist.⁶⁴⁰

⁶³⁰ Arbrb. Luik 17 december 2012, AR nr. 405818 en 406078.

⁶³¹ Arbrb. Charleroi 3 april 2012, AR nr. 11/4938/A.

⁶³² Arbrb. Brussel 25 april 2012, AR nr. 11/15008 en 16415/A.

⁶³³ Arbh. Brussel 7 maart 2012, AR nr. 2009/AB/52655.

⁶³⁴ Arbrb. Brussel 18 december 2012, AR nr. 12-7575 en 9510-A.

⁶³⁵ Arbrb. Brussel 14 november 2012, AR nr. 12/6495/A.

⁶³⁶ Arbrb. Brussel 20 juni 2012, AR nr. 12/1082/A.

⁶³⁷ Arbrb. Namen 23 november 2012, AR nr. 12/440/A.

⁶³⁸ Arbh. Bergen 3 oktober 2012, AR nr. 2012/AM/104.

⁶³⁹ Arbrb. Antwerpen 28 november 2012, AR nr. 12/2.260/A.

⁶⁴⁰ Arbh. Gent 14 december 2012, AR nr. 2012/AR nr./118.

1.3.2.6.6. *Het Internationale Verdrag inzake de rechten van het kind*

De arbeidsrechtbank van Namen oordeelt dat, als de bepalingen van de artikelen 57, §2, 2° van de wet van 8 juli 1976 en 60 van de wet van 12 januari 2007 niet kunnen nageleefd worden ten aanzien van de minderjarige kinderen in illegaal verblijf, om reden dat Fedasil niet over voldoende opvangcapaciteit beschikt om tegemoet te komen aan een vraag naar huisvesting, dan bekomen de minderjarige kinderen een recht op maatschappelijke dienstverlening ten laste van het OCMW dat hen een leven overeenkomstig de menselijke waardigheid moet verzekeren en hen bescherming moet verlenen die rechtstreeks voortkomt uit het Europees Verdrag inzake de rechten van het kind van 28 november 1989.⁶⁴¹

1.3.2.6.7. *De aan het Grondwettelijk Hof gestelde prejudiciële vragen*

Het Grondwettelijk Hof heeft in een arrest van 27 maart 2008 gewezen dat de omstandigheid dat sommige beroepen bij de Raad voor vreemdelingenbetwistingen opschortend waren terwijl andere beroepen geen schorsend effect hadden, geen discriminatie inhoudt van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.⁶⁴²

1.3.2.6.8. *Maatschappelijke dienstverlening toekennen met terugwerkende kracht*

Artikel 21, §5 van de wet van 26 mei 2002 voorziet uitdrukkelijk dat het leefloon toegekend wordt op de datum van de aanvraag door de begunstigde. De wet van 8 juli 1976 bevat dergelijke bepaling niet.⁶⁴³

Aldus kan het OCMW binnen de perken van zijn wettelijke opdracht bijstand verlenen om de op het ogenblik van de beslissing nog bestaande gevolgen te verhelpen van een mensonwaardig bestaan dat de steunaanvrager voordien heeft geleid, in zoverre die de steunaanvrager beletten alsdan een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid.⁶⁴⁴ Het Arbeidshof van Antwerpen oordeelt dat indien betrokkene kan aantonen dat hij geen menswaardig leven kon leiden in de betwiste periode in het verleden, het recht op maatschappelijke dienstverlening met terugwerkende kracht kan worden toegekend.⁶⁴⁵ De arbeidsrechtbanken van Antwerpen en Oudenaarde volgen deze stelling.⁶⁴⁶ In tegenstelling tot het leefloon is maatschappelijke dienstverlening van nature een instrument dat aangepast moet worden aan de reële en actuele behoeften van elke begunstigde. Er kan nog bijstand verleend worden wanneer vaststaat dat de betrokkene in de betwiste periode in het verleden behoeftig was.⁶⁴⁷ Wanneer de staat van behoeftigheid van de aanvrager en haar kind vastgesteld is in de in het geding zijnde periode, en wanneer uit geen enkel element in het dossier blijkt dat de aanvrager welke inkomsten of middelen dan ook gekregen heeft, moet het OCMW de aanvrager een financiële maatschappelijke

⁶⁴¹ Arbrb. Namen 9 november 2011, AR nr. 12/1599/A; Arbrb. Namen 14 november 2011, AR nr. 12/1544/A; Arbrb. Namen 27 april 2012; AR nr. 12/286/A.

⁶⁴² Arbrb. Brussel 13 november 2012, AR nr. 12-7032 en 7902-A.

⁶⁴³ Arbrb. Brussel 21 juni 2012, AR nr. 12/714/A.

⁶⁴⁴ Arbrb. Antwerpen 29 februari 2012, AR nr. 11/4.543/A; Arbh. Brussel 23 november 2012, AR nr. 2011/AB/14; Arbrb. Antwerpen 20 september 2012, AR nr. 12/1381/A; Arbh. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 2011/AB/179.

⁶⁴⁵ Arbh. Antwerpen 19 december 2012, AR nr. 2012/AA/269; Arbh. Antwerpen 19 december 2012, AR nr. 2012/AA/292; Arbh. Antwerpen 21 december 2012, AR nr. 2012/AA/288.

⁶⁴⁶ Arbrb. Antwerpen 13/090/2012, AR nr. 11/5548/A en 11/5549/A; Arbrb. Oudenaarde 3 december 2012, AR nr. 12/340/A/III.

⁶⁴⁷ Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/7.659/A; Arbrb. Antwerpen 6 december 2012, AR nr. 11/8158/A; Arbrb. Antwerpen 10 december 2012, AR nr. 12/3876/A.

dienstverlening uitbetalen.⁶⁴⁸ Gelijkaardig is het geval waarin de rechtbank stelt dat wanneer de voorwaarden voor toekenning van maatschappelijke dienstverlening vervuld zijn, het tevergeefs is dat het OCMW een gebrek aan medewerking verwijt. De aanvraag zoals thans geformuleerd, is dus gegrond.⁶⁴⁹

Volgens de vaste rechtspraak is het echter niet mogelijk om iemand met terugwerkende kracht in staat te stellen een menswaardig leven te leiden voor een periode die al lang voorbij is.⁶⁵⁰ Ook het toekennen van medische waarborgen voor het verleden is zinloos indien er geen prestaties zijn verleend.⁶⁵¹

Een beslissing om steun af te schaffen kan geen terugwerkende kracht hebben op grond van artikel 17 van het Handvest van de Sociaal verzekerde, temeer daar het OCMW zelf bij dwaling besliste om de steun toe kennen.⁶⁵²

1.3.2.6.9. De vordering in tussenkomst en vrijwaring tegen de Belgische Staat

Sommige OCMW's roepen de gedwongen tussenkomst in van de Belgische staat om deze te laten veroordelen tot het betalen van kosten.⁶⁵³

1.3.2.6.10. De vordering tot gemeenverklaring van het vonnis jegens de Belgische Staat

nihil

1.3.2.6.11. De vrijwillige tussenkomst van de Belgische Staat

nihil

1.3.2.6.12. De fout van de Belgische Staat

De vertraging te wijten aan een bestuurlijke overheid om een verblijfstitel te vernieuwen van een vreemdeling in het vreemdelingenregister, maakt het verblijf van de betrokkene niet illegaal.⁶⁵⁴

1.3.2.7. De geregulariseerde vreemdeling

Bij een persoon wiens verblijfssituatie werd geregulariseerd en die ingeschreven is in het vreemdelingenregister, dient er onderzocht te worden of er eventueel rechten op maatschappelijke dienstverlening zijn.⁶⁵⁵

⁶⁴⁸ Arbrb. Brussel 20 november 2012, AR nr. 12-1877-A.

⁶⁴⁹ Arbh. Brussel 8 februari 2012, AR nr. 2010/AB/1002.

⁶⁵⁰ Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 11/2.776/A en 11/2.777/A; Arbrb. Antwerpen 15 februari 2012, AR nr. 11/2.827/A; Arbrb. Antwerpen 15 februari 2012, AR nr. 11/3.705/A; Arbrb. Antwerpen 26 september 2012, AR nr. 12/1.523/A; Arbrb. Antwerpen 26 september 2012, AR nr. 12/1.518/A.

⁶⁵¹ Arbrb. Antwerpen 15 februari 2012, AR nr. 11/3.698/A.

⁶⁵² Arbrb. Brussel 29 februari 2012, AR nr. 11/13358/A.

⁶⁵³ Arbh. Brussel 23 november 2012, AR nr. 2011/AB/14; Arbh. Brussel 21 november 2012, AR nr. 2010/AB/910; Arbh. Brussel 28 november 2012, AR nr. 2011/AB/440; Arbh. Brussel 4 januari 2012, AR nr. 2010/AB/833; Arbh. Brussel 5 september 2012, AR nr. 2011/AB/288; Arbh. Brussel 6 september 2012, AR nr. 2011/AB/981; Arbh. Brussel 31 oktober 2012, AR nr. 2011/AB/37; Arbrb. Brussel 21 juni 2012, AR nr. 12/772/A; Arbrb. Brussel 21 juni 2012, AR nr. 12/771/A.

⁶⁵⁴ Arbrb. Brussel 19 november 2012, AR nr. 12/6338/A.

⁶⁵⁵ Arbrb. Antwerpen 22 februari 2012, AR nr. 11/4.191/A; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/2533/A; Arbh. Brussel, 7 maart 2012, AR nr. 2010/AB/1011; Arbrb. Oudenaarde 3 december 2012, AR nr. 12/26/A/III.

Ook wie geregulariseerd werd op grond van artikel 9ter van de Vreemdelingenwet van 15 december 1980, maakt aanspraak op maatschappelijke dienstverlening.⁶⁵⁶ De aanvrager bevindt zich in dezelfde wettelijke situatie als deze die een aanvang genomen heeft op het ogenblik dat zijn aanvraag gesteund op artikel 9ter van de wet van 15 december 1980 ontvankelijk verklaard werd en die ertoe geleid heeft dat het OCMW hem financiële steun verleend heeft. Deze wettelijke situatie heeft voorrang op de aanwijzingen die opgetekend zijn op de verblijfskaart van de aanvrager.⁶⁵⁷

Wanneer een OCMW geconfronteerd wordt met een persoon die kort na de regularisatie van de verblijfssituatie een aanvraag doet voor financiële hulp en wanneer uit het onderzoek blijkt dat betrokkene reeds verschillende jaren in België verblijft, geen schulden heeft en steeds in staat is geweest om een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid, dan moet samen met recente rechtspraak vastgesteld worden dat steunverlening bij dergelijke aanvragen niet vanzelfsprekend is.⁶⁵⁸

1.3.2.8. De vreemdeling die hier onwettig verblijft

1.3.2.8.1. De toepassing van artikel 57, §2

Wie illegaal op het Belgisch grondgebied verblijft valt om deze reden onder de toepassing van de afwijking voorzien in artikel 57, §2. Daar de enige grond voor de wettigheid van het verblijf het bestaan van een asielprocedure was die afgesloten werd door de betekening van het bevel om het grondgebied te verlaten, en indien de wettigheid van het verblijf een andere juridische basis zou hebben, dan zou het bevel om het grondgebied te verlaten, niet genomen geweest zijn, bevindt de aanvrager zich in een illegale toestand⁶⁵⁹. Het belangrijkste is vast te stellen dat de vreemdeling met eenvoudig illegaal verblijf, niet het voorwerp kan uitmaken van een verwijderingsmaatregel van het grondgebied: hij is alleen schuldig aan een overtreding en het is duidelijk dat het bezit door deze vreemdeling van een geldig verblijfsdocument het onderzoek zou vergemakkelijken, en vooral het onmiddellijke bewijs van de wettigheid of niet van zijn verblijf. Het is in functie van dit document dat het OCMW zijn tussenkomst niet kon weigeren met als enige reden dat de vreemdeling in kwestie zich in illegaal verblijf bevond.⁶⁶⁰

Indien eisers illegaal verblijven in België en een tussenkomst in de medische kosten vragen, dan moet er een duidelijk medisch attest bijgebracht worden waaruit de dringendheid van de medische zorgen blijkt. Er kan geen enkele hulp verleend worden indien er geen medische prestaties bewezen worden en wanneer er evenmin stukken voor van openstaande medische kosten voorhanden zijn.⁶⁶¹ De enkele omstandigheid dat zij illegaal in België verblijven, schept geen enkele veronderstelling van staat van behoefte in.⁶⁶²

Artikel 57, §2, 1° betreft de buitenlanders die illegaal verblijven, meerderjarig of minderjarig. Artikel 57, §2, 2° is niet van toepassing op de aanvragers – de aanvragers zijn geen asielzoekers – aangezien de materiële hulpverlening die bedoeld wordt, slechts toegekend

⁶⁵⁶ Arbrb. Brussel, 23 februari 2012, AR nr. 5504/11 en 7464/11.

⁶⁵⁷ Arbrb. Brussel 7 november 2012, AR nr. 12/6208/A.

⁶⁵⁸ Arbrb. Antwerpen 1 februari 2013, AR nr. 11/2.776/A en 11/2.777/A.

⁶⁵⁹ Arbrb. Verviers 17 april 2012, AR nr. 11/1708/A.

⁶⁶⁰ Arbh. Bergen 5 december 2012, AR nr. 2011/AM/424.

⁶⁶¹ Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 11/3.899/A.

⁶⁶² Arbrb. Brussel 23 april 2012, AR nr. 11/8346/A.

wordt door een Fedasil Centrum, dat als voornaamste missie heeft de opvang van de asielzoekers.⁶⁶³

In afwijking van het algemene stelsel voorzien in artikel 57, §1 van de wet, heeft de wetgever ervoor gekozen om de maatschappelijke dienstverlening die toekomst aan minderjarigen die samen met hun ouders illegaal in België verblijven, te verlenen onder de vorm van materiële hulp, niet door het OCMW maar wel door Fedasil.⁶⁶⁴

De rechtspraak is verdeeld over wat er moet gebeuren indien Fedasil de verzadiging van zijn netwerk inroept en asielzoekers weigert onder te brengen.

Een eerste strekking meent dat het OCMW, in toepassing van artikel 57, §2 OCMW-wet, terecht de beslissing neemt om geen materiële of financiële hulp toe te kennen.⁶⁶⁵ De omstandigheid dat Fedasil niet de mogelijkheid heeft om een familie onder te brengen heeft niet voor gevolg dat er maatschappelijke of financiële hulp kan geëist worden van het OCMW ten voordele van de minderjarige kinderen.⁶⁶⁶ Het OCMW beweert aan Fedasil een vraag tot huisvesting van de aanvragers gericht te hebben in uitvoering van artikel 4 van het KB van 24 juni 2004 en geen enkel antwoord van het agentschap ontvangen te hebben. Toch komt het aan het OCMW toe deze zending te bewijzen? Het komt Fedasil desgevallend toe te bewijzen dat het over deze aanvraag een beslissing genomen heeft binnen de voorgeschreven termijnen en deze aan het OCMW heeft overgemaakt.⁶⁶⁷

Het OCMW heeft zijn wettelijke taak overeenkomstig artikel 57, §2, alinea 1, 2°, volbracht door de staat van behoefte van het gezin vast te stellen en door een aanvraag tot materiële hulpverlening in te dienen bij Fedasil.⁶⁶⁸ Indien er op deze aanvraag negatief gereageerd werd met als motivering de verzadiging van het opvangnetwerk, dan oordelen de meeste rechtbanken dat deze verzadiging van het opvangnetwerk niet kan beschouwd worden als een zaak van overmacht in hoofde van het agentschap Fedasil.⁶⁶⁹ Er bestaat inzake geen enkele omstandigheid van die aard die Fedasil verhindert de taken uit te voeren die eraan zijn opgelegd door de wet.⁶⁷⁰ Immers, zo oordelen vele rechtbanken, Fedasil is niet gemachtigd om zich in de plaats te stellen van de Koning om zich te ontdoen van zijn verplichting die erin bestaat hert voorzien van onderdak, maaltijden, kleding, medische, sociale en psychologische begeleiding van de asielzoeker.⁶⁷¹ Een andere arbeidsrechtbank denkt niet dat het laten slapen van asielzoekers in de stations of op straat een oplossing is die meer in overeenstemming is met de wettelijke opvangcriteria.⁶⁷²

Het is ontoelaatbaar dat, terwijl het agentschap Fedasil door de wetgever speciaal aangeduid is om de opvang van asielzoekers en van sommige andere categorieën

⁶⁶³ Arbrb. Brussel 7 februari 2012, AR nr. 11/7682/A.

⁶⁶⁴ Arbrb. Charleroi 17 april 2012, AR nr. 11/5297/A; Arbrb. Charleroi 17 april 2012, AR nr. 12/559/A.

⁶⁶⁵ Arbrb. Leuven 20 februari 2012, AR nr. 11/1491/A en 11/1492/A; Arbrb. Charleroi 6 november 2012, AR nr. 12/3371/A; Arbrb. Charleroi 6 november 2012, AR nr. 12/3469/A; Arbrb. Brussel 18 april 2012, AR nr. 11/15453/A.

⁶⁶⁶ Arbrb. Luik 6 februari 2012, AR nr. 402.831, AR nr. 12/685/A en 12/1198/A; Arbrb. Tongeren 8 maart 2012, AR nr. 11/2282/A.

⁶⁶⁷ Arbrb. Charleroi 20 december 2012, AR nr. 12/3141/A.

⁶⁶⁸ Arbrb. Brussel 13 november 2012, AR nr. 12-13059-A; Arbrb. Verviers 11 december 2012, AR nr. 12/1544/A; Arbrb. Brussel 29 februari 2012, AR nr. 11/13108/A.

⁶⁶⁹ Arbrb. Charleroi 26 december 2012, AR nr. 12/3981/A; Arbrb. Luik 17 december 2012, AR nr. 406224; Arbrb. Charleroi 20 december 2012, AR nr. 12/4407/A.

⁶⁷⁰ Arbrb. Luik 26 november 2012, AR nr. 406086.

⁶⁷¹ Arbrb. Verviers 26 juni 2012, AR nr. 11/1437/A, 11/1617/A en 11/1911/A; Arbrb. Verviers 26 juni 2012, AR nr. 11/1801/A; Arbrb. Verviers 26 juni 2012, AR nr. 11/1445/A, 11/1560/A en 11/1818/A; Arbrb. Verviers 19 juni 2012, AR nr. 12/0172/A en 12/0232/A.

⁶⁷² Arbrb. Brussel 25 april 2012, AR nr. 11/11161/A.

vreemdelingen te verzekeren, het niet minstens de onontbeerlijke begeleidingsmaatregelen neemt opdat de aanvrager zich niet volledig ontdaan op de straat bevindt tijdens de zoektocht naar een eventuele oplossing door een OCMW van het rijk. Het gaat over menselijke waardigheid, een fundamenteel mensenrecht dat het Agentschap Fedasil zou moeten verzekeren.⁶⁷³ Het feit dat Fedasil niet meer bij machte is om de toevloed aan huisvestingsvragen te beantwoorden in zijn opvangcentra en dat de Belgische staat geen noodzakelijke maatregelen genomen heeft om dit federaal agentschap toe te laten zijn wettelijke opdracht te vervullen, zowel wat de kandidaat-politiek vluchtelingen betreft als wat de minderjarige kinderen betreft, vormt voor vele rechtbanken geen reden van overmacht.⁶⁷⁴ Een andere strekking oordeelt dat, als de bepalingen van de artikelen 57, §2, 2° van de wet van 8 juli 1976 en 60 van de wet van 12 januari 2007 niet kunnen nageleefd worden ten aanzien van de minderjarige kinderen in illegaal verblijf, om reden dat Fedasil niet over voldoende opvangcapaciteit beschikt om tegemoet te komen aan een vraag naar huisvesting, dan bekomen de minderjarige kinderen een recht op maatschappelijke dienstverlening ten laste van het OCMW dat hen een leven overeenkomstig de menselijke waardigheid moet verzekeren en hen bescherming moet verlenen die rechtstreeks voortkomt uit de Europese conventie inzake de rechten van het kind van 28 november 1989.⁶⁷⁵ Aldus, aangezien het agentschap Fedasil een gezin niet kan opvangen in een opvangcentrum, komt het aan het OCMW toe het over te nemen, opdat het in gebreke blijven van Fedasil geen rechteloze situatie zou creëren.⁶⁷⁶

In dezelfde zin oordeelt de arbeidsrechtbank van Brussel dat het ten onrechte is dat het OCMW voorhoudt dat artikel 57, §2 zo moet geïnterpreteerd worden dat een gezin in illegaal verblijf, met minderjarige kinderen en in staat van behoeftigheid, slechts zou kunnen genieten van materiële hulp in een federaal opvangcentrum, met uitsluiting van dringende medische hulp die door het bevoegde OCMW moet verleend worden. Indien de wetgever deze materiële hulp, alleen verstrekt in een federaal opvangcentrum, heeft ingevoerd, dan heeft hij nochtans niet de dringende medische hulp geschrapt verleend door de OCMW's aan gezinnen in illegaal verblijf met minderjarige kinderen⁶⁷⁷. Het Arbeidshof van Brussel oordeelt dat, als het OCMW afziet van het uitvoeren van zijn bijzondere opdracht dat eraan toevertrouwd is door artikel 57, §2 en het KB van 24 juni 2004, het dan toch ertoe gehouden blijft ten aanzien van de minderjarige van ouders in illegaal verblijf, om de maatschappelijke dienstverlening toe te kennen op grond van de artikelen 1 en 57, §1, van de wet. Het moet erover waken dat het kind een leven kan leiden dat overeenstemt met de menselijke waardigheid.⁶⁷⁸ Er zijn rechtbanken die van oordeel zijn dat de verzaaiing van het netwerk een bijzondere omstandigheid uitmaakt in de zin van artikel 11, §3, laatste alinea van de wet

⁶⁷³ Arbrb. Brussel 20 april 2012, AR nr. 11/15649/A.

⁶⁷⁴ Arbrb. Dinant 24 april 2012, AR nr. 12/255/A; TT Dinant 24 april 2012, AR nr. 12/265/A; Arbrb. Verviers 17 april 2012, AR nr. 11/1626/A.

⁶⁷⁵ Arbrb. Namen 9 november 2011, AR nr. 12/1599/A; Arbrb. Namen 14 november 2011, AR nr. 12/1544/A; Arbrb. Namen 27 april 2012; AR nr. 12/286/A.

⁶⁷⁶ Arbrb. Namen 12 december 2012, AR nr. 12/1769/A; Arbrb. Charleroi 17 april 2012, AR nr. 11/5279/A; Arbrb. Charleroi 17 april 2012, AR nr. 11/5280/A; TT Dinant 27 november 2012, AR nr. 12/947/A; Arbrb. Namen 22 juni 2012, AR nr. 12/802/A; Arbrb. Namen 22 juni 2012, AR nr. 12/265/A; Arbrb. Brugge 5 december 2012, AR nr. 12/320/A.

⁶⁷⁷ Arbrb. Brussel 8 november 2012, AR nr. 12/574/A.

⁶⁷⁸ Arbh. Brussel 19 april 2012, AR nr. 2010/AB/821.

van 12 januari 2007⁶⁷⁹. Zo maakt, volgens het Arbeidshof van Brussel, de verzadiging van het opvangnetwerk geen fout uit op zich in hoofde van Fedasil of, in ieder geval, het toont geen enkel foutief gedrag aan van Fedasil in dit verzadigingsfenomeen⁶⁸⁰.

Een OCMW dat nagelaten heeft om Fedasil te betrekken bij de zaak van een gezin met minderjarige kinderen, wordt veroordeeld tot het toekennen van maatschappelijke dienstverlening in de vorm van opvang in een doorgangshuis en tot financiële steun voor een persoon met gezinslast⁶⁸¹. Een OCMW kan daarnaast ook veroordeeld worden tot het bekostigen van voeding, kleding en hygiëne tot de dag dat Fedasil de effectieve opvang verzorgt⁶⁸². Wanneer blijkt dat de aanvrager ondertussen effectief ondergebracht is, bevestigt de rechtbank voor zover nodig, de strekking van het reeds gevelde vonnis tussen de partijen.⁶⁸³

Daar het OCMW geen van zijn opdrachten, het sociaal onderzoek en het overbrengen van de aanvraag aan Fedasil, vervult, moet beschouwd worden dat het ertoe gehouden is maatschappelijke dienstverlening te verlenen ten voordele van het minderjarig kind van de aanvrager⁶⁸⁴. Een andere rechtbank oordeelt eveneens dat een minderjarig kind op grond van artikel 57, §2, 2° recht heeft op steun⁶⁸⁵.

Er is een dubbel vereiste om dringende medische hulp te verkrijgen: het OCMW moet nagaan of de medische hulp dringend nodig is en of de verzoeker behoeftig is⁶⁸⁶. Gezien dringende medische hulp een vorm van maatschappelijke dienstverlening is, moet de betrokkene zijn behoeftigheid moet aantonen⁶⁸⁷. In het geval van een minderjarig illegaal verblijvend kind, moeten diens wettelijke vertegenwoordigers hun staat van behoeftigheid bewijzen⁶⁸⁸.

Het is menonwaardig een persoon, welke ook zijn verblijfstoestand is, bij acute medische problemen bijstand te weigeren⁶⁸⁹. Wanneer een behandeling niet onmiddellijk noodzakelijk is en het voor de betrokkene praktisch mogelijk is om naar huis terug te keren om zich daar te laten verzorgen, kan de medische hulp niet als dringend beschouwd worden⁶⁹⁰.

Het OCMW moet beoordelen of betrokkene in aanmerking komt voor de verlenging van dringende medische hulp. Wanneer het OCMW onvoldoende wordt ingelicht over de

⁶⁷⁹ Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 11/16158/A; Arbrb. Namen 22 juni 2012, AR nr. 12/323/A; Arbrb. Namen 22 juni 2012, AR nr. 12/886/A; Arbrb. Namen 22 juni 2012, AR nr. 12/668/A.

⁶⁸⁰ Arbh. Brussel 27 juni 2012, AR nr. 2011/AB/69.

⁶⁸¹ Arbrb. Brugge 15 februari 2012, AR nr. 11/1.792/A.

⁶⁸² Arbrb. Brugge 15 februari 2012, AR nr. 11/2.549/A en AR nr. 11/2.552/A.

⁶⁸³ Arbrb. Brussel 8 juni 2012, AR nr. 12/182/A; Arbrb. Brussel 19 juni 2012, AR nr. 12/1425/A; Arbrb. Brussel 19 juni 2012, AR nr. 12/1424/A.

⁶⁸⁴ Arbrb. Brussel 17 december 2012, AR nr. 12/6694/A.

⁶⁸⁵ Arbrb. Brussel, 23 februari 2012, AR nr. 5504/11 en 7464/11.

⁶⁸⁶ Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/4487/A; Arbrb. Brussel 8 november 2012, AR nr. 12/574/A; Arbrb. Brussel 28 november 2012, AR nr. 12/7070/A; Arbrb. Antwerpen 26 maart 2012, AR nr. 11/5327/A; Arbrb. Antwerpen 12 december 2012, AR nr. 11/1.828/A; Arbh. Antwerpen 21 november 2012, AR nr. 2011/AA/712.

⁶⁸⁷ Arbrb. Antwerpen 22 februari 2012, AR nr. 11/6.527/A; Arbrb. Brussel 8 november 2012, AR nr. 12/574/A; Arbrb. Brussel 9 november 2012, AR nr. 12/6308/A en 12/8815/A; Arbrb. Antwerpen 5 november 2012, AR nr. 12/4528/A.

⁶⁸⁸ Arbrb. Verviers 20 november 2012, AR nr. 12/1073/A.

⁶⁸⁹ Arbrb. Antwerpen 13 december 2012, AR nr. 12/2636/A; Arbrb. Antwerpen 28 november 2012, AR nr. 12/2.222/A.

⁶⁹⁰ Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/4400/A; Arbrb. Antwerpen 6 september 2012, AR nr. 12/1304/A.

materiële toestand van de steunverlener, mag, volgens de Antwerpse arbeidsrechtbank, de vraag tot hulp afgewezen worden⁶⁹¹. Wanneer de aanvrager vrijwillig verzaakt heeft aan materiële hulp in een opvangcentrum en vervolgens aan de familiale solidariteit door de woning van haar dochter te verlaten, en zij verblijft hier niet illegaal, dan heeft het OCMW terecht zijn tussenkomst geweigerd van dringende medische hulp voor medische kosten verbonden aan het dringend medisch certificaat van de arts voor ORL zorgen⁶⁹².

Indien aan iemand definitief de status van vluchteling en van subsidiaire bescherming geweigerd wordt door de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, bestaat bijgevolg voor deze persoon het recht op verblijf op het grondgebied van het rijk niet meer. Een materiële vergissing in het bevel het grondgebied te verlaten zoals ingeroepen door de aanvrager, zou niet als gevolg hebben dat het recht op verblijf hem opnieuw verleend wordt⁶⁹³.

De aanvrager schijnt bij Fedasil niet om een opvangplaats verzocht te hebben. Vanaf zijn eerste asielaanvraag, heeft hij ervoor gekozen om zonder materiële hulp te leven. Niets bewijst dat deze materiële hulp hem niet zou kunnen toegekend geworden zijn⁶⁹⁴.

De omstandigheid dat de verzoeker ervan afziet om zijn recht te laten gelden op materiële steun (in een opvangstructuur van Fedasil) kan niet rechtvaardigen dat het OCMW ertoe gehouden zou zijn tussen te komen ter zijnen gunste⁶⁹⁵.

1.3.2.8.2. Artikel 57, §2 is niet van toepassing wegens overmacht

Overmacht kan enkel voortvloeien uit een van de menselijke wil onafhankelijke gebeurtenis die de mens niet heeft kunnen voorzien of voorkomen⁶⁹⁶. De Brusselse arbeidsgerechten oordelen dat, indien de betrokkene om medische redenen niet in de mogelijkheid is om terug te keren naar zijn land van herkomst, het OCMW de maatschappelijke dienstverlening verschuldigd blijft⁶⁹⁷. Deze redenen moeten wel aangetoond worden: als er in het land van herkomst een gelijkaardige behandeling mogelijk is als deze die hier verkregen wordt, dan is er geen reden voor de betrokkene om het land niet te verlaten op grond van artikel 9ter⁶⁹⁸. Een aanvraag gebaseerd op artikel 9ter van de wet van 15 december 1980 werd ingediend ; dergelijke aanvraag open geen enkel recht op maatschappelijke dienstverlening gelijk aan het bedrag van het leefloon⁶⁹⁹.

Er is sprake van overmacht indien een persoon ingevolge zijn staatloosheid het land kan niet verlaten om elders te immigreren⁷⁰⁰. Aldus bevindt iemand die in de onmogelijkheid is om terug te keren naar zijn land (Somalië), niet in een situatie van illegaal verblijf in de zin van artikel 57, §2 van de wet van 8 juli 1976, en kan derhalve aanspraak maken op sociale hulp

⁶⁹¹ Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 11/3.772/A; Arbrb. Antwerpen 22 februari 2012, AR nr. 10/4.673/A; Arbrb. Antwerpen 5 september 2012, AR nr. 11/3.718/A, 12/506/A en 12/608/A.

⁶⁹² Arbrb. Verviers 24 april 2012, AR nr. 11/1044/A.

⁶⁹³ Arbrb. Verviers 14 februari 2012, AR nr. 11/1073/A.

⁶⁹⁴ Arbrb. Bergen 12 december 2012, AR nr. 11/2422/A.

⁶⁹⁵ Arbrb. Brussel 12 november 2012, AR nr. 12/3725/A.

⁶⁹⁶ Arbrb. Mechelen 27 juni 2012, AR nr. 12/17/A.

⁶⁹⁷ Arbrb. Brussel 14 februari 2012, AR nr. 11/13116/A; Arbh. Brussel 19 april 2012, AR nr. 2010/AB/813;

Arbrb. Brussel 27 februari 2012, AR nr. 11/11656/A.

⁶⁹⁸ Arbrb. Luik 6 februari 2012, AR nr. 402.831.

⁶⁹⁹ Arbrb. Verviers 14 februari 2012, AR nr. 11/1069/A.

⁷⁰⁰ Arbrb. Brugge 7 maart 2012, AR nr. 11/2.271/A.

op grond van de artikelen 1 en 57, §1 van deze wet⁷⁰¹. Overmacht is er ook wanneer een vrouw in België wil blijven om haar minderjarig (Belgisch) kind te zien⁷⁰².

De aanvrager moet een absolute medische onmogelijkheid om het grondgebied te verlaten aantonen⁷⁰³. Een enkel medisch attest waarbij de arts attesteert dat het kind van de aanvrager lijdt aan een ernstige ziekte die een zware medische behandeling bij de dienst hemato-oncologie en regelmatige hospitalisaties vraagt en dat deze ziekte het kind verhindert te reizen gedurende een minimale duur van een jaar, toont zeker niet met absolute zekerheid aan dat de aandoening waaraan het kind leidt een categoriek obstakel vormt voor zijn terugkeer naar zijn land⁷⁰⁴.

De door de aanvrager neergelegde medische certificaten maken melding van psychische problemen waarvan niet bevestigd is dat ze niet kunnen behandeld worden in het land van herkomst of dat ze een verhindering vormen voor de aanvrager om terug te keren naar zijn land⁷⁰⁵. De aanvrager brengt geen enkel medisch document bij dat de besluiten van de arts adviseur van de dienst Vreemdelingenzaken tegenspreekt en dat de absolute onmogelijkheid in hoofde van de aanvrager bevestigt om het grondgebied te verlaten⁷⁰⁶. Om artikel 57, §2 OCMW-wet buiten werking te stellen moet eiser aan de hand van individuele documenten aantonen dat redelijkerwijze van hem niet kan geëist worden dat hij vrijwillige terugkeert naar zijn land van herkomst. Eiser moet ook aantonen dat hij zich geïnformeerd heeft bij de terugkeerconsulenten over de mogelijkheden en gevolgen van een vrijwillige terugkeer⁷⁰⁷. Als de aanvrager geen enkele medische overmacht aantoont, niet meer dan om het even welke administratieve overmacht die de toepassing van artikel 57, §2 van de wet van 8 juli 1976 zou verhinderen, dan moet het beroep niet gegrond verklaard worden⁷⁰⁸. Het Arbeidshof van Brussel en de arbeidsrechtbank van Namen stellen vast dat de aanvrager geen medische attesten bijbrengt die aantonen of aannemelijk maken dat haar gezondheidstoestand of de gezondheidstoestand van haar kinderen, haar terugkeer onmogelijk maken⁷⁰⁹. Hetzelfde Hof stelt vast dat het attest van de arts niet spreekt over een onmogelijkheid tot terugkeer. Het attest van de andere arts bevestigt een psychotische symptomatologie die regelmatige psychiatrische zorgen met adequate medicatie behoeft. Ook in dit attest is er sprake van een onmogelijkheid om te reizen. De aanvrager brengt geen enkel element dat rechtvaardigt dat de psychiatrische opvolging in zijn land niet mogelijk zou zijn⁷¹⁰. De aanvrager brengt geen enkel medisch document bij dat een medische onmogelijkheid zou attesteren om gevolg te geven aan het bevel het grondgebied te verlaten; in tegendeel, uit het dossier van de verdedigende partij blijkt dat de door de patiënt aangetoonde pathologie beschouwd wordt als genezen⁷¹¹. De aanvrager blijft in gebreke bij het aantonen dat zij geen behandeling zou kunnen volgen in Brazilië. Zij deponeert geen enkel document met betrekking tot de zorgsituatie in Brazilië en toont niet aan dat zij geen

⁷⁰¹ Arbrb. Brussel 16 september 2012, AR nr. 8530/11.

⁷⁰² Arbrb. Brussel 8 november 2012, AR nr. 1934/12.

⁷⁰³ Arbrb. Luik 13 december 2012, AR nr. 393.177.

⁷⁰⁴ Arbrb. Charleroi 20 december 2012, AR nr. 12/4407/A.

⁷⁰⁵ Arbrb. Aarlen 11 december 2012, AR nr. 12/374/A.

⁷⁰⁶ Arbrb. Verviers 13 november 2012, AR nr. 12/0390/A.

⁷⁰⁷ Arbrb. Antwerpen, 27 februari 2012, AR nr. 11/4338/A.

⁷⁰⁸ Arbrb. Namen 9 november 2012, AR nr. 12/1/A; Arbrb. Dendermonde 6 november 2012, AR nr. 12/825/A.

⁷⁰⁹ Arbh. Brussel 25 april 2012, AR nr. 2009/AB/52816; Arbrb. Namen 25 mei 2012, AR nr. 11/2403/A.

⁷¹⁰ Arbh. Brussel 25 april 2012, AR nr. 2010/AB/1144.

⁷¹¹ Arbrb. Luik 14 november 2012, AR nr. 406345.

toegang zou hebben tot de noodzakelijke zorgen⁷¹². Geen enkel medisch document toont het bestaan aan van een onmogelijkheid tot terugkeer naar het land van herkomst, noch van een gezondheidstoestand die zodanig is dat een terugkeer naar de DRC onmogelijk zou zijn⁷¹³. Het feit dat een vrouw moet bevallen is op zich geen dringende medische noodzaak. De steunaanvrager moet de dringende noodzaak in concrete aantonen.⁷¹⁴

De absolute onmogelijkheid om terug te keren naar zijn land van herkomst om medische redenen wordt, volgens de arbeidsrechtbank van Charleroi, niet alleen beoordeeld met betrekking tot de ernst van de gezondheidstoestand van de betrokkene, maar ook ten aanzien van de medische als de economische beschikbaarheid van een adequate behandeling in dat land in de mate dat een behandeling perfect kan bestaan op medisch vlak en toegepast wordt of toepasbaar is op gezondheidsvlak maar in concreto op economisch vlak slechts toegankelijk is voor een erg klein deel van de bevolking omwille van de kostprijs ervan⁷¹⁵.

In een andere zaak toont de aanvrager niet dat de politieke toestand in zijn land hem zou verhinderen een gunstig gevolg te geven aan de bevelen het grondgebied te verlaten die hem betekend zijn⁷¹⁶.

De aanvrager is van oordeel dat er geen toepassing kan gemaakt worden van artikel 57, §2 van de wet van 8 juli 1976 in die mate dat er in zijn hoofde een onmogelijkheid is van terugkeer om gezinsredenen. Hij beroept zich op artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de Mens dat het recht op een privé- en gezinsleven garandeert en op artikel 22 van de Grondwet. Hij meent niet te kunnen worden verdreven van het grondgebied zonder dat dit zijn privé- en gezinsleven en dat van zijn kinderen, beïnvloedt⁷¹⁷.

Als de rechtbank vaststelt dat de medische onmogelijkheid van terugkeer behoorlijk aangetoond is, moet artikel 57, §2 aan de kant geschoven worden en moet artikel 57, §1 van de wet van 8 juli 1976 toegepast worden⁷¹⁸. De bewijslast van het samenvallen van drie criteria (de ernst van de ziekte, beschikbaarheid van een adequate behandeling in het land van herkomst en effectieve toegankelijkheid tot behandeling) rust op de hulpvrager⁷¹⁹.

Hoewel de betekening van het bevel het grondgebied te verlaten vermeld is in het nationaal register als vervuld en hoewel er een kopie van de betekening door de post neergelegd is, wordt het door de aanvrager betwist; de bijlagen bij deze zending zijn wat haar betreft, niet neergelegd; in deze omstandigheden past het, alvorens recht te doen, te bevelen dat de documenten bijgebracht zouden worden⁷²⁰.

Het kan het gevolg zijn van omstandigheden, te weten deze van een moeder van een erg jong kind dat ook nog een vader heeft, waarmee zij regelmatige familiale banden in België onderhoudt, dat de aanvrager, niettegenstaande de illegaliteit van haar verblijf, op grond van haar hoedanigheid van ouder van een legaal in België verblijvend kind, artikel 57, §2,

⁷¹² Arbrb. Brussel 20 juni 2012, AR nr. 11/14114/A.

⁷¹³ Arbrb. Brussel 20 juni 2012, AR nr. 11/9579/A.

⁷¹⁴ Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/6.970/A; Arbrb. Antwerpen 26 september 2012, AR nr. 12/1.523/A.

⁷¹⁵ Arbrb. Charleroi 31 januari 2012, AR nr. 11/3566/A.

⁷¹⁶ Arbrb. Namen 27 april 2012, AR nr. 12/472/A.

⁷¹⁷ Arbrb. Brussel 20 juni 2012, AR nr. 12/1082/A.

⁷¹⁸ Arbrb. Brussel 28 december 2012, AR nr. 12-5733-A.

⁷¹⁹ Arbrb. Brussel 28 december 2012, AR nr. 12-5732-A.

⁷²⁰ Arbrb. Brussel 17 december 2012, AR nr. 12/376/A.

gedurende de in het geding zijnde periode, niet op haar van toepassing ziet⁷²¹. Wat betreft de materiële hulp die zou kunnen verleend worden op grond van artikel 6 van de Opvangwet tijdens de duur van de administratieve cassatieprocedure, deze komt niet terug in het kader van de hulp ten laste van welk OCMW dan ook⁷²². Een rechtbank oordeelt dat het uit de bijgebrachte stukken blijkt dat de medische toestand van de aanvrager niet gewijzigd is sinds het laatste vonnis waarbij de medische onmogelijkheid van terugkeer werd vastgesteld⁷²³.

De rechtbank overweegt dat de toepassing van artikel 57, §2 van de wet van 8 juli 1976 moet aan de kant geschoven worden omwille van het feit dat de enige familiale band van twee wezen hun voogd was, aangeduid door de vrederechter en bij hen verblijvend in België; de beschikking van de vrederechter impliceert noodzakelijkerwijze dat de voogd op het grondgebied zou kunnen blijven zich met de kinderen bezig te houden⁷²⁴.

De toepassing van artikel 57, §2 van de wet van 8 juli 1976 moet nochtans opzij geschoven worden indien de aanvrager op grond van gezondheidsredenen in de onmogelijkheid verkeert om het voorwerp uit te maken van een verwijderingsmaatregel. Haar zwangerschap en bevalling kunnen de basis vormen voor dergelijke terzijde schuiving, maar slechts voor een voorlopige periode. Zelfs in dit geval, voor de periode waarin de toepassing moet terzijde geschoven worden, moet de aanvrager haar staat van behoeftigheid aantonen die de toekenning, in de verzochte mate, van financiële steun waarnaar zij vraagt, legitimeert⁷²⁵.

De ratio legis van artikel 57, §2 is de uitdrijfbare vreemdeling aan te zetten het grondgebied te verlaten door hem de volledige maatschappelijke dienstverlening te weigeren of door die te schrappen. Inzake moet de aanvrager beschouwd worden als niet-uitdrijfbaar want indien zij gedwongen zou zijn het grondgebied te verlaten, zou zij in de onmogelijkheid verkeren een gezinsleven te leiden zoals dit voorzien is in artikel 8 van het EVRM⁷²⁶.

Het bevel het grondgebied te verlaten is duidelijk geen uitvoerbaar bevel het grondgebied te verlaten. In deze omstandigheden vindt artikel 57, §2 van de wet van 8 juli 1976 geen toepassing, bij gebrek aan uitvoerbaar bevel het grondgebied te verlaten⁷²⁷.

1.3.2.8.3. De bijstand die strikt noodzakelijk is om het land te kunnen verlaten

Als een aanvrager het bevel ontvangen heeft om het grondgebied te verlaten, is hij nog gerechtigd om steun te ontvangen tot aan het verstrijken van de termijn om het grondgebied te verlaten⁷²⁸.

1.3.2.8.4. Dringende geneeskundige hulp

Wanneer het verblijf op het Belgisch grondgebied onrechtmatig is, moet de toestand met betrekking tot de maatschappelijke dienstverlening geregeld worden overeenkomstig artikel

⁷²¹ Arbrb. Brussel 17 december 2012, AR nr. 12/6695/A.

⁷²² Arbrb. Verviers 28 februari 2012, AR nr. 11/1200/A en 11/1356/A.

⁷²³ Arbrb. Brussel 3 december 2012, RG12/4465/A.

⁷²⁴ Arbrb. Brussel 18 december 2012, AR nr. 12-7575 en 9510-A.

⁷²⁵ Arbrb. Brussel 7 november 2012, AR nr. 12/6203/A.

⁷²⁶ Arbrb. Brussel 14 november 2012, AR nr. 12/6495/A.

⁷²⁷ Arbrb. Namen 14 december 2012, AR nr. 12/754/A en 12/1481/A.

⁷²⁸ Arbrb. Hasselt 16 november 2012, AR nr. 2122194.

57, §2 van de wet van 8 juli 1976; alleen een dringende medische hulp zou desgevallend kunnen toegekend worden⁷²⁹.

Dit geldt ook indien de verzoekers uitgeprocedeerd zijn; zij kunnen enkel aanspraak kunnen maken op een beperkte maatschappelijke dienstverlening onder de vorm van dringende medische hulp⁷³⁰. Er wordt niet tegengesproken dat de aanvrager illegaal verblijft in België en dat het beroep dat hij ingediend heeft bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen niet opschortend is; haar toestand voor wat betreft maatschappelijke hulp, moet geregeld worden overeenkomstig artikel 57, §2 dat de toekenning van de hulp beperkt wordt tot dringende medische hulp⁷³¹. Op het eerste gezicht blijkt niet dat de aanvrager zonder toestemming tot verblijf te zijn of dus in een toestand van illegaal verblijf, hetgeen de toepassing van artikel 57, §2 van de wet van 8 juli 1976 zou uitlokken⁷³². Het indienen van een aanvraag tot verblijf die gemotiveerd wordt door de buitengewone omstandigheden bij toepassing van artikel 9ter van de wet van 15 december 1980 werkt niet opschortend voor het bevel het grondgebied te verlaten en is dus zonder effect op de situatie die illegaal blijft zolang er geen ministeriële beslissing die een verblijf toelaat, tussenkomt⁷³³.

Op grond van artikel 57, §2 van de wet van 8 juli 1976 is de hulp verleend door deze wetgeving, wat de illegaal verblijvende buitenlanders in het rijk betreft, beperkt tot dringende medische hulp⁷³⁴. Het doel van deze beperking is een ontradend en budgettair effect en het voorkomen van medisch toerisme.⁷³⁵

De aanvragers kunnen ter persoonlijke titel slechts aanspraak maken op dringende medische hulp en dit, behalve als zij bewijzen dat zij zich in de onmogelijkheid bevinden om het grondgebied te verlaten om medische redenen, of om redenen onafhankelijk van hun wil of bij toepassing van een wettelijke beschikking die hun uitwijzing verbiedt⁷³⁶. Wanneer een behandeling onmiddellijk noodzakelijk is en het voor de betrokkene praktische niet mogelijk is om naar huis terug te keren om zich daar te laten verzorgen, dient de medische hulp als dringend te worden beschouwd.⁷³⁷

Om te kunnen genieten van dringende medische hulp, moet de aanvrager, volgens de arbeidsrechtbanken van Brussel en Antwerpen, zijn staat van behoefte aantonen zoals iedere aanvrager maatschappelijke dienstverlening, en aldus aantonen dat hij niet in staat is om zelf zijn medische kosten te dragen. Om te kunnen genieten van dringende medische hulpverlening moet de aanvrager zijn staat van behoefte aantonen zoals iedere aanvrager van maatschappelijke dienstverlening, en zodoende aantonen dat hij niet in staat is om zelf

⁷²⁹ Arbrb. Brussel 28 december 2012, AR nr. 12-8386-A en 12-8387-A; Arbrb. Charleroi 20 december 2012, AR nr. 12/3141/A; Arbrb. Namen 14 december 2012, AR nr. 12/1630/A; Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/4710/A.

⁷³⁰ Arbrb. Gent 3 februari 2012, AR nr. 11/1421/A; Arbrb. Brussel 23 november 2012, AR nr. 6866/12; Arbrb. Gent 14 december 2012, AR nr. 12/2717/A.

⁷³¹ Arbrb. Brussel 28 december 2012, AR nr. 12-5733-A.

⁷³² Arbrb. Verviers 21 december 2012, AR nr. 12/0591/A.

⁷³³ Arbrb. Charleroi 20 november 2012, AR nr. 12/3673/A.

⁷³⁴ Arbh. Brussel 19 april 2012, AR nr. 2010/AB/813; Arbrb. Aarlen 24 april 2012, AR nr. 12/173/A-ac-fp; Arbrb. Charleroi 17 januari 2012, AR nr. 11/1722/A; Arbrb. Luik 31 mei 2012, AR nr. 400.170.

⁷³⁵ Arbrb. Antwerpen 25 juni 2012, AR nr. 12/1494/A; Arbrb. Antwerpen 25 juni 2012, AR nr. 12/603/A; Arbrb. Antwerpen 25 juni 2012, AR nr. 12/218/A; Arbrb. 7 juni 2012, AR nr. 11/4698/A.

⁷³⁶ Arbrb. Antwerpen 7 juni 2012, AR nr. 11/6977/A; Arbrb. Antwerpen 7 juni 2012, AR nr. 11/4698/A; Arbrb. Antwerpen 7 juni 2012, AR nr. 11/4412/A.

⁷³⁷ Arbrb. Antwerpen 6 september 2012, AR nr. 12/1304/A.

zijn medische kosten te dragen⁷³⁸. Ook het dringende karakter aan de medische hulp moet aangetoond worden door de aanvrager⁷³⁹.

Het Arbeidshof van Antwerpen oordeelt hieromtrent dat een normaal verlopen zwangerschap en daaropvolgende bevalling niet onder het begrip dringende medische hulp vallen⁷⁴⁰.

1.3.2.9. De staatloze

Wie staatloos is kan aanspraak maken op maatschappelijke dienstverlening⁷⁴¹. Echter, de staatloosheid opent geen recht op maatschappelijke dienstverlening, zolang de staatloze nog geen formeel verblijfsrecht heeft verkregen⁷⁴².

1.3.2.10. De vreemdeling is een kind

Een OCMW dat zijn verplichtingen – het aanvragen van een opvangplaats bij Fedasil overeenkomstig artikel 57 OCMW-wet - niet nakomt, wordt veroordeeld tot het ten laste nemen van financiële hulp voor de aanvrager en haar kinderen. De arbeidsrechtbank van Gent oordeelt dat de taak van het OCMW een einde neemt na het sociaal onderzoek, de aanvraag bij Fedasil en de betekening van de beslissing van Fedasil aan de verzoeker; het is immers exclusief de taak van Fedasil om illegaal verblijvende ouders en hun kinderen op te vangen⁷⁴³. De arbeidsrechtbank van Leuven beaamt deze stelling⁷⁴⁴. Vaak wordt aldus Fedasil veroordeeld tot het opvangen van een aanvrager en zijn minderjarige kinderen in een opvangstructuur en tot het aanbieden van materiële hulp zoals voorzien in artikel 60 van de wet van 12 januari 2007. Vaak wordt het agentschap Fedasil veroordeeld tot het huisvesten van een aanvrager en zijn minderjarige kinderen in een opvangstructuur en hen materiële hulp te verlenen zoals voorzien in artikel 60 van de wet van 12 januari 2007⁷⁴⁵.

In het geval van een niet-vergezelde minderjarige oordeelde de rechtbank dat de wet erkent dat het om een toestand van kwetsbaarheid gaat die maatregelen van bijzondere bescherming noodzakelijk maakt. Er kan dus niet toegelaten worden dat hij opgevangen wordt buiten de structuren die hiertoe uitdrukkelijk voorzien zijn door de wet inzake de niet-vergezelde minderjarigen⁷⁴⁶.

1.4. Verzuim van eerbied voor de menselijke waardigheid

1.4.1. Het begrip menselijke waardigheid

De voorwaarden voor de toekenning van maatschappelijke dienstverlening zijn dus, enerzijds, de afwezigheid van een leven overeenkomstig de menselijke waardigheid, anderzijds, de aanwezigheid van een staat van behoefte, te weten, de onmogelijkheid voor de aanvrager om via zijn eigen middelen of via zijn eigen inspanningen een leven te leiden

⁷³⁸ Arbrb. Brussel 21 december 2012, AR nr. 12-8761-A; Arbrb. Antwerpen 13 september 2012, AR nr. 11/1227/A en 11/6168/A.

⁷³⁹ Tt. Antwerpen, 15/02/2012, RG nr. 11/3.698/A

⁷⁴⁰ Arbh. Antwerpen 11 januari 2012, AR nr. 2011/AA/126.

⁷⁴¹ Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/401/A.

⁷⁴² Arbrb. Brugge 7 maart 2012, AR nr. 11/2.271/A.

⁷⁴³ Arbrb. Gent 3 februari 2012, AR nr. 11/1421/A.

⁷⁴⁴ Arbrb. Leuven 20 februari 2012, AR nr. 11/1491/A en 11/1492/A.

⁷⁴⁵ Arbrb. Brussel 14 november 2012, AR nr. 12/11475/A.

⁷⁴⁶ Arbrb. Brussel 8 november 2012, AR nr. 12/12104/A; Arbrb. Brussel 8 november 2012, AR nr. 12/12103/A.

overeenkomstig de menselijke waardigheid⁷⁴⁷. De persoon die van de maatschappelijke dienstverlening wenst te genieten moet preciseren waarom hij van oordeel is dat hij geen menswaardig leven kan leiden en het bewijs bijbrengen van de feitelijke elementen die de omstandigheden van dit leven uitmaken⁷⁴⁸.

Het is ontegensprekelijk zo dat de gezondheidstoestand, de fysieke of mentale toestand van de betrokkene, bijdraagt tot de menselijke waardigheid en dat een medische of farmaceutische hulp ten laste moet genomen worden door het OCMW vanaf het ogenblik dat het noodzakelijke karakter van deze hulp en de staat van behoefte van de betrokkene vaststaan⁷⁴⁹.

De vaststelling van een fout in hoofde van de betrokkene belet niet dat het OCMW zijn wettelijke opdracht ex artikel 1 van de OCMW-wet moet blijven vervullen⁷⁵⁰. Uit de artikelen 1 en 57 van de OCMW-wet van 8 juli 1976 vloeit voort dat de enige voorwaarde om het recht op maatschappelijke dienstverlening te openen, het recht is om een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid, en dat aan de OCMW's de opdracht toevertrouwd is om tegemoet te komen aan dit recht door voor ieder geval apart te beoordelen volgens de noden na een voorafgaandelijk sociaal onderzoek, of er hulp moet worden toegekend en onder welke vorm, met dien verstande dat de aard en het belang van de toe te kennen maatschappelijke dienstverlening moet bepaald worden rekening houdende met de concrete situatie en met de reële noden van de hulpvrager⁷⁵¹.

Als zelfstandigheid een element is van menselijke waardigheid, dan betekent dit niet dat de samenleving de financiële kosten van de keuze van betrokkene moet dragen⁷⁵².

Het is niet mogelijk om iemand met terugwerkende kracht in staat te stellen een menswaardig leven te leiden voor een periode die al lang voorbij is⁷⁵³.

1.4.1.1. Een onbepaald begrip

Naar het oordeel van de arbeidsrechtbank van Antwerpen bepaalt de OCMW-wet, anders dan de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie, niet concreet waarop iemand recht heeft om een menswaardig bestaan op te bouwen. Het OCMW moet dit in elk geval afzonderlijk nagaan⁷⁵⁴.

⁷⁴⁷ Arbrb. Luik 17 december 2012, AR nr. 402180.

⁷⁴⁸ Arbrb. Luik 17 december 2012, AR nr. 405890.

⁷⁴⁹ Arbrb. Charleroi 3 april 2012, AR nr. 11/5018/A.

⁷⁵⁰ Arbrb. Brugge 15 februari 2012, AR nr. 11/2.099/A.

⁷⁵¹ Arbrb. Charleroi 20 november 2012, AR nr. 12/3233/A; Arbrb. Charleroi 20 november 2012, AR nr. 12/3477/A en 12/3478/A; Arbrb. Brussel 19 april 2012, AR nr. 11/15563/A.

⁷⁵² Arbrb. Tongeren 9 februari 2012, AR nr. 10/2075/A.

⁷⁵³ Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 10/8.362/A en 11/1.886/A; Arbrb. Antwerpen 15 februari 2012, AR nr. 11/4.442/A.

⁷⁵⁴ Arbrb. Antwerpen, 27 februari 2012, AR nr. 11/4337/A; Arbrb. Antwerpen 29 februari 2012, AR nr. 11/1.114/A; Arbrb. Antwerpen 20 september 2012; AR nr. 12/1022/A; Arbrb. Antwerpen 26 september 2012, AR nr. 11/4.688/A; Arbrb. Antwerpen 6 september 2012, AR nr. 11/6797/A; Arbrb. Antwerpen 10 december 2012, AR nr. 12/5044/A, 12/5045/A en 12/5046/A; Arbrb. Antwerpen 13 december 2012, AR nr. 12/837/A, 12/1485/A en 12/3291/A; Arbrb. Antwerpen 12 december 2012, AR nr. 12/4.516/A; Arbrb. Gent 16 november 2012, AR nr. 11/2677/A; Arbrb. Antwerpen 7 november 2012, AR nr. 11/5.767/A; Arbrb. Antwerpen 7 november 2012, AR nr. 11/3.343/A; Arbrb. Antwerpen 28 november 2012, AR nr. 11/3.898/A; Arbrb. Antwerpen 28 november 2012, AR nr. 11/7.715/A; Arbrb. Antwerpen 28 november 2012, AR nr. 12/4.142/A; Arbrb. Antwerpen 28 november 2012, AR nr. 12/4.629/A.

1.4.1.2. Het residuaire karakter van de maatschappelijke dienstverlening

De rechtspraak bevestigt het residuaire karakter van de maatschappelijke dienstverlening. Het behoort in principe niet tot de dienstverlenende opdracht van het OCMW om de financiële draagkracht van de steunvragers te vergroten⁷⁵⁵.

De beoordeling van wat overeenkomstig de menselijke waardigheid is, beweegt zich rond 2 assen: deze van de noodzaak enerzijds de hulp in kwestie moet noodzakelijk zijn om een leven te kunnen leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid – en deze van het subsidiaire karakter van de maatschappelijke dienstverlening anderzijds: zij is niet terecht als de menselijke waardigheid kan verzekerd worden door andere middelen of door persoonlijke inspanningen⁷⁵⁶.

De maatschappelijke dienstverlening is de laatste vorm van dienstverlening en komt nadat betrokkene zijn rechten op andere dienstverlening uitgeput heeft⁷⁵⁷. De maatschappelijke dienstverlening is subsidiair met betrekking tot de familiale solidariteit en moet slechts tussenkomen wanneer deze laatste faalt⁷⁵⁸. Het OCMW moest beslissen, bij toepassing van artikel 60, §3 van de wet van 8 juli 1976, dat de aanvrager zijn recht op andere gegarandeerde gezinsuitkeringen moest uitputten met inbegrip van een aanvraag van een afwijking bij de FOD Sociale zekerheid, nadat hem een weigering ONAFTS betekend was⁷⁵⁹. Aangezien eiser een menswaardig bestaan kon leiden door gebruik te maken van de aangeboden steun in het opvangcentrum, voldoet hij niet aan de voorwaarden van artikel 1 OCMW-wet en heeft hij geen recht op een equivalent leefloon. Het recht op een equivalent leefloon is immers een residuaire recht⁷⁶⁰.

Indien de aanvragers alleen wilden gaan wonen, hadden zij een beroep moeten doen op hun onderhoudsplichtigen, zonder hun toevlucht te nemen tot de hulp van de gemeenschap die subsidiair is aan alle andere⁷⁶¹. De aanvrager moet bewijzen dat hij aan de voorwaarden voldoet voor de toekenning van maatschappelijke dienstverlening, rekening houdende met het residuaire karakter van deze dienstverlening⁷⁶².

Het is niet bewezen dat de aanvraagster het geheel van haar kosten niet kon dragen en nog een menswaardig leven kon leiden, door een beroep te doen op de hulp van haar kinderen. De maatschappelijke dienstverlening is in feite subsidiair aan de familiale solidariteit en de kinderen van de aanvraagster beschikken over beroepsinkomsten⁷⁶³.

De arbeidsrechtbank van Gent oordeelt dat het in de huidige stand van zaken vooralsnog niet aangewezen is de betaling van de door de instelling voor gehandicapten gevraagde kosten (voor uitstappen en activiteiten) door te schuiven naar het OCMW dat moet instaan voor nog grotere noden van de inwoners van de gemeente of stad waarvoor het bevoegd is⁷⁶⁴.

⁷⁵⁵ Arbrb. Tongeren 13 december 2012, AR nr. 12/1622/A; Arbrb. Tongeren 13 december 2012, AR nr. 12/1107/A.

⁷⁵⁶ Arbrb. Nijvel 8 juni 2012, AR nr. 12/922/A.

⁷⁵⁷ Arbrb. Brussel 27 februari 2012, AR nr. 11/10763/A.

⁷⁵⁸ Arbrb. Brussel 13 december 2012, AR nr. 12/5022/A en 12/5023/A; Arbrb. Kortrijk 28 november 2012, AR nr. 12/18/A.

⁷⁵⁹ Arbrb. Brussel 12 december 2012, AR nr. 12/5109/A.

⁷⁶⁰ Arbrb. Antwerpen 22 februari 2012, AR nr. 11/4.396/A.

⁷⁶¹ Arbrb. Verviers 27 november 2012, AR nr. 12/1046/A.

⁷⁶² Arbrb. Brussel 9 november 2012, AR nr. 12/6308/A en 12/8815/A.

⁷⁶³ Arbrb. Brussel 19 november 2012, AR nr. 12/6332/A.

⁷⁶⁴ Arbh. Gent 6 januari 2012, AR nr. 2011/AG/32.

Volgens het Arbeidshof van Antwerpen en de arbeidsrechtbanken van Antwerpen en Mechelen primeert de gezinssolidariteit en de tussenkomst in natura van de onderhoudsplichtigen op de gemeenschapssolidariteit⁷⁶⁵. Zo kan er niet verwacht worden van de gemeenschap dat zij de taak en onderhoudsplicht van de kinderen op zich neemt⁷⁶⁶. Soms kan er evenwel geen beroep gedaan worden op de onderhoudsplicht: dit is het geval wanneer ieder contact met het ouderlijk gezin verbroken is⁷⁶⁷.

1.4.1.3. Een subjectief recht

De arbeidsrechtbank van Charleroi bevestigt dat, overeenkomstig de bewoordingen van artikel 23 van de grondwet en artikel 1 van de organieke wet van 8 juli 1976, iedere persoon recht heeft op maatschappelijke dienstverlening. Deze heeft als doel eenieder toe te laten een leven leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid⁷⁶⁸. Anderzijds bevestigt het Arbeidshof van Brussel dat er geen verworven recht op maatschappelijke dienstverlening bestaat⁷⁶⁹.

1.4.1.4. Een mensenrecht

De arbeidsrechtbank van Brussel oordeelt dat het gaat om de menselijke waardigheid, een fundamenteel recht dat het agentschap Fedasil gehouden is te verzekeren⁷⁷⁰.

1.4.1.5. Toekenning van de dienstverlening met terugwerkende kracht

De rechtspraak is bijzonder kritisch voor een aanvraag tot het bekomen van financiële steun voor een periode in het verleden; het Arbeidshof van Brussel oordeelt dat, indien betrokkene onderkomen gevonden heeft bij een vriendin, geen schulden heeft en indien het OCMW reeds maatregelen genomen heeft om diverse kosten te betalen en indien betrokkene niet aantoont dat zij een beroep heeft moeten doen op voedselpakketten, deze zich niet in een toestand blijkt te bevinden die niet beantwoordt aan de menselijke waardigheid⁷⁷¹.

Om recht te hebben op financiële steun met terugwerkende kracht, dient eiser zijn behoefte te bewijzen in de periode in het verleden, nl. dat hij geen leven kon leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid⁷⁷².

1.4.2. De staat van behoefte

1.4.2.1. Het gebrek aan bestaansmiddelen

Iemand die geen toereikend inkomen heeft, doch wel in staat is dit te verwerven maar er geen inspanning voor doet, heeft geen recht op financiële hulp⁷⁷³.

⁷⁶⁵ Arbrb. Mechelen 20 juni 2012, AR nr. 11/1041/A en 11/1042/A; Arbrb. Antwerpen 21 maart 2012, AR nr. 11/1.672/A; Arbh. Antwerpen 21 november 2012, AR nr. 2011/AA/703.

⁷⁶⁶ Arbrb. Antwerpen 21 maart 2012, AR nr. 11/1.669/A.

⁷⁶⁷ Arbrb. Antwerpen 5 november 2012, AR nr. 12/3074/A.

⁷⁶⁸ Arbrb. Charleroi 4 december 2012, AR nr. 10/1691/A; Arbrb. Charleroi 4 december 2012, AR nr. 12/3744/A; Arbrb. Charleroi 19 december 2012, AR nr. 12/3106/A.

⁷⁶⁹ Arbh. Brussel 8 maart 2012, AR nr. 2010/AB/965.

⁷⁷⁰ Arbrb. Brussel 20 april 2012, AR nr. 11/15649/A.

⁷⁷¹ Arbh. Brussel, 23 februari 2013, AR nr. 2010/AB/997.

⁷⁷² Arbrb. Antwerpen, 27 februari 2012, AR nr. 11/4337/A.

⁷⁷³ Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR10/600/A en 10/4.242/A; Arbrb. Antwerpen 22 februari 2012, AR nr. 10/4.673/A.

Iedere aanvraag om hulp moet onderzocht worden rekening houdende met de concrete situatie en de noden van de aanvrager⁷⁷⁴.

1.4.2.2. Het criterium tekort aan bestaansmiddelen

Wanneer het Arbeidshof vaststelt dat een aanvrager aan het OCMW vraagt om de volledige huur van zijn serviceflat ten laste te nemen en het Hof stelt uit de feiten vast dat betrokkene sedert september 2009 tot op de dag van de uitspraak uit eigen middelen de huur en de kosten heeft bekostigd en dat hij aldus in staat is zijn eigen persoonlijke keuze te financieren, en maandelijks voldoende overhoudt om een menswaardig leven te kunnen leiden, dan oordeelt het dat het OCMW onmogelijk kan gehouden worden het gevorderde ten laste te nemen⁷⁷⁵.

Ook de arbeidsrechtbank van Charleroi vindt dat het niet toekomt aan OCMW's om de rol op te nemen die normaliter toegekend is aan banken of financiële instellingen. Behalve in uitzonderlijke omstandigheden, moeten OCMW's zich dus niet in dier plaats stellen en noodzakelijke geldmiddelen voorschieten om de schulden van een aanvrager te betalen die zijn goederen of inkomsten slecht beheerd heeft⁷⁷⁶.

Het is aangetoond dat de toekenning aan de vragende partij van een financiële steun voor een bedrag gelijk aan het leefloon overeenkomende met haar categorie van begunstigde, vermeerderd met een complementaire hulp ter compensatie van gezinsbijslag, betrokkene toegelaten heeft besparingen te realiseren en zich also een kapitaal op te bouwen dat de som van 9.350 euro bereikt heeft. Dit is duidelijk niet het beoogde doel van de wet van 8 juli 1976⁷⁷⁷.

1.4.2.3. De inkomsten die in aanmerking komen

1.4.2.3.1. De particuliere liefdadigheid

nihil

1.4.2.3.2. Zwartwerk

Er moet rekening gehouden worden met inkomsten uit zwartwerk. Zo stelde een rechtbank vast dat eiseres zelf inkomsten uit poetswerk/zwartwerk heeft ten bedrage van 400 à 500 euro per maand⁷⁷⁸. In een ander geval stelde de rechtbank vast dat eiseres inkomsten uit zwartwerk genoot en haar partner een normaal maandsalaris verdiende⁷⁷⁹. In een ander geval verklaart de aanvrager eigenlijk dat hij een niet aangegeven beroepsactiviteit uitoefent zonder meer uitleg te geven over de hierdoor gegenereerde inkomsten. Hij trekt daarbuiten een jaarlijkse rente als schadevergoeding voor permanente hinder te wijten aan een arbeidsongeval in 2006⁷⁸⁰.

⁷⁷⁴ Arbh. Brussel 6 december 2012, AR nr. 2011/AB/464.

⁷⁷⁵ Arbh. Antwerpen, 15 februari 2012, AR nr. 2010/AA/435.

⁷⁷⁶ Arbrb. Charleroi 27 februari 2012, AR nr. 11/4275/A; Arbrb. Charleroi 27 februari 2012, AR nr. 11/2974/A; Arbrb. Charleroi 3 april 2012, AR nr. 12/583/A.

⁷⁷⁷ Arbrb. Charleroi 20 december 2012, AR nr. 12/4398/A.

⁷⁷⁸ Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 11/3.772/A.

⁷⁷⁹ Arbrb. Antwerpen 15 februari 2012, AR nr. 11/3.698/A.

⁷⁸⁰ Arbrb. Brussel 8 november 2012, AR nr. 11/12075/A.

1.4.2.4. Personen van wie de bestaansmiddelen in aanmerking komen

Er kan rekening gehouden worden met het inkomen van de kinderen of van een inwonende vriend. Het OCMW moet een sociaal onderzoek voeren om te weten te komen of de kinderen in staat zijn hun ouders te helpen⁷⁸¹. Zelfs indien ze geen relatie hebben, dient rekening gehouden te worden met de inkomsten van haar inwonende vriend. Indien de huur gedeeld wordt, is er een kostenbesparing dankzij de samenwoning⁷⁸².

1.4.2.5. De in aanmerking genomen kosten

De kosten waarmee rekening gehouden wordt, volgen de maatschappelijke evolutie. Toegang tot het internet en tot de mobiele telefonie maken deel uit van de socio-educatieve noodzakelijkheden. Tegenwoordig gebeurt er geen onderwijs meer zonder internet en het zou zo zijn dat kinderen behorende tot een arm gezin bij voorbaat gestraft zouden worden als deze post niet beschouwd wordt als deel uitmakend van de prioritaire noden. De hulp inzake verwarming lijkt te beantwoorden aan een toestand van behoefte zodat het nodig is hieraan tegemoet te komen omdat anders het gezin onder de drempel van een leven overeenkomstig de menselijke waardigheid, zou geplaatst worden⁷⁸³.

1.4.2.6. De berekening van de bestaansmiddelen

Of een medebewoner al dan niet in concubinaat leeft met de aanvrager is niet belangrijk; het is de staat van behoefte die telt⁷⁸⁴.

1.4.3. Het bewijs

1.4.3.1. De bewijslast

De rechtspraak bevestigt overvloedig dat bewijslast berust bij de aanvrager; deze moet aantonen dat hij in de periode waarvoor hij steun vraagt, geen leven heeft kunnen leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid⁷⁸⁵. De persoon die om maatschappelijke dienstverlening verzoekt moet niet alleen aantonen dat hij geen leven leidt dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid maar ook dat hij dit niet kan met eigen middelen of door eigen inspanningen⁷⁸⁶.

Om maatschappelijke dienstverlening te verkrijgen moet de aanvrager meewerken aan het sociaal onderzoek; wie dit niet doet en niet bewijst hij bedragen moet ten laste nemen en

⁷⁸¹ Arbrb. Brussel 13 december 2012, AR nr. 12/5022/A en 12/5023/A.

⁷⁸² Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 11/3.772/A.

⁷⁸³ TT Dinant 11 december 2012, AR nr. 12/1363/A.

⁷⁸⁴ Arbrb. Brussel 29 februari 2012, AR nr. 11/13358/A.

⁷⁸⁵ Arbh. Antwerpen, 17 februari 2012, AR nr. 2011/AA/392; Arbrb. Brussel 29 februari 2012, AR nr. 11/12401/A; Arbrb. Brussel 29 februari 2012, AR nr. 11/12402/A; Arbrb. Brussel 19 december 2012, AR nr. 12/7579/A; Arbrb. Verviers 14 februari 2012, AR nr. 11/1174/A; Arbrb. Luik 2 februari 2012, AR nr. 400.859; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/2977/A en 11/4034/A; Arbrb. Antwerpen 22 februari 2012, AR nr. 11/4.191/A; Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/1084/A; Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/2147/A; Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/3508/A; Arbrb. Antwerpen 27 februari 2012, AR nr. 11/4196/A en 11/4197/A; Arbrb. Brussel 8 november 2012, AR nr. 11/12075/A; Arbrb. Brussel 12 november 2012, AR nr. 12/1870/A; Arbrb. Brussel 21 juni 2012, AR nr. 12/745/A; Arbh. Brussel 5 september 2012, AR nr. 2011/AB/320; Arbrb. Antwerpen 10 december 2012, AR nr. 12/2674/A en 12/2752/A; Arbrb. Dendermonde 13 november 2012, AR nr. 12/2825/A.

⁷⁸⁶ Arbrb. Brussel 20 november 2012, AR nr. 11/15649/A.

daardoor niet meer menswaardig kan leven, heeft geen recht op maatschappelijke dienstverlening⁷⁸⁷. Hij die een schaduwzone in stand houdt inzake zijn financiële middelen of feiten vastgesteld door het Arbeidshof ontkent, ziet zijn kansen op steun verkleind⁷⁸⁸. Het Arbeidshof van Antwerpen oordeelt dat, wanneer de aanvrager zijn aanvankelijk aan het OCMW meegedeelde informatie wijzigt omdat dit mogelijks negatieve gevolgen met zich mee kan brengen voor het recht op maatschappelijke dienstverlening, dan kan de vraag tot financiële steun worden geweigerd⁷⁸⁹.

De aanvrager moet aantonen dat hij niet zelf de mogelijkheden heeft een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid, en moet de aard en de omvang van zijn noden aantonen⁷⁹⁰. Wie noch zijn behoeftigheid, noch schulden aantoont, heeft geen recht op een equivalent leefloon⁷⁹¹. Het Arbeidshof van Antwerpen oordeelt dat het feit dat er enkele maanden geen huur werd betaald, onvoldoende is om te besluiten dat betrokkenen geen menswaardig bestaan konden leiden⁷⁹². Datzelfde Hof oordeelt dat als er een telefoonfactuur onbetaald gebleven is en er geen andere achterstallige facturen worden bijgebracht, de behoeftigheid niet aangetoond wordt⁷⁹³.

Van een aanvrager kan redelijkerwijze geëist worden dat hij voor de bewuste periode tastbare elementen bewijst zoals een belangrijke schuld⁷⁹⁴. Als uit niet betwiste stukken kan afgeleid worden dat het gezin geen menswaardig bestaan kon leiden nu ze voor alles afhankelijk waren van liefdadigheid, wijzigt het loutere feit dat ze geen schulden hadden dit niet⁷⁹⁵. Als uit de stukken blijkt dat betrokkene door verschillende liefdadigheidsorganisaties gesteund wordt, dat zij maandelijks een voedselpakket mocht gaan afhalen, dat de sociale dienst van het ziekenhuis bevestigt dat betrokkene twee dagen niet gegeten had, en dat er thans nog onbetaalde facturen zijn, kan de behoeftigheid van betrokkene niet ernstig betwist worden⁷⁹⁶. Als de behoeftigheid niet ernstig kan betwist worden en de betrokkene toont zich werkbereid, dan heeft hij recht op financiële steun⁷⁹⁷. Als uit de stukken blijkt dat betrokkene openstaande schulden heeft bij nutsbedrijven, dat zij in een kleine studio woont met vochtplekken en zonder enige luxe, dat zij overleefde van giften van kennissen of bedelde, dan is de behoeftigheid voldoende aangetoond⁷⁹⁸.

Bij gebreke aan een sociaal onderzoek aangaande het bestaan en de draagwijdte van de nood aan hulp, kan de rechtbank zich geldig baseren op geloofwaardige verklaringen van de

⁷⁸⁷ Arbrb. Luik 1 februari 2012, AR nr. 399950.

⁷⁸⁸ Arbh. Brussel 23 februari 2012, AR nr. 2010/AB/928.

⁷⁸⁹ Arbh. Antwerpen 19 oktober 2012, AR nr. 2012/AA/115.

⁷⁹⁰ Arbrb. Brussel 14 februari 2012, AR nr. 11/13116/A; Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 11/2.776/A en 11/2777/A; Arbrb. Antwerpen 27 februari 2012, AR nr. 3155/A.

⁷⁹¹ Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 10/7.052/A; Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 10/8.362/A en 11/1.886/A; Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 11/161A, AR nr. 11/162/A, AR nr. 11/163/A, AR nr. 11/23573/A, AR nr. 11/2.474/A, AR nr. 11/2.575/A; Arbrb. Aarlen 14 februari 2012, AR nr. 11/704/A; Arbrb. Aarlen 14 februari 2012, AR nr. 11/702/A; Arbrb. Antwerpen 1 februari 2013, AR nr. 11/2.645/A; Arbrb. Antwerpen 15 februari 2012, AR nr. 11/729/A; Arbrb. Antwerpen 22 februari 2012, AR nr. 11/4.192^a en 11/7.732/A; Arbrb. Brussel 13 november 2012, AR nr. 12-7032 em 7902-A; Arbh. Eupen 22 november 2012, AL 12/44/A; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/3.767/A; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/7.133/A; Arbrb. Brussel, 27 juni 2012, AR nr. 12/764/A.

⁷⁹² Arbh. Antwerpen 21 december 2012, AR nr. 2012/AA/288.

⁷⁹³ Arbh. Antwerpen 21 december 2012, AR nr. 2012/AA/213.

⁷⁹⁴ Arbrb. Luik 2 februari 2012, AR nr. 400.956.

⁷⁹⁵ Arbh. Antwerpen 17 januari 2012, AR nr. 2011/AA/228.

⁷⁹⁶ Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/919/A en 11/1.157/A en 11/4.516/A.

⁷⁹⁷ Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/5217/A en 12/5319/A; Arbrb. Dendermonde 6 november 2012, AR nr. 12/432/A.

⁷⁹⁸ Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/7.457/A.

hulpvrager, die niet ontkracht worden op nauwkeurige en omstandige wijze en die met een zekere waarachtigheid steun vinden in de tijdens de debatten bijgebrachte documenten⁷⁹⁹.

De Antwerpse rechtspraak neemt aan dat, als het sociaal onderzoek vrij moeizaam verloopt, het OCMW zich geen duidelijk beeld kan scheppen met betrekking tot de financiële situatie van de aanvrager⁸⁰⁰.

De rechtbank meent dat het OCMW alle nuttige vragen gesteld heeft aan de aanvrager en dat de plicht tot medewerking van deze laatste haar oplegde elementen te preciseren die niet zo gewoon waren, zoals het bezit van een voertuig van een zekere waarde en het bestaan van een kapitaal in haren hoofd. De aanvrager moet blijk geven van een zekere loyaliteit in het kader van haar aanvraag, hetgeen haar oplegde spontaan dergelijke informatie mee te delen, gezien de maatschappelijk werkers niet kunnen veronderstellen dat degelijk kapitaal en degelijk goed bestond noch oneindig vragen konden stellen waarop de begunstigde moest antwoorden met ja en nee. Bijgevolg is het gepast de schorsingsbeslissing van het OCMW te bevestigen⁸⁰¹.

Wie op het ogenblik van de aanvraag tot maatschappelijke dienstverlening zijn wil tot integratie onvoldoende bewijst, ook al is hij behoeftig, heeft, volgens de meeste arbeidsrechtbanken, geen recht op maatschappelijke dienstverlening⁸⁰².

Tenslotte kan er van een aanvrager niet verwacht worden dat hij het bewijs zou leveren van een negatief feit⁸⁰³.

1.4.3.2. De bewijsmiddelen

Een aanvrager moet aan de hand van documenten aantonen welke zijn bestaansmiddelen zijn⁸⁰⁴. De bijgebrachte stukken moeten overtuigend zijn⁸⁰⁵.

Als aan de hand van dergelijke stukken bewezen wordt dat betrokkene niet in staat is (was) om een menswaardig leven te leiden, dan heeft hij volgens de vaste rechtspraak recht op financiële steun⁸⁰⁶. Als iemand huurachterstallen heeft, schulden wat betreft nutsvoorzieningen en deurwaardersaanmaningen, waaruit blijkt dat zij thans nog steeds de gevolgen draagt van haar behoeftigheid in de afgelopen periode, dan voldoet zij bijgevolg aan de voorwaarden van de OCMW-wet⁸⁰⁷. Het enkele feit dat sommige maanden de beroepsinkomsten uit werk lager liggen dan het bedrag leefloon als alleenstaande, kan niet

⁷⁹⁹ Arbrb. Brussel 24 mei 2012, AR nr. 11/15539/A.

⁸⁰⁰ Arbrb. Antwerpen 13/20/2012, AR nr. 11/3652/A, 11/5539/A en 11/6332/A; Arbrb. Antwerpen 19 september 2012, AR nr. 11/1.119/A en 11/3.555/A; Arbrb. Antwerpen 20 september 2012, AR nr. 11/3032/A; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/4.198/A.

⁸⁰¹ Arbrb. Luik 6 februari 2012, AR nr. 398.559.

⁸⁰² Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/2533/A; Arbrb. Brussel 8 juni 2012, AR nr. 11/15253/A; Arbrb. Antwerpen 26 september 2012, AR nr. 11/4.688/A; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/4.219/A.

⁸⁰³ Arbrb. Ieper 3 februari 2012, AR nr. 10/256/A.

⁸⁰⁴ Arbrb. Brussel 14 februari 2012, AR nr. 11/13116/A; Arbrb. Brussel 14 februari 2012, AR nr. 11/6792/A; Arbrb. Brussel 2 november 2012, AR nr. 12/3.011/A.

⁸⁰⁵ Arbh. Antwerpen 10 december 2012, AR nr. 2012/AH/109.

⁸⁰⁶ Arbrb. Antwerpen 20 september 2012, AR nr. 11/8007/A, 11/8008/A en 12/2459/A; Arbrb. Antwerpen 13 september 2012, AR nr. 12/630/A; Arbrb. Bergen 14 juni 2012, AR nr. 11/2139/A; Arbh. Antwerpen 16 november 2012, AR nr. 2012/AA/108; Arbh. Antwerpen 16 november 2012, AR nr. 2011/AA/86; Arbrb. Antwerpen 19 november 2012, AR nr. 11/6118/A en 11/6119/A; Arbrb. Antwerpen 28 november 2012, AR nr. 12/4.230/A.

⁸⁰⁷ Arbrb. Antwerpen 29 februari 2012, AR nr. 11/1.114/A.

volstaan om een staat van behoeftigheid te bewijzen, temeer daar het bedrag huur erg laag is⁸⁰⁸.

Het komt voor dat de aanvragers, volgens de meeste arbeidsrechtbanken, geen enkel stuk bijbrengen waaruit hun behoeftigheid blijkt. Zij tonen geen schulden aan, geen huurachterstallen en geen achterstallen in nutsvoorzieningen⁸⁰⁹. De betrokkene bewijst geen enkele ingebrekestelling die hem zou betekend zijn door zijn eigenaar noch dat deze laatste een procedure zou gestart zijn voor het bevoegde vredegerecht ter ontbinding van het huurcontract en uitdrijving⁸¹⁰. Wie slechts 1 ziekenhuisfactuur kan voorleggen en slechts 1 maand huurachterstal aantoot, en tot op heden financieel gesteund werd door zijn sociaal netwerk en de hulpverlening Diaspora, toont niet aan dat hij geen menswaardig leven kan leiden⁸¹¹.

Niet betaalde schoolrekeningen en één enkele aanmaning van Infrax en tenslotte een afbetalingsplan bij het OCMW en het ontbreken van bewezen huurachterstallen volstaan niet als bewijs van behoeftigheid⁸¹². Een betaalplan voor een achterstand van nutsvoorzieningen en een oproep tot minnelijke schikking in verband met een niet betaling van ereloon zijn de enige stukken die eiser bijbrengt; er worden geen rekeninguittreksels bijgebracht met stortingen van leningen noch stukken in verband met voedselpakketten of andere steun van sociale organisaties. De rechtbank meent dat de eiser onvoldoende aantoot dat hij geen leven kan leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid⁸¹³.

Aangezien eiser noch zijn behoeftigheid, noch schulden aantoot, heeft het OCMW terecht equivalent leefloon geweigerd⁸¹⁴. Gezien er geen aanmaningen zijn voor onbetaalde facturen van nutsvoorzieningen en gezien bij het laatste huisbezoek werd vastgesteld dat de Amerikaanse koelkast zo vol zat met eten dat de maatschappelijk assistent niet kon geloven dat dit slechts voor één persoon zou zijn, meent de rechtbank dat er toch onduidelijkheid bestaat over de behoeftigheid van eiser⁸¹⁵. Noch de kopieën van beweerde niet betaalde facturen met betrekking tot eventuele latere huisvestingsbijdragen noch de aanmaningen van deze aan geen enkele van de andere bestemmingen, overtuigen de arbeidsrechtbank⁸¹⁶.

Wie wel schulden heeft, maar deze zelf betwist bij de eisers en het OCMW aanmaant niets te betalen, wie later zelf een afbetalingsplan opstartte en ondanks de financiële

⁸⁰⁸ Arbrb. Brussel 21 december 2012, AR nr. 12-7493-A.

⁸⁰⁹ Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 3.900/A; Arbrb. Antwerpen 22 februari 2012, AR nr. 11/6.476/A; Arbrb. Antwerpen 29 februari 2012, AR nr. 10/8.110/A; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/4.658/A en 11/4.944/A; Arbrb. Antwerpen 20 september 2012, AR nr. 11/3031/A; Arbrb. Antwerpen 20 september 2012, AR nr. 11/7878/A; Arbrb. Antwerpen 22 maart 2012, AR nr. 11/4469/A; Arbrb. Antwerpen 22 maart 2012, AR nr. 11/4472/A; Arbrb. Verviers 26 juni 2012, AR nr. 11/1851/A; Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/1164/A; Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/2131/A; Arbrb. Antwerpen 17 december 2012, AR nr. 12/4410/A; Arbrb. Antwerpen 17 december 2012, AR nr.; Arbrb. Antwerpen 5 december 2012, AR nr. 11/224/A en 11/225/A; Arbrb. Antwerpen 5 december 2012, AR nr. 11/7.360/A; Arbrb. Antwerpen 10 december 2012, AR nr. 12/3419/A; Arbrb. Antwerpen 10 december 2012, AR nr. 12/3280/A; Arbrb. Antwerpen 7 november 2012, AR nr. 12/3.264/A; Arbrb. Antwerpen 5 november 2012, AR nr. 12/4729/A; Arbrb. Brussel 22 november 2012, AR nr. 14.237/11.

⁸¹⁰ TT Dinant 14 februari 2012, AR nr. 11/863/A.

⁸¹¹ Arbrb. Antwerpen 7 november 2012, AR nr. 12/3.343/A.

⁸¹² Arbrb. Antwerpen 8 februari 2012, AR nr. 11/4.240/A; Arbrb. Antwerpen 22 februari 2012, AR nr. 11/3.966/A en 11/3968/A; Arbrb. Leuven 19 maart 2012, AR nr. 11/1993/A.

⁸¹³ Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/3753/A; Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/380/A.

⁸¹⁴ Arbrb. Antwerpen 15 februari 2012, AR nr. 10/6.750/A; Arbrb. Antwerpen 22 februari 2012, AR nr. 11/3.914/A; Arbrb. Charleroi 17 april 2012, AR nr. 11/4509/A en 11/5093/A; Arbrb. Antwerpen 3 september 2012, AR nr. 12/1021/A; Arbrb. Mechelen 7 maart 2012, AR nr. 11/869/A; Arbrb. Antwerpen 26 maart 2012, AR nr. 11/1062/A.

⁸¹⁵ Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/4032/A.

⁸¹⁶ Arbrb. Brussel, 19 juni 2012, AR nr. 12/1194/A.

moeilijkheden, de collectieve schuldenregeling stopzet, moet van het OCMW geen steun verwachten⁸¹⁷.

Wanneer de sociale, familiale en financiële toestand van de eiser is zeer onduidelijk, wordt de financiële steun terecht afgeschaft⁸¹⁸ of geweigerd⁸¹⁹. Persoonlijke verklaringen van vrienden waaruit blijkt dat betrokkene geld zou hebben geleend, zijn niet te verifiëren en zijn onvoldoende om als bewijs te dienen⁸²⁰.

Eisers leggen een geschreven verklaring voor van de verhuurder, waaruit zou moeten blijken dat zij nog nooit huur betaalden. De vraag kan gesteld worden waarom de verhuurder geen procedure voor de rechtbank heeft ingeleid. Voorts liggen er enkele tussentijdse facturen van nutsbedrijven voor. Het zijn alleen maar facturen en het blijkt niet dat deze niet zouden betaald zijn⁸²¹. Niet-gedateerde verklaringen van beweerde vrienden over diverse leningen zijn geen ernstige of door de rechtbank controleerbare bewijzen⁸²².

1.4.4. De aanvrager is zelf verantwoordelijk voor zijn staat van behoeftigheid

Wie geen inspanningen doet om een inkomen te verwerven, heeft geen recht op financiële steun⁸²³. Door de procedure van gezinshereniging op te starten heeft eiseres zichzelf in de problemen gebracht aangezien zij niet in staat is om ook in het onderhoud van haar familieleden te voorzien. Zij is zelf verantwoordelijk voor de huidige situatie⁸²⁴. Wie zichzelf in een positie van onvermogen gebracht heeft en zijn behoeftigheid niet bewijst, heeft geen recht op steun⁸²⁵. Anderzijds is een louter vermoeden van drugs dealen en van het verhandelen van tweedehands spullen onvoldoende om een tussenkomst te weigeren⁸²⁶. Iemand die weliswaar geen toereikend inkomen heeft of stelt te hebben, doch wel in staat is dit te verwerven maar hiertoe niet de nodige inspanningen doet, heeft geen recht op financiële hulp⁸²⁷.

Het Hof van Beroep van Brussel oordeelt dat de aanvragers niet rechtmatig het OCMW kunnen verwijten hen de opvangprocedure niet uitgelegd te hebben in een centrum van Fedasil daar zij zelf deze mogelijkheid verworpen hebben die hen nochtans was aangeboden gedurende de gehele duur van de asielprocedure⁸²⁸.

1.4.5. De meest gepaste steun

Een gevangene die thans werkt en voor een periode in het verleden zakgeld vraagt, moet aantonen dat hij in de betwiste periode schulden heeft moeten aangaan om een

⁸¹⁷ Arbrb. Leuven 5 maart 2012, AR nr. 11/1706/A.

⁸¹⁸ Arbrb. Antwerpen 15 februari 2012, AR nr. 11/644/A; Arbrb. Eupen 24 mei 2012, AR nr. 10/431/A; Arbrb. Hasselt 14 december 2012, AR nr. 2122059; Arbrb. Antwerpen 22 november 2012, AR nr. 12/2070/A en 12/4712/A.

⁸¹⁹ Arbrb. Antwerpen 5 september 2012, AR nr. 12/152/A; Arbrb. Turnhout 15 juni 2012, AR nr. 11/844/A; Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/3371/A.

⁸²⁰ Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 10/8.433/A en 11/768/A; Arbrb. Mechelen 6 juni 2012, AR nr. 11/1606/A; Arbrb. Antwerpen 20 september 2012, AR nr. 12/1392/A; Arbrb. Antwerpen 19 december 2012, AR nr. 12/657/A.

⁸²¹ Arbrb. Antwerpen 29 februari 2012, AR nr. 11/4.619/A.

⁸²² Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/3508/A.

⁸²³ Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR10/600/A en 10/4.242/A.

⁸²⁴ Arbrb. Mechelen 5 september 2012, AR nr. 11/1835/A.

⁸²⁵ Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/7.514/A.

⁸²⁶ Arbrb. Leuven 19 maart 2012, AR nr. 11/1894/A.

⁸²⁷ Arbrb. Antwerpen 22 maart 2012, AR nr. 11/4395/A.

⁸²⁸ Arbh. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 2010/AB/599; Arbh. Brussel 14 juni 2012, AR nr. 2011/AB/205.

menswaardig leven te kunnen lijden⁸²⁹. Wat de huur van de tv betreft, oordeelt de rechtbank dat de tv niet alleen een van de voor de gedetineerde aanvrager toegankelijke verstrooiingsmedia is, maar ook een informatie- en toegangsmedium tot de buitenwereld. Om een leven toe te laten dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid in de zin van de wet van 8 juli 1976 moet er in een mogelijkheid voorzien worden noodzakelijke producten aan te komen waaronder, bij wijze van voorbeeld, hygiëneproducten die complementair zijn aan deze die door de Belgische staat geleverd worden, fruit en andere complementaire voedingswaren⁸³⁰.

Het behoort tot de opdracht van het OCMW de aanvrager aan te moedigen bij de opvolging van zijn behandeling tegen verslaving⁸³¹.

Het komt het OCMW toe de concrete situatie van iedere aanvrager te analyseren en na te gaan of hij zich in staat van behoefte bevindt die een tussenkomst rechtvaardigt⁸³². Daarom komt het ook aan het OCMW toe de concrete situatie van de aanvrager te analyseren en, met dit doel, de balans te maken tussen de middelen waarover de aanvrager of haar huishouden beschikt en haar gewone en buitengewone lasten die zij moest dragen⁸³³.

De rechtbank stelt vast dat de aanvrager momenteel niet over middelen lijkt te beschikken en dat hij volledig aangewezen is en ten laste is van zijn broer. De middelen van deze werden niet meegedeeld. Niettemin kan er gesteld worden dat de aanvrager geen onderhoudsplichtige is, noch in de zin van artikel 4 van de wet van 26 mei 2002 noch in de zin van het burgerlijk wetboek. Daarom lijkt de staat van behoefte bewezen⁸³⁴.

Een vraag aan het OCMW om meer dan 1100 euro verhuiskosten ten laste te nemen wordt afgewezen omdat betrokkene een inkomen heeft van ca. 1800 euro en zelf voor deze financiering kon zorgen middels een afbetalingsplan⁸³⁵.

1.5. Werkbereidheid

1.5.1. Een facultatieve voorwaarde

Als deze voorwaarde facultatief kan worden opgelegd, dan betekent dit niet dat ze al impliciet in artikel 1 van de OCMW-wet vervat zit. Gelet op de tekst van artikel 60, §3, tweede lid, OCMW-wet en op het belang van de aangelegenheid kan deze voorwaarde, volgens een arbeidsrechtbank, niet zo maar door een OCMW-medewerker worden opgelegd, maar moet ze in een beslissing van het bevoegde orgaan zelf zijn opgenomen⁸³⁶.

Al is werkbereidheid geen wettelijke voorwaarde om financiële hulp te bekomen, toch moet, volgens de meeste arbeidsrechtbanken, worden vastgesteld dat iemand die niet wil werken, zichzelf de mogelijkheid ontnemt om in zijn bestaan te voorzien met eigen middelen⁸³⁷. Volgens het Arbeidshof van Antwerpen mag van de aanvrager van een equivalent leefloon

⁸²⁹ Arbrb. Luik 29 februari 2012, AR nr. 398454.

⁸³⁰ Arbrb. Verviers 17 april 2012, AR nr. 11/1569/A.

⁸³¹ TT Dinant 14 februari 2012, AR nr. 11/815/A.

⁸³² Arbrb. Charleroi 3 april 2012, AR nr. 11/2209/A.

⁸³³ Arbrb. Charleroi 3 april 2012, AR nr. 11/5018/A.

⁸³⁴ Arbrb. Brussel 9 november 2012, AR nr. 12/6322/A.

⁸³⁵ Arbrb. Eupen 8 november 2012, AR nr. 12/115/A.

⁸³⁶ Arbrb. Brugge 7 maart 2012, AR nr. 11/1.775/A; Arbrb. Brugge 21 november 2012, AR nr. 11/813/A.

⁸³⁷ Arbrb. Brussel 14 februari 2012, AR nr. 11/6792/A; Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/1084/A.

verwacht worden dat hij inspanningen doet om werk te vinden⁸³⁸. Het Arbeidshof van Bergen is van oordeel dat het onderzoek naar het nakomen (of niet) van de medewerkingsplicht door een aanvrager het voorwerp moet uitmaken van een concrete beoordeling rekening houdende met de persoonlijke toestand van de persoon in kwestie, het is te zeggen door zijn capaciteiten en zijn moeilijkheden in verband te brengen met intellectuele zwakheid, een slecht kennisniveau van het Frans, een mentale of motorische handicap, of nog een noodsituatie⁸³⁹. Ook het Arbeidshof van Gent oordeelt dat er op zijn minst een volgehouden inspanning mag verwacht worden om te zoeken naar werk⁸⁴⁰.

De vaste rechtspraak van de Antwerpse arbeidsrechtbank meent dat werkbereidheid als voorwaarde mag gesteld worden voor de toekenning van een uitkering op grond van de OCMW-wet. Het is immers niet de bedoeling dat het OCMW blijvend steun verschaft⁸⁴¹. Ook de arbeidsrechtbank van Kortrijk oordeelt dat werkbereidheid steeds een voorwaarde is voor maatschappelijke dienstverlening zodat ze niet eens uitdrukkelijk moet worden vermeld in de toekenningsbeslissing van steun⁸⁴².

1.5.1.1. Het bewijs van de werkbereidheid

Overeenkomstig de gemeenrechtelijke regels inzake de bewijsvoering behoort het aan de steunaanvrager het bewijs te leveren dat hij werkbereid is⁸⁴³.

Wie zijn werkbereidheid niet of onvoldoende bewijst, heeft volgens vele rechtbanken geen recht op maatschappelijke dienstverlening⁸⁴⁴. Geen enkele sollicitatie en geen inschrijving in een interimkantoor bewijzen duidelijk een gebrek aan werkbereidheid⁸⁴⁵. De inschrijving als werkzoekende bij de VDAB samen met het zoeken naar én het vinden van werk, bewijst naar het oordeel van de rechtbank voldoende de werkbereidheid⁸⁴⁶. Wie geen attest van arbeidsongeschiktheid voorlegt of van het niet kunnen volgen van Nederlandse opleidingen

⁸³⁸ Arbh. Antwerpen 17 februari 2012, AR nr. 2011/AA/392.

⁸³⁹ Arbh. Bergen 3 oktober 2012, AR nr. 2012/AM/104.

⁸⁴⁰ Arbh. Gent 9 november 2012, AR nr. 2012/AR nr./32.

⁸⁴¹ Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 10/8403/A; Arbrb. Antwerpen 6 februari 2012, AR nr. 11/2219/A; Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 11/3151/A; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/2977/A en 11/4034/A; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/3455/A en 11/4291/A; Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/1150/A; Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/4031/A; Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/4127/A; Arbrb. Antwerpen 27 februari 2012, AR nr. 11/3155/A; Arbrb. Antwerpen 27 februari 2012, AR nr. 11/4196/A; Arbrb. Antwerpen 6 februari 2012, AR nr. 11/3151/A; Arbrb. Antwerpen 19 september 2012, AR nr. 11/4.623/A en 12/570/A; Arbrb. Antwerpen 26 september 2012, AR nr. 11/4.756/A en 12/1.254/A; Arbrb. Antwerpen 26 maart 2012, AR nr. 11/5726/A; Arbrb. Antwerpen 3 december 2012, AR nr. 11/3702/A; Arbrb. Antwerpen 3 december 2012, AR nr. 12/4052/A; Arbrb. Antwerpen 3 december 2012, AR nr. 12/4107/A; Arbrb. Antwerpen 17 december 2012, AR nr. 12/5220/A; Arbrb. Antwerpen 10 december 2012, AR nr. 12/4806/A; Arbrb. Antwerpen 10 december 2012, AR nr. 12/4867/A.

⁸⁴² Arbrb. Kortrijk, 15 februari 2012, AR nr. 11/990/A.

⁸⁴³ Arbh. Antwerpen 21 december 2012, AR nr. 2012/AA/213; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 10/8388/A en 11/82.914/A en 11/4.218/A; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/4.238/A en 12/2.207/A.

⁸⁴⁴ Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/7.106/A; Arbrb. Dendermonde 6 juli 2012, AR nr. 11/2577/A; Arbrb. Antwerpen 20 september 2012, AR nr. 11/7939/A; Arbrb. Antwerpen 13 september 2012, AR nr. 12/911/A en 12/1201/A; Arbrb. Antwerpen 7 november 2012, AR nr. 12/3.318/A.

⁸⁴⁵ Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/7.095/A; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/2.823/A en 11/2.824/A; Arbrb. Antwerpen 13 september 2012, AR nr. 12/1165/A; Arbrb. Ieper 21 september 2012, AR nr. 11/137/A; Arbrb. Verviers 26 juni 2012, AR nr. 12/0237/A.

⁸⁴⁶ Arbrb. Ieper 3 februari 2012, AR nr. 10/256/A.

of Nederlandse les, heeft geen recht op financiële steun⁸⁴⁷. In overweging genomen dat de aanvrager niets neerlegt dat zijn werkbereidheid kan aantonen, moet nog opgemerkt worden dat, indien de aanvrager beweert de Franse taal te studeren, hij er nog steeds praktisch niets van kent hoewel hij zich sinds 2002 in België bevindt⁸⁴⁸.

Ook totaal onvoldoende als bewijs is de loutere inschrijving bij de VDAB, een aantal sollicitaties voor die evenwel allen dateren van na haar steunaanvraag en momenteel zonder werk zitten⁸⁴⁹. Ook uitprints van vacatures bewijzen geenszins dat eiser ook gesolliciteerd heeft voor de betreffende functies. Het louter ingeschreven zijn bij een interimkantoor bewijst evenmin dat eiser werkbereid is. Hoewel eiser reeds meer dan tien jaar in België verblijft, spreekt hij amper Nederlands. De lessen Nederlands die hij volgde heeft hij in december 2010, na amper een trimester, stopgezet. Dat eiser slechts zeer gebrekkig Nederlands spreekt, verkleint zijn kansen op de arbeidsmarkt. In de gegeven omstandigheden dient te worden besloten dat eiser zich niet werkbereidwillig heeft opgesteld⁸⁵⁰.

De aanvrager brengt niet bij met betrekking tot werkbereidheid; de drie neergelegde documenten in zijn dossier bewijzen alleen dat hij twee pogingen ondernomen heeft om werk te vinden na de betekening van de bestreden beslissing⁸⁵¹.

Met werkbereidheid wordt niet alleen bedoeld dat de steuntrekkende actief naar werk moet zoeken, maar ook dat hij bereid moet zijn de nodige aangepaste opleidingen te volgen die hem een kans geven om werk te vinden. In bepaalde gevallen kan het noodzakelijk zijn dat de steuntrekkende Nederlandse lessen volgt om zich verstaanbaar te kunnen maken en de onderrichtingen van de werkgever te begrijpen⁸⁵². Werkbereidheid moet worden beoordeeld aan de hand van de concrete mogelijkheden en de persoonlijke inspanningen van de betrokkene; er moet rekening gehouden worden met de specifieke situatie van de aanvrager, met zijn leeftijd, zijn gezondheid, zijn opvoeding, zijn vorige ervaringen...⁸⁵³

Wie gegevens moet binnenbrengen op het OCMW en zulks niet doet én bij drie huisbezoeken niet kan aangetroffen worden, toont zich niet werkbereid⁸⁵⁴.

De eiser moet zelf voldoende stukken bijbrengen om zijn werkbereidheid effectief aan te tonen⁸⁵⁵. Hij moet volgens vele arbeidsrechtbanken actief zoekgedrag bewijzen en sollicitaties bijbrengen⁸⁵⁶, alsook antwoorden op sollicitaties⁸⁵⁷. Eiser legt geen attest voor

⁸⁴⁷ Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR10/600/A en 10/4.242/A; Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 10/8.362/A en 11/1.886/A; Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 10/8.362/A en 11/1.886/A; Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/1150/A; Arbrb. Antwerpen 26 maart 2012, AR nr. 11/5531/A.

⁸⁴⁸ Arbrb. Verviers 14 februari 2012, AR nr. 11/1196/A, 11/1197/A, 11/1734/A.

⁸⁴⁹ Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 11/3.900/A.

⁸⁵⁰ Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/4069/A.

⁸⁵¹ Arbrb. Verviers 14 februari 2012, AR nr. 11/1245/A.

⁸⁵² Arbrb. Antwerpen 6 februari 2012, AR nr. 11/2219; Arbrb. Antwerpen 6 februari 2012, AR nr. 11/3151/A; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/2977/A en 11/4034/A; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/3455/A en 11/4291/A; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/3753/A; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/4032/A; Arbrb. Antwerpen 26 november 2012, AR nr. 12/4330/A.

⁸⁵³ Arbrb. Antwerpen 6 december 2012, AR nr. 12/3870/A; Arbrb. Antwerpen 22 november 2012, AR nr. 12/2460/A.

⁸⁵⁴ Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/4.126/A.

⁸⁵⁵ Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/3753/A; Arbrb. Antwerpen 21 maart 2012, AR nr. 11/1.677/A; Arbrb. Antwerpen 6 december 2012, AR nr. 12/2482/A en 12/4415/A; Arbrb. Antwerpen 12 december 2012, AR nr. 11/2.825/A.

⁸⁵⁶ Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/4032/A; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/8.000/A; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/8.098/A; Arbrb. Tongeren 8 maart 2012, AR nr. 11/2282/A; Arbrb. Antwerpen 26 maart 2012, AR nr. 11/2130/A; Arbrb. Antwerpen 12 december 2012, AR nr. 11/1.308/A; Arbrb. Antwerpen 12 december 2012, AR nr. 11/7.467/A.

van arbeidsongeschiktheid of van het niet kunnen volgen van opleidingen of Nederlandse les. Er zijn geen andere elementen die een tewerkstelling of het volgen van lessen in de weg staan⁸⁵⁸.

Een aanvragerster die niet akkoord gaat met een voltijdse tewerkstelling in het stelsel van artikel 60, §7 van de OCMW-wet, moet aantonen dat deze voltijdse tewerkstelling en/of de daarmee samenhangende beslissing van het OCMW, haar in een situatie doen belanden dat zij niet meer in de mogelijkheid is een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid⁸⁵⁹.

Anderzijds mag uit het feit dat een aanvrager geen werk heeft, niet onmiddellijk worden afgeleid dat hij zich niet zou wensen te integreren in onze maatschappij⁸⁶⁰.

1.5.1.2. De overeenkomst van maatschappelijke integratie

Met een aanvrager equivalent leefloon kan een overeenkomst van maatschappelijke integratie worden afgesloten⁸⁶¹.

1.5.2. Vrijgesteld van bewijs

1.5.2.1. Gezondheidsredenen

Het OCMW kan eisen van de aanvrager dat hij zijn werkbereidheid aantoont, tenzij dit om billijkheidsredenen of gezondheidsredenen niet mogelijk is. Door zijn medische problemen en zijn sociale bagage, kan een aanvrager niet meer economisch activeerbaar zijn⁸⁶². Medische problemen die duidelijk blijken uit het sociaal verslag, en analfabetisme kunnen een tewerkstelling moeilijk haalbaar maken⁸⁶³. Van iemand op een bepaalde leeftijd met een zwakke gezondheidstoestand kan niet meer geëist worden dat hij naar werk zoekt⁸⁶⁴. Wie wel medische redenen aanhaalt, doch daar geen bewijs van voorlegt, kan niet vrijgesteld worden van de vereiste van werkbereidheid⁸⁶⁵. Een zware traumatisering door de agressieproblematiek van haar ex-partner geldt als billijkheidsreden⁸⁶⁶. Ook het feit dat iemand medische beperkingen heeft, al over de 50 is en dat aangepaste jobs niet voor het rapen zijn, is een billijkheidsreden⁸⁶⁷.

1.5.2.2. Billijkheidsredenen

Vorming wordt door de rechtspraak als een billijkheidsreden aangezien; het OCMW kan de kosten die dergelijke vorming met zich meebrengt, ten laste nemen⁸⁶⁸. Een student moet wel aantonen dat hij inspanningen doet om te slagen en dat hij, bijvoorbeeld, studentenarbeid

⁸⁵⁷ Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/7.443/A; Arbrb. Antwerpen 26 september 2012, AR nr. 10/7.401/A.

⁸⁵⁸ Arbrb. Antwerpen 15 februari 2012, AR nr. 11/2.913/A.

⁸⁵⁹ Arbh. Antwerpen 12 maart 2012, AR nr. 2011/AH/153.

⁸⁶⁰ Arbrb. Kortrijk 5 september 2012, AR nr. 11/1.880/A.

⁸⁶¹ Arbrb. Kortrijk 15 februari 2012, AR nr. 11/990/A.

⁸⁶² Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/5039/A.

⁸⁶³ Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/2533/A.

⁸⁶⁴ Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/204/A en 11/6394/A.

⁸⁶⁵ Arbrb. Antwerpen 22 maart 2012, AR nr. 11/4339/A; Arbrb. Antwerpen 21 maart 2012, AR nr. 11/4.474/A.

⁸⁶⁶ Arbrb. Antwerpen 5 december 2012, AR nr. 11/4.735/A.

⁸⁶⁷ Arbrb. Tongeren 8 november 2012, AR nr. 12/822/A.

⁸⁶⁸ Arbrb. Brussel 14 februari 2012, AR nr. 11/13448/A, 11/5942A en 11/8796/A.

verricht en dat hij tevergeefs een beroep gedaan heeft op zijn ouders⁸⁶⁹. Iemand die studeert en niet aantoon dat zij niet in staat is om te gaan werken en een inkomen te verwerven, bijvoorbeeld door op zoek te gaan naar weekendwerk of door te solliciteren voor vakantiewerk, voldoet niet aan de vereiste van werkbereidheid⁸⁷⁰. Indien er geen enkel perspectief was opdat betrokkene wel zou slagen en betrokkene toont niet aan dat het desondanks verder zetten van de studies een voordeel kon opleveren, oordeelt het Arbeidshof van Gent dat er geen billijkheidsredenen waren om betrokkene nog langer vrijstelling te verlenen van de werkbereidheidsvereiste⁸⁷¹. Gelijkaardig is het geval waarbij de vraag kan gesteld worden of de aard van het onderwijs en de gevolgde studies realistisch zijn en op termijn de vooropgestelde doelstelling ken bereikt worden⁸⁷². Een eiseres die geen sollicitatiebewijzen bijbrengt om van een echte werkbereidheid te kunnen spreken, die niet aantoon dat zij in de zomer nog zou gewerkt hebben, die evenmin weekendwerk bewijst, die onduidelijkheid laat bestaan over haar studies (geen bewijs van inschrijven, geen studieresultaten) toont volgens de rechtbank te weinig haar werkbereidheid en/of haar studie-ijver⁸⁷³. Wie een equivalent leefloon geniet en niet voldoet aan de voorwaarden (studies) opgelegd door het GPML, krijgt terecht als sanctie een schorsing van een maand. Het vertrek naar het buitenland om daar verder te studeren impliceert de onbevoegdheid van het Belgische OCMW⁸⁷⁴.

Wanneer de aanvraagster in feite bewezen heeft dat zij met een zeker ernst gedurende het gehele academiejaar dag- en avondcursussen gevolgd heeft, is dit van die aard dat haar een tweede kans moet gegeven worden⁸⁷⁵.

Dat het OCMW op aangeven van zijn maatschappelijk werker gedurende acht jaar toestond dat een studente steun of leefloon genoot voor een studie van vier jaar, maakt van het leefloon evenwel geen verworven recht waar verzoekster zich eindeloos kan op blijven beroepen⁸⁷⁶. Gelijkaardig zijn de vonnissen waarin gesteld wordt dat, als betrokkenen hun studies wensen verder te zetten, de rechtbank het aangewezen acht dat hij hier eerst zelf voor gaat werken⁸⁷⁷.

Door een verblijfsvergunning te vragen om medische redenen, die ontvankelijk werd verklaard, mogen betrokkenen niet werken. Inschrijving bij de VDAB heeft dan geen zin evenmin als solliciteren⁸⁷⁸.

De kinderlast is geen beletsel om te gaan werken⁸⁷⁹. Ook culturele of godsdienstige redenen kunnen niet als billijkheidsredenen worden beschouwd⁸⁸⁰.

Tot slot kan, naar de mening van het Arbeidshof van Antwerpen, na minstens elf jaar verblijf in het land het gebrek aan kennis van onze landstaal bezwaarlijk nog worden ingeroepen als billijkheidsreden⁸⁸¹.

⁸⁶⁹ Arbrb. Luik 29 februari 2012, AR nr. 398485; Arbrb. Oudenaarde 20 december 2012, AR nr. 11/912/A/III.

⁸⁷⁰ Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/1631/A; Arbrb. Leuven 5 maart 2012, AR nr. 11/1757.

⁸⁷¹ Arbh. Gent 10 februari 2012, AR nr. 2011/AR nr./62.

⁸⁷² Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 10/8.449/A.

⁸⁷³ Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/3455/A en 11/4291/A.

⁸⁷⁴ Arbrb. Tongeren 9 maart 2012, AR nr. 11/92/A.

⁸⁷⁵ Arbrb. Brussel 8 juni 2012, AR nr. 12/246/A.

⁸⁷⁶ Arbh. Antwerpen 7 maart 2012, AR nr. 2011/AA/267.

⁸⁷⁷ Arbrb. Tongeren 8 maart 2012, AR nr. 12/4/A; Arbrb. Tongeren 8 maart 2012, AR nr. 12/89/A.

⁸⁷⁸ Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/8.159/A.

⁸⁷⁹ Arbrb. Tongeren 9 februari 2012, AR nr. 10/2075/A.

⁸⁸⁰ Arbrb. Kortrijk 15 februari 2012, AR nr. 11/990/A.

⁸⁸¹ Arbh. Antwerpen 19 december 2012, AR nr. 2012/AA/269; Arbrb. Antwerpen 5 december 2012, AR nr. 12/3.121/A.

1.6. *Eerst het recht op sociale voorzieningen en op onderhoudsgeld aanspreken.*

1.6.1. Eerst het recht op onderhoudsgeld aanspreken..

Het OCMW houdt terecht voor dat het ten laste nemen van achterstallen in onderhoudsgeld niet tot de bevoegdheid van het OCMW behoort; overeenkomstig artikel 68quinquies van de wet van 8 juli 1976 is het OCMW ertoe gehouden maatschappelijke hulp toe te kennen ten belope van 50% van het bedrag van het onderhoudsgeld, zolang de aanvrager bewijst dat dit betaald is. Deze wettelijke voorwaarde wordt hier klaarblijkelijk niet gerapporteerd⁸⁸².

Het Arbeidshof van Gent oordeelt dat geen enkele bepaling van de OCMW-wet het verkrijgen van maatschappelijke dienstverlening afhankelijk maakt van een eis die moet worden ingesteld door de steunaanvrager tegen de schuldenaars van alimentatiegelden⁸⁸³.

1.6.2. Eerst de rechten op andere sociale voorzieningen aanspreken

Nihil

2. DE FINANCIËLE STEUNVERLENING

2.1. *Steun met referentie aan het leefloon*

2.1.1. Steun gelijk aan het leefloon

Als duidelijk blijkt dat een aanvrager niet kan terugkeren naar zijn land van herkomst omdat zijn gezondheidstoestand dit niet toelaat, heeft hij recht op een steun gelijkgesteld aan het leefloon en kan artikel 57, §2, eerste lid, 1° van de Organieke Wet niet toegepast worden⁸⁸⁴.

Ook Fedasil wordt, indien het in gebreke blijft, veroordeeld tot het betalen van een equivalent leefloon aan een gezin⁸⁸⁵. In een ander geval wordt het OCMW opgedragen het falen van Fedasil te compenseren door aan een illegaal verblijvende vrouw met kinderen steun te verlenen gelijk aan het bedrag van de kinderbijslag te vermeerderen met een materiële hulp om de alimentaire, onderhouds- en logementsnoden van de beide kinderen te dekken⁸⁸⁶.

Aan een illegaal in het land verblijvende moeder met een (vermoedelijk) Belgisch kind werd een steun gelijk aan het bedrag van het leefloon toegekend⁸⁸⁷. Wie samenwoont met iemand die niets bijdraagt aan het huishouden, heeft recht op een steun gelijkgesteld aan het leefloon in de categorie alleenstaande⁸⁸⁸.

Het equivalent leefloon kan ook toegekend worden aan de erkende vluchteling die nog minderjarig is⁸⁸⁹.

⁸⁸² Arbrb. Namen 8 juni 2012, AR nr. 11/2539/ en 11/2540/A.

⁸⁸³ Arbh. Gent 6 januari 2012, AR nr. 2011/AG/32.

⁸⁸⁴ Arbrb. Brussel 27 februari 2012, AR nr. 11/11656/A.

⁸⁸⁵ Arbrb. Luik, 8 februari 2012, AR nr. 401998.

⁸⁸⁶ Arbrb. Nijvel 14 februari 2012, AR nr. 11/2184/A; Arbrb. Luik 2 februari 2012, AR nr. 398.993.

⁸⁸⁷ Arbrb. Luik 6 februari 2012, AR nr. 402.831; Arbrb. Luik 2 februari 2012, AR nr. 392.311 en 399.375.

⁸⁸⁸ Arbrb. Gent 3 februari 2012, AR nr. 11/1480/A.

⁸⁸⁹ Arbh. Antwerpen 17 februari 2012, AR nr. 2011/AA/390.

2.1.2. Aanvullende steun bovenop het leefloon

Wie een inkomen heeft en in staat is zijn bijkomende medische kosten te betalen, heeft geen recht op bijkomende steun van het OCMW, rekening houdende met het residuaire karakter van de maatschappelijke dienstverlening⁸⁹⁰.

2.2. Steun bepaald geval per geval

2.2.1. Individualisering van de steun

Wie aan het OCMW een financiële steun vraagt voor het betalen van ziekenhuisrekeningen en factuur van ziekenvervoer, moet bewijzen dat er nood was aan deze behandeling. Bij stilzwijgen hieromtrent en gebrek aan enige medewerking, wordt de vraag als niet-gegrond beoordeeld⁸⁹¹. Nu uit de berekeningen blijkt dat betrokkene in staat was zelf de hospitalisatiekosten te dragen, moeten deze niet door de gemeenschap gedragen worden⁸⁹². Het OCMW moet alle facturen die de aanvrager of het ziekenhuis waar ze werd verzorgd, aan hem overmaakt, onderzoeken en ten gronde beslissen tot al dan niet steunverlening⁸⁹³. Wanneer een aanvrager zich in een asielprocedure bevindt en toch maatschappelijke steun vraagt om voor haar moeder te zorgen moeten de medische attesten op voldoende wijze aanduiden dat de moeder de beweerde zorg nodig heeft. Het Arbeidshof van Gent oordeelt dat de beweerde medische problematiek niet tot gevolg kan hebben dat de Opvangwet niet moet worden nageleefd⁸⁹⁴.

2.2.2. Soevereine beoordeling door de rechter

De arbeidsrechtbank van Kortrijk oordeelt dat het niet de taak is van het OCMW om telkens bij te springen wanneer de schuldenlast te groot wordt. Het OCMW is er niet om automatisch alle schulden op zich te nemen. Het kan zich niet laten terugdringen tot de rol van financieringsinstelling⁸⁹⁵. De arbeidsrechtbank van Luik oordeelt eveneens dat het OCMW er is om de aanvragers toe te laten waardig te leven maar niet om hun schulden af te betalen; gezien de aanvrager een leefloon geniet en een afbetalingsregeling heeft getroffen met de eigenaar van zijn vroeger appartement, gezien hij in budgetbegeleiding kan komen en permanente betaalopdrachten kan geven om zijn huur te betalen, is er geen extra steun nodig⁸⁹⁶. Het komt het OCMW niet toe een bodemloze put te vullen en zo betrokkene te ontheffen van zijn verantwoordelijkheid⁸⁹⁷.

Soms wordt Fedasil veroordeeld tot het toekennen van materiële bijstand in een opvangcentrum⁸⁹⁸. De rechtbank beveelt Fedasil de aanvrager te huisvesten in een

⁸⁹⁰ Arbrb. Brussel 27 februari 2012, AR nr. 11/10763/A.

⁸⁹¹ Arbrb. Luik 2 februari 2012, AR nr. 399.260.

⁸⁹² Arbh. Gent 9 februari 2012, AR nr. 2011/AR nr./318.

⁸⁹³ Arbrb. Kortrijk 5 september 2012, AR nr. 11/1151/A.

⁸⁹⁴ Arbh. Gent 14 december 2012, AR nr. 2012/AR nr./118.

⁸⁹⁵ Arbrb. Kortrijk 8 februari 2012, AR nr. 11/677/A; Arbrb. Tongeren 13 december 2012, AR nr. 12/1622/A.

⁸⁹⁶ Arbrb. Luik 29 februari 2012, AR nr. 398.589.

⁸⁹⁷ TT Dinant 28 februari 2012, AR nr. 11/1420/A.

⁸⁹⁸ Arbrb. Luik 6 februari 2012, AR nr. 402.831; Arbrb. Brugge 15 februari 2012, AR nr. 11/2.549/A en AR nr. 11/2.552/A; Arbrb. Brussel 8 november 2012, AR nr. 12/8707/A; Arbrb. Brussel 13 november 2012, AR nr. 12-13059-A; Arbrb. Brussel 13 november 2012, AR nr. 12-3402-A.

observatie- en oriënteringscentrum op straffe van een dwangsom van 125 euro per dag⁸⁹⁹. Het is nodig Fedasil te veroordelen tot het verlenen van maatschappelijke dienstverlening aan de minderjarige kinderen die hun moeder vergezellen die hier illegaal verblijft, dienstverlening waarop ze recht hebben overeenkomstig artikel 57, §2 van de Organieke wet van 8 juli 1976, zijnde een huisvesting van de ouder en de minderjarige kinderen in een federaal opvangcentrum. Wanneer Fedasil in gebreke blijft bij het uitvoeren van zijn verplichtingen zoals de wettekst voorziet, moet het zijn verplichtingen in natura vervangen door de uitvoering bij equivalent, onder de vorm van een tenlasteneming van wat noodzakelijk is voor minderjarige kinderen om een leven te kunnen leiden in overeenstemming met de menselijke waardigheid en met respect voor de eenheid van de gezinscel⁹⁰⁰. Uitzonderlijk veroordeelt de rechtbank Fedasil tot het overschrijven van een maandelijks bedrag van 125 aan de voogd van de minderjarige om de kosten van scholing, vervoer en kleding van de minderjarige te dekken zolang hij niet opgenomen kan worden in een opvangcentrum of in een opvangstructuur beheerd door Fedasil of door een partner et tot aan de leeftijd van de meerderjarigheid⁹⁰¹.

De rechtbank stelt vast dat er in tussentijd een nieuwe beslissing genomen is door Fedasil en dat de aanvrager ondergebracht is in een federaal opvangcentrum. Daar het agentschap voldoet aan de hoofdveroordeling, is een veroordeling tot een dwangsom op grond van artikel 1385bis Ger W, niet gerechtvaardigd⁹⁰². Er moet worden vastgesteld dat Fedasil en zijn voogdijoverheid zelf in zekere mate de opvangcapaciteit vaststellen en zo al dan niet beslissen een beroep te doen op een dringend netwerk en hierdoor de capaciteit van het opvangnetwerk beïnvloeden. De rechtbank moet eveneens vaststellen dat, vanaf dat Fedasil veroordeeld is in kortgeding of ten gronde op straffe van een dwangsom, het agentschap onmiddellijk of op zeer korte termijn een onderkomen vindt, omstandigheid die aantoonst dat de verzadiging erg relatief is⁹⁰³. Het komt Fedasil toe de vragende partijen te huisvesten in een opvangcentrum of op gelijk welke andere plaats die hen toelaat een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid; zolang als een beslissing in die zin niet getroffen is, komt het Fedasil toe de huisvestingskosten en de kosten van het dagelijkse leven van de vragende partijen en hun familieleden, te dragen⁹⁰⁴. De beschikking uitgesproken door de voorzitter van de arbeidsrechtbank moet bevestigd worden en Fedasil moet veroordeeld worden tot het verlenen van een onderkomen in een opvangcentrum zoals voorzien in artikel 2, 6° van de wet van 12 januari zolang als de aanvrager voldoet aan de toepassingsvoorwaarden van de wet van 12 januari 2007⁹⁰⁵.

Wanneer de arbeidsrechtbank oordeelt dat de door het OCMW voorgestelde oplossing, zijnde de aankoop van een houtvuur en een elektrische boiler voor de aanvrager, deze in staat stelt haar woning voldoende te verwarmen en warm water te hebben, dan blijkt deze te beantwoorden aan de noden van de eiseres, temeer daar het om een tijdelijke situatie gaat⁹⁰⁶.

⁸⁹⁹ Arbrb. Brussel 8 november 2012, AR nr. 12/12104/A; Arbrb. Brussel 8 november 2012, AR nr. 12/12103/A.

⁹⁰⁰ Arbrb. Luik 26 november 2012, AR nr. 406086.

⁹⁰¹ Arbrb. Brussel 19 juni 2012, AR nr. 12/4206/A; Arbrb. Brussel 19 juni 2012, AR nr. 12/4207/A.

⁹⁰² Arbrb. Brussel 19 april 2012, AR nr. 11/16634/A en 11/16647/A.

⁹⁰³ Arbrb. Brussel 25 april 2012, AR nr. 11/11161/A.

⁹⁰⁴ Arbrb. Charleroi 17 april 2012, AR nr. 11/5287/A.

⁹⁰⁵ Arbrb. Brussel 26 april 2012, AR nr. 11/15870/A.

⁹⁰⁶ Arbrb. Neufchâteau 13 februari 2012, AR nr. 11/126/A.

In tegenstelling tot wat het geval is in de wet van 26 mei 2002 m.b.t. de maatschappelijke integratie, bevat de wet van 8 juli 1976 geen categorieën begunstigden⁹⁰⁷.

2.2.3. De familiale situatie

2.2.3.1. Feitelijk huishouden

Het Arbeidshof vindt het bevreemdend dat de betrokkene net van zodra hij legaal in België verblijft, kennelijk niet meer kan samenleven met het gezin van zijn broer terwijl de vele door het OCMW uitgevoerde huisbezoeken op zijn adres juist aantonen dat hij daar nooit kan worden aangetroffen. Net zo min heeft hij het OCMW ingelicht over de plaats waar hij dan wel effectief zou verblijven, zodat met de aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid mag worden besloten dat hij de facto in het gezin van zijn broer is blijven wonen⁹⁰⁸.

2.2.3.2. Samenwoning

Als er sporen of aanwijzingen zijn van samenwoning, is een sociaal onderzoek vereist dat uitmaakt of de uitkeringsgerechtigde uit de samenwoning een economisch-financieel voordeel haalt of niet⁹⁰⁹. Wanneer uit bijkomend en grondig sociaal onderzoek blijkt dat de eisen samenwoont met iemand anders, wordt terecht besloten dat de vorige financiële verslagen gebaseerd waren op onvolledige gegevens en tot aanpassing van het steunbedrag⁹¹⁰.

Onder samenwoning moet worden verstaan het feit dat personen onder hetzelfde dak leven en voornamelijk gezamenlijk hun zaken van huishoudelijke aard regelen; de aanvrager en haar zoon wonen niet onder hetzelfde dak en regelen hun zaken van huishoudelijke aard niet gezamenlijk. De rechtbank ziet de verplichting in hoofde van de aanvrager, een vrouw van 53 jaar, niet in om aan te tonen dat zij gedwongen geweest werd om alleen te gaan wonen om reden van een zware, niet te ontwarren of onherstelbare onenigheid met haar familie. Het OCMW is slecht geplaatst om af te leiden dat niets de aanvrager verhindert haar maaltijden te gaan nuttigen bij haar zoon daar zij niet over een koelkast beschikt; het OCMW vindt een begrip "uitgebreide samenwoning" uit dat geen enkele wettelijke basis heeft⁹¹¹.

Een leefloongerechtigde of een gerechtigde op maatschappelijke dienstverlening die samenwoont met een onwettig in het land verblijvende vreemdeling, zonder dat dit samenwonen hem enig economisch of financieel voordeel oplevert, heeft recht op een leefloon of op maatschappelijke dienstverlening aan het barema voor een alleenstaand persoon⁹¹². Daarom stelt zich de vraag hoe de toestand van een aanvrager moet bekeken worden die samenwoont met een illegaal verblijvend persoon. In de mate dat het de aanvrager toekomt de hoegrootheid van de aanwezigheid van haar partner in het huishouden aan te tonen, kan dit geen enkel economisch-financieel voordeel voor haar genereren⁹¹³.

⁹⁰⁷ Arbrb. Luik 17 december 2012, AR nr. 405818 en 406078.

⁹⁰⁸ Arb. Antwerpen 17 februari 2012, AR nr. 2011/AA/392.

⁹⁰⁹ Arbrb. Brugge 7 maart 2012, AR nr. 11/1.509/A; Arbrb. Antwerpen 21 maart 2012, AR nr. 11/4.500/A.

⁹¹⁰ Arbrb. Leuven 19 maart 2012, AR nr. 11/1324/A.

⁹¹¹ Arbrb. Verviers 11 december 2012, AR nr. 12/0636/A.

⁹¹² Arbrb. Gent 3 februari 2012, AR nr. 11/1480/A.

⁹¹³ Arbrb. Luik 17 december 2012, AR nr. 405818 en 406078.

Gelet op de hoogte van het gezamenlijke inkomen van de eiseres en haar inwonende moeder, kon het OCMW terecht overgaan tot aanrekening van de inkomsten van de moeder⁹¹⁴.

Indien de Antwerpse arbeidsrechtbank uit de stukken van het dossier niet kan afleiden dat de huishouding gemeenschappelijk is en als uit het sociaal verslag niet blijkt dat de bewoners samen hun maaltijd bereiden en samen eten noch dat de onderhoudsproducten gezamenlijk worden aangekocht, dient naar analogie met de studenten dan ook gesteld te worden dat beiden als alleenstaanden dienen beschouwd te worden. De gemeenschappelijke huishouding wordt immers niet bewezen⁹¹⁵.

2.2.3.3. De aanwezigheid van personen ten laste

De inkomsten van het gezin lieten niet toe om een huur van 817 euro per maand te dragen, noch de vaste kosten (gas, elektriciteit, telefoon, medische kosten, ziekenfondsbijdrage, water, tv-distributie, autoverzekering, busabonnement) en kosten voor kledij, onderhoud en voeding. Uit het voorgaande blijkt dat de toegekende maandelijkse maatschappelijke dienstverlening gedurende drie maanden, rederlijkerwijze vastgesteld kunnen worden op 400 euro per maand⁹¹⁶.

2.3. Steun gebaseerd op barema's.

2.3.1. Het gemeenschapsbarema

Wanneer financiële steun noodzakelijk is om de aanvrager toe te laten een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid, kan deze steun, naar analogie met het bedrag van het leefloon, maar zonder de automatische forfaitaire vermindering voorzien in artikel 22, §2 van het KB van 11 juli 2002, vastgelegd worden op het verschil tussen het hoogste tarief van deze uitkering en de effectieve inkomsten⁹¹⁷.

2.3.2. De barema's van het OCMW

Met betrekking tot de materiële hulp als onderdeel van de maatschappelijke dienstverlening hanteert het OCMW het begrip bijstandsnorm. Deze bestaat uit verschillende onderdelen: allereerst wordt er vertrokken van de basisnorm. Naargelang de gezinssituatie wordt vertrokken van het bedrag leefloon alleenstaande of gezin, eventueel vermeerderd met bedrag gewone kindervergoeding. Indien de inkomsten van eiser boven de bijstandsnorm liggen, dan komt hij niet in aanmerking voor bijkomende maatschappelijke dienstverlening⁹¹⁸. Soms volgt de Arbeidsrechtbank de barema's van het OCMW en oordeelt ze dat het beroep ongegrond is als het beschikbare inkomen van een aanvrager boven het barema ligt⁹¹⁹. Het Arbeidshof van Antwerpen oordeelt in een zaak dat het OCMW, waar het besliste om bij toepassing van zijn steunnormensysteem toch minstens ten dele in het voordeel van de

⁹¹⁴ Arbrb. Dendermonde 6 februari 2012, AR nr. 10/3143/A.

⁹¹⁵ Arbrb. Antwerpen 6 februari 2012, AR nr. 11/4413/A en 11/6746/A; Arbrb. Antwerpen 6 februari 2012, AR nr. 11/4420/A.

⁹¹⁶ Arbrb. Namen 14 november 2011, AR nr. 12/1603/A en 12/1657/A.

⁹¹⁷ Arbrb. Brussel 17 december 2012, AR nr. 12/6693/A.

⁹¹⁸ Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 11/4.804/A.

⁹¹⁹ Arbrb. Eupen 21 juni 2012, AR nr. 10/399/A.

aanvrager rekening te houden met diens lasten, zich reeds mild heeft opgesteld, zonder dat aan het OCMW een niet-correcte wetstoepassing of –interpretatie kan worden verweten⁹²⁰.

Het Arbeidshof van Bergen is van oordeel niet gebonden te zijn aan het barema van een OCMW: in feite kan het Hof, op grond van zijn volheid van bevoegdheid, zijn beoordeling van het recht op leefloon niet beperkt zien door voorwaarden die eenzijdig door één van de in het geding zijnde partijen worden uitgevaardigd⁹²¹.

2.4. Steun gelijk aan de kinderbijslag en het kraamgeld

Het OCMW kan steun gelijk aan kinderbijslag toekennen op grond van de wet van 8 juli 1976 en op grond van de wet van 2 april 1965⁹²².

2.5. De geactiveerde maatschappelijke dienstverlening

De aanvrager legt uit at hij verzoekt om te toekenning van hetzij een gedeeltelijk leefloon hetzij maatschappelijke dienstverlening in de vorm van een engagement in het kader van artikel 60 van de organieke wet⁹²³.

2.6. Dringende steun

nihil

2.7. Voorlopige steun

nihil

2.8. Terugbetaalbare steun

De rechtspraak is verdeeld over de wettelijkheid van terugbetaalbare steun.

De arbeidsrechtbank van Brussel oordeelt dat, wat het terugbetaalbare karakter van de toegekende maatschappelijke dienstverlening betreft, dit niet kan gerechtvaardigd worden. Aan geen enkele van de hypothesen van terugbetaling bedoeld in de artikelen 98 en 99 van de wet van 8 juli 1976 wordt tegemoet gekomen, en het OCMW laat er voor het overige geen gelden⁹²⁴.

Een andere rechtbank oordeelt dat, gezien artikel 60, §3 van de OCMW-wet bepaalt dat het OCMW materiële steun verstrekt in de meest passende vorm, dit laatste toelaat dat de OCMW's in de meest diverse situaties een specifiek antwoord kunnen geven op een hulpvraag. Een lening kan hier ongetwijfeld onder vallen⁹²⁵. Ook een terugvorderbare steun is mogelijk⁹²⁶.

Wanneer iemand de achterstallen niet echt opgevraagd heeft bij de POD Sociale Zekerheid, berooft die zich vrijwillig van inkomsten waarover hij had kunnen beschikken, ofwel heeft hij deze achterstallen reeds ontvangen en heeft hij ze achtergehouden voor het OCMW, hetgeen een vrijwillig onjuiste verklaring betekent in de zin van artikel 98, §1 van de wet van

⁹²⁰ Arbh. Antwerpen 12 november 2012, AR nr. 2011/AH/321.

⁹²¹ Arbh. Bergen 26 april 2012, AR nr. 2010/AM/258 en 2010/AM/259.

⁹²² Arbrb. Verviers 21 februari 2012, AR nr. 10/2058; Arbrb. Brussel 8 november 2012, AR nr. 8737/12.

⁹²³ Arbrb. Verviers 21 februari 2012, AR nr. 9/1347/A.

⁹²⁴ Arbrb. Brussel 17 december 2012, AR nr. 12/6694/A.

⁹²⁵ Arbrb. Tongeren 9 februari 2012, AR nr. 11/1471/A; Arbrb. Mechelen 7 november 2012, AR nr. 12/169/A.

⁹²⁶ Arbrb. Brussel 8 november 2012, AR nr. 8778/12.

8 juli 1976; in de beide gevallen kan het OCMW de totaliteit van de verleende maatschappelijke dienstverlening terugvorderen⁹²⁷.

3. STEUNVERLENING DOOR DIENSTVERLENING

3.1. Dienstverlening door begeleiding

De mantelzorg en bijbehorende mantelzorgpremie kan worden stopgezet louter op vraag van degene aan wie mantelzorg werd verstrekt.⁹²⁸

3.2. De geneeskundige dienstverlening

3.2.1. Medische kosten en geneesmiddelen

Maatschappelijke dienstverlening kan verschillende vormen aannemen, onder meer met betrekking tot het beheer van farmaceutische kosten of de kosten van een bril⁹²⁹, het recht op bescherming van de gezondheid en medische bijstand, zoals gewaarborgd in artikel 23 Grondwet op grond waarvan iedereen heeft het recht heeft om een menswaardig leven te leiden.⁹³⁰ Indien de aanvrager niet in staat is om de noodzakelijke medische kosten niet kan betalen en daarbij in een toestand verkeert dat hij niet over de middelen beschikt om een leven te leiden dat met de waardigheid van zijn mens-zijn overeenstemt, moet het OCMW de vraag tot tussenkomst inwilligen; bijvoorbeeld de terugbetaling van een bril of tandzorg.⁹³¹ Het biedt niet alleen een palliatieve en curatieve hulp, maar ook een preventieve hulp.⁹³² Het is de aanvrager die moet aantonen dat hij, op het ogenblik van de aanvraag, onvoldoende inkomsten heeft om de medische kosten te betalen.⁹³³ De noodzaak van maatschappelijke dienstverlening om een persoon een menswaardig leven te garanderen, wordt gewaardeerd naarmate de staat van behoeftigheid van de aanvrager; de staat van behoeftigheid wordt bepaald door een sociaal onderzoek.⁹³⁴

Voor de berekening van die tussenkomst moet toepassing gemaakt worden van de overeenstemmende RIZIV-tarieven⁹³⁵ en rekening gehouden worden met de tussenkomst van het ziekenfonds.⁹³⁶

⁹²⁷ Arbrb. Brussel 24 mei 2012, AR nr. 11/14417/A.

⁹²⁸ Arbrb. Leuven 12 november 2012, AR nr. 12/1042/A.

⁹²⁹ Arbrb. Charleroi 15 mei 2012, AR nr. 12/5629

⁹³⁰ Arbrb. Charleroi 21 november 2012, AR nr. 12/3477/A en AR nr. 12/3478/A; Arbrb. Brussel 21 juni 2012, AR nr. 12/745/A.

⁹³¹ Arbrb. Veurne 19 november 2012, AR nr. 12/3873/A; Arbrb. Antwerpen 8 november 2012, AR nr. 12/3030/A; Arbh. Brussel 6 december 2012, AR nr. 2011/AB/464; Arbrb. Brussel 19 september 2012, AR nr. 11/11687/A.

⁹³² Arbrb. Brussel 30 juli 2012, AR nr. 12/1442/A; Arbrb. Dinant 26 juni 2012, AR nr. 12/377/A en AR nr. 12/1616/A.

⁹³³ Arbrb. Antwerpen 8 november 2012, AR nr. 12/3030/A; Arbrb. Luik 5 december 2012, AR nr. 401870; Arbrb. Luik 5 december 2012, AR nr. 407792; Arbrb. Neufchâteau 12 maart 2012, AR nr. 11/202/A; Arbrb. Brussel 27 maart 2012, AR nr. 11/15007/A; Arbrb. Brussel 16 januari 2012, AR nr. 11/3742/A, AR nr. 11/5996/A en AR nr. 11/9374/A.

⁹³⁴ Arbrb. Brussel 20 juli 2012, AR nr. 12/1416; Arbrb. Brussel 26 november 2012, AR nr. 12/6889/A en AR nr. 12/12760/A.

⁹³⁵ Arbrb. Gent 14 december 2012, AR nr. 10/1725/A.

⁹³⁶ Arbrb. Dinant 25 september 2012, AR nr. 12/869/A; Arbh. Brussel 20 september 2012, AR nr. 2011/AB/322; Arbrb. Namen 9 maart 2012, AR nr. 11/2083/A en AR nr. 12/258/A.

Het OCMW kan gebruikmaken, bij de beoordeling van haar steunaanvraag met betrekking tot medische en farmaceutische kosten, van een richtbarema. Deze hantering moet evenwel met redelijkheid gebeuren zodat er ruimte moet zijn om met de afwijkende omstandigheden rekening te houden.⁹³⁷

De tandzorg, bijvoorbeeld de plaatsing van een prothese, dient absoluut medisch noodzakelijk te zijn.⁹³⁸ Een medisch attest van een arts kan vaststellen dat een orthodontische behandeling nodig is om de steunaanvrager in staat te stellen een menswaardig leven te leiden.⁹³⁹ Het OCMW kan een bedrag voor de tandprothese in leen geven als er, gelet op de leeftijd van de aanvrager, geen terugbetaling is van de ziekteverzekering.⁹⁴⁰

Het OCMW kan de medische waarborg niet weigeren louter om de reden dat de steunaanvrager en/of zijn gezin aan een zogenaamd medisch toerisme doet, namelijk dat zij naar België zijn gekomen om de reden dat zij hier betere medische verzorging zouden krijgen.⁹⁴¹

Het is terecht dat het OCMW de tussenkomst van de reparatie van een fiets weigert gelet op het feit dat het OCMW reeds tussenkomt in twee abonnementen van dertig zwemsessies. De beoefening van twee verschillende sporten is niet nodig om een menswaardige leven te leiden.⁹⁴² Niettemin, het recht om een sport te beoefenen behoort inderdaad tot de menselijke waardigheid. Het OCMW kan dus buitengewone lasten ondersteunen zoals het inschrijvingsgeld in een sportclub.⁹⁴³

Het is niet aan het OCMW om de verplaatsingskosten te vergoeden om in Namen naar een arts te gaan omdat het OCMW reeds de transportkosten, in verband met medische zorg, op het grondgebied van de Luikse regio ondersteunt.⁹⁴⁴

De rechtsvordering van zorgverstrekkers met betrekking tot de door hen geleverde geneeskundige verstrekkingen, diensten en goederen, daar inbegrepen de vordering wegens bijkomende kosten, verjaart ten overstaan van de patiënt door verloop van een termijn van 2 jaar te rekenen vanaf het einde van de maand waarin deze zijn verstrekt. Dezelfde bepaling is van toepassing voor geneeskundige verstrekkingen, diensten, goederen en bijkomende kosten welke door de verplegings- en verzorgingsinstelling of door derden werden geleverd of gefactureerd (art. 2277bis BW).⁹⁴⁵

De RIZIV-nomenclatuur classificeert geneesmiddelen op basis van hun mate van noodzakelijkheid en verleent hen daarom een zekere mate van terugbetaling. De categorie D

⁹³⁷ Arbrb. Dendermonde 4 juni 2012, AR nr. 11/2421/A.

⁹³⁸ Arbrb. Gent 17 februari 2012, AR nr. 10/1725/A; Arbrb. Neufchâteau 14 mei 2012, AR nr. 11/576/A; Arbrb. Brussel 30 mei 2012, AR nr. 12/012299.

⁹³⁹ Arbrb. Brussel 6 december 2012, AR nr. 12/6845/A; Arbrb. Brussel 24 mei 2012, AR nr. 12/012058.

⁹⁴⁰ Arbrb. Antwerpen 28 november 2012, AR nr. 12/4230/A.

⁹⁴¹ Arbrb. Antwerpen 19 november 2012, AR nr. 12/3873/A.

⁹⁴² Arbrb. Luik 27 november 2012, AR nr. 404.757.

⁹⁴³ Arbrb. Charleroi 19 juni 2012, AR nr. 11/5310/A.

⁹⁴⁴ Arbrb. Luik 27 november 2012, AR nr. 404.757.

⁹⁴⁵ Arbrb. Luik 6 september 2012, AR nr. 392.004-401.844.

is een klasse die geneesmiddelen bevat die niet terugbetaald worden. De geneesmiddelen uit categorie D beperken zich niet tot nutriënten en andere vitaminesupplementen maar die categorie omvat ook antidepressiva, kalmeringsmiddelen of ook bepaalde middelen ter bestrijding van chronische maagontstekingen. Geneesmiddelen uit deze categorie kunnen absoluut noodzakelijk zijn voor de stabilisatie van de gezondheid, zelfs al worden ze aan de gewoon sociaal verzekerde niet terugbetaald. De beslissing tot afwijzing van een aanvraag is door het OCMW bijgevolg bijzonder slecht wanneer zij stelt dat ze enkel steun verleent aan de door het RIZIV erkende geneesmiddelen die deels terugbetaald worden.⁹⁴⁶

Het OCMW kan een medische kaart voor een bepaalde periode en voor een bepaald type dienst verlenen. De maandelijksse toekenning van een tijdelijke kaart door het OCMW kan worden aanvaard aangezien de aanvrager zijn verblijfsvergunning slechts maandelijks kan laten verlengen. Deze praktijk vormt echter een groot probleem indien de aanvrager door de laattijdige goedkeuring van het OCMW niet in staat om afspraken te maken gespecialiseerde medische diensten.⁹⁴⁷

Geen enkele instelling hoeft een medische kaart toe te kennen wanneer de betrokkene geniet van een RVV-status (= rechthebbenden op de verhoogde (verzekerings) tegemoetkoming).⁹⁴⁸

De rechter kan het OCMW veroordelen om een medische kaart aan de aanvrager toe te kennen voor een bepaalde periode die hernieuwbaar wordt na die bepaalde periode; de kaart kan op elk gewenst moment van die periode worden opgeschort indien werd vastgesteld dat de eiser niet langer voldoet aan de voorwaarden of de medische kaart niet meer nodig heeft.⁹⁴⁹

Als er geen recht bestaat op het behoud van de medische kaart, kan de plotselinge intrekking van dit voordeel bij afwezigheid van enig nieuw element niet toegelaten worden.⁹⁵⁰

De kinderbijslag is niet bedoeld om de medische kosten van een ouder te dekken.

Indien een steunaanvrager daadwerkelijk gezondheidsproblemen heeft gekend die een ziekenhuisopname rechtvaardigen, is het een minimale inspanning om zijn raadsman en het OCMW op de hoogte van de evolutie van deze problemen die zijn zoektocht naar een baan in gevaar brengen. Gezien deze houding kan het Hof de financiële bijstand beëindigen.⁹⁵¹

Transseksualiteit is een erkende medische aandoening waarvoor het noodzakelijk is dat zorg zal worden genomen in het kader van medisch-chirurgische-psychiatrische zorg. De kosten van deze medische behandeling betreffen geen keuze van louter persoonlijke gemak dat

⁹⁴⁶ Arbrb. Luik 28 juni 2012, AR nr. 398.847.

⁹⁴⁷ Arbrb. Brussel 20 juli 2012, AR nr. 12/1416.

⁹⁴⁸ Arbh. Brussel 15 november 2012, AR nr. 2011/AB/148; Arbrb. Brussel 13 juni 2012, AR nr. 12/390/A.

⁹⁴⁹ Arbrb. Brussel 20 juli 2012, AR nr. 12/1416.

⁹⁵⁰ Arbrb. Brussel 28 november 2012, AR nr. 12/7157/A.

⁹⁵¹ Arbh. Brussel 6 augustus 2012, AR nr. 2011/AB/650.

geassocieerd wordt met een seksuele afwijking. Het is aan het OCMW om deze voor haar rekening te nemen om zo voor de menselijke waardigheid en het leven zelf te zorgen.⁹⁵²

De osteopathische sessies moeten worden ondersteund door het OCMW als de therapeutische noodzaak blijkt uit het sociaal onderzoek.

Het bekostigen van comfortgeneesmiddelen kan worden geweigerd. Het behoort niet tot de gemeenschap om hen te betalen.⁹⁵³

In een zaak werd hypercalorische voeding door de doctor voorgeschreven als tijdelijke maatregel tot de depressie, die de oorzaak van de gewichtsdeling is, was verholpen. De steunaanvraagster had echter geen enkele moeite genomen om haar depressie te verhelpen. Het OCMW kan niet gehouden zijn om publieke middelen te besteden aan een hulpaanvrager die haar medische problemen op verkeerde wijze door structurele zelfmedicatie denkt te kunnen oplossen. De vraag tot terugbetaling van de hypercalorische voeding is in casu dan ook ongegrond.⁹⁵⁴

Volgens de arbeidsrechtbank van Antwerpen kan het onvoldoende aantonen van werkbereidheid terecht leiden tot de weigering van geneeskundige verzorging.⁹⁵⁵

3.2.2. Hospitalisatiekosten

De tenlasteneming van ziekenhuisfacturen valt onder de gewone steunaanvraag in het kader van de OCMW-wet. De behoefteigheid moet dan ook vaststaan.⁹⁵⁶ Om hiervoor in aanmerking te komen, moet de aanvrager voldoende inlichtingen verschaffen over zijn sociale en financiële situatie.⁹⁵⁷

3.2.3. Ziekte- en invaliditeitsverzekering

Nihil

3.2.4. Andere: begrafeniskosten

Om aanspraak te kunnen maken op financiële steunverlening voor begrafeniskosten moet de aanvrager aantonen dat hij dit niet zelf kan betalen.⁹⁵⁸

⁹⁵² Arbrb. Brussel 30 juli 2012, AR nr. 12/1442/A. Conformément à Arbrb. Brussel 10 december 1998, *Chron.D.S.* 2000, p. 253.

⁹⁵³ Arbrb. Verviers 24 april 2012, AR nr. 11/1450/A.

⁹⁵⁴ Arbrb. Dendermonde 4 juni 2012, AR nr. 11/2421/A.

⁹⁵⁵ Arbrb. Antwerpen 26 september 2012, AR nr. 11/4.2828/A; Arbrb. 26 september 2012, AR nr. 11/4.688/A.

⁹⁵⁶ Arbrb. Antwerpen 18 juni 2012, AR nr. 11/7435/A, AR nr. 11/7536/A en AR nr. 12/2436/A.

⁹⁵⁷ Arbrb. Hasselt 16 november 2012, AR nr. 2121164; Arbrb. Brussel 6 juli 2012, AR nr. 11/17133/A.

⁹⁵⁸ Arbrb. Hasselt 14 december 2012, AR nr. 2121130.

3.3. Bijstand voor huisvesting

3.3.1. Recht op huisvesting

Een dienst verzekeren die actief op zoek gaat naar huisvesting voor personen in moeilijkheden behoort tot de missie van het OCMW. In feite is het bewonen van een deftig onderkomen essentieel om een menswaardig leven te kunnen leiden. Het OCMW moet bijgevolg financieel tussenkomen, in verhouding tot de noden van de aanvrager. Het moet ook, indien nodig, de aanvrager helpen een aangepast onderkomen te vinden. Het ligt binnen de missie van een OCMW om mensen te helpen in geval van moeilijkheden bij het vinden van een geschikte accommodatie voor hun behoeften en hun financiële mogelijkheden, met dien verstande dat de huisvesting essentieel is om een leven in overeenstemming met de menselijke waardigheid te kunnen hebben.⁹⁵⁹ Het is aan de aanvrager van maatschappelijke dienstverlening inzake huisvesting om zijn behoefte aan te tonen en daarmee aan te tonen dat zijn beschikbare middelen niet toereikend zijn om de basisbehoeften te dekken.⁹⁶⁰

Een referentieadres kan voor een aanvrager van essentieel belang zijn om een toekomst te kunnen uitbouwen en om een leven te kunnen leiden in overeenstemming met de menselijke waardigheid. Omdat de eiser op het ogenblik van de behandeling van het dossier voor de rechtbank voldoet aan de voorwaarden om een referentieadres te bekomen, vernietigt de rechtbank de beslissing van het OCMW.⁹⁶¹

De arbeidsrechtbank van Marche veroordeelt het OCMW tot het inschrijven van de aanvrager op het adres van het OCMW als referentieadres.⁹⁶²

3.3.2. De huurwaarborg en de eerste huur

Het OCMW kan de tussenkomst met betrekking huurwaarborg en eerste maand huur toekennen onder de vorm van een lening. Op die manier krijgt de steunaanvrager de mogelijkheid om de woonst onmiddellijk te betrekken en de waarborg en de eerste maand huur bijeen te sparen.⁹⁶³

De betaling van een huurwaarborg zijn kosten van maatschappelijke dienstverlening bedoeld in artikel 97, eerste lid, 1° OCMW-Wet. Deze beslissing is een prerogatief dat het OCMW toebehoort dat evenwel kan onderworpen worden aan de toetsing van de arbeidsrechter⁹⁶⁴. Er bestaat echter geen automatisme om maatschappelijke dienstverlening in de vorm van een huurwaarborg te verstrekken.⁹⁶⁵ De steunaanvrager is, krachtens art. 60, §1 OCMW-wet, verplicht om elke nuttige inlichting nopens zijn toestand te geven; daarbij moet hij ook het

⁹⁵⁹ Arbrb. Dinant 9 juli 2012, AR nr. 12/647/A.

⁹⁶⁰ Arbrb. Charleroi 27 juli 2012, AR nr. 12/2373/A.

⁹⁶¹ Arbrb. Tongeren 9 februari 2012, AR nr. 11/1641/A.

⁹⁶² Arbrb. Marche, 9 februari 2012, AR nr. 11/386/A.

⁹⁶³ Arbrb. Antwerpen 26 november 2012, AR nr. 12/2034/A.

⁹⁶⁴ Arbrb. Mechelen 12 december 2012, AR nr. 12/1068/A; Arbrb. Mechelen 12 december 2012, AR nr. 12/658/A; Arbrb. Namen 9 november 2012, AR nr. 12/1399/A et AR nr. 12/1400/A; Arbrb. Mechelen 13 juni 2012, AR nr. 11/1852/A.

⁹⁶⁵ Arbh. Antwerpen 11 januari 2012, AR nr. 2011/AA/142.

OCMW op de hoogte brengen van elk nieuw gegeven dat een weerslag kan hebben op de hulp die hem wordt verleend.⁹⁶⁶

Volgens artikel 98, §1, eerste lid, OCMW-wet kan het OCMW, rekening houdend met de inkomsten van de betrokkene, de bijdrage van de begunstigde in de kosten van de maatschappelijke dienstverlening bepalen. Het OCMW kan dus steun verlenen bij wijze van het toekennen van een lening of een terug te betalen voorschot; deze steunverlening is een toegelaten vorm van materiële hulp die krachtens artikel 98, §1, eerste lid, OCMW-wet.⁹⁶⁷

Het OCMW kan de toegekende huurwaarborg dus terugvorderbaar verklaren.⁹⁶⁸ Één van de voorwaarden voor het terugvorderen van dergelijke lening is dat de beslissing van het OCMW waarbij de lening werd toegekend, ter kennis wordt gebracht van de aanvrager, zodat deze, indien hij niet akkoord is over de aard en de omvang van de steun, hiertegen beroep kan aantekenen.⁹⁶⁹ De terugbetaling van de huurwaarborg kan in schijven worden afbetaald zonder dat de afbetaling het menswaardig bestaan van de steunaanvrager in gedrang zou brengen.⁹⁷⁰

Overeenkomstig artikel 1244 BW kan de rechter, niettegenstaande ieder andersluidend beding, met inachtneming van de toestand van de partijen gebruik makend van deze bevoegdheid met grote omzichtigheid, daarbij rekening houdend met de termijnen die de schuldenaar reeds heeft genoten, gematigd uitstel verlenen voor de betaling.⁹⁷¹ Dit wordt echter niet steeds gedaan.⁹⁷²

De huurwaarborg wordt in regel als voorschot toegekend om huurders te responsabiliseren zodat zij het huurpand op behoorlijke wijze na het einde van de huur terug vrijgeven; indien de steunaanvrager de woning reeds heeft verlaten, kan dan ook geen huurwaarborg worden toegekend.⁹⁷³

Het OCMW kan de tussenkomst inzake huur weigeren indien de aanvrager een aangeboden sociale woning heeft geweigerd zonder afdoende motivering. Indien de aanvrager deze sociale woning had aanvaard, dan had hij een aanzienlijk besparing kunnen realiseren

⁹⁶⁶ Arbrb. Antwerpen 9 januari 2012, AR nr. 2011/AH/96; Arbrb. Charleroi 6 september 2012, AR nr. 12/378/A; Arbrb. Brussel 20 juni 2012, AR nr. 12/014245; Arbrb. Mechelen 27 juni 2012, AR nr. 12/42/A.

⁹⁶⁷ Zie o.a. Arbrb. Mechelen 8 februari 2012, AR nr. 11/1778/A; Arbrb. Mechelen 10 oktober 2012, AR nr. 12/391/A; Arbrb. Mechelen 3 oktober 2012, AR nr. 12/3549; Arbrb. Mechelen 27 juni 2012, AR nr. 11/1941/A; Arbrb. Mechelen 27 juni 2012, AR nr. 11/1941/A; Arbrb. Mechelen 20 juni 2012, AR nr. 11/1041/A en AR nr. 11/1042/A; Arbrb. Mechelen 27 juni 2012, AR nr. 12/42/A; Arbrb. Mechelen 27 juni 2012, AR nr. 12/22/A.

⁹⁶⁸ Arbrb. Mechelen 12 december 2012, AR nr. 12/1068/A; Arbrb. Mechelen 12 december 2012, AR nr. 12/658/A; Arbrb. Antwerpen 26 november 2012, AR nr. 12/2034/A; Arbrb. Mechelen 3 oktober 2012, AR nr. 12/3549; Arbrb. 3 oktober 2012, AR nr. 12/3545.

⁹⁶⁹ Arbrb. Antwerpen 13 december 2012, AR nr. 12/1225/A; Arbrb. Antwerpen 25 oktober 2012, AR nr. 12/1090/A; Arbrb. Antwerpen 6 september 2012, AR nr. 12/1102/A; Arbrb. Antwerpen 6 september 2012, AR nr. 12/1103/A.

⁹⁷⁰ Arbrb. Antwerpen 26 juni 2012, AR nr. 2012/AA/78; Arbrb. Mechelen 27 juni 2012, AR nr. 11/1941/A.

⁹⁷¹ Arbrb. Gent 13 januari 2012, AR nr. 11/1789/A; Arbrb. Ieper 20 januari 2012, AR nr. 11/284/A; Arbrb. Gent 6 januari 2012, AR nr. 10/2988/A; Arbrb. Mechelen 13 juni 2012, AR nr. 11/1852/A.

⁹⁷² Zie Arbrb. Mechelen 27 juni 2012, AR nr. 12/42/A; Arbrb. Mechelen 27 juni 2012, AR nr. 12/22/A; Arbrb. Mechelen 27 juni 2012, AR nr. 11/1891/A.

⁹⁷³ Arbrb. Antwerpen 20 september 2012, AR nr. 11/6263/A.

inzake de huur die hij dient te betalen. Zo had hij over meer bestaansmiddelen kunnen beschikken zonder dat OCMW-steun nodig zou zijn. De aanvrager dient zelf de gevolgen van de weigering te dragen en kan bijgevolg geen aanspraak maken op bijkomende financiële steun. Wanneer de weigering tot aanvaarding van de sociale huurwoning echter op gegronde redenen gesteund was, kan het OCMW de steun niet weigeren louter op grond van die weigering. Een gegronde weigeringsreden is bijvoorbeeld het feit dat een woning afgelegen is waardoor de aanvrager met medische of psychische problemen ver van het centrum van de stad en de bijbehorende faciliteiten zoals de dokter, apotheker of winkels verwijderd is.⁹⁷⁴ Het OCMW dient hierbij een grondig onderzoek uit te voeren met betrekking tot de weigeringsredenen en de weigering tot huursubsidie op grond van dat onderzoek motiveren.⁹⁷⁵

De weigering van een financiële tussenkomst inzake de huurwaarborg door het OCMW kan niet gestaafd zijn op argumenten die tegenstrijdig zijn met het eigen sociaal onderzoek. In casu werd een steunaanvrager de tussenkomst inzake de huurwaarborg geweigerd aangezien *“vast staat dat de gevraagde tussenkomst zijn toestand niet kan verbeteren”*. Desalniettemin was de steunaanvrager, in overleg met de schuldbemiddelaar en de maatschappelijk werker van het OCMW, op zoek gegaan naar die goedkopere huurwoning, precies om zijn financiële toestand te verbeteren. De arbeidsrechtbank aanvaardde niet dat het OCMW de inhoud van het eigen sociaal onderzoek ontkende en tegensprak.⁹⁷⁶

Om de aanvraag tot tussenkomst voor de kosten van het stockeren van persoonlijke inboedel als vorm van maatschappelijke dienstverlening te beoordelen, moet nagegaan worden of de aanvrager zonder de toekenning van dit bedrag een leven kan leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid (art. 1 OCMW-wet). Het is de aanvrager die moet aantonen dat hij geen leven kan leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid.⁹⁷⁷

Het OCMW moet niet instaan voor een compensatie voor het mislopen van een huursubsidie bij de Vlaamse overheid indien de verzoeker zelf verantwoordelijk is voor de laattijdige subsidieaanvraag bij de Dienst Wonen van de Vlaamse Overheid.⁹⁷⁸

De huurwaarborg die geleend werd door een vriend van de aanvragers van maatschappelijke dienstverlening, moet niet door het OCMW worden afbetaald. Ook het OCMW verleent slechts een huurwaarborg in de vorm van een lening en deze lening moet in schijven worden afbetaald. De rechtbank oordeelt dat het weinig zin heeft om een lening toe te staan om een andere lening af te betalen.⁹⁷⁹

Door de niet-bereidwilligheid tot afbetalen van een huurwaarborg kan het OCMW een toekenning van een huurwaarborg weigeren. Een weigering is gerechtvaardigd indien een

⁹⁷⁴ Arbh. Antwerpen 10 december 2012, AR nr. 2012/1318.

⁹⁷⁵ Arbrb. Leuven 12 november 2012, AR nr. 12/574/A.

⁹⁷⁶ Arbrb. Gent 6 januari 2012, AR nr. 11/1596/A.

⁹⁷⁷ Arbh. Antwerpen 3 december 2012, AR nr. 2012/AA/317.

⁹⁷⁸ Arbrb. Tongeren 8 november 2012, AR nr. 12/878/A.

⁹⁷⁹ Arbrb. Antwerpen 13 december 2012, AR nr. 12/837/A, AR nr. 12/1485/A en AR nr. 12/3291/A; Arbrb. Antwerpen 25 juni 2012, AR nr. 12/508/A.

steunaanvrager gedurende twee jaar nooit initiatief heeft genomen om een schikking te treffen met zijn huisbaas over eventuele afbetaling én de aanvrager twee jaar na het sluiten van het huurcontract geen moeite heeft gedaan om een gedeelte van de waarborg bijeen te sparen en/of af te betalen.⁹⁸⁰

Het OCMW kan een eiser, die oud is en een zwakke gezondheid heeft, niet verplichten om te verhuizen als ze de solidariteit van de kleinkinderen nodig heeft om in haar huidige woning autonoom te kunnen blijven wonen.⁹⁸¹

Het OCMW mag een richtlijn vaststellen die een huurplafond bepaalt dat kan worden gebruikt aangaande de maxima bij toekenning van een huurwaarborg. Deze richtlijn mag echter in geen geval afbreuk doen aan het recht op maatschappelijke dienstverlening, die tot doel heeft eenieder in de mogelijkheid te stellen een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid (art. 1, eerste lid OCMW-wet). Dergelijke richtlijnen zijn een goede leidraad maar ook niet meer dan dat; elke aanvraag dient gevolgd te worden door een deugdelijk sociaal onderzoek waarbij alle omstandigheden eigen aan de zaak zorgvuldig dienen te worden overwogen. Het weigeren van een huurwaarborg louter omwille van een barema uit een richtlijn is dus niet mogelijk.⁹⁸²

Het weigeren van een goedkopere woning moet door de steunaanvrager verantwoord worden.⁹⁸³

Het OCMW kan het toekennen van een steun inzake de huurwaarborg niet weigeren louter omwille van de reden dat de nieuwe woning 40,5 € per maand duurder is indien die kost gecompenseerd wordt door een lagere energiekost, gelet op de betere isolatie en nieuwere toestellen.⁹⁸⁴

Het OCMW kan een huurtoelage wel weigeren indien de verzoeker, zonder aangetoonde redenen, naar een appartement verhuist dat 100 € per maand duurder is. Dringende medische redenen kunnen de verhuis verantwoorden; de bewijslast ligt bij de aanvrager.⁹⁸⁵ Zo kan een appartement op een derde verdieping zonder lift, omwille van medische redenen, moeilijk zijn voor de steunaanvrager.⁹⁸⁶

De weigering tot toekennen van een huurwaarborg van 1200 € wordt door de arbeidsrechtbank aanvaard op grond van het feit dat de steunaanvrager onvoldoende werkbereidheid aantoonde en hij zelf verantwoordelijk is voor de financiële problemen door de procedure van gezinshereniging op te starten.⁹⁸⁷

De tussenkomst in de huur kan geweigerd worden als de steunaanvragers, die reeds 2 jaar een tussenkomst in de huur hebben gekregen door het OCMW en door het OCMW erop werden gewezen dat de huidige huurovereenkomst een te zware financiële belasting was,

⁹⁸⁰ Arbh. Antwerpen 11 januari 2012, AR nr. 2011/AA/142.

⁹⁸¹ Arbrb. Dinant 20 november 2012, AR nr. 12/958/A.

⁹⁸² Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 10.912/A.

⁹⁸³ Arbrb. Hasselt 3 september 2012, AR nr. 2121540.

⁹⁸⁴ Arbrb. Hasselt 22 juni 2012, AR nr. 2120164.

⁹⁸⁵ Arbh. Antwerpen 16 oktober 2012, AR nr. 2012/AA/3; Arbrb. Dinant 22 mei 2012, AR nr. 12/152/A.

⁹⁸⁶ Arbrb. Brussel 10 juli 2012, AR nr. 12/1758/A.

⁹⁸⁷ Arbrb. Mechelen 5 september 2012, AR nr. 11/1835/A.

onvoldoende inspanning hebben gedaan om op een adequate en doeltreffende wijze zich actief in te zetten in de zoektocht naar een goedkopere woning. De inschrijving bij een sociale huisvestingmaatschappij en het louter plaatsen van een zoekertje is daarbij onvoldoende om als “doorgedreven zoektocht” gekwalificeerd te kunnen worden.⁹⁸⁸

3.3.3. Huurachterstal en achterstal in de huurkosten

Het OCMW kan, als terugbetaalbaar voorschot, het bedrag van de huursom op zich nemen indien dit een noodzaak is voor de aanvrager om een menswaardig leven te leiden.⁹⁸⁹ Er moet worden aangetoond dat de niet-betaling van de huur waarschijnlijk de menselijke waardigheid van de aanvrager in gevaar zou brengen; het loutere feit dat er achterstallige huurgelden zijn, toont niet aan dat de steunaanvrager geen menswaardig bestaan kon leiden.⁹⁹⁰ De rechter kan een afbetalingsplan opleggen.⁹⁹¹ De toepassing van de budgettaire begeleiding of schuldsanering, als een vorm van maatschappelijke dienstverlening, wordt opgevat als een prioriteit aangezien dergelijk interventie “niet bijdraagt aan de verbetering van het lot van de persoon” of “slechts een druppel in de oceaan is”.⁹⁹²

3.3.4. Opvangtehuizen, rustoorden en rust- en verzorgingstehuizen

Op grond van artikel 13 van de Opvangwet kan Fedasil de toegekende verplichte plaats van inschrijving in bijzondere omstandigheden opheffen. In geval van opheffing van de verplichte plaats van inschrijving wordt het OCMW van de verblijfplaats bevoegd voor het verlenen van opvang en steun. Het is aan het bevoegde OCMW om de afwezigheid van de bijzondere omstandigheden aan te tonen; indien het OCMW faalt in deze bewijslast is het derhalve gehouden tot steunverlening.⁹⁹³

Het is terecht dat een steunaanvrager stelt dat het niet aan het OCMW is om te bepalen waar hij woont. Het komt de aanvrager toe om aan te tonen dat een andere, goedkopere accommodatie niet mogelijk is.⁹⁹⁴

Volgens de artikelen 18 en volgende van het besluit van de Waalse Regering van 6 september 2007 “organisant la location des logements gérés par la Société wallonne du Logement ou par les sociétés de logement de service public”, worden de leegstaande woningen toegewezen, binnen elke categorie, aan het huishouden met het grootste aantal prioritaire punten, zoals het erkend zijn als dakloze door het OCMW. De definitie van “daklozen” in het genoemde besluit van de Waalse regering is restrictiever dan die van artikel 1 van het koninklijk besluit van 21 september 2004 tot toekenning van een installatiepremie door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn aan bepaalde personen die hun hoedanigheid van dakloze verliezen. Het begrip “dakloze” in de zin van het besluit van de Waalse Regering van 6 september 2007 heeft enkel betrekking op de situatie waarbij een persoon slechts beschikt over een geïmproviseerde schuilplaats, op straat, in de

⁹⁸⁸ Arbrb. Mechelen 5 september 2012, AR nr. 11/161/A.

⁹⁸⁹ Arbrb. Brussel 27 maart 2012, AR nr. 11/15266/A; Arbrb. Gent 3 februari 2012, AR nr. 11/423/A.

⁹⁹⁰ Arbrb. Namen 8 juni 2012, AR nr. 11/2539/A en 11/2540/A; Arbh. Antwerpen 26 juni 2012, AR nr. 2011/AA/692.

⁹⁹¹ Arbrb. Brussel 27 maart 2012, AR nr. 11/15266/A.

⁹⁹² Arbrb. Bergen 24 oktober 2012, AR nr. 12/1592/A.

⁹⁹³ Arbrb. Leuven 19 november 2012, AR nr. 12/24/A.

⁹⁹⁴ Arbrb. Luik 13 december 2012, AR nr. 404.840-404.841.

blote hemel. Daartegenover, moet als dakloze beschouwd worden: de persoon die uit zijn huis gezet is of die aan het einde van zijn huurovereenkomst geen gevonden heeft om te slapen.⁹⁹⁵

Het verplaatsen van een steunaanvrager in een ander huis kan onevenredig zijn gezien de leeftijd (in casu 89 jaar) van de aanvrager.

Verblijfskosten moet in beginsel worden gedragen door de persoon die woont in een verpleeghuis, met behulp van de beschikbare middelen. Als ze een persoonlijk inkomen heeft, moeten deze inkomsten worden gebruikt. Als deze persoon sociale uitkeringen ontvangt (bv. leefloon, pensioen, IGO, invaliditeitsuitkering...), zijn dit de middelen die moeten worden aangewend. Aangezien de maandelijkse kosten van een verblijf in een verpleeghuis vaak groter zijn dan het bedrag van een sociale uitkering, zal over het algemeen een beroep worden gedaan op het bevoegde OCMW om het deel dat niet door de sociale uitkering kan worden gedekt, te bekostigen. Het OCMW betaalt dus dit supplement als een vorm van maatschappelijke dienstverlening.⁹⁹⁶

Het uitgangspunt is de vrije keuze van woonplaats, ook van bejaardentehuis. Dit is evenwel geen absoluut principe dat in ieder geval kan worden toegepast, daar het in conflict kan komen met een ander principe nl. dat het OCMW de materiële hulp verstrekt in de meest passende vorm (artikel 60, §3 OCWM-wet).⁹⁹⁷

De norm van de menselijke waardigheid heeft niet alleen een materiële maar ook een immateriële component dat slaat op het lichamelijke, mentaal en sociaal welzijn van de betrokken steunaanvrager. De menselijke waardigheid houdt ook een element van keuzevrijheid in met betrekking tot de wijze waarop men zelfstandig zijn leven wil organiseren. Een echtpaar dat reeds 61 jaar gehuwd is vindt steun, hulp en veiligheid bij de andere partner zodat het onmenselijk zou zijn om hen te scheiden louter wegens financiële redenen (vb. verschil in dagprijs van een bejaardentehuis); er anders over oordelen zou afbreuk doen aan artikel 8 EVRM dat het recht op een gezinsleven waarborgt.⁹⁹⁸

3.3.5. Energieverbruik

Bij wet van 4 september 2002 werden nieuwe taken opgelegd aan het OCMW inzake de begeleiding en de financiële en maatschappelijke steunverlening aan de meest hulpbehoevenden inzake energielevering. De opdracht is dubbel: enerzijds bestaat de opdracht in een begeleiding en anderzijds in het verstrekken van financiële hulp aan betrokkenen. De financiële steun in de kosten van verwarming behoort, als vorm van maatschappelijke dienstverlening, tot de opdracht van het OCMW. Het OCMW moet hierbij in concreto nagaan welke inkomsten de steunaanvrager geniet, of zij eigendommen heeft,

⁹⁹⁵ Arbrb. Charleroi 5 juli 2012, AR nr. 12/1718/A.

⁹⁹⁶ Arbh. Brussel 26 april 2012, AR nr. 2010/AB/876.

⁹⁹⁷ Arbrb. Dendermonde 6 juli 2012, AR nr. 11/1240/A.

⁹⁹⁸ Arbrb. Mechelen 13 juni 2012, AR nr. 11/1852/A.

eventuele voordelen geniet, of er kostenbesparende elementen zijn en welke bijzondere noden de aanvrager heeft.⁹⁹⁹

Er is geen enkele wettelijke of reglementaire bepaling nopens een aanvraagtermijn, laat staan op straffe van verval.¹⁰⁰⁰ In tegenstelling tot het plaatsen van een budgetmeter, is het wel mogelijk om maatschappelijke dienstverlening onder de vorm van een financiële tegemoetkoming retroactief toe te kennen indien blijkt dat de aanvragers in een periode in het verleden niet konden voorzien in een menswaardig bestaan.¹⁰⁰¹

Dat de verwarmingstoelage door het OCMW autonoom en per dossier toegekend wordt, betekent nog niet dat het OCMW daarbij volstrekt willekeurig, *à la tête du client*, te werk mag gaan bij het toekennen of weigeren ervan. Als openbare instellingen die middelen besteedt, vermag het OCMW niet naar eigen willekeur te handelen maar dient hij, bij het omschrijven van de toekenningvoorwaarden van de verwarmingstoelage, de beginselen van behoorlijk bestuur en het beginsel van de gelijke behandeling van de burgers in acht te nemen.¹⁰⁰²

Elke consument die een laag inkomen heeft en die een in aanmerking komende brandstof gebruikt, kan, onder bepaalde voorwaarden, genieten van een verwarmingstoelage.¹⁰⁰³ De menselijke waardigheid vereist dat een steunaanvrager zich kan verwarmen, vooral als er winterse weersomstandigheden.¹⁰⁰⁴

De tussenkomst van het Sociaal Stookoliefonds in 2007 werd beheerst door een de programmawet van 27 december 2004 en door het koninklijk besluit van 9 januari 2005 tot het bepalen van de nadere regels voor de toekenning van de verwarmingstoelage in het kader van het Sociaal Stookoliefonds.¹⁰⁰⁵ De OCMW's zijn verantwoordelijk voor het verlenen van verwarmingstoelage uit het Sociaal Stookoliefonds¹⁰⁰⁶.

De aanvraag moet ten laatste worden ingediend binnen een termijn van 60 dagen na de leveringsdatum (art. 255 Programmawet van 22 december 2008) ; op deze termijn werden bij wet geen uitzonderingen voorzien.¹⁰⁰⁷ Volgens een omzendbrief van 22 december 2008: « *Op deze termijn van 60 dagen kan slechts in één geval worden afgeweken, namelijk wanneer er sprake is van overmacht. Als vaststaat dat de overschrijding van de termijn te wijten is aan een feit onafhankelijk van de wil van de aanvrager, kan de aanvraag toch worden ontvangen.* ». De POD Maatschappelijke Integratie raadt de OCMW's aan om aan de aanvragers die een laattijdige aanvraag hebben ingediend maar in de absolute onmogelijkheid (= situatie van overmacht) waren om de aanvraag tijdig in te dienen, alsnog

⁹⁹⁹ Arbrb. Antwerpen 12 januari 2012, AR nr. 11/1988/A; Arbrb. Brussel 6 december 2012, AR nr. 12/4642/A; Arbrb. Dinant 25 september 2012, AR nr. 12/888/A; Arbrb. Namen 9 maart 2012, AR nr. 11/2291/A.

¹⁰⁰⁰ Arbrb. Oudenaarde 16 februari 2012, AR nr. 11/428/A/III.

¹⁰⁰¹ Arbrb. Antwerpen 19 januari 2012, AR nr. 11/2819/A.

¹⁰⁰² Arbrb. Ieper 15 juni 2012, AR nr. 11/24/A.

¹⁰⁰³ Par exemple Arbrb. Brussel 18 september 2012, AR nr. 12/4487/A; Arbrb. Aarlen 13 maart 2012, AR nr. 12/07A; Arbrb. Aarlen 13 maart 2012, AR nr. 12/07A.

¹⁰⁰⁴ Arbrb. Namen 21 december 2012, AR nr. 12/78/A.

¹⁰⁰⁵ Arbrb. Bergen 12 september 2012, AR nr. 11/2075/A ex AR nr. 7/19356/A.

¹⁰⁰⁶ Art. 250 Programmawet van 22 december 2008.

¹⁰⁰⁷ Arbrb. 18 juni 2012, AR nr. 11/5475/A.

een verwarmingstoelage toe te kennen; het is de steunaanvrager die deze overmacht moet bewijzen.¹⁰⁰⁸

Het OCMW gaat op basis van een sociaal onderzoek na of alle voorwaarden vervuld zijn, met name de voorwaarden uit artikel 255 van de Programmawet van 22 december 2008. De aanvrager moet ten minste de volgende gegevens aan het OCMW verstrekken: (1) zijn identiteitskaart en, indien van toepassing, van de persoon die in zijn naam de aanvraag indient, (2) de levering factuur van de in aanmerking komende brandstof en (3) als hij woont in een gebouw met meerdere appartementen, een attest van de eigenaar of beheerder met vermelding van het aantal eenheden waarop de factuur betrekking heeft.¹⁰⁰⁹

Krachtens artikel 60, §2 van de OCMW-wet, valt het binnen de opdracht van het OCMW om de steunaanvrager nuttig te informeren over het recht op de toekenning van een stookoliepremie en over zijn onderzoeksbevoegdheid.¹⁰¹⁰

Slechts enkele bepaalde brandstoffen kunnen een tussenkomst van het fonds betreffen: huisbrandolie, lamppetroleum (type C) en bulkpropaangas, die uitsluitend voor verwarmingsdoeleinden gebruikt worden. Bulkpropaangas wordt gedefinieerd als afgeleid gasolie verkocht in liter (grote hoeveelheden) om een ketel te vullen. Zijn uitgesloten van de maatregel: aardgas (stadsgas door verbinding met het distributienetwerk van de stad) en propaan in een gasfles.¹⁰¹¹

Het is niet de taak van het OCMW om schulden met betrekking tot nutsvoorzieningen (water, gas, elektriciteit) af te betalen indien er niet wordt aangetoond dat het dringende uitgaven zijn.¹⁰¹²

Een OCMW is gehouden om, in uitvoering van een in kracht van gewijsde gegaan vonnis, een rechtzetting te doen van een mensonwaardige situatie uit het verleden door bijvoorbeeld een levering van een door de rechter vastgestelde hoeveelheid kolen.¹⁰¹³ Die levering van kolen kan echter geen argument zijn om te oordelen dat de huidige menselijke waardigheid van de eisende partij niet (meer) in het gedrang komt. Er wordt aangenomen dat de aanvrager niet de dupe kan worden van een vertraging in de behandeling van het dossier of een gerechtelijke procedure. Er anders over oordelen zou er immers toe leiden dat het OCMW baat zou hebben bij het afwijzen van aanvragen, vermits het dan besparingen kan realiseren: het OCMW beslist tot afwijzing van steenkoolsteun en na de hervorming van deze beslissing door de arbeidsrechtbank, gebruikt ze a posteriori de toekenning ervan als argument voor een steunaanvraag van het jaar nadien.¹⁰¹⁴

De aanvrager moet een verklaring geven indien het bedrag van de energierekening aanzienlijk hoger is dan de vorige rekeningen. Indien de aanvrager zich dit niet kan

¹⁰⁰⁸ Arbrb. 18 juni 2012, AR nr. 11/5475/A.

¹⁰⁰⁹ Arbrb. Brussel 10 december 2012, AR nr. 12/4225/A.

¹⁰¹⁰ Arbrb. Dinant 25 september 2012, AR nr. 12/444/A.

¹⁰¹¹ Arbrb. Luik 11 januari 2012, AR nr. 399276.

¹⁰¹² Arbrb. Antwerpen 15 november 2012, AR nr. 12/6155/A.

¹⁰¹³ Arbrb. Dinant 28 februari 2012, AR nr. 11/1420/A.

¹⁰¹⁴ Arbrb. Oudenaarde 16 februari 2012, AR nr. 11/428/A/III.

verklaren, kan men alleen maar afleiden dat zij geen stappen ondernomen heeft om de energiekosten te verlagen.

Aan wie in een appartement woont waarbij de verwarmingskosten inbegrepen zijn in de huurprijs, kan er geen financiële hulp voor de aankoop van stookolie worden toegekend¹⁰¹⁵.

3.3.6. Installatiepremie

Krachtens artikel 14, §3 RMI-wet (voor leefloongerechtigden) en artikel 57*bis* OCMW-wet (voor niet-leefloongerechtigden) kan, onder bepaalde voorwaarden, aan daklozen éénmalig een installatiepremie toegekend worden. De premie wordt door de betrokkene aangewend om de inrichting en de uitrusting van de woning te bekostigen; niet voor de betaling van de huur of de huurwaarborg.¹⁰¹⁶ Het betreft hier een subjectief recht dat slechts éénmaal kan worden verleend.¹⁰¹⁷

Het feit of de woning ondertussen al dan niet gemeubeld is, is niet relevant. De premie dient voor inrichting én uitrusting van de woning. Dit omvat zowel meubelen, elektrische apparaten (koelkast), de huisraad (borden, bestek, handdoeken...) als de aankleding (gordijnen, verf, verlichting...) van een woning.¹⁰¹⁸ De kosten moeten dus effectief gerelateerd zijn aan het wonen zelf.¹⁰¹⁹ Wanneer een lening wordt aangegaan moet dan ook aangetoond worden dat die lening dient om de inrichting en uitrusting van de woning te financieren.¹⁰²⁰

Bij toepassing van artikel 57*bis* OCMW-wet, moet de aanvrager aantonen dat hij een dakloze is in de zin van artikel 1 van het KB van 21 september 2004.¹⁰²¹ De dakloze is de persoon die niet over een eigen woongelegenheden beschikt, die niet de middelen heeft om daar op eigen krachten voor te zorgen en daardoor geen verblijfplaats heeft, of die tijdelijk in een tehuis verblijft in afwachting dat hem een eigen woongelegenheden ter beschikking wordt gesteld.¹⁰²²

Volgens het Arbeidshof Mons preciseert de wet geen voorwaarden of specifieke termijnen om van deze tijdelijke situatie te beoordelen. Dus stelt ze: "een persoon die in huis genomen wordt door een derde partij (familie of kennis) of in een instelling, waarbij deze huisvesting van voorbijgaande en tijdelijke aard is, valt ook onder de definitie van "dakloze".¹⁰²³ Het Arbeidshof van Gent stelt daarentegen dat iemand die, al dan niet afhankelijk van zijn wil, tijdelijk over geen persoonlijke woning beschikt en gedurende korte tijd bij familie en vrienden intrekt, niet als een dakloze beschouwd kan worden.¹⁰²⁴

¹⁰¹⁵ Arbrb. Neufchâteau 13 februari 2012, AR nr. 11/126/A.

¹⁰¹⁶ Arbrb. Hasselt 15 juni 2012, AR nr. 2120973; Arbh. Gent 25 oktober 2012, AR nr. 2011/AG/356.

¹⁰¹⁷ Zie Arbrb. Antwerpen 25 juni 2012, AR nr. 12/607/A; Arbrb. Antwerpen 11 juni 2012, AR nr. 11/7610/A.

¹⁰¹⁸ Arbrb. Antwerpen 13 december 2012, AR nr. 12/837/A, AR nr. 12/1485/A en AR nr. 12/3291/A; Arbrb. Antwerpen 22 november 2012, AR nr. 12/3815/A.

¹⁰¹⁹ Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/6.825/A en AR nr. 11/6.826/A.

¹⁰²⁰ Arbrb. Antwerpen 20 september 2012, AR nr. 12/1099/A.

¹⁰²¹ Arbrb. Antwerpen 20 december 2012, AR nr. 12/3277/A; Arbrb. Brussel 7 september 2012, AR nr. 12/3904/A; Arbrb. Brussel 27 april 2012, AR nr. 11/12242 en AR nr. 16442/A; Arbh. Gent 25 oktober 2012, AR nr. 2011/AG/356.

¹⁰²² Arbh. Gent 25 oktober 2012, AR nr. 2011/AG/356; Arbrb. Gent 26 juni 2012, AR nr. 2012/AA/78.

¹⁰²³ Arbh. Bergen 2 mei 2012, AR nr. 2011/AM/392.

¹⁰²⁴ Arbh. Gent 25 oktober 2012, AR nr. 2011/AG/356.

De kwalificatie van de aanvrager als dakloze moet in concreto bekeken worden.¹⁰²⁵ De bewijslast ligt bij de aanvrager.¹⁰²⁶

Als de aanvrager voldoet aan de voorwaarden bepaald door het KB, heeft hij recht op de tegemoetkoming.¹⁰²⁷

Wie een gemeubelde studentenkamer betreft en van plan is om een eigen kleine koelkast aan te kopen, potten en pannen en bestek – voorwerpen die voorradig zijn in de gemeenschappelijke keukens – en een computer, maakt onterecht aanspraak op een installatiepremie.¹⁰²⁸ Ook aan wie niet aantoonbaar is dat hij dergelijke kosten had en al in een gemeubelde studio woont, kan de installatiepremie geweigerd worden; het is immers niet de bedoeling om een extra spaarpotje te bekomen.¹⁰²⁹

Het is manifest verkeerd dat de Raad voor Maatschappelijk Welzijn een deel van de installatiepremie rechtstreeks aan de eigenaar betaald, ter bekostiging van de eerste huur van de steunaanvrager; artikel 2, §2, van het koninklijk besluit van 21 september 2004 verklaart uitdrukkelijk dat het OCMW, in geen geval, gebruik kan maken van de premie om een huurwaarborg of huursom te financieren. De motivatie door de Raad voor Maatschappelijk Welzijn om de bestemming van de installatiepremie – in dit geval van niet-vitale of niet-essentiële aard om bepaalde kosten van de aanvrager te betalen als onderdeel van de installatie, zoals een plasmascherm, video meubels of telefoon – kan niet worden aanvaard aangezien het Koninklijk Besluit van 21 september 2004 als enige voorwaarde oplegt dat de premie dient voor de bouw en inrichting van de woning, zonder verdere beperking. Het volstaat dus dat goederen of materialen die worden gebruikt voor de installatie of apparatuur van de nieuwe behuizing dient, zonder kijkt het naar de aard van noodzakelijkheid hebben.¹⁰³⁰

Indien de eiser is aangekomen in België in het kader van gezinshereniging om bij zijn ouders te zijn, impliceert dit dat hij werd gesteund door zijn familie en normaal niet in een situatie van slechte woonomstandigheden leeft.¹⁰³¹

De argumentatie dat, wie een vervangingsinkomen zoals omschreven in artikel 2, §1 van het KB 2004 geniet dat hoger is dan het leefloon voor zijn categorie verhoogd met 10%, *per definitie* niet meer de hoedanigheid van dakloze in de zin van artikel 1 van het KB heeft, kan niet gevolgd worden. In dat geval had de Koning de tekst van artikel 2, §1, eerste streepje

¹⁰²⁵ Arbh. Gent 25 oktober 2012, AR nr. 2011/AG/356; Arbrb. Antwerpen 13 december 2012, AR nr. 12/837/A, AR nr. 12/1485/A en AR nr. 12/3291/A; Arbrb. Hasselt 14 februari 2012, AR nr. 2112905; Arbrb. Brussel 7 mei 2012, AR nr. 12/010784.

¹⁰²⁶ Arbh. Gent 25 oktober 2012, AR nr. 2011/AG/356; Arbrb. Antwerpen 1 februari 2013, AR nr. 11/2.645/A.

¹⁰²⁷ Arbrb. Antwerpen 13 december 2012, AR nr. 12/837/A, AR nr. 12/1485/A en AR nr. 12/3291/A; Arbrb. Antwerpen 22 november 2012, AR nr. 12/3815/A; Arbrb. Antwerpen 15 november 2012, AR nr. 12/3883/A; Arbh. Gent 25 oktober 2012, AR nr. 2011/AG/356.

¹⁰²⁸ Arbh. Antwerpen 17 februari 2012, AR nr. 2011/AA/407.

¹⁰²⁹ Arbrb. Tongeren 9 februari 2012, AR nr. 11/442/A.

¹⁰³⁰ Arbrb. Charleroi 4 december 2012, AR nr. 11/3882/A.

¹⁰³¹ Arbrb. Brussel 29 oktober 2012, AR nr. 12/4921/A.

volledig achterwege gelaten vermits deze, in die hypothese, niets toevoegt aan de tekst van artikel 2, §1, tweede streepje.¹⁰³²

Indien het geen dakloze betreft valt de steunaanvrager niet onder de installatiepremieregeling voorzien bij artikel 14, §3 van de RMI-wet of art. 57*bis* van de OCMW-wet. Artikel 5 van het Ministerieel Besluit van 30 januari 1995¹⁰³³ bepaalt dat de Staat de kosten kan betalen die verbonden zijn aan de huisvesting van behoeftige asielzoekers die voor de eerste maal de dienstverlening van een OCMW ontvangen, op voorwaarde dat deze huisvesting plaatsvindt in de gemeente van het steunverlenend centrum. De voorwaarde dat de huisvesting dient plaats te vinden in de gemeente van het dienstverlenend centrum is niet van toepassing op asielzoekers die een opvangstructuur verlaten en waarvoor Fedasil op vrijwillige basis de verplichte plaats van inschrijving in een opvangstructuur heeft opgeheven.¹⁰³⁴

Het OCMW heeft een begeleidingsplicht. Dit betekent echter niet dat het OCMW voorwaarden mag toevoegen aan de wet om aldus in een soort paternalisme te verglijden. De voorwaarde dat de goederen bij de toekenning van een installatiepremie in een kringloopwinkel moeten worden aangekocht staat niet in de wet. Het OCMW kan deze voorwaarde niet opleggen. Dit deel van de beslissing behoort vernietigd te worden.

3.3.7. Het referentieadres

Wat de toekenning van een referentieadres aan een dakloze betreft, bepaalt artikel 2, §7 van de wet van 2 april 1965, dat, in afwijking van artikel 1, 1°, bevoegd is om maatschappelijke dienstverlening aan een dakloze persoon die niet verblijft in een instelling als bedoeld in §1 toe te kennen, het OCMW van de gemeente waar de betrokkene zijn feitelijke verblijfplaats heeft.

Aldus worden, overeenkomstig artikel 1, §2, laatste alinea van de wet van 19 juli 1991 met betrekking tot de bevolkingsregisters, de personen die, bij gebrek aan voldoende middelen geen verblijf of geen verblijf meer hebben en die, bij gebrek aan inschrijving in de bevolkingsregisters, beroofd zijn van de voordelen van maatschappelijke dienstverlening van een OCMW of van ieder ander sociaal voordeel, ingeschreven op het adres van de gemeente waar zij gewoonlijk aanwezig zijn¹⁰³⁵. Het KB van 11/07/2002 bepaalt dat de feitelijke verblijfplaats deze is waar de persoon gewoonlijk verblijft op het door hem aangegeven adres, zelfs als hij er niet gedomicilieerd is¹⁰³⁶.

Volgens het Arbeidshof van Bergen stelt het feit dat de betrokkene geen gekende woonplaats meer had op het grondgebied van het OCMW in kwestie, noch elders in België trouwens, een probleem niet alleen met betrekking toe het bepaalde in de artikelen 3, 1° van

¹⁰³² Arbrb. Ieper 15 juni 2012, AR nr. 11/428/A.

¹⁰³³ Ministerieel besluit van 30 januari 1995 tot regeling van de terugbetaling door de Staat van de kosten van de dienstverlening door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn toegekend aan een behoeftige die de Belgische nationaliteit niet bezit en die niet in het bevolkingsregister is ingeschreven, BS 3 maart 1995.

¹⁰³⁴ Arbh. Antwerpen 11 januari 2012, AR nr. 2011/AA/142.

¹⁰³⁵ Arbrb. Namen 9 november 2011, AR nr. 12/1652/A; Arbrb. Brussel 19 november 2012, AR nr. 12/2250/A.

¹⁰³⁶ Arbrb. Luik 27 november 2012 AR nr. 403.149.

de wet van 26 mei 2002 en 2 van het KB van 11 juli 2002, maar ook en vooral ten opzichte van de algemene regel vermeld in artikel 1, 1° van de wet van 2 april 1965¹⁰³⁷.

Volgens de arbeidsrechtbanken van Brussel en Luik is de inschrijving op een referentieadres een vorm van specifieke maatschappelijke dienstverlening voor daklozen¹⁰³⁸. Het referentieadres is een adres dat sommige personen die nergens wonen of die geen verblijf hebben in België, toelaat om toch een contactadres te hebben in een Belgische gemeente. Ook de ambtshalve schrapping heeft betrekking op een referentieadres¹⁰³⁹.

De arbeidsrechtbank van Antwerpen oordeelt dat het niet de bedoeling kan zijn dat iemand zijn werkloosheidsuitkering verloor doordat hij geen vaste woonplaats had, temeer dat hij daardoor in een neerwaartse spiraal komt. Om die reden komt het gepast voor dat het OCMW eiser een referentieadres toekent, waardoor hij zich opnieuw in regel kan stellen met alle sociale voorzieningen en onder meer zijn werkloosheidsuitkeringen¹⁰⁴⁰. Gelijkaardig is de beslissing waardoor de rechtbank oordeelt dat het onterecht is dat het OCMW geweigerd heeft om de aanvrager een referentieadres te bezorgen, wat hem zou geholpen hebben zijn rechten inzake onderhoudsgeld te verliezen¹⁰⁴¹.

Om ingeschreven te kunnen worden op het adres van een OCMW moet men voldoen aan de voorwaarden bedoeld in de laatste alinea van artikel 1, §2 van de wet van 19 juli 1991, waaronder «geen of geen verblijf meer hebben » en « bij gebrek aan voldoende middelen ». Wanneer de aanvragers niet betwisten een verblijf te hebben en over voldoende middelen te beschikken, is het, volgens de arbeidsrechtbank van Charleroi, dus terecht dat het OCMW geoordeeld heeft hen geen referentieadres te kunnen aanbieden¹⁰⁴².

3.3.8. Andere

Het OCMW kan een noodwoning, als vorm van maatschappelijke dienstverlening, toekennen aan een behoeftige. Die steun kan echter beëindigd worden wanneer de steunaanvrager niet op zoek gaat naar een nieuwe woning én de woning moet ontruimen, krachtens een door de vrederechter gevestigd vonnis.¹⁰⁴³

In geval van hoogdringendheid kan het OCMW de beslissing nemen om een crisiswoning toe te wijzen en de bijhorende gebruikersovereenkomst te laten ondertekenen zonder de toestemming van de voorlopig bewindvoerder.¹⁰⁴⁴

Als het leefloon niet alle behoeften van de ontvanger dekt en mogelijk moet worden aangevuld met maatschappelijke dienstverlening, blijft die bijstand de gewone behoeften conform de menselijke waardigheid dekken en dus ook de kosten van het

¹⁰³⁷ Arbh. Bergen 5 september 2012, AR nr. 2011/AM/393.

¹⁰³⁸ Arbrb. Luik 17 december 2012, AR nr. 410074

¹⁰³⁹ Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 12/926/A.

¹⁰⁴⁰ Arbrb. Antwerpen 29 februari 2012, AR nr. 10/7.851/A en 11/2.983/A.

¹⁰⁴¹ Arbrb. Brussel 19 november 2012, AR nr. 12/2250/A.

¹⁰⁴² Arbrb. Charleroi 21 november 2012, AR nr. 12/3210/A.

¹⁰⁴³ Arbrb. Brussel 14 september 2012, AR nr. 4289/12.

¹⁰⁴⁴ Arbrb. Tongeren 13 december 2012, AR nr. 12/1622/A.

kopen van gewone meubels, inclusief de aankoop van een bed en een matras, zelfs aan nieuwprijs.¹⁰⁴⁵

Het huren van een televisie wordt in een zaak bij de arbeidsrechtbank van Neufchâteau niet aangetoond als ware dit noodzakelijk voor de menselijke waardigheid; die kosten worden als klaarblijkelijk buitensporig beschouwd.¹⁰⁴⁶

Het op zich nemen van de kosten voor de aansluiting op de riolering is niet in de eerste plaats een sociale kwestie, maar de verantwoordelijkheid van hetzij de persoon die de woning aan de aanvrager verkocht of de firma die verantwoordelijk is voor de plaatsing van de pijpleiding voor gas, of Belgacom (voor het leggen telefoonkabel) of de stad...; het probleem gaat dus voorbij aan de wettelijke opdracht toegewezen aan een OCMW.¹⁰⁴⁷

3.4. *Bijstand bij (overmatige) schuldenlast*

3.4.1. Principe

Het behoort in feite niet tot de taak van het OCMW om de rol die normaal is toegewezen aan banken of financiële instellingen, over te nemen. Behoudens uitdrukkelijke andersluidende wettelijke bepalingen, strekt de maatschappelijke dienstverlening niet tot het voldoen van de schulden van de aanvrager.¹⁰⁴⁸ Behalve in uitzonderlijke omstandigheden, moet het OCMW zich dus niet in de plaats stellen van diegenen en verantwoording opnemen voor het slecht beheer van goederen en inkomsten. In dit geval moet het OCMW de steunaanvrager budgettaire begeleiding of ondersteuning verlenen of een schuldbemiddeling voorstellen.¹⁰⁴⁹

De arbeidsrechtbank van Tongeren daarentegen stelt vast dat artikel 60, §3 van de OCMW-wet bepaalt dat het OCMW materiële steun verstrekt in de meest passende vorm. Dit laatste laat toe dat de OCMW's in de meest diverse situaties een specifiek antwoord kunnen geven op een hulpvraag. Een lening kan, aldus die arbeidsrechtbank, hieronder vallen.¹⁰⁵⁰

De betaling van een overbruggingskrediet zijn kosten van maatschappelijke dienstverlening bedoeld in artikel 97, eerste lid 1° OCMW-wet. Het OCMW kan dus steun verlenen bij wijze van het toekennen van een overbruggingskrediet als een vorm van materiële hulp die krachtens artikel 98, §1, eerste lid, OCMW-wet is toegelaten. Het OCMW kan de financiële hulp terugvorderbaar verklaren. Deze beslissing een prerogatief dat het OCMW toebehoort en dat onderworpen kan worden aan de toetsing van de arbeidsrechter.¹⁰⁵¹

¹⁰⁴⁵ Arbh. Brussel 28 december 2012, AR nr. 2011/AB/745.

¹⁰⁴⁶ Arbrb. Neufchâteau 10 september 2012, AR nr. 12/90/A.

¹⁰⁴⁷ Arbrb. Dinant 9 oktober 2012, AR nr. 12/168/A.

¹⁰⁴⁸ Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 12.528/11.

¹⁰⁴⁹ Arbrb. Charleroi 4 december 2012, AR nr. 10/1691/A; Arbrb. Charleroi 4 december 2012, AR nr. 12/1294/A; Arbrb. Charleroi 16 oktober 2012, AR nr. 12/3094/A; Arbrb. Bergen 24 oktober 2012, AR nr. 12/1592/A; Arbrb. Brussel 7 september 2012, AR nr. 12/3918/A; Arbrb. Luik 19 april 2012, AR nr. 402.594; Arbrb. Luik 25 januari 2012, AR nr. 402298; Arbrb. Charleroi 31 januari 2012, AR nr. 11/2885/A; Arbrb. Charleroi 4 december 2012, AR nr. 10/1691/A; Arbrb. Charleroi 4 december 2012, AR nr. 12/1294/A; Arbrb. Bergen 24 oktober 2012, AR nr. 12/1592/A.

¹⁰⁵⁰ Arbrb. Tongeren 9 februari 2012, AR nr. 11/1471/A.

¹⁰⁵¹ Arbrb. Mechelen 5 december 2012, AR nr. 12/986/A; Arbrb. Mechelen 12 december 2012, AR nr. 12/1068/A; Arbrb. Mechelen 12 december 2012, AR nr. 12/658/A.

3.4.2. Budgetbegeleiding en collectieve schuldenregeling

In geval het OCMW de budgetbegeleiding weigert, moet de eiser aantonen dat hij genoodzaakt is om in budgetbegeleiding te gaan. Een aanvrager die voor de betaling van zijn vaste kosten beroep kan doen op een schuldbemiddelaar, wekelijks zijn leefloon ontvangt waardoor er minder kans op verspilling kan zijn en niet aantoont dat hij er niet in slaagt zijn levensonderhoud en vaste kosten kan betalen, heeft dan ook geen absoluut recht op budgetbegeleiding.¹⁰⁵²

De toepassing van de budgettaire begeleiding of schuldsanering, als een vorm van maatschappelijke dienstverlening, wordt opgevat als een prioriteit aangezien dergelijk interventie “niet bijdraagt aan de verbetering van de lot van de persoon” of “slechts een druppel in de oceaan is”.¹⁰⁵³ Het is vaste rechtspraak dat noch het leefloon noch de sociale bijstand bedoeld zijn om, direct of indirect, schulden te betalen en dat, geconfronteerd met een ernstige schuld, het de steunaanvrager niet toekomt om een min of meer aanzienlijk deel van haar schulden aan het OCMW over te dragen, maar wel om een procedure van collectieve schuldenbemiddeling te promoten, gelet op het feit dat het reglement van collectieve schuldenbemiddeling bedoeld is om de last van de terugbetalingen te verlichten.¹⁰⁵⁴

De schuldbemiddeling op zich vormt zelden het voorwerp van betwisting voor de arbeidsgerechten. Ze wordt uiteraard wel in rekening gebracht in de beoordeling van de staat van behoefte.¹⁰⁵⁵

3.5. Hulp bij studie en bij beroepsinschakeling

3.5.1. Hulp bij studies

Maatschappelijke dienstverlening kan de kosten ter ondersteuning van het voortgezet onderwijs bevatten. Het recht op deelname aan het onderwijs slaat ongetwijfeld op het aspect van de menselijke waardigheid, tenminste als de studies lijken overeen te komen met de vaardigheden en intellectuele kwaliteiten van het individu en waarschijnlijk hun toekomstige werksituatie zullen verbeteren door het vergroten van hun kansen op de arbeidsmarkt en bijgevolg de periode waarbinnen de steunaanvrager ten laste van het OCMW blijft zal afnemen.¹⁰⁵⁶

Gezien de beperkte middelen van de aanvrager en zijn kosten kan aan de aanvrager de som van 300 euro worden toegekend, als vorm van maatschappelijke dienstverlening, om hem in staat te stellen het inschrijvingsgeld van zijn zoon te betalen.¹⁰⁵⁷

¹⁰⁵² Arbrb. Hasselt 22 juni 2012, AR nr. 2120974.

¹⁰⁵³ Arbrb. Bergen, 24 oktober 2012, AR nr. 12/1592/A.

¹⁰⁵⁴ Arbrb. Charleroi 5 oktober 2012, AR nr. 12/1626/A; Arbrb. Charleroi 5 oktober 2012, AR nr. 12/1541/A.

¹⁰⁵⁵ Arbrb. Marche 8 maart 2012, AR nr. 11/483/A.

¹⁰⁵⁶ Arbrb. Charleroi 21 november 2012, AR nr. 12/3477/A en AR nr. 12/3478/A.

¹⁰⁵⁷ Arbrb. Brussel 30 juli 2012, AR nr. 12/1751/A. Au même sens: Arbrb. Charleroi 19 juni 2012, AR nr. 11/5310/A.

De tussenkomst in de kosten van logopedie is een vorm van maatschappelijke dienstverlening. Ze kan echter slechts toegekend worden wanneer aangetoond wordt dat de aanvrager zelf niet in de mogelijkheid verkeerd deze kosten te betalen.¹⁰⁵⁸

De verhoogde terugbetaling van mutualiteiten moet in rekening gebracht worden bij steunaanvragen. In concreto moet beoordeeld worden of een zeer laag remgeld voor bijvoorbeeld logopedielessen, door verhoogde terugbetaling van het ziekenfonds, met de inkomsten van de aanvragers betaald kan worden.¹⁰⁵⁹

Het feit dat de eiser werkte na schooltijd en daardoor na school niet op de kinderen kan passen, is onvoldoende voor een aanvraag tot betaling van de kosten van het internaat. Een staat van behoefte is steeds noodzakelijk.¹⁰⁶⁰

In een welbepaalde zaak, vraagt een student aan het OCMW om de kosten van haar computer en software te ondersteunen. De verzoekster heeft een attest van de schooldirecteur dat een computer noodzakelijk om goed te kunnen leren; een laptop is het best geschikt en het platform dat in school gebruikt wordt is vooral Apple Mac. De directeur schat de prijs die nodig is voor de aankoop van een computer op minimum € 700 voor een "PC" en € 1.500 voor "Apple Mac". Ten slotte heeft de rechtbank geoordeeld dat, gelet op het verkrijgen van een studietoelage van 1.433,07 euro dat gedeeltelijk gebruikt kan worden en op het feit dat de eiser zou kunnen zoeken naar een tweedehands computer, de financiële hulp tot aankoop van een laptop "Apple Mac", zal beperkt worden tot een bedrag van maximaal € 1.000.¹⁰⁶¹

Het onderwijs van kinderen in gespecialiseerde instellingen kan geen rechtvaardiging zijn van exorbitante uitgaven. Om deze reden is de rechter van oordeel dat de kosten van de schoolbus, maximaal € 90 per dag, volledig in verhouding staan tot het nagestreefde doel, namelijk dagelijkse zorgen voor een shuttle voor één van de zeven kinderen dat 80% autistisch is. Geen enkele familie, die haar middelen beheert zoals een goede huisvader, kan exorbitante kosten voorstellen noch uitgeven. De rechtbank is van oordeel dat het aan de eiser, door middel van een goed beheer van zijn uitgaven, toekomt om deze kosten te vermijden door de nodige maatregelen te nemen, zoals een verhuizing, een verandering van de instelling of een andere passende oplossing.¹⁰⁶²

Ter ondersteuning van haar verzoek om financiële maatschappelijke dienstverlening, legt de aanvrager facturen voor van fotokopies van € 50,95, een rekening voor een laboratoriumjas voor een bedrag van € 14,95 en kosten voor benodigdheden voor haar apotheekstudies (€ 9,90, € 3,90, € 3, € 3,10, € 7, 25). Deze vertegenwoordigen kosten voor een student en kunnen een financiële steun van het OCMW rechtvaardigen op voorwaarde dat zij gevraagd zijn en ze noodzakelijk zijn.

¹⁰⁵⁸ Arbrb. Antwerpen 12 november 2012, AR nr. 12/3643/A.

¹⁰⁵⁹ Arbrb. Tongeren 16 november 2012, AR nr. 12/808/A.

¹⁰⁶⁰ Arbrb. Charleroi 6 september 2012, AR nr. 12/378/A.

¹⁰⁶¹ Arbrb. Aarlen 9 augustus 2012, AR nr. 12/238/A.

¹⁰⁶² Arbrb. Charleroi 27 juli 2012, AR nr. 12/1797/A.

3.5.2. Hulp bij beroepsinschakeling

Het OCMW kan steun voor rijlessen weigeren indien de aanvrager onvoldoende inspanningen levert om in de regio werk te vinden. In de zoektocht tot werk kan de aanvrager zich niet enkel beperken tot jobs die hij wenst.¹⁰⁶³

Het OCMW moet de aanvrager een maandelijkse maatschappelijke dienstverlening betalen als het door zijn inkomen niet mogelijk is om de reiskosten te betalen, die nodig zijn voor de beroepsopleiding die hij volgt.¹⁰⁶⁴

Het OCMW kan de terugbetaling van de aankoop van drie boeken voor het leren van de Franse taal en de inschrijvingskosten voor de cursussen Frans weigeren als de aanvrager niet uitlegt op welke gronden zou hij nog lessen Frans nodig heeft, aangezien hij reeds Franse cursussen op een hoger niveau heeft gevolgd en geslaagd is voor een module die overeenkomt met een grondige kennis van de taal.¹⁰⁶⁵

Het OCMW moet de kosten van taallessen ondersteunen indien de lessen noodzakelijk zijn voor de sociale en professionele integratie van de aanvrager.¹⁰⁶⁶ Het OCMW is echter niet verplicht om taallessen te betalen die de steunaanvrager reeds gevolgd heeft maar waarvoor hij niet geslaagd was.¹⁰⁶⁷

3.6. Hulp en begeleiding bij juridische stappen

De aanvrager van juridische tweedelijnsbijstand dient te begrijpen dat het recht op een daadwerkelijke rechtshulp op geen enkele wijze inhoudt dat hij een advocaat kan verkrijgen voor iedere procedure die hij wenst te voeren, noch dat hij de voor hem aangestelde advocaat zou kunnen verplichten de procedures in te stellen die hij wenst, of deze zou kunnen verplichten in zijn conclusies alles op te nemen wat hij wenst en ook de aantijgingen die hij in ieder van zijn geschriften herhaalt.

Artikel 508 Ger.W. houdt evenmin in dat men keer op keer een nieuwe advocaat zou kunnen vragen, omdat men er andermaal niet in slaag een normale verstandhouding te bewaren met de eerder in het kader van de tweedelijnsbijstand aangestelde raadsman, of omdat men de strikt persoonlijke mening is toegedaan dat de tussenkomst niet voldoet.

In geval van een procedurele belaging, in casu van meer dan 100 procedures, kan het OCMW de juridische tweedelijnsbijstand weigeren.¹⁰⁶⁸

In geval een steunaanvrager verhaal wil dien op de rechter, moet dat verzoekschrift op straffe van onontvankelijkheid ondertekend worden door een advocaat bij het Hof van Cassatie. Enkel de balie bij het Hof van Cassatie, en niet het OCMW, is bevoegd voor de pro deo-aanstelling van haar advocaten.¹⁰⁶⁹

¹⁰⁶³ Arbrb. Tongeren 16 november 2012, AR nr. 12/808/A.

¹⁰⁶⁴ Arbrb. Namen 23 maart 2012, AR nr. 12/190/A.

¹⁰⁶⁵ Arbrb. Brussel 8 maart 2012, AR nr. 11/6117/A.

¹⁰⁶⁶ Arbrb. Brussel 26 november 2012, AR nr. 12/6889/A.

¹⁰⁶⁷ Arbrb. Leuven 18 juni 2012, AR nr. 12/312.

¹⁰⁶⁸ Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 10195/11; Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 10.194/11.

¹⁰⁶⁹ Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 10.192/11; Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 10.193/11.

3.7. Hulp aan gevangenen en bewoners van een psychiatrische instelling

Een gevangene in de psychiatrische OCMW kan zakgeld ontvangen voor haar persoonlijke behoeften (kantine, sigaretten, zeep, snoep); het bedrag, dat in een geval € 90 per maand was¹⁰⁷⁰, hangt af van de concrete situatie, zoals blijkt uit het sociaal onderzoek. Er moet rekening worden gehouden met het bedrag dat door de sociale dienst instelling reeds is gegeven.¹⁰⁷¹

Een gevangene kan de kosten van het huren van een tv vorderen aangezien dit een basisbehoefte is die element kan zijn van de maatschappelijke dienstverlening. Het Arbeidshof van Namen is van oordeel dat in hoofde van een gevangene die voor lange tijd vast zit, dit een basisbehoefte is aangezien dit vrijwel zijn enige toegankelijk hobby is in het gevangenis milieu.¹⁰⁷²

De kosten van tabak zijn ook een element van sociale bijstand. Er moet worden uitgegaan dat een gevangene niet, om financiële redenen, kan worden verboden te roken.¹⁰⁷³

Een gevangene moet in staat zijn, om in contact te blijven met de buitenwereld, tot het kopen telefoonkaarten, papier, postzegels en enveloppen, evenals een aantal fundamentele kleding waarvan de totale kosten redelijkerwijs kunnen worden geschat op gemiddeld € 20 per maand.¹⁰⁷⁴

Het is niet in strijd met de menselijke waardigheid om geen melk, water, suiker en koffie te kunnen kopen, indien alle maaltijden voorzien zijn door de Staat.¹⁰⁷⁵

Het bestaan van een beleggingsfonds in een gevangenis dat niet door de Schatkist wordt gespijzigd maar door de inkomsten van de verkoop aan gevangenen, kan niet tot gevolg hebben dat het OCMW vrijgesteld is om maatschappelijke dienstverlening te verstrekken waarop een individu recht volgens de wettelijke voorwaarden.¹⁰⁷⁶

Het is het OCMW toegelaten een nieuw beleid te voeren inzake de toekenning van zakgeld aan geïnterneerden, doch een dergelijke herziening is enkel mogelijk voor de toekomst en niet voor het verleden.¹⁰⁷⁷

3.8. Andere

Het OCMW dient in te staan voor de betaling van de jaarlijkse beheersvergoeding van de voorlopig bewindvoerder op grond van artikel 488bis, h) van het Burgerlijk Wetboek. Deze kosten voor een behoeftig persoon houden verband met de menselijke waardigheid.¹⁰⁷⁸

¹⁰⁷⁰ Arbrb. Luik 20 juni 2012, AR nr. 405.895.

¹⁰⁷¹ Arbrb. Verviers 23 oktober 2012, AR nr. 11/0538/A.

¹⁰⁷² Arbrb. Namen 9 november 2012, AR nr. 11/2286/A.

¹⁰⁷³ Arbrb. Namen 9 november 2012, AR nr. 11/2286/A; Arbh. Luik 25 april 2006, JTT. 2006, p. 362.

¹⁰⁷⁴ Arbrb. Namen 9 november 2012, AR nr. 11/2286/A.

¹⁰⁷⁵ Arbrb. Namen 9 november 2012, AR nr. 11/2286/A.

¹⁰⁷⁶ Arbrb. Charleroi 12 juni 2012, AR nr. 12/1288/A.

¹⁰⁷⁷ Arbrb. Oudenaarde 16 oktober 2012, AR nr. 11/905/A/III.

Het OCMW moet veroordeeld worden tot het op zich nemen van facturen waarvoor de betaling noodzakelijk is om de aanvrager in staat te stellen een menswaardig leven te kunnen leiden. Bijvoorbeeld: de factuur van de brandverzekering, de rijtaksen (gezien de gezondheid van de aanvrager, is het noodzakelijk dat zij kan genieten van een voertuig om haar behandeling te kunnen waarborgen)¹⁰⁷⁹ en de waterfactuur¹⁰⁸⁰.

Het is niet aan het OCMW om de rechtsbijstandsverzekeringskosten op zich te nemen, net als de taxes voor vervuiling en riolering, aangezien de niet-betaling ervan de menselijke waardigheid niet in gevaar brengt.¹⁰⁸¹

Ook poetshulp is een vorm van maatschappelijke dienstverlening.¹⁰⁸² Het OCMW kan een tussenkomst beperken tot een forfaitaire maximumsom per maand voor huishoudelijke hulp.¹⁰⁸³

Om dezelfde reden zoals voorzien artikel 5 van het koninklijk besluit tot uitvoering van de wet van 20 juli 1971 tot instelling van gewaarborgde gezinsbijslag, kan de vraag tot maatschappelijke dienstverlening gelijk aan de geboortepremie ingediend worden drie maanden de verwachte datum van de voorziene bevalling.¹⁰⁸⁴

Het volgt uit het arrest van het Grondwettelijk Hof van 28 juni 2006 dat, gezien de artikelen 2.2. en 26.1 van het Verdrag inzake de rechten van het kind, het OCMW rekening moet houden met het feit dat het recht op gewaarborgde kinderbijslag niet vrij is, bij het bepalen van de maatschappelijke dienstverlening toegekend aan een kind van ouders zonder verblijfsvergunning.¹⁰⁸⁵

3.9. DE TERUGVORDERING VAN DE MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

3.9.1. De bijdrage door de begunstigde van de bijstand

Wanneer er sprake is van fraude in hoofde van de aanvrager, vordert het OCMW het uitgekeerde bedrag terug op grond van artikel 98, §1 van de OCMW-wet¹⁰⁸⁶. De rechtbank kent op vraag van de verweerder meestal een gespreide terugbetaling toe. Bij niet-naleving van deze termijnen, wordt het totale bedrag onmiddellijk opeisbaar¹⁰⁸⁷. De verleende financiële steun had als doel de aankoop toe te laten van een wasmachine en van een droogkast, hetgeen gerechtvaardigd was in de mate dat de aanvraagster, om gezondheidsredenen, zich niet meer naar de wasserij kon begeven. Het OCMW kon

¹⁰⁷⁸ Arbrb. Oudenaarde 15 november 2012, AR nr. 11/742/A/III.

¹⁰⁷⁹ Arbrb. Namen 21 december 2012, AR nr. 12/78/A.

¹⁰⁸⁰ Arbrb. Brussel 30 mei 2012, AR nr. 11/17118.A; Arbrb. Namen 21 december 2012, AR nr. 12/78/A.

¹⁰⁸¹ Arbrb. Namen 21 december 2012, AR nr. 12/78/A.

¹⁰⁸² Arbrb. Antwerpen 20 juni 2012, AR nr. 10/5.566/A.

¹⁰⁸³ Arbrb. Dinant 25 september 2012, AR nr. 12/869/A.

¹⁰⁸⁴ Arbh. Brussel 10 januari 2012, AR nr. 2010/AB/944.

¹⁰⁸⁵ Arbh. Brussel 10 januari 2012, AR nr. 2010/AB/944.

¹⁰⁸⁶ Arbrb. Luik, 8 februari 2012, AR nr. 373.601; Arbrb. Antwerpen 6 december 2012, AR nr. 12/2482/A en 12/4415/A.

¹⁰⁸⁷ Arbrb. Luik 29 februari 2012, AR nr. 401.857.

vervolgens met haar de terugbetaling (per maand) overeenkomen van de geleende som¹⁰⁸⁸. Er zijn in hoofde van de aanvragester herhaalde, vrijwillig onjuiste of onvolledige verklaringen afgelegd, op grond waarvan het OCMW terecht de onrechtmatig verkregen sommen kan terugvorderen. Daarom ook veroordeelt de rechtbank de aanvragester tot de betaling van een som aan het OCMW als onrechtmatig ontvangen maatschappelijke dienstverlening, vermeerderd met intresten aan wettelijk tarief sinds de opeenvolgende uitbetalingen¹⁰⁸⁹.

Indien een OCMW bij de toekenning van de steun niet heeft beslist dat deze bedragen terugvorderbaar waren, dan kan het niet zomaar overgaan tot de terugvordering ervan, behoudens in de gevallen bepaald in de artikelen 98, §1 en 99 van de OCMW-wet¹⁰⁹⁰.

De rechtbank stelt vast dat er geen document wordt voorgelegd waaruit blijkt dat het OCMW machtiging heeft verleend aan de financieel beheerder om tot invordering in recht over te gaan. De zaak is derhalve niet in staat van wijzen¹⁰⁹¹.

Bij een terugvordering gesteund op de bepalingen van artikel 99, §1 van de OCMW-wet, kan een uitvoerbare titel worden verleend voor de som vermeerderd met de gerechtelijke intresten. Niettemin bevestigen heel wat rechtbanken dat de gedingkosten ten laste van het OCMW worden gelegd¹⁰⁹². Bij een terugvordering gebaseerd op de bepalingen van de artikelen 98, §1¹⁰⁹³ en 99, §2 van de OCMW-wet (vrijwillig onjuiste of onvolledige aangifte en beschikking over inkomsten krachtens rechten die hij bezat), kan, volgens de vaste rechtspraak van de arbeidsrechtbank van Gent, voor het volledige bedrag meer de gerechtelijke intresten een uitvoerbare titel worden verleend, doch de rechtsplegingskosten blijven ten laste van het OCMW¹⁰⁹⁴.

De arbeidsrechtbank kan niet ingaan op het verzoek van een verweerder om hem afbetalingstermijnen toe te kennen van minder dan 100 euro per maand als betrokkene tot dan geen enkel inspanning geleverd heeft om zijn schuld aan het OCMW aan te zuiveren¹⁰⁹⁵. In andere gevallen verleent de rechtbank, rekening houdende met alle omstandigheden eigen aan de zaak, een uitstel van betaling, met afbetalingstermijnen¹⁰⁹⁶.

Wie als bewoner van een LOI dit onderkomen verlaat, moet de sleutel terugbrengen naar het OCMW en een tegensprekelijke vaststelling van eventuele schade mogelijk maken; van wie dit niet doet, wordt terecht het bedrag van de schade geëist¹⁰⁹⁷.

¹⁰⁸⁸ Arbrb. Brussel, 12 december 2012, AR nr. 11051/A.

¹⁰⁸⁹ Arbrb. Brussel 21 november 2012, AR nr. 11/749/A.

¹⁰⁹⁰ Arbrb. Brugge 5 december 2012, AR nr. 10193/A en 10/328/A.

¹⁰⁹¹ Arbrb. Gent 9 december 2011, AR nr. 11/1423/A.

¹⁰⁹² Arbrb. Gent 2 maart 2012, AR nr. 11/2407/A; Arbrb. Gent 2 maart 2012, AR nr. 11/2511/A; Arbrb. Gent 2 maart 2012, AR nr. 11/2512/A; Arbrb. Dendermonde 18 december 2012, AR nr. 12/1765/A; Arbrb. Dendermonde 18 december 2012, AR nr. 12/1758/A; Arbrb. Dendermonde 18 december 2012, AR nr. 12/1756/A; Arbrb. Dendermonde 18 december 2012, AR nr. 12/1755/A; Arbrb. Dendermonde 18 december 2012, AR nr. 12/1754/A; Arbrb. Dendermonde 18 december 2012, AR nr. 12/1751/A; Arbrb. Gent 7 december 2012, AR nr. 12/1083/A.

¹⁰⁹³ Arbrb. Antwerpen 13 september 2012, AR nr. 11/5344/A en 11/5345/A.

¹⁰⁹⁴ Arbrb. Gent 7 september 2012, AR nr. 12/463/A; Arbrb. Gent 7 september 2012, AR nr. 12/306/A; Arbrb. Gent 28 december 2012, AR nr. 12/1139 en 12/172/A; Arbrb. Gent 28 december 2012, AR nr. 12/1684/A; Arbrb. Gent 23 november 2012, AR nr. 12/469/A; Arbrb. Gent 23 november 2012, AR nr. 12/466/A; Arbrb. Gent 23 november 2012, AR nr. 12/1082/A.

¹⁰⁹⁵ Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 11/3/8/132.

¹⁰⁹⁶ Arbrb. Mechelen 13 juni 2012, AR nr. 11/1852/A.

¹⁰⁹⁷ Arbrb. Tongeren 8 maart 2012, AR nr. 11/2018/A

3.9.2. De recuperatie van de als voorschot toegekende dienstverlening

In feite kan het OCMW, omwille van het openbare orde karakter van de wet van 8 juli 1976, geen engagement tot terugbetaling onder de vorm van een schuldbekentenis verlangen van de aanvrager van maatschappelijke dienstverlening¹⁰⁹⁸. Een andere rechtbank is van oordeel dat, wanneer de aanvrager wel een schuldbekentenis getekend heeft voor de voorschotten gestort door het OCMW, als gevolg van een beslag van onderhoudsgeld voor het geheel van de werkloosheidsuitkering, het OCMW dit terecht kan terugvorderen tegen 100 euro per maand¹⁰⁹⁹.

Het OCMW, waarvan de eis volledig gegrond blijkt, verzet zich niet tegen de toekenning van redelijke betaaltermijnen. De rechtbank stelt vast dat de door de verdediger ingeroepen financiële moeilijkheden helemaal niet ondersteund worden maar dat de betrokkene te goeder trouw blijkt¹¹⁰⁰.

In deze zaak wordt de terugvordering gesteund op artikel 99, §2 van de OCMW-wet. Gezien het OCMW niet aantoont dat de gevorderde verwijlintresten integrerend deel uitmaken van de werkelijke kostprijs van de verstrekte tussenkomsten, kunnen in casu enkel de gerechtelijke intresten worden toegekend¹¹⁰¹.

Een van de voorwaarden voor het terugvorderen is dat de beslissing van het OCMW waarbij de lening werd toegekend, ter kennis wordt gebracht van de betrokkene¹¹⁰².

3.9.3. De recuperatie van het onverschuldigd betaalde bedrag

Een OCMW dat door de FOD Sociale Zekerheid ervan op de hoogte gebracht wordt dat iemand gedurende een bepaalde tijd een maandelijks uitkering geniet, vordert de onterecht toegekende maatschappelijke dienstverlening terug van betrokkene¹¹⁰³. Indien het OCMW een vordering steunt op artikel 99, §2 van de OCMW-wet en niet aantoont dat de gevorderde verwijlintresten deel uitmaken van de werkelijke kostprijs van de verstrekte tussenkomsten, kunnen enkel de gerechtelijke intresten worden toegekend¹¹⁰⁴.

3.9.4. De recuperatie van bijstand bij onderhoudsplichtigen

De rechtbank is van oordeel dat indien het OCMW van oordeel is dat de jongste dochter van eiseres kan worden aangesproken tot nakoming van haar onderhoudsplicht, hiertoe door het OCMW initiatief kan worden ondernomen. In het voorliggende geval heeft het OCMW geen onderzoek ingesteld naar ene eventuele toepassing van de onderhoudsplicht, hiervan geen melding gemaakt in het verslag van het sociaal onderzoek, noch in de motivering van de bestreden beslissing en evenmin ooit zelf in naam van en ten voordele van de betrokkene opgetreden, overeenkomstig artikel 4, §3 van de wet van 26 mei 2002¹¹⁰⁵. Tegen een

¹⁰⁹⁸ Arbrb. Namen 9 november 2012, AR nr. 12/1496/A .

¹⁰⁹⁹ Arbrb. Luik 2 mei 2012, AR nr. 396653 en 398933.

¹¹⁰⁰ Arbrb. Nijvel 9 november 2012, AR nr. 12/1411/A; Arbrb. Nijvel 9 november 2012, AR nr. 12/1410/A.

¹¹⁰¹ Arbrb. Gent 10 februari 2012, AR nr. 11/1797/A; Arbrb. Gent 2 maart 2012, AR nr. 11/1798/A; Arbrb. Gent 2 maart 2012, AR nr. 11/1881/A.

¹¹⁰² Arbrb. Antwerpen 6 september 2012, AR nr. 12/1055/A; Arbrb. Antwerpen 20 september 2012, AR nr. 12/2254/A.

¹¹⁰³ Arbrb. Luik, 28 februari 2012, AR nr. 395 038.

¹¹⁰⁴ Arbrb. Gent 3 februari 2012, AR nr. 11/1797/A; Arbrb. Gent 3 februari 2012, AR nr. 11/1801/A; Arbrb. Gent 3 februari 2013, AR nr. 11/1877/A .

¹¹⁰⁵ Arbrb. Gent 2 maart 2012, AR nr. 11/1774/A.

beslissing van het OCMW tot recuperatie van steun bij de onderhoudsplichtigen kan niet in beroep gegaan worden bij de Arbeidsrechtbank¹¹⁰⁶. Ook voor de recuperatie van een bedrag bij Fedasil is de arbeidsrechtbank niet bevoegd, doch wel de rechtbank van eerste aanleg¹¹⁰⁷.

3.10. DE SANCTIES

3.10.1. De sancties tegen de rechthebbende

Een aanvrager wordt veroordeeld tot terugbetaling van de verblijfskosten in opvangcentra omdat zijn inkomen, na aftrek van onderhoudsgelden, nog boven het bedrag van het leefloon lag¹¹⁰⁸.

Naar het oordeel van het Arbeidshof te Gent kan de financiële steun aan een gerechtigde die niet meer aantoonde werkbereid te zijn, door het OCMW terecht stopgezet worden omdat betrokkene niet meer voldoet aan de voorwaarden vervat in artikel 60, §3, tweede alinea¹¹⁰⁹.

3.10.1.1. Het gebrek aan medewerking

Gedurende drie maanden werden er verschillende huisbezoeken afgelegd, doch was betrokkene nooit aan te treffen. Wanneer het OCMW hetzij de rechtbank, bij gebrek aan medewerking en informatie, niet over voldoende gegevens beschikt om te oordelen of aan de voorwaarden gesteld in de OCMW-wet is voldaan, kan de uitkering worden geweigerd als gevolg van gemis aan medewerking van de aanvrager en bij gebrek aan voldoende gegevens¹¹¹⁰. Het is ten vroegste vanaf de datum waarop het OCMW kennis krijgt van een cruciaal stuk, dat de aanvrager voldoet aan zijn medewerkingsplicht van artikel 60 van de OCMW-wet. Pas vanaf die datum heeft hij recht op steun¹¹¹¹.

Volgens het Arbeidshof van Brussel volstaat het feit op zich dat de aanvrager niet alle gegevens heeft bijgebracht die nodig waren om over haar aanvraag te kunnen oordelen, niet opdat deze aanvraag verworpen zou worden¹¹¹². Ditzelfde Hof oordeelt dat de aanvrager zich niet meer geïnteresseerd is in zijn dossier daar hij geen voldoende elementen aanbrengt om het Hof toe te laten de vraag te behandelen of de staat van behoefte die hij eventueel ondergaan heeft in het verleden, nog voelbare weerslag heeft in het heden¹¹¹³.

3.10.1.2. Het vrijwillig verdoezelen van bestaansmiddelen

Het gaat hier niet enkel om het achterhouden van informatie. In casu is er een volledige onduidelijkheid, die belette dat het OCMW kon nagaan of eiseres aanspraak had kunnen maken op financiële steun doordat niet helder was of zij wel in een toestand verkeerde die een menswaardig leven uitsloot. Medewerking aan het onderzoek is geen wettelijke voorwaarde voor maatschappelijke dienstverlening, maar een dermate groot gebrek aan

¹¹⁰⁶ Arbrb. Brussel 27 september 2012, AR nr. 448/12.

¹¹⁰⁷ Arbrb. Hasselt 14 december 2012, AR nr. 2112953.

¹¹⁰⁸ Arbrb. Brugge 1 februari 2012, AR nr. 11/1.660/A.

¹¹⁰⁹ Arbh. Gent 3 december 2012, AR nr. 2012/AG/18.

¹¹¹⁰ Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/4408/A.

¹¹¹¹ Arbh. Gent 10 februari 2012, AR nr. 2011/AR nr./47.

¹¹¹² Arbh. Brussel 7 maart 2012, AR nr. 2010/AB/995.

¹¹¹³ Arbh. Brussel 8 juli 2012, AR nr. 2010/AB/773 en 2010/AB/853.

medewerking verhindert het OCMW het nodige te doen voor het noodzakelijke onderzoek, waardoor het niet eens de vervulling van de voorwaarden kan vaststellen¹¹¹⁴.

Wil de maatschappelijk werker zijn wettelijke opdracht om een sociaal onderzoek in te stellen op ernstige wijze uitvoeren, dan is het niet werkbaar al de steunvrager te pas en te onpas zijn/haar eigen informatie tegensprekt wanneer hij/zij merkt dat die (financieel) in zijn/haar nadeel is. Wanneer de aanvrager cruciale informatie verschaft die nadien weer wordt ingetrokken wanneer die een financieel nadeel oplevert, dan kan de vraag om maatschappelijke dienstverlening worden geweigerd¹¹¹⁵.

3.10.2. De sancties tegen het OCMW

3.10.2.1. Verjaring

nihil

3.10.2.2. Foutaansprakelijkheid

De eis om schadevergoeding en intresten die de aanvrager formuleert wegens intimidatie en rechtsmisbruik moet, zoals in eerste aanleg, ook in beroep ongegrond verklaard worden. Geen enkele intimidatie noch rechtsmisbruik wordt aangetoond. Het OCMW komt financieel op een adequate wijze tussen en de sociale verslagen zijn precies voor iedere beslissing¹¹¹⁶. De aanvragerster moest bewijzen dat zij aan de voorwaarden voldeed om hulp te verkrijgen tijdens de in het geding zijnde periode en dat haar loyale medewerking het OCMW niet verhinderd heeft over haar recht te oordelen. In de mate dat er geen enkel element bijgebracht wordt door de aanvragerster ter ondersteuning van haar eis en gezien de bewijslast van de fout met het oorzakelijke verband met de schade op haar rust, kan er geen sprake zijn het OCMW te veroordelen tot schadevergoeding en intresten¹¹¹⁷.

Een OCMW kan niet worden veroordeeld tot financiële tussenkomst in de mogelijke toekomstige kosten in een serviceflat¹¹¹⁸.

De voornaamste verantwoordelijke voor de toestand van de aanvragerster, is het OCMW dat geweigerd heeft de procedure te initiëren bedoeld in het KB van 24 juni 2004 ; daarom past het om het OCMW te veroordelen tot de betaling van een bedrag ten gunste van de aanvragerster ten einde de morele en materiële schade te herstellen geleden door de aanvragerster en haar kind¹¹¹⁹.

De aanvrager eist schade en intresten gelijk aan het leefloon voor de periode in kwestie. De toekenning van schade en intresten is een gevolg van de toepassing van 1382 en 1383 BW. De aanvrager moet dus een fout bewijzen in hoofde van Fedasil, schade en een oorzakelijk verband tussen de schade en de fout. Er moet vastgesteld worden dat de aanvrager geen enkel document bijbrengt dat aantoonst dat hij zich thans in een toestand bevindt die hem verhindert te leven op een menswaardige wijze¹¹²⁰.

¹¹¹⁴ Arbrb Brugge 15 februari 2012, AR nr. 11/2.099/A; Arbrb. Antwerpen. 21 maart 2012, AR nr. 11/4.745/A.

¹¹¹⁵ Arbh. Antwerpen 19 december 2012, AR nr. 2012/AA/292.

¹¹¹⁶ Arbh. Brussel 6 december 2012, AR nr. 2011/AB/464.

¹¹¹⁷ Arbrb. Luik 26 november 2011, AR nr. 399894.

¹¹¹⁸ Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/1175/A.

¹¹¹⁹ Arbh. Brussel 28 november 2012, AR nr. 2011/AB/289.

¹¹²⁰ Arbrb. Brussel 20 juni 2012, AR nr. 11/16744/A.

Door fouten van Fedasil is schade veroorzaakt. Deze kan niet bestaan in de vergoeding van de kosten die eiser zou gehad hebben om een menswaardig leven te leiden. De schade bestaat erin dat eiser gedurende een bepaalde periode geen menswaardig leven heeft kunnen leiden en integendeel op straat heeft moeten leven of her en der even onderdak en wat voedsel heeft kunnen verkrijgen. De rechtbank veroordeelt Fedasil tot betaling aan eiser van een schadevergoeding van 1000 euro, meer de gerechtelijke intrest¹¹²¹.

3.10.2.3. De tenlasteneming van de maatschappelijke dienstverlening door de staat

nihil

¹¹²¹ Arbrb. Brugge 15 februari 2012, AR nr. 11/1.505/A.

Deel III.DE ADMINISTRATIEVE PROCEDURE

1. INLEIDING

De wettelijke bepalingen betreffende de administratieve procedure om te beslissen tot toekennen, weigeren of wijzigen van een steunaanvraag zijn niet gelijk in de OCMW – Wet en de R.M.I. – Wet. Toch kan vastgesteld worden dat in de praktijk de procedures, en de juridische betwistingen waartoe zij aanleiding geven, voldoende gelijklopen om deze samen te behandelen. Waar er verschillen bestaan, worden deze uitdrukkelijk aangegeven.

2. DE AANVRAAG

De hulpvraag is aan geen enkele formaliteit onderworpen.¹¹²² Het verzoek kan mondeling of schriftelijk zijn, ingediend door de belanghebbende of een derde.¹¹²³

Het schriftelijk verzoek kan bestaan uit een schrijven dat wordt opgestuurd maar eveneens uit de eenvoudige overmaking van de verzoeker of een derde van welk geschrift dan ook¹¹²⁴. In casu moet het overmaken van een factuur door een ziekenhuis aan het OCMW beschouwd worden als een verzoek op steun ten behoeve van mevrouw XXX.¹¹²⁵

3. HET SOCIAAL ONDERZOEK

In de OCMW – Wet is het voeren van een sociaal onderzoek voorzien als een facultatieve mogelijkheid.¹¹²⁶ In de R.M.I. – Wet is het voeren van een voorafgaand sociaal onderzoek in dwingende bepalingen opgesteld.¹¹²⁷

In de praktijk werd in al de bestudeerde casussen echter wel een sociaal onderzoek uitgevoerd en werd de afwezigheid van een sociaal onderzoek nooit aangevoerd.

3.1. *Bewijskracht van het verslag van sociaal onderzoek*

De OCMW – Wet stelt uitdrukkelijk dat “*het verslag van het sociaal onderzoek ... geldt tot bewijs van het tegendeel wat betreft de feitelijke vaststellingen die daarin op tegensprekelijke wijze zijn opgetekend*”.¹¹²⁸

Bij gebrek aan tegensprekelijke vaststelling, gelden de vaststellingen in het sociaal verslag slechts tot het bewijs van het tegendeel. (art. 60, §1, alinea 3 OCMW wet van 8 juli 1976)¹¹²⁹. Bijgevolg genieten notities in het verslag die niet op tegensprekelijke wijze werden vastgesteld geen enkele bijzondere bewijswaarde.¹¹³⁰

¹¹²² Versailles en Van Ruymbeke, Guide Sociale permanent, Droit de la sécurité sociale: commentaires, Kluwer, T4, Partie III, Titre IV, nr. 290.

¹¹²³ Hugo Mormont en Katrin Stangherlin, Aide sociale – intégration sociale, Ed La Charte, 2011, p. 528.

¹¹²⁴ Arbh. Luik 3 maart 2009, AR nr. 8663/8.

¹¹²⁵ Arbrb. Brussel 4 juli 2012, AR nr. 11/3720/A.

¹¹²⁶ Art. 60, §1, lid 1 OCMW – Wet zoals bevestigd in de rechtspraak: Arbrb. Gent 27 januari 2012, AR nr. 11/60/A.

¹¹²⁷ Art. 19, §1 R.M.I. – Wet.

¹¹²⁸ Art. 60, §1, lid 3 OCMW – Wet.

¹¹²⁹ Arbrb. Luik 25 juni 2012, AR nr. 399962.

¹¹³⁰ Arbrb. Brussel 15 oktober 2012, AR nr. 12/4675/A.

De Arbeidsrechtbank van Gent¹¹³¹ verduidelijkte de bijzondere bewijskracht door te herhalen dat dit geldt tot het bewijs van het tegendeel maar dat dit beperkt is tot de feitelijke vaststellingen die in het verslag op tegensprekelijke wijze zijn opgenomen. “Het gaat om een reële bewijswaarde: zolang het tegenbewijs niet wordt geleverd, dienen het OCMW en/of de Arbeidsrechtbank de vaststellingen van de maatschappelijk werker als vaststaand te beschouwen. Zij het beperkt tot de feitelijke vaststellingen (bijgevolg beschrijvingen van objectieve gegevens en geen interpretaties of gevolgtrekkingen) die de hulpvrager heeft ondertekend. Dit betekent echter niet dat de gegevens en informatie, die niet worden bevestigd via ondertekening door de hulpvrager, van elke bewijskracht zouden ontdaan zijn. Er kan wel degelijk rekening mee worden gehouden, alleen reeds wanneer hierover geen betwisting bestaat of indien de gevoerde betwisting niet onderbouwd is.”

De slechts beperkte impact van de niet - ondertekening door de aanvrager wordt uitdrukkelijk bevestigd door de rechtspraak: “er kan wel degelijk rekening (met de niet – ondertekende gegevens en informatie) mee worden gehouden, alleen reeds omdat de gevoerde betwisting niet is onderbouwd en het verweer niet genuanceerd wordt aangebracht”.¹¹³²

In de betrokken casus¹¹³³ was het OCMW van mening dat de hulpvraagster niet alleen samenwoonde maar dat de persoon waarmee werd samengewoond over financiële middelen beschikt die van aard zijn mee de financiële toestand van het gezin van de hulpvraagster te bepalen.

Ook al bestaan vele aanwijzingen voor die stelling in het sociaal verslag, de rechtbank oordeelt dat deze niet is bewezen.

“Samen met de heer Arbeidsauditeur is ook de rechtbank van oordeel dat het bewijs van deze stelling niet is geleverd. De beweringen i.v.m. zijn deftige kledij, handel drijven in voertuigen, het gebruik van en rijden met dure wagens en de omstandigheid dat XXXX is gekend als iemand die veel geld uitgeeft zijn té ongenueanceerd en oncontroleerbaar om te besluiten dat hij over inkomsten beschikt, die mee de financiële toestand van het gezin van de verzoekster bepalen.”

Nog meer expliciet: “De rechtbank is bijgevolg van oordeel dat (het OCMW) ten onrechte is uitgegaan van bepaalde niet (voldoende) onderbouwde en bewezen (veronder)stellingen, die ertoe hebben geleid dat de verzoekster (van wie de goede trouw tijdens het sociaal onderzoek niet in vraag werd gesteld) ten onrechte het leefloon werd geweigerd.”

Ook al heeft de hulpvraagster bepaalde van de vaststellingen (over de dure levensstijl) zelf bevestigd, dit ontslaat het OCMW niet van de plicht een nauwkeurige bewijsvoering van de bestaansmiddelen van de partner van de leefloongerechtigde, aan te brengen. Een verplichting waarin in casu niet werd voldaan.

De hierboven weergegeven redenering is vaststaande rechtspraak en wordt dan ook letterlijk hernomen in de uitspraak tegen het OCMW van Gent als inleiding op de beoordeling van de motieven om de hulpvrager slecht leefloon als samenwoonde (i.p.v. als alleenstaande) toe te

¹¹³¹ Arbrb. Gent 13 januari 2012, AR nr. 11/1351/A, Arbrb. Gent 19 november 2012, AR nr. 11/2677/A.

¹¹³² Arbrb. Gent 7 september 2012, AR nr. 11/1892/A en 11/2293/A.

¹¹³³ Arbrb. Gent 13 januari 2012, AR nr. 11/1351/A.

kennen. De rechtbank¹¹³⁴ wijst er vooreerst op dat vereist is dat zowel de gemeenschappelijke huishouding, het duurzaam samenwonen en het kostendelend samenwonen nauwkeurig worden aangetoond. Vervolgens gaat de rechtbank over tot interpretatie van de talrijke en zeer gedetailleerde elementen in het verslag van sociaal onderzoek, die het OCMW gebracht hebben tot het besluit dat de hulpvrager in feite samenwoont. Net omdat deze dermate uitgebreid, gedetailleerd en concreet zijn volgt de rechtbank het OCMW in het door haar ingenomen standpunt.

Dergelijke casus wijst op overtuigende wijze op het belang om in het sociaal verslag ook effectief, tot in detail, alle concrete elementen op te nemen die het OCMW in casu tot haar besluit hebben gebracht.

3.2. Tweesnijdend zwaard

De vaststellingen en beweringen opgenomen in het sociaal verslag zijn uiteraard ook voor het OCMW zelf niet vrijblijvend.

De Arbeidsrechtbank van Gent¹¹³⁵ vernietigde de beslissing waarin het OCMW van Lochristi een financiële tussenkomst inzake huurwaarborg weigerde omwille van een reeds bestaande schuld en omdat niet vaststaat dat de gevraagde tussenkomst de toestand van de aanvrager zal verbeteren.

De rechtbank merkt vooreerst op dat “de ingeroepen argumenten niet worden gestaafd noch toegelicht en inhoudelijk strijdig zijn met de bevindingen van de maatschappelijk werker en met de vaststellingen, verricht in het kader van het sociaal onderzoek”. Uit het verslag kan namelijk worden afgeleid dat aanvrager, in overleg met de schuldbemiddelaar en de maatschappelijk werker van het OCMW is op zoek gegaan naar een goedkopere huurwoning, precies om zijn financiële toestand te verbeteren. De rechtbank spreekt over “afspraken die onmiskenbaar werden gemaakt” blijkens het verslag van sociaal onderzoek dat “aan duidelijkheid niets te wensen overlaat”.

De rechtbank besluit dan ook dat “niet kan worden aanvaard dat het OCMW de inhoud van het eigen sociaal onderzoek zou ontkennen of tegenspreken”.

Ook het Arbeidshof te Antwerpen¹¹³⁶ strafte de tegenstrijdigheid af tussen de motivering van de beslissing en de vaststellingen opgenomen in het sociaal verslag vanwege het OCMW zelf. Een gebrek aan werkbereidheid kon door het OCMW niet worden ingeroepen omdat uit het sociaal verslag blijkt dat de verblijfsstatus van de aanvrager geen recht geeft op een arbeidskaart en dus het verrichten van arbeid. Evenmin kan onvoldoende medewerking aan het sociaal onderzoek wegens het niet aantonen van de behoefteigheid worden ingeroepen want uit het verslag van sociaal onderzoek blijkt dat het gezin in kwestie gelden ontving van vrienden en schulden aanging.

¹¹³⁴ Arbrb. Gent 17 februari 2012, AR nr. 11/902/A.

¹¹³⁵ Arbrb. Gent 6 januari 2012, AR nr. 11/1596/A.

¹¹³⁶ Arbh. Antwerpen 15 juni 2012, AR nr.2011/AA/707.

3.3. Het sociaal onderzoek

3.3.1. Medewerking van de hulpaanvrager

3.3.1.1. Maatschappelijke dienstverlening: OCMW – Wet.

De hulpaanvrager is gehouden het OCMW elke nuttige inlichting nopens zijn toestand te geven, en het centrum op de hoogte te brengen van elk nieuw gegeven dat een weerslag kan hebben op de verleende hulp.¹¹³⁷ Bij gebrek aan medewerking van de belanghebbende kan het OCMW zijn rechten opschorten tot hij de nodige elementen overmaakt.¹¹³⁸

Dit sluit aan bij de mogelijkheid van het OCMW om een sociaal onderzoek in te stellen. Samen moet dit ervoor zorgen dat, door initiatief van beide kanten, een klaar beeld ontstaat omtrent de nood die zich aandient en welke oplossing die het meest gepast is om deze te lenigen.¹¹³⁹ Zo kan er een gezonde vertrouwensrelatie ontstaan, die in staat is om de kern van het sociaal probleem aan te pakken.¹¹⁴⁰

3.3.1.2. Maatschappelijke integratie: R.M.I. wet.

De aanvrager van het leefloon is ertoe gehouden elke voor het onderzoek van zijn aanvraag nuttige inlichting en machtiging te geven.¹¹⁴¹ Dit houdt eveneens in dat de betrokkene met het oog op een eventuele herziening, onmiddellijk aangifte doet van elk nieuw gegeven dat een weerslag kan hebben op het hem toegekende bedrag of op zijn situatie als rechthebbende.¹¹⁴²

De aanvrager heeft de plicht om hieraan voluit mee te werken en volledig en juiste informatie te verschaffen, die vervolgens ook controleerbaar moet kunnen zijn door het OCMW.¹¹⁴³ De rechtspraak bepaald uitdrukkelijk dat de R.M.I. – Wet het zwaartepunt van de verzameling van de noodzakelijke gegevens bij de aanvrager legt.¹¹⁴⁴

De wet voorziet expliciet dat het OCMW een beslissing herziet in geval van, onder andere, verzuim, onvolledige en onjuiste verklaringen.¹¹⁴⁵

3.3.1.3. Fundamenteel verschil

Aan de niet – of onjuiste aangifte heeft de OCMW – Wet geen administratieve sanctie of gevolg voor de toekomst vastgeknoopt. De OCMW – Wet bevat geen sanctie ingeval van niet naleving van de informatie- en medewerkingsplicht.¹¹⁴⁶

¹¹³⁷ Art. 60, §1, lid 2 OCMW – Wet

¹¹³⁸ Arbrb. Luik 25 juni 2012, inédit, AR nr. 399962, Arbrb. Brussel 23 augustus 2012, AR nr. 12/2488/A.

¹¹³⁹ Arbrb. Antwerpen 5 september 2012, AR nr. 12/152/A; Arbrb. Antwerpen 27 juni 2012, AR nr. 11/7844/A; Arbrb. Gent 22 juni 2012, AR nr. 11/1786/A; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/3895/A; Arbrb. Tongeren 8 november 2012, AR nr. 12/138/A.

¹¹⁴⁰ Arbrb. Tongeren 8 november 2012, AR nr. 12/408/A; Arbrb. Gent 19 november 2012, AR nr. 11/2677/A.

¹¹⁴¹ Art. 19, §2 R.M.I. – Wet, Arbrb. Antwerpen 27 juni 2012, AR nr. 11/7844/A.

¹¹⁴² Art. 22, §1, lid 2 R.M.I. – Wet.

¹¹⁴³ Arbh. Antwerpen 29 juni 2012, AR nr.2011/AA/38.

¹¹⁴⁴ Arbrb. Gent 22 juni 2012, AR nr. 11/1786/A.

¹¹⁴⁵ Art. 22, §1, lid 1 R.M.I. – Wet.

¹¹⁴⁶ Art. 22, §1, lid 1 R.M.I. – Wet, het ontbreken van een gelijkaardige bepaling in de OCMW – Wet, Arbrb. Brugge, 6 juni 2012, AR nr. 11/2440/A en de aldaar aangehaalde verwijzingen naar de jurisprudentie.

Het Arbitragehof heeft uitdrukkelijk geoordeeld dat er geen analogie bestaat met de R.M.I. – Wet: “rekening houdend met de respectieve kenmerken van het recht op maatschappelijke integratie en van maatschappelijke dienstverlening alsook met de mogelijke residuaire functie die met het stelsel van maatschappelijke dienstverlening kan worden vervuld, is de wetgever op grond van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet ertoe gehouden een onjuiste of onvolledige verklaring in beide stelsels op dezelfde wijze te bestraffen.”¹¹⁴⁷

Bijgevolg wordt de beslissing tot stopzetting van het equivalent leefloon vernietigd wanneer dit is als sanctie voor het niet vertellen van de waarheid door de aanvrager van de hulp. “De vaststelling van een fout in hoofde van de betrokkene belet niet dat het OCMW zijn wettelijke opdracht ex art. 1 OCMW – Wet moet blijven vervullen. Voor zover de betrokkene verder aan alle voorwaarden voldeed moest het OCMW verder betaald hebben, mogelijks aan een lager bedrag. Het OCMW, dat niet aantoonde aan welke eventuele voorwaarden eiser niet meer voldeed, mocht hem voor de toekomst niet onthouden van waar hij normalerwijze aanspraak op had.”¹¹⁴⁸

Wat mogelijk was, bestaat uit een eventueel herzien van de toekenningsbeslissing voor de toekomst, in de mate dat de ontvanger van de hulp niet meer, of in mindere mate, voldeed aan de voorwaarden, wat in casu niet werd aangetoond.

Wanneer het Hof vaststelt dat de inkomsten van de aanvrager onbekend, niet vastgesteld of niet vast te stellen blijven, te wijten aan een gebrek aan medewerking van de aanvrager, oordeelt het Hof dat er niet is voldaan aan het vereiste van art. 60, §1, al. 2 van de wet van 8 juli 1976, art. 19, §2, van de wet van 26 mei 2002 en art. 11 van de wet van 15 april 1995 houdende het handvest van de Sociaal verzekerde, volgens dewelke elke aanvrager, niet de opdracht, maar de plicht heeft om aan het OCMW alle nuttige inlichtingen te verstrekken omtrent zijn situatie.

Bijgevolg is het in elk geval toegelaten om zijn recht op te schorten totdat hij de verschillende vragen beantwoordt, die aan hem waren gericht ten tijde van de indiening van zijn aanvraag.¹¹⁴⁹

3.3.2. Gebrekkige medewerking

Het sociaal onderzoek vereist de volledige en trouwe samenwerking vanwege de hulpvrager. Het Hof van Cassatie¹¹⁵⁰ heeft ondertussen bevestigd dat de vraag om leefloon/maatschappelijke dienstverlening kan worden geweigerd, minstens tot ogenblik waarop de noodzakelijke informatie wordt verstrekt, indien de aanvrager nalaat te antwoorden op relevante vragen van het OCMW of enkel onduidelijke, oncontroleerbare of onnauwkeurige informatie verschaf.

Met verwijzing naar deze Cassatie rechtspraak verwoordt de arbeidsrechtbank van Tongeren het nog scherper: “indirect heeft de medewerking van de aanvrager aan het sociaal onderzoek het gewicht van een toekenningsvoorwaarde. Leeft hij artikel 19, §2 R.M.I. – Wet niet na door te weigeren elke inlichting te geven, nuttig opdat het OCMW zou kunnen nagaan

¹¹⁴⁷ Arbitragehof, 5 mei 2004, nr. 74/2004, BS 30 augustus 2004.

¹¹⁴⁸ Arbrb. Brugge 6 juni 2012, AR nr. 11/2440/A en de aldaar aangehaalde verwijzingen naar de jurisprudentie.

¹¹⁴⁹ Arbh. Bergen 5 september 2012, R.G. 2011/AM/393.

¹¹⁵⁰ Cass. 30 november 2009, OCMW Antwerpen/Kelmendi, s.9.0019.N

of de toekenningsvoorwaarden uit de artikelen 3 en 4 dezelfde wet zijn vervuld, dan kan het OCMW de toekenning van het leefloon weigeren.”¹¹⁵¹ In casu diende hij zich, na een louter schriftelijk verzoek om steun, niet aan op de voorgestelde contactmomenten op het OCMW en bracht hij de herhaaldelijk door het centrum gevraagde documenten niet binnen.

In geval van gebrekkige medewerking van de aanvrager, kan het O.C.M.W. weigeren het recht op maatschappelijke steun toe te kennen voor de duur van de periode waarover het centrum niet beschikt over de nodige elementen om de aanvraag te onderzoeken.¹¹⁵²

Belangrijk is dat de weigering/afschaffing niet zozeer het gevolg is van de weigering de inlichtingen te verstrekken en dus niet te beschouwen is als een sanctie maar van het feit dat hierdoor geen voldoende beeld kan ontstaan van de toestand van de hulpaanvrager, dus van zijn hulpbehoefte en dus ook van zijn recht op steun vanwege het OCMW.¹¹⁵³

Met andere woorden: “het feit op zich dat een gerechtigde onvoldoende inlichtingen geeft is geen reden om steun te weigeren, wel wanneer hierdoor het OCMW onvoldoende elementen heeft om na te gaan of de gerechtigde nog aan alle voorwaarden voldoet om leefloon te verkrijgen.”¹¹⁵⁴

Inderdaad, in zoverre de plicht tot medewerking geen toekenningsvoorwaarde vormt voor het verlenen van steun, vormt het wel een obstakel om de steun te verlenen omdat het zodoende het voor het OCMW onmogelijk maakt om te beoordelen of de aanvrager aan de toekenningsvoorwaarden voldoet.¹¹⁵⁵

Het gevolg is niet enkel dat het OCMW gerechtigd is om in dat geval steun te weigeren, het is ertoe gehouden deze steun te ontfangen aan betrokkene.

Het volharden in het niet overmaken van de benodigde informatie betekent dat het OCMW geen sociaal onderzoek kan voeren en bijgevolg niet bevoegd is om steun te verlenen.¹¹⁵⁶

3.3.2.1. Controleerbaarheid

Bijgevolg heeft het OCMW volledig terecht geoordeeld het leefloon te weigeren aan de aanvragerster die reeds 8 maanden nalaat om haar voorgehouden arbeidsongeschiktheid te laten vaststellen door een controlearts.¹¹⁵⁷ Door niet aan deze plicht te voldoen maakte zij het voor het OCMW onmogelijk om te oordelen of zij voldeed aan de voorwaarden van de wet, teneinde aanspraak te maken op leefloon.

¹¹⁵¹ Arbrb. Tongeren 8 november 2012, AR nr. 12/709/A.

¹¹⁵² Arbrb. Luik 25 juni 2012, AR nr. 399962, Arbrb. Luik 8 oktober 2012, AR nr. 401088, Arbh. Bergen 2 januari 2012, R.G. 2012/AM/37, Arbh. Brussel 12 december 2012, R.G. 2010/AB/703.

¹¹⁵³ Arbrb. Antwerpen 5 september 2012, AR nr. 12/152/A; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/3895/A.

¹¹⁵⁴ Arbrb. Antwerpen 5 november 2012, AR nr. 12/1493/A; Arbrb. Antwerpen 26 november 2012, AR nr. 12/4330/A.

¹¹⁵⁵ Arbrb. Luik 25 juni 2012, AR nr. 399962, Arbrb. Brussel 25 oktober 2012, AR nr. 11/11515/A + 12/258/A, Rép. 12/022333.

¹¹⁵⁶ Arbrb. Antwerpen 27 juni 2012, AR nr. 11/7844/A.

¹¹⁵⁷ Arbh. Antwerpen 29 juni 2012, AR nr. 2011/AA/38.

3.3.2.2. Mededelen informatie

Het nalaten om herhaaldelijk verzochte bewijstukken over te maken en de afwezigheid bij aangekondigde huisbezoeken, volstaat om te besluiten tot weigering om het recht op leefloon toe te kennen.¹¹⁵⁸ Daaraan wordt bovendien toegevoegd dat de aanvrager deze weigering “uitsluitend aan zichzelf heeft te wijten: de noodzakelijke en wettelijk omschreven medewerking van de hulpvrager vereist een actieve, open en loyale bereidheid tot het verstrekken van alle nuttige informatie. Dit veronderstelt bijgevolg dat onduidelijk- en tegenstrijdigheden worden weggenomen door een constructieve houding van de hulpvrager, die er als eerste belanghebbende dient voor te zorgen dat door het O.C.M.W. met voldoende kennis van zaken kan worden beslist.

Wanneer niettegenstaande uitgebreid onderzoek en herhaalde besprekingen, zowel tijdens de behandeling van de aanvraag als naar aanleiding van de voor de rechtbank gevoerde procedure, niettemin de vaststelling blijft bestaan dat de leefsituatie van de eiseres onvoldoende duidelijk kan worden ingeschat, dient het besluit te zijn dat zij geen recht op maatschappelijke integratie onder de vorm van een leefloon kan laten gelden.”

In dezelfde zin wordt geoordeeld over de aanvrager die nalaat informatie te verstrekken over de personen met wie ze samenwoont, hun en haar eigen inkomen, de voortgang van haar studies mede te delen en op te dagen voor afgesproken contactmomenten. Hierdoor “heeft de aanvrager een kans gemist om relevante informatie, die ze moest overmaken, over te maken aan het OCMW” Hierdoor komt ze haar verplichtingen niet na maar is het eveneens voor het OCMW alsook de arbeidsrechtbank onmogelijk om een sociaal onderzoek te voeren en dus na te gaan of nog voldaan is aan de voorwaarden om recht te hebben op leefloon en dus of er nog recht is.¹¹⁵⁹

Niettemin, ook al overlegde de aanvrager geen bewijsstukken van schulden tijdens de loop van het sociaal onderzoek, indien het bewijs van één precieze schuld wordt aangebracht tijdens de rechterlijke procedure, oordeelt de arbeidsrechtbank dat het OCMW gehouden is, na verificatie of de schuld effectief nog open staat, deze op zich te nemen.¹¹⁶⁰

Het is de hulpvrager die moet aantonen dat hij voldoet aan de voorwaarden voor steun dus als hij nalaat de gevraagde documenten binnen te brengen betreffende werkbereidheid (aanvraag tot regularisatie, sollicitatiebewijzen en inschrijvingen bij interimbureau's) en behoeftigheid, kan de steun niet worden toegestaan.¹¹⁶¹ Hetzelfde geldt wanneer de aanvrager slechts één sollicitatie kan voorleggen en twee inschrijvingen in interimbureau's terwijl ze de afspraken met het OCMW niet nakomt noch stukken aanbrengt i.v.m. medische problemen of schuldenlast.¹¹⁶²

Bij gebrek aan een loyale medewerking vanwege de aanvrager die moet toelaten om de erkenning van een eventueel recht op sociale hulp te onderzoeken, bevestigt de rechtbank

¹¹⁵⁸ Ook al werd de oorspronkelijke beslissing daartoe van het OCMW om formele redenen vernietigd wegens schending van de motiveringsplicht, Arbrb. Gent 22 juni 2012, AR nr. 11/1786/A.

¹¹⁵⁹ Arbh. Antwerpen 19 juni 2012, AR nr.2011/AA/389, Arbrb. Bergen, 13 december 2012, AR nr. 12/1036/A.

¹¹⁶⁰ Arbrb. Brussel 19 september 2012, AR nr. 12-4646-A.

¹¹⁶¹ Arbrb. Antwerpen 16 januari 2012, AR nr. 11/3503/A.

¹¹⁶² Arbrb. Antwerpen 9 januari 2012, AR nr. 11/3582/A.

de weigering om het equivalent leefloon toe te kennen. Meer bepaald werd tijdens de zitting vastgesteld, dus meer dan een jaar na de bestreden beslissing, dat de aanvrager nog steeds niet in staat is om de nuttige inlichtingen over zijn situatie te verstrekken aangaande zijn inkomen, zijn persoonlijk patrimonium, het toegepaste stelsel van sociale zekerheid of de tussenkomst van zijn wettelijke onderhoudsplichtigen.¹¹⁶³

Het OCMW dat besluit tot stopzetting van het leefloon is daartoe gerechtigd indien dit gegrond is in de vaststelling dat de begunstigde van het leefloon verborgen heeft dat ze samenwoont en dit bovendien met een partner die beschikt over een inkomen.¹¹⁶⁴

Wanneer uit de elementen van het dossier blijkt dat de aanvrager heeft nagelaten de nodige en nuttige informatie aan het OCMW te bezorgen en verschillende kansen heeft gekregen op een voldoende wijze met het sociaal onderzoek mee te werken, kan de arbeidsrechtbank enkel besluiten dat zijn financiële situatie bijzonder onduidelijk is en dat het OCMW dus terecht het recht op leefloon heeft stopgezet.¹¹⁶⁵

De vraag om steun wordt terecht geweigerd wanneer de aanvrager geen duidelijkheid schept over zijn werkelijke financiële en sociale toestand. Zo is hij al 5 jaar in België en kan hij niet verduidelijken hoe hij al die tijd heeft kunnen overleven. Op de vraag hoe hij al zijn vastgestelde uitgaven heeft bekostigd, antwoordde hij steun te krijgen van vrienden en kennissen, zonder daarover nadere toelichting te verstrekken terwijl uit de rekeninguittreksels blijkt dat er regelmatig aanzienlijke bedragen worden gestort op zijn rekening, eveneens zonder dat daar enige uitleg over wordt gegeven.¹¹⁶⁶

Het recht op leefloon mag worden geweigerd wanneer de aanvrager niet voldoet aan de verplichtingen teneinde zijn rechten daarop te vrijwaren. Het OCMW wist namelijk niet waar hij effectief verbleef en de aanvrager vermeldde niet dat zijn vader een zelfstandige activiteit had.¹¹⁶⁷

Voldoende om te besluiten tot een totaal gebrek aan medewerking aan het sociaal onderzoek is de vaststelling dat de aanvrager nooit bereikbaar was, zelden op afspraak kwam en de gevraagde medische attesten niet binnen bracht als staving van haar ziekte die ze aanwende als reden voor haar afwezigheden.¹¹⁶⁸

Eveneens houdt het OCMW terecht voor dat een afwezigheid van meerdere weken het sociaal onderzoek onmogelijk maakte, te beginnen bij het verifiëren van de toekenningsvoorwaarden van het leefloon en de effectieve woonplaats, elementen die behoren bij de nuttige inlichtingen die aan het OCMW moeten worden bezorgd in het licht

¹¹⁶³ Arbrb. Luik 25 juni 2012, AR nr. 399962.

¹¹⁶⁴ Arbrb. Hasselt 20 januari 2012, AR nr. 2100792 en AR nr. 2100793.

¹¹⁶⁵ Arbrb. Mechelen 11 januari 2012, AR nr. 10/939/A, Arbrb. Mechelen, 11 januari 2012, AR nr. 10/1109/A, Arbrb. Antwerpen 19 januari 2012, AR nr. 11/1132/A en AR nr. 11/1133/A, Arbrb. Tongeren 27 januari 2012, AR nr. 11/1266/A.

¹¹⁶⁶ Arbrb. Hasselt 14 februari 2012, AR nr. 2112529 en AR nr. 2112958.

¹¹⁶⁷ Arbrb. Veurne 6 september 2012, AR nr. 11/578/A.

¹¹⁶⁸ Arbrb. Antwerpen 19 januari 2012, AR nr. 11/619/A.

van artikel 19 van de wet van 26 mei 2002 aangaande het recht op maatschappelijke integratie.

Bij gebrek aan volledige en precieze informatie over zowel het inkomen en de gezinssamenstelling van XXXX, als over het aanhouden van een effectieve woonplaats in Luik tijdens de betwiste periode, is er voldoende reden om de bestreden beslissing te bevestigen.¹¹⁶⁹

Vanzelfsprekend is de totale onbereikbaarheid van de aanvrager een afdoende reden om te besluiten tot weigering van leefloon. “Of hij inkomsten had uit tewerkstelling, of steun van vrienden, het OCMW mocht er naar raden.”¹¹⁷⁰

Evenzo is dit het geval wanneer de verzoeker niet verblijft op het door hem opgegeven adres. Dit wordt gestaafd door 15 huisbezoeken aan een ongemeubelde woonst, met alle uitnodigingen van het OCMW nog in de bus en afwezigheid van bewijsstukken voor het verbruik van de nutsvoorzieningen. Dit maakt het uitvoeren van een onderzoek naar de werkelijke leefsituatie van betrokkenen onmogelijk.¹¹⁷¹

Wanneer de hulpaanvrager niet komt opdagen op meerdere uitnodigingen om inlichtingen te verstrekken nopens zijn verblijfsdomicilie, kan het OCMW niet uitmaken of het nog langer territoriaal bevoegd is en is de stopzetting van de steun terecht.¹¹⁷²

Hetzelfde met de vaststelling dat 4 huisbezoeken zijn uitgevoerd waarbij de aanvrager telkens afwezig was en hij in gebreke bleef om zich binnen de 24 u te melden zoals gevraagd werd. Hierdoor kon zijn verblijf op het Vervierse grondgebied niet worden bewezen, kon het sociaal onderzoek niet worden uitgevoerd en het ontoereikend karakter van zijn bestaansmiddelen kon niet worden aangetoond.¹¹⁷³

3.3.2.3. Informatie verbergen: bedrieglijke verklaringen

3.3.2.3.1. Stopzetting steun

Achterhouden van informatie wordt afgestraft. De stopzetting van het leefloon is terecht indien “betrokkenen beschikken over een inkomen van 50.000 €, geen melding hebben gemaakt van hun spaargelden en erfenis en een huis ter waarde van 250.000 € hebben aangekocht” want ze zijn “niet oprecht geweest met betrekking tot hun vermogen”.¹¹⁷⁴

Weigering van steun is terecht want “door eigendommen te verzwijgen en tegenstrijdige verklaringen af te leggen, maken eisende partijen het sociaal onderzoek naar de financiële situatie van het gezin onmogelijk.” In casu ontkenden verzoekers meermaals in het bezit te zijn van een wagen, ook bij confrontatie met de objectieve vaststellingen probeerden zij nog de feiten te verdraaien.¹¹⁷⁵

¹¹⁶⁹ Arbrb. Luik 10 december 2012, AR nr. 406348.

¹¹⁷⁰ Arbrb. Antwerpen 19 januari 2012, AR nr. 11/648/A.

¹¹⁷¹ Arbrb. Antwerpen 18 januari 2012, AR nr. 11/2818/A.

¹¹⁷² Arbrb. Dendermonde 6 november 2012, AR nr. 12/861/A.

¹¹⁷³ Arbrb. Verviers 11 september 2012, AR nr. 12/0175/A.

¹¹⁷⁴ Arbrb. Antwerpen 18 januari 2012, AR nr. 10/312/A.

¹¹⁷⁵ Arbrb. Antwerpen 9 januari 2012, AR nr. 11/3585/A en AR nr. 11/3692/A.

Zo is ook de weigering verder leefloon uit te keren door de rechter bevestigd wanneer bewezen wordt geacht dat de betrokkenen valse en onjuiste verklaringen hebben afgelegd. In casu werd dit onder meer aangetoond door de tegenstrijdige beweringen van de aanvragers over het verblijf van hun dochter, hun onduidelijke verklaringen over bepaalde stortingen op hun bankrekening en de onmogelijkheid om hun financiële toestand correct in te schatten.

Vanzelfsprekend voldoet de aanvrager niet aan de verplichting van art. 19 van de R.M.I. – Wet wanneer de rechtbank vaststelt dat de aanvrager “willens en wetens het OCMW bedrogen heeft”. In concreto bevestigden de documenten van de Kruispuntbank van de sociale zekerheid dat, terwijl de aanvrager een vergoeding ontving van een voetbalclub, hij eveneens een leefloon ontving als student aan het tarief van samenwonenden.¹¹⁷⁶

Wanneer de rechter vaststelt: “betrokkene is niet eerlijk en niet samenwerkend in de gegevens die hij heeft verstrekt bij zijn aanvraag. Hij heeft een sociaal appartement, en dus huisvesting, toch beweert hij dakloos te zijn. Hij verblijft amper op zijn inschrijvingsadres maar geeft niet aan waar hij wel verblijft.”, is de weigering leefloon uit te betalen gerechtvaardigd.¹¹⁷⁷

Dit is eveneens het geval wanneer “uit het onderzoek blijkt dat betrokkenen bewust tewerkstellingen hebben verzwegen om also op een frauduleuze manier gemeenschapsgelden te bekomen” en daarbij komt dat “alle feiten via eigen onderzoek te weten werden gekomen.”¹¹⁷⁸

Hetzelfde lot is beschoren voor de aanvrager die “duidelijk de bedoeling had de verwerving van fondsen te verzwijgen” die werden aangewend voor het verfraaien van zijn woning en de aankoop van een Mercedes A bouwjaar 2007. “Net zoals de schuldbemiddelaar diende het OCMW een aantal belangrijke gegevens te vernemen via derden. Ondervraagd hierover blijft de aanvrager op de vlakte. Hij heeft nooit spontaan de verwerving van fondsen uit de verkoop van onroerende goederen aan het OCMW gemeld.”¹¹⁷⁹

Wanneer de rechtbank¹¹⁸⁰ vaststelt dat de aanvrager van de steun manifest tekort schiet om mee te werken aan het sociaal onderzoek is het weigeren van de steun gerechtvaardigd. Dit illustreert zich door niet op te dagen voor de afspraken op het OCMW, de gevraagde documenten niet te bezorgen, tot drie maal toe afwezig te zijn tijdens de huisbezoeken zodat terecht de vraag kan worden gesteld of hij niet in het geniep aan het werk was, een vraag die nog meer prangend wordt aangezien het gezin officieel zonder enige bron van inkomsten was gedurende één jaar, waarbij het gezin er toch in slaagt te overleven. Het binnenbrengen van onbetaalde facturen wordt in dit kader beschouwd als “nietszeggend” want “zelfs indien het gezin inkomsten had, wil dit niet zeggen dat het de rekeningen ook wilde betalen”.

¹¹⁷⁶ Arbrb. Luik 23 mei 2012, AR nr. 395.404.

¹¹⁷⁷ Arbrb. Antwerpen 19 januari 2012, AR nr. 11/3223/A.

¹¹⁷⁸ Arbrb. Antwerpen 18 januari 2012, AR nr. 11/3987/A.

¹¹⁷⁹ Arbrb. Kortrijk 15 februari 2012, AR nr. 11/358/A.

¹¹⁸⁰ Arbrb. Tongeren 8 november 2012, AR nr. 12/408/A.

3.3.2.3.2. *Schorsing leefloon*

De verklaring van een hulpaanvraagster dat ze vanaf een bepaalde datum als alleenstaande dient beschouwd te worden, rechtvaardigt een schorsing van het leefloon voor een periode van 3 maanden wanneer uit objectieve vaststellingen blijkt dat deze bewering niet met de waarheid strookt.¹¹⁸¹

Een schorsing van het leefloon voor één maand is gerechtvaardigd aangezien de aanvragers ten onrechte verklaarden dat zij feitelijk gescheiden leefden en omdat zij beiden aan het werk waren, zonder het OCMW hiervan in te lichten.¹¹⁸²

Kan daarentegen niet zonder meer worden aangegrepen als reden voor een schorsing van het leefloon voor de maximum periode van 6 maanden; de vaststelling dat de aanvraagster heeft nagelaten het centrum in te lichten dat zij vanaf een bepaalde datum een werkloosheidsuitkering ontving aangezien blijkt dat, door de schuldbemiddeling waarin zij zich bevindt, de betalingen niet rechtstreeks bij haar toekomen. De sanctie wordt beschouwd als disproportioneel en door de arbeidsrechter herleid tot 3 maanden.¹¹⁸³

3.3.2.4. *Onderhoudsgelden opvorderen*

Van een hulpaanvraagster kan niet verwacht worden dat ze onmiddellijk onderhoudsgeld zal ontvangen, maar wel kan van haar verwacht worden dat ze de nodige stappen onderneemt om de procedure te starten.¹¹⁸⁴

Door enkel te stellen dat een dergelijke vordering niet realistisch is of dat de kans op een effectieve betaling van onderhoudsgelden nihil is maar geen enkele inspanning te doen om de nodige gegevens te bekomen, maakt XXX het sociaal onderzoek onmogelijk.¹¹⁸⁵ Het totale gebrek aan medewerking maakt dat er geen duidelijk beeld gevormd kan worden van haar eigenlijke situatie en maakt het sociaal onderzoek onmogelijk.

Het arbeidshof besluit dan ook dat het equivalent leefloon haar “mocht worden geweigerd wegens een gebrek aan informatie over de inkomsten van de vader van haar kinderen en de weigering om zelfs nog maar een begin te maken van het opvorderen van onderhoudsgelden.”¹¹⁸⁶

Om van de mogelijkheid tot aanspreken van de onderhoudsplichtigen gebruik te kunnen maken moet het OCMW hiervan uiteraard op de hoogte te zijn. Bijgevolg oordeelt het OCMW terecht, als motivering voor de weigeringsbeslissing, dat de betrokkene zijn huwelijk had moeten melden waardoor het centrum de vraag naar mogelijke inkomsten dan wel onderhoudsplicht had kunnen stellen. Slechts door een sociaal onderzoek kan het centrum het nut beoordelen van het verhaal op de onderhoudsplichtigen.

“Gelet op de niet – nakoming van de informatieplicht, en dus het ontbreken van enige stukken die zouden kunnen weerleggen dat in casu de familiale solidariteit niet primeert op

¹¹⁸¹ Arbrb. Gent 7 september 2012, AR nr. 11/2954/A.

¹¹⁸² Arbrb. Gent 7 september 2012, AR nr. 11/2095/A en AR nr. 11/2096/A.

¹¹⁸³ Arbrb. Dendermonde 10 juli 2012, AR nr. 12/4/A.

¹¹⁸⁴ Arbh. Antwerpen 4 juni 2012, AR nr.2011/AA/423.

¹¹⁸⁵ In concreto hield de aanvraagster in kwestie vol dat ze niet beschikte over de contactgegevens van de vader van haar kinderen, terwijl ze naar aanleiding van een bezoek aan haar thuisland wel opnieuw een zwangerschap met hem deelde.

¹¹⁸⁶ Arbh. Antwerpen 4 juni 2012, AR nr.2011/AA/423.

de gemeenschapssolidariteit, heeft het OCMW terecht beslist de financiële hulp te weigeren.”¹¹⁸⁷

“Het komt toe aan de aanvrager van de sociale steun om met het sociaal onderzoek in de richting van de onderhoudsplichtigen mee te werken, net zoals art. 60, §1 van de wet van 8 juli 1976 hem dat oplegt betreffende het sociaal onderzoek dat hemzelf aangaat. Hij hoort dus aan het OCMW alle nuttige elementen over te maken om de opportuniteit te kunnen beoordelen van een vordering op de onderhoudsplichtigen.”¹¹⁸⁸

Bijgevolg, indien de verzoekster geen enkele inlichting verschaft aangaande de situatie van de vader van haar kinderen en zich ervan onthoudt om een vordering tot bijdrage in het onderhoud van de kinderen in te leiden bij de rechtbank van het kanton, niettegenstaande de herhaalde vraag van het OCMW daartoe en zonder deze weigering te rechtvaardigen, is het “met recht en reden dat het OCMW de toekenning van sociale hulp afhankelijk heeft gemaakt van de voorwaarde dat ze een verzoek tot steun indient ten aanzien van haar onderhoudsplichtigen.”¹¹⁸⁹

De weigering een vraag om steun toe te staan, gegrond in de verwijzing naar de onderhoudsplichtigen, heeft ook haar grenzen. In casu stelt de rechtbank vast “dat de verwerende partij een sociaal onderzoek is begonnen (er zijn inlichtingen over het inkomen van de ouders ontvangen) waarvan de dimensie echter niet duidelijk is: is het denkbaar van de eisende partij te eisen dat ze onderhoudsgeld vordert vanwege haar ouders die nog de last van 5 kinderen dragen en waarvan de inkomsten zwak lijken? Wat zouden de familiale gevolgen zijn van dergelijke actie? Men weet er niets van, zoals men ook niet weet of het OCMW de verzoekster heeft geïnformeerd en haar hulp heeft voorgesteld met de stappen ten aanzien van haar onderhoudsplichtigen (v. J. Martens et H. Mormont, *Le caractère résiduaire des régimes dans Aide sociale – Intégration sociale, le droit en pratique*, sous la coordination de Hugo Mormont et Katrin Stangherlin, *La Charte*, 2011, p. 356 et la note 49.).”¹¹⁹⁰

3.3.3. Informatieplicht in het kader van behoorlijk bestuur

In het licht van art. 3 van het Handvest van de Sociaal Verzekerde, zijn de instellingen van de sociale zekerheid gehouden op eigen initiatief aan de sociaal verzekerde alle aanvullende informatie te bezorgen die nodig is voor het onderzoek van zijn vraag of het behoud van zijn rechten.

Het volgt uit het arrest van het Hof van Cassatie van 23 november 2009 dat deze verplichting niet “onderworpen is aan de voorwaarde dat de sociaal verzekerde voorafgaandelijk en schriftelijk een vraag om inlichtingen heeft gesteld aangaande zijn rechten en plichten.”¹¹⁹¹

De instellingen van de sociale zekerheid moeten een zekere pro activiteit aan de dag leggen ter gelegenheid van het behandelen van verzoeken tot tussenkomst en ze moeten de sociaal verzekerden verduidelijken wat de mogelijkheden zijn tot behoud van hun rechten.¹¹⁹²

¹¹⁸⁷ Arbrb. Mechelen 20 juni 2012, AR nr. 11/1041/A en AR nr. 11/1042/A,

¹¹⁸⁸ Arbrb. Brussel 23 augustus 2012, AR nr. 12/2265/A.

¹¹⁸⁹ Arbrb. Brussel 23 augustus 2012, AR nr. 12/2265/A.

¹¹⁹⁰ Arbrb. Brussel 30 juli 2012, AR nr. 12/1734/A.

¹¹⁹¹ Cass., 23 november 2009, S.7.0115.F

¹¹⁹² Arbh. Brussel 12 oktober 2011, AR nr. 2010/AB/369.

De verplichting tot informatieverstrekking moet, in deze context gelinkt worden aan art. 9, al. 3 van het Handvest van de Sociaal Verzekerde die aan de instelling van de sociale zekerheid die zich onbevoegd acht, oplegt, om zonder verwijl, de vraag over te maken aan de instelling die zij wel bevoegd acht en daar de sociaal verzekerde van te informeren en met art. 6 van het Handvest van de Sociaal Verzekerde dat oplegt een begrijpelijke taal te hanteren.

In casu¹¹⁹³ was de beslissing vergezeld van een standaardbrief die de verzoeker uitnodigde om zich te richten tot het OCMW van de gemeente waar hij ingeschreven is in het wachtregister of het vreemdelingenregister, overeenkomstig art. 2, §5 van de wet van 2 april 1965.

De rechtbank oordeelt dat de aanvrager, op basis van dit document, niet het bevoegde OCMW kon bepalen. Het schrijven is niet opgesteld in een begrijpelijke taal die toelaat dat de asielzoeker op een nuttige wijze zijn rechten op een onderkomen kan laten gelden. Bijgevolg heeft Fedasil tekort geschoten in haar informatieplicht.

3.3.4. Te snel besluiten tot “onvoldoende medewerking”

Wanneer het OCMW het recht op leefloon weigert, gesteund op de “niet trouwe en volledige medewerking aan het sociaal onderzoek” wordt dit door het Arbeidshof beschouwd als een te vergaande interpretatie. In casu werd de aanvrager verweten te weigeren om “de boekhouding van XXXX” te bezorgen. Bij onderzoek stelt het Hof vast dat het conflict te herleiden is tot het niet laten inzien van de onderdelen van de bewuste boekhouding die de klantgegevens bevatten en het niet toelaten van bepaalde onderdelen kopieën te nemen. Dit kan niet worden beschouwd als verwijtbare niet – medewerking aangezien het OCMW hier wel inzage in had en mogelijkheid had tot (handgeschreven) registratie van de vereiste nuttige financiële gegevens van de firma.¹¹⁹⁴

Ook de weigering tot maatschappelijke dienstverlening door het OCMW omdat de aanvragers onvoldoende meewerken aan het sociaal onderzoek omdat zij tegenstrijdige verklaringen afleggen over hun vlucht uit Kosovo en omdat zij niet bewijzen dat de Albanezen de grond waarop hun (afgebrand) huis stond, hebben opgeëist en dat zij hieruit geen inkomsten genereren, wordt door de arbeidsrechter hervormd. Aangezien op gebrekkige medewerking an sich geen sanctie staat, gaat de rechter enkel na of in concreto de behoefte kan worden vastgesteld. Nu deze als aangetoond wordt beschouwd, is het OCMW gehouden tot verlenen van steun.¹¹⁹⁵

Evenmin kan een aanvrager verweten worden het sociaal onderzoek onmogelijk te maken als alle rekeninguittreksels worden voorgelegd en het OCMW geen bewijs levert dat hij informatie achterhoudt. De loutere vermelding van het vermoeden dat hij over andere inkomsten beschikt is onvoldoende om te besluiten dat hij in de betwiste periode effectief inkomsten zou achtergehouden hebben.¹¹⁹⁶

¹¹⁹³ Arbrb. Brussel 23 mei 2012, AR nr. 11/14681/A, Arbrb. Brussel 23 mei 2012, AR nr. 11/16157/A.

¹¹⁹⁴ Arbh. Antwerpen 9 januari 2012, AR nr.2011/AH/48.

¹¹⁹⁵ Arbrb. Antwerpen 23 januari 2012, AR nr. 11/1524/A, AR nr. 11/3445/A, AR nr. 11/4624/A en AR nr. 11/3041/A.

¹¹⁹⁶ Arbh. Antwerpen 21 februari 2012, AR nr.2010/AA/156.

Twee gemiste huisbezoeken volstaan niet om te bewijzen dat de aanvrager niet wenst mee te werken aan het sociaal en financieel onderzoek. In casu werd de aanvrager in de ochtend en middag van dezelfde dag bezocht, waarbij zij niet werd aangetroffen. Later nam zij zelf contact op stellende dat ze 's morgens haar kind naar school bracht en 's middags naar de bakker was. De weigeringsbeslissing wordt als onterecht beoordeeld omdat “mevrouw niet verplicht is constant thuis te blijven en te wachten op een onverwachts huisbezoek van de maatschappelijk werker.”¹¹⁹⁷

In dezelfde zin wordt geoordeeld dat “het loutere feit dat de aanvrager bij onaangekondigde huisbezoeken niet thuis was aan te treffen, niet voldoende is om te concluderen dat hij niet effectief op het opgegeven adres zou verbleven hebben.”¹¹⁹⁸ In casu waren 4 huisbezoeken gebracht waarbij de aanvrager telkens niet aan te treffen was. Op basis daarvan wordt besloten dat geen sociaal onderzoek mogelijk was. De arbeidsrechter is “van oordeel dat de maatschappelijk werker de aanvrager minstens nog eens schriftelijk had moeten verwittigen: de maatschappelijk werker had aanvrager minstens nog eens kunnen uitnodigen voor een gesprek in de kantoren van het centrum of minstens nog eens een bezoek schriftelijk kunnen aankondigen.” De uitleg van de aanvrager dat hij, door een operatie wegens vernauwing van de beenslagaders, vaak ging gaan wandelen, komt de rechter bovendien ook plausibel over.

Evenmin mag steun geweigerd worden omwille van “onmogelijkheid tot het voeren van een sociaal onderzoek” wanneer dit gesteund is op het feit dat de aanvrager tijdens vele onaangekondigde huisbezoeken niet thuis was want “uit geen enkel element van het dossier blijkt dat bij de meerderheid van de huisbezoeken een bericht werd nagelaten” en uit het verslag van sociaal onderzoek blijkt dat de aanvrager zich steeds heeft aangemeld bij of contact heeft opgenomen met het OCMW wanneer wel een bericht werd achtergelaten.”¹¹⁹⁹

Evenmin mag een geïsoleerde tekortkoming of vertraging worden geïnterpreteerd als een gebrek aan medewerking aan het onderzoek van het dossier. Zo mag een eenmalige afwezigheid niet worden geïnterpreteerd als een onmogelijkheid om de werkelijke verblijfplaats vast te stellen, noch als een weigering tot medewerking aan het sociaal onderzoek.¹²⁰⁰

Het feit dat inzake maatschappelijke dienstverlening het sociaal onderzoek in principe geen verplichtend karakter heeft ontslaat het OCMW niet van de plicht om slechts te beslissen op basis van volledige gegevens. In gevallen waar het neergelegde dossier onvolledig is, dient de maatschappelijk werker die het dossier beheert voor de vervollediging ervan te zorgen of om de aanvulling ervan te verzoeken.

“Op zijn minst moet de hulpvrager worden gevraagd dat hij zijn dossier zou aanvullen, met precisering van de punten waarvoor opheldering noodzakelijk is. Wordt dit nagelaten, dan is de OCMW – beslissing niet op regelmatige wijze genomen.”¹²⁰¹ En verder: “conform art. 11,

¹¹⁹⁷ Arbrb. Antwerpen 4 juni 2012, AR nr. 11/4779/A.

¹¹⁹⁸ Arbrb. Kortrijk 5 september 2012, AR nr. 11/1880/A.

¹¹⁹⁹ Arbh. Antwerpen 16 november 2012, AR nr. 2012/AA/108.

¹²⁰⁰ Arbrb. Charleroi 24 september 2012, AR nr. 12/2606/A.

¹²⁰¹ Arbrb. Gent 27 januari 2012, AR nr. 11/60/A, Soc. Kron. 2004, 525, geciteerd door Simoens D, Handboek OCMW – dienstverlening, Brugge, Die Keure, 2009, p. 384, nr. 1119/I. en

eerste lid van de Wet Handvest Sociaal Verzekerde (wet d.d. 11 april 1995) moet het Centrum dat een verzoek te behandelen heeft, uit eigen beweging alle ontbrekende inlichtingen verzamelen om de rechten van de verzoeker te kunnen beoordelen. In veel gevallen is het Centrum aangewezen op aanvullende inlichtingen die alleen de aanvrager kan verschaffen. Artikel 11, tweede lid van de Wet Handvest Sociaal Verzekerde schrijft dan voor dat, bij stilzitten van de verzoeker, het OCMW hem een herinneringsbrief moet toesturen. Komt ook op die brief geen reactie, dan mag het Centrum, “na alle voor het inwinnen van die inlichtingen dienstige stappen te hebben ondernomen” beslissen op basis van de inlichtingen waarover het beschikt. Ook al geldt dan nog een uitzondering: een beslissing nemen aan de hand van partiële gegevens mag niet, in geval de aanvrager een reden opgeeft die een langere antwoordtermijn rechtvaardigt.”

Een weigeringsbeslissing kan dus niet zijn gesteund op het verwijt aan verzoekster dat ze het OCMW niet spontaan op de hoogte heeft gebracht van informatie waarover het OCMW beschikte of kon beschikken.

De samenwerkingsverplichting rustend op de aanvrager plaatst het OCMW op geen enkele manier in een afwachtende en passieve houding, het centrum moet de aanvrager immers de redenen te kennen geven waarom ze niet binnen de voorziene tijd kan beslissen. In elk geval kan het centrum zich niet veroorloven te beslissen zonder de aanvrager voorafgaandelijk nogmaals een verzoek te richten om de ontbrekende inlichtingen te verstrekken.¹²⁰²

Een weigeringsbeslissing gesteund op “behoefte wordt onvoldoende aangetoond” is niet houdbaar wanneer blijkt dat het sociaal onderzoek beperkt is en de rechtbank vaststelt dat de betrokkene effectief behoeftig is en niet langer in haar eigen levensonderhoud kan voorzien.¹²⁰³

Onvolledige en/of valse verklaringen kunnen – als dit al kan worden bewezen – het volledig stopzetten van de maatschappelijke dienstverlening niet verantwoorden. “De aanspraak op maatschappelijke dienstverlening op basis van art. 1 OCMW – Wet staat los van vergissingen, onwetendheid, nalatigheid of fout van de aanvrager.”¹²⁰⁴ “De vaststelling van een fout in hoofde van de betrokkene belet niet dat het OCMW zijn wettelijke opdracht ex art. 1 OCMW – Wet moet blijven vervullen. Het centrum, dat niet aantoonde aan welke eventuele voorwaarden eiser niet langer voldeed, mocht hem voor de toekomst als sanctie niet onthouden waar hij normalerwijze aanspraak op had.”¹²⁰⁵

4. MOTIVERING VAN DE BESLISSING DOOR HET OCMW

Zowel de OCMW – Wet¹²⁰⁶ als de R.M.I. – Wet¹²⁰⁷ bepalen uitdrukkelijk dat de beslissingen aangaande de hulpvragen “met redenen omkleed moeten zijn”. De R.M.I. – Wet voegt daaraan nog toe dat “deze motivering afdoende moet zijn en zowel betrekking hebben op de juridische als op de feitelijke elementen die aan de beslissing ten gronde liggen”. Dit naast

¹²⁰² Arbrb. Brussel 25 oktober 2012, AR nr. 12/3856/A.

¹²⁰³ Arbrb. Antwerpen 4 juni 2012, AR nr. 11/4779/A.

¹²⁰⁴ Arbrb. Brugge 11 oktober 2012, AR nr. 12/3303/A.

¹²⁰⁵ Arbrb. Brugge 5 juli 2012, AR nr. 11/2439/A.

¹²⁰⁶ Art. 62bis OCMW – Wet.

¹²⁰⁷ Art. 21, §2 R.M.I. – Wet.

de algemene verplichting daartoe op basis van de Wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen.

Zoals de rechtspraak uitdrukkelijk bevestigt is het doel aan de rechtsonderhorige een zodanig inzicht te geven welke de motieven van de beslissing waren, zodat hij in staat is om zelf te oordelen of hij beroep dient aan te tekenen of niet.¹²⁰⁸

Het niet vervullen van deze substantiële vormvereiste¹²⁰⁹ leidt tot het, om formele redenen, vernietigen van de beslissing.^{1210 1211} Aangezien het subjectieve rechten betreft moet de rechtbank daarna zelf over de rechten van de betrokkenen oordelen en zich dus in de plaats van het bestuur stellen om een beslissing te nemen.^{1212 1213}

“In toepassing van de Wet van 29 juli 1991 betreffende de formele motivering van administratieve rechtshandelingen, rust er een algemene verplichting op het OCMW om de beslissingen die ze neemt te motiveren.

Deze motivering moet adequaat zijn, en dus de feitelijke en juridische redenen die aan de beslissing ten grondslag liggen weergeven. Concreet moet de motiveringsverplichting toelaten aan de begunstigde van de steun of de aanvrager van het leefloon om de beslissing te begrijpen en de juistheid ervan na te gaan. Niet alleen moet de redenering die aan de beslissing vooraf ging duidelijk worden weergegeven, de beslissing moet ook voldoende woorden geschraagd door de motivering.

De beslissing die niet voldoet aan de wettelijke formele motiveringsplicht moet worden vernietigd. In deze hypothese stelt de rechter zich in de plaats van het OCMW om het al dan niet vervuld zijn van de toekenningsvoorwaarden te beoordelen.

In casu, beantwoorden de motiveringen van de aangevochten beslissingen duidelijk niet aan de wettelijke vereisten. Deze beslissing is namelijk gemotiveerd als volgt: “opschorting van de tenlasteneming van de kosten van familiale steun, uw situatie moet worden herzien”. De bestreden beslissing moet dus worden vernietigd en het hoort toe aan de rechtbank om de rechten van de verzoekende partij te onderzoeken.”¹²¹⁴

4.1. Juridische grondslag

Wanneer een weigeringsbeslissing geen juridische grondslag aanvoert¹²¹⁵, wordt deze dan ook vernietigd wegens schending van de formele motiveringsplicht.

Ingevallen de stopzetting van de maatschappelijke dienstverlening enkel is gesteund op “de onbevoegdheid van het OCMW”, stelt de rechter¹²¹⁶ dat “elke juridische verduidelijking ontbreekt en de kennisgeving bevat evenmin een overzicht van de teruggevorderde sommen, noch enige toelichting over de samenstelling ervan. Bovendien ontbreekt elke

¹²⁰⁸ Arbrb. Antwerpen 16 januari 2012, AR nr. 11/3460/A.

¹²⁰⁹ Verslag commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden, Gedr. St. Senaat, 1988, nr. 215/3 – 16.

¹²¹⁰ DEBERSAQUES G., Een ingrijpende verandering in het bestuursrecht: de uitdrukkelijke motiveringswet van 29 juli 1991, *T.B.P.* 1992, 380 en VAN ORSHOVEN P., De uitdrukkelijke motivering van administratieve rechtshandelingen, *R.W.* 1991 – 1992, 490.

¹²¹¹ Arbrb. Luik 11 juni 2012, AR nr. 402295.

¹²¹² VAN LIMBEARGHEN G., Sociaal Procesrecht, blz. 291 nr. 21 en het aangehaalde vonnis van de Arbeidsrechtbank van Antwerpen d.d. 6 september 1993, *J.T.T.* 1994, 270.

¹²¹³ Arbrb. Luik 11 juni 2012, AR nr. 402295.

¹²¹⁴ Arbrb. Luik 11 juni 2012, AR nr. 402295.

¹²¹⁵ Arbrb. Mechelen 11 januari 2012, AR nr. 10/1764/A – 10/1853/A – 10/1854/A.

¹²¹⁶ Arbrb. Gent 27 januari 2012, AR nr. 11/60/A.

verduidelijking van de grond(en) tot terugvordering” wat leidt tot de vernietiging van de beslissing.

Hetzelfde lot is een beslissing met uitgebreide motivering beschoren want de “beslissing verwijst naar geen enkel artikel van de R.M.I. – Wet”.¹²¹⁷ Evenzo wordt de beslissing vernietigd waarbij de motivering verwijst naar “de wet zegt dat...” want “de beslissing verwijst naar geen enkel artikel van de R.M.I. – Wet”.¹²¹⁸

In een uitspraak wordt een identieke motivering voor zowel een beslissing inzake leefloon als maatschappelijke dienstverlening, beoordeeld. De motivering “u krijgt leefloon/financiële steun op bepaalde voorwaarden. U hebt deze voorwaarden niet nageleefd.” wordt als onvoldoende beoordeeld omdat respectievelijk “de beslissing naar geen enkel artikel van de R.M.I. – Wet verwijst” en “op grond van deze beslissing de aanvrager niet kon uitmaken op welke juridische en feitelijke grondslag de financiële steun werd geweigerd”.¹²¹⁹ Zo wordt ook de motivering “niet naleven voorwaarden” afgestraft omdat “op grond van die beslissing eisende partij niet kon uitmaken op welke juridische grondslag haar uitkering werd geweigerd”.¹²²⁰ Hetzelfde geldt voor de motivering “u voldoet niet aan de voorwaarden, we kunnen u financieel niet helpen”.¹²²¹

Een uitgebreide concrete motivering die in detail de feitelijke elementen aangeeft waarom het OCMW van oordeel is dat de aanvrager in kwestie niet voldoet aan de voorwaarden inzake werkbereidheid wordt door de rechter vernietigd. Er is inderdaad geen verwijzing naar een artikel uit de regelgeving maar de rechter geeft als reden voor de vernietiging aan dat de aanvrager “uit deze beslissing de feitelijke reden niet kon afleiden”.¹²²²

De loutere vermelding als motivering “Dient in eigen onderhoud te voorzien. Toont behoefte onvoldoende aan.” wordt als onvoldoende beoordeeld.¹²²³

De reden “uw moeder beschikt over inkomsten boven barema leefloon”, wordt geëvalueerd als “zeer summier en zelfs verwarrend” en leidt tot de vernietiging van de beslissing.¹²²⁴

Dat de vereiste een uitdrukkelijke melding te maken van de relevante artikelen uit de regelgeving niet steeds even gestreng wordt beoordeeld, wordt verder in het onderdeel “tegenstrijdige uitspraken” behandeld.

¹²¹⁷ Arbrb. Antwerpen 16 januari 2012, AR nr. 11/3460/A.

¹²¹⁸ Arbrb. Antwerpen 11 juni 2012, AR nr. 11/5024/A.

¹²¹⁹ Arbrb. Antwerpen 25 juni 2012, AR nr. 12/698/A en 12/699/A. Zie ook, identiek “u heeft de voorwaarden niet nageleefd”, Arbrb. Antwerpen 13 september 2012, AR nr. 11/8091/A.

¹²²⁰ Arbrb. Antwerpen 19 november 2012, AR nr. 12/3465/A.

¹²²¹ Arbrb. Antwerpen 19 november 2012, AR nr. 12/3873/A.

¹²²² Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/3505/A en AR nr. 11/4247/A. Al moet daarbij vermeld worden dat de relevante overweging in de uitspraak slachtoffer is geweest van een slordige copy – paste waardoor er slechts een halve, afgebroken zin als motivering door de rechter wordt gegeven: (sec) “Uit deze beslissing kan eiser niet afleiden, noch om welke feitelijke reden hem het Overeenkomstig de wet van 29.7.91 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen dient een eenzijdige rechtshandeling met individuele strekking die uitgaat van een bestuur en die beoogt rechtsgevolgen te hebben voor een bestuurde uitdrukkelijk te worden gemotiveerd.(art 1 en 2-wet 29.7.91)”

¹²²³ Arbrb. Antwerpen 13 september 2012, AR nr. 12/581/A en AR nr. 12/582/A.

¹²²⁴ Arbrb. Dendermonde 9 oktober 2012, AR nr. 12/70/A.

4.2. Afdoende gemotiveerd

De grenzen van de vereiste uitdrukkelijk te motiveren worden door de rechter duidelijk aangegeven. “De precisering dat de motivering afdoende moet zijn wijst erop dat die feitelijke motivering niet altijd uitgebreid moet zijn maar toelaat dat de motivering niet alle feitelijke elementen bevat, maar wel alleen deze die de beslissing begrijpelijk maken.”¹²²⁵

Het is dus voldoende “wanneer zij de betrokkene toelaat, op basis van de enkele lectuur van de beslissing te begrijpen waarom de beslissing getroffen is en te beoordelen of er elementen zijn om deze te betwisten voor de arbeidsrechtbank.”¹²²⁶ “De reden dat niet is voldaan aan de socio-professionele inschakeling en aan de werkbereidheid houdt de motivering in.”¹²²⁷ Ook al wordt op geen enkele manier verwezen naar een specifiek artikel uit de wet; op basis hiervan kon de aanvrager begrijpen waarom het leefloon werd geweigerd en beoordelen of een procedure voor de rechtbank succesvol kon zijn. Het feit dat hij een verzoekschrift heeft neergelegd “illustreert perfect dat hij de bestreden beslissing begrepen had” en “of de beslissing in rechte en feite voldoende geschraagd is, houdt geen verband met de vereiste van de uitdrukkelijke motivering der bestuurshandelingen.”¹²²⁸

De motiveringsplicht heeft te maken met het recht op verdediging. De motivering is voldoende als de betrokken persoon de draagwijdte van de beslissing kan beoordelen uit het geheel van de motieven en op basis hiervan zijn beroepskansen kan afwegen.¹²²⁹

Beantwoord vanzelfsprekend niet aan de vereiste motiveringsplicht, de beslissing die “geen enkele motivering bevat en noch de juridische, noch de feitelijke elementen bevat waarop ze is gebaseerd.” Deze onwettigheid volstaat om tot de vernietiging van de bestreden beslissing te besluiten.¹²³⁰

Evengoed beschouwt de rechtbank¹²³¹ dat de beslissing van het OCMW om elke steun in te houden, onvoldoende gemotiveerd is, in de mate dat ze zich beperkt tot het vermelden dat de inkomsten van de moeder van M. XXXX die in aanmerking worden genomen, “de referentie barema’s te boven gaan”. Het is namelijk precies het in aanmerking nemen van de inkomsten van de moeder van M. XXXX dat facultatief is. Wanneer het OCMW bijgevolg tot een uitgebreid onderzoek overgaat moet dit niet enkel betrekking hebben op de inkomsten maar ook op de kosten van de beide “samenwonenden”, vooraleer tot het besluit te komen dat ze rekening moet houden met het geheel van het bedrag van het pensioen dat de moeder van M. XXXX ontvangt. De eenvoudige verwijzing naar de referentie barema’s is onvoldoende.

¹²²⁵ Arbrb. Brussel 21 juni 2012, AR nr. 11024/11 en Arbrb. Oudenaarde, 3 december 2012, AR nr. 12/26/A/III.

¹²²⁶ Arbrb. Brussel 21 juni 2012, AR nr. 11024/11; Arbrb. Mechelen, 27 juni 2012, AR nr. 12/17/A en Arbrb. Gent 7 september 2012, AR nr. 11/3136/A. 1/7446, Arbrb. Brussel 22 november 2012, AR nr. 4237/11.

¹²²⁷ Arbrb. Brussel 21 juni 2012, AR nr. 11024/11.

¹²²⁸ Arbrb. Brussel 21 juni 2012, AR nr. 11024/11, Arbrb. Brussel 22 november 2012, AR nr. 4237/11.

¹²²⁹ Arbrb. Dendermonde 13 november 2012, AR nr. 11/2826/A. met verwijzing naar Arbh. Luik 21 oktober 2002, J.T.T., 2003, 14, Arbrb. Hasselt 16 november 2012, AR nr. 2121577. 7584, Arbrb. Bergen, 25 april 2012, AR nr. 11/2593/A.

¹²³⁰ Arbrb. Brussel 30 juli 2012, AR nr. 12/417/A.

¹²³¹ Arbrb. Brussel 4 oktober 2012, AR nr. 12/4461/A.

4.3. Feitelijke onjuistheden

Het aanhalen van feitelijke onjuistheden als motivering voor de beslissing heeft de nietigheid van de beslissing tot gevolg. In casu wordt de beslissing gestaafd verwijzende naar een “beëindiging van de arbeidsovereenkomst met wederzijds akkoord” terwijl het een ontslag om dringende reden betrof en waren de data waarnaar werd verwezen foutief.¹²³²

Eveneens moeten beslissingen vernietigd worden wegens niet voldoen aan de plicht tot afdoende motiveren wanneer de rechtbank vaststelt dat in casu de bestreden beslissingen onjuiste feiten weerhouden en/of niet verduidelijken waartoe de vermelde juridische regels leiden, vertrekkende van de feiten die aan de basis van de genomen beslissing liggen.¹²³³

Het ontbreken van stavingsstukken voor de aangehaalde motivering heeft eveneens de nietigheid tot gevolg, ook al betreft dit slecht een onderdeel van de motivering van de beslissing. Indien het OCMW als argument aanhaalt dat de aanvrager “op uitnodigingen van het Regionaal Sociaal Verhuurkantoor niet heeft gereageerd” vernietigd de rechter deze beslissing omdat “het OCMW in gebreke blijft aan te geven op welke uitnodigingen eisende partij niet zou gereageerd hebben.”¹²³⁴

De motivering van de bestreden beslissing die het leefloon weigert aan M. XXXX is foutief want ter gelegenheid van de zitting waren beide partijen akkoord over het feit dat M. XXXX eigenlijk nog nooit enig verzoek heeft geformuleerd om het leefloon noch maatschappelijke ondersteuning te verkrijgen. Bijgevolg moet de beslissing worden vernietigd.¹²³⁵

4.4. Standaardformules zonder verwijzing naar relevante regelgeving

4.4.1. Tegenstrijdige uitspraken

4.4.1.1. Over werkbereidheid.

“U bent niet bereid om werk te zoeken. We kunnen u financieel niet helpen.”

De rechterlijke uitspraken met betrekking tot beslissingen gegrond in een gebrek aan werkbereidheid van de aanvrager leiden tot de meest uiteenlopende beoordelingen. Zelfs binnen dezelfde kamer van dezelfde rechtbank worden met minder dan een week verschil diametraal tegenovergesteld vonnissen uitgesproken uit over woordelijk identieke motiveringen.

In beide zaken luidt de motivering als volgt: “U bent niet bereid om werk te zoeken. We kunnen u financieel niet helpen.” Wat een vaak voorkomende motivering is van weigerings – en/of stopzettingenbeslissingen.¹²³⁶

¹²³² Arbrb. Tongeren 14 juni 2012, AR nr. 11/1481/A.

¹²³³ Arbrb. Bergen 11 januari 2012, AR nr. 11/580/A.

¹²³⁴ Arbrb. Brussel 10 juli 2012, AR nr. 12/1758/A.

¹²³⁵ Arbrb. Luik 19 november 2012, AR nr. 407967.

¹²³⁶ In de meerderheid van die gevallen wordt het middel bestaande uit een schending van de motiveringsplicht niet eens opgeworpen. Bv.: Arbrb. Antwerpen 5 september 2012, AR nr. 12/152/A; Arbrb. Antwerpen 19 januari 2012, AR nr. 11/3223/A.

Op 4 juni, over de beslissing inzake de toekenning van het “equivalent leefloon” oordeelt de arbeidsrechtbank van Antwerpen dat deze niet beantwoordt aan de motiveringsplicht omdat de aanvrager op grond van deze beslissing niet kon uitmaken op welke juridische grondslag haar uitkering werd geweigerd en dus wordt deze om formele redenen vernietigd.¹²³⁷ In ander casussen wordt op dezelfde wijze geoordeeld.¹²³⁸

Op 7 juni, inzake de toekenning van het leefloon, stelt dezelfde kamer van de arbeidsrechtbank te Antwerpen dat deze (identiek dezelfde) beslissing beantwoordt aan de vereiste motiveringsplicht want hieruit kunnen de aanvragers voldoende afleiden om welke feitelijke reden hen leefloon werd geweigerd, en gelet op voorgaand sociaal onderzoek en toelichting, op welke juridische grond het OCMW zich steunt.¹²³⁹

Ook in andere casussen wordt exact dezelfde motivering “U bent niet bereid om werk te zoeken”, zelfs zonder verwijzing naar “voorgaand sociaal onderzoek en toelichting” of enig artikel uit de regelgeving, wel als afdoende beschouwd¹²⁴⁰ waarbij bovendien uitdrukkelijk door de rechter wordt aangegeven dat de motivering voldoende en duidelijk is en “uit deze beslissing kan eiser afleiden om welke feitelijke reden hem leefloon werd geweigerd, *en op welke juridische grond het OCMW zich steunt.*”¹²⁴¹

Twee beslissingen gemotiveerd met respectievelijk “U had een passende tewerkstelling, wegens ongewettigde afwezigheden bent u ontslagen waardoor u door eigen toedoen geen inkomen verwerft.” en “U bent niet bereid om werk te zoeken.” vinden dan weer geen genade.¹²⁴²

Hetzelfde lot is de beslissing beschoren die als reden aangeeft “niet beantwoorden aan de voorwaarden van de werkbereidheid”, waarbij de rechter overweegt: “het is duidelijk dat de juridische overwegingen (waartoe het OCMW in besluiten verwijst naar art. 2bis van het K.B. d.d. 11 juli 2002) en de later ingeroepen feitelijke overwegingen (nl. de omstandigheid dat de eiser nooit voldoende lessen volgde om te slagen voor het beoogde niveau) niet in de kennisgeving zijn vermeld, hetgeen als een tekortkoming is te aanzien. Aangezien de verwerende partij bijgevolg een substantiële vormvereiste heeft miskend, dient de Arbeidsrechtbank de bestreden beslissing te vernietigen.”¹²⁴³

Deze laatste rechtspraak staat vanzelfsprekend op gespannen voet met de uitspraken in hoger beroep waarbij dergelijke tekortkomingen worden geaccepteerd omdat “uit het verzoekschrift blijkt dat de aanvrager perfect geïnformeerd was over de grond en de draagwijdte van de bestreden beslissing.”¹²⁴⁴

De principes van de motiveringsplicht zijn duidelijk: “de opgelegde motivering moet in de akte de juridische en feitelijke overwegingen vermelden die aan de beslissing ten grondslag

¹²³⁷ Arbrb. Antwerpen 4 juni 2012, AR nr. 11/4771/A.

¹²³⁸ Arbrb. Antwerpen 13 september 2012, AR nr. 11/5548/A en AR nr. 11/5549/A. Arbrb. Antwerpen 14 november 2012, AR nr. 12/3368.

¹²³⁹ Arbrb. Antwerpen 7 juni 2012, AR nr. 11/7916/A.

¹²⁴⁰ Arbrb. Antwerpen 5 september 2012, AR nr. 11/3714/A Rep. nr., Arbrb. Antwerpen 1 oktober 2012, AR nr. 11/7942/A Rep. nr. en Arbrb. Antwerpen 8 oktober 2012, AR nr. 12/2048/A Rep. nr., Arbrb. Antwerpen 19 november 2012, AR nr. 11/6118/A en AR nr. 11/6119/A.

¹²⁴¹ Arbrb. Antwerpen 20 september 2012, AR nr. 12/112/A en AR nr. 12/644/A; Arbrb. Antwerpen 28 november 2012, AR nr. 12/4142.

¹²⁴² Arbrb. Antwerpen 17 oktober 2012, AR nr. 11/8169/A en AR nr. 12/3027/A.

¹²⁴³ Arbrb. Gent 7 september 2012, AR nr. 11/3137/A.

¹²⁴⁴ Zie verder

liggen. De motivering moet ernstig en relevant zijn. Zij moet duidelijk zijn.” Waarna de motivering “uit ons onderzoek blijkt dat u zich niet beschikbaar stelt om te werken” beoordeeld wordt als beantwoordend aan de motiveringsplicht want “op grond van deze beslissing konden eisende partijen uitmaken op welke grondslag de uitkering werd geweigerd, aangezien zij hierover een hele argumentatie hebben gevoerd in het uitgebreide verzoekschrift.”¹²⁴⁵

Een positieve illustratie van de motivering met betrekking tot een gebrek aan werkbereidheid bestaat uit het aanhalen van de reden (“u beantwoordt niet aan de voorwaarden tot werkbereidheid”), de verwijzing naar het relevante artikel (“art. 3,5° van de wet van 26 mei 2002”) en tot slot de vermelding van de feitelijke elementen waaruit dit blijkt (“het niet naleven van de stappen uit uw activeringstraject, meer bepaald u komt de voorwaarden uit uw taalactiveringstraject niet na”).¹²⁴⁶

4.4.1.2. Over de motivering van de terugvorderingsbeslissing

“U kreeg hulp van OCMW. U moet deze hulp terugbetalen.”

Ook op dezelfde dag, door dezelfde rechter, worden diametraal tegenovergestelde beslissingen genomen. Twee maal, beiden betreffende de terugvordering van leefloon, luidt de motivering als volgt: “U kreeg hulp van OCMW Antwerpen. U moet deze hulp terugbetalen.”

Een keer wordt dit als afdoende beschouwd: “aanvraagster wist waarom haar het leefloon werd geweigerd. Dit blijkt duidelijk uit de formulering van het verzoekschrift.”¹²⁴⁷ Dezelfde dag wordt dezelfde motivering voor een andere beslissing op strikt formalistische gronden geëvalueerd als niet beantwoordend aan de motiveringsplicht want: “de beslissing verwijst naar geen enkel artikel van de R.M.I. – Wet.”¹²⁴⁸

Nogmaals identiek dezelfde motivering, beoordeeld door dezelfde rechtbank, wordt beschouwd als “onvoldoende” want “uit deze beslissing kan eiser niet afleiden noch om welke feitelijke reden, noch op welke juridische grond het OCMW zich steunt om tot terugvordering van maatschappelijke dienstverlening over te gaan”.¹²⁴⁹

In dezelfde zin, beantwoord evenmin aan de motiveringsverplichting, de beslissing die niet preciseert om welke reden een uitkering van de aanvrager wordt teruggevorderd.¹²⁵⁰

De arbeidsrechtbank is evenzeer bevoegd om kennis te nemen van de beslissing waarmee het centrum, in toepassing van art. 24, §1, besluit om een uitgekeerd leefloon ten laste van de begunstigde, terug te vorderen, als voor de beslissing waarmee ze weigert af te zien van deze terugvordering op basis van artikel 28.

¹²⁴⁵ Arbrb. Antwerpen 5 november 2012, AR nr. 12/4729/A.

¹²⁴⁶ Arbrb. Gent 7 september 2012, AR nr. 11/3136/A.

¹²⁴⁷ Arbrb. Antwerpen 25 juni 2012, AR nr. 12/697/A.

¹²⁴⁸ Arbrb. Antwerpen 25 juni 2012, AR nr. 12/443/A.

¹²⁴⁹ Arbrb. Antwerpen 8 november 2012, AR nr. 12/613.

¹²⁵⁰ Arbrb. Brussel 20 juli 2012, AR nr. 12/2672/A.

Meer bepaald wat betreft het afzien van de terugvordering, oefent de rechtbank geen toezicht met volle rechtsmacht uit op de administratieve beslissing maar een eenvoudige wettigheidscontrole zonder zich in plaats van het centrum te kunnen stellen. Dit volgt uit de discretionaire bevoegdheid van het centrum in deze materie en uit de afwezigheid van een subjectief recht in hoofde van de begunstigde op het afzien van de terugvordering.

Het is bijgevolg terecht dat het centrum de terugvordering beval, wanneer de beslissing tot herziening zowel volgt uit het wijzigen van de levensomstandigheden met een invloed op de rechten van de aanvrager als op een tekortkoming van de aanvrager die het centrum niet had verwittigd dat hij vanaf een bepaalde datum zijn verblijfplaats had verlaten.¹²⁵¹

4.4.1.3. Over lessen Nederlands

De uitgebreide motivering waarbij wordt geargumenteed dat het volgen van taallessen op zich niet volstaat om te ontsnappen aan de plicht tot werkbereidheid; dat er ook resultaten moeten worden geboekt en dat na 6 jaar de redelijke termijn van de tijdelijke hinderpaal is overschreden, vindt geen genade in de rechtbank van Antwerpen.¹²⁵² De aanvrager kon op basis daarvan namelijk “niet uitmaken op welke de juridische grondslag de uitkering werd geweigerd”.

Dezelfde Kamer van dezelfde rechtbank oordeelt 2 weken later dat: “U toont onvoldoende uw werkbereidheid aan. U levert ook te weinig inspanningen om Nederlands te leren.” daarentegen wel een afdoende motivering vormt. Want “op grond van deze beslissing konden de aanvragers uitmaken op welke precieze gronden de uitkering werd geweigerd”.¹²⁵³

4.4.1.4. “Nood blijkt uit sociaal onderzoek”

De beslissing gesteund op de standaardformule “nood blijkt uit sociaal onderzoek” wordt vernietigd omdat de aanvrager “uit deze beslissing niet kan afleiden noch om welke feitelijke reden hem leefloon werd geweigerd, noch op welke juridische grond het OCMW zich steunt”.¹²⁵⁴ Hetzelfde oordeel ondergaat de motivering, die als variatie op hetzelfde thema luidt als volgt “uit de door u verstrekte gegevens en het sociaal onderzoek hebben we niet kunnen afleiden dat u niet in staat bent om een menswaardig leven te leiden”.¹²⁵⁵

Het beroep tegen een uitspraak waarbij de rechter in eerste aanleg tot ditzelfde besluit kwam, wordt door de beroepsrechter op dit punt hervormd want het hof is “van mening dat de beslissing, hoewel bijzonder summier, wel degelijk afdoende gemotiveerd was en derhalve op die gronden niet vernietigd dient te worden.”

De reden die het Arbeidshof aanhaalt is de volgende: “uit zijn bijzonder grondig en uitvoerig verzoekschrift bij de arbeidsrechtbank blijkt immers duidelijk dat XXXX perfect geïnformeerd was over de grond en de draagwijdte van de bestreden beslissing en in staat was om met

¹²⁵¹ Arbrb. Brussel 27 september 2012, AR nr. 11/15575/A.

¹²⁵² Arbrb. Antwerpen 11 juni 2012, AR nr. 11/7735/A.

¹²⁵³ Arbrb. Antwerpen 25 juni 2012, AR nr. 12/170/A.

¹²⁵⁴ Arbrb. Antwerpen 28 juni 2012, AR nr. 12/230/A.

¹²⁵⁵ Arbrb. Antwerpen 8 november 2012, AR nr. 12/3255.

inzicht te oordelen of het zin had zich ten gronde tegen de bestuurshandeling te verweren; zijn belangen bleken aldus niet geschaad te zijn. XXXX heeft er derhalve geen belang bij om zich op artikel 21, §2 R.M.I. – Wet of de Uitdrukkelijke Motiveringswet te beroepen, vermits de facto gebleken is dat het doel werd bereikt, met name dat hij de motieven van de bestuurlijke beslissing kende.¹²⁵⁶

4.4.1.5. Over de hoogte van het loon als weigering

“Uw inkomen is hoger dan het leefloon. We kunnen u financieel niet helpen.”

Evenmin zonder enige verwijzing naar een artikel uit de wet of nog maar het vermelden van de toepasselijke wet, wordt door de rechter aanvaard als afdoende motivering: “Uw inkomen is hoger dan het leefloon. We kunnen u financieel niet helpen.” want aanvragers wisten hierdoor waarom hen het leefloon werd geweigerd.”¹²⁵⁷

Een beroep ingesteld tegen een uitspraak waarbij dezelfde motivering door de rechter als onvoldoende werd beschouwd en dus tot een vernietiging leidde, wordt door de beroepsrechter op dat punt hervormd. Het Arbeidshof te Antwerpen verklaard uitdrukkelijk dat de beslissing gesteund op “Uw inkomen is hoger dan het leefloon. We kunnen u financieel niet helpen.”, “wel degelijk naar behoren is gemotiveerd en derhalve niet vernietigd diende te worden” want “uit haar bijzonder uitvoering verzoekschrift bij de arbeidsrechtbank blijkt immers duidelijk dat XXX perfect geïnformeerd was over de grond en de draagwijdte van de bestreden beslissing en in staat was om met inzicht te oordelen of het zin had zich ten gronde tegen de bestuurshandeling te verweren; haar belangen bleken aldus niet geschaad te zijn: de facto is gebleken dat het doel werd bereikt, met name dat zij de motieven van de bestuurlijke beslissing kende.”¹²⁵⁸

Uit beide uitspraken in graad van beroep die in dit onderdeel aan bod kwamen kan niet anders worden afgeleid dan dat de houding van de aanvrager blijkbaar doorslaggevend kan zijn om uit te maken of een beslissing al dan niet voldoende werd gemotiveerd, terwijl dit na en volledig buiten de beslissing zelf ligt. Dit opent uiteraard de deur naar een gevaarlijke redenering, die de bestaande plicht tot uitdrukkelijke motivering fundamenteel kan ondergraven: aangezien u tegen de bestreden beslissing in het verweer komt (met enige inhoudelijke en relevante middelen) betekent dit de facto dat aan de motiveringsplicht werd voldaan, anders zou u geen verzoekschrift hebben kunnen opstellen.¹²⁵⁹

Hiermee wordt, ons inziens, voorbijgegaan aan de vereiste dat de uitdrukkelijke motivering net vereist dat “door de loutere lezing van de beslissing” de feitelijke en juridische motieven duidelijk moeten zijn en de afweging of succesvol een beroepsprocedure kan worden aangevat, moet kunnen worden gemaakt. Het feit dat men, op het ogenblik van het indienen van het verzoekschrift, een begrip heeft van de motieven en hoe hiertegen een verweer te formuleren, lijkt niet relevant om deze beoordeling te maken want, naar men mag aannemen, zal de aanvrager en/of de raadsman, hiertoe een onderzoek hebben gevoerd.

¹²⁵⁶ Arbh. Antwerpen 17 oktober 2012, AR nr. 2012/AA/72.

¹²⁵⁷ Arbrb. Antwerpen 25 juni 2012, AR nr. 11/1817/A.

¹²⁵⁸ Arbh. Antwerpen 3 oktober 2012, AR nr. 2011/AA/556.

¹²⁵⁹ Arbrb. Antwerpen 3 december 2012, AR nr. 12/2272/A.

4.4.1.6. “U werk onvoldoende mee aan het sociaal onderzoek”

De beslissing gesteund op de standaardformule “u werk onvoldoende mee aan het sociaal onderzoek” wordt door de rechter zonder meer beschouwd als een voldoende motivering want “uit deze beslissing kan eiser afleiden om welke feitelijke reden haar het leefloon werd geweigerd, en op welke juridische grond het OCMW zich steunt.”¹²⁶⁰

Iets meer dan een maand later leidt de beoordeling van identiek dezelfde motivering, tot een vernietiging want “op grond van deze beslissing kon eisende partij niet uitmaken op welke feitelijke en juridische grondslag zijn uitkering werd geweigerd.”¹²⁶¹

Ook de beslissing waarbij het recht op leefloon wordt geweigerd met als opgegeven argumentatie dat de aanvrager nalaat meerdere documenten binnen te brengen en afwezig was op een aangekondigd huisbezoek wordt vernietigd wegens een gebrek aan motivering want “iedere juridische verduidelijking ontbreekt en de kennisgeving bevat evenmin een overzicht van de toepasselijke wetsartikelen.”¹²⁶²

Zo wordt ook de weigeringsbeslissing vernietigd die gesteund is op de volgende motivering: “U woont niet op het aangegeven adres, naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek door het OCMW van Brussel verricht op 24 juni 2011 wordt uw recht op uitkering leefloon stopgezet.” omdat de resultaten van het onderzoek niet worden medegedeeld en dit dus een stereotype motivering betreft.¹²⁶³

Daartegenover staat dat een gelijkaardige beslissing werd beoordeeld als “overeenstemmend met de wet, correct en voldoende gemotiveerd”, ondanks de afwezigheid van enige verwijzing naar de regelgeving. “Reden: 4 huisbezoeken werden uitgevoerd, de was u afwezig. U bracht de kennisgevingen niet binnen de 24 uur binnen zoals was gevraagd. Hierdoor levert u niet het bewijs van uw verblijf op het grondgebied van Verviers. Het sociaal onderzoek kon niet worden uitgevoerd en de ontoereikendheid van uw bestaansmiddelen kan niet worden vastgesteld.”¹²⁶⁴

4.4.1.7. “U bedroog het OCMW”

De motivering “opgezette constructie om geld via het OCMW Antwerpen te bekomen” wordt als onvoldoende beoordeeld en leidt tot de vernietiging van de beslissing.¹²⁶⁵

Een reeks beslissingen ten aanzien van een zelfde aanvrager met als motiveringen “u verzweg inkomsten”, “u bedroog OCMW Antwerpen”, “u bent niet bereid werk te zoeken” en “u voldoet niet aan de voorwaarden”, telkenmale zonder verwijzing naar de toepasselijke artikelen uit de wet, worden door de rechter vernietigd want “uit deze beslissing kunnen

¹²⁶⁰ Arbrb. Antwerpen 6 september 2012, AR nr. 11/4202/A., Arbrb. Antwerpen 19 januari 2012, AR nr. 11/1132/A en AR nr. 11/1133/A, Rep. nr. , Arbrb. Antwerpen 7 november 2012, AR nr. 12/3318/A.

¹²⁶¹ Arbrb. Antwerpen 22 oktober 2012, AR nr. 12/2175/A. Arbrb. Antwerpen 22 november 2012, AR nr. 12/2460/A.

¹²⁶² Arbrb. Gent 22 juni 2012, AR nr. 11/1786/A.

¹²⁶³ Arbrb. Dendermonde 11 december 2012, AR nr. 11/2544/A.

¹²⁶⁴ Arbrb. Verviers 11 september 2012, AR nr. 12/0175/A.

¹²⁶⁵ Arbrb. Antwerpen 4 oktober 2012, AR nr. 12/580/A en AR nr. 12/1092/A.

eisers niet afleiden, noch om welke feitelijke reden hun het equivalent leefloon werd geweigerd, noch op welke juridische grond verweerde zich steunt.”¹²⁶⁶

Helemaal anders in het gesteld één dag later, wanneer dezelfde rechtbank over identiek dezelfde motivering “u bedroog OCMW Antwerpen” stelt “dat deze beslissing van het OCMW beantwoordt aan de vereiste motiveringsplicht. De motivering is voldoende. Uit deze beslissing kan eiseres afleiden om welke feitelijke reden haar equivalent leefloon werd geweigerd, en op welke juridische grond het O.C.M.W zich steunt.”¹²⁶⁷

Een week later wordt ook uitdrukkelijk gesteld dat “u voldoet niet aan de voorwaarden” een afdoende motivering inhoudt.¹²⁶⁸

4.5. Algemeen: motivering zonder juridische grondslag

Gemeenschappelijk aan voorgaande uitspraken over het al dan niet voldoende gemotiveerd zijn van een beslissing, is dat herhaaldelijk motiveringen zonder enige verwijzing naar de regelgeving toch worden bevestigd. Aan de vereiste van het formeel opnemen van de juridische grondslag in de beslissing als onderdeel van de motiveringsplicht, wordt in die uitspraken gewoon voorbij gegaan.

In minstens één uitspraak wordt de afwezigheid van juridische grondslag door de arbeidsrechtbank expliciet opgemerkt en aanvaard. De arbeidsrechtbank van Dendermonde stelt dat :”alhoewel de betwiste beslissing summier is wordt de reden tot weigering van de aanvraag tot toekenning van het leefloon duidelijk omschreven “het vrijwillig verlaten van uw voltijdse tewerkstelling waardoor U zonder inkomsten kwam te staan”. Dat eiseres de reden duidelijk heeft begrepen blijkt uit haar inleidend verzoekschrift waarbij zij uitvoerig ingaat op haar werkbereidheid. *De betwiste bepaling bevat inderdaad geen juridische grondslag* (art. 3,5° R.M.I. – Wet), *maar het doel werd wel bereikt.*”¹²⁶⁹

Bij het aanvaarden van een motivering zonder juridische grondslag blijkt het belang dat het sociaal onderzoek kan hebben. De motivering “de wet zegt dat u eerst moet proberen uw rechten op andere uitkeringen te verkrijgen. Dat heeft u niet gedaan. We kunnen u financieel niet helpen.”, “beantwoordt aan de motiveringsplicht want uit deze beslissing kan eiser voldoende afleiden om welke feitelijke reden hem het leefloon werd geweigerd, m.n. hij kon kostenbesparend bij zijn moeder blijven wonen, en op welke juridische grond het OCMW zich steunt. De rechtbank houdt daarbij rekening dat deze gegevens met betrokkene in het kader van het sociaal onderzoek ook werden besproken.”¹²⁷⁰

Het sociaal onderzoek heeft eveneens haar belang in geval van een vernietiging van een beslissing wegens gebrekkige motivering. “het sociaal onderzoek uitgevoerd door het OCMW is op zijn minst beknopt te noemen: het dossier toont aan dat de inlichtingen verstrekt door de aanvraagster de enige gegevens zijn die door het OCMW in overweging

¹²⁶⁶ Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/6756/A en AR nr. 11/6757/A.

¹²⁶⁷ Arbrb. Antwerpen 13 september 2012, AR nr. 11/5344/A en AR nr. 11/5345/A.

¹²⁶⁸ Arbrb. Antwerpen 19 januari 2012, AR nr. 11/1132/A en AR nr. 11/1133/A.

¹²⁶⁹ Arbrb. Dendermonde 6 november 2012, AR nr. 12/432/A.

¹²⁷⁰ Arbrb. Antwerpen 28 november 2012, AR nr. 12/2260/A.

zijn genomen. Het verwerpen van de aanvraag steunt louter op het bedrag van de inkomsten van de moeder van de eisende partij, zonder dat de concrete situatie van de belanghebbende onderzocht werd; daarenboven wordt het in aanrekening nemen van de inkomsten van de ascendent van de vragende partij niet gemotiveerd door de verwerende partij terwijl het besluit tot aanrekening slechts facultatief is en niet een verplichting.”¹²⁷¹

4.6. Motivering zonder juridische grondslag: zonder tegenstrijdigheden

De beslissing steunend op de motivering: “om redenen van budgettaire beperkingen, kan het OCMW het zich niet veroorloven om een bijkomende poetsvrouw in dienst te nemen in Home XXXX.”, is voldoende gemotiveerd. Het recht om maatschappelijke integratie is erkend en toegekend aan de aanvraagster, het OCMW kan terecht beslissen dit recht toe te kennen in de vorm van een leefloon en niet in de vorm van een tewerkstelling “zonder dat deze beslissing grievend overkomt.”¹²⁷²

4.7. Motivering en invloed op de verjaringstermijn

De motivering “terugvordering inkomen uit spaargelden” met bijhorende berekening, is een voldoende motivering omdat het ook de vermeldingen bevat zoals vereist in artikel 21, §3, lid 1 R.M.I. – Wet. Het feit dat niet alle verplichte vermeldingen op basis van artikel 25 van dezelfde wet zijn opgenomen, in casu de vermelding van de verjaringstermijn, “heeft niet tot gevolg dat de beslissing in se nietig is. Het enige gevolg is dat de termijn om beroep in te stellen niet ingaat.”¹²⁷³

Met toepassing van artikel 28, al. 1 van de wet van 26.05.2002, kan het centrum zich slechts ontdoen van de terugvordering ten laste van de belanghebbende, beoogd in artikel 24, §1, “met een individuele beslissing en om billijkheidsredenen die in de beslissing moeten worden vermeld.”¹²⁷⁴

Wanneer de rechtbank vaststelt dat een beslissing meerdere van de vermeldingen vereist door artikel 25, §2 van de wet van 26.05.2002, niet bevat, meer bepaald de vermelding van de mogelijkheid voor het centrum om af te zien van de terugvordering van onverschuldigde betalingen en van de procedure die hiertoe moet worden gevolgd, leidt dit vormgebrek niet tot de vernietiging van de bestreden beslissing en heeft het als enige gevolg dat de verjaringstermijn, vervat in artikel 47, §1, al. 2 niet begint te lopen (art. 25, §2, al. 2 van de wet van 26.05.2002).¹²⁷⁵

Het centrum kan de beslissing tot terugvordering slechts uitvoeren na een termijn van 1 maand. Indien de belanghebbende binnen die termijn vraagt om van de terugvordering te worden ontlast, kan het centrum pas handelen nadat ze haar beslissing heeft bevestigd met een nieuwe beslissing die aan de belanghebbende via aangetekend schrijven mededeelt (art. 25, §2, al. 3 van de wet van 26.05.2002).

¹²⁷¹ Arbrb. Brussel 30 juli 2012, AR nr. 12/1545/A.

¹²⁷² Trib. Trav. D’Arlon 13 juli 2012, AR nr. 12/242/A.

¹²⁷³ Zoals uitdrukkelijk voorzien in art. 25, §2 R.M.I. – Wet, Arbrb. Antwerpen 27 september 2012, AR nr. 11/7437/A.

¹²⁷⁴ Arbrb. Brussel 27 september 2012, AR nr. 11/15575/A.

¹²⁷⁵ Arbrb. Brussel 27 september 2012, AR nr. 11/15575/A.

Overeenkomstig artikel 29, §1 van de wet van 26.05.2002, verjaart de terugbetalingshandeling bedoeld in artikel 24, §1 in overeenstemming met art. 2262bis, §1, al. 1 B.W. en dus binnen een termijn van 10 jaar. Art. 29, §4 verduidelijkt dat de verjaring gestuit kan worden door een aanmaning bij aangetekende brief of tegen ontvangstbevestiging.¹²⁷⁶

4.8. Verantwoordelijkheid van de eisende partij

De schending van de motiveringsplicht wordt niet telkenmale opgeworpen bij dergelijke motiveringen, en dus niet steeds beoordeeld.¹²⁷⁷

De verantwoordelijkheid voor het opwerpen van een gebrekkige motivering als middel ligt bij de aanvrager. Indien deze dit nalaat wordt de motivering niet eens beoordeeld en is het mogelijk dat beslissingen die in het geheel geen enkele uitdrukkelijke motivering inhouden, zonder meer door de rechter worden bevestigd. In casu bestond de beslissing uit de volgende zin: “U krijgt geen equivalent leefloon vanaf 01.04.2011. Waarom?” (sec), wat bezwaarlijk als “afdoende” kan worden beschouwd, maar niet opgeworpen, niet onderzocht en dus niet relevant.¹²⁷⁸

Wanneer het OCMW de beslissing niet bij het dossier voegt, is er de facto ook sprake van een gebrek aan formele motivering omdat de motivering niet kan worden beoordeeld.¹²⁷⁹

5. RECHT OM GEHOORD TE WORDEN

Art. 20 R.M.I. – Wet verplicht het OCMW om de betrokkene, indien deze hierom verzoekt, te horen alvorens een beslissing te nemen met betrekking tot de toekenning, weigering of herziening van het leefloon. Daarbij moet het OCMW de betrokkene in kennis stellen van dit recht.

Wanneer het OCMW dan geen enkel element in het administratief dossier naar voor kan brengen dat aantoont dat de aanvrager verwittigd werd dat een beslissing omtrent haar leefloon zou worden genomen (en op welke datum) noch haar mededeelde dat zij beschikte over het recht om hieromtrent gehoord te worden, wordt de beslissing vernietigd wegens schending van art. 20 R.M.I. – Wet.¹²⁸⁰

De schending van het recht om gehoord te worden dient zich eveneens aan in combinatie met een onredelijk korte termijn waarbinnen de aanvrager bijkomende informatie dient te verstrekken.

Dit is het geval wanneer de brief, gedagtekend op 4 februari, pas verzonden op 8 februari, bijkomende inlichtingen verzoekt tegen 9 februari, voor een zitting van het Bijzonder Comité van de Sociale Dienst die plaatsvindt op 10 februari. Naar het oordeel van het Arbeidshof is dat “niet ernstig. Het recht gehoord te worden werd geschonden omdat de tijd die hem werd

¹²⁷⁶ Arbrb. Brussel 27 september 2012, AR nr. 12/1485/A.

¹²⁷⁷ Bv. “u hebt bedrog gepleegd” en “u verzweg inkomsten” Arbrb. Antwerpen 18 januari 2012, AR nr. 11/3987/A.

¹²⁷⁸ Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/4126/A.

¹²⁷⁹ Arbrb. Antwerpen 13 september 2012, AR nr. 11/5548/A en AR nr. 11/5549/A .

¹²⁸⁰ Arbh. Brussel 2 februari 2012, AR nr. 2011/AB/345.

vergund onredelijk kort was, terwijl er geen reden is die rechtvaardigt waarom hij pas de dag voor de zitting werd ingelicht van het recht gehoord te worden.”¹²⁸¹

Ingevallen een voorlopige bewindvoerder is aangesteld, dient het OCMW de algemeen toepasselijke regels hieromtrent in acht nemen. Art. 488bis. B.W. stelt dat betekeningen en kennisgevingen aan personen aan wie een voorlopig bewindvoerder is toegevoegd worden gedaan aan diens woonplaats of verblijfplaats.

Indien het OCMW de kennisgeving, in uitvoering van art. 20 R.M.I. – Wet, enkel aan de aanvrager stuurt, terwijl ze op de hoogte is van het statuut van de aanvrager, miskent ze hiermee de hoorplicht en wordt de beslissing vernietigd wegens schending van het genoemde art. 20.¹²⁸²

De verplichting om over te gaan tot een voorafgaand verhoor in geval van een beslissing over de terugvordering is eigen aan het leefloon maar bestaat niet, op uitdrukkelijk wijze, in de wet van 08/07/1976.¹²⁸³ Bijgevolg oordeelt de rechtbank dat er geen reden is om de bestreden beslissingen te vernietigen terwijl in casu het niet wordt betwist dat M. XXXX niet gehoord werd vooraleer de aangevochten beslissingen werden genomen. “Zelfs indien men zou moeten toegeven, quod non, dat een voorafgaand verhoor verplicht is, dan nog moet men vaststellen dat de rechtbank beschikt over de volle rechtsmacht en dat bijgevolg, zelfs in geval van een vernietiging van de administratieve beslissing, de rechtbank moet beslissen aangaande de grond van het recht.”¹²⁸⁴

In Namen, daarentegen beslist de rechtbank precies het tegenovergestelde.¹²⁸⁵

“Het artikel 20 van de wet van 26 mei 2002 legt het OCMW de plicht op om de begunstigde te horen wanneer hij erom vraagt, namelijk in geval van herziening, of a fortiori, intrekking van het recht op het leefloon. Deze bepaling legt het OCMW eveneens de verplichting op om de begunstigde op de hoogte te brengen van de mogelijkheid om te worden gehoord.

De verplichting om te horen is echter niet ingeschreven in de wet van 08 juli 1976 wat betreft het recht op maatschappelijke hulp.

Nochtans, in toepassing van de beginselen van goed bestuur die zich opdringen aan elk administratief orgaan, is het OCMW gehouden aan de hoorplicht wanneer het ontnemen van een voordeel waarop de begunstigde voorheen recht had, op het spel staat.

In deze omstandigheden moet de beslissing worden vernietigd, behalve indien het OCMW de aanvrager op de hoogte heeft gebracht dat hij kon gehoord worden vooraleer het OCMW een beslissing neemt om zijn uitkering equivalent aan het leefloon voor samenwonenden te schorsen.”

6. PERSOONLIJKE VERSCHIJNING AANVRAGER

Het spreekt voor zich dat de aanvraag tot het bekomen van steun gelijk aan het equivalent van het leefloon persoonlijk moet geschieden. “Het OCMW moet effectief de mogelijkheid hebben om de aanvrager zelf te ondervragen en alle modaliteiten van de Wet betreffende

¹²⁸¹ Arbh. Gent 10 februari 2012, AR nr. 2011/AR nr./85.

¹²⁸² Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 10937/11, Arbrb. Charleroi 15 mei 2012, AR nr. 10/1598/A.

¹²⁸³ Arbrb. Brussel 31 oktober 2012, AR nr. 12 – 4087 - A.

¹²⁸⁴ Arbrb. Brussel 31 oktober 2012, AR nr. 12 – 4087 - A.

¹²⁸⁵ Arbrb. Namen 12 december 2012, AR nr. 12/1888/A.

het R.M.I. (sec) te bespreken en de nodige documenten aan de aanvrager te vragen waaruit blijkt dat alle wettelijke voorwaarden vervuld zijn in haar hoofde.” Bijgevolg wordt de uitspraak in eerste aanleg waarbij een beslissing gesteund op de afwezigheid van persoonlijke verschijning¹²⁸⁶, werd vernietigd, in hoger beroep hervormd en wordt dus de oorspronkelijke beslissing bevestigd.¹²⁸⁷

Artikel 21, §5 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie stelt dat de beslissing waarbij het recht op leefloon wordt toegekend, volgende op een vraag ingediend door de belanghebbende, uitwerking heeft vanaf de datum van ontvangst van de vraag.

Het betreft de datum waarop de persoon zich effectief heeft aangediend op het OCMW om de tussenkomst te verzoeken, wat ook de organisatorische modaliteiten zijn om de permanentie op het ontvangstcentrum te regelen. Deze afwezigheid van terugwerkende kracht is gerechtvaardigd door de noodzaak voor het centrum om een sociaal onderzoek te kunnen uitvoeren teneinde de staat van behoeftigheid te kunnen evalueren.

Indien art. 18, §1 van dezelfde wet het centrum eveneens toestaat om uit eigen beweging op te treden voor een periode voorafgaand aan de vraag, moeten er nog steeds bijzondere omstandigheden voorhanden zijn die dit rechtvaardigen.

Wanneer dergelijke omstandigheden zich dan niet aandienen, is de staat van behoeftigheid niet vastgesteld en is het terecht dat de steun werd geweigerd voor de periode voorafgaand aan de aanvraag.¹²⁸⁸

7. HET OPLEGGEN VAN VOORWAARDEN

Anders dan voor het recht op maatschappelijke integratie, geldt voor het recht op maatschappelijke dienstverlening geen voorwaarde van werkbereidheid, leeftijd, nationaliteit of verblijf. De enige voorwaarde is het niet in de mogelijkheid zijn een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid.¹²⁸⁹

Er bestaat een subjectief en afdwingbaar recht op de “meest passende maatschappelijke dienstverlening” krachtens de OCMW – Wet maar de vorm daarvan dient in elke zaak afzonderlijk bepaald te worden.¹²⁹⁰ Dit houdt geen discriminatie in.

De financiële hulpverlening kan echter wel, bij beslissing van het centrum, worden onderworpen aan welbepaalde voorwaarden van de R.M.I. – Wet.¹²⁹¹

Het is vaste rechtspraak¹²⁹² dat, aangezien de wet dergelijke voorwaarde niet algemeen oplegt, maar slechts voorziet dat het OCMW ze facultatief kan opleggen, dit bij een eerste individuele beslissing (voor de toekomst) moet gebeuren, zoals een toekenningsbeslissing. Pas na de kennisgeving van dergelijke individuele beslissing kan het OCMW later – na een

¹²⁸⁶ In concreto betrof de discussie de datum vanaf wanneer de steun kon beschouwd worden als zijnde aangevraagd; het moment waarop haar zoon dit voor haar aanvraag of het eerste moment waarop er contact was met de vrouw zelf.

¹²⁸⁷ Arbh. Gent 7 juni 2012, AR nr. 2011/AR nr./132.

¹²⁸⁸ Arbrb. Bergen 12 september 2012, AR nr. 12/22/A en 12/23/A en Arbh. Bergen, 5 september 2012, R.G. 2011/AM/393.

¹²⁸⁹ Art. 1 OCMW – Wet.

¹²⁹⁰ Arbrb. Gent 17 februari 2012, AR nr. 11/1119/A en A.R. 11/1120/A.

¹²⁹¹ Art. 60, §3 OCMW – Wet.

¹²⁹² Arbrb. Brugge 18 januari 2012, AR nr. 11/1769/A en de daar geciteerde jurisprudentie.

redelijke termijn – nagaan of die voorwaarde wordt nageleefd, en kan het dienovereenkomstig een tweede beslissing nemen, zoals een weigeringsbeslissing.

De rechtspraak aanvaardt dus niet dat het OCMW – zonder voorafgaande individuele beslissing en kennisgeving daaromtrent – plots besluit tot stopzetting van de hulp op grond van een voorwaarde waarvan de betrokkenen niet wist dat ze hem werd opgelegd.¹²⁹³

Gezien het belang van het al dan niet opleggen van voorwaarden kan dit niet gebeuren door eenvoudige mededeling vanwege een OCMW – medewerker maar dient dit te gebeuren in een beslissing van het bevoegd OCMW – orgaan.

Bovendien kan dit niet gaan om een algemene beslissing om toepassing te maken van art. 60, §3 OCMW – Wet.¹²⁹⁴ De noodzaak voor het opleggen van één of meer van de mogelijke voorwaarden moet blijken uit een sociaal onderzoek en/of uit de voorhanden zijnde gegevens. Het moet dus telkens een individuele beslissing zijn die gesteund is op redelijke en wettige gronden.

8. PROCEDURE VOOR HET OPLEGGEN VAN EEN SANCTIE

8.1. Maatschappelijke dienstverlening (OCMW – Wet)

De toepassing van art. 60, §3, lid 2 OCMW – Wet vereist dat twee beslissingen worden genomen door het OCMW, nl. eerst de beslissing dat één of meer van de voorwaarden, gesteld in de RMI – Wet worden gekoppeld aan het recht op maatschappelijke dienstverlening en bijkomend de beslissing of de hulpvrager al dan niet aan de toepasselijk gemaakte voorwaarden voldoet.¹²⁹⁵

Indien de toepasselijke voorwaarden niet worden nageleefd, kan het recht op financiële hulp, op voorstel van de maatschappelijk werker, belast met het dossier, worden geweigerd of geheel of gedeeltelijk worden geschorst voor een periode van ten hoogste één maand. In geval van herhaling binnen een termijn van ten hoogste één jaar kan het recht op financiële hulp voor een periode van ten hoogste drie maanden worden geschorst.¹²⁹⁶

8.2. Recht op maatschappelijke integratie (RMI – Wet)

Overeenkomstig artikel 30, §1 R.M.I. – Wet kan de uitbetaling van het leefloon geheel of gedeeltelijk geschorst worden voor een periode van ten hoogste 6 maanden of, ingeval van bedrieglijk opzet, voor ten hoogste 12 maanden, indien de betrokkene verzuimd bestaansmiddelen aan te geven waarvan hij het bestaan kent of als hij onjuiste of onvolledige verklaringen afgelegd heeft die het bedrag van het leefloon beïnvloeden.¹²⁹⁷

Wanneer een OCMW dan de besluit tot een stopzetting van het recht op leefloon bij vaststelling dat een hulpvrager bewust geldelijke sommen heeft achtergehouden, oordeelt de rechter dat deze reactie niet in overeenstemming is met de wet.¹²⁹⁸

¹²⁹³ Arbrb. Brugge 18 januari 2012, AR nr. 11/1769/A en de daar geciteerde jurisprudentie.

¹²⁹⁴ Arbrb. Brugge 6 juni 2012, AR nr. 12/140/A.

¹²⁹⁵ Arbrb. Gent 17 februari 2012, AR nr. 11/1119/A en A.R. 11/1120/A.

¹²⁹⁶ Art. 60, §3, lid 2 OCMW-Wet.

¹²⁹⁷ Art. 30, §1 R.M.I. – Wet.

¹²⁹⁸ Arbh. Brussel 16 februari 2012, AR nr. 2011/AB/880.

Het niet naleven van de opgelegde voorwaarden kan leiden tot een gehele of gedeeltelijke schorsing van de uitbetaling van het leefloon voor een periode van ten hoogste één maand en in geval van herhaling binnen de termijn van één jaar, drie maanden.¹²⁹⁹

Dit moet dan wel duidelijk worden aangegeven. Zo is een stopzetting van het recht op leefloon ingevolge “de eigen keuze” van de hulpvrager door de rechter vernietigd.¹³⁰⁰ In casu was blijkbaar een lange en gespannen relatie tussen het desbetreffende OCMW en de hulpvrager de oorzaak voor deze beslissing, wat had geleid tot de afwezigheid van communicatie. Er was geen discussie dat hij voldeed aan de inhoudelijke voorwaarden. De rechter kon enkel vaststellen dat er geen sprake was van een bewijsstuk dat aantoonde dat de aanvrager van zijn recht zou afzien.

In dergelijke gevallen doet het O.C.M.W. er goed aan om via duidelijke beslissingen (met de bijhorende kennisgevingen) de hulpvrager te wijzen op de toepasselijke voorwaarden zodat na verloop van tijd, bij verzet of weigering hieraan te voldoen, op een wettelijke wijze tot een eerste schorsing kan worden besloten.

9. GEVOLGEN VAN DE VERTRAGING IN DE AFHANDELING VAN EEN DOSSIER OF EEN RECHTERLIJKE PROCEDURE

Het OCMW motiveert de weigering tot toekennen van kolensteun op grond van het feit dat de aanvraag pas in maart van het volgende jaar werd ingediend en het feit dat er geen behoefte was door de levering en betaling van kolen in februari van dat jaar.

In casu gebeurde de levering en betaling in februari als uitvoering van een vonnis dat het OCMW hiertoe verplichte, betreffende de aanvraag van de winter nog een jaar vroeger.

Met betrekking tot de “late” aanvraag stelt de rechter dat het niet onlogisch is dat de aanvrager heeft gewacht op het (positief) resultaat van de vorige rechterlijke procedure en dat er geen termijn daartoe is bepaald in de wet. Bovendien motiveert de laattijdigheid op zich niet de afwezigheid van behoefte omdat de aanvrager aantoont dat hij de betaling via een lening heeft voorgeschoten.

De arbeidsrechtbank wijst er dan ook op dat “het geen argument kan zijn dat, door de levering van ongeveer 3000 kg kolen (1500 kg via terugbetaling en 1600 kg door levering in natura), de menselijke waardigheid van de eisende partij niet (meer) in het gedrang komt: het betreft immers een rechtzetting van de onmenswaardige situatie van de winter 2009 – 2010. Er wordt aangenomen dat de aanvrager niet de dupe kan worden van een vertraging in de behandeling van het dossier of een gerechtelijke procedure (met verwijzing naar D. SIMOENS, *Handboek ocmw recht*, Brugge, Die Keure, 2009, 338, nr. 958). Met andere woorden, het argument van de recente levering kan niet tegen de aanvrager worden gebruikt, indien dit enkel de rechtzetting was van de nadelige gevolgen van een vorige onterechte beslissing (door het initieel niet toekennen van de kolensteun voor de winter 2009 – 2010).

Er anders over oordelen zou er immers toe leiden dat het ocmw baat zou hebben bij het afwijzen van aanvragen, vermits het dan besparingen kan realiseren: het ocmw beslist tot afwijzing van steenkolensteun en na de hervorming van deze beslissing door de

¹²⁹⁹ Art. 30, §2 R.M.I. – Wet.

¹³⁰⁰ Arbrb. Hasselt 22 juni 2012, AR nr. 2120808.

arbeidsrechtbank, gebruikt ze “a posteriori” de toekenning ervan als argument voor een steunaanvraag van het jaar nadien.”¹³⁰¹

Conclusie

De op het vlak van de administratieve procedure zijn de materies die het vaakst worden behandeld het verloop van het sociaal onderzoek en de motivering van de beslissing van het OCMW.

Bij het sociaal onderzoek komt vooral de medewerking van de aanvrager aan bod, de beoordeling daarvan door het OCMW en de gevolgen die daaraan mogen worden gekoppeld.

Standaardformuleringen komen nog steeds voor in de motivering van beslissingen van het OCMW. De rechtspraak, soms dezelfde rechtbank, beoordeelt deze op tegenstrijdige wijze. Met formuleringen die evenzeer als standaardformuleringen kunnen worden gekwalificeerd worden deze de ene keer zonder meer afgewezen en de andere keer zonder meer aanvaard.

Op dit vlak is de eenduidigheid in de rechtspraak volledig zoek dus het OCMW doet er best aan de basisregels van de motivering eenvoudig toe te passen. Feitelijke reden, overeenkomstige wetsartikelen, band tussen beide en concrete invulling van de feitelijke reden: als wordt verwezen naar gemiste afspraken, gedetailleerd vermelden en stavingsstukken in het dossier.

In de hogere rechtspraak kan een gevaarlijke redenering worden vastgesteld die de betekenis van de formele motiveringsplicht de facto uitholt. Deze gaat als volgt: “de formele motiveringsplicht is niet geschonden want het feit dat u een verzoekschrift heeft kunnen opstellen toont dat u de reden kent.”

¹³⁰¹ Arbrb. Oudenaarde 16 februari 2012, AR nr. 11/428/A/III.

Deel IV. DE GERECHTELIJKE PROCEDURE

1. BEVOEGDHEID VAN DE RECHTBANK

De onbevoegdheid van de rechter voor wie de zaak aanhangig is, moet worden voorgedragen voor alle exceptie of verweer behalve wanneer zij van openbare orde is (art. 854 Ger.W.).¹³⁰²

De partij mag de bevoegdheid van de rechter voor wie de zaak aanhangig is, alleen afwijzen in zover zij meedeelt welke rechter volgens haar bevoegd is (art. 855 Ger.W.). Artikel 855 Ger.W. stelt geen vereiste nopens de bewoordingen waarin de bevoegde rechter moet worden aangewezen. Ze verplicht de partij die de exceptie voordraagt derhalve niet ertoe het naar haar oordeel bevoegde gerecht voluit met zijn officiële benaming aan te duiden. Het volstaat dat dit recht, met gelijk betekende termen, op voldoende duidelijke wijze zou worden omschreven opdat de rechter tot een eventuele verwijzing naar de bevoegde rechter conform artikel 660 Ger.W. zou kunnen overgaan.¹³⁰³

1.1. Territoriale bevoegdheid

Gelet op artikel 629, 14° Ger.W. is enkel bevoegd voor een verzoek op grond van artikel 580, 8° Ger.W., de rechter van de woonplaats van de verzekeringsplichtige, de verzekerde of van de rechthebbende.¹³⁰⁴ Deze bepaling heeft een dwingend karakter.¹³⁰⁵ Gelet op artikel 47 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie, staat een beroep open tegen de beslissing van het OCMW bij de arbeidsrechtbank van de woonplaats van de betrokkene.¹³⁰⁶

Aangezien deze regel enkel de belangen van de verzekerde beschermt, kan hij ééenzijdig afstand doen door dit naar voren te brengen bij een rechter anders dan de territoriaal bevoegde rechter van zijn woonplaats.¹³⁰⁷ Artikel 630, tweede lid Ger.W. stelt terzake: *“van de verweerder die niet verschijnt, wordt vermoed dat hij de bevoegdheid afwijst van de rechter voor wie de zaak aanhangig is”*.¹³⁰⁸

In geval de rechtbank van oordeel is dat het geding niet onder haar bevoegdheid ressorteert dient de zaak naar de territoriaal bevoegde rechtbank te worden verwezen overeenkomstig

¹³⁰² Arbrb. Antwerpen 5 november 2012, AR nr. 12/3026/A; Arbrb. Antwerpen 18 juni 2012, AR nr. 11/7592/A.

¹³⁰³ Cass. 11 juni 1976, RW 1976-77, p. 1781; o.a. in Arbrb. Antwerpen 5 november 2012, AR nr. 12/3026/A; Antwerpen 18 juni 2012, AR nr. 11/7592/A.

¹³⁰⁴ Arbrb. Brussel 15 november 2012, AR nr. 12/4666/A; Arbrb. Dendermonde 3 december 2012, AR nr. 12/410/A; Arbrb. Luik 26 september 2012, AR nr. 396280; Arbrb. Luik 11 juni 2012, AR nr. 403127; Arbrb. Luik 20 juni 2012, AR nr. 403.562; Arbrb. Bergen 24 oktober 2012, AR nr. 12/1157/A; Arbrb. Luik 5 november 2012, AR nr. 402085; Arbrb. Brussel 21 juni 2012, AR nr. 3333/7.

¹³⁰⁵ Arbrb. Luik 5 november 2012, AR nr. 402085.

¹³⁰⁶ Par exemple Arbrb. Brussel 29 maart 2012, AR nr. 11/2096/A en AR nr. 11/2098/A.

¹³⁰⁷ Cass. 27 september 2010, S.9.0108.F; Arbrb. Luik 11 juni 2012, AR nr. 403127; Arbrb. Luik 5 november 2012, AR nr. 402085.

¹³⁰⁸ Arbrb. Luik 12 juni 2012, AR nr. 402.076; Arbrb. Luik 12 juni 2012, AR nr. 402.077; Arbrb. Luik 12 juni 2012, AR nr. 402.079; Arbrb. Luik 12 juni 2012, AR nr. 402.80; Arbrb. Luik 12 juni 2012, AR nr. 402.86; Arbrb. Bergen 24 oktober 2012, AR nr. 12/1157/A.

artikel 660 van het Gerechtelijk Wetboek.¹³⁰⁹ Overeenkomstig artikel 640 van het Gerechtelijk wetboek moet de zaak verwezen worden naar de arrondissementsrechtbank wanneer een rechter ambtshalve een middel aanvoerend dat uit zijn onbevoegdheid voortkomt.

Volgens de bepalingen van artikel 630, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, wordt de verweerder die niet verschijnt, geacht de bevoegdheid, zelfs de territoriale, van de gevatte rechter, af te wijzen.¹³¹⁰

Indien een studerende leefloner haar domicilie verplaatst naar de plaats waar zij studeert, is de rechtbank van deze plaats bevoegd¹³¹¹. Gezien de schriftelijke vraag van de eerste verweerder tot wijziging van de taal, terwijl hij woont in een eentalige Nederlandstalige gemeente, stuurt de rechtbank, rechtdoende op deze vraag, de zaak logischerwijze naar de algemene rol voor toewijzing aan een voor OCMW's bevoegde Nederlandstalige kamer.¹³¹² Bij verhuis van een aanvrager naar een andere gemeente, is de arbeidsrechtbank van de vorige woonplaats slechts bevoegd om te oordelen over de periode tot aan de verhuis¹³¹³.

1.2. De materiële bevoegdheid

De bepalingen van art. 580, 8°, d) Ger.W. voorzien de bevoegdheid van de arbeidsrechtbank voor de behandeling van geschillen betreffende de organieke wet van 8 juli 1976. Artikel 580, 8°, d) Ger.W. voorziet dat de arbeidsrechtbank kennis neemt van de geschillen betreffende de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, inzake de betwistingen betreffende de toekenning, de herziening, de weigering en de terugbetaling door de gerechtigde, van de maatschappelijke dienstverlening, en de toepassing van de administratieve sancties bepaald door de wetgeving ter zake.¹³¹⁴

Er dient, volgens de rechtsspraak van de arbeidsrechtbank van Gent, niet eens een voorafgaande (weigerings)beslissing te bestaan om een vordering, ingesteld bij de Arbeidsrechtbank, ontvankelijk te verklaren: het volstaat dat de eisende partij erin slaagt een pertinent geschil aan te duiden om de vordering toe te laten.¹³¹⁵ De arbeidsrechtbank van Verviers duidt dan weer dat de arbeidsrechtbank een beroepsinstantie tegen bepaalde beslissingen van het OCMW is en dat de arbeidsrechtbank daardoor niet kan beslissen, op grond van een rechtstreeks verzoek, zonder voorafgaande toepassing van de administratieve procedure bij het bevoegde OCMW.¹³¹⁶

Gelet op artikel 580, 8, c) Ger.W., dewelke het artikel 48, §1 van de wet van 26 mei 2002 betreffende de maatschappelijke integratie vervolledigt, kan de arbeidsrechtbank kennis

¹³⁰⁹ Arbrb. Dendermonde 3 december 2012, AR nr. 12/410/A.

¹³¹⁰ Arbrb. Luik 12 juni 2012, AR. Nr. 402.076; Arbrb. Luik 12 juni 2012, AR nr. 402.077; Arbrb. Luik 12 juni 2012, AR nr. 402.079; Arbrb. Luik 12 juni 2012, AR nr. 402.80; Arbrb. Luik 12 juni 2012, AR nr. 402.86; Arbrb. Bergen 24 oktober 2012, AR nr. 12/1157/A.

¹³¹¹ Arbrb. Brussel 23 februari 2012, AR nr. 6819/11.

¹³¹² Arbrb. Brussel 24 februari 2012, AR nr. 11/13562 en 11/13563/A.

¹³¹³ Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 10/4.853/A.

¹³¹⁴ Arbh. Bergen 20 juni 2012, AR nr. 2011/AM/99 en AR nr. 2011/AM/134.

¹³¹⁵ Arbrb. Gent 6 januari 2012, AR nr. 10/2988/A.

¹³¹⁶ Arbrb. Verviers 16 oktober 2012, AR nr. 12/0669/A.

nemen van de geschillen inzake de toekenning, de herziening, de weigering en de terugbetaling door de gerechtigde van de maatschappelijke integratie, alsmede de toepassing van de administratieve sancties bepaald in de desbetreffende wetgeving.¹³¹⁷

Er werd geoordeeld door de arbeidsrechtbank van Namen dat de beslissing tot terugvordering van de maatschappelijke dienstverlening ten voordele van de staat ontsnapt aan de materiële bevoegdheid van de arbeidsrechtbanken en zelfs aan de burgerlijke rechtbanken aangezien de terugvordering van een zuiver politiek recht enkel toekomt aan de bevoegdheid van de Raad van State.¹³¹⁸

Ingeval het OCMW besluit om het leefloonbedrag dat te veel is betaald terug te vorderen, is de bestreden beslissing geen besluit tot toekenning, weigering en terugbetaling door de gerechtigde van het leefloon. In feite moet de beslissing tot terugvordering van de hulp, in zijn geheel of gedeeltelijk, gescheiden worden van de beslissing die het behalen van een uitvoerbare titel voor ogen heeft. De beslissing tot terugvordering of het afzien van de terugvordering van de hulp is in feite voor het OCMW een verplichte, louter administratieve akte die geen enkel ander gevolg ten aanzien van de begunstigde heeft dan het vaststellen van het terug te betalen bedrag, om uit te nodigen tot betaling; de uitnodiging is niet voorzien van een uitvoerbare titel en doet de schorsingstermijn lopen die de eiser toestaat de administratieve overheid te verzoeken om af te zien van de terugvordering, zoals voorzien in artikel 55, voorlaatste en laatste alinea, van het Koninklijk Besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie. Bij de weigering van de begunstigde om spontaan te betalen, zal het OCMW geen andere middelen hebben dan een beroep te doen op de rechter die zal oordelen over het niet-verschuldigde bedrag.¹³¹⁹

Aangezien het Hof van Cassatie de leer van het werkelijk voorwerp van het verzoek tot regel heeft verheven,¹³²⁰ moet de rechter bij de beoordeling van zijn bevoegdheid rekening houden met het werkelijke voorwerp van het geschil.¹³²¹

De arbeidsrechtbank is slechts bevoegd in geval het OCMW de terugbetaling vordert vanwege de gerechtigde zelf. In geval de terugvorderingsbeslissing van het OCMW gericht is aan de onderhoudsplichtige¹³²² of de erfgenamen (cf. art. 100, §1 OCMW-wet)¹³²³, zijn de

¹³¹⁷ Arbrb. Dendermonde 10 juli 2012, AR nr. 12/4/A.

¹³¹⁸ Arbrb. Namen 9 november 2012, AR nr. 11/2286/A.

¹³¹⁹ Arbrb. Charleroi 4 december 2012, AR nr. 12/675/A; Arbrb. Charleroi 4 december 2012, AR nr. 12/3744/A; Arbrb. Charleroi 19 september 2012, AR nr. 12/10/92/A; Arbrb. Charleroi 12 maart 2012, AR nr. 11/5123/A; Arbrb. Charleroi 12 maart 2012, AR nr. 11/4449/A; Arbrb. Charleroi 5 juli 2012, AR nr. 12/944/A; Arbrb. Charleroi 8 augustus 2012, AR nr. 12/2203/A; Arbrb. Charleroi 21 november 2012, AR nr. 12/3673/A; Arbrb. Charleroi 19 juni 2012, AR nr. 12/1554/A; Arbrb. Charleroi 19 juni 2012, AR nr. 12/1276/A-12/1843; Arbrb. Charleroi 19 juni 2012, AR nr. 11/4909/A.

¹³²⁰ Cass. 23 oktober 2006, RDD 2007, p. 2009.

¹³²¹ Arbrb. Brussel 22 mei 2012, AR nr. 11/14846/A; Arbrb. Brussel 22 mei 2012, AR nr. 11/11297/A en 11/15565/A.

¹³²² Arbrb. Antwerpen 5 november 2012, AR nr. 12/3026/A; Arbrb. Antwerpen 26 november 2012, AR nr. 10/5444/A; Arbrb. Antwerpen 6 september 2012, AR nr. 12/832/A; Arbrb. Antwerpen 13 september 2012, AR nr. 11/5544/A; Arbrb. Brussel 27 september 2012, AR nr. 488/12; Arbh. Bergen 1 februari 2012, AR nr. 2012/227.

¹³²³ Arbrb. Brussel 22 maart 2012, AR nr. 10/17632/A; Arbrb. Dendermonde 4 juni 2012, AR nr. 11/2919/A; Arbrb. Antwerpen 5 september 2012, AR nr. 11/2.567/A.

gemeenrechtelijke bevoegdheidsregels van toepassing en is de rechtbank van eerste aanleg bevoegd.¹³²⁴

De bevoegdheid van de rechtbank strekt zich niet tot de vraag of de kinderen onderhoudsplichtig zijn.¹³²⁵

De opvangverplichting berust exclusief op Fedasil en niet op het OCMW en de Belgische Staat; in zoverre het aanvechten van de opvangverplichting gericht is tegen andere partijen dan Fedasil, moet die zonder voorwerp verklaard worden.¹³²⁶

Het verzoek van een huurder, die het OCMW verwijt gestopt te zijn met het betalen van de huur en de huurschade niet op zich te hebben genomen, behoort niet tot de bevoegdheid van de arbeidsrechtbank aangezien het geen sociaal verzekerde betreft. Het is daarom aangewezen de zaak naar de rechtbank van eerste aanleg te verwijzen.¹³²⁷

Een huurgeschil (huur, bezetting van woningen zonder titel of recht, een verzoek tot betaling van een schadevergoeding en intresten voor schade aan de behuizing) behoort tot de bevoegdheid van de vrederechter (artikel 591, 1° Ger.W.).¹³²⁸

Het vorderen van de aanstelling van een architect-deskundige teneinde de eventuele huurschade vast te stellen en te begroten kadert niet in de problematiek van de maatschappelijke dienstverlening zoals omschreven door artikel 580, 8°, d) van het Gerechtelijk Wetboek. De arbeidsrechtbank is ten deze onbevoegd ratione materiae.¹³²⁹

In beginsel is de arbeidsrechtbank niet bevoegd inzake de kwijtschelding van de schulden van een schuldenaar aan het OCMW die onverschuldigde betalingen heeft verkregen. Het betreft in deze een opportuniteitskwestie die enkel de bevoegdheid van de bestuurlijke overheid behoort die de maatschappelijke dienstverlening of het leefloon heeft toegekend.¹³³⁰

De arbeidsrechtbank is niet bevoegd om uitspraken te doen over een eventuele fout van de Belgische Staat die niet als goede huisvader handelt bij de aanvraag van een verblijfsvergunning.¹³³¹

1.3. Het kort geding

Nihil

1.4. Het taalgebruik

Artikel 4, §1 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken voorziet dat, behoudens in de gevallen voorzien in artikel 3, het gebruik der talen voor geheel de

¹³²⁴ Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/3754/A;

¹³²⁵ Arbh. Antwerpen 3 december 2012, AR nr. 2012/AA/319.

¹³²⁶ Arbrb. Mechelen 12 december 2012, AR nr. 11/1104/A.

¹³²⁷ Arbrb. Namen 14 december 2012, AR nr. 12/1633/A.

¹³²⁸ Arbrb. Namen 12 oktober 2012, AR nr. 12/797/A.

¹³²⁹ Arbrb. Ieper 15 juni 2012, AR nr. 12/112/A.

¹³³⁰ Arbrb. Bergen 13 december 2012, AR nr. 12/1104/A.

¹³³¹ Arbrb. Namen 27 april 2012, AR nr. 12/472/A

rechtspleging in betwiste zaken voor de gerechten van eerste aanleg waarvan de zetel in het arrondissement Brussel is gevestigd, als volgt is geregeld:

- De akte tot inleiding van het geding wordt in het Frans gesteld, indien de verweerder woonachtig is in het Frans taalgebied;
- In het Nederlands, indien de verweerder woonachtig is in het Nederlands taalgebied;
- In het Frans of in het Nederlands, ter keuze van de eiser, indien de verweerder woonachtig is in een gemeente van de Brusselse agglomeratie of geen gekende woonplaats in België heeft.¹³³²

Volgens artikel 40, eerste lid van dezelfde wet is deze bepaling voorgeschreven op straffe van nietigheid. De nietigheid wordt van ambtswege door de rechter uitgesproken. Opgemerkt moet worden dat, volgens artikel 40, derde lid, van dezelfde wet: *“de akten, nietig verklaard wegens overtreding van deze wet, stuiten de verjaring alsmede de termijnen van rechtspleging toegekend op straf van verval”*.¹³³³

2. EEN BEROEP INSTELLEN

2.1. Het verzoekschrift

Het verzoekschrift in sociaalrechtelijke zaken geldt als een vereenvoudigde vorm van dagvaarding, zonder dat de op straffe van nietigheid gestelde normen (inzake de dagvaarding) hierop toepassing vinden. Het verzoek is niet aan een bepaalde pleegvorm onderworpen: het is een schriftelijk verzoek, een brief of een door de griffie opgetekende mondelinge verklaring. Het verzoekschrift dient volgens art. 704 Ger.W. zelfs niet ondertekend te zijn. Het moet niet gemotiveerd zijn en evenmin de middelen tot staving van de vordering opgeven.¹³³⁴

Het verzoek dat ingediend is door een gemachtigde wiens identiteit niet wordt gegeven, moet als onontvankelijk worden beschouwd en, bij gebrek aan hoedanigheid in hoofde van de ondertekenaar van het verzoekschrift, op grond van artikel 17 Gerechtelijk Wetboek.¹³³⁵

In het Nederlandse taalgebied moet een verzoekschrift in het Nederlands opgesteld worden (art. 4, §1 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken). De rechter dient ambtshalve deze nietigheid vast te stellen.¹³³⁶

2.2. Voorwerp van het beroep

2.2.1. Beroep tegen een beslissing

De verzoeken moeten behelst zijn met duidelijkheid. Een onbepaaldheid, ook al is zij een teken van nood, laat een tegensprekelijk debat niet toe. Het beïnvloed niet alleen de goede justitie maar ook de rechten van verdediging van het OCMW.¹³³⁷

¹³³² Arbrb. Brussel 19 december 2012, AR nr. 12/6205/A; Arbrb. Brussel 15 november 2012, AR nr. 12/4666/A.

¹³³³ Arbrb. Brussel 19 december 2012, AR nr. 12/6205/A; Arbrb. Brussel 15 november 2012, AR nr. 12/4666/A.

¹³³⁴ Arbrb. Gent 6 januari 2012, AR nr. 10/2988/A.

¹³³⁵ Arbrb. Bergen 27 juni 2012, AR nr. 11/1108/A.

¹³³⁶ Arbrb. Antwerpen 11 oktober 2012, AR nr. 12/14877/A.

¹³³⁷ Arbrb. Brussel 11 juli 2012, AR nr. 11/14786/A, AR nr. 11/14850/A, AR nr. 12/1755/A en AR nr. 12/1756/A.

Het beroep tegen een ingetrokken kennisgeving van een afwijzingsbeslissing doet geen afbreuk aan het eigenlijke voorwerp van de vordering indien de ingetrokken beslissing werd vervangen door een nieuwe beslissing tot afwijzing van de gevraagde tussenkomst.¹³³⁸

Wanneer iemand een beroep instelt tegen de weigeringsbeslissing van een OCMW om een leefloon toe te kennen en beweert dat deze beslissing hem telefonisch werd meegedeeld, en de beide partijen verzoeken om de doorhaling van de zaak, dan wiligt de arbeidsrechtbank dit verzoek in¹³³⁹. Gelijkaardig is de zaak waarbij de arbeidsrechtbank een geding zonder voorwerp verklaarde nadat eerst iemand een beroep had ingediend tegen de stopzetting van een leefloon, waarna beide partijen de rechtbank gezamenlijk verzoeken om het beroep zonder voorwerp te verklaren omdat het OCMW ondertussen een nieuwe, positieve, beslissing had genomen ten aanzien van de verzoeker¹³⁴⁰.

Al heeft de raadsman van een eiser een verzoek ingediend om de zaak zonder voorwerp te beschouwen, dan nog kan de eiser zelf terugkomen op die beslissing en per brief de vaststelling van de zaak vragen¹³⁴¹.

Een beroep kan ingediend worden tegen het uitblijven van een beslissing.¹³⁴² Het bestaan en het effectief ontvangen van een aanvraag vormt een voorafgaandelijke verplichting aan het rechterlijk beroep.¹³⁴³

2.2.2. Beroep(en) tegen diverse opeenvolgende beslissingen

Het OCMW is bevoegd voor de beslissing inzake de aanvraag tot verkrijgen van materiële hulp aan een minderjarige vreemdeling die met zijn ouders illegaal in het Rijk verblijft (art. 2 en 4 KB van 24 juni 2004). De melding van Fedasil dat een familie niet zal kunnen genieten van het recht op materiële hulp in een opvangcentrum en zij ook niet zullen worden opgenomen op een wachtlijst, dient niet afzonderlijk te worden aangevochten voor de Arbeidsrechtbank overeenkomstig art. 580, 8°, f) Ger.W.¹³⁴⁴

2.2.3. Uitbreiding van de aanwending van het verzoekschrift

Een nieuw verzoek kan in beroep worden gesteld door de klager, onder de voorwaarden van artikel 807 Gerechtelijk Wetboek, voor zover het hoofdberoep ontvankelijk is. Het moet worden erkend dat artikel 807 van het Gerechtelijk Wetboek een grote mogelijkheid biedt om nieuwe middelen aan te voeren en niet uitsluit dat deze geen verband houden met het initiële verzoek.¹³⁴⁵

¹³³⁸ Arbrb. Gent 16 november 2012, AR nr. 11/2677/A.

¹³³⁹ Arbrb. Luik 6 februari 2012, AR nr. 402.550.

¹³⁴⁰ Arbrb. Luik 6 februari 2012, AR nr. 402.716.

¹³⁴¹ Arbrb. Brussel 29 februari 2012, AR nr. 11/4610 en 11/5989/A.

¹³⁴² Arbrb. Brussel 29 februari 2012, AR nr. 11/4610 en 11/5989/A.

¹³⁴³ Arbrb. Brussel 27 februari 2012, AR nr. 11/5202/A.

¹³⁴⁴ Arbrb. Mechelen 12 december 2012, AR nr. 11/1104/A.

¹³⁴⁵ Arbh. Brussel 11 januari 2012, AR nr. 2010/AB/944.

2.3. Wie stelt beroep in?

2.3.1. De bekwaamheid

Voor wat het Vlaamse Gewest betreft, beslist de OCMW-raad om op te treden in rechte namens het OCMW (art. 200, §1 Vlaams OCMW-decreet). In beginsel vertegenwoordigt de OCMW-voorzitter het OCMW in gerechtelijke en buitengerechtelijke gevallen (art. 200, §2 Vlaams OCMW-Decreet). Voor de terugvordering van de verleende hulp een machtiging door het OCMW worden voorgelegd, in toepassing van artikel 201 Vlaams OCMW-Decreet, om een rechtsgeding in te leiden.¹³⁴⁶

Op grond van artikel 488bis, f), §3 van het Burgerlijk Wetboek, kan de voorlopige bewindvoerder niet handelen behoudens een bijzondere machtiging van de vrederechter om de beschermde persoon in rechte vertegenwoordigen als eiser bij de andere rechtsplegingen en handelingen dan die bedoeld in de artikelen 1150, 1180-1°, 1187, tweede lid, en 1206, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek en andere dan die met betrekking tot huurcontracten, tot bewoning zonder akte of bewijs, tot sociale wetgeving ten gunste van de beschermde persoon en tot de burgerlijke partijstelling.

De betwisting van een beslissing van het OCMW tot weigering van de toekenning van leefloon is zeker een procedure betreffende de sociale wetgeving ten gunste van de beschermde persoon. De voorlopig bewindvoerder kan dus optreden zonder speciale toestemming van de rechter.¹³⁴⁷

De vrijwillige tussenkomst van de voorlopige bewindvoerder is mogelijk om de procedure te regulariseren zodat het verzoek ontvankelijk kan worden verklaard volgens de wettelijke vormen en termijn voor de bevoegde rechter.¹³⁴⁸

Voor de ontvankelijkheid van een beroep, is het belangrijk om onderscheid te maken tussen het gebrek aan hoedanigheid dat leidt tot de niet-ontvankelijkheid en het gebrek aan de vermelding van de hoedanigheid waarbij de partij toch beschikt over de vereiste hoedanigheid. Dit gebrek kan worden gecorrigeerd tijdens de procedure. Daarom, indien een moeder een persoonlijk vordering in naam van het kind heeft ingesteld waarbij ze later vermeldt, bij wijze van conclusie, dat zij handelt als de wettelijke vertegenwoordiger van het kind, dan is het verzoek ontvankelijk.¹³⁴⁹

Het hoger beroep kan niet worden gericht tegen de Belgische staat, noch tegen Fedasil indien zij geen partijen ten gronde waren.¹³⁵⁰

Een vordering tegen een beslissing van het OCMW is niet ontvankelijk als de betrokkene op het ogenblik van het neerleggen van het verzoek niet meer op het grondgebied van België verblijft. Er zijn echter geen gronden om een vrijwillige tussenkomst ook onontvankelijk te

¹³⁴⁶ Arbrb. Mechelen 7 november 2012, AR nr. 12/169/A; Arbrb. Mechelen 7 november 2012, AR nr. 12/652/A; Arbrb. Mechelen 12 december 2012, AR nr. 12/989/A; Arbrb. Mechelen 5 december 2012, AR nr. 12/986/A.

¹³⁴⁷ Arbrb. Luik 15 oktober 2012, AR nr. 405551.

¹³⁴⁸ Arbrb. Luik 17 december 2012, AR nr. 410327.

¹³⁴⁹ Arbrb. Charleroi 20 april 2012, AR nr. 12/559/A.

¹³⁵⁰ Arbh. Brussel 19 april 2012, AR nr. 2010/AB/821

verklaren¹³⁵¹. Een “Federale Overheidsdienst” heeft geen rechtspersoonlijkheid; een tussenkomst tegen deze dienst kan niet ontvankelijk verklaard worden¹³⁵².

2.3.2. De hoedanigheid en persoonlijk belang

Een partij die een vordering in rechte stelt, dient over de rechtens vereiste hoedanigheid te beschikken (art. 17 Ger.W.); onder meer dient dit een persoonlijk en rechtstreeks belang te zijn.¹³⁵³ Het belang moet reeds verkregen en dadelijk zijn (art. 18 Ger.W.).¹³⁵⁴

Doorgaans dient degene die zijn aanvraag niet ingewilligd ziet door een OCMW beroep in bij de arbeidsrechtbank; soms is het OCMW de appellant. Zeer uitzonderlijk stelt het Openbaar Ministerie beroep in tegen een vonnis van een arbeidsrechtbank¹³⁵⁵.

Het belang dat de debiteur van de verzoeker financiële middelen ter beschikking krijgt, is noch persoonlijk noch rechtstreeks vermits het gevorderde bij toekenning niet in het vermogen van de debiteur maar in dat van de mogelijk leefloongerechtigde terecht zou komen.¹³⁵⁶ De hoedanigheid van een procespartij bestaat in het wezenlijk verband tussen de procespartij en het litigieus materieel recht. Alleen de houder van de materiële aanspraken waarvan de effectuering beoogd wordt, kan in rechte optreden hetzij persoonlijk hetzij bij wettelijke, gerechtelijke of conventionele vertegenwoordiging door een formele procespartij. De debiteur van een leefloongerechtigde is niet de titularis van het bewuste recht op leefloon en heeft aldus de bij artikel 17 Ger.W. vereiste hoedanigheid niet.¹³⁵⁷

De rechtsvordering kan worden toegelaten, indien zij, zelfs tot verkrijging van een verklaring van recht, is ingesteld om schending van een ernstig bedreigd recht te voorkomen, volgens artikel 18 van het Gerechtelijk Wetboek.¹³⁵⁸

Het belang wordt beoordeeld op het ogenblik wanneer de aanvraag wordt ingediend.¹³⁵⁹

2.4. De beroepstermijn

2.4.1. De toepassing van de wettelijke termijn en het laattijdig beroep

Het beroep moet ingediend zijn binnen de wettelijke termijnen, zijnde in beginsel, in zaken die onder de sociale zekerheid vallen, binnen drie maanden na kennisgeving van de bestreden beslissing, volgens artikel 23 van de Wet van 11 april 1995 tot invoering van het “handvest” van de sociaal verzekerde.¹³⁶⁰

¹³⁵¹ Arbrb. Luik 2 februari 2012, AR nr. 398.993.

¹³⁵² Arbrb. Brussel 29 februari 2012, AR nr. 11/15143/A.

¹³⁵³ Arbrb. Verviers 11 december 2012, AR nr. 12/1034/A; Arbrb. Charleroi 4 december 2012, AR nr. 12/3502/A; Arbrb. Charleroi 27 februari 2012, AR nr. 11/1027/A.

¹³⁵⁴ Arbrb. Dendermonde 5 juli 2012, AR nr. 11/2831/A; Arbrb. Charleroi 27 februari 2012, AR nr. 11/1027/A.

¹³⁵⁵ Arbh. Bergen 1 februari 2012, AR nr. 2012/227/.

¹³⁵⁶ Arbrb. Ieper 2 november 2012, AG 11/3999/A.

¹³⁵⁷ Arbrb. Ieper 2 november 2012, AG 11/3999/A.

¹³⁵⁸ Arbrb. Bergen 18 september 2012, AG 12/1295/A.

¹³⁵⁹ Cass. 4 december 1989, Pas. 1990, p. 414; Cass. 24 april 2003; Arbrb. Bergen 18 september 2012, AG 12/1295/A.

¹³⁶⁰ Arbrb. Bergen 18 september 2012, AG 12/1295/A; Arbrb. 4 juni 2012, AR nr. 12/1646/A.

De wettelijke beroepstermijn tegen een beslissing inzake individuele dienstverlening door de OCMW-raad bedraagt drie maanden (art. 71 OCMW-wet).¹³⁶¹

Artikel 47 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie stelt dat een beroep kan ingesteld worden, op straffe van verval, binnen de drie maanden vanaf de kennisgeving van de beslissing of de vaststelling van de ontstentenis van een beslissing van het centrum binnen de termijn bepaald in artikel 21 van dezelfde wet specificeert dat de beslissing binnen acht dagen bij aangetekende zending of tegen ontvangstbewijs wordt betekend aan de betrokkene op de wijze die door de Koning kan worden bepaald.¹³⁶²

Het past om de beslissing in de zin van artikel 57 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie en in de zin van artikel 73, derde lid van de OCMW-wet, te interpreteren conform artikel 53*bis*, 2° Gerechtelijk Wetboek dat voorziet dit de termijnen beginnen te lopen ten aanzien van de geadresseerde, wanneer de kennisgeving is gebeurd bij aangetekende brief of bij gewone brief, vanaf de derde werkdag die volgt op die waarop de brief aan de postdiensten overhandigd werd, tenzij de geadresseerde het tegendeel bewijst.¹³⁶³

Een vordering buiten deze termijn wordt laattijdig en niet-ontvankelijk verklaard.¹³⁶⁴ Wanneer het verzoekschrift buiten de termijn werd ingediend dan moet de rechter zelfs ambtshalve de niet-ontvankelijkheid inroepen.¹³⁶⁵

De beslissingen tot toekenning of weigering van de prestaties moeten de vermeldingen bevatten zoals opgesomd in artikel 14 van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het “handvest” van de sociaal verzekerde.¹³⁶⁶ Indien de beslissing de genoemde vermeldingen niet bevat, gaat de termijn om een voorziening in te stellen niet in.¹³⁶⁷

2.5. Het tergend en roekeloos geding

In de meeste gevallen wordt het verzoek tot toewijzing van de kosten aan de andere partij dan het OCMW wegens een tergend en roekeloos geding afgewezen.¹³⁶⁸ Een eis is roekeloos en tergend wanneer de eiser ter kwader trouw optreedt en een onverschoonbare fout beging.¹³⁶⁹

In een zaak had het OCMW een budgettaire begeleiding toegekend. Tegen deze beslissing heeft de aanvrager een beroep ingediend wat leidde tot een vonnis van de arbeidsrechtbank dat het beroep als ongegrond verklaart en de beslissing van het OCMW volledig bevestigt.

¹³⁶¹ Arbrb. Charleroi 4 december 2012, AR nr. 12/3744/A; Arbrb. Charleroi 6 november 2012, AR nr. 12/2275/A.

¹³⁶² Arbrb. Brussel 13 december 2012, AR nr. 11/16609/A.

¹³⁶³ Arbrb. Brussel 6 juli 2012, AR nr. 11/15550/A; Arbrb. Brussel 12 januari 2012, AR nr. 11/8604/A; Arbrb. 12 januari 2012, AR nr. 10/19004/A.

¹³⁶⁴ Arbrb. Brussel 8 november 2012, AR nr. 12.184/11; Arbrb. Luik 10 december 2012, AR nr. 400855; Arbrb. Verviers 11 december 2012, AR nr. 12/0549/A; Arbrb. Luik 26 september 2012, AR nr. 398072; Arbrb. Luik 28 maart 2012, AR nr. 398207; Arbrb. Bergen 23 november 2012, AR nr. 12/58/A.

¹³⁶⁵ Arbrb. Antwerpen 8 november 2012, AR nr. 12/689/A.

¹³⁶⁶ Arbrb. Brussel 6 juli 2012, AR nr. 12/590/A en 12/1195/A.

¹³⁶⁷ Arbrb. Brussel 20 juli 2012, AR nr. 12/2759/A; Arbrb. Brussel 20 juli 2012, AR nr. 12/2758/A.

¹³⁶⁸ Arbh. Brussel 3 mei 2012, AR nr. 2010/AB/919.

¹³⁶⁹ Cass. 13 november 1953, Pas. 1954, I, 189; Arbrb. Dendermonde 9 oktober 2012, AR nr. 12/173/A.

Het nieuw ingediende verzoek bij de arbeidsrechtbank om budgettaire begeleiding te krijgen, zonder een verzoek in te stellen bij het OCMW, wordt als tergend en roekeloos beschouwd; artikel 1017, tweede lid Gerechtelijk Wetboek is dus van toepassing.¹³⁷⁰

Het arrest van het Hof van Cassatie van 24/04/1978, op grond waarvan « *l'article 1382 du Code civil constitue une disposition légale particulière qui déroge à l'article 1017 al.1er, et qui permet au juge de mettre les dépens à charge de la partie par laquelle ils ont été causés même si l'autre partie a succombé* », kan niet *mutatis mutandis* worden toegepast op de in artikel 1017, tweede lid, Ger.W. bedoelde geschillen, die zelf een afwijking vormen van de algemene regel van de veroordeling in de kosten van de verliezende partij.¹³⁷¹

Het enkele feit van een ten onrechte betalingen te hebben ontvangen, houdt niet in dat er in hoofde van verweerder sprake zou zijn van een tergend en roekeloos geding.¹³⁷²

In geval van een procedurele belaging, in casu van meer dan 100 procedures, waarbij de steunaanvrager telkens weigert toelichting te verstrekken, wordt de steunaanvrager tot de kosten van het geding veroordeeld.¹³⁷³

3. DE RECHTSINGANG

3.1. De vertegenwoordiging van de partijen

Bij de geschillen voorzien in artikel 580, 8°, c en in artikel 580, 8°, d mag de steunaanvrager zich doen bijstaan of vertegenwoordigen door een afgevaardigde van een maatschappelijke organisatie die zich over de groep van de in desbetreffende wetgeving bedoelde personen ontfermt (artikel 728, §3, derde lid Ger.W.).¹³⁷⁴

Soms daagt de eiser niet op¹³⁷⁵, soms blijft het OCMW als gedaagde afwezig¹³⁷⁶. Bij een terugvordering door het OCMW daagt de verweerder meestal niet op¹³⁷⁷.

Een OCMW wordt soms vertegenwoordigd door een personeelslid dat een volmacht bij zich heeft¹³⁷⁸. Uitzonderlijk komt de voorzitter van het OCMW naar de rechtbank¹³⁷⁹. Nog uitzonderlijker verschijnt het OCMW helemaal niet¹³⁸⁰.

¹³⁷⁰ Arbrb. Verviers 16 oktober 2012, AR nr. 12/0669/A.

¹³⁷¹ Arbrb. Nijvel 22 juni 2012, AR nr. 12/571/A.

¹³⁷² Arbrb. Ieper 5 oktober 2012, AR nr. 12/135/A.

¹³⁷³ Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 10195/11; Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 10.194/11.

¹³⁷⁴ Arbrb. Dendermonde 10 juli 2012, AR nr. 12/92/A.

¹³⁷⁵ Arbrb. Antwerpen 6 februari 2012, AR nr. 11/3602/A; Arbrb. Antwerpen 27 februari 2012, AR nr. 11/4337/A.

¹³⁷⁶ Arbrb. Brussel 27 februari 2012, AR nr. 11/5202/A.

¹³⁷⁷ Arbrb. Brugge 15/021/2012, AR nr. 11/1.194/A.

¹³⁷⁸ Arbh. Bergen 1 februari 2012, AR nr. 2012/233; Arbrb. Verviers 14 februari 2012, AR nr. 11/1275/A; Arbrb. Verviers 14 februari 2012, AR nr. 11/1242/A; Arbrb. Antwerpen 6 februari 2012, AR11/2219/A; Arbrb. Antwerpen 6 februari 2012, AR11/3151/A; Arbrb. Antwerpen 6 februari 2012, AR11/3229/A; Arbrb. Antwerpen 6 februari 2012, AR11/3602/A; Arbrb. Antwerpen 6 februari 2012, AR11/4413/A en AR nr. 11/6746/A; Arbrb. Antwerpen 6 februari 2012, AR11/4420/A; Arbrb. Antwerpen 6 februari 2012, AR11/5326/A; Arbrb. Antwerpen 8 februari 2012, AR nr. 11/2.826/A; Arbrb. Antwerpen 8 februari 2012, AR nr. 11/4.240/A; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/2.977/A en 11/4034/A; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/3455/A en 11/4291/A; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/3652/A, 11/5539/A en 11/6332/A; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/3662/A; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/3741/A; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/3753/A; Arbrb. Antwerpen

Ouders, zelfs als ze illegaal in het land verblijven, kunnen optreden voor hun minderjarige kinderen¹³⁸¹.

Het beroep is ingesteld door de zoon; het verzoekschrift is niet getekend door de vrouw. De zoon heeft geen volmacht ontvangen tot indienen van het beroep in naam van de moeder en/of de vertegenwoordiging voor de rechtbank.¹³⁸²

Een voorlopig bewindvoerder vertegenwoordigt de onbekwaamverkleerde¹³⁸³, een voogd vertegenwoordigt zijn minderjarige pupillen¹³⁸⁴.

De volmacht uit het administratief dossier vermeldt de hoedanigheid van mevrouw X waarbij de ouders zo vrij waren hun dochter aan te doen om hun rechten te verdedigen. Het attest van de dokter stelt vast dat de ouders in de onmogelijkheid waren, omwille van gezondheidsredenen, om een procedure in te leiden. Dit betekent niet dat zij niet in staat zijn om hun dochter te mandateren om een procedure in te leiden¹³⁸⁵.

Soms beveelt de rechtbank de persoonlijke verschijning om de eiser te kunnen horen¹³⁸⁶.

De rechtbank besluit de zaak te schorsen, in toepassing van artikel 759 Gerechtelijk Wetboek, zodat de aanvraagster zich kan laten vertegenwoordigen door een advocaat.¹³⁸⁷

13 februari 2012, AR nr. 11/3754/A; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/4032; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/5039/A; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/1629/A; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/1631/A; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/3753/A; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/3754/A; Arbrb. Verviers 28 februari 2012, AR nr. 11/1446/A; Arbrb. Verviers 11 december 2012, AR nr. 12/0636/A; Arbrb. Verviers 11 december 2012, AR nr. 12/1153/A; Arbrb. Verviers 11 december 2012, AR nr. 12/1544/A; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/2533/A; Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/2560/A; Arbrb. Antwerpen 15 februari 2012, AR nr. 10/6.750/A; Arbrb. Antwerpen 15 februari 2012, AR nr. 11/644/A; Arbrb. Antwerpen 15 februari 2012, AR nr. 11/729/A; Arbrb. Antwerpen 15 februari 2012, AR nr. 11/2.827/A; Arbrb. Antwerpen 15 februari 2012, AR nr. 11/2.913/A; Arbrb. Antwerpen 15 februari 2012, AR nr. 11/3.669/A; Arbrb. Antwerpen 15 februari 2012, AR nr. 11/3.698/A; Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/1084/A; Arbrb. Dinant 27 november 2012, AR nr. 12/1250/A.

¹³⁷⁹ Arbrb. Dinant 28 februari 2012, AR nr. 11/1420/A.

¹³⁸⁰ Arbrb. Dinant 28 februari 2012, AR nr. 11/1422/A.

¹³⁸¹ Arbrb. Luik 6 februari 2012, AR nr. 402.831; Arbrb. Luik 2 februari 2012, AR nr. 392.311 en 399.375; Arbrb. Brugge 15 februari 2012, AR nr. 11/1.792/A; Arbrb. Brugge 15 februari 2012, AR nr. 11/2.549/A en AR nr. 11/2.552/A; Arbrb. Leuven 20 februari 2012, AR nr. 11/1491/A en 11/1492/A; Arbrb. Nijvel 14 februari 2012, AR nr. 11/2184/A; Arbrb. Brussel 17 december 2012, AR nr. 12/6694/A; Arbrb. Brussel 17 december 2012, AR nr. 12/6695/A; Arbrb. Luik 6 februari 2012, AR nr. 402.525; Arbrb. Charleroi 20 december 2012, AR nr. 12/3141/A; Arbrb. Charleroi 26 december 2012, AR nr. 12/3981/A; Arbrb. Luik 17 december 2012, AR nr. 406224; Arbrb. Namen 12 december 2012, AR nr. 12/1769/A; Arbrb. Namen 21 december 2012, AR nr. 12/685/A en 12/1198/A; Arbrb. Verviers 11 december 2012, AR nr. 12/1544/A; Arbrb. Brussel 8 november 2012, AR nr. 12/8707/A; Arbrb. Charleroi 6 november 2012, AR nr. 12/3371/A; Arbrb. Charleroi 6 november 2012, AR nr. 12/3469/A; Arbrb. Brussel 14 november 2012, AR nr. 12/11475/A; Arbrb. Brussel 13 november 2012, AR nr. 12-13059-A; Arbrb. Brussel 13 november 2012, AR nr. 12-3402-A; Arbrb. Brussel 23 april 2012, AR nr. 11/8346/A; Arbrb. Brugge 15 februari 2012, AR nr. 11/2.549/A en 11/2.552/A.

¹³⁸² Arbrb. Dinant 14 februari 2012, AR nr. 11/1413/A.

¹³⁸³ Arbrb. Tongeren 9 februari 2012, AR nr. 11/972/A; Arbrb. Brussel 20 december 2012, AR nr. 12/7815/A; Arbrb. Charleroi 27 februari 2012, AR nr. 11/2937/A; Arbrb. Brussel 20 november 2012, AR nr. 11-15257 en 15258-A.

¹³⁸⁴ Arbrb. Brussel 18 december 2012, AR nr. 12-7575 en 9510-A; Arbrb. Brussel 7 december 2012, AR nr. 12/2005/A; Arbrb. Brussel 8 november 2012, AR nr. 12/12104/A; Arbrb. Brussel 8 november 2012, AR nr. 12/12103/A; Arbrb. Brussel 19 juni 2012, AR nr. 12/4206/A; Arbrb. Brussel 19 juni 2012, AR nr. 12/4207/A.

¹³⁸⁵ Arbrb. Brussel 16 februari 2012, AR nr. 2011/AB/469.

¹³⁸⁶ Arbrb. Luik 6 februari 2012, AR nr. 397.507.

¹³⁸⁷ Arbrb. Brussel 3 december 2012, AR nr. 12/6204/A.

3.2. De devolutieve werking

3.2.1. De omvang van de rechterlijke controle

Gelet op de devolutieve werking van het verhaal in rechte, is de rechter bevoegd om de zaak ten gronde te beoordelen in plaats van het OCMW en schendt daardoor het principe van de scheiding van de machten niet. De rechtbank kan aldus de zaak naar zich toetrekken, een bestreden beslissing vernietigen en/of de herziening van de beslissing, bijvoorbeeld inzake de verkeerdelijk berekening van leefloon, bevelen.¹³⁸⁸ Toch is het voor de rechtbanken niet mogelijk om hun visie inzake steunnormen onbeperkt op te leggen aan de lokale overheden.¹³⁸⁹

De devolutieve kracht van het hoger beroep verplicht de appelrechters om kennis te nemen van de nieuwe gegevens welke zich na de uitspraak van het beroep hebben voorgedaan en door een der partijen worden aangevoerd.¹³⁹⁰

Als op grond van artikel 159 Grondwet, de rechter besluiten en reglementen niet toepast omdat zijn niet overeenstemmen met de wet, heeft de rechter de plicht en de macht om te oordelen betreffende de interne en de externe wettigheid van de administratieve actie op grond waarvan de aanvraag gegrond is, waarbij deze controle zich niet mag uitstrekken tot de opportuniteit van de beslissing; artikel 159 van de Grondwet staat niet toe aan hoven en rechtbanken of gelijkgestelde instanties om de beslissing te onderwerpen aan een discretionaire beoordeling.¹³⁹¹

Niettegenstaande het gebrek aan medewerking van de verzoeker gedurende een lange periode, zijn er voortaan voldoende complementaire elementen verzameld die, op een beslissende wijze deze keer, het toelaten te zeggen dat de nodige elementen voor handen zijn om de behandeling van de aanvraag te doen gedurende de periode dat het geschil blijft.¹³⁹²

3.2.2. De vernietiging van de beslissing en de draagwijdte van de substitutieplicht

Indien de rechtbank op grond van het onderzoek van het auditoraat tot een andere conclusie komt dan het OCMW, komt haar beslissing in de plaats van die van het OCMW.¹³⁹³ Ook een beslissing van Fedasil waarbij een verzoek tot opheffing van een verplichte verblijfplaats wordt geweigerd, kan door de arbeidsrechtbank vernietigd worden; de arbeidsrechtbank moet zich dan in de plaats van Fedasil uitspreken over het verzoek.¹³⁹⁴

¹³⁸⁸ Arbrb. Tongeren 13 december 2012, AR nr. 12/472/A; Arbrb. Antwerpen 13 december 2012, AR nr. 12/837/A, AR nr. 12/1485/A en AR nr. 12/3291/A; Arbh. Bergen 7 maart 2012, AR nr. 2011/AM/117; Arbrb. Tongeren 9 februari 2012, AR nr. 11/1766/A; Arbrb. Tongeren 9 februari 2012, AR nr. 11/1641/A.

¹³⁸⁹ Arbrb. Tongeren 13 december 2012, AR nr. 12/1622/A.

¹³⁹⁰ Arbh. Antwerpen 3 december 2012, AR nr. 2012/AA/319.

¹³⁹¹ Cass. 4 maart 1998, *Pas.* 1998, I, p. 117.

¹³⁹² Arbh. Bergen 2 januari 2013, AR nr. 2012/AM/37.

¹³⁹³ Arbrb. Luik 28 februari 2012, AR nr. 394 733.

¹³⁹⁴ Arbrb. Brugge 15 februari 2012, AR nr. 11/1.331/A.

Wanneer een bestreden beslissing nietig is wegens schending van de motiveringsplicht, heeft dit tot gevolg dat de Rechtbank tot substitutie verplicht is, en bevoegd is om zich in de plaats te stellen van de administratieve overheid.¹³⁹⁵ Als de arbeidsrechtbank een beslissing van een OCMW gedeeltelijk gegrond vindt, dan moet het deze ook hervormen.¹³⁹⁶

Wat beslissingen betreft waarbij het OCMW objectieve toekenningsvoorwaarden toepast of bedragen berekent, geldt als principe de mogelijkheid van substitutie. Indien het aldus geen sanctiebeslissing betreft, is de rechtbank in gevolge de substitutieplicht gehouden de zaak ten gronde te onderzoeken (in plaats te treden van de openbare dienst).¹³⁹⁷

Wanneer de rechter een beslissing vernietigt van het OCMW waarbij de aanvrager een tussenkomst inzake maatschappelijke integratie wordt geweigerd, kan de rechter zelf de tussenkomst niet toekennen zonder de toekenningsvoorwaarden te hebben gecontroleerd.¹³⁹⁸

Deze substitutieplicht brengt praktische gevolgen met zich mee. Bijvoorbeeld, zelfs als de algemene beginselen van behoorlijk bestuur de voorafgaandelijke hoorplicht van de belanghebbende aanbevelen, kan de vernietigingsbeslissing een puur formalistische en nutteloze tactiek zijn. Het klopt dat de rechter de toepassing moet maken van zijn volle bevoegdheid inzake subjectieve rechter en na de vernietiging van de betwiste beslissing zijn eigen beslissing in de plaats moet stellen. Er is een groot verschil tussen het objectief contentieux (zoals bij de Raad van State waar de bevoegdheid zich slechts strekt tot het vernietigen van de akte) en van een subjectief beroep waar ten gronde sprake is van echte subjectieve rechten, waarmee concrete voorbeelden bedoeld wordt die onmiddellijk naar waarde te schatten zijn in euro. Er is bijgevolg plaats om te beslissen over de intrekking van sociale bijstand onder de zelfde voorwaarden als het OCMW en een juridische titel te verlenen die verzocht werd door het OCMW als tegeneis.¹³⁹⁹

3.2.3. De uitzondering: beslissing die een administratieve sanctie oplegt

De rechter kan de beslissing tot het opleggen van een sanctie beoordelen en eventueel vernietigen, maar hij kan niet in de plaats van het bestuur een sanctie opleggen.

¹³⁹⁵ Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 10.193/11; Arbrb. Gent 3 februari 2012, AR nr. 11/423/A; Arbrb. Antwerpen 6 februari 2012, AR nr. 11/4413/A en 11/6746/A.

¹³⁹⁶ Arbrb. Neufchâteau, 13 februari 2012, AR nr. 11/548/A en AR nr. 11/351/A; Arbrb. Charleroi 26 december 2012, AR nr. 12/3074/A.

¹³⁹⁷ Arbrb. Dendermonde 11 december 2012, AR nr. 11/2544/A; Arbh. Brussel 2 februari 2012; AR nr. 2011/AB/345.

¹³⁹⁸ Arbrb. Dinant 20 november 2012, AR nr. 12/1250/A.

¹³⁹⁹ Arbrb. Luik 11 september 2012, AR nr. 391.836.

3.3. De beoordelingsbevoegdheid van de rechtbanken

3.3.1. De toepassing van de beginselen van het gerechtelijk wetboek

Op grond van artikel 870 Gerechtelijk Wetboek, moet elke partij bewijs leveren van de aangevoerde feiten.¹⁴⁰⁰ Aan de andere kant, bewijsmateriaal dat in de loop van het onderzoek verzameld werd zijn geldig tot bewijs van tegendeel.¹⁴⁰¹

Het advies van het auditoraat wordt meestal schriftelijk gegeven, soms mondeling ter zitting.¹⁴⁰² Uitzonderlijk wordt het schriftelijke advies ook opgenomen in het vonnis.¹⁴⁰³

3.3.2. De onderzoeksmaatregelen

Indien er twijfel bestaat over de medische geschiktheid van een aanvrager kan de rechtbank, indien het in casus is aangewezen, een geneesheer-deskundige aanstellen om de aanvrager te onderzoeken om zich uit te spreken over de werkbekwaamheid.¹⁴⁰⁴ Een geneesheer-deskundige kan ook aangesteld worden om de noodzakelijkheid van een medische ingreep te beoordelen in het kader van de beoordeling van de aanvraag tot steunverlening voor dienstverlening.¹⁴⁰⁵

Zowel in civiele als in strafrechtelijke procedures, kan een anonieme getuige leiden tot een onderzoek maar kan dit niet als bewijs worden aangevoerd aangezien de getuige in kwestie niet kan worden gevraagd om zijn verklaringen onder ede te bevestigen en, daarnaast, schendt dit de rechten van verdediging.

De rechtbank kan een medisch expert aanstellen als zij niet over voldoende elementen beschikt om de verschillen die door de partijen worden aangevoerd, betreffende de schade voortvloeiend uit een ongeval, op te lossen.¹⁴⁰⁶

3.3.3. De heropening van de debatten

De debatten worden heropend om het arbeidshof toe te laten in een andere samenstelling te zetelen indien één van de raadsheren in sociale zaken, die de zitting over de zaak heeft bijgewoond, deelgenomen heeft aan het vonnis in eerste aanleg.¹⁴⁰⁷

Ondanks de toepassing van artikel 771 Ger.W., dewelke stelt dat geen stukken of conclusies, nota's of stukken meer kunnen worden neergelegd na de sluiting van de debatten, moet elke partij in de mogelijkheid zijn te kunnen repliceren op het schriftelijk advies van het Openbaar Ministerie. Daarom heropent de rechtbank de debatten indien

¹⁴⁰⁰ Arbrb. Luik 25 juni 2012, AR nr. 403860 en 406424; Arbrb. Luik 25 juni 2012, AR nr. 406225.

¹⁴⁰¹ Arbrb. Dinant 9 juli 2012, AR nr. 12/647/A.

¹⁴⁰² Arbrb. Namen 9 november 2011, AR nr. 12/1496/A; Arbrb. Brussel 19 april 2012, AR nr. 11/16862/A; Arbrb. Brussel 19 april 2012, AR nr. 12/2003/A; Arbrb. Verviers 17 april 2012, AR nr. 11/1533/A; Arbrb. Luik 25 oktober 2012, AR nr. 394.914; Arbrb. Dinant 27 november 2012, AR nr. 12/947/A; Arbrb. Verviers 12 juni 2012, AR nr. 11/1505/A.

¹⁴⁰³ Arbrb. Namen 23 november 2012, AR nr. 12/440/A.

¹⁴⁰⁴ Arbrb. Antwerpen 10 december 2012, AR nr. 12/5044/A, AR nr. 12/5045/A en AR nr. 12/5046/A; Arbrb. Brussel 21 mei 2012, AR nr. 11/16241/A.

¹⁴⁰⁵ Arbrb. Gent 17 februari 2012, AR nr. 10/1725/A.

¹⁴⁰⁶ Arbrb. Bergen 6 december 2012, AR nr. 12/2315/A.

¹⁴⁰⁷ Arbh. Antwerpen 16 november 2012, AR nr. 2012/AA/289.

nieuwe argumenten of stukken, als repliek op het advies van het Openbaar Ministerie, worden voorgelegd; op die manier kan ook de tegenspraak gewaarborgd blijven.¹⁴⁰⁸

De heropening kan ook plaatsvinden om andere of herziene stukken aan het dossier toe te voegen, zoals bijvoorbeeld een bewijs van aangetekende zending van de beslissing¹⁴⁰⁹, stukken met betrekking tot de berekening van een studiebeurs¹⁴¹⁰, het sociaal verslag¹⁴¹¹, het bewijs van buitenlandse nationaliteit¹⁴¹², het bewijs van verblijf in België¹⁴¹³, bewijs van tewerkstelling of gelijkgestelde¹⁴¹⁴, medische facturen¹⁴¹⁵, schoolresultaten¹⁴¹⁶. Daarnaast kan de rechtbank de debatten heropenen teneinde het OCMW een machtiging van de Raad voor te leggen zodat het geding ingeleid kan worden conform artikel 201 Vlaams OCMW-Decreet.¹⁴¹⁷

Voorts kunnen de debatten heropend worden om nieuwe of onduidelijke elementen te onderzoeken, zoals bijvoorbeeld de werkelijke familiebanden tussen personen.¹⁴¹⁸

Der heropening van de debatten kan worden bevolen om de griffie toe te laten de verweerder, die niet werd opgeroepen op het adres van zijn woon- of verblijfplaats (in de zin van artikel 36 Gerechtelijk Wetboek), op te roepen op het adres dat in het rijksregister, dat een adres is in België of het buitenland, of, bij gebrek daaraan, conform artikel 704 Ger.W., door middel van een gerechtsbrief aan de procureur des Konings.¹⁴¹⁹

Wanneer de appellant een dossier met bijkomende stukken deponeert op de griffie na de sluiting van de debatten en er geen formeel verzoek is om deze te heropenen, kan het arbeidshof toch ambtshalve hiertoe beslissen in de mate dat de stukken onder de notie “nieuwe feiten” vallen waarvan het belang of het fundamentele karakter het voorwerp moet uitmaken van een tegensprekelijk debat.¹⁴²⁰

3.3.4. Het beroep zonder voorwerp en de afstand van geding

Het komt voor dat sinds de inleiding van het geding de steunaanvrager en het OCMW reeds zijn overeengekomen. In dit geval wordt het beroep zonder voorwerp¹⁴²¹, de partijen kunnen

¹⁴⁰⁸ Arbrb. Gent 23 november 2012, AR nr. 12/655/A; Arbrb. Gent 3 april 2012, AR nr. 11/1878/A; Arbrb. Gent 22 juni 2012, AR nr. 11/2538/A; Arbrb. Gent 27 juni 2012, 11/2487/A.

¹⁴⁰⁹ Arbrb. Mechelen 11 januari 2012, AR nr. 11/1040/A; Arbrb. Mechelen 11 januari 2012, AR nr. 11/1059/A; Arbrb. Mechelen 1 februari 2012, AR nr. 10/1007/A; Arbrb. Mechelen 1 februari 2012, AR nr. 11/1979/A; Arbrb. Mechelen 1 februari 2012, AR nr. 11/1979/A.

¹⁴¹⁰ Arbrb. Dendermonde 12 januari 2012, AR nr. 10/2608/A.

¹⁴¹¹ Arbrb. Mechelen 1 februari 2012, AR nr. 10/1007/A; Arbrb. Antwerpen 24 januari 2013; Arbrb. Gent 17 juni 2012, AR nr. 11/2237/A.

¹⁴¹² Arbrb. Luik 27 november 2012, AR nr. 502.282.

¹⁴¹³ Arbrb. Luik 27 november 2012, AR nr. 502.282.

¹⁴¹⁴ Arbrb. Luik 27 november 2012, AR nr. 502.282; Arbrb. Luik 5 november 2012, AR nr. 402809.

¹⁴¹⁵ Arbrb. Namen 21 december 2012, AR nr. 12/1678/A.

¹⁴¹⁶ Arbrb. Luik 2 mei 2012, AR nr. 403.457.

¹⁴¹⁷ Arbrb. Mechelen 12 december 2012, AR nr. 12/551/A; Arbrb. Mechelen 1 februari 2012, AR nr. 11/1979/A.

¹⁴¹⁸ Arbrb. Brussel 7 september 2012, AR nr. 12/3955/A.

¹⁴¹⁹ Arbrb. Brussel 27 juni 2012, AR nr. 12/014979.

¹⁴²⁰ Arbh. Bergen 1 februari 2012, AR nr. 2011/AM/31.

¹⁴²¹ Arbrb. Namen 21 december 2012, AR nr. 12/78/A; Arbrb. Namen 23 maart 2012, AR nr. 12/108/A; Arbrb. Brussel 10 augustus 2012, AR nr. 11/5217/A; Arbrb. Namen 23 april 2012, AR nr. 11/2542/A; Arbrb. Luik 26 april 2012, AR nr. 404.965; Arbrb. Luik 18 januari 2012, AR nr. 396644; Arbrb. Brussel 9 mei 2012, AR nr.

hier afstand van geding opwerpen.¹⁴²² In andere gevallen is het onduidelijk waarom het beroep zonder voorwerp is worden.¹⁴²³

Ook aan het Arbeidshof wordt soms een afstand van geding genoteerd.¹⁴²⁴

Zeer uitzonderlijk wordt afstand van geding OCMW bij een terugvordering door het OCMW.¹⁴²⁵ In een andere zaak heeft het OCMW de afstand van geding gevraagd en verkregen aangezien de vraag tot verkrijgen van een uitvoerbare titel nutteloos was geworden daar de schuld werd ingelost.¹⁴²⁶

Aan de voorwaarden van artikel 730, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek (schrapping van de rol) is niet voldaan als niet beide partijen om het afstand van geding hebben verzocht, maar slechts de verzoeker. Niettemin, de afwezigheid van de verweerder moet geïnterpreteerd worden als een verzoek tot afstand van geding in de zin van artikel 825, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek.¹⁴²⁷

Om geldig te zijn, moet het afstand van geding aangenomen worden door de partij aan wie hij is betekend, tenzij hij wordt gedaan alvorens de tegenpartij conclusie heeft genomen over het onderwerp van de vordering (art. 825 Ger.W.). In casu heeft het OCMW het door de appellanten opgeworpen afstand van hoger beroep aanvaard. De reden van het afstand van geding is vaak onduidelijk.¹⁴²⁸ De afstand moet niet specifiek gemotiveerd worden.¹⁴²⁹

Het beroep kan zonder voorwerp worden indien de aanvrager van bijkomende sociale bijstand, zoals bij de zoektocht naar werk en huisvesting, een huis gevonden heeft en niet meer op het grondgebied van het desbetreffende OCMW woont.¹⁴³⁰

In een geval heeft de voorlopig bewindvoerder afstand van geding gedaan aangezien reeds een gelijke aanvraag werd gedaan door de aanvrager zelf door het indienen van een verzoekschrift op de griffie van de rechtbank; de aanvraag van huurwaarborg werd echter afgewezen omdat de verzoekster zich geen dergelijk dure woning kon permitteren.¹⁴³¹

12/011044; Arbrb. Brussel 7 mei 2012, AR nr. 12/010783; Arbrb. Verviers, 27 november 2012, AR nr. 12/1132/A.

¹⁴²² Arbrb. Brussel 19 april 2012, AR nr. 11/14898/A; Arbrb. Charleroi 15 mei 2012, AR nr. 12/641/A.

¹⁴²³ O.a. Arbrb. Brussel 30 april 2012, AR nr. 11/13221/A; Arbrb. Bergen 4 april 2012, AR nr. 10/803/A; Arbrb. Luik 18 april 2012, AR nr. 399832; Arbrb. Luik 25 april 2012, AR nr. 402701; Arbrb. Charleroi 3 april 2012, AR nr. 11/4917/A; Arbrb. Charleroi 3 april 2012, AR nr. 11/1947.A; Arbrb. Namen 13 januari 2012, AR nr. 11/2487/A; Arbrb. Charleroi 31 januari 2012, AR nr. 11/2676/A; Arbrb. Verviers 22 mei 2012, AR nr. 11/1930/A.

¹⁴²⁴ Arbh. Bergen 1 februari 2012, AR nr. 2011/AM/182; Arbh. Brussel 19 april 2012, AR nr. 2010/AB/1145; Arbh. Brussel 12 januari 2012, AR nr. 2010/AB/720; Arbh. Antwerpen 21 februari 2012, AR nr. 2011/AA/188.

¹⁴²⁵ Arbrb. Gent 2 maart 2012, AR nr. 11/1799/A.

¹⁴²⁶ Arbrb. Verviers 24 april 2012, AR nr. 11/1530/A.

¹⁴²⁷ Arbrb. Luik 24 april 2012, AR nr. 402.201.

¹⁴²⁸ Arbrb. Brussel 12 januari 2012, AR nr. 11/11105/A; Arbrb. Brussel 12 januari 2012, AR nr. 11/9577/A; Arbh. Antwerpen 21 februari 2012, AR nr. 2011/AA/188; Arbrb. Verviers 17 april 2012, AR nr. 11/1533/A; Arbrb. Bergen 4 april 2012, AR nr. 11/1347/A; Brussel 19 april 2012, AR nr. 2010/AB/1145; Arbh. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 2011/AB/495; Arbrb. Brussel 7 mei 2012, AR nr. 12/010777.

¹⁴²⁹ Arbh. Brussel 19 april 2012, AR nr. 2010/AB/1145.

¹⁴³⁰ Arbh. Brussel 12 januari 2012, AR nr. 2010/AB/720.

¹⁴³¹ Arbrb. Luik 17 december 2012, AR nr. 410327.

Soms doet de eiser afstand van geding omdat hij verhuisd is.¹⁴³²

Gelet op de gevolgen van de rechterlijke uitspraak van 17/08/2011, het beroep dat ingesteld werd bij tegensprekelijk verzoekschrift bij de griffie op 05/09/2011 tegen de beslissing van het OCMW, werd de zaak van 02/08/2011 zonder voorwerp.¹⁴³³

De aanvraag werd zonder voorwerp verklaard in een zaak omdat werd beslist dat de aanvrager een leefloon voor een alleenstaande werd toegekend¹⁴³⁴ en in een andere omdat een sociale bijstand gelijk aan het bedrag van leefloon werd toegekend.¹⁴³⁵ De eisende partij legt uit dat het geschil volledig opgelost werd in de loop van de procedure waardoor er niets meer in het geding is buiten de kosten. De zaak is zonder voorwerp geworden.¹⁴³⁶

De aanvraag tot huurwaarborg is zonder voorwerp geworden indien de aanvrager uit de woning werd gezet waarvoor hij huur vroeg; hij bevindt zich nu in een opvangcentrum.¹⁴³⁷

De aangevochten beslissing heeft betrekking op de weigering voor een tussenkomst in de kosten van een serviceflat die vrij was in november 2010, maar die thans niet meer vrij is. Vermits er op dit ogenblik geen serviceflat vrij is, is de vordering van eiser zonder voorwerp¹⁴³⁸.

3.3.5. De schrapping van de rol

Wanneer zaken van de rol worden geschrapt, is het moeilijk om na te gaan om welke reden dit is.¹⁴³⁹ De partijen moeten hun akkoord geven over de schrapping van de rol.¹⁴⁴⁰

3.3.6. De verwijzing naar de bijzondere rol

Wanneer de rechtbank het aangewezen acht het dossier ter beschikking te stellen van het openbaar ministerie ten einde dit eventueel toe te laten het dossier over te maken aan de arbeidsauditeur voor verder onderzoek naar mogelijke fraude, zoals bijvoorbeeld het opzetten van een constructie met het doel een verblijfsrecht en bijbehorende uitkeringen te verkrijgen¹⁴⁴¹, wordt deze in afwachting van dit eventuele onderzoek naar de bijzondere rol verwezen.

¹⁴³² Arbrb. Antwerpen 13 februari 2012, AR nr. 11/3741/A.

¹⁴³³ Arbrb. Verviers 14 februari 2012, AR nr. 11/1275/A.

¹⁴³⁴ Arbrb. Namen 21 december 2012, AR nr. 12/1611/A.

¹⁴³⁵ Arbrb. Namen 23 november 2012, AR nr. 11/2402/A.

¹⁴³⁶ Arbrb. Verviers 27 november 2012, AR nr. 12/1132/A.

¹⁴³⁷ Arbrb. Charleroi 6 november 2012, AR nr. 12/2275/A.

¹⁴³⁸ Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/1175/A.

¹⁴³⁹ Arbrb. Verviers 17 april 2012, AR nr. 12/0147/A; Arbrb. Namen 25 mei 2012, AR nr. 12/447/A; Arbrb. Namen 25 mei 2012, AR nr. 12/448/A; Arbrb. Namen 25 mei 2012, AR nr. 12/449/A; Arbrb. Namen 25 mei 2012, AR nr. 12/450/A.

¹⁴⁴⁰ Arbh. 17 april 2012, AR nr. 11/5068/A; Arbrb. Luik 10 mei 2012, AR nr. 399.932; Arbrb. Luik 24 april 2012, AR nr. 402.201.

¹⁴⁴¹ Arbh. Antwerpen 7 november 2012, AR nr. 2011/AA/631.

3.4. Wijziging van de eis in de loop van het geding

Artikel 807 Gerechtelijk Wetboek stelt: “een vordering die voor de rechter aanhangig is, kan uitgebreid of gewijzigd worden, indien de nieuwe, op tegenspraak genomen conclusies, berusten op een feit of akte in de dagvaarding aangevoerd, zelfs indien hun juridische omschrijving verschillend is”. Er moet worden erkend dat dit artikel een gunstig klimaat schept voor de opkomst van nieuwe aanvragen en enkel diegene uitsluit die niet het minste verband hebben met de oorspronkelijke aanvraag.¹⁴⁴²

3.5. Verstek van de betrokkene

Er dient rekening gehouden te worden met de overweging dat het rechtspreken geen loutere formaliteit is, zodat de rechter die bij verstek uitspraak doet een ruime beoordelingsmacht heeft. Met het vonnis verleent de recht immers een rechtstitel die met de juridische werkelijkheid moet overeenstemmen. Het verstek mag geenszins als een instemming met de vordering worden beschouwd. Er moet integendeel worden uitgegaan van het standpunt dat de versteklatende partij de vordering zowel wat de bevoegdheid van de rechter als de ontvankelijkheid ervan en de grond van het geschil betwist. De rechter dient niet enkel de toepassing na te gaan van de bepalingen die van openbare orde zijn, doch ook van alle andere wetsbepalingen waarvan hij oordeelt dat ze van toepassing zijn.¹⁴⁴³

Nogal wat gedaagden dagen bij een terugvordering niet op.¹⁴⁴⁴ Eisende partij, het OCMW, vordert meestal een verstekvonnis.

Soms echter daagt de eiser niet op;¹⁴⁴⁵ de verweerder, het OCMW, vordert een verstekvonnis.¹⁴⁴⁶

3.6. Samenhang der vorderingen

Volgens artikel 30 van het Gerechtelijk Wetboek kunnen rechtsvorderingen als samenhangende zaken worden behandeld, wanneer zij onderling zo nauw verbonden zijn dat het wenselijk is ze samen te behandelen en te berechten, ten einde oplossingen te vermijden die onverenigbaar kunnen zijn wanneer de zaken afzonderlijk worden berecht. In geval van samenhangende zaken wordt dus de samenvoeging bevolen.¹⁴⁴⁷ In de rechtspraak betreffende maatschappelijke integratie is dit gebruikelijk en vaak voorkomend.¹⁴⁴⁸

¹⁴⁴² Arbh. Brussel 9 mei 2012, AR nr. 2011/AB/56.

¹⁴⁴³ Cass. 13 juni 1984, RW 1986-87, p. 193; toegepast in Arbrb. Mechelen 7 november 2012, AR nr. 12/169/A; Arbrb. Mechelen 7 november 2012, AR nr. 12/1388/A; Arbrb. Mechelen 12 december 2012, AR nr. 12/551/A; Arbrb. Mechelen 12 december 2012, AR nr. 12/989/A; Arbrb. Mechelen 1 februari 2012, AR nr. 10/1007/A.

¹⁴⁴⁴ Arbrb. Dinant 28 februari 2012, AR nr. 12/71/A; Arbrb. Brussel 12 december 2012, AR nr. 11051/A; Arbrb. Verviers 28 februari 2012, AR nr. 11/1472/A; Arbh. Brussel 26 april 2012, AR nr. 2010/AB/876.

¹⁴⁴⁵ Arbrb. Dendermonde 6 februari 2012, AR nr. 10/3143/A; Arbrb. Dendermonde 6 februari 2012, AR nr. 11/1076/A; Arbrb. Brussel 21 december 2012, AR nr. 7884/12; Arbh. Brussel 23 februari 2012, AR nr. 2010/AB/928; Arbrb. Verviers 14 februari 2012, AR nr. 11/1242/A; Arbrb. Brussel 3 december 2012, AR nr. 12/6204/A; Arbrb. Antwerpen 15 februari 2012, AR nr. 11/4.442/A; Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/1084/A; Arbrb. Verviers 27 november 2012, AR nr. 12/1043; Arbrb. Brussel 28 november 2012, AR nr. 12/7070/A; Arbh. Brussel 26 april 2012, AR nr. 2010/AB/1040; Arbrb. Brussel 24 april 2012, AR nr. 11/9794/A.

¹⁴⁴⁶ Arbrb. Tongeren 9 februari 2012, AR nr. 10/2075/A; Arbrb. Verviers 14 februari 2012, AR nr. 11/1311/A.

¹⁴⁴⁷ Arbrb. Brussel 29 maart 2012, AR nr. 11/2096/A en AR nr. 11/2098/A.

¹⁴⁴⁸ Par exemple Arbrb. Brussel 29 maart 2012, AR nr. 11/14631/A en AR nr. 11/16785/A; Arbrb. Brussel 1 maart 2012, AR nr. 11/11237/A en AR nr. 11/11602/A; Arbrb. Brussel 3 oktober 2012, AR nr. 05/1112/A, AR

4. HET VONNIS

4.1. De voorlopige tenuitvoerlegging

De voorlopige tenuitvoerlegging is de uitzondering. De rechtbank kan niet afzien van de regel van artikel 1397 Ger.W. volgens dewelke uitspraken niet voorlopig ten uitvoer kunnen worden gelegd dan als de aanvraag uitgebreid en duidelijk gemotiveerd werd. De partijen moeten de specifieke dringendheid aantonen.¹⁴⁴⁹

Het doel van de uitvoerbaarheid bij voorraad is het vermijden van dilatoire ingrepen van de schuldenaar om aan de uitvoering van het vonnis te ontsnappen door systematisch beroep in te stellen.¹⁴⁵⁰

Een beslissing kan bekleed zijn met de voorlopige tenuitvoerlegging, niettegenstaande elk beroep, in de mate dat de tijd die zou voorbijgaan, in de hypothese van een beroep tegen deze beslissing, voordat het arbeidshof een arrest heeft uitgesproken, de eiser het leefloon zou ontnemen dat noodzakelijk is om, in de nabije toekomst, de effecten te verzachten van een schuld die in het dossier werd vastgesteld.¹⁴⁵¹

4.2. De kosten

4.2.1. Beginsel: kosten ten laste van het OCMW

Tenzij bijzondere wetten anders bepalen, verwijst ieder eindvonnis, zelfs ambtshalve, de in het ongelijk gestelde partij in de kosten, onverminderd de overeenkomst tussen partijen, die het eventueel bekrachtigt, volgens artikel 1017, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek.¹⁴⁵²

Behalve wanneer het geding roekeloos of tergend is, wordt de overheid of de instelling, belast met het toepassen van de wetten en verordeningen bedoeld in de artikelen 579, 6°, 580, 581 en 582, 1° en 2°, ter zake van vorderingen ingesteld door of tegen de sociaal verzekerden persoonlijk, steeds in de kosten verwezen, volgens artikel 1017, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek. Essentieel voor de toepassing van de afwijkende kostenregeling is dat de procedure gevoerd wordt tussen een overheid of instelling, gelast met de uitvoering van de sociale zekerheidswetgeving enerzijds, en een gerechtigde anderzijds.¹⁴⁵³

¹⁴⁴⁹ nr. 05/22744/A en AR nr. 10/6274/A; Arbrb. Luik 4 oktober 2012, AR nr. 402.830, AR nr. 406.865, AR nr. 406.866 en 406.867; Arbrb. Luik 12 november 2012, AR nr. 399929 en AR nr. 401690; Arbrb. Brussel 26 april 2012, AR nr. 11/16169/A; Arbrb. Brussel 7 mei 2012, AR nr. 12/10782.

¹⁴⁴⁹ Arbrb. Bergen 12 september, AR nr. 12/22/A en 12/23/A; Arbrb. Bergen 12 september 2012, AR nr. 11/3154/A; Arbrb. Bergen 12 september, AR nr. 11/1712/A; Arbrb. Bergen 12 september 2012, 11/257/A, AR nr. 11/292/A en 11/ 1865/A; Arbrb. Bergen 14 maart 2012, AR nr. 10/3196/A; Arbrb. Brussel 29 augustus 2012, AR nr. 12/3 mei 131; Arbrb. Charleroi 17 oktober 2012, AR nr. 12/2880/A; Arbrb. Charleroi 17 oktober 2012, AR nr. 12/2879/A; Arbrb. Charleroi 17 oktober 2012, AR nr. 12/2878/A; Arbrb. 5 november 2012, AR nr. 403546.

¹⁴⁵⁰ Arbrb. Mechelen 20 juni 2012, AR nr. 11/692/A.

¹⁴⁵¹ Arbrb. Brussel 6 september 2012, AR nr. 12/1410/A; Arbrb. Brussel 24 mei 2012, AR nr. 12/12066.

¹⁴⁵² Arbrb. Bergen 8 september, AR nr. 12/1295/A.

¹⁴⁵³ Arbrb. Tongeren 8 november 2012, AR nr. 12/599/A; Arbrb. Tongeren 8 november 2012, AR nr. 12/1074/A; Arbrb. Tongeren 8 november 2012, AR nr. 12/878/A; Arbrb. Bergen 8 september, AR nr. 12/1295/A; Arbrb. Bergen 18 september 2012, AR nr. 12/233/A; Arbrb. Bergen 12 september, AR nr. 11/1712/A; Arbrb. Bergen 12 september 2012, 11/257/A, AR nr. 11/292/A en 11/ 1865/A.

Ten aanzien van de kosten dient vastgesteld dat wanneer een gerechtigde afstand doet van een vordering ingesteld tegen de overheid of de instelling belast met het toepassen van de wetten en verordeningen bedoeld in de artikelen 580, 581 en 582, 1° en 2° van het Gerechtelijk Wetboek, niet die gerechtigde in de kosten wordt veroordeeld, met toepassing van artikel 827 Ger.W., maar wel die overheid of die instelling, behalve wanneer het geding roekeloos en tergend is.¹⁴⁵⁴

De rechtsplegingsvergoeding is een forfaitaire tegemoetkoming in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij (art. 1022, eerste lid, Ger.W.).¹⁴⁵⁵ In geval de eisende partij een afwijking van het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 Ger.W. vraagt, is zij ertoe gehouden te motiveren waarom van het basisbedrag dient afgeweken te worden.¹⁴⁵⁶

Een advocaat die optreedt als voorlopig bewindvoerder heeft geen recht op een rechtsplegingsvergoeding.¹⁴⁵⁷

Samenlezing van artikel 1017, tweede lid en artikel 1022 Ger.W. doet ons besluiten dat geen rechtsplegingsvergoeding moet worden bepaald wanneer de in het gelijkgestelde partij toch in de kosten moet worden verwezen en de andere partij verstek laat gaan of niet wordt bijgestaan door een advocaat.¹⁴⁵⁸

Wanneer de arbeidsrechtbank het OCMW veroordeeld heeft tot de betaling van de kosten van het geding, niet begroot door de vragende partij, en deze verzoekt om de heropening van de debatten, dan gaat de rechtbank hierop in en veroordeelt ze het OCMW tot de betaling van deze kosten.¹⁴⁵⁹

4.2.2. De uitzondering: het tergend en roekeloos beroep

Een procedure kan worden omschreven als tergend en roekeloos wanneer de eiser wordt gedreven door boosheid, maar ook wanneer de eiser het recht uitoefent om juridische stappen te ondernemen op een wijze die de grenzen van de normale gang van zaken door een normaal en voorzichtig persoon duidelijk overschrijdt.¹⁴⁶⁰

In een zaak had het OCMW de aanvrager budgettaire begeleiding verleend. Tegen dit besluit heeft de verzoekster een beroep ingesteld dat reeds definitief werd beslecht, bij tegensprekelijk debat, door een arbeidsrechtbank dat het beroep ongegrond verklaarde en de beslissing van het OCMW bevestigde.

¹⁴⁵⁴ Cass. 24 mei 1982, *Arr.Cass.* 1981-1982, p. 1182; Arbh. Antwerpen 21 februari 2012, AR nr. 2011/AA/188.

¹⁴⁵⁵ Arbrb. Bergen 8 september, AR nr. 12/1295/A; Arbrb. Bergen 18 september 2012, AR nr. 12/233/A.

¹⁴⁵⁶ Zie o.a. Arbrb. Antwerpen 5 november 2012, AR nr. 12/1291/A; Arbrb. Antwerpen 5 november 2012, AR nr. 12/1493/A; Arbrb. Antwerpen 17 december 2012, AR nr. 12/3346/A; Arbrb. Antwerpen 19 november 2012, AR nr. 12/3977/A; Arbrb. Luik 10 december 2012, AR nr. 405824; Arbrb. Luik 10 december 2012, AR nr. 400855; Arbrb. Luik 27 juni 2012, AR nr. 404124, AR nr. 404884, AR nr. 404885 en AR nr. 406636; Arbrb. Luik 26 maart 2012, AR nr. 397697; Arbrb. Antwerpen 18 juni 2012, AR nr. 11/7435/A, AR nr. 11/7536/A en AR nr. 12/2436/A.

¹⁴⁵⁷ Arbrb. Dendermonde 11 december 2012, AR nr. 12/1056/A.

¹⁴⁵⁸ Arbrb. Brugge 6 juni 2012, AR nr. 11/2582/A.

¹⁴⁵⁹ Arbrb. Bergen, 22 februari 2012, AR nr. 11/1044/1; Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/586/A.

¹⁴⁶⁰ Arbrb. Luik 2 mei 2012, AR nr. 403.557 en 404.235.

Het verzoek, rechtstreeks voor de arbeidsrechtbank, om het voordeel van budgettaire begeleiding toegekend te worden, zonder een nieuwe aanvraag te hebben ingediend bij het OCMW, werd als tergend en roekeloos aanschouwd. Artikel 1017, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek is dus toepasbaar en de aanvraagster werd in de kosten veroordeeld.¹⁴⁶¹

Een beroep waarbij de appellant niet aanwezig of vertegenwoordigd is en waarbij geen enkel argument werd aangevoerd waarom het beroep werd ingesteld, wordt als een tergend en roekeloos geding aanschouwd. De appellant stelt het beroep in, maar verschijnt niet en rechtvaardigt het gebruik ervan niet. Daarom moeten de kosten voor het beroep voor zijn rekening worden gebracht.¹⁴⁶²

4.3. Het kantonnement

De uitsluiting van het kantonnement is van toepassing gegeven dat vordering van sociale bijstand moet aanschouwd worden als een vordering tot levensonderhoud in de zin van artikel 1404 Gerechtelijk Wetboek.¹⁴⁶³

Er moeten redenen aangevoerd worden waarom een partij het recht te kantonneren ontzegd zou moeten worden.¹⁴⁶⁴

4.4. De dwangsom

De rechtbank kan een dwangsom opleggen wanneer het risico bestaat dat een asielaanvrager, ondanks de veroordeling van Fedasil om de eiser in een opvangcentrum onder te brengen, dat de eisende partij alsnog uit het opvangcentrum zou worden gezet in afwachting van de uitkomst van een eventuele procedure in hoger beroep; *in casu* werd een dwangsom van 125 € per dag toegekend.¹⁴⁶⁵

4.5. De verwijlrenten

Volgens de arbeidsrechtbank van Luik is artikel 1153 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing op de terugvordering van sociale bijstand. Dus, inzake verbintenissen die alleen betrekking hebben op het betalen van een bepaalde geldsom, bestaat de schadevergoeding wegens vertraging in de uitvoering nooit in iets anders dan in de wettelijke interest, behoudens de bij de wet gestelde uitzonderingen.¹⁴⁶⁶

De arbeidsrechtbank van Tongeren is van oordeel dat een OCMW bij het terugvorderen van steun geen aanspraak kan maken op verwijlrenten.¹⁴⁶⁷

¹⁴⁶¹ Arbrb. Verviers 16 oktober 2012, AR nr. 12/0669/A.

¹⁴⁶² Arbh. Brussel 22 november 2012, AR nr. 2012/AB/749.

¹⁴⁶³ Cass. 17 december 2009, n° 197/2009, JT 2010, p. 214; Arbrb. Brussel 29 augustus 2012, AR nr. 12/3 mei 131; Arbrb. Brussel 29 augustus 2012, AR nr. 12/3267/A.

¹⁴⁶⁴ Arbrb. Ieper 5 oktober 2012, AR nr. 12/135/A; Arbrb. Ieper 5 oktober 2012, AR nr. 11/431/A; Arbrb. Ieper 5 oktober 2012, AR nr. 12/136/A.

¹⁴⁶⁵ Arbrb. Brussel 12 november 2012, AR nr. 14.163/11; Arbrb. Brussel 12 november 2012, AR nr. 14.164/11

¹⁴⁶⁶ Arbrb. Luik 5 november 2012, AR nr. 401855; Arbrb. Luik 5 november 2012, AR nr. 402087.

¹⁴⁶⁷ Arbrb. Tongeren 9 februari 2012, AR nr. 11/1471/A.

4.6. Uitvoering der vonnissen

Artikel 806 Gerechtelijk Wetboek stelt: “Het verstekvonnis moet binnen een jaar betekend worden, anders wordt het als niet bestaande beschouwd”. De ratio legis van deze bepaling is volgens het Grondwettelijk om “*die laatste (de niet verschenen partij) te beschermen tegen mogelijke manoeuvres van de eisende partij, die bijvoorbeeld ertoe geneigd zou kunnen zijn de tenuitvoerlegging van het vonnis dat zij bij verstek heeft verkregen, dermate te vertragen dat de nuttige bewijzen om haar verklaringen te betwisten, zouden zijn verdwenen*”.¹⁴⁶⁸

Indien de uitspraak correct werd betekend met toepassing van artikel 792, tweede en derde lid van het Gerechtelijk wetboek, blijft artikel 806 Gerechtelijk Wetboek buiten toepassing.¹⁴⁶⁹

De arbeidsrechtbank van Brussel is daarom van oordeel dat het OCMW geen belang heeft om een nieuwe toekenningstitel te vragen na de termijn van één jaar.¹⁴⁷⁰

Indien het OCMW de uitspraak niet heeft laten betekenen binnen het jaar, wordt de uitspraak ons niet bestaand beschouwd bij toepassing van artikel 806 Gerechtelijk Wetboek. Dus kan het OCMW wel een nieuw verzoek bij de griffie indienen om een nieuwe uitvoerbare titel te bekomen.¹⁴⁷¹

Op vraag van het OCMW beveelt de arbeidsrechtbank van Luik daarentegen wel de “revalidatie” van haar vonnis.¹⁴⁷²

4.7. De toepassing van artikel 159 van de Grondwet

Artikel 159 van de Grondwet stelt dat hoven en rechtbanken de algemene, provinciale en plaatselijke besluiten en verordeningen alleen toepassen in zoverre zij met de wetten overeenstemmen. Dit artikel is een specifieke toepassingen van het algemene rechtsbeginsel dat een besluit niet kan toegepast worden wanneer die een hogere rechtsnorm schendt of wanneer die de bevoegden te buiten gaat.¹⁴⁷³

Het OCMW kan niet op grond van artikel 159 Grondwet de vraag afwijzen, zoals bijvoorbeeld voor de verblijfstitel van de belanghebbende wanneer de voorwaarden voor zijn verblijfsrecht niet werden vervuld.¹⁴⁷⁴ In de mate dat de minister een appreciatiebevoegdheid heeft, verlaat de rechtbank, die de beslissing of de afwezigheid van de beslissing betreffende het verblijfsrecht beoordeelt, het terrein van de wettelijkheid om zich te wagen op het gebied van de opportuniteit, dat zijn bevoegdheid niet is. De rechtbank kan niet, onder het mom van de exceptie van onwettigheid, een opportuniteitstoetsing doen bij afwezigheid van de beslissing van de minister.¹⁴⁷⁵

¹⁴⁶⁸ CC 19 maart 2008, n° 60/2008, Considérant B.2.1.

¹⁴⁶⁹ Arbrb. Brussel 12 november 2012, AR nr. 9/3886/A; Arbrb. Brussel 12 november 2012, AR nr. 9/3292/A.

¹⁴⁷⁰ Arbrb. Brussel 29 oktober 2012, AR nr. 9/3289/A; Arbrb. Brussel 29 oktober 2012, AR nr. 402084; Arbrb. Brussel 21 november 2012, AR nr. 10/17765/A; Arbrb. Brussel 21 november 2012, AR nr. 9/3579/A.

¹⁴⁷¹ Arbrb. Brussel 8 november 2012, AR nr. 10/13402/A; Arbrb. Brussel 8 november 2012, AR nr. 10/13401/A.

¹⁴⁷² Arbrb. Luik 28 februari 2012, AR nr. 376140.

¹⁴⁷³ Arbrb. Brussel 22 mei 2012, AR nr. 11/16100/A.

¹⁴⁷⁴ Arbrb. Brussel 29 oktober 2012, AR nr. 11/12396/A en AR nr. 12/152/A; Arbrb. Verviers 17 april 2012, AR nr. 11/1516/A; Arbrb. Brussel 9 januari 2012, AR nr. 11/8396/A; Arbrb. Brussel 9 januari 2012, AR nr. 11/8397/A.

¹⁴⁷⁵ Arbrb. Luik 18 juni 2012, AR nr. 397864.

Zelfs als de beroepstermijn tegen een administratieve beslissing is verlopen en dat die niet meer kan worden vernietigd of hervormd, moet de rechtbank op grond van artikel 159 van de Grondwet de aanvraag tot terugbetaling aan de interne en externe wettigheidscontrole onderwerpen. Bijvoorbeeld als de administratieve beslissing betreffende de terugvordering niet gemotiveerd is conform de formele motiveringswet van 29 juli 1991.¹⁴⁷⁶

5. DE RECHTSMIDDELEN

5.1. *Het verzet*

Tegen ieder verstekvonnis kan verzet worden gedaan, onverminderd de bij de wet bepaalde uitzonderingen (art. 1047, eerste lid Ger.W.) De termijn om verzet aan te tekenen is één maand te rekenen vanaf de betekening van het vonnis of de kennisgeving ervan overeenkomstig artikel 792, tweede en derde lid Gerechtelijk Wetboek (art. 1048, eerste lid, Ger.W.). Verzet tegen een vonnis kan gebeuren bij vrijwillige verschijning.¹⁴⁷⁷ Het verzet wordt niet vaak gebruik in de onderzochte rechtsspraak.¹⁴⁷⁸

5.2. *Het hoger beroep*

5.2.1. De vorm van het hoger beroep

Het indienen van een hoger beroep door een verzoekschrift dat per fax wordt verzonden, kan niet aanvaard worden. Een verzoekschrift is immers een geschrift waaraan rechtsgevolgen worden verbonden door het aanbrengen van de handtekening van de verzoeker. De handtekening heeft een beveiligingsfunctie: het manuele, eigenhandige, creatieve en continue karakter van de handtekening die rechtstreeks op het geschrift wordt aangebracht biedt zekerheid omtrent de identiteit van de ondertekenaar. Een afdruk van een handtekening via fax is geen rechtsgeldige handtekening. De toezending van een verzoekschrift per fax kan wegens de technische eigenschappen ervan geen originele handtekening bevatten en kan om die reden niet aanvaard worden.¹⁴⁷⁹

5.2.2. De termijn voor hoger beroep

De termijn voor hoger beroep is één maand, volgens artikel 1051 Gerechtelijk Wetboek. Een beroep buiten deze termijn wordt laattijdig en, zelfs ambtshalve, niet-ontvankelijk verklaard.¹⁴⁸⁰

Ten aanzien van de geadresseerde, en tenzij de wet anders bepaalt, beginnen de beroepstermijnen te lopen, conform artikel 53*bis*, 1°, Gerechtelijk Wetboek, wanneer de kennisgeving is gebeurd bij gerechtsbrief of bij een ter post aangetekende brief met ontvangstbewijs, vanaf de eerste dag die volgt op deze waarop de brief aangeboden werd op

¹⁴⁷⁶ Arbrb. Bergen 24 oktober 2012, AR nr. 12/1158/A.

¹⁴⁷⁷ Arbrb. Dendermonde, 6 februari 2012, AR nr. 11/1076/A; Arbrb. Verviers, 21 februari 2012, AR nr. 11/1793/A.

¹⁴⁷⁸ Bijvoorbeeld: Arbrb. Brussel 17 oktober 2012, AR nr. 12/4213/A; Arbrb. Leuven 15 oktober 2012.

¹⁴⁷⁹ Arbh. Antwerpen 16 oktober 2012, AR nr. 2012/AA/282.

¹⁴⁸⁰ Vb. Arbh. Brussel 6 augustus 2012, AR nr. 2011/AB/273; Arbh. Brussel 19 april 2012, AR nr. 2010/AB/957; Arbh. Antwerpen 27 juni 2012, AR nr. 2011/AA/387; Arbh. Antwerpen 16 oktober 2012, AR nr. 2012/AA/287.

de woonplaats van de geadresseerde of, in voorkomend geval, op zijn verblijfplaats of gekozen woonplaats.¹⁴⁸¹

5.3. Uitlegging en verbetering van het vonnis

Artikel 794 Gerechtelijk Wetboek stelt dat de rechter materiële verschrijvingen en omissies kan verbeteren zelfs al is de beslissing in kracht van gewijsde gegaan, zonder evenwel de daarin bevestigde rechten uit te breiden, te beperken of te wijzigen.¹⁴⁸²

6. DE RECHTSBIJSTAND

Rechtsbijstand wordt verleend aan de personen van Belgische nationaliteit, indien hun aanspraak rechtmatig lijkt en indien zij aantonen dat hun inkomsten ontoereikend zijn.

De beslissing van het bureau voor juridische bijstand die de gedeeltelijke of volledige kosteloze juridische tweedelijns bijstand verleent, geldt als bewijs van ontoereikende inkomsten (art. 667 Ger.W.).

Volgens artikel 668, a), van het Gerechtelijk Wetboek, kan de rechtsbijstand onder dezelfde voorwaarden verleend worden aan vreemdelingen, overeenkomstig de internationale verdragen. Als begunstigde wordt eveneens erkend, bij toepassing van artikel 668, c), van het Gerechtelijk Wetboek, enig ander vreemdeling die op regelmatige wijze in België zijn gewone verblijfplaats heeft of die op regelmatige wijze verblijft in één van de lidstaten van de Europese Unie.¹⁴⁸³

De rechtsplegingsvergoeding is een forfaitaire tegemoetkoming in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij (art. 1022, eerste lid, Ger.W.).

Artikel 1, 5° van het koninklijk besluit van 18 december 2003 bepaalt dat een persoon recht heeft op volledige kosteloosheid indien hij een vervangingskomen voor gehandicapten geniet, op voorlegging van de beslissing van de minister tot wiens bevoegdheid de sociale zekerheid behoort of van de door hem afgevaardigde ambtenaar.¹⁴⁸⁴

¹⁴⁸¹ Arbh. Brussel 11 juli 2012, AR nr. 2011/AB/161.

¹⁴⁸² Arbrb. Brussel 29 oktober 2012, AR nr. 3267/12.

¹⁴⁸³ Arbrb. Brussel 19 april 2012, AR nr. 12/2003/A; Arbrb. Brussel 19 april 2012, AR nr. 11/16862/A; Arbrb. Brussel 19 april 2012, AR nr. 11/16634/A en 11/16647/A; Arbrb. Brussel 24 mei 2012, AR nr. 12/012068.

¹⁴⁸⁴ Arbh. Antwerpen 19 juni 2012, AR nr. 2011/AA/312.

Deel V. DE TERRITORIALE BEVOEGDHEID

1. WELK CENTRUM IS BEVOEGD OM BIJSTAND TE VERLENEN?

1.1. *Het centrum van de plaats waar de persoon zich bevindt*

1.1.1. De woorden "zich bevinden"

Bij toepassing van artikel 1, 1° van de wet van 2 april 1965 met betrekking tot de tenlasteneming van de verschuldigde bijstand door de OCMW's, moet onder het "steunverlenend OCMW" begrepen het centrum van de gemeente op wier grondgebied zich een persoon bevindt die bijstand behoeft, wiens staat van behoefteigheid door dit OCMW erkend werd en aan wie het centrum steun verleent waarvan de aard en, zo nodig, het bedrag door het centrum beoordeeld en bepaald worden.

Bij toepassing van deze bepalingen is het territoriaal bevoegde OCMW om bijstand te verlenen aan de persoon die erom verzoekt dat van de gemeente op het grondgebied waarvan deze persoon gewoonlijk verblijft. De arbeidsrechtbank van Brussel oordeelt dat het dus terecht is dat het OCMW de aan de eiseres toegekende hulp ingetrokken heeft vanaf de datum dat deze haar domicilie gevestigd heeft op het grondgebied van een andere stad.¹⁴⁸⁵

Volgens dezelfde arbeidsrechtbank moet er, gezien de links van een persoon (verblijf sinds 2004), toegegeven worden dat diens versie volgens dewelke hij op het grondgebied van de stad verbleef, moet worden weerhouden, daar hij bovendien opgevangen geweest is door twee hulpcentra waarvan er eentje gelegen is op het grondgebied van het OCMW.¹⁴⁸⁶

1.1.2. Het gewoonlijk en daadwerkelijk verblijf

1.1.2.1. *Het begrip*

Het is algemeen aanvaard dat de enige verplichting die op de behoeftige rust, is dat hij zich gewoonlijk op het grondgebied verblijft van de gemeente waar hij om bijstand verzoekt en dat het enkele feit van afwezig te zijn in zijn woonplaats bij huisbezoeken van de maatschappelijk werker, niet volstaat om aan te tonen dat hij niet verblijft op de aangegeven plaats.¹⁴⁸⁷ Het gewoontelijke verblijf van de aanvrager lijkt, volgens de arbeidsrechtbank van Marche, voldoende bevestigd door het feit dat hij eigenaar is van het terrein waarop er een mobilhome staat waarvan niet aangetoond is dat ze onbewoonbaar is, door de afrekening en de kennisneming van de post die aan hem gericht is, door zijn verschillende aanvragen om maatschappelijke dienstverlening, en door het feit dat hij een beroep ingediend heeft tegen de schrapping van zijn domicilie.¹⁴⁸⁸

¹⁴⁸⁵ Arbrb. Brussel 8 november 2012, AR nr. 12/6296/A.

¹⁴⁸⁶ Arbrb. Brussel 23 november 2012, AR nr. 16.174/11.

¹⁴⁸⁷ Arbrb. Charleroi 3 april 2012, AR nr. 11/2209/A.

¹⁴⁸⁸ Arbrb. Marche 9 februari 2012, AR nr. 11/386/A.

De arbeidsrechtbank van Antwerpen oordeelt dat, wanneer de aanvrager officieel ingeschreven is in een bepaalde gemeente en zich nooit ingeschreven heeft in de gemeente waar hij verklaart te verblijven, betrokkene officieel nooit in de nieuwe gemeente gewoond heeft en dat het OCMW van die gemeente bijgevolg onbevoegd is om kennis te nemen van de steunaanvraag van betrokkene.¹⁴⁸⁹ Het volstaat, volgens het Arbeidshof van Bergen, dat een aanvrager bewijst dat hij gewoonlijk en voortdurend, zonder andere precisering, verblijft op de plaats van een meegedeeld adres.¹⁴⁹⁰

1.1.2.2. Het bewijs

Het bewijs van daadwerkelijk verblijf in de gemeente moet in principe door de aanvrager geleverd worden. Het Arbeidshof van Gent oordeelt dat het loutere gegeven ergens gedomicilieerd te zijn, niet volstaat als bewijs van feitelijk verblijf: betrokkene bevestigt haar bewering niet doordat zij elders naar de bank, naar het ziekenfonds en naar Kind en Gezin gaat en zij wordt drie keer niet aangetroffen op het aangegeven adres.¹⁴⁹¹ De arbeidsrechtbank van Leuven oordeelt dat een huurcontract niet volstaat om een feitelijk verblijf aan te tonen temeer daar er andere gegevens dit tegenspreken: een domicilie in een andere gemeente, een formulier C1 van de RVA en individuele rekeningen.¹⁴⁹² Indien de rechtbank, rekening houdende met de bijzondere omstandigheden van de zaak, oordeelt dat de aanvrager haar gewoonlijk en daadwerkelijk verblijf op het grondgebied van de stad voldoende aantoonst, dan moet ook geoordeeld worden dat de motivering van het OCMW “u bewijst uw verblijf op het grondgebied van de gemeente niet” niet adequaat is.¹⁴⁹³

Het sociaal onderzoek, en vooral het verslag van een huisbezoek, kan van groot belang zijn. Zo kan het verslag van een huisbezoek, opgesteld door een maatschappelijke werker, talrijke indicies bevatten van niet-effectieve bewoning, te weten de afwezigheid van elektriciteit terwijl er toch een leveringscontract was, de afwezigheid van een koelkast, de afwezigheid van kookgerei, de afwezigheid van proviand, de quasi-afwezigheid van persoonlijke bezittingen en kledij.¹⁴⁹⁴

Indien iemand veelvuldig afwezig is op het door hem opgegeven adres zonder dat hij hierover een zinnige uitleg kan geven, leidt dit ertoe dat de arbeidsrechtbank er niet meer van overtuigd is dat betrokkene gewoonlijk en werkelijk verblijft op dat adres.¹⁴⁹⁵ Een andere rechtbank is van oordeel dat een huur alleen niet volstaat als bewijs van voortdurend verblijf.¹⁴⁹⁶ Wanneer uit het sociaal verslag blijkt dat betrokkene herhaalde malen niet op haar thuisadres kan gecontacteerd worden en dat zij ook erkende dat zij minstens reeds drie weken elders verbleef, dat zij een huurwaarborg heeft aangevraagd maar daarna weer onbereikbaar was voor het OCMW, kan volgens het Arbeidshof van Brussel worden bevestigd dat betrokkene niet meer op het aangegeven adres verbleef.¹⁴⁹⁷

¹⁴⁸⁹ Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 10/8.361/A.

¹⁴⁹⁰ Arbh. Bergen 2 januari 2013, AR nr. 2012/AM/37.

¹⁴⁹¹ Arbh. Gent 14 december 2012, AR nr. 2012/AR nr./110.

¹⁴⁹² Arbrb. Leuven 3 december 2012, AR nr. 12/1048/A.

¹⁴⁹³ Arbrb. Verviers 28 februari 2012, AR nr. 11/1454 11/1538/A .

¹⁴⁹⁴ Arbrb. Luik 6 februari 2012, AR nr. 397.860 398.922.

¹⁴⁹⁵ Arbrb. Brussel 29 februari 2012, AR nr. 11/12403/A.

¹⁴⁹⁶ Arbrb. Luik 27 november 2012, AR nr. 403.149.

¹⁴⁹⁷ Arbh. Brussel 12 januari 2012, AR nr. 2011/AB/150.

Volgens de arbeidsrechtbank van Charleroi is er een meer dan ernstige twijfel over de werkelijke verblijfplaats van de aanvrager die een bevestiging ontvangen heeft ter gelegenheid van het huisbezoek dat de maatschappelijk werker uiteindelijk heeft kunnen afleggen, en waaruit bleek dat de aanvrager de plaatsen sinds meerder maanden in werkelijkheid niet meer benut heeft.¹⁴⁹⁸

Als het OCMW elementen bijbrengt die doen vermoeden dat een persoon niet daadwerkelijk daar verblijft waar hij beweert, dan wordt aan die persoon gevraagd die elementen te weerleggen en het daadwerkelijke karakter van zijn verblijf te rechtvaardigen. In het inleidende onderzoek van de rechtbank toont de aanvrager geen effectieve verblijfplaats aan. Verstek doende, zowel tijdens de inleidende zitting als tijdens de verplaatste zitting, heeft hij uiteraard geen enkele complementair element bijgebracht dat van die aard is dat dit het sociaal onderzoek van het OCMW zou tegenspreken.¹⁴⁹⁹

Als er meerdere huisbezoeken werden uitgevoerd op het aangegeven adres en de betrokkene was telkens afwezig, en hij reageerde niet op de achtergelaten berichten, en er werd vastgesteld dat er geen meubels noch bedden in de woonst aanwezig waren, dan zijn er voldoende indiciën dat betrokkene niet op deze plaats verblijft¹⁵⁰⁰. Wanneer de hulpvrager niet komt opdagen na meerdere uitnodigingen om inlichtingen te verschaffen nopens zijn verblijfsdomicilie, kan het OCMW niet uitmaken of het nog langer territoriaal bevoegd is¹⁵⁰¹. Niet gedateerde verklaringen die geen periode vermelden, zijn niet van die aard om aan te tonen dat iemand wel degelijk verblijft op een bepaalde plaats.¹⁵⁰²

De arbeidsrechtbank van Luik is van oordeel dat de aanvrager zijn feitelijke verblijfplaats op het in het geding zijnde ogenblik niet bewijst als hij geen enkel element bijbrengt met betrekking tot het water- en elektriciteitsverbruik en verwarming, en als hij geen enkel element bijbrengt met betrekking tot het aantal brievenbussen en het aantal bewoners van het gebouw¹⁵⁰³. Het Arbeidshof van Brussel oordeelt dat, wanneer iemand gedurende drie maanden verbleven heeft bij zijn broer in een andere gemeente, dan een maand “elders”, en dat wanneer er twee vergeefse huisbezoeken zijn afgelegd door de maatschappelijke werker, de aanvrager geen feitelijk verblijf op het grondgebied van de aangegeven gemeente bewijst noch een zekere duur van aanwezigheid en dat hij niet de wil had er zich te vestigen.¹⁵⁰⁴

De plicht om zijn feitelijk en gewoonlijk verblijf op de meegedeelde plaats te bewijzen, bestaat zolang dat er om hulp verzocht wordt of dat deze toegekend wordt. De rechtbank aanvaardt dat het verblijf van iemand die regelmatig afwezig is geweest wegens beroepsopleiding, waaronder stages van enige duur, en die meermaals gelogeed heeft ten huize van zijn toenmalige vriendin en die volhoudt zijn hoofdverblijf als gewoonlijk verblijf behouden te hebben op de plaats van zijn domicilie op het grondgebied dat door het OCMW

¹⁴⁹⁸ Arbrb. Charleroi 27 februari 2012, AR nr. 11/2707/A.

¹⁴⁹⁹ Arbrb. Luik 22 november 2012, AR nr. 407987.

¹⁵⁰⁰ Arbrb. Dendermonde 11 december 2012, AR nr. 11/2544/A.

¹⁵⁰¹ Arbrb. Dendermonde 6 november 2012, AR nr. 12/861/A.

¹⁵⁰² Arbrb. Hasselt 16 november 2012, AR nr. 2121577.

¹⁵⁰³ Arbrb. Luik 7 november 2012, AR nr. 408232.

¹⁵⁰⁴ Arbh. Brussel 24 mei 2012, AR nr. 2011/AB/506.

van deze gemeente bediend wordt, voldoende aangetoond is.¹⁵⁰⁵ Uit een “laatste aanmaning vóór uitdrijving” door een deurwaarder blijkt dat de aanvrager wel degelijk aantoonde dat hij is blijven wonen op dit adres. Al is het juist dat de uitleg van de aanvrager niet erg duidelijk zijn, dan is het eveneens zo dat het OCMW niet aantoonde dat de aanvrager in werkelijkheid op het grondgebied van een andere gemeente verblijft.¹⁵⁰⁶

De omstandigheid dat de aanvrager sommige aankopen en geldafhalingen zou gedaan hebben in een andere gemeente tijdens de in het geding zijnde periode, volstaat niet om te besluiten dat hij niet zou verblijven op het grondgebied van de aangegeven gemeente en dat hij in werkelijkheid bij zijn vriendin in een andere gemeente zou verblijven.¹⁵⁰⁷

Soms leggen de rechtbanken de bewijslast bij het OCMW. De arbeidsrechtbanken van Luik en Bergen oordelen dat de vaststelling van de afwezigheid van de aanvrager bij drie huisbezoeken niet volstaat voor een OCMW om te besluiten dat het onmogelijk is een sociaal onderzoek te voeren.¹⁵⁰⁸ Soms oordeelt een rechtbank dat het OCMW in gebreke gebleven is: het heeft aan betrokkene geen aangetekend schrijven gericht, heeft niet nagegaan of er aparte dan wel gemeenschappelijke brievenbussen zijn, heeft geen bewijzen van verbruik van water en elektriciteit gevraagd en heeft de aanvrager niet uitgenodigd om werk te zoeken noch hiervan bewijzen gevraagd.¹⁵⁰⁹ Al is het juist dat de uitleg van de aanvrager niet erg duidelijk zijn, dan is het eveneens zo dat het OCMW niet aantoonde dat de aanvrager in werkelijkheid op het grondgebied van een andere gemeente verblijft.¹⁵¹⁰

Het Arbeidshof van Brussel is van oordeel dat het OCMW tegen overtuigende documenten geen enkel element aanbrengt dat aangeeft dat de betrokkene niet effectief op zijn domicilieadres zou verblijven.¹⁵¹¹ Gelijkaardig is het oordeel van de rechtbank dat het ten onrechte is dat het OCMW de aanvrager verwijt afwezig te zijn bij de twee eerste pogingen tot huisbezoek terwijl het om verrassingsbezoeken ging. De arbeidsrechtbank van Brussel onderstreept dat een aanvrager geen enkele verplichting heeft om de gehele dag thuis te blijven met het oog op een eventueel bezoek van een maatschappelijk werker. Daarenboven heeft de aanvrager zijn afwezigheden kunnen staven door een attest van een doktersbezoek bij te brengen.¹⁵¹² Of nog: de omstandigheid dat een aanvrager niet thuis aangetroffen werd volstaat niet om aan te tonen dat hij niet woonde op zijn adres.¹⁵¹³

Soms zorgt de politie voor meer duidelijkheid. Het onderzoek van de politie dat uitgevoerd werd op vraag van de auditeur toont aan dat de aanvrager niet op haar adres verblijft.¹⁵¹⁴ De arbeidsrechtbank van Brussel oordeelt dat een getuigenis van een kennis niet opweegt tegen een politieel onderzoek waaruit blijkt dat betrokkene niet op het aangegeven adres

¹⁵⁰⁵ Arbrb. Charleroi 20 november 2012, AR nr. 12/2565/A.

¹⁵⁰⁶ Arbrb. Brussel 15 november 2012, AR nr. 12/4241/A.

¹⁵⁰⁷ Arbrb. Namen 27 april 2012, AR nr. 12/201/A.

¹⁵⁰⁸ Arbrb. Bergen 6 juni 2012, AR nr. 11/843/A.

¹⁵⁰⁹ Arbrb. Luik 29 februari 2012, AR nr. 398134.

¹⁵¹⁰ Arbrb. Brussel 15 november 2012, AR nr. 12/4241/A.

¹⁵¹¹ Arbh. Brussel 20 september 2012, AR nr. 2011/AB/328.

¹⁵¹² Arbrb. Brussel 28 december 2012, AR nr. 12-8386-A 12-8387-A.

¹⁵¹³ Arbrb. Namen 21 december 2012, AR nr. 12/2250/A; Arbrb. Dinant 28 februari 2012 AR nr. 11/1422/A.

¹⁵¹⁴ Arbrb. Namen 12 december 2012, AR nr. 12/1531/A.

verblijft.¹⁵¹⁵ Een andere rechtbank is van oordeel dat uit het politieonderzoek dat verricht werd op vraag van de auditeur, blijkt dat de aanvrager wel degelijk op het adres verblijft dat zij samen met haar dochter betreft en dat zij beiden zijn ingeschreven op dit adres. Het politieonderzoek heeft toegelaten de elementen te bevestigen die reeds uitgevlooid waren door de rechtbank die reeds met een voldoende waarschijnlijkheid besloten had dat de aanvrager op haar adres verbleef.¹⁵¹⁶ Gelijkaardig is het geval waar uit een PV van de politie kan afgeleid worden dat betrokkene nog steeds een appartement betreft op de benedenverdieping van het gebouw gevestigd op het aangegeven adres.¹⁵¹⁷

1.1.3. De erkenning van de staat van behoeftigheid

De maatschappelijke dienstverlening heeft als doel eenieder in staat te stellen een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid; aldus is die, volgens het Arbeidshof van Brussel, onderworpen aan het bestaan van een staat van behoeftigheid: zij moet toegekend worden als zij noodzakelijk is om te leven in omstandigheden overeenkomstig de menselijke waardigheid;¹⁵¹⁸ zij wordt toegekend aan de persoon die zich bevindt in een staat van behoeftigheid,¹⁵¹⁹ hetzij vastgesteld hetzij aangetoond door betrokkene.¹⁵²⁰

1.2. De bijzondere gevallen

1.2.1. De verhuizing van één gemeente naar een andere gemeente

Het territoriaal bevoegde OCMW om een huurwaarborg toe te kennen is, in principe, dat OCMW dat bevoegd is op het ogenblik van de aanvraag; indien de aanvraag geformuleerd wordt na de verhuis, is het OCMW van de nieuwe gemeente van feitelijk verblijf dat bevoegd zal zijn.¹⁵²¹ Bij verhuis van een aanvrager naar een andere gemeente, is de arbeidsrechtbank van de vorige woonplaats slechts bevoegd om te oordelen over de periode tot aan de verhuis.¹⁵²²

1.2.2. De daklozen

1.2.2.1. Het begrip

Wanneer een rechtbank vaststelt dat de aanvrager beschikt over een verblijf aangezien zij sinds september samenwoont met haar levensgezel in een appartement waarvan hij een van de huurders is, dan kan men, naar het oordeel van deze rechtbank, niet overwegen dat de aanvrager voorlopig bij wijze van doortocht ondergebracht is door haar levensgezel, aangezien zij effectief met hem samenleeft sinds een jaar. Zij kan perfect gedomicilieerd worden op dit adres.¹⁵²³

¹⁵¹⁵ Arbrb. Brussel 27 september 2012, AR nr. 9014/11.

¹⁵¹⁶ Arbrb. Namen 21 december 2012, AR nr. 12/794/A.

¹⁵¹⁷ Arbrb. Namen 21 december 2012, AR nr. 12/1611/A.

¹⁵¹⁸ Arbh. Brussel 5 september 2012, AR nr. 2011/AB/320.

¹⁵¹⁹ Arbrb. Luik 17 december 2012, AR nr. 405818 406078.

¹⁵²⁰ Arbrb. Charleroi 3 april 2012, AR nr. 11/4938/A.

¹⁵²¹ Arbrb. Brussel 14 november 2012, AR nr. 12/3403/A.

¹⁵²² Arbrb. Antwerpen 1 februari 2012, AR nr. 10/4.853/A.

¹⁵²³ Arbrb. Namen 9 november 2011, AR nr. 12/1652/A.

1.2.2.2. De algemene en de subsidiaire bevoegdheidsregel

Wanneer het gaat over een dakloze, wordt volgens de doctrine de bevoegdheid van het OCMW onderzocht op het ogenblik van de aanvraag tot hulp. Het begrip feitelijk verblijf moet bovendien met een grote soepelheid onderzocht worden op straffe van het onwerkbaar maken van de wettelijke bepalingen die op eenvoudige wijze daklozen toelaten toegang te hebben tot maatschappelijke dienstverlening. Het feitelijk verblijf mag niet verward worden met het gewoonlijk verblijf. Het feitelijk verblijf is de plaats waarmee de persoon de meeste links vertoont.¹⁵²⁴ Het OCMW moet onmiddellijk aan de bestuursdirectie van de maatschappelijke dienstverlening iedere toekenning signaleren van maatschappelijke dienstverlening aan een dakloze (artikel 2, §7 van de wet van 2 april 1965).¹⁵²⁵

Wanneer een aanvrager ondergebracht is, soms bij zijn zuster, na gewoond te hebben in een logement in dezelfde gemeente, en hij er zijn persoonlijke spullen geplaatst heeft in een gesloten box in de gemeente, en wanneer hij als enige correspondentieadres de woonplaats van zijn zuster doorgegeven heeft en hij was ingeschreven in de zelfde gemeente, dan blijkt uit geen enkel element van het dossier dat hij gewoonlijk verbleven heeft in een andere gemeente. Het gaat dus om objectieve en voldoende indiciën om aan te tonen dat de aanvrager gewoonlijk verblijft in de gemeente. Dit gewoonlijk verblijf is ook, volgens de arbeidsrechtbank van Brussel, zijn feitelijk verblijf.¹⁵²⁶

1.2.3. De studenten

Indien een studerende leefloner haar domicilie verplaatst naar de plaats waar zij studeert, is de rechtbank van deze plaats bevoegd.¹⁵²⁷ Daar de aanvragster haar studies stopgezet heeft in maart, was de regel van de bevoegdheidstoewijzing van artikel 2, §6 van de wet van 2 april 1965 dus niet van toepassing wanneer zij zich op 30 augustus van dat jaar aangeboden heeft bij het OCMW van een andere gemeente met haar nieuwe huur voor een logement in deze gemeente.¹⁵²⁸

1.2.4. De kandidaat-vluchtelingen

1.2.4.1. Artikel 2, §5 van de wet van 2 april 1965

De asielzoeker wiens verplichte verblijfplaats in een opvangcentrum van Fedasil gesupprimeerd wordt op grond van artikel 13 van de wet van 12 januari 2007, kan aanspraak maken op maatschappelijke dienstverlening in de gemeente waar hij in het bevolkings- of vreemdelingenregister of in het wachtregister is ingeschreven.¹⁵²⁹ Verschillend van wat voorzien is voor de personen die toegelaten zijn tot verblijf, geeft de bepaling van het bevoegde OCMW om personen die illegaal verblijven, te helpen geen criteria aan voorzien in artikel 2 van de wet van 2 april 1965 met betrekking tot het gelaste nemen van hulp toegekend door de OCMW's. Voor deze personen moet men zich, volgens het Arbeidshof

¹⁵²⁴ Arbrb. Brussel 18 april 2012, AR nr. 11/10626/A.

¹⁵²⁵ Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 12/926/A.

¹⁵²⁶ Arbrb. Brussel 19 juni 2012, AR nr. 12/701/A.

¹⁵²⁷ Arbrb. Brussel 23 februari 2012, AR nr. 6819/11.

¹⁵²⁸ Arbrb. Brussel 20 juni 2012, AR nr. 11/15134/A.

¹⁵²⁹ Arbrb. Antwerpen 3 december 2012, AR nr. 12/2437/A; Arbrb. Antwerpen 5 november 2012, AR nr. 12/2766/A; Arbrb. Antwerpen 5 november 2012, AR nr. 12/3017/A.

van Brussel, houden aan artikel 1 van deze wet dat bepaalt dat bevoegde OCMW dat is van de gemeente op wier grondgebied de persoon die bijstand nodig heeft, zich bevindt.¹⁵³⁰

In het geval waarbij iemands verplichte plaats van inschrijving (code 207) opgeheven werd en zij op die datum stond ingeschreven in het vreemdelingenregister van die gemeente, heeft het OCMW van de andere gemeente, volgens de arbeidsrechtbank van Brussel, terecht geoordeeld dat het vanaf die datum niet meer bevoegd was om maatschappelijke dienstverlening te verstrekken.¹⁵³¹ Het OCMW van de verblijfplaats van de betrokkene wordt bevoegd vanaf het ogenblik dat betrokkene een statuut van tijdelijke bescherming krijgt of een machtiging tot verblijf van meer dan drie maanden ; daarvóór is hij aangewezen op de materiële hulp van de opvangstructuur.¹⁵³² Voor asielzoekers zonder toewijzing aan een opvangstructuur, is dus het OCMW van de hoofdverblijfplaats bevoegd.¹⁵³³

1.2.4.2. Artikel 57ter van de wet van 8 juli 1976

Fedasil heeft als taak materiële opvang te voorzien voor asielzoekers. Fedasil wordt veroordeeld tot het betalen van een schadevergoeding wegens het niet verlenen van opvang aan een asielzoeker; dat er geen opvangplaats beschikbaar was wordt door de meeste rechtbanken niet aanvaard als “overmacht” of “bijzondere omstandigheden” in de zin van artikel 11, §3 van de Asielwet.¹⁵³⁴

Ook de arbeidsrechtbank van Verviers oordeelt dat het terecht is dat het OCMW van Verviers de bepalingen van artikel 57ter toepast en zich niet gebonden acht door een interne omzendbrief van Fedasil die aan de OCMW's, door de ... van de maatschappelijke dienstverlening, zonder kunstmatige dekking van een « vrijwillige vraag » uitgaande van de asielzoeker, toegelicht en ondernomen door de directeur van de opvangcentra, voor hen die genieten van materiële hulp verleend door Fedasil, het beheer van de opvangproblematiek waarvan de procedure lopende is en waarover het Agentschap discretionair beslist om niet meer de opvang door materiële hulp op zich te nemen nochtans uitdrukkelijk als opdracht voorzien in de wet.¹⁵³⁵ Ook andere arbeidsrechtbanken oordelen dat, als de toewijzing aan een opvangcentrum nog steeds van kracht is, de betrokkene zich voor alle hulp moet wenden tot het toegewezen opvangcentrum.¹⁵³⁶

De arbeidsrechtbank van Antwerpen oordeelt dat uit artikel 57ter van de OCMW-wet, in samenlezing met de artikelen 6 en 11 van de Wet van 12 januari 2007, volgt dat de asielzoekers een aanvraag moeten indienen bij het OCMW waar zij op dat ogenblik ingeschreven staan. De eiser verbleef weliswaar in de ene stad maar was ingeschreven in de andere.¹⁵³⁷

¹⁵³⁰ Arbh. Brussel 19 april 2012, AR nr. 2010/AB/813.

¹⁵³¹ Arbrb. Brussel 28 juni 2012, AR nr. 6696/10.

¹⁵³² Arbrb. Ieper 7 september 2012, AR nr. 11/18/A; Arbrb. Antwerpen 12 september 2012, AR nr. 11/7.590/A; Arbh. Brussel 14 juni 2012, AR nr. 2011/AB/55.

¹⁵³³ Arbrb. Antwerpen 6 december 2012, AR nr. 11/7877/A.

¹⁵³⁴ Arbrb. Brugge 15 februari 2012, AR nr. 11/1.505/A; Arbrb. Brussel 22 november 2012, AR nr. 12/1773/A 12/6224/A; Arbrb. Bergen 28 juni 2012, AR nr. 11/850/A; Arbrb. Mechelen 12 december 2012, AR nr. 11/1104/A; Arbrb. Gent 7 december 2012, AR nr. 12/1483/A; Arbrb. Dendermonde 13 november 2012, AR nr. 11/2129/A; Arbrb. Brussel 22 november 2012, AR nr. 14.163/11; Arbrb. Brussel 22 november 2012, AR nr. 11.164/11; Arbrb. Leuven 19 november 2012, AR nr. 12/24/A.

¹⁵³⁵ Arbrb. Verviers 21 februari 2012, AR nr. 11/1793/A; Arbrb. Verviers 13 november 2012, AR nr. 12/0961/A; Arbrb. Verviers 19 juni 2012, AR nr. 11/1576/A 11/1577/A.

¹⁵³⁶ Arbrb. Antwerpen 26 september 2012, AR nr. 11/4.638/A; Arbrb. Gent 16 november 2012, AR nr. 11/2779/A.

¹⁵³⁷ Arbrb. Antwerpen 23 februari 2012, AR nr. 11/1983/A.

De arbeidsrechtbank van Verviers is van oordeel dat de buitenlandse niet-begeleide minderjarige zich vrijwillig ontdaan heeft van materiële hulp die hij had kunnen verkrijgen in het Fedasil-opvangcentrum aangezien hij verkozen heeft te gaan wonen bij zijn meerderjarige broer.¹⁵³⁸

1.2.5. De dringende geneeskundige hulpverlening

Een uitgeprocedeerde asielzoeker kan alleen aanspraak maken op een beperkte maatschappelijke dienstverlening onder de vorm van dringende medische hulp¹⁵³⁹. Het OCMW van zijn feitelijke verblijfplaats is bevoegd. Betrokkene moet wel zijn behoefte aantonen.¹⁵⁴⁰ Ook EU-onderdanen kunnen illegaal in het land verblijven en bijgevolg slechts aanspraak maken op dringende medische hulp.¹⁵⁴¹ Het agentschap Fedasil is niet bevoegd om deze hulp te verlenen.¹⁵⁴² Wanneer de elementen van het dossier niet aantonen dat er een staat van behoefte is, temeer daar er sinds de weigering van de tenlasteneming van de zorgen in het kader van dringende medische hulp ten voordele van mevrouw, en de aanvrager heeft zich slechts aangeboden bij het OCMW om zich de beslissing te laten uitleggen maar heeft nooit een vraag naar voedsel- of medische hulp ingediend.¹⁵⁴³ Wanneer de rechtbank aantoont dat de staat van behoefte helemaal niet betwist wordt tijdens de periode in kwestie, moet de dringende medische hulp gehandhaafd blijven.¹⁵⁴⁴

1.2.6. Achterstand in de betaling van facturen

Nihil

2. HET CENTRUM VAN HET ONDERSTANDSDOMICILIE

2.1. *Het centrum van inschrijving in het bevolkings- of vreemdelingenregister*

2.1.1. Al dan niet hulpbehoevend

Volgens artikel 1, 2° van de wet van 2 april 1965 is het "OCMW van het onderstandsdomicilie" het OCMW van de gemeente waar de betrokkene voor zijn hoofdverblijf ingeschreven is in het bevolkingsregister op het ogenblik waarop hij, *al dan niet als behoeftige*, behandeld wordt, met of zonder hospitalisatie, in een verplegingsinstelling. Een rechtbank oordeelt dat het in de huidige stand van zaken voortsnog niet aangewezen is de betaling van de door de instelling voor gehandicapten gevraagde kosten (voor uitstappen

¹⁵³⁸ Arbrb. Verviers 27 november 2012, AR nr. 12/1133/A.

¹⁵³⁹ Arbrb. Gent 3 februari 2012, AR nr. 11/1421/A; Arbrb. Nivelles 8 juni 2012, AR nr. 12/609/A.

¹⁵⁴⁰ Arbrb. Ieper 7 september 2012, AR nr. 11/287/A en 11/443/A.

¹⁵⁴¹ Arbrb. Brussel 29 februari 2012, AR nr. 11/13108/A.

¹⁵⁴² Arbrb. Brussel 19 december 2012, AR nr. 12/4449/A.

¹⁵⁴³ Arbrb. Verviers 18 december 2012, AR nr. 12/0007/A.

¹⁵⁴⁴ Arbrb. Luik 2 februari 2012, AR nr. 400.956.

en activiteiten) door te schuiven naar het OCMW dat moet instaan voor nog grotere noden van de inwoners van de gemeente of stad waarvoor het bevoegd is.¹⁵⁴⁵

2.1.2. Bij de opname en het verblijf

Artikel 2, §1, van de wet van 2 april 1965 duidt als bevoegd om hulp toe te kennen bij de opname of tijdens het verblijf in een instelling, wat ook de aard zij, waar een persoon verplicht verblijft in uitvoering van een administratieve of gerechtelijke beslissing, het centrum van de plaats van inschrijving van die persoon in het bevolkingsregister op het ogenblik van zijn opname.¹⁵⁴⁶

Gezien het centrum waar de aanvrager verblijft een zorginstelling is in de zin van artikel 1, 3°, tweede alinea, is het OCMW van de gemeente waar hij ingeschreven was in het bevolkingsregister op het ogenblik van zijn opname, dat bevoegd is tot aan het einde van het verblijf in deze instelling.¹⁵⁴⁷

2.1.3. Verzorgingsinstelling hangt al dan niet af van het OCMW / de beoogde instellingen en personen

Artikel 2, §1, 1° van de wet van 2 april 1965 vermeldt de bedoelde instellingen en personen bij de opname of tijdens het verblijf van een persoon: een psychiatrisch ziekenhuis, een erkende instelling voor gehandicapten, zo het gaat om een minderjarige, een instelling voor kinderen of bij een privaat persoon die hem onder bezwarende titel huisvest, een erkend rustoord voor bejaarden (hetzij een serviceflatgebouw of woningcomplex met dienstverlening, voor zover deze voorzieningen als dusdanig door de bevoegde overheid erkend zijn), een instelling van gelijk welke aard, waar die persoon verplicht verblijft in uitvoering van een rechterlijke of administratieve beslissing, een instelling of een inrichting die door de bevoegde overheid erkend is om personen in noodsituaties op te vangen en hen tijdelijk te huisvesten en te begeleiden, een erkend rust- en verzorgingstehuis, een verplegingsinstelling ingevolge een ongeval of een ziekte, die onmiddellijk geneeskundige verzorging heeft gevergd, tenzij het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van de gemeente op wier grondgebied zich de betrokkene bevond buiten de openbare weg of een openbare plaats op het ogenblik van zijn vervoer naar deze instelling, een overeenkomst voor hospitalisatie met de betrokken instelling heeft gesloten.

2.1.4. Bij ontslag uit het ziekenhuis

Nihil

¹⁵⁴⁵ Arbh. Gent 6 januari 2012, AR nr. 2011/AG/32.

¹⁵⁴⁶ Arbrb. Charleroi 5 juni 2012, AR nr. 12/1288/A.

¹⁵⁴⁷ Arbrb. Brussel 20 november 2012, AR nr. 11-15257 15258-A.

2.2. *Het ondoeltreffend verblijf*

2.2.1. Al dan niet hulpbehoevend

Nihil

2.2.2. Het begrip verblijf

Nihil

2.2.3. Verandering van onderstandsdomicilie

Nihil

3. DE BEVOEGDHEIDSGESCHILLEN

Nihil

4. HET ONBEVOEGDE OCMW

4.1. *De verplichtingen van het onbevoegde OCMW*

4.1.1. Overbrenging van het verzoek

Een centrum dat zich onbevoegd acht, moet binnen de vijf kalenderdagen de aanvraag overmaken aan het bevoegde centrum. Wanneer het deze verplichting niet nakomt dan is het gehouden het MIT of leefloon toe te kennen zolang het de aanvraag niet heeft doorgezonden.¹⁵⁴⁸

4.1.2. De indeplaatsstelling

Nihil

4.2. *De tekortkomingen*

De wet van 2 april 1965 bevat bepaalde administratieve en strafrechtelijke sancties in geval van foutieve uitvoering van de regels die de territoriale bevoegdheid door de OCMW's bepalen.

4.2.1. De in de wet bepaalde sancties

Nihil

4.2.2. De burgerrechtelijke aansprakelijkheid van het OCMW.

¹⁵⁴⁸ Arbrb. Dendermonde 3 december 2012, AR nr. 11/2787/A; Arbrb. Antwerpen 5 november 2012, AR nr. 12/2766/A.

Artikel 3 van de wet van 2 april 1965 legt verplichtingen op aan het onbevoegde OCMW.

Het Arbeidshof van Brussel van zijn kant, is van oordeel dat de arbeidsrechtbank van Brussel zich niet kon baseren op de bepalingen van de artikelen 43 en 57 van de wet van 12 januari 2007 om Fedasil te veroordelen tot schade en intresten voor het niet genomen hebben van begeleidingsmaatregelen ten voordele van de aanvrager. Het beroep van Fedasil is daarom gegrond.¹⁵⁴⁹ Volgens het Arbeidshof¹⁵⁵⁰ en de arbeidsrechtbank van Brussel kan de verzadiging van het opvangnetwerk een valabel motief uitmaken voor het schrappen van de verplichte toewijzing ; in deze omstandigheden is er ruimte om vast te stellen dat de beslissing van Fedasil wettelijk gerechtvaardigd was en dat Fedasil rechtmatig buitengewone omstandigheden ingeroepen heeft om opvang toe te kennen aan de aanvrager. Het OCMW kan dus zijn onbevoegdheid niet invoeren.¹⁵⁵¹

Het arbeidshof van Brussel heeft geoordeeld dat de aanvrager schade geleden heeft door de afwezigheid van duidelijke informatie met betrekking tot het bevoegde OCMW en veroordeelt Fedasil, bij gebrek aan elementen die toelaten het belang van de geleden schade preciezer te berekenen, na evaluatie ex aequo et bono, tot het betalen van 500 euro aan de aanvrager als schade en intresten.¹⁵⁵²

5. DE TENLASTENEMING VAN DE KOSTEN DOOR DE STAAT

5.1. De gevallen van volledige tenlasteneming

Nihil

5.2. De gevallen van gedeeltelijke tenlasteneming

Nihil

¹⁵⁴⁹ Arbh. Brussel 14 november 2012, AR nr. 2011/AB/00327 en 2011/AB/00332.

¹⁵⁵⁰ Arbh. Brussel 27 juni 2012, AR nr. 2011/AB/67.

¹⁵⁵¹ Arbrb. Brussel 13 december 2012, AR nr. 12/6131/A.

¹⁵⁵² Arbh. Brussel 21 november 2012, AR nr. 2010/AB/910.

Deel VI. BEMERKINGEN MET BETREKKING TOT ACTUELE THEMA'S

Preliminair moet worden aangestipt dat met het hieronder weergegeven cijfermateriaal omzichtig en relativerend moet worden omgesprongen. Enerzijds, betreft het hier uitsluitend aantallen die tot een geschil aanleiding hebben gegeven; vermoedelijk betreft dit een topje van de ijsberg van het reële aantal in de realiteit: er mag worden aangenomen dat het aantal toekenningen aan studenten veel hoger ligt dan de honderd voor de arbeidsrechter behandelde rechtszaken. Daarnaast is het niet ondenkbeeldig dat in talrijke dossiers waarin het leefloon aan een studerende aanvrager wordt geweigerd, die persoon niet naar de rechtbank stapt. Een gelijkaardige bedenking kan m.b.t. bijvoorbeeld sociale fraude worden gesteld (vgl. het aantal klachten door de begunstigde, respectievelijk het OCMW-bestuur worden ingeleid). Om hier echt zicht op te krijgen, is een gericht onderzoek bij de OCMW's zelf vereist (cf. de reden van stopzetting van de gerechtelijke procedure).

Sociale fraude

Feitelijke vaststellingen

A. Nagegaan werd in hoeverre er sprake is van sociale fraude bij de toekenning en het behoud van het recht op maatschappelijke integratie. In het onderzoek naar en de analyse van de rechtsspraak van de arbeidsgerechten in het jaar 2012 betrof een kleine honderd dossiers een fraudegeval. Meer dan 40% van de fraudegevallen hield verband met het niet aangeven van *bestaansmiddelen*; het betrof in de meeste gevallen inkomsten uit zwart werk, in enkele dossiers was er sprake van onrechtmatige aangegeven cumulatie van het leefloon met een sociale uitkering, vier dossiers hadden betrekking op het niet aangeven van een erfenis waarvan, na berekening, het in aanmerking te nemen bedrag tot de niet-toekenning van het recht op maatschappelijke integratie had moeten leiden. Een tweede categorie fraudegevallen (zo'n 15%) is na onderzoek vastgesteld dat tijdens de periode van toekenning van het leefloon de gerechtigde was tewerkgesteld en de daaruit voortvloeiende inkomsten tot de stopzetting van toekenning had moeten leiden. In een nagenoeg gelijkaardig aantal dossiers (15%) betreft de fraude samenwonen met een persoon wiens inkomen van invloed kan zijn op het recht op leefloon; in alle gevallen waren de in aanmerking te nemen bestaansmiddelen van dien aard dat geen leefloon kon worden toegekend.

Andere fraudegevallen zijn andere verblijfplaats (5 cases), niet-terugbetaling van een voorschot (1), samenwonen en spaargelden in het buitenland (1), op grond van onjuiste informatie het toekennen van een leefloon volgens een verkeerde categorie (1). In zeven gevallen kon de reële oorzaak van de fraude niet in de uitspraak worden teruggevonden. Bij één geval was er zelfs sprake van herhaling van frauduleuze praktijken met het oog op het bekomen van het leefloon.

De arbeidsrechter, eens de fraude vastgesteld, zal in nagenoeg alle gevallen de fraudeur tot de volledige terugbetaling van het onverschuldigd uitbetaalde bedrag aan leefloon

veroordelen; daarbij wordt, op vraag van de verweerder, wel ingegaan op een terugbetaling in termijnen en wordt rekening gehouden met de mogelijkheid tot terugbetaling binnen een redelijke termijn.

B. Een tweede reeks geschillen waarbij – meer dan waarschijnlijk – sociale fraude in het geding is, betreft ongeveer 140 rechtszaken waar het OCMW-bestuur als eisende partij bij wijze van rechtsvordering of bij tegenberoep (5) een geschil inleidt met het oog op het verkrijgen van een uitvoerbare titel (vonnis) om (gedwongen) onverschuldigd uitbetaald leefloon terug te vorderen. De vermoedbare fraude is in de meeste gevallen *niet* gepleegd in het hier behandelde referentiejaar 2012 maar in voorgaande jaren (teruggaand tot zelfs 2010); in nagenoeg alle gevallen is tegen de terugvorderingsbeslissing *geen* jurisdictioneel beroep bij de arbeidsrechtbank ingediend waardoor de OCMW-beslissing houdende terugvordering van het onverschuldigd leefloon definitief is geworden. De terugvordering kan derhalve niet meer worden betwist; het hoeft niet te worden beklemtoond dat in deze vaak verstekvonnissen worden gewezen.

Bemerkingen

Bij alle cijfers in deel A. moet in acht worden genomen dat het uitsluitend gerechtsdossiers voor 2012 betreft, d.w.z. aantallen die voortvloeien uit een procedure waarbij, hetzij de OCMW-cliënt, hetzij het OCMW-bestuur een procedure voor de arbeidsrechtbank inleidt, hetzij tegen een vonnis van een arbeidsrechtbank hoger beroep instelt bij het arbeidshof. In de eerste reeks uitspraken gaat het derhalve niet om het reële cijfer voor 2012 zoals door OCMW's vastgesteld; bij de tweede serie gevallen zijn het een vijftal dossiers in hoger beroep waar de fraude zich vroeger dan 2012 heeft voorgedaan.

Voor de fraudedossiers in deel B. mag worden aangenomen dat een min of meer gelijk aantal gerechtszaken in de loop van 2013 en 2014 zal worden aangespannen.

Het aantal geschillen met betrekking tot sociale fraudegevallen bedraagt zodoende een 4% van de geschillen (een tweehonderdtal dossiers op 4.000 uitspraken, de intrekkingen/afstand geding/zonder voorwerp niet meegerekend). Dit zegt uiteraard niets over het reële aantal sociale fraudedossiers per kalenderjaar dat door de OCMW's wordt vastgesteld; een duidelijk zicht hierop biedt het statistisch onderzoek bij 48% van de centra waarvan de theoretische inschatting eveneens rond de 4,5% schommelt (cf. POD Maatschappelijke Integratie, *Studie sociale fraude*, te raadplegen op <http://www.mi-is.be/be-nl/doc/studies-publicaties-en-statistieken/studie-sociale-fraude-ocmw>).

Het is aan de politiek om te oordelen in hoeverre dit percentage aanvaardbaar is en hoe dit verder zou kunnen worden verminderd. Een blik bij de noorderburen, waar de bijstand eveneens op lokaal niveau wordt toegekend, leert dat o.a. bijstandsfraude digitaal wordt opgespoord door een koppeling van databestanden: UWV (Uitkeringsinstituut Werknemersverzekeringen = werkloosheid, ziekte- en invaliditeit, ...), de belastingdienst, RDW (Rijksdienst voor Wegverkeer = o.a. uitreiking kentekenbewijs), SVB (Sociale

Verzekeringsbank = pensioen, kinderbijslag), ... Die digitalisering gaat, inzonderheid in grote steden, bijvoorbeeld gepaard met een verhoogde wijk per week controle door leden van een gespecialiseerde fraudedienst en niet de dossier behandelende maatschappelijk werker. Of zo ver moet worden gegaan als in bepaalde grotere gemeenten om een gestructureerd anoniem telefonisch en/of online fraudemeldpunt op te richten, lijkt ons betwistbaarder.

De OCMW's kunnen reeds heel wat potentiële fraude opsporen via hun toegang tot de Kruispuntbank voor de Sociale Zekerheid. Uitwisseling van gegevens afkomstig van de verschillende bronnen van de sociale zekerheid (POD MI, RVA, RSZ, RVP, RR, ...) is reeds mogelijk.

Onderwijsgebruikers en het recht op leefloon

Feitelijke vaststellingen

Meer dan honderd dossiers behandelden de problematiek van het recht op leefloon terwijl de aanvrager studeerde of studies wou aanvatten maar over ontoereikende bestaansmiddelen beschikte. Ongeveer 90% behelst dossiers aangaande het hoger onderwijs, een tiental dossiers houdt verband met het (ver)volgen van secundaire studies.

De arbeidsgerechten beslissen in een nagenoeg fiftyfifty verhouding dat het leefloon wel/niet moet worden toegekend, voortgezet of hervat.

In grote lijnen wordt het leefloon ook door het arbeidsgerecht geweigerd om reden dat:

- de *geschiktheid*, (studie)houding, inzet, ... in hoofde van de aanvrager of begunstigde wordt betwijfeld (een dertigtal dossiers). Hierbij valt onmiddellijk te benadrukken dat één of twee mislukkingen (in de zin van het jaar overdoen) niet noodzakelijkerwijze impliceert dat het leefloon wordt ingetrokken. Ter zake wordt vaak examenperiode per examenperiode bekeken hoeveel examens de betrokkene is geslaagd, in hoeveel hij minieme tekorten en hoeveel onoverkomelijke tekorten hij heeft behaald; in functie daarvan beoordeelt de rechter dan over de toekenning/voortzetting/of intrekking van het leefloon;
- het beëindigen van studies (bijv. in de masters), de overgang naar de masteropleiding na het succesvol beëindigen van de bachelor (1 rechterlijke weigering), het beëindigen van secundaire studies, ... mag meestal op instemming van de arbeidsrechter rekenen. Echter, al dan niet rekening houdend met de - gevorderde - *leeftijd van de aanvrager* (45 jaar), staat de rechter veeleer weigerachtig tegen het *behalen van een tweede diploma* (± 5 rechtszaken) of het aanvatten van een *tweede bachelor studie* na het behalen van een professionele bachelor die goed uitzicht biedt op (snelle) tewerkstelling op de arbeidsmarkt (2 cases);
- de voorgenomen studie moet de kansen op de arbeidsmarkt (aanzienlijk) vergroten en moet binnen *redelijke termijn* met succes kunnen worden beëindigd. Wordt dit door de rechter betwijfeld, dan wijst hij de rechtsvordering af (vijftal zaken);
- studeren met recht op leefloon kan een billijkheidsreden vormen, maar ontslaat de begunstigde niet om - in de mate dit met de studies verenigbaar is - een studenten job in het weekend en gedurende een maand in de grote vakantie op te nemen. In het geval een

studerende begunstigde die verplichting niet nakomt, trekt ook de rechter het leefloon in (10 dossiers);

- arbeidsrechters staan kritischer tegen het terug opnemen van *secundaire studies* die door de aanvrager zijn stopgezet; over 2012 wordt dit in zes gevallen geweigerd;
- andere gevallen: familiale solidariteit kan worden afgedwongen(1), geen aanvraag ingediend voor het bekomen van een studiebeurs (1), weigering tot het sluiten van een GPMI (2), de duur van de studies (2x de normale duur studies), niet-nakomen voorwaarden GPMI of verouderd GPMI (3), andere inkomsten van de student (2, bijv. inkomsten samenwonende personen).

Voor zo ver de feitelijke gegevens in de uitspraak dit mogelijk maken, kan worden geconcludeerd dat het overgrote aantal begunstigden die leefloon met studies combineren, jonger zijn dan 25 jaar (belangrijk in het kader van al dan niet verplicht GPMI). Dit is niet zo verwonderlijk; enerzijds, 10% van de geschillen behelst secundaire studies en, anderzijds, het overgrote gedeelte betwistingen voor het hoger onderwijs betreft de bachelor studies. Bij die laatste ondervinden studenten vaak de meeste (overgangs)moeilijkheden, terwijl dit veel minder het geval is masterstudenten (en bovendien is het eindpunt van de studies in zicht). Tevens valt het op dat de arbeidsrechter in meerdere gevallen in zijn consideransen meegeeft dat voor de min 25-jarigen een GPMI moet worden gesloten (waaruit kan worden afgeleid dat dit voorheen niet het geval was).

De arbeidsgerechten hechten een ontzettend groot belang aan een deugdelijke en draagkrachtige motivering van de weigeringsbeslissing. In veel gevallen waarin de rechter de klager gelijk geeft, achten zij de motivering onvolledig of niet draagkrachtig.

Bemerkingen

Het gegeven dat in relatief wat dossiers van min-25-jarigen de rechter meegeeft dat een GPMI *moet* worden opgesteld bij de door hem opgelegde verlenging van het recht op maatschappelijke integratie, doet besluiten dat bij de initiële aanvraag en toekenning dit niet is geschied; nochtans vormt dit een verplichting krachtens artikel 6, §2, Leefloonwet. Een dergelijk GPMI is evenwel essentieel bij toekenning, zeker bij studerende rechthebbenden, aangezien wederzijdse rechten en verplichten in die overeenkomst worden vastgelegd. Ter zake zou aan de centra die verplichting nogmaals kunnen worden benadrukt, hierbij beklemtonend dat dit vooraf, i.e. binnen een termijn van drie maanden, moet worden onderhandeld en dat in talrijke gevallen de besturen sterker zullen staan in een rechtsgeschil daar naar dit project kan worden verwezen.

Een tweede bedenking die nogmaals aan de OCMW-besturen kan worden meegegeven, betreft de verplichting tot concrete motivering van de weigering maar meer in het bijzonder nog de stopzetting van het leefloon aan een studerende rechthebbende. Loutere standaardformuleringen dat betrokkene niet de geschikte studiehouding vertoont, een tweede of derde keer, al dan niet met vrijstellingen, zijn studiejaar moet overdoen, ... wordt

door de rechter vaak niet als een afdoende en draagkrachtige motivering aanvaardt. Het komt ons voor dat OCMW-besturen bij stopzetting vaker in het gelijk zouden worden gesteld, mochten zij omstandiger motiveren (de redenen of argumenten zijn reëel maar zijn de rechthebbende niet meegedeeld).

Zelfstandigen en leefloon

Feitelijke vaststellingen

Het valt op dat er in de referentieperiode nauwelijks rechtsgeschillen met betrekking tot zelfstandigen en hun recht op leefloon zijn geweest. De vaststelling dat het aantal rechtszaken met zelfstandigen verwaarloosbaar is, *grosso modo* een vijftal dossiers in 2012, mag niet tot de verkeerde gevolgtrekking leiden dat (kleine of gefailleerde) zelfstandigen zich niet of nauwelijks tot een OCMW richten teneinde het leefloon aan te vragen. Om hierop een beter zicht te krijgen, zou een onderzoek – over een relatief lange periode – bij de OCMW's zelf moeten plaatsvinden; hoeveel aanvragen, hoeveel toekenningen en weigeringen en die laatste om weke redenen, ...

In de betrokken referentieperiode gold het vrij verkeer van personen zoals bedoeld in artikel 39 EG-Verdrag nog niet voor Bulgaarse en Roemeense onderdanen. Ten aanzien van deze personen valt in de rechtspraak wel de problematiek aangaande “schijnzelfstandigheid” op. Ter zake is een tiental gevallen terug te vinden: het betreft hier allemaal situaties van Roemeense en Bulgaarse burgers die met het oog op het bekomen van een verblijfsvergunning in ons land, een zelfstandige activiteit opzetten. Na een termijn van drie maanden, en het verkrijgen van de beoogde vergunning, zetten zij die zelfstandige activiteit stop - om de meest verschillende redenen, maar vooral met het argument dat de handelszaak niet rendabel is -, en vragen vervolgens het leefloon aan. Zowel de openbare centra als de arbeidsgerechten wijzen een dergelijke aanvraag af op grond van de overweging dat het opzetten van de zelfstandige activiteit er enkel op gericht was een verblijfsvergunning te verkrijgen. Deze problematiek is sinds 1 januari 2014 vermoedelijk niet meer aan de orde gezien het vrij verkeer van personen en werknemers ook voor deze nationaliteiten geldt.

Bemerkingen

De auteurs hebben bij dit aspect geen bemerkingen te maken.

Jongeren, autonomie (zelfstandig leven) en recht op leefloon

Feitelijke vaststellingen

Een dertigtal rechtszaken hielden verband met aanvragen van jongeren, uiteraard allen meerderjarig, die zelfstandig wensten te gaan wonen maar niet de beschikking hadden over eigen inkomsten of niet in staat waren door eigen inspanningen voldoende bestaansmiddelen te verwerven.

De rechtspraak is hier niet eenduidig en zelfs tegenstrijdig: er is dus een duidelijke tweespalt. In ongeveer 2/3 van de geschillen oordeelt de arbeidsrechter (Brussel, Charleroi, Gent) dat vanaf een bepaalde leeftijd na het bereiken van de meerderjarigheid jongeren het recht hebben op een autonoom en zelfstandig leven, en om die reden – vaak gedwongen door feitelijke omstandigheden – het ouderlijk huis willen verlaten. Deze uitspraken erkennen dit “recht” zonder dat er in het concrete geval sprake moet zijn van een op een of andere wijze verstoorde relatie of een andere gegronde redenen; dit heeft vaak als consequentie dat een recht op leefloon op leefloon wordt geopend, uiteraard voor in zoverre de toekenningsvoorwaarden zijn vervuld. Daarnaast is een kleiner 1/3 minder coulant (bijv. Antwerpen, Luik); die rechtspraak erkent het recht op autonomie en zelfstandigheid slechts onder bepaalde voorwaarden, inzonderheid de responsabiliteit om in het eigen te (kunnen) voorzien in de vorm van de beschikking over eigen bestaansmiddelen. Aangezien het precies vaak ook nog studerende jongeren betreft, is het verwerven van die bestaansmiddelen een haast onmogelijke zaak, wordt de aanvraag afgewezen en moet ervan worden uitgegaan dat zij uiteindelijk ook bij de ouder(s) blijven inwonen.

In de rechtspraak zijn geen “regionale” (Vlaanderen, Brussel, Wallonië) zichtbaar, wel komt de uiteenlopende rechtspraak in elk gewest voor en bestaan er dus verschillen tussen de arbeidsgerechten naargelang het gerechtelijk arrondissement.

Bemerkingen

De auteurs hebben bij dit aspect geen bemerkingsen te maken.

Taalkennis, volgen van een taalcursus, werkbereidheid en het recht op leefloon

Feitelijke vaststellingen

Een heikel punt aangaande de toekenning van het recht op maatschappelijke integratie houdt verband met taalvereisten; in de rechtspraak vallen ter zake twee richtingen te onderscheiden, met name “taalkennis” in het raam van de toekenningsvoorwaarde “werkbereidheid” en “taalkennis” als een zelfstandige toekenningsvoorwaarde.

Met betrekking tot de eerste situatie, is inzonderheid in de Nederlandstalige rechtspraak veelvuldig – het gaat over een dertigtal vonnissen - terug te vinden dat de kennis van de taal van de regio bij de beoordeling van de toekenningsvoorwaarde “werkbereidheid” wordt betrokken. Hierbij gaat de geadieerde arbeidsrechter na of de aanvrager enige kennis heeft van de betrokken landstaal, hoelang hij al in België verblijft en het leefloon geniet, ...; in enkele Antwerpse uitspraken wordt taalkennis in het raam van de werkbereidheid ook vereist ten aanzien van buitenlandse (Maghrebijnse) aanvragsters van boven de 60 jaar.

De toekenningsvoorwaarden aangaande het recht op maatschappelijke integratie kunnen uitsluitend door de federale wetgever worden vastgelegd; rekening houdend met artikel 5, §2, II, 2°, a) Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 op de Hervorming der Instellingen genieten de deelstatelijke parlementen van de gemeenschappen geen regelgevende

bevoegdheid met betrekking tot deze wet en a fortiori evenmin enig bestuursorgaan van de uitvoerende macht.

Bemerkingen

De vraag rijst naar de wettigheid van dergelijke opvattingen. Op het eerste gezicht komt het ons voor dat in de gevallen waarin billijkheid geen vrijstelling aangaande de werkbereidheidsvoorwaarde kan opleveren, het niet-beheersen van de taal van de regio de integratie op de arbeidsmarkt en in het arbeidsproces zal bemoeilijken; aldus kan mogelijkwerwijze niet aan de voorwaarde van werkbereidheid worden tegemoetgekomen. Rekening houdend met leeftijd, opleiding, duur van aanwezigheid in ons land,... is het niet onlogisch dat met het oog op de toekenning of de voortzetting van het recht op maatschappelijke integratie er bij de aanvrager sterk op aangedrongen wordt de nodige taalcursussen te volgen, evenals het gegeven dat tot de stopzetting van het leefloon wordt beslist ingeval van taalonkunde na bijvoorbeeld 5 of 10 jaar in het land te hebben gewoond en het leefloon te hebben genoten. Niet steeds wordt dit echter door de OCMW-besturen en de arbeidsrechters met de nodige realiteitszin benaderd; het opleggen van het vereiste om een (eerste) taalcursus op te leggen aan een buitenlandse vrouw boven een leeftijd waar haar kansen op tewerkstelling nagenoeg nihil zijn, die geen relevant diploma (bijv. lager secundair onderwijs) heeft behaald en die veeleer sedert korte termijn in ons land verblijft, is niet realistisch met het oog op de doelstelling van het recht op maatschappelijke integratie, i.e. de integratie in het (reguliere) arbeidsproces.

Anders is het evenwel gesteld bij de tweede hypothese. Taalkennis vooropstellen met het oog het beoordelen van het recht op maatschappelijke integratie, komt neer op het toevoegen van een toekenningsvoorwaarde waartoe noch een OCMW noch de arbeidsgerechten bevoegd zijn. In tegenstelling tot de eerste hypothese moet deze handelwijze worden afgewezen.

Werkbereidheid en het recht op leefloon

Feitelijke vaststellingen

A. Rechtbanken beoordelen werkbereidheid strenger naarmate een begunstigde bij een vorige beslissing reeds op de hoogte is gesteld dat om leefloon te blijven behouden en al helemaal in het geval die een individueel project maatschappelijke integratie met werkbereidheidsverplichtingen heeft ondertekend; de rechthebbende zal zijn goodwill om effectief, actief en gericht werk te zoeken duidelijk moeten aantonen; inschrijving bij Actiris, RVA/FOREM, VDAB, loutere inschrijving bij interimkantoren, slechts enkele sollicitaties per maand of in de korte periode voor de aanvraag of de verlenging van het leefloon, zullen als onvoldoende werkbereidheid worden opgevat.

B. Een reglement van dagelijkse controle, op het uur aangeduid door de OCMW-controle-instantie en met max. 15' verschil op straffe van de sanctie één dag leefloon te verliezen (cf.

o.a. OCMW Verviers), wordt door de arbeidsgerechten die daarmee worden geconfronteerd, als niet onrechtmatig geaccepteerd. Dit is opvallend, aangezien dit niet als rechtmatig kan worden beschouwd.

Intrekkingen vordering, afstand van geding en vorderingen zonder voorwerp

Feitelijke vaststellingen

Een kleine driehonderd uitspraken (op ongeveer vierduizend vierhonderd vonnissen en arresten) betreffen de intrekking van de initieel door een aanvrager ingestelde rechtsvordering, de afstand van geding door de eisende partij (kan uitzonderlijk ook het OCMW-bestuur zijn) en ten slotte vorderingen die zonder voorwerp zijn geworden omdat de rechtseis niet meer dient. Grosso modo behelst dit ongeveer 8% van de uitspraken.

Er valt uit de vonnissen en arresten niet na te gaan wat precies de redenen en motieven zijn om de rechtsvordering om een of andere reden te staken; in de motivering van de uitspraak wordt de vraag vermeld en gaat de rechtbank op die vraag in. Of de intrekking of afstand van geding derhalve het resultaat is van een alsnog ingaan op de aanvraag (tot het bekomen van het leefloon of, meer uitzonderlijk, maatschappelijke dienstverlening) door het OCMW-bestuur, dan wel of de eisende partij in de loop van het geding inziet dat de vordering toch zal worden afgewezen, blijft ook na analyse van de uitspraak dus onduidelijk. Die onduidelijkheid bestaat nog meer bij een geding dat zonder voorwerp is geworden.

Bemerkingen

Om hierop inzicht te krijgen, vooral de vraag of tijdens een rechtspleging en voor de uitspraak het bestuur alsnog een verzoek inwilligt, zou bij de desbetreffende OCMW-besturen moeten worden nagegaan wat het gevolg van een vordering is geweest op hun houding t.a.v. de initiële aanvraag.

Al naargelang de stopzetting van het geding het initiatief is van het bestuur dan wel de cliënt zou bij de besturen, indien zij het initiatief nemen als gevolg van het louter instellen van een beroep, erop kunnen worden aangedrongen dergelijke procedures te vermijden gelet op de (gerechts)kosten die dit voor hen meebrengt. In dezelfde zin zijn (het doen instellen van) procedures met het oog op de betaling van de rechtsplegingsvergoeding aan de advocaat aan de rechthebbende, nutteloos en kosten op het sterfhuis; bij veroordeling zou het bestuur best vrijwillig de gangbare vergoeding uitbetalen.

Aangaande de bestuurlijke procedure

Feitelijke vaststellingen

Op het vlak van de bestuurlijke procedure zijn de materies die het vaakst worden behandeld: het verloop van het sociaal onderzoek en de motivering van de beslissing van het OCMW-bestuur.

Bij het sociaal onderzoek komt vooral (het gebrek aan) medewerking van de aanvrager aan bod, de beoordeling daarvan door het OCMW en de gevolgen die daaraan mogen worden gekoppeld.

Standaardformuleringen komen nog al te vaak voor in de motivering van de OCMW-beslissingen. De rechtspraak, soms dezelfde rechtbank, beoordeelt die formule miskenning op tegenstrijdige wijze. Met formuleringen die evenzeer als standaardformuleringen kunnen worden gekwalificeerd worden die de ene keer zonder meer afgewezen en de andere keer zonder meer aanvaard. Op dit vlak is de eenduidigheid in de rechtspraak volledig zoek.

In de rechtspraak van de hoven kan een gevaarlijke redenering worden vastgesteld die de betekenis van de formele motiveringsplicht de facto uitholt. Die gaat als volgt: “de formele motiveringsplicht is niet geschonden want het feit dat u een verzoekschrift heeft kunnen opstellen toont dat u de reden kent.”

Bemerkingen

Aan te stippen valt dat de besturen er nogmaals zouden worden op gewezen dat zij eer best aan doen de grondregels van de motivering naar de vereisten ervan toe te passen. Feitelijke reden, overeenkomstige wetsartikelen, de band tussen beide en de concrete invulling van de feitelijke reden: ingeval bijvoorbeeld wordt verwezen naar gemiste afspraken, dan moet dat gedetailleerd worden vermeld en bevinden zich de nodige stavingsstukken in het dossier.

de nodige stavingsstukken in het dossier.